Introducció

Dia 1 d'octubre de 2005. Navegant per Internet llegeixo a la premsa, digital i de paper, diverses notícies i articles que em sorprenen abastament:

"*Estamos, pues, ante un golpe de Estado perpetrado desde el Gobierno de Madrid y desde el Gobierno y el Parlamento catalanes contra el Estado y contra la Nación española, fuente de su legitimidad, pero perpetrado desde el Poder y no desde la oposición. Es la liquidación de la legalidad constitucional y de la soberanía nacional, pero a manos de quienes juraron y tienen la obligación legal y moral de defenderlas. Es la liquidación de un régimen desde el régimen mismo. Es justo lo contrario de lo que supuso la Transición a la democracia: entonces, se pasó "de la Ley a la Ley" para cambiar el régimen dictatorial nacido de la guerra civil (que empezó justamente con el golpe en toda España de PSOE y de ERC en Cataluña en 1934) a otro régimen democrático y constitucional por vía de reforma, aceptada por las Cortes de Franco que se disolvieron voluntariamente en 1976*". (Federico Jiménez Losantos, 1934-2005: Setenta años después, 1 d'octubre de 2005).

El Parlament acaba de aprobar un proyecto de reforma del Estatut d'Autonomia con el voto favorable de 120 diputados de 135, lo que significa el 89% de la Cámara legislativa. Nadie puede afirmar, so pena de caer en la falsedad, que el proyecto de Estatut divide a la sociedad catalana, como ocurrió hace unos meses en el País Vasco. Y nadie puede adelantar que el nuevo Estatut vulnera la Carta Magna. Ese examen corresponde ahora a las Cortes españolas, no a los voceros instalados en las esquinas de la crispación. Es la hora de España. (Editorial de La Vanguardia 1 d'octubre de 2005).

Des de petita he sentit curiositat per la vida política, sobretot l'espanyola. A casa, tant els meus pares com, sobretot, el meu germà, m'han ensenyat a ser crítics amb l'actuació dels polítics i a sentir interès per aquells que ens governen, per la capacitat que tenim els ciutadans d'aprovar o castigar els nostres governants a les urnes. Aquest interès va créixer exponencialment a partir dels 13 anys, amb els esdeveniments de la Guerra d'Iraq. En tan sols un any vaig passar del desinterès i el desconeixement de les causes d'una Vaga General a llegir intensament els diaris i escoltar tertúlies polítiques per poder formar un criteri. Per poder parlar amb propietat. Més

endavant, aquest interès es manifestà també amb el préstec de manuals de política i biografies de polítics de la biblioteca, que agafava per iniciativa pròpia, per recomanacions dels diaris o per alguns companys. Així es va desvetllar el meu interès per la política i la història contemporània espanyola.

Quan en començar el Batxillerat se'ns va proposar l'elecció d'un tema per al Treball de Recerca vaig tenir molt clar que el volia fer sobre política, sobre les relacions entre Catalunya i la resta d'Espanya. Des de petita he sentit atracció per les meves arrels, pels pobles dels meus pares, on estiuejo, i on els amics em diuen, afectuosament, "la catalana" o "la polaca". Sempre he tingut molt vius els vincles amb Galícia i Sòria i són una part indispensable del meu bagatge personal. De la mateixa manera, observar les diferents actituds polítiques a la família em feien reflexionar i adoptar punts de vista crítics. D'altra banda, el periodisme m'interessava moltíssim, sobretot la comparació entre els diversos mitjans de comunicació. M'interessava veure com un mateix tema es tractava d'una manera o d'una altra així que vaig decidir fer el treball sobre l'Estatut, que fins aleshores no tenia ben clar què era però que sabia que representava una relació entre Catalunya i la resta d'Espanya, i els mitjans de comunicació, conegut com a "quart poder" per la influència enorme que està adquirint en la societat, pel poder de persuasió i de decantació de vot en l'electorat.

Els meus objectius en fer el treball eren, a banda d'analitzar la influència dels mitjans de comunicació, -en concret, quatre diaris-, endinsar-me en el concepte de nacionalisme, sobretot el català i aprofundir en l'estudi de les relacions entre Catalunya i la resta d'Espanya. D'altra banda, pretenia abordar una anàlisi política de l'evolució de la negociació estatutària, sobretot per entendre les actuacions dels partits polítics, els seus missatges i iniciatives i les seves conseqüències, no només en l'electorat sinó en la societat en general. Mentre he anat realitzant el treball també m'he endinsat en l'estudi dels partits polítics, el seu ideari i la seva evolució al llarg dels trenta anys de democràcia moderna, la concepció d'esquerra i dreta; centralisme i descentralització. La meva intenció, més enllà d'explicar els fets de manera objectiva i imparcial, eren llegir entre línies l'actuació dels polítics, endevinar el per què de la seva actuació i les conseqüències que tindria que actuessin d'una altra manera.

El treball s'estructura en tres parts ben diferenciades. En primer lloc, he redactat una exposició dels esdeveniments polítics catalans i espanyols més rellevants de la darrera dècada, amb una

anàlisi detallada de les causes que han menat a la voluntat de redacció del nou Estatut d'Autonomia.

La segona part és la més extensa, i és la que estudia l'evolució de la redacció de l'Estatut a través de la comparació de quatre diaris -El Periódico de Catalunya, La Vanguardia, El País i La Razón-, en funció de dos criteris: la tendència ideològica i, en conseqüència, d'afinitat amb els partits polítics i el lloc de redacció: Madrid o Barcelona. Així, hi ha dos diaris catalans, els dos primers, que, a grans trets, estan vinculats amb l'esquerra i la dreta, respectivament, com també ho estan els diaris madrilenys, el País i la Razón. També s'hi han afegit altres apunts per contextualitzar les notícies. Malgrat tot, he fet una diferenciació entre la negociació estatutària a Catalunya i la negociació estatutària a Madrid. Atès que la meva hipòtesi sobre la relació entre els mitjans de comunicació i els partits polítics es veia confirmada en l'estudi de les notícies en la negociació a Catalunya, he considerat adient que, en la negociació de la carta autonòmica a Madrid no explicités tant les notícies.

La tercera part del treball és una anàlisi sobre el procés negociador, des dels seus inicis fins a l'aprovació de l'Estatut en referèndum el darrer 18 de juny. En aquesta part he volgut aprofundir en les intencions dels partits, allò que sovint no surt publicat als diaris, he intentat establir relacions entre diversos esdeveniments polítics i he analitzat les conseqüències de què hauria passat si els fets no haguessin suceeït tal com han passat.

En darrer lloc, he fet un breu apunt als últims esdeveniments polítics després de l'aprovació de l'Estatut: la presentació de recursos d'inconstitucionalitat contra el text i la celebració d'eleccions autonòmiques el darrer 1 de novembre, com a punt final de les conseqüències que ha suposat l'elaboració del nou text.

"Digo, pues, que el problema catalán no se puede resolver,
que sólo se puede conllevar, que es un problema perpetuo,
que ha sido siempre, antes de que existiese la unidad peninsular
y seguirá siendo mientras España subsista; que es un problema perpetuo,
y que a fuer de tal, repito, sólo se puede conllevar"

José Ortega y Gasset

"España constituyó su Estado. ¿Pero cómo? Por uniones personales;
agrupándose estados peninsulares, en los cuales lo único común era la Corona,
pero sin que existiese entre ellos comunicación orgánica.
Tan no existía que la monarquía entonces ni siquiera se llamaba española, sino católica"

Manuel Azaña

"No hay lugar en el mundo donde haya un país con varias naciones,
Eso es completamente absurdo y enormemente peligroso"

Mariano Rajoy

"España no se debilita cuando reconoce el autogobierno o la identidad de los pueblos
Que la integran, muy al contrario, gana en fuerza, en vida, en dinamismo"

José Luis Rodríguez Zapatero

PRIMERA PART:
CONTEXTUALITZACIÓ POLÍTICA

1. Precedents polítics a l'elaboració de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya

La redacció del nou Estatut de Catalunya no ha estat fruit, com sovint es pensa, d'un acord promogut pel tripartit, govern català sorgit de la coalició entre PSC, ERC i ICV, el govern "catalanista i d'esquerres", arran de les eleccions del 2003 i recolzat per l'aleshores candidat socialista a la presidència del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero, fent la promesa de "apoyaré el Estatut que apruebe el Parlament de Catalunya", un compromís d'incalculables conseqüències en un moment que hom pensava, a excepció d'ell mateix segons algunes fonts, que no aconseguiria guanyar les eleccions, i, com a molt, assoliria esgarrapar els escons que, ara per ara, donaven la majoria absoluta al PP al Congrés dels Diputats. Des de força abans ja es parlava d'un aprofundiment de l'autogovern i d'una millora del sistema de finançament que donés solució a l'anomenat "dèficit fiscal" que, des de Catalunya, es proclamava com a greuge, i des de la resta de comunitats autònomes es minimitzava mentre s'acusava els catalans de ser insolidaris. Concretament, un dels primers passos en la voluntat d'aprofundir en l'autogovern sorgeix d'un pacte segellat el 2001 entre el PSC, ERC i ICV. Amb el PP al Govern Central i el president Pujol, de CiU, al capdavant de la Generalitat investit gràcies al suport del Partit Popular a Catalunya, de mà de Josep Piqué, les forces d'esquerra se sumen en un acord que pot ser considerat com l'embrió del Pacte del Tinell. En aquest moment, les tres forces d'esquerra han arribat al punt de superar les divisions i enfrontaments que tradicionalment les han separades per establir uns acords conjunts que, en un futur pròxim, les permetin governar després de 21 anys de "pujolisme".

L'argument que s'empra és, principalment, el retrocés de polítiques essencialment catalanes des que CiU necessita dels escons del PP per governar, des que la política catalana ha de ser analitzada en clau espanyola i a l'inversa, des que la política espanyola ha de ser vista en clau catalana.

Tanmateix, cal recórrer a l'any 1996, quan se signà el pacte de governació entre PP i CiU per comprendre els interessos que juguen entre ambdues bandes.

1.1. Pacte de CiU amb el PSOE 1993-1995

La signatura del famós "Pacte del Majèstic" no fou una casualitat ni tampoc una simple operació aritmètica. El govern socialista que, encapçalat per Felipe González, havia romàs al poder durant 14 anys, començava a patir un desgast profund que el portà a perdre la confiança de l'electorat i a perdre igualment la majoria absoluta el 1993 i a finalment ser derrotats el 1996 pel Partit Popular en la batejada "dolça derrota" de González i "amarga victòria" de José María Aznar. En qualsevol cas, els motius pels quals el Govern socialista entrà en declivi són, a grans trets, els següents:

- El GAL, (Grups Antiterroristes de Lliberació), l'organització creada il·lícitament per funcionaris del govern espanyol per a combatre el terrorisme d'ETA i que, finançada i protegida pel Ministeri de l'Interior d'Espanya durant el govern socialista de Felipe González, foren acusats de practicar terrorisme d'Estat i investigats i posats al descobert pel diari El Mundo, dirigit pel periodista Pedro J. Ramírez. La seves sagnants accions produïren el rebuig per part de la ciutadania envers els socialistes.

- Cansament que provocava una actitud d'arrogància basada en la possessió de la majoria absoluta i més encara quan es feien públics un seguit de casos de corrupció que es van anar fent públics gradualment, el detonant dels quals va ser, el 1990, la descoberta que un germà del vicepresident Guerra havia utilitzat la seva condició per utilitzar un despatx a Sevilla i, a més, havia obtingut beneficis en negocis privats. El fet que el Govern negués reiteradament els fets feu que semblessin més importants del que realment eren i l'afer acabà amb la dimissió d'Alfonso Guerra i la seva substitució, el març del 1991, per Narcís Serra.

- Casos de finançament irregular del PSOE, el més important dels quals va ser l'anomenat cas Filesa.

- Cas dels Fons Reservats: En aquest afer es va veure implicat l'exsecretari d'Estat de Seguretat al Govern de Felipe González, Rafael Vera, que actualment compleix condemna per un delicte de malversació de fons públics amb l'ús de fons reservats, que ascendien a més de 141 milions de pessetes.

- Cas Roldán. El dirigent socialista Luis Roldán havia ocupat diversos càrrecs polítics a Aragó i va ser delegat del govern a Navarra. D'altra banda, des de 1986 era director general de la Guàrdia Civil, i va ser el primer civil que havia ocupat mai aquest càrrec. Tanmateix, es van aixecar sospites sobre el seu enriquiment il·lícit a costa de milionàries comissions que obtenia gràcies a les obres que efectuava la guàrdia Civil i això el va fer dimitir el novembre de 1993. No obstant això, la seva posterior fugida, el 1994 i la seva detenció a l'aeroport de Bangkok uns mesos després, va comportar fins i tot la dimissió del ministre de l'Interior.

- Crisi interna desembocada per la divisió entre els anomenats *renovadors*, pròxims a González i Serra, i els anomenats *guerristes*, seguidors del vicepresident que havia dimitit però que encara tenia força poder en l'aparell del partit i els efectes de la crisi econòmica del 1991 i 1992, que començava a notar-se a Espanya.

El resultat de les eleccions de 1993, que donaven 159 diputats als socialistes, 18 més que al PP, va sorprendre els conservadors i va accentuar el radicalisme de l'oposició, centrada en la denúncia d'escàndols de la gestió socialista i en la crisi econòmica que va sorgir amb força des de 1992.

En aquest context, la pèrdua de la majoria absoluta va obligar el PSOE a buscar aliances polítiques per poder formar govern però la manca d'un partit centrista va portar Felipe González a sol·licitar la col·laboració dels nacionalistes bascos i catalans. L'acord d'investidura del dirigent socialista va tenir el suport dels dos grups nacionalistes, per bé que no es van integrar al govern. Mentrestant, les crítiques del Partit Popular es van centrar, d'una banda, en la denúncia d'un suposat tracte de favor del govern cap a les autonomies basca i catalana i, per extensió, una crítica a suposats privilegis que aquestes comunitats obtenien del govern, sobretot per l'acord per al finançament de les comunitats autònomes, que preveia que aquestes gestionessin el 15% de l'import recaptat en l'IRPF (Impost sobre la Renda de les Persones Físiques), alhora que es produïa una ofensiva política i periodística de caire anticatalanista, els exponents més importants de les quals van ser, d'una banda, la presentació de recursos d'inconstitucionalitat per part del PP contra el nou sistema de finançament i la lluita mediàtica contra el Pacte Pujol-PSOE encapçalada, en aquest cas, pel diari ABC, en ser conscients de la debilitat del govern

socialista.

Jordi Pujol va decidir integrar-se a la política espanyola per diverses raons, entre les quals, la possibilitat d'aconseguir millores d'autogovern i, també, el fet que els empresaris catalans l'esperonessin a establir pactes amb un govern a Madrid que permetés una estabilitat major per a l'economia. De fet, Jordi Pujol sempre ha cregut que un govern estable per a l'Estat beneficia Catalunya ja que, sigui de l'agrat de tots o no, en formem part i, per tant, això no es pot perdre mai de vista. S'exemplifica aquesta opció política en el sentit que Pujol, tot i defensar els interessos de Catalunya, també era l'exponent de la defensa d'una política econòmica d'orientació més centre-dretana, ben vista pel conjunt de l'Estat, que imposava el fundador de CDC a la política econòmica socialista. Nogensmenys, no és menystingut per cap sector que Pujol té com a eix director de la seva política el principi que perquè un país funcioni, cal que els empresaris se sentin satisfets i que és necessària una connexió entre les empreses catalanes, espanyoles i d'altres països. No debades, l'expresident és reconegut pel seu ampli ventall de coneixences i amistats en el món empresarial tant a dins com a fora d'Espanya.

En el pla personal, Pujol és un personatge força simbòlic, no només pel fet que governés la Generalitat durant 23 anys però perquè ha estat l'únic líder de l'espectre de la dreta que va combatre el franquisme, fou detingut, pels fets del Palau de la Música, torturat i empresonat i, al mateix temps, ha sabut utilitzar tot aquest capital per presentar-se davant l'electorat com un líder carismàtic capaç de tirar endavant el país, representant, en principi, un partit interclassista.

En general, però, a l'àmbit mediàtic de Madrid, la visió que es tenia de Pujol era d'un usurer xantatgista que vacil·lava el govern dels socialistes per afavorir Catalunya i perjudicar Espanya i fins i tot s'usava la crítica al físic del polític per carregar-hi en contra: "Pujol, se le ve, es un señor bajito... Por muy pequeño que hagamos el mapa no habría manera de meter a Cataluña dentro de Pujol. Sin embargo Pujol se cree que lleva dentro a toda Cataluña" o la síntesi d'ABC a partir del fet que tant el general Franco com Pujol coincidien en la seva poca alçada i també que ambdós dirigents identificaven les ofenses personals amb les ofenses a Espanya o a Catalunya. En aquest sentit, ABC afirmava que "quien critica al pequeñete y honorable president insulta a la laboriosa, moderada, prudente y respetuosa Cataluña". La situació política a Espanya en aquest context, doncs, està caracteritzada per la crispació política. No es pot tampoc obviar la repulsa que originà a Espanya la pauta d'immersió lingüística aplicada pel

Govern autonòmic de Catalunya. La llei de Normalització Lingüística, acusada de segregadora i de genocida contra el castellà, no era ben vista per la major part d'Espanya. La idea que milers de nens nascuts a Catalunya i fills d'emigrants estudiessin en català era vista amb molt mals ulls per la societat espanyola. "Mis niños andaluces de ojos negros, si están en Cataluña no han ido allí para aprender idiomas, por ejemplo", afirmava el reconegut escriptor vinculat a sectors de l'esquerra Antonio Gala. En aquest sentit, la bona ratxa del Futbol Club Barcelona també escalfava molt els ànims. És sabut que "El Barça és més que un club" i, segons alguns pensadors, "és l'exèrcit desarmat de Catalunya", alhora que el Reial Madrid "és l'últim terç de Flandes", per fer referència a aquesta llarga rivalitat.

Tanmateix, el bienni socialista amb el suport de CiU anà davallant de mica en mica fins fer-se insostenible per les nombroses aparicions d'escàndols públics que posaven en perill el mateix president Pujol. Tot i comportar-se èticament durant el 1995, sobretot durant el segon semestre, en el qual Espanya exercia la presidència de la Unió Europea, Pujol no votà a favor dels Pressupostos del 1996 i això desembocà en la convocatòria d'eleccions anticipades el 1996. És precisament el 1995 quan es produeix l'exacerbació del rebuig a Pujol, del qual fins i tot s'escriu: "Este penúltimo pirata del Mediterráneo, este judío de la cuenca latina, este vendedor de galeones hundidos, el que gestiona patrias con mano de pesar bacalao o butifarras..., este antifranquista de derechas, parece dispuesto a gobernar España desde una esquina, chiquito pero matón, y con quien sea". Al mateix temps, això a Catalunya no passava desapercebut. Si bé les crítiques anaven dirigides al president de la Generalitat, i s'estigués o no a favor de Pujol, els catalans començaven a tenir la sensació, verificada al llarg de la història, que eren rebutjats per la resta d'Espanya, alhora que es generalitzava l'opinió que eren una de les comunitats que més contribuïa a l'erari públic. Les intencions eren ben clares: per als sectors afins al PP, i en menor grau però també evident des del PSOE, fer anticatalanisme era una manera barata d'erosionar el Govern de González i així treure'n rèdits electorals. Fins i tot Pujol es feia la pregunta: ¿Hem d'arribar a la conclusió que cada cop que una força política catalanista intervé amb personalitat pròpia i amb força a la política espanyola ha de comptar amb el fet que des de fora de Catalunya es muntarà una campanya com la que hi h hagut des del setembre de 1993, és a dir, des del moment que vam iniciar la negociació amb el govern sobre el pressupost de 1994 i sobre el 15 per cent de l'IRPF? La resposta la tenia en Joaquín Almunia, candidat a la presidència del Govern espanyol l'any 2000, després d'una conversa amb Josep Lluís Carod-Rovira: "El anticatalanismo existe; si en un mítin no te aplauden, sacas el anticatalanismo y,

entonces, lo hacen". En aquest sentit, fins i tot els antipujolistes més radicals sospitaven que els insults a Pujol eren més que exabruptes a la persona del president.

2. El pacte del Majèstic

El març de 1996, quan des de tots els sectors socials s'esperava una folgada majoria del PP, i fins tot la mateixa nit electoral, quan des dels carrers es cridava el lema de "Pujol, enano, habla castellano", els conservadors es van adonar que necessitaven els escons que havia assolit la coalició catalanista per governar. El fet que la seva campanya electoral hagués estat basada en bona mesura en la desqualificació al govern socialista pel suposat tracte de favor a CiU va obligar els populars a fer acostaments cap al partit nacionalista català. Va ser aleshores quan, en l'àmbit públic i popular, es començà a popularitzar l'expressió, referida al dirigent popular Aznar que "habla catalán en la intimidad" alhora que, irònicament, i de manera mordaç, els sectors de l'esquerra se'n reien que molts dirigents del PP recordessin que havien passat les seves vacances a Catalunya durant la infantesa. Igualment, els recursos d'inconstitucionalitat contra el sistema de finançament foren també paralitzats. Un nou tomb en la política espanyola, doncs, s'esdevenia.

Les negociacions que donaren lloc al naixement del Pacte del Majèstic es van fer gairebé a corre-cuita perquè Federico Trillo, nou president del Congrés dels Diputats, havia fixat el 3 de maig com a data màxima per a la formació d'un nou govern. Les eleccions, celebrades el 12 de març, van fer que pocs dies després tingués lloc la primera cita entre els màxims dirigents, Pujol i Aznar, en un antic molí rehabilitat, propietat de la família Rato, a la localitat madrilenya de Carabaña, però, tanmateix, les negociacions no avançaven i és que CiU rebutjava una part dels plantejaments del pacte que oferí el PP. La federació catalanista havia decidit deixar que els populars plantegessin un primer esborrany de l'acord per anar concretant, més endavant, altres aspectes. En qualsevol cas, s'assolí un bon paquet de mesures que afavorien Catalunya: la cessió del 30% de l'IRPF a les autonomies; la millora del finançament sanitari; la revisió del cost d'alguns serveis transferits; la reforma de l'administració perifèrica de l'Estat i la supressió dels governadors civils; el traspàs de la competència de les polítiques actives de l'INEM; l'actualització del pla de formació professional; la participació de la Generalitat en la unitat administradora del Fons Social Europeu; la transferència de l'Institut Social de la Marina, la gestió autonòmica dels ports d'interès general; la reforma de la Llei del sòl; l'ampliació de les competències de la Conferència Sectorial per a Afers Europeus i del paper de les autonomies en la relació amb la UE; l'impuls a la supressió del servei militar i la progressiva professionalització de l'exèrcit a banda de la rebaixa de l'IVA de les autopistes. Fins i tot

s'assegura, des d'algun sector convergent, que aquest acord de governabilitat amb el PP contenia clàusules secretes que implicaven més recursos econòmics per a l'administració autonòmica dels que es fixaven oficialment en aquell moment i que convenien als dos partits. Malgrat tot, una de les concessions populars més evidents fou la substitució d'Aleix Vidal-Quadras, president del PP a Catalunya i fervent antipujolista, per Alberto Fernández-Díaz, molt menys reivindicatiu. En qualsevol cas, era evident que si es volien mantenir bones relacions, era incongruent que a Madrid les relacions fossin fluïdes i a Catalunya el PP i CiU no es poguessin ni dirigir la paraula. Tanmateix, però, un cop aquestes mesures han estat aplicades, queden, com sempre i com s'ha fet palès durant el debat estatutari, els temes essencials sobre els quals negociar: el sostre competencial i el sistema de finançament.

L'escenificació de l'acord va tenir lloc al saló anglès de l'Hotel Majestic, a Barcelona. El sopar va comptar amb la presència de Jordi Pujol, José M. Aznar, Macià Alavedra (aleshores conseller d'Economia), Rodrigo Rato, Joaquim Molins (que aleshores era el nou cap de grup de CiU a Madrid i que repetia durant la campanya electoral que no donarien recolzament als populars), Mariano Rajoy, Josep Sánchez Llibre, Josep Antoni Duran i Lleida i les esposes d'alguns d'ells com Marta Ferrussola i Ana Botella. Artur Mas encara no era conegut, no era ningú dins l'aparell convergent. El sopar es desenvolupà en un clima de cordialitat però hi mancà la naturalitat, la confiança que ha de guiar un pacte de govern.

Tanmateix, els dirigents convergents eren conscients que estaven "sopant amb llops" i és que, gràcies a la negativa de CiU, s'evitaren brindis, grans eufòries, en contra dels interessos d'Aznar, que volia impressionar els seus immediats col·laboradors. Ell tractà de semblar brillant i segur, ja era "presidente de España" però fins i tot destacats dirigents convergents feren arribar a Pujol la seva sensació que "s'estaven equivocant" amb aquell acte de representació d'una avinença i complicitat exacerbada. De fet, la cerimònia del sopar no estava inicialment prevista i fou a instàncies del PP i a última hora que finalment tingué lloc.

En qualsevol cas, les conseqüències del pacte amb els populars no es feren esperar. Tot i que en ambdós casos, tant amb els socialistes com amb els populars, CiU va tenir l'oportunitat no solament de subscriure un pacte de governació sinó la possibilitat de tenir ministres en un Govern de coalició a Madrid, finalment CiU no ho acceptà. D'altra banda, aquest fet constituí un altre element de disputa durant la pugna successòria en el pujolisme, ja que hi havia una part de

l'aparell convergent que esperonava a implicar-se més profundament amb un govern a Madrid i hi havia un altre sector que considerava que s'havia incorregut en un error a l'hora de negociar amb els conservadors, en un error en confondre la necessitat del PP de tenir aliats per poder governar amb una voluntat de comprensió real de les peculiaritats catalanes. No tots els sectors convergents estaven d'acord amb la política de pactes iniciada per CiU, en especial els militants històrics i els sectors més joves, arrenglerats a la JNC (Joventut Nacionalista de Catalunya), que és l'organització juvenil de CDC i planter de les noves generacions de quadres i dirigents de la formació política. Aquesta situació és alhora agreujada progressivament per la "insensibilitat" popular, sobretot en els àmbits que conformen l'imaginari col·lectiu català: la llengua, la cultura. Uns quants exemples d'aquesta situació foren l'intent d'aprovar un decret sobre l'ensenyament d'humanitats o la indiferència dels populars arran dels esdeveniments a la plaça de braus de Las Ventas, el setembre de 1997, quan, en un acte a favor de la Fundación Miguel Ángel Blanco, el cantant Raimon fou escridassat per utilitzar la llengua catalana.

Malgrat que les enquestes assenyalaven que les bases convergents es trobaven més còmodes pactant amb els socialistes, CiU reiterava que era necessari col·laborar en la governabilitat de l'Estat i que era una "necessitat" pactar amb els populars després d'haver signat pactes amb els socialistes, per mantenir l'equidistància. De fet, es pretenia assolir objectius concrets: una política econòmica adequada, desenvolupar una política d'acostament a Europa i entrar a formar part de la UEM des del primer moment. També constituïa una prioritat afavorir el diàleg entre Catalunya i Espanya i avançar en el tema autonòmic sense posar en qüestió la unitat de l'Estat. Endemés, la pressió que els "poders fàctics econòmics", exerciren per conjuminar l'acord de CiU amb el PP fou massa forta i, de fet, des de CiU s'advertia que aquests sectors no entendrien una excessiva duresa dels nacionalistes amb els populars. Això, malgrat tot, tingué, de retruc, conseqüències electorals a Catalunya. Els mateixos dirigents que advocaven per la necessitat del pacte amb els populars per qüestions econòmiques són conscients que els bons resultats econòmics poden contribuir que el PP augmenti la seva força electoral a Catalunya i, alhora, aa desencisar una part de la població, habitualment còmoda amb els convergents però que veu amb mals ulls un govern popular que ataca els interessos de Catalunya. En aquest sentit caldria ubicar una consideració, extreta d'alguns dirigents convergents que, a partir del Pacte del Majèstic, s'esborrà la política pròpiament catalana ja que aquesta depenia de l'actuació de CiU a Madrid. En certa manera, es pot afirmar que a Pujol li va costar molt, es podria dir que no ho va aconseguir del tot, demostrar el contrari, la qual cosa, amb el suport al

PP durant vuit anys, ha tingut negatives repercussions electorals.

En un altre sentit de coses, la situació s'agreujà igualment pel fet que els populars s'adonaren del mètode convergent de fer política, sovint força encisat per la diplomàcia i aprofitaren els punts febles de Pujol per a fer-lo ballar segons es volia des de Madrid. Només dos exemples fan palès com l'interès de país en temes que poden fer molt ressò a Catalunya s'amaga amb fluxos monetaris per a les arques convergents i de la Generalitat. D'una banda, en l'assumpte de la territorialització autonòmica de les noves matrícules dels automòbils, en què s'albirava la possibilitat que es permetés l'ensenya de les sigles CAT a Catalunya. El vicepresident Mariano Rajoy va aconseguir que el conseller Xavier Pomés admetés la negativa final i ho compensés amb la transferència, per sota la taula, de diners suplementaris per als Mossos d'Esquadra, quantitats que inicialment no s'havien previst. D'altra, el suport de CiU al Pla Hidrològic Nacional, amb gairebé tot Catalunya i Aragó en contra, a canvi d'unes substancioses sumes monetàries, els anomenats *Pau Pi Paper.*

Una darrera consideració que no pot ser objecte d'obviació són les diferències entre el Pujol que va pactar el 1993 amb Felipe González i el Pujol que pactà amb Aznar tres anys més tard. Mentre que el 1993 Pujol gaudia d'un lideratge fort, amb el recolzament d'una majoria folgada al Parlament i no s'havia plantejat el debat de la successió; el 1995 el president ja no comptava amb el suport d'una majoria absoluta al Parlament i s'havia de plantejar el seu futur després de la "jubilació". Evidentment, els partits amb els quals pactà el patriarca eren diferents. El 1995, Pujol actuà de salvavides d'un govern esquitxat pels escàndols de corrupció i representava aires frescs al Govern d'Espanya. En canvi, el 1996, en pactar amb Aznar, Pujol només feia de recolzament, de suport a un govern que entrava com a força emergent, de refresc, no desgastat. En definitiva, el PSOE de 1993 era un partit esquerdat, dividit, esgotat, mentre que el PP de 1996 és un partit que comptava amb una unitat doctrinal important, dirigit per una nova generació i convençut de les idees que utilitzaria. Això feu que el nivell d'exigència de CiU respecte el PP no fos el mateix que amb el PSOE.

3. La majoria absoluta del Partit Popular

En qualsevol cas, però, la situació capgirà de dalt a baix amb l'obtenció de la majoria absoluta per part del PP l'any 2000. Paradoxalment, Aznar utilitzà durant la campanya electoral alguns

conceptes del pujolisme (societat civil activa, gent emprenedora, patriotisme de nou encuny, modernització lligada a l'esforç personal, autoestima col·lectiva, etc) i els feia servir per connectar amb un electorat optimista que tenia ganes que això de ser espanyol no anés vinculat a les desgràcies que havien caracteritzat la història d'Espanya. El fet que el PP hagués donat suport a CiU el 1999, en un acte evident de suport al partit que, potser, seria un altre cop necessari per a la governabilitat a Madrid, amaga, d'altra banda, un altra estratègia popular, la de no donar ales al victoriós socialista Pasqual Maragall a qui estan menys disposats a fer favors que no pas a Pujol, a qui, tanmateix, tampoc no posen fàcil. És consabuda la tarda de la investidura de Pujol el 1999. En aquell moment, CiU necessitava els vots afirmatius del PP i l'abstenció d'ERC. Aquella tarda, l'insistent Josep Lluís Carod-Rovira interpel·lava el president amb la pregunta: "Digui'm, senyor Pujol, pensa vostè demanar la reforma de l'Estatut d'Autonomia, sí o no?" En Pujol contestà amb vaguetats unes quantes vegades, fins que, al final, digué que no. Era una de les condicions que imposaven els populars per investir-lo president. Al final, Pujol se'n sortí i es conjuminà un triangle polític difícil de pair, perquè, amb el pas del temps, es feia palès com era d'impossible que un partit republicà i independentista donés suport a un polític, que malgrat representar el nacionalisme català, estava lligat de caps i peus als populars, un partit espanyolista.

Tanmateix, tal com assenyala Manuel Vázquez Montalbán, "la jactancia es un error". Des de molts sectors, fins i tot els convergents, es tenia la sensació que tornarien a ser decisius a Madrid. Només necessitaven que el PP guanyés per la mínima per tornar a ser decisius tal com CiU necessitava els vots del PP per poder investir Pujol. La seva última victòria al Parlament de Catalunya, que suposava una victòria convergent per escons però no per vots ja que Pasqual Maragall havia superat Pujol en nombre de vots, dificultava molt la tasca de presentar CiU com un partit sòlid en l'electorat. Finalment, però, l'aclaparadora majoria absoluta dels populars feu que el PP ja no hagués de comptar necessàriament amb els vots dels convergents però, malgrat això, aquests els votaren a favor, en un sí rendit en el debat d'investidura i per boca de Xavier Trias, cap de grup al Congrés dels Diputats "per coherència amb la votació anterior" , ja que sinó, confondrien l'electorat, segons les declaracions oficials convergents tot i assenyalar, en una anàlisi política més acurada, la necessitat de donar-los suport perquè els populars, al seu torn, els recolzaven al Parlament del parc de la Ciutadella. És cert que els populars no necessitaven el suport convergent però el recolzament a les seves polítiques per part dels nacionalistes catalans representava un 'plus' de centralitat molt convenient als populars perquè

el suport d'un partit nacionalista els reafirmava en la seva posició de partit centrista i atent a les particularitats territorials. Per dir-ho d'alguna manera, el suport dels convergents els donava el "carnet de catalanitat" que els convenia. En qualsevol cas, però, la majoria absoluta d'Aznar el 2000 significà l'apogeu i l'hegemonia d'un líder que veia acomplertes les seves més íntimes ambicions, alhora que significava, també, un redreçament més espanyolista de les seves polítiques. Els populars havien d'acontentar a bona part de l'electorat, que l'havia votat, en bona mesura, perquè no seguís "donant diners" als catalans en particular i més autogovern als nacionalistes bascos i catalans en general, ja que ara no els necessitaven per tenir majoria.

Jordi Pujol es desplaçà a Madrid per tenir una entrevista amb Aznar un parell de mesos després de la seva triomfal victòria electoral. La trobada va donar nuls resultats, com era de preveure, i els convergents es van aferrar al clau del finançament per demostrar el "nacionalisme català" dels populars, alhora que Piqué esdevenia un polític popular "de cognoms inconfusiblement catalans" que es presentava com l'ala més catalanista possible del PP en substitució de l'acèrrim antipujolista Aleix Vidal-Quadras, que exercia una política molt dura d'oposició al Parlament , amb una quantitat d'escons que el PP no havia aconseguit mai a Catalunya, i que s'havia mostrat contrari en molts aspectes de la política de normalització lingüística de la Generalitat. Era "l'abraçada de l'ós". Pujol es veia envoltat per totes bandes per un PP que el mantenia al poder però que alhora li esgarrapava vots i és que, en certa manera, representaven, si fa no fa, els mateixos interessos, representaven el mateix electorat amb la peculiaritat del nacionalisme espanyol i català respectivament. L'únic puntal diferenciador era la llengua, la cultura i CiU veia que amb un Piqué, clarament vinculat a Catalunya i, a més, exmembre força actiu de l'aparell convergent, l'únic element diferenciador s'esbiaixava. En aquest sentit, es pot afirmar que CiU s'havia de preparar per a temps i cultura de resistència, per a demostrar que Pujol no havia estat solament el president de Catalunya de mà d'un partit que havia fet pinya a Catalunya durant els primers anys de la democràcia per reclamar la identitat nacional catalana després de quaranta anys de dictadura, que havia representat a CiU, un artefacte electoral amb la vida limitada per fer de transició, potser molt llarga de la dictadura a la democràcia, sinó un partit amb capacitat de liderar el país sense que el timó el portés en Jordi Pujol, el personatge carismàtic.

Es pot afirmar, en aquest punt, que a Catalunya potser la transició ha acabat ara, amb la consecució del nou Estatut, ja que, amb Jordi Pujol, un personatge simbòlic directament lligat a

la dictadura franquista, l'assoliment de la democràcia ha estat més tardà. La gent dipositava la confiança en un líder que, pel fet d'haver patit la repressió franquista, constituïa el símbol d'allò que els catalans no volien tornar a patir. Era una mena de coraça dels catalans, la por que el nacionalisme ferri espanyol tornés a instal·lar-se a Catalunya el que ha impulsat molts catalans a votar CiU, però en el moment que Pujol no fos el "presidenciable", quin sentit tindria un nou candidat, d'una altra generació, que ni tan sols va viure en pròpies carns la duresa del règim franquista? Pujol no solament era la representació de l'antifranquisme, era també la representació de tots els catalans que es van oposar a la intervenció socialista en el cas de Banca Catalana, que sens dubte va portar Pujol a ser, precisament, la canalització del sentiment catalanista aquí a Catalunya, alhora que també se serví, en aquells moments, de l'apuntalament de bona part dels socialistes catalans, del PSUC, dels comunistes. Amb el PP només l'unia interessos nous, sorgits de la nova hegemonia popular el 1996.

Les relacions entre Aznar i Pujol es van anar refredant a passos agegantats durant els dos primers anys de la segona legislatura d'Aznar, fins que es produí la separació definitiva pels volts del 2002, que coincidí amb la temuda successió de Pujol dins l'aparell convergent. Aleshores bona part de l'oposició acusava Aznar de ser massa autoritari. Només per posar un exemple que els convergents consideren exemplificador d'aquesta actitud és, l'aparició, sense previ anunci a la Generalitat i al Govern de Pujol, d'Aznar a Barcelona després d'un atemptat d'ETA. Si la Generalitat és un òrgan més de l'aparell de l'Estat, és lògic que les administracions haguessin estat assabentades i haguessin cooperat juntes però Aznar no en va fer cas i, a Barcelona, el president del Govern Central va deixar clares les postures que, al mateix temps, han servit com a eixos directors de l'argumentari del PP en les reformes estatutàries: No és possible una reinterpretació de la Constitució, i, particularment, la petició federalista promoguda per l'esquerra catalana i la constatació que qualsevol demanda d'ampliació del sostre constitucional actual és inassumible. La lluita entre les forces centrípetes i centrífugues de l'Estat es plantejava en desigualtat de forces, ja que mentre CiU no podia seguir amb la hipòcrita estratègia de la "falsa tensió", el PP només la necessitava com a ornament democràtic a Espanya i com a primera pedra de la reconstrucció del centre dreta català no vinculat al pujolisme. El trencament de les relacions amb els populars es feu molt més evident a partir de la Vaga General del Juny del 2002, i sobretot, uns mesos abans quan Aznar oferí a Pujol uns ministeris a CiU, un altre cop l'abraçada de l'ós. Aznar oferia ministeris a CiU en un moment en

què era d'una necessitat imperiosa que la federació catalanista trenqués tots els vincles possibles amb els populars si volia seguir governant la Generalitat.

3. Distanciament convergent del Partit Popular

La raó era ben senzilla: la successió. "Mal si fas, mal si no fas". En algun moment s'havia d'esdevenir el relleu generacional. Tots els partits l'han hagut de fer en algun moment. En Manuel Fraga Iribarne donà pas a José María Aznar, en un moment determinat també es feu la successió de l'històric Santiago Carrillo, en Felipe González fou succeït per Joaquín Almunia i després per José Luis Rodríguez Zapatero. En Jordi Pujol no podia aspirar més a representar una societat que ja no era la de 23 anys abans. Era en aquest moment quan calia adonar-se que a Catalunya la gent havia canviat molt i gairebé la meitat dels catalans no coneixien què havia estat el franquisme alhora que el jovent pensava que en Jordi Pujol era el president intocable de la Generalitat, un home que sempre havia estat el representant màxim de Catalunya alhora que Pasqual Maragall havia estat sempre l'alcalde de Barcelona. Es plantejava, doncs, la successió. Després d'un intens debat a l'aparell convergent, ja que no cal obviar que moure les estructures d'un partit polític és molt complicat, surt com a 'presidenciable' Artur Mas. Aquest polític, no era especialment conegut a Catalunya i, havia exercit de regidor alhora que cap de l'oposició a l'ajuntament de Barcelona. Era considerat un "polític de laboratori", sense conviccions, sense ideals, sense empenta. Evidentment, l'oposició, preferentment dels socialistes, es va concentrar en criticar la persona d'Artur Mas, com fan gairebé tots els partits polítics, que, en comptes de criticar polítiques concretes, que no desvetllarien interès en el ciutadà, opten per la desqualificació personal de l'oponent, que millorarà amb escreix els resultats electorals. Però cal atendre als motius concrets: si el PSC no aconseguia guanyar les eleccions el 2003, el moment de la marxa de Pujol, no les guanyaria mai, perquè un candidat de perfil baix com Mas amb una victòria al capdavant, liderant la Generalitat, no només significaria la defunció política de Maragall sinó també la de tot el projecte socialista per a Catalunya, incapaç d'avantposar-se al nou valor polític convergent.

I és que el llançament polític d'Artur Mas no havia estat gens fàcil. En primer lloc, per la dependència dels populars. Artur Mas es perfilava com un hereu necessitat d'aire, de temps per donar-se a conèixer però el PP administrava aquest temps. Per dir-ho clar, en qualsevol moment el PP podia retirar el suport a CiU, la qual cosa provocaria una pèrdua molt probable de les eleccions per part dels convergents, ja que, a més del revolt democràtic que suposaria perdre la confiança d'un partit polític, també significaria la pèrdua del candidat, Artur Mas, que ni tan sols hauria tingut temps per a donar-se a conèixer. Nogensmenys, des d'alguns sectors

convergents es criticava la supressió del programa *Set de nit*, que satiritzava el polític convergent però que, en certa manera, era una manera molt útil per donar a conèixer el polític a la ciutadania no preocupada pels afers polítics tal com ara fa *Polònia*, uns dels programes de màxima audiència a Catalunya i molt vist sobretot pel jovent. Fins i tot Maragall, en l'escenificació d'intent de moció de censura feu que Artur Mas guanyés una mica del molt protagonisme que necessitava. En qualsevol cas, semblava totalment paradoxal: el futur del pujolisme passava pel tomb que els populars volguessin donar, pels interessos que el principal contrari ideològic i polític del nacionalisme català volgués prioritzar. La presentació oficial de Mas com a candidat, a finals de gener de 2002 al pavelló de la Vall d'Hebron, va estar, a més, molt enfosquida per una altra "abraçada" dels populars, que havien ofert a CiU entrar al Govern Central, amb la consegüent negativa de Pujol. L'hereu de Pujol creixia en una bombolla facilitada pel PP, una situació anòmala que condicionà Mas a fer grans gestos de desmarcatge del PP, que es concretaren en totes les propostes de reforma de l'autogovern, sobretot a mesura que s'acostava la data de les eleccions, per tenir una imatge allunyada dels populars. Mentrestant, però, en Mas no podia exercir gaire de "nacionalista" perquè si ho feia, l'evidència que estava sotmès als dictats populars encara empitjoraria la situació. Per aquest motiu, s'havia d'esperar molts mesos per tal de poder escoltar un discurs del successor amb contingut ideològic nacionalista més enllà dels missatges vagues, la qual cosa el perjudicà perquè, davant l'electorat, es presentà com un líder força menys carismàtic i reivindicatiu que Pujol, i, que, al mateix temps, el conduí a un dels errors que, per la inèrcia d'haver patit durant 10 anys les conseqüències de la política a Madrid, feu que la campanya electoral l'orientés a pugnar pel vot nacionalista amb ERC, que, a parer d'una part de l'aparell convergent, feu que perdés 10 dels escons que tenia el 1999, sense advertir que el malestar de Catalunya el canalitzarà de ben segur l'esquerra, en particular ERC i ICV, com ja s'havia fet palès a les eleccions municipals del maig de 2003 i no pas CiU, que estava estigmatitzada per haver donat suport al PP. Aquesta pugna pel vot nacionalista provocà que, de retruc, l'impedís formar govern un cop celebrades les eleccions de 2003, per la crispació entre les dues formacions nacionalistes i que vegés com emergia el tripartit.

Un altre motiu que dificultà molt l'ascens d'en Mas foren les mateixes contradiccions internes al partit convergent. No és de menystenir que una part de les bases convergents, encapçalades per Pere Esteve decidissin discrepar de la política convergent en clau espanyola. Si el PNB, (Partit Nacionalista Basc) havia donat suport a Aznar el 1996 i després l'havia retirat i havia fet

un tomb de 360 graus que l'havia portat a signar els pactes d'Ajuria Anea amb l'entorn més proper a l'esquerra abertzale, per què no es feia el mateix a Catalunya? Pere Esteve, ex secretari general de Convergència Democràtica de Catalunya, era partidari d'aquesta opció, la qual hagués estat ben acceptada segurament per les bases però no pas pels sectors políticament dominants, que veien amb bons ulls una relació directa entre l'empresari català i les raons d'Estat. D'altra banda, l'electorat probablement hagués percebut amb aquest canvi d'estratègia de la coalició catalanista que si tant els nacionalistes bascs com els catalans retiraven el suport als populars era per algun motiu molt subtil i directament lligat al nacionalisme, i això hagués perjudicat els populars. Ara bé, no es pot oblidar que, en aquells moments, Pujol necessitava els vots dels populars per poder continuar com a president de la Generalitat. A finals del 2002 les relacions entre Aznar i Pujol eren molt tenses, ja que, de fet, mai no havien estat del tot cordials. En canvi, el *feeling* entre Artur Mas i Rodrigo Rato, que es perfilaven, el primer de ben segur com a futurs dirigents de la successió catalana i espanyola respectivament, eren més fluids, no es podien permetre el luxe de tallar els ponts de comunicació que en algun moment podrien resultar útils.

Amb el pas del temps, des d'alguns sectors, i analitzant aquest estat de coses, s'ha deixat anar la idea que "el pujolisme d'avui ha estat matant el pujolisme de demà". Aquesta qüestió només es resoldrà en conèixer els resultats electorals de l'1 de novembre de 2006, després de l'estat de convulsió a causa de l'elaboració de l'Estatut, però sí cal establir un apunt polític força important, de cara a entendre la postura dels diversos grups polítics quant a la constitucionalitat de l'articulat de l'Estatut: Pujol s'ha sentit capaç de reclamar un canvi en la manera d'aplicar la Constitució perquè ha fet aportacions importants en la governabilitat a Espanya, tant en l'àmbit polític com en l'econòmic, alhora que els seus adversaris l'acusaven d'exalçar el victimisme, els memorials de greuges i la cultura de la queixa pujolista com a excuses per esmenar els errors del partit i no és menys interessant destacar que el patriarca ha estat incapaç de transformar en un compromís estable amb l'Estat l'alta i sostinguda influència del seu nacionalisme polític a Madrid. Malgrat l'intent de Pujol, no s'ha aconseguit una comprensió del fet diferencial català per part dels governs centrals, que usen l'anticatalanisme quan els convé per guanyar vots, ni tampoc s'ha entès ni s'ha volgut entendre la suposada identitat diferenciada catalana per part de l'opinió pública espanyola. Tot i obtenir avenços autonòmics considerables, no s'ha assolit un canvi de mentalitat ni un nou disseny d'Estat. I això esdevé una primera causa de la necessitat d'un nou Estatut, alhora lligada amb l'estratègia convergent de retornar al camí que mai no

haurien d'haver abandonat de reivindicar Catalunya des de Catalunya amb l'elaboració d'un nou Estatut que fes recuperar l'estat anímic dels catalans després dels suposats greuges que el PP infligia a Catalunya i la imperiosa necessitat de la coalició catalanista d'allunyar-se al màxim dels plantejaments populars.

És significatiu tot aquest anàlisi de la política catalana i espanyola durant els darrers anys, sobretot en la clau dels partits al poder, per poder comprendre el següent apartat, un apunt del qual s'ha fet en el paràgraf anterior i que seguidament es completarà.

2. El malestar de Catalunya i el nou Estatut de Catalunya

La voluntat de redactar una nova carta autonòmica catalana que doni resposta a les demandes d'una societat diferent a la de 1979 és un cúmul de causes, unes més llunyanes, altres més properes, unes que engloben el sentit de país, unes altres clarament partidistes i electoralistes. En definitiva, un conjunt de raons molt complex que s'intentarà explicar en aquest apartat.

Les causes més llunyanes d'aquesta efervescència nacionalista traduïda en la *pèrdua del seny* català que reclama un nou Estatut qualificat per molts sectors d'inconstitucional, cal cercar-les durant la Transició com a motiu més directe i a partir del 1714 per poder ser més exactes. Tanmateix, i atesa la llunyania d'aquesta data, es començarà a analitzar les causes a partir de la caiguda de la dictadura franquista el 1975.

2.1. Insuficiències del model autonòmic

En l'elaboració de la Constitució l'any 1978 s'abordà l'espinós tema del model d'Estat i la satisfacció de les demandes nacionalistes gallega, catalana i basca, però, sobretot, de les dues darreres. Un primer esborrany de la Constitució preparat per Suárez distingia clarament les regions que gaudirien d'un tracte especial per causa dels seus "problemes especials d'integració", a saber: Catalunya, Euskadi i en menor grau Galícia, i les altres. És a dir, la idea era establir una descentralització administrativa clarament asimètrica. Tanmateix, però, la Constitució de 1978, tot i reconèixer, a través del terme "nacionalitat", les peculiaritats específiques d'aquests territoris alhora que les altres comunitats quedaven com a "regions", no solucionava el problema territorial perquè el grup de les "nacionalitats" no es restringia a les altres regions, la qual cosa pronosticava, o si més no, deixava oberta la porta a la possibilitat que les altres comunitats assolissin els nivells d'autonomia de què gaudirien els tres territoris que havien refrendat o estaven en condicions de fer-ho sengles Estatuts d'Autonomia durant el període republicà. L'evidència d'aquest fet s'esdevení a Andalusia, a cavall entre les dues definicions i que, en referèndum i en contra de la posició del Govern de Suárez, va votar per adherir-se al màxim nivell competencial previst a la Constitució.

Aquest fet tingué vàries conseqüències: en primer lloc, fou un dels motius que marcà el declivi

ja no electoral sinó de cohesió interna de la UCD, el segon efecte fou que el PSOE s'alcés com a garant de la "igualtat", de mà de Felipe González, Manuel Chaves i Alfonso Guerra ja que, de fet, hi havia a Andalusia un sentiment de pertinença molt pronunciat, d'arrels històriques, un regionalisme intens, el qual també havia donat lloc a un moviment autonomista -actualment existeix el Partido Andalucista- alhora que, igualment, pel pes específic que tenen els andalusos a les Corts Generals,- escullen més de 60 diputats- va fer que fins i tot Chaves, per tal de poder mantenir aquesta idea d'igualtat, frenés el desenvolupament d'un sentiment que si hi fos, posaria en problemes el PSOE. D'aquí radica el fet que durant la reforma estatutària de 2005, Manuel Chaves critiqués principalment el model de finançament per l'abril i el maig i, en canvi, romangués força discret en el moment que es despertà la febre antiestatut arreu d'Espanya, l'octubre de 2005, ja que ells mateixos estaven impulsant una reforma de l'Estatut d'Andalusia que, al mateix temps, propugnava un nou sistema de finançament que beneficiés Andalusia. En tercer lloc, es va fer impossible distingir entre les comunitats històriques i la resta, com s'ha fet palès en la dinàmica d'adscriure's a la denominació de nacionalitat que encara no ha parat.

Això ha provocat, a hores d'ara, que Canàries, València o Navarra també hagin estat ja definitivament consagrades com a nacionalitats, i que s'hagin despertat sentiments de pertinença a la comunitat autònoma pròpia molt intensos que abans no existien, la qual cosa també dificulta una reforma de la llei de lleis d'una comunitat autònoma, perquè a Múrcia, per posar el cas, en trenta anys els seus habitants han desenvolupat un fort sentiment de "murcians" i no voldrien deixar, en cap cas, que una comunitat aconseguís més que ella. Alhora, el fet que en haver-hi disset classes polítiques diferents arreu d'Espanya, cada partit pugni pels seus interessos, i els presidents autonòmics defensin allò que les altres comunitats autònomes disposen ha creat un complex conjunt d'interessos partidistes que posen en entredit la viabilitat d'un nou model territorial. És per aquest motiu que l'obertura de la discussió territorial per part de Catalunya provoca una pèrdua de prestigi i recels cap a la comunitat catalana. És aquest primer moment, no transitat per les altres comunitats autònomes, en el qual aquestes s'oposen radicalment a les millores aconseguides pels catalans, ja que són considerades insolidàries i inconstitucionals. Tanmateix, però de seguida en reivindiquen el trajecte i es demanda, des d'aquestes disset classes polítiques diferents, el mateix que Catalunya, la qual cosa condueix a l'estupefacció dels catalans, que veuen com l'esforç que ells han fet, amb totes les energies despreses és ara aprofitat per altres presidents que sense causar cap aldarull aconsegueixen el mateix. L'exemplificació d'aquesta situació és, en la recent

aprovació de l'Estatut valencià, la inclusió de l'anomenada "clàusula Camps", que preveu assumir el mateix nivell competencial que qualsevol altra comunitat autònoma en la reforma del seu Estatut d'Autonomia. El president Camps, del PP, podria defensar el mateix del que el seu partit renega perquè tot i que és cert que en cap cas a València s'ha reivindicat el sostre competencial adquirit per Catalunya, només l'existència de la clàusula ja vol dir, per si mateixa, que els valencians no han esmerçat tots els esforços possibles en aconseguir millores substancials sinó que han fet un Estatut acontentant les Corts, més ben dit, el president Camps sense posar traves al PP, marcant la pauta del que ha de suposar una reforma d'un Estatut d'Autonomia però amb la trampa amagada. "Feta la llei, feta la trampa", a l'espera de nous vents. No es pot saber mai com canviarà el joc d'interessos a les Corts generals i quan serà interessant per als populars i socialistes valencians (cal recordar que el text va comptar amb el consens d'ambdós grups majoritaris) usar la clàusula, de ben segur per interessos electorals autonòmics, per satisfer els habitants de la Comunitat Valenciana i en clau del moment polític que visqui tant la Comunitat com el Govern Central.

El procediment abans descrit de l'assumpció andalusa de competències va ser brillantment definit pels periodistes, i així ha passat a la història, com el "cafè per a tothom". El café (descentralització compentencial) se servirà a tothom però a diverses velocitats i, preferentment, descafeïnat, és diu de manera mordaç. És cert que la Constitució de 1978 és lloable pel fet de disposar d'un ampli consens, ja que en el seu dia es van fixar unes regles del joc acceptables per a tothom i que representaven el difícil equilibri de forces i d'interessos en aquells anys però alhora inicià un joc d'emulació de les comunitats autònomes imparable, el qual donà lloc a la següent lògica: Els catalans afirmen que són diferents dels valencians, dels andalusos i dels canaris, però aquests no accepten ser menys que els catalans i, en conseqüència, passen a anomenar-se nacionalitats. Tanmateix, Múrcia o Cantàbria, que no pretenen comparar-se amb Catalunya o el País Basc, no són menys que València o Canàries. Resum: Tothom vol aconseguir, per una via o per una altra, el paper de Catalunya i el País Basc i a Catalunya això s'interpreta com un atac a la seva identitat i es reclama encara més, fins que arribi un punt que l' única diferència entre una comunitat i una altra sigui la independència. "Si ells sí, per què jo no", es pregunten. Això, a més, es complementa amb la tradició catalanista que "si no es guanya a Madrid" s'alimenta la retòrica victimista i, "si es guanya", aleshores és el retorn del triomfador que torna a casa amb el trofeu, després d'una feblesa del contrincant i les subtils armes negociadores del vencedor. És cert que el catalanisme pot ser que sigui víctima del joc

pervers de l'emulació, però una víctima sempre disposada a fer de la necessitat virtut i treure'n profit.

El pacte de la Transició va servir, en bona mesura, per a resoldre els problemes endèmics de la societat espanyola. D'una banda, la conflictivitat social, que va conduir al reconeixement de l'equilibri d'interessos entre empresaris i treballadors, els quals estan representats per patronals i sindicats i han estat respectats; el problema militar, amb la tradició a Espanya dels pronunciaments i cops d'Estat, és a dir, a la intervenció de l'Exèrcit en la vida pública i política espanyola, que va consistir en sotmetre aquest estament al poder civil i que l'Exèrcit ha respectat, el problema religiós, que va separar Església i Estat en reconèixer-se l'aconfessionalitat de l'Estat i que l'Església ha respectat malgrat les reivindicacions eclesiàstiques quan es presenta una modificació de la Llei sobre l'Educació; el problema la forma d'Estat, en el qual finalment l'esquerra ha acceptat la forma d'una Monarquia Parlamentària, una monarquia que regna però no governa i, finalment, el problema territorial, en el qual mitjançant esforços i tensions es va aconseguir una fórmula que en aquell moment acontentava parcialment tothom, especialment en el pla teòric.

Tanmateix, entre les crítiques més importants a la Constitució ressalten l'ambigüitat deliberada en la definició del model d'Estat, la pluralitat de lectures possibles de la Constitució, és a dir, el mètode que se segueix per interpretar-la, que ha portat maldecaps al Tribunal Constitucional i que, alhora, ha servit de font de conflictes entre els partits polítics per defensar la lectura de la Constitució en un sentit o un altre i el fet que el desenvolupament de la Carta Magna hagi estat directament lligat a les majories en el Parlament Espanyol i al Tribunal Constitucional. També se'n deriven les crítiques al model autonòmic, configurat al títol VIII del text, comentades posteriorment.

Tal com afirma Josep Antoni Duran i Lleida, la Carta Magna, "pel fet d'haver estat punt de trobada entre interessos diversos, és avui tributària de les limitacions assumides ara fa 30 anys", sobretot amb el compliment de les reivindicacions autonomistes, però no cal obviar que gran part de la societat espanyola no ho considera així. És totalment legítim que els preservadors de *l'statuo quo* actual del sistema autonòmic, que advoquen per no concedir rellevància als partits nacionalistes, argumentin que aquests han dificultat la vida política a Espanya i han interferit en el progrés econòmic, perquè la negativa d'aquests grups a

incorporar-se lleialment al projecte espanyol, en què es preservi la unitat però alhora es reconegui algun grau de pluralisme, ha fet que s'hagin hagut d'esmerçar molts esforços per acontentar els nacionalistes, que s'hagin hagut de dedicar molts debats parlamentaris a resoldre els problemes territorials quan s'haurien pogut enfocar en temes que interessen al ciutadà, sobretot aquell que no viu en una comunitat històrica i no entén, per exemple, tot l'aldarull que es produeix per una nova reforma estatutària, que sobretot al seu camp d'acció (Catalunya, el País Basc, Galícia, Andalusia) han intentat mostrar els greuges que el govern central els infligia per guanyar vots i, alhora, han creat una cultura de victimisme a aquests llocs. Però seria absurd negar el paper que els partits nacionalistes han exercit en la governabilitat de l'Estat ja que resulta paradòjic, doncs, que si el partit fos tan nacionalista com diu ser, afavorís l'estabilitat a l'Estat del qual se'n vol deslliurar.

Tot això treu cap que les crítiques al model autonomista les han revifades principalment els nacionalistes, pel que s'ha explicat anteriorment, és a dir, per l'intent d'extensió a totes les comunitats de les competències que al començament només tenien algunes d'elles, negant-los així, a les comunitats històriques la naturalesa autènticament nacional que els és pròpia (cafè per a tothom), que fa que la forma d'articulació de l'Estat de les Autonomies s'hagi transformat en una fórmula de desarticulació progressiva i hagi constatat que la generalització de nacionalismes provoca a l'alça els que reclamen una diferenciació nacional, il·lustrat amb la tossuderia del concepte "nació" i alhora enervi el nacionalisme espanyolista, però també per altres motius més fons. En primer lloc, una crítica general és el cost econòmic elevat que inevitablement genera una superposició de poder amb competècies que no estan del tot delimitades i amb el dany que se'n deriva per a l'eficàcia de la seva actuació, i en segon lloc, la inadequació del sistema per satisfer les aspiracions que portaren a la seva creació. I és que si el model s'havia elaborat per tal de satisfer les demandes autonomistes de les regions catalana, basca i gallega, ben aviat es començaren a veure les insuficiències del sistema.

Hi ha hagut, a grans trets, dues fases. Una primera en què no s'atacava directament el sistema sinó la gestió que se'n feia i una altra, la darrera i que ha portat a l'elaboració d'un nou Estatut en què es feia una crítica al model teòric autonòmic. Quant a la primera fase, l'optimisme de les nacionalitats es veié força minvat des que els traspassos es feien molt forçats i costaven molt d'avançar, sobretot pels primers governs socialistes, abanderats d'aconseguir la "igualació", que no és el mateix que "igualtat", que havien abanderat amb el referèndum andalús. Nogensmenys,

a Espanya hi havia comunitats autònomes realment necessitades d'aquesta ajuda i si des del Govern Central es podia fer, es lògic que la iniciativa tirés endavant. Només un exemple, prou exemplificatiu és la construcció de l'AVE Madrid-Sevilla, amb motiu de l'Expo de Sevilla 92. Alfonso Guerra, a les seves memòries, afirma que era una oportunitat única ja calia fer aquesta infrastructura al sud, perquè "al nord sempre hi hauria temps per fer-la". Extremadura, Castella-la Manxa, Andalusia, Múrcia, necessitaven el suport del govern central per poder equiparar-se amb les comunitats més avançades. Els resultats d'aquesta política han estat efectius. Els extremenys han assolit un desenvolupament que sempre havien somniat, a les escoles els alumnes tenen un ordinador per cada dos nens, disposen d'una xarxa d'infrastructures excel·lent i la banda ampla per Internet es troba a tot el territori. Malgrat tot, la seva renda per càpita continua essent de les més baixes d'Espanya i a través del mític Ibarra acusen els catalans de demanar més diners als que tenen el 119% del PIB, quan ells no arriben al 60%.

Pel que fa a la segona fase, si bé els acords de Pujol havien aconseguit millores substancials del sostre competencial i s'aconseguien millores de finançament progressives, -en només tres anys es va passar de no rebre res de l'IRPF a gestionar-ne el 30%- l'estratègia podia continuar, sempre que CiU fos el partit frontissa necessari per a la governabilitat, condició que no es donà el 2000 i que abocà el partit a canviar d'estratègia i invocar de nou els maximalismes nacionalistes de mà de l'hereu Mas, en separar-se del PP i necessitar guanyar les eleccions de 2003, alhora que es presentava amb un programa electoral que havia de combatre el del PSC, que reivindicava l'eterna demanda d'ERC d'un nou Estatut. D'alguna manera , CiU "tornava a ser nacionalista".

Un tercera crítica que s'ha fet al model autonomista prové dels "nacionalistes espanyols", expressió que gairebé no s'usa perquè es reserva el terme "nacionalista" al caire pejoratiu dels intents de segregació i la paraula "patriota" per al sentiment bo de pertinença a un Estat, a l'igual que es critica a ultrança la possibiltat d'anomenar-se "nació" per part dels catalans i, en canvi, s'accepta sense cap recel que els espanyols anomenin la "Nació espanyola", consagrada a la Constitució de 1978. Els "patriotes espanyols" , almenys una gran part, consideren que l'estructuració autonòmica de l'Estat es justificava exclusivament o fonamentalment per la necessitat de resoldre el problema bàsic de la nostra convivència, però s'han adonat que no és que no el resolgui, sinó que l'agreuja.

L'ESTATUT I EL QUART PODER

La insatisfacció que provoca l'Estat de les Autonomies en almenys una part dels nacionalistes catalans i la majoria dels bascs o gallecs, alimenta la sospita que aquests sectors no hi han vist mai una estructura permanent dins la qual podien preservar-se diferents nacionalitats sense qüestionar la identitat espanyola, sinó més aviat una situació provisional útil solament per enfortir les respectives nacions i dotar-les d'un Estat propi. D'aquesta sospita se'n deriva la idea que la seva col·laboració a la governabilitat d'Espanya és, i sempre serà reticent i interessada, concedida només a canvi de favors i privilegis cada cop més grans. Només cal remuntar-se al bienni socialista-pujolista , com abans s'ha descrit, quan Aznar acusava de "chantaje" y "presiones" les peticions de Pujol als socialistes i, de retruc recriminava al govern el "entreguismo y falta de sentido nacional" i el qualificava de "rehén de los nacionalistas catalanes". "Tenemos un gobierno condicionado y que no actúa con plena libertad". El mateix argument esgrimeix actualment el PP, en acusar Zapatero d'estar venut als catalans per haver rebut el suport d'ERC en el debat d'investidura. Aquí es superposen dues idees enfrontades: la possibilitat que els nacionalistes catalans, -per definició, amb interessos parcials- tinguin dret, sense deixar de nacionalistes, a condicionar o fins i tot formar part del Govern d'Espanya i, de l'altra, el recel dels espanyolistes, que veuen com cada any la llei de pressupostos depèn d'una persona per a qui, en el cas de Pujol, per exemple, Espanya és solament una "realitat entranyable" i es resisteix a definir-se com a espanyol. Probablement la situació seria diferent si aquest mateix líder afirmés, per boca seva, "Visca Espanya", i no només en català sinó també en castellà. Per aquest motiu sorgeix la voluntat de modificar la llei electoral que beneficia els nacionalistes.

2. Desenvolupament de la Constitució i l'Estatut de 1979

El cop d'Estat de 1981 evidenciava que a Espanya els militars encara no havien assumit el seu paper i que encara quedava un grup disposat a tornar a les essències de la dictadura. Però no només evidenciava sinó que conduïa. I és que l'efecte del cop d'Estat fou la LOAPA (Ley Orgánica de Armonización de las Políticas Autonómicas), (LOHAPA en català), promulgada un any més tard, amb el suport de UCD i el PSOE, de mà d'Eduardo García de Enterría, que deixava entreveure les grans resistències de les estructures i cossos de l'Estat a una cessió real del poder polític des del centre a la perifèria i que il·lustrava els profunds recels de la cultura política espanyola enfront dels nacionalismes català o basc i alhora mostrava una tendència a reinterpretar l'autonomia com una mera descentralització administrativa. Tot i ser anul·lada pel Tribunal Constitucional el 1983, l'esperit de la LOAPA va sobreviure i va demostrar que la sensibilitat autonòmica dels partits majoritaris era molt inferior a la presumida. Potser per això ara s'acusa Zapatero de trencar Espanya, perquè ha estat l'únic president que, a parer de Josep Lluís Carod-Rovira, no és un "nacionalista espanyol" i és sensible a la pluralitat de l'Estat i se'l compara constantment amb Alfonso Guerra i Felipe González, als quals se'ls lloava per tenir definit un model d'Estat, que Zapatero no té, i per assumir un autonomisme tebi, que sens dubte els donava vots perquè era un partit nacional mentre aquest matís, tan important a Espanya, no és preservat per Zapatero, segons considera la dreta. Un dels defectes de la transició, a parer dels nacionalistes, és que en el moment que s'havia d'escometre de manera paulatina la federalització de l'Estat i, sobretot la conscienciació pública d'aquest fet, la pedagogia de la plurinacionalitat de l'Estat, els socialistes no l'acometeren i per això ara el PSOE de Zapatero ha de tancar les ferides i esmenar els errors que va cometre durant els anys vuitanta.

D'altra banda, durant el 1982 i el 1986 es van acabar de tramitar els Estatuts pendents i es van reformar aquells que volien assolir el sostre compentencial de les nacionalitats, ratificat a l'acord del PSOE i el PP el 1992, quan van reforçar la simetria del sistema facilitant noves competències a les autonomies menys desenvolupades.

Quant a l'Estatut de 1979, els principals inconvenients que es trobaren al nou text van ser, d'una banda, i en comparació amb altres textos històrics, el fet que la competència de l'ordre públic pervisqués en mans de l'Estat -amb la possibilitat de crear una policia autonòmica-, el manteniment de les diputacions i per tant, de l'organització en províncies, cosa que va ser en el

seu moment un tret bàsicament centralista i que la competència en ensenyament no fos exclusiva, sinó plena i compartida de manera que, amb el temps, l'Estat intervingués en els continguts de les assignatures, els horaris, el temari, la religió. En qualsevol cas, però, durant la transició democràtica, Catalunya va exercir un paper determinant en la modernització d'Espanya, és el moment considerat d'"innocència del catalanisme català" ja que el seu projecte avança en la línia del projecte modernitzador d'Espanya i, en alguns sentits, era la seva avantguarda. No és un moviment anti-Espanya ni hi ha cap mena de rebutjament de la democràcia espanyola sinó tot el contrari. Amb el pas del temps, però, aquest moviment s'anà esbiaxiant. Potser per això es va acceptar la Constitució amb força entusiasme a Catalunya, perquè s'esperava poder contribuir a la millora d'Espanya i per això es votà l'Estatut de 1979 amb una participació de gairebé el 60% i un 88,7% de vots afirmatius. En canvi, el País Basc, on la Constitució no fou refrendada, comptà amb l'únic privilegi actualment existent a Espanya: el concert econòmic basc.

3. El malestar de Catalunya

Per entendre el malestar de Catalunya cal remuntar-se a un fet evident: l'auge i el domini de la capital, Madrid. Si a principis de segle Barcelona i Madrid eren *més distintes i més complementàries*, ara són *més semblants i més competitives*. I es pot demostrar amb un fet històric cert. Mentre Madrid s'erigia com el titular indiscutible del poder polític, econòmic i militar, es va donar un pacte tàcit entre Madrid i les classes dominants catalanes, principalment la burgesia, segons la qual aquesta renunciava al poder polític a canvi de proteccionisme econòmic i control policial que el govern central els oferia en un període en què el moviment obrer era de grans magnituds. En aquella època, els empresaris tèxtils anaven a Madrid per reclamar uns aranzels que els protegissin de les empreses tèxtils de Manchester o Livepool i els permetessin mantenir captiu el mercat de samarretes a Càceres, Almeria o Ciudad Real.

A Catalunya ha emergit un sentiment de declivi respecte Madrid sobretot després dels Jocs Olímpics del 1992. Als anys 80, però, Madrid ja es perfilava com una de les comunitats més beneficiades per la descentralització, li ha tret molts problemes, per dir-ho d'una manera planera. Si a Espanya actualment hi ha una forta identitat nacional espanyola íntimament vinculada al progrés econòmic de mà de l'arribada de la democràcia i de l'ajuda d'Europa, -no es pot obviar que Espanya ha estat, probablement, el país que més beneficis ha obtingut de la seva integració a la Unió Europea i que han estat sensatament aprofitats precisament per les autonomies- també es fa palès que Madrid, amb la descentralització, s'ha vist deslliurada de molts àmbits de decisió mentre que no s'ha acomiadat cap funcionari i al mateix temps, Madrid, "villa y corte", va esdevenir la ciutat que les empreses multinacionals, bancs estrangers, societats financeres... escollien per fer les seves inversions en un país amb tots els números perquè s'hi produís el "miracle econòmic". I la pregunta que es faria molta gent és per què s'escollia Madrid i no Barcelona. Precisament perquè Madrid ja era una gran capital econòmica, que comptava amb una àrea metropolitana de 22 municipis que englobava quatre milions d'habitants en contraposició al milió i mig de Barcelona, perquè a Madrid s'estava posant en marxa la televisió privada, el centre on es creava l'imaginari col·lectiu espanyol, el cinema, la publicitat, la televisió i, d'altra banda, la localització de les empreses públiques que ara s'estaven privatitzant, ubicades a Madrid. A més, Madrid té tota la Meseta, per dalt i per baix, per dreta i per esquerra per ampliar-se. Madrid pot no tenir límits ja que s'estén fins a Segòvia, Toledo, Ciudad Real, Extremadura, Guadalajara. L'AVE uneix totes aquestes ciutats i fins i tot

s'estan creant urbanitzacions a mig camí entre aquestes ciutats, que ja són anomenades, irònicament "Avelandia".

Això ha conduït a un agreujament del problema nacionalista, perquè la potenciació del punt de vista "central", tan políticament com mediàtica, reforça els enfocaments perifèrics particularistes. Qui es vol oposar a Madrid? És la pregunta que es fa. Això es veu traduït en la sensació de la gent que Madrid és Espanya i que qualsevol descentralització, com la que es pretenia amb l'Estatut, condueix a la fallida de l'Estat. En aquest context, molta gent, dubtosa del paper que exerceix Zapatero en política territorial, arriba a la conclusió que durant molt temps s'ha assumit aquesta associació, de Madrid-Espanya i que, quan un president intenta acontentar una ciutat que no és Madrid, però que tampoc és Sevilla o A Coruña, sinó Barcelona, l'enemiga de tota la vida, és que potser a Espanya encara falta un pèl de cultura de país, perquè tots els territoris tinguin la seva cabuda dins l'Estat. Zapatero, en aquest sentit, vol representar el "patriotisme" de tots els espanyols. Els seus discursos ho avalen: ell vol ser president de tots els espanyols i alhora afirma que vol "una Catalunya forta". Però una cosa són paraules i una altra fets. A Espanya la gent no s'odia, els madrilenys i els catalans no s'avenen malament per problemes ètnics, el problema radica en el repartiment del poder, la descentralització, el "poder remenar les cireres i tallar el bacallà". Aquí és on estriba el problema dels nacionalismes a Espanya.

No només Barcelona s'ha vist infravalorada respecte Madrid sinó que la ciutat comtal ha vist com València, a pesar d'allò que demanava l'escriptor Joan Fuster de la renovació de la societat valenciana per a retrobar-se amb Catalunya i formar els utòpics Països Catalans, es va alinear amb el PP i rebé grans privilegis, tot i existir, en el si del PP valencià dos corrents ideològics i econòmics diferents: d'una banda, la línia Zaplanista, que advocava per la continuïtat del creixement basat en l'explotació intensiva dels quatre grans recursos del litoral de Llevant: el turisme, amb el fracassat intent de Terra Mítica, el negoci immobiliari i l'especulació urbanística, l'agricultura de regadiu, directament vinculada al Pla Hidrològic Nacional, i la indústria manufacturera més o menys submergida i, de l'altra, la línia Oficialista, de mà de l'actual president Camps que apostava per una major diversificació atesos els límits que imposava el col·lapse urbanístic, la impossibilitat de continuar construint camps de golf si no s'obtenia aigua amb el PHN i la deslocalització empresarial que també afecta a València (indústria de la joguina i de la sabata), per l'allau d'importacions xineses. Un dels beneficis de l'actual Estat autonòmic és, sens dubte, haver permès anticipar-se al futur, perquè probablement des d'un Govern

Central a Madrid hagués resultat del tot impossible. A València tindrà lloc la Copa Amèrica l'any vinent i el port de la ciutat ha experimentat un auge importantíssim en comparació al de Barcelona.

I aleshores Barcelona, després d'esgotar els beneficis que li reportà els Jocs Olímpics, fa un examen intern i veu que la nota ha baixat respecte a Madrid, sobretot en l'àmbit de les infraestructures: el creixement del Metro ha estat mínim, en comparació amb el modern suburbà de Madrid, el traçat de l'AVE encara està pels aires i no se sap si connectarà amb el Prat, la tercera pista d'aterratge encara no figura a cap mapa i, a sobre, es cancel·len els vols directes entre els Estats Units i Barcelona, que suposa una reducció ingent de gent que no trepitjarà la ciutat, alhora que, fins i tot durant el debat estatutari, Iberia planteja eliminar els vols amb les capitals de província espanyola, excepte el Pont Aeri. La línea directa del ferrocarril entre el Port de Barcelona i França és encara un projecte i una línia ferroviària que, per interès general, i que durant la negociació estatutària s'ha pregonitzat tant per justificar els retocs al text, unís Barcelona-País Basc-València, lligant així tres de les principals zones industrials, ni tan sols es planteja. Els catalans veuen com, de sobte, la Passarel·la Gaudí se suprimeix i la sensació del greuge pels peatges s'enlaira alhora que la Fira de Montjuic perd competitivitat respecte les modernes instal·lacions de l'IFEMA de Madrid. A més, el Barça està en mala ratxa, i els galàctics són el centre del món. Només falta que el govern d'Aznar recolzi la guerra d'Iraq perquè la gent surti al carrer no solament a protestar contra la guerra sinó contra tota la política del president.

De fet, la idea que el govern d'Aznar perjudicava els interessos de Catalunya ja s'havia instal·lat a Catalunya des de finals del 2002, veient que s'estava afavorint l'eix Madrid-València, i que, CiU, a més, els donava suport en el PHN. D'altra banda, els portaveus de les institucions en aquell moment al poder, l'alcalde de Barcelona i Pujol, van actuar de la manera que van trobar més convenient. D'una banda, Joan Clos no es va queixar, tant per la seva prudència, com per temor a perdre les inversions per al Fòrum de les Cultures 2004 i per la decisió del PSC de reduir el perfil d'un candidat de l'àrea metropolitana per a que, d'aquesta manera, la resta de Catalunya, amb les eleccions del 2003 a sobre, no veiés la imatge de Maragall només interessat en Barcelona sinó també en la resta del territori. En darrer lloc, CiU inicià la ja comentada cursa pel procés d'allunyament del PP de manera que des del 2002 ha enarborat la bandera del nacionalisme, potser perquè era la única opció que els quedava.

SEGONA PART: EVOLUCIÓ DE LA REDACCIÓ DE L'ESTATUT

1. Precedents

Gairebé dos anys i mig han estat necessaris perquè el nou Estatut de Catalunya, finalment ratificat pel poble català el 18 de juny de 2006, hagi estat elaborat. Durant aquest període, diverses han estat les fases i les proves que el nou text ha hagut de superar. Abans de la redacció del text, però, durant els anys 2001 i 2002, ja s'havien fet alguns passos, que es concretaran més endavant, que proposaven una reforma de l'Estatut vigent de 1979 i un aprofundiment en l'autogovern a Catalunya.

1.1. PSC, ERC i ICV segellen un pacte per a l'augment de l'autogovern

La idea de la reforma de l'Estatut vigent el 1979, o fins i tot, de l'elaboració d'un de nou, no és nova. El text aprovat el 1979 sembla, per a uns quants partits polítics catalans, esgotat, o si bé no esgotat, millorable. Catalunya ha canviat molt, Espanya també. Han passat 22 anys des de l'aprovació de l'última carta autonòmica i la recuperació de les llibertats democràtiques, després de la dictadura franquista, és un fet. La situació de prosperitat econòmica ha fet que Espanya hagi passat de ser un país d'emigrants a ser un país receptor d'immigrants. Des de l'any 1986, Espanya ja forma part de la Unió Europea. La normalitat democràtica també és palpable: les eleccions tenen lloc de forma efectiva i els seus resultats són acatats. De fet, només el cop d'Estat de 1981 ha trencat aquesta dinàmica, que ha estat redreçada immediatament.

Després dels governs socialistes a Espanya durant els anys vuitanta i la meitat dels noranta, el Partit Popular arriba al Govern Espanyol el 1996, revalidant el resultat amb una majoria absoluta el 2000. A hores d'ara, José María Aznar és el president del Govern Espanyol. A Catalunya, la situació no és la mateixa: Convergència i Unió ha encapçalat el Govern des de les primeres eleccions autonòmiques, l'any 1980, aconseguint diverses majories absolutes i Jordi Pujol és, actualment, el president a la Generalitat de Catalunya. En les darreres eleccions, però, així com també l'any 1995, la coalició catalanista ha necessitat els vots del PP per tal d'investir Pujol com a president i, tanmateix, després de 21 anys liderant la Generalitat, el líder ja ha anunciat, a finals de març, que no es presentarà com a candidat a les pròximes eleccions, previstes pel 2003. El successor de Pujol, és, ara per ara, una incògnita. Tot i que Artur Mas es perfila com a "presidenciable", ja que des del gener de 2001 exerceix de conseller en cap, encara no s'ha

presentat cap candidat oficial, i la figura de Josep Antoni Duran i Lleida, líder d'Unió Democràtica de Catalunya, també es preveu forta per al càrrec.

En aquest context, les forces d'oposició, entre les quals es troben el PSC, liderat per Pasqual Maragall, ERC, encapçalada per Josep Lluís Carod-Rovira i ICV-EUiA, de mà de Joan Saura, presenten un document conjunt per aprofundir en l'autogovern, que proposa reformar l'Estatut. Les esquerres catalanes volen ara donar un nou impuls a l'autogovern a banda dels pactes entre CiU i PP.

Malgrat que cap diari recull la notícia en la portada ni tampoc la ubica en les primeres pàgines de la secció de Política, La Vanguardia hi dedica la tercera pàgina i, sota el titular "La izquierda reclama la bandera del autogobierno", destaca que les esquerres catalanes hagin volgut posar fi a la "patrimonalització" dels interessos catalans per part de CiU, "sometida hoy a la derecha española". Més endavant, el diari assenyala que les tres formacions esquerranes han invitat CiU a sumar-se a l'acord, cosa que fa El País en un avanttítol just sota la fotografia i abans del titular, "Maragall, Mas y Saura firman su acuerdo de autogobierno con solemnidad". Aquí es pot veure la importància que el mitjà més afí ideològicament al PSC-PSOE, i a les esquerres en general, ha volgut donar a aquest fet: Les esquerres no estan aïllant el govern, el reclamen. La notícia no es recull a les pàgines de "España", que és l'espai compartit per tots els lectors espanyols sinó que es recull a les pàgines autonòmiques catalanes. En canvi, la Vanguardia, diari vinculat a CiU, hi fa referència citant dos dels aspectes que, segons ERC, CiU no hauria d'entorpir si no hi vol col·laborar: "la reforma del Estatut y de la Constitución". La Vanguardia adjunta un quadre en el qual resumeix en què consisteix l'acord de les tres forces polítiques: Reforma de la Constitució en el títol III, que parla sobre el Senat, la reforma de l'Estatut amb la incorporació de noves competències i un títol de drets i deures i la reforma dels articles referents al principi de subsidiarietat i també un seguit de lleis noves com la del règim electoral general, la dels funcionaris de l'Estat a Catalunya i els del TC (Tribunal Constitucional) i del CGPJ (Consell General del Poder Judicial).

Ambdós diaris coincideixen, en paraules molt semblants, en destacar el fet que Carod aclarís que aquella signatura no era un "pacto de Gobierno sino de 'autogobierno" que, en qualsevol cas, "ni lo prefigura ni lo excluye". Mirat des de la perspectiva del 2006, aquesta notícia del 2001 podria confondre's molt fàcilment amb la del Pacte del Tinell de desembre de 2003. Els dos

rotatius inclouen una fotografia, molt similar, amb els tres líders encaixant les mans, que recorda l'inici de la setena legislatura a Catalunya. El País ja destaca en un serrell a sota de la notícia aquest fet. Sota el títol "CiU pierde el comodín", el diari afirma que aquest acord signfica un canvi en la política catalana per dos motius: Perquè les esquerres, separades des de l'època de la Transició, tornen a estar unides i poden, hipotèticament, constituir-se com a alternativa al pujolisme i perquè ERC ja no accepta que CiU reclami un nacionalisme molt moderat a causa del seu "pragmatisme" que l'ha portat a firmar pactes de govern, amb el PSOE primer i amb el PP després, en clau espanyola. A CiU, doncs, només li queda un aliat, el PP, que, de fet, ja ha donat suport a Pujol el 1995 i el 1999, quan la coalició catalanista va perdre la majoria absoluta al Parlament.

D'esquerra a dreta, Carod, Maragall i Saura després de la firma de l'acord.

La Vanguardia recull les opinions del govern, CiU, que "atribuía a ERC el papel de "muletilla de PSC" i del PP, des d'on s'assegura que el PSC "se adentra en caminos de acercamiento a ERC de muy difícil retorno y explicación" i recalca sobre Maragall el seu empeny en federalitzar Espanya. Cal recordar que el paper que el PSC ha exercit en la política catalana ha estat, en termes generals, molt diluït pels governs socialistes a Madrid i el paper d'oposició a CiU va veure's força reduït durant el bienni en què CiU donà suport a Felipe González per governar a Espanya.

Cal recordar, a més, que, de manera recíproca, CiU va participar al Govern Espanyol el 1996, en investir José María Aznar com a president i en obtenir, a canvi, l'augment fins al 30% de la gestió de l'IRPF, l'increment de la dotació per al desplegament de la policia autonòmica

catalana, els Mossos d'Esquadra, i la desaparició dels governs civils, que van ser substituïts per sotsdelegacions del Govern. Aquelles negociacions van ser intenses i, el PP, que juntament amb tots els mitjans de comunicació afins havia fet una aferrissada campanya en contra del PSOE pels pactes que havia subscrit amb CiU el 1993 i que havien significat el traspàs del 15% de l'IRPF a Catalunya, va haver de pactar amb la força catalanista perquè l'ajustada victòria no el permetia formar govern en solitari.

Tanmateix, després de la victòria per majoria absoluta del PP el 2000, punt al qual faria referència la Vanguardia amb la frase "está sometida hoy a la derecha", tot i que el PP no necessitava els vots de la coalició, aquesta li va donar, en paraules de Pujol, per coherència amb el que havien votat la legislatura anterior, per tal de no confondre l'electorat i, també, perquè el PP a Catalunya havia donat suport a la investidura de Pujol el 1999. Però CiU, que, a partir de 1995 ja començava a acusar declivi electoral, estava entre l'espada i la paret. Donar suport als populars, sobretot en la legislatura en què els modals autoritaris del PP es donaven amb més força que mai, va perjudicar més que beneficiar la imatge de CiU a Catalunya, tal com va passar amb el suport que la coalició va donar al Pla Hidrològic Nacional. Aquell suport, del qual Pujol en va recelar molt, va malmetre CiU. Les forces polítiques catalanes esquerranes, contràries al projecte, acusaven CiU dels seus "negocis a Madrid" i és que l'aprovació només es va fer efectiva després que el PP assegurés una protecció al Delta de l'Ebre i 400.000 milions de pessetes de les d'aleshores més per a Catalunya. D'altra banda, CiU tenia altres preocupacions, com la successió. Buscar un altre candidat tan carismàtic, tan conegut, tan simbòlic, tan emblemàtic dintre de l'aparell convergent era pràcticament impossible, i més després que el número dos del partit, Miquel Roca, hagués estat descartat feia temps.

1.2. CiU proposa augmentar l'autogovern: "Una proposta a favor de Catalunya"

2 de març de 2002: "El Govern propone asumir todo el poder del Estado". Aquest és el gran titular de la Vanguardia el diumenge 3 de març de 2002. Tanmateix, un dels subtítols deixa clara una informació essencial: "el texto no plantea reformar el Estatut ni la Constitución". El País no se'n fa ressò de la notícia ni a la portada ni a les pàgines d'informació nacional. En realitat, no publica el fet. No diu res sobre les aspiracions de Convergència i Unió, ni a les pàgines dedicades a l'autonomia catalana. Aquí es constata, doncs, sense entrar en consideracions sobre l'interès que hi hauria en comentar la notícia per motius ideològics i partidistes, l'abast estatal del diari editat a Madrid, que restringeix més les notícies de les comunitats autònomes, en comparació al diari català, que hi dedica fins i tot un editorial.

En qualsevol cas, la Vanguardia recull en les pàgines de "Política" i sota la temàtica "El debate político catalán", el titular que encapçala la notícia principal: "Mas fija su horizonte de autogobierno" i el subtitular: "El Govern propone convertir Cataluña, de facto, en un Estado asociado a España". Segons el diari dels Comtes de Godó, el document presentat per la federació, "Una proposta a favor de Catalunya", planteja l'assumpció per part de la Generalitat de tots els poders de l'Estat a Catalunya i la incorporació de l'organisme català a institucions representatives de l'Estat. També destaca que sigui "coyuntural" la exclusió dels termes "autodeterminació" i "sobirania", a causa de l'acord mitjançant el qual el PPC va donar els seus vots per tal d'investir Pujol com a president i afirma que es dóna per definitiu el canvi d'estratègia dels convergents, que pretenen allunyar-se dels populars, sobretot després de l'oferta d'Aznar que pretenia incorporar-los al Govern i que va cloure amb una entrevista sol·licitada per Pujol al president del Govern que no es va veure resposta. D'altra banda, i, en exclusiva, el diari català adjunta, a la pàgina següent, les matèries sobre les quals tracta el text i les atribucions que reclama de l'Estat tot i reconèixer que l'ambició que pretenen aquestes mesures és "inequívocamente española". L'altre diari català, el Periódico, tampoc no recull la notícia el diumenge, tot i fer-ho el dilluns. Cal preguntar-se per què. Si per no esbombar les propostes del govern, essent el Periódico un diari afí als socialistes catalans, el dia de més vendes, diumenge o, simplement, perquè no troba que el fet revesteixi importància. Malgrat això, la importància que li atorga el diari de capçalera de CiU al fet fa que al dia següent el Periódico sí inclogui una notícia en la qual, en una segona plana, després d'un titular com "CiU es disposa a relegar el discurs sobiranista per un de caire social" afirmi en el títol de temàtica:

"L'estratègia nacionalista->La demanda de més autogovern". Sota el titular "L'Administració única", i en mitja pàgina, destaca que la coalició reclami tots els serveis estatals per a la Generalitat amb l'argument que la Generalitat és Estat, que, recalca el rotatiu català, "no és un invent dels nacionalistes catalans" ja que "Manuel Fraga ja el va posar sense èxit sobre la taula fa 10 anys". "El 'federalisme d'execució' que reivindica CiU és el mateix que guia el funcionament de la UE", informa. Aquest model permetria la tramitació de totes les pensions per part de la Conselleria de Benestar Social, el traspàs de les prestacions per desocupació´, el traspàs de l'administració dels aeroports i de la gestió de la xarxa Renfe entre d'altres." El missatge que es pretén llançar, doncs, des dels socialistes catalans és que, en realitat, la proposta de CiU no és tant interessant com la presenta La Vanguardia.

Probablement per la mateixa raó, per la importància que atorga el diari català a la notícia i la poca que li ha donat el diari madrileny, el diari del grup PRISA recull, el dia següent, dilluns, una notícia, a les pàgines nacionals sota el titular "Pujol excluye cambiar la Constitución en su programa sobre autogobierno", un titular sens dubte més fred i aïllat que no pas el de la Vanguardia en què hi destaca un apunt al qual aquest darrer diari, el dia anterior, ni tan sols feia esment: el document pretén ser una alternativa a l'acord entre les formacions esquerranes a Catalunya i, al mateix temps, establir unes aspiracions nacionalistes màximes per atraure el recolzament d'ERC i aconseguir un doble efecte: esbiaixar el pacte subscrit per Maragall, Carod i Saura i recuperar, d'aquesta manera, la centralitat política per tal d'allunyar-se de la mala imatge que la dreta està causant. El diari del grup de Jesús de Polanco també inclou la cita a l'entrevista entre els presidents català i espanyol, amb conclusions molt similars i adjunta la negativa del PP tant a les propostes de CiU com a les de l'acord del 2001 entre les esquerres. En preguntar per què el País no dóna cobertura de la notícia el mateix diumenge, a part dels arguments de el Periódico, valdria la pena ressaltar que a el País no l'atrauen les actuacions dels partits nacionalistes, perifèrics, que poden tenir un pes relativament baix a les Corts Generals si bé després resulten decisius en la formació de majories absolutes al Congrés.

En tot cas, tampoc li interessa esbombar la notícia que la coalició catalanista té un projecte, un nou projecte d'autogovern i eliminar, així, un dels arguments llargament esgrimits per l'esquerra catalana contra CiU, sobretot durant els últims anys , en què se'ls acusa d'actuar per pragmatisme i no per ideari, recriminant-los que el seu projecte nacionalista està esgotat, que

les seves propostes d'autogovern estan exhaurides. El fet que aquest document pugui donar una nova empenta a la federació, ara liderada per Artur Mas, no convé a les esquerres. D'altra banda, el País és un diari de tirada nacional, com també ho és la Vanguardia, però el País es deu a un tipus de lector que busca informació nacional, de Madrid, dels grans partits i de les grans decisions i actuacions d'Estat, no d'una autonomia en concret, ni que sigui Catalunya. En preguntar-se per què la Vanguardia concedeix tant d'espai a la notícia, també resulta que observem que aquest diari és, ideològicament parlant, afí al centre-dreta català i, per tant, es mostra partidari d'explotar la notícia i, alhora, netejar la imatge de centre de CiU, esgarrada pels populars. Recordant el titular aquesta afirmació pot ser demostrada: "El Govern propone asumir todo el poder del Estado". Tota una amenaça contra el PP. L'editorial que dedica La Vanguardia, "Un debate abierto", en què jutja com a bona la jugada de CiU de demanar més competències sense trencar l'ordenament jurídic bàsic, en consonància amb el pragmatisme que sempre l'ha caracteritzat i, alhora, la posada en marxa de la "plataforma ideológica" d'Artur Mas, com a resposta contra l'esgotament del projecte nacionalista de CiU també ho fan palès. A més, també constata la diferència entre el plantejament popular i el convergent, però amb la confiança que s'arribarà a acords gràcies al respecte a la Constitució i al pragmatisme de la federació, llargament demostrat.

En una columna a les pàgines dedicades a Catalunya, el País fa l'únic esment a la política catalana, el diumenge dia 3, incloent una notícia relacionada: "El PP catalán apuesta por un autogobierno constitucional", en la qual es recullen les declaracions del president del PPC en aquelles dates, Alberto Fernández Díaz, que es poden resumir en la voluntat integradora del PPC a Catalunya i un autogovern que respecti la Constitució. El dirigent popular a Catalunya destaca com a eixos principals del seu "catalanisme" "la defensa de la identitat catalana y la apuesta por la modernización de España". La Vanguardia també recull aquestes declaracions, a la tercera pàgina de Política, on destaca el fet que els populars es neguin a cedir més competències a les autonomies a partir de l'article 150.2 de la Constitució -en contra del document de CiU- així com la representació de les autonomies a la UE (Unió Europea). El PP, advoca, doncs, per un treball més profund en les competències de les quals disposa Catalunya en l'actualitat i tancar l'etapa de les reivindicacions autonomistes. D'altra banda, el dia 4 el Periódico també inclou l'apunt d'un periodista Rafael Pradas que fa la interpretació que, per temes objetivistes, el Periódico no pot fer a la notícia. I és que, "la proposta de CiU sobre l'autogovern és una rèplica dirigida a diversos destinataris". "Respon a l'esquerra, que té

iniciatives en un camp que semblava exclusiu del nacionalisme i envia un missatge (...) en especial les seves esparverades bases davant la política dels espessos silencis".

1.3. S'aprova al Parlament de Catalunya la reforma de l'Estatut la legislatura vinent

Entre l'acord per part de PP i PSOE del pacte antiterrorista i per les llibertats i l'homenatge mensual a la bandera espanyola a la plaça de Colón de Madrid, quan Aznar acusa d'acomplexats els qui s'oposen a la iniciativa i quan Trillo afirma que "la bandera és l'orgull de compartr una sang, una llengua, una terra", s'aprova al Parlament de Catalunya la proposta per tal de reformar l'Estatut la legislatura vinent. Tan sols CiU i ERC aproven la resolució, en paraules de la Vanguardia, per la voluntat dels dos grans partits (PSC i CiU) de "no dar protagonismo al adversario". En el debat sobre política general que s'ha celebrat el dia anterior, ni el PSC ni ICV han aconseguit fer prosperar les seves peticions, entre les quals es troben una moció de censura al Govern i la possibilitat d'encetar la reforma del marc estatutari aquesta mateixa legislatura, en un període de sis mesos. Aquest fet és destacat pel diari madrileny, que en el redactat de la notícia, destaca en un apartat: "Fue rechazada una propuesta del PSC para iniciar el cambio antes de las elecciones", mentre que el diari dels comtes de Godó només cita el fet. Per contra, tot i que els tres diaris recullen la notícia, el tractament és força diferent. El diari català n'informa al gran titular de la portada: "El Govern insta a la reforma de l'Estatut" mentre que El País recull la notícia en la secció de titulars de columna, habituals en aquest rotatiu. Tanmateix, la grandària respecte els altres titulars que conformen la columna és una mica més gran i és destacada en negreta: "Todos los partidos catalanes, excepto el PP, piden la reforma del Estatuto". En aquest cas, el titular remet a les pàgines de "España". El Periódico només hi incideix en un requadre, atorgant-li més o menys la mateixa importància que li dóna el diari madrileny. Més endavant, a les pàgines de "Cataluña", del diari del grup PRISA, la notícia torna a sortir íntegra, aquest cop en un gran titular al suplement, seguit de la notícia exactament igual a l'apareguda a les pàgines nacionals que es complementa amb una continuació, a pàgines posteriors, en què es destaca de nou un titular fent gran esment de l'única ensopegada de CiU el dia anterior: "El Partido Popular castiga a CiU y la obliga a retirar el nuevo decreto de las tragaperras". La Vanguardia només hi incideix, en aquesta derrota de CiU, d'aquesta manera:.".. perdiendo sólo una votación, instrascendente desde el punto de visto político, aunque relevante en su contenido, que le obliga a retirar el anteproyecto de decreto sobre la regulación de las máquinas tragaperras..." i remet a les pàgines de Societat per a més informació, mentre que el País dóna els detalls en la mateixa notícia, com també ho fa de les discrepàncies que des de la federació s'ha fet de la nova iniciativa del PP en relació a la bandera. En qualsevol cas, però, el diari que més importància dóna a l'entrebancada de CiU és

el Periódico, que, a diferència de la Vanguardia, li dedica el seu gran titular de la portada: "El PP obliga CiU a retirar el decret de les escurabutxaques". I interpreta com a subtitular: "El Partit Popular va presentar la resolució al veure que el Govern el marginava al cap de 6 anys de col·laboració". D'aquesta manera, es pot observar com el Periódico ha volgut erosionar la victòria parlamentària de CiU, incidint al màxim en la seva derrota. La Vanguardia és, això sí, molt menys directa o, en tot cas, subtil que el País ja que aquest darrer enceta la notícia amb la interpretació que s'ha volgut donar als fets tinguts lloc el dia anterior: "El Gobierno de Pujol logró ayer su objetivo de escenificar la existencia de un bloque nacionalista capaz de marcar distancias tanto del PP, por su parte, como de los socialistas por parte de los republicanos. Para CiU era una imperiosa necesidad después de que su alianza con el PP durante la legislatura haya provocado el abandono del ex secretario general de Convergència, Pere Esteve, y una cascada de críticas desde los sectores soberanistas de la coalición". La Vanguardia ni tan sols ho menciona. Queda demostrada, doncs, la hipòtesi que s'ha plantejat anteriorment: El diari madrileny busca erosionar el govern de CiU, com també ho vol el Periódico quan informa sobre la iniciativa: "Els ludòpates diuen que el text, que beneficiava les grans empreses, fomentava l'adicció". El Periódico, en qualsevol cas, dóna menys cobertura a la notícia sobre la reforma de l'Estatut, i, en la pàgina de Política informa: "CiU i ERC acorden reformar l'Estatut en la pròxima legislatura". I justifica el vot negatiu del PSC i ICV: "El Govern va condicionar el seu suport al fet que la reforma s'abordés en la pròxima legislatura, i per això el PSC Iniciativa es van abstenir".

1.4. Josep Piqué, president del Partit Popular de Catalunya.

Uns dies després, en el context del X Congrès del PP a Catalunya, en el qual Piqué fou introduït, de facto, en la política catalana com a president del Partit Popular a Catalunya i com a possible candidat a la presidència de la Generalitat, tot i que no de ben segur, tant Aznar com el català van recalcar que, sobre l'Estatut, estaven ben allunyats de CiU, i que debats com la reforma de la carta autonòmica eren "estèrils" ja que, en paraules recollides per El País, "el único malestar posible en una sociedad democrática es el que se da cuando los Gobiernos no gestionan bien sus competencias. Y Cataluña tiene hoy todas las competencias posibles para ser competente". La Vanguardia no recull aquestes declaracions, però sí que en compila d'altres: "propuestas como reformar el Estatut o la Constitución y los planteamientos federalistas significarían dar marcha atrás, sería como rebobinar el progreso alcanzado hasta ahora". De fet, molt similars. Nogenysmenys, ambdós diaris mantenen posicions força allunyades de les populars i en recelen força. Fins i tot les fotografies utilitzades són iguals. Una és prou clarificadora: Aznar amb Piqué, ambdós junts, el president acaronant-li les galtes i el català, inclinat, tocant-li les espatlles.

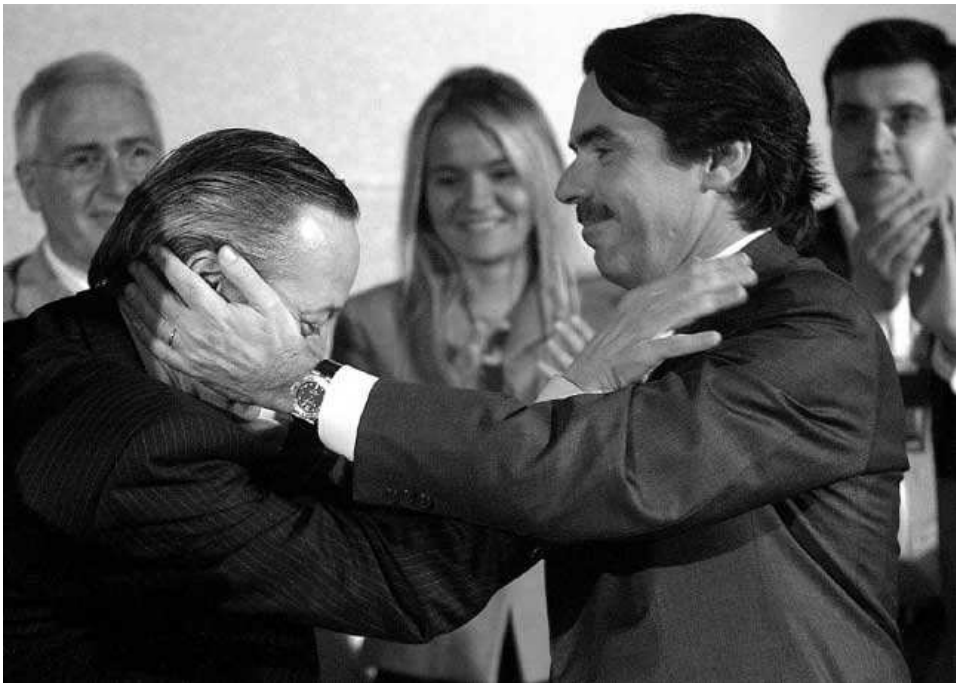

Piqué i Aznar s'abracen a la clausura de l'acte

L'ESTATUT I EL QUART PODER

El Periódico fins i tot va més lluny, i en un titular de portada afirma: "Piqué crea un equip assessor aliè al partit per entrar a l'espai de CiU". Aquesta és la notícia sobre la qual gira principalment el tema del dia de el Periódico, "El conclave del PPC" i destaca frases d'Aznar com "Piqué advoca per un nou cicle que superi el "nacionalisme" castrador de CiU". El diari del grupo Zeta esmerça els seus esforços en les suposades similituds entre els partits afins del centre-dreta, ja que destaca com a subtitular: "El ministre negocia la incorporació de Vicenç Oller, que va ser conseller d'Indústria de Pujol".

La diferència radical en els mitjans, sobretot entre els diaris afins als socialistes i la Vanguardia és en el tractament de les rèpliques de l'oposició. Mentre que el País dedica mitja columna a les crítiques de CiU i l'altra mitja a les del PSC i les altres forces d'esquerra, la Vanguardia informa, en una pàgina sencera, amb fotografia inclosa: "Pujol afirma que el PP confía en que gane Maragall para poder españolizar Cataluña". De manera similar ho afirma el Periódico: "Pujol diu que el PP vol que guanyi Maragall en lloc de Mas", però només com a titular d'una columna. Aquest diari recull, en aquest espai, totes les crítiques de tots els partits polítics, tot i destacar, en l'endemig de la columna "Iceta respon a Aznar que "Catalunya vol més autogovern", en referència a les declaracions del dia anterior del president del Govern que "l'autogovern de Catalunya és ple i que "no té sentit" mantenir el discurs de la reivindicació després de 25 anys de Generalitat". El País, en la mitja columna dedicada a les crítiques dels partits al Congrés del PP, recull paraules de Pujol sobre l'aspiració dels populars de ser la quarta força electoral a Catalunya, i, de fet, és molt més pessimista que el diari de la ciutat comtal, que no recull el principal eix de la notícia del de Madrid: Pujol reconeix que pot perdre les properes eleccions. Quant al tractament de l'oposició de les forces d'esquerra, els arguments són distints: "Iceta consideró incomprensibles que con estos planteamientos CiU mantenga su colaboración con el PP" diu el País, fins i tot més directe que el Periódico, mentre que la Vanguardia insisteix en les prerrogatives de CiU a Madrid, el seu poder de decisió: "Aznar sabe que sólo CiU puede garantizarle el apoyo en Madrid y Piqué está convencido que precisa una alianza con CiU en Cataluña". Daltra banda, el Periódico dedica un editorial, sota el nom "Els reptes de Josep Piqué", on el diari critica que "I ni s'ha fet un gest de complicitat als que creuen en la millora de l'autogovern i de l'encaix de Catalunya a Espanya". Aquí es pot veure doncs, en la informació principal, el X Congrès del PP a Catalunya, que els plantejaments són similars però que en parts menys destacades, més vinculades als partits afins ideològicament, els punts de vista en redactar la notícia canvien de manera exponencial. Per tant, com més vinculada estigui una

notícia al partit al qual es "serveix", més tergiversada pot estar la informació.

1.5. Artur Mas presenta el seu programa: "Catalunya sense límits"

Just el dia següent, Artur Mas és protagonista del gran titular de la portada de La Vanguardia. Com acostuma a ser habitual, el País hi dedica també un titular, tot i que molt més reduït, a final de pàgina, però, aquest cop sí, amb notícia desplegada, un dels trets singulars de les portades d'aquest rotatiu. Tot i només dedicar-li una pàgina a la secció "España", és a dir, la que serà llegida per tots els espanyols, el diari opina sobre la conferència del dia anterior en un editorial, si bé La Vanguardia no en dedica cap tot i recollir un comentari del director adjunt, Alfredo Abián.

Un cop conclòs el Congrés del PP a Catalunya, el candidat convergent a la presidència de la Generalitat realitza una conferència al Palau de Congressos de Barcelona, amb l'assistència de tota la plana política de CiU, president Pujol inclòs, i personalitats del món econòmic, cultural, educatiu i associatiu de Catalunya. La conferència, que porta per títol "Catalunya sense límits", pretén ser la posada en marxa del projecte electoral de Mas, "la seva posada de llarg" per tal de donar-se a conèixer a la societat. Els diaris en destaquen, a primer cop d'ull, elements distints de la ponència. Mentre que La Vanguardia incideix en el titular sobre "otro Estatut y un nuevo referéndum", el diari del grup PRISA ressalta el fet que "Mas ofrece la entrada de CiU en el Gobierno si se acuerda un nuevo Estatuto". El titular de el Periódico també incideix sobre això: "Mas acceptaria entrar en el Govern central amb un nou Estatut". Com a subitulars, La Vanguardia també inclou la possible entrada en l'Executiu espanyol si es complís el seu "plan" i, alhora, la voluntat de la federació de buscar el màxim consens entre PSOE i PP al Congrés dels Diputats. D'altra banda, en un quadre, també a la portada, el diari barceloní fa una sinopsi de les claus de volta del projecte de Mas: Nou Estatut d'Autonomia, Participació en el Govern d'Espanya; La Generalitat, Administració única a Catalunya, Concert Econòmic, Reconeixement del rang de Nació i Nova Llei Electoral. Més endavant, en la secció de política, que és, evidentment oberta per la conferència del dia anterior i esplaiada al llarg de quatre pàgines, el rotatiu dels comtes de Godó fa una fidel i poc interpretativa lectura del dia anterior, destacant paraules del dirigent convergent com: "No es suficiente con reformar el actual Estatut, hay que hacer uno nuevo de arriba abajo que revise y renueve el compromiso de Cataluña con España". El Periódico, en dedicar-li el tema del dia, destaca un informe assenyalant les diferències respecte la reforma de l'Estatut al País Basc, conegut com a *Pla Ibarretxe*. Potser el més destacable de el Periódico és la crònica sobre la jornada on, en començar, presenta els que, al

seu parer, són els punts febles de la coalició en aquests moments: “Mas va pujar a la tarima volent-se treure de sobre l'ombra de la deserció de Pere Esteve, les desfavorables enquestes electorals i la incursió del tàndem José María Aznar-Josep Piqué en l'espai socioeconòmic que la formació nacionalista ha copat, gairebé sense fissures, des de la transició.” El País obre la notícia, a la cinquena pàgina d'”España” a la qual dedica gairebé tres quarts de pàgina amb fotografia inclosa, amb els eixos bàsics abans esmentats en l'enumeració de La Vanguardia i, tot seguit, fent una citació que potser no agradaria a CiU, de manera molt similar a com ho fa el Periódico: “Frente a los intensos rumores de divergencias internas en CiU por la falta de empuje electoral de Mas en las encuestas, la federación quiso arropar ayer en pleno a su candidato”.

Artur Mas en un moment de la seva intervenció

Evidentment, La Vanguardia ho enfoca d'una altra manera: “El poder de convocatoria del candidato generó grandes dosis de entusiasmo en las filas de CiU, cuyos dirigentes coincidieron en valorar la 'solidez' del discurso de Mas y la atención que prestó el auditorio...” El Periódico no ho veu així en la seva crònica: “L'eufòria del president, compartida per tota CiU, va contrastar amb el gèlid inici de vetllada, que va arrencar amb un aplaudiment que va semblar tret amb

fòrceps" Per tant, el lector que tan sols llegeix un dels dos diaris pot quedar amb l'opinió que CiU o bé està entusiasmada amb el nou candidat o bé que hi ha discrepàncies en el si de la federació. L'enfocament general és molt distint; El País incideix en els defectes dels governs de CiU: "Mas anunció la elaboración de una nueva ley electoral, ya prevista en el actual Estatuto y que CiU se ha resistido a desarrollar durante 23 años" mentre que La Vanguardia ressalta els aspectes de futur: "Mas asegura que Cataluña deberá convertirse a medio plazo en "un país trilingüe", "En el aspecto ecónomico-estructural, Mas propuso el reto de la "Cataluña en red"..." L'editorial del mateix dia del País interpreta les intencions que, al seu parer, Mas ha proposat amb la conferència: "Es un proyecto de futuro, pero con una preocupación de presente: hacer olvidar las cuitas del pacto de investidura suscrito por Pujol..." i també ressalta novetats i altres crítiques de la federació: "Entre lo más novedoso de su propuesta, (...) resalta la referencia a los derechos seculares de Cataluña antes de la Constitución, algo nada habitual en el discurso convencional de CiU. También destaca su reduccionismo obsesivo en igualar a PP y PSOE como responsables de una misma concepción de España..." En canvi, la Vanguardia dedica, tal com s'ha comentat abans, una nota del director adjunt l'eix bàsic de la qual és la constatació de la fragilitat del sistema instaurat per la Constitució de 1978, atès que tant Catalunya com Euskadi, però de maneres diferents, reclamen una singularitat que quedà diluïda amb "el café para todos". El diari madrileny, doncs, està fent una repassada d'allò que ha exposat CiU, de les novetats, de les contradiccions i dels obstacles que la federació haurà de salvar. Per contra, la Vanguardia explica el rerefons de la situació. La pregunta que cal fer-se és si el País pot fer una revisió del procés constituent i si seria del seu interès donar a conèixer els motius de les suposades singularitats dels nacionalismes perifèrics. El Periódico, en l'intent de fer un paral·lelisme amb el procés a Euskadi, també dedica un editorial sota el nom "El 'pla Mas'", del qual lloa la seva constitucionalitat però destaca: "I una altra cosa encara més diferent, que la majoria social de Catalunya trobi que el projecte de Mas satisfà les seves aspiracions i li doni els vots que necessita per fer-lo realitat". És a dir, que està prou bé el projecte de Mas de ser no tan sols la continuïtat del pujolisme i el dibuix dels elements catalanistes després de "l'opa d'Aznar i Piqué en què reclamen a l'electorat de CiU que assumeixi l'encaix a Espanya i que consideri caducada la seva identitat nacionalista" però, primer, Mas ha de passar per les urnes.

El dia 25, uns dies després, entre les publicacions del suposat finançament irregular d'Unió Democràtica de Catalunya i uns especials a El País en commemoració de la victòria electoral per majoria absoluta del PSOE l'any 1982, sorprèn l'encapçalament amb què els diaris parlen

sobre la mateixa fotografia: una en què es troba Núria de Gispert, aleshores consellera de Governació, fent una exposició a diversos cònsols internacionals sobre el projecte nacionalista de Mas. La Vanguardia l'acompanya d'aquest titular: "Críticas nacionalistas a Zapatero por su reserva a reformar el Estatut" i El País, a les pàgines dedicades a Catalunya, no a les d'Espanya: "Nace Mcat (Mobilització Catalanista), una plataforma para retener el voto "desencantado" de CiU". Per la seva banda, el Periódico afirma en un titular una observació que ni tan sols el País recull: "La plataforma de Mas recolza pactar amb el PP". "Mcat va ser presentada ahir com una plataforma cívica que té per objectiu "mobilitzar la majoria silenciosa del nacionalisme català" i que recolza un pacte amb el PP si això serveix perquè CiU es mantingui a la Generalitat." Mentre que el diari de la ciutat comtal ressalta una notícia quant a les declaracions del líder del PSOE sobre "el margen pequeño" que queda de competències transferibles a les autonomies i les reaccions de tots els grups d'oposició que aquest fet ha produït -amb la subestimació de les declaracions del dirigent socialista per part del PSC inclosa-, el Periódico no en fa, en cap moment menció, igual que el País, que informa, en una notícia just a sota, que "Esteve critica a Convergència por pedir la disolución de la comisión del autogobierno", una clara al·lusió a les desavinences internes de la federació que el diari barceloní no recull en les seves pàgines. A banda de l'enfocament quant a la creació de la plataforma nacionalista, en què la Vanguardia resta importància a la figura de Maragall: "Aseguran no tener nada contra Maragall -"Es una bellísima persona"-, pero no cumple esa condición que consideran fundamental para ser presidente de Cataluña", el diari de Jesús de Polanco afirma el contrari, ja en l'entrada, en encetar la notícia: "El entorno de Convergència toca a rebato ante el "peligro" de una victoria de Pasqual Maragall en las próximas elecciones autonómicas". I, a partir d'aquesta tesi, explica el per què de la plataforma Mcat. Per tant, amb aquestes notícies es pot interpretar clarament l'enfocament general de cada diari. Per què el diari català no cita les declaracions d'Esteve i en canvi si es fa ressò de les de Zapatero i al del grup PRISA succeeix exactament el contrari. Per afinitats ideològiques i partidistes anteriorment mencionades. Igual passa amb el tractament de la possible presidència de Maragall. I també, per què el Periódico fa tanta al·lusió al possible pacte entre CiU i PP. Perquè a Catalunya l'escenari polític està molt enrarit des de la majora absoluta del PP i, en ser un diari majoritàriament llegit a Catalunya, el diari vol mostrar les complicitats entre CiU i PP, aquest mateix PP que hissa la bandera mensualment, tenint en compte que CiU és l'altra gran alternativa al PSC en les pròximes eleccions autonòmiques.

1.6. El Parlament aprova una declaració favorable a reformar l'Estatut

Novembre del 2002. Tot just un dia després que el "Prestige" vessés milers de tonelades davant la costa gallega i que s'iniciessin els creuaments de crítiques entre les formacions polítiques per l'adequació de les actuacions davant la catàstrofe -tot i que la politització de l'assumpte, el *chapapote* i l'abast mediàtic encara no haguessin gairebé començat- junt amb les dades d'una inflació vorejant el 4%, i les declaracions del PSOE d'avançar les eleccions andaluses per fer-les coincidir amb les catalanes, el Parlament català aprova una declaració favorable a reformar l'Estatut amb el vot negatiu del grup popular. La declaració és, en realitat, una moció que el diputat d'ERC Joan Ridao ha portat al Ple arran de la constitució, a l'inici de la legislatura, de la Comissió d'Estudi per a l'Aprofundiment de l'Autogovern. En aquest cas, ni la Vanguardia ni el País en dediquen grans titulars i, de fet, el diari català només n'informa en una pàgina de Política. El País no recull la notícia en les pàgines d'àmbit estatal, sinó que ho fa en les de Cataluña, a la portada, de la següent manera: "Todos los partidos salvo el PP votan juntos proponer la reforma del Estatut". Després, continua més endavant en una altra pàgina, on s'afirma que "El PSC llama a iniciar de inmediato los trabajos para reformar el Estatut". Malgrat les reticències d'Aznar, que havia declarat públicament el dia anterior que el progrés econòmic a Catalunya només era possible a través de la vigència de l'Estatut i la Constitució, el Parlament Català el repta i, de fet, aquesta és el punt de vista que vol presentar La Vanguardia, el diari que, en principi, ajuda CiU en la neteja de la seva imatge, embrutada pel PP des del 95: "CiU y la izquierda reafirman el compromiso de impulsar la reforma del Estatut pese a Aznar". A més del sentit del titular tot just esmentat, cal incidir en el tractament que el diari fa de la coalició, el fet que només CiU surti mencionada explícitament mentre que els altres partits quedin diluïts en "la izquierda". El Periódico, en qualsevol cas, enfoca la notícia d'una manera totalment diferent: "El PP obliga CiU a admetre que no ha desenvolupat l'Estatut". I destaca com a subtitular: "L'esquerra aconsegueix els treballs de reforma estatutària". És a dir, un enfocament totalment en contra de CiU a qui, a més, s'acusa de no haver legislat en competències seves ja que "En plena ofensiva de CiU en favor d'un nou Estatut", la federació ha hagut de reconèixer que""no han desenvolupat totes les competències previstes en el text legal". La Vanguardia no ho esmenta en grans titulars i, quant al principal acord, és a dir, la declaració favorable a la reforma de l'Estatut, el diari observa que "CiU va rebaixar l'abast de l'acord assenyalant que era "una mera translació al ple dels acords que es van pactar a la comissió". "La federació va aconseguir el seu objectiu de projectar la imatge que es distancia dels populars i manté la seva aposta per

canviar el marc legal sense trencar el compromís del PP de no fer-ho en aquesta legislatura.

D'altra banda, mentre que el diari dels comtes de Godó s'esplaia en les indecisions del PSC de votar amb el PP una moció segons la qual, durant els 22 anys d'autogovern a Catalunya les competències de la Generalitat no han estat del prou desplegades, el País ressalta de nou la impossibilitat d'abordar la reforma en l'actual legislatura, en contra de les ànsies de Maragall de propulsar la reforma al més aviat possible, pel compromís d'investidura de Pujol amb el PP. No obstant, ambdós diaris coincideixen en informar sobre les declaracions realitzades en favor de la reforma de l'Estatut per part d'una majoria del 90% del Parlament, xifra el País, i de la reforma de la Constitució si s'escaigués, que, de fet, és recollida a la moció, així com també un altre aspecte, no citat als diaris però que resula interessant i que, en efecte, va ser un dels motius pels quals s'estudià la reforma de l'Estatut: "La modificació de les lleis estatals de caràcter bàsic i orgànic que afecten negativament l'autogovern".

Mentre els diaris recullen el debat per la successió d'Aznar i la catàstrofe ecològica del Prestige ocupa pàgines i aixeca controvèrsia, el candidat convergent a la presidència de la Generalitat des del gener del mateix any, fa una conferència a Lleida en què afirma que la reforma de l'Estatut ha de servir per poder blindar l'autogovern davant de possibles majories absolutes a Madrid. Ja es comença a parlar de "blindatge", mot que, sobretot lligat a les competències, ha estat un dels més discutits i usats durant tota la tramitació estatutària. Sorprenentment, el Periódico no recull aquest aspecte del discurs de Mas, que sí apunta, tal com coincideix amb el titular de la Vanguardia, que no s'usi la reforma estatutària com a arma de confrontació electoral. A més, el diari fa èmfasi en les declaracions de Mas sobre les "dosis d''escepticisme', especialment en la gent gran, "perquè potser estan decebuts". El que sí que recalca el diari del grup PRISA és el fet que Zapatero s'oposi, a una conferència a Sitges, a l'immobilisme i l'aventurisme i recolzi el diàleg raonat. A més, també adverteix a CiU que, "pel bé del país, no faci una campanya electoral d'un any". En canvi, tant la Vanguardia com el País sí fan esment a la menció al blindatge de l'autogovern: "hemos de cambiar la forma de plantear las cosas en Madrid en función de quién o en qué condiciones gobierna, porque nuestra aspiración debe ser el blindaje del autogobierno de Catalunya", recull la Vanguardia. El País va fins i tot més lluny en la compilació de les declaracions del convergent: "No puede ser que el autogobierno de Cataluña conseguido en un determinado momento esté siempre condicionado a que una mayoría absoluta pueda recortarlo por todas partes. Queremos que con el nuevo estatuto no

haya posibilidades legales de recorte". Tot i que el País ho recull en les pàgines de l'autonomia de Catalunya, el que pretén clarament, sota el titular: "Mas admite que no habrá nuevo estatuto sin consenso y "mucha cintura", és recordar que el PSC també ha d'aprovar la reforma que surti del Parlament perquè la carta autonòmica necessita el recolzament de les dues terceres parts de la cambra i, alhora, mostrar la radicalitat de les propostes de CiU. La Vanguardia, a més, publica aquest dia una entrevista amb Josep Antoni Duran i Lleida, i recull com a titular, en la portada: "El PSOE pesa más que el catalanismo en el PSC". Falta un any per a les eleccions, però el clima electoral ja està servit.

2. Presentació de propostes per a la reforma de l'Estatut d'Autonomia

El 19 de febrer de l'any següent, el 2003, es constitueix una ponència, integrada per set diputats del Parlament, que té per objectiu elaborar una proposta de reforma de l'Estatut. Atès que el Partit Popular s'ha mostrat ja contrari al projecte, aquesta força política no designa cap diputat. Tanmateix, l'endemà cap diari recull la notícia. Aquest fet pot ser analitzat com un greuge i és que, totes les fases del procés estatutari són importants però si no són recollides pels mitjans de comunicació, aquestes no arriben a la gent. Com en aquest cas només s'ha anomenat la ponència i no s'han fet declaracions per part dels partits polítics, el profit partidista, i, en conseqüència, electoral que es pot extreure de la notícia no hi és present i, per aquest motiu, no desvetlla interès publicar la notícia. Aquí, doncs, es constata el pes que les forces polítiques exerceixen en els mitjans de comunicació i com es prima un tipus de notícia o un altre.

2.1. La proposta del PSC

Al cap d'un mes, entre el malestar social generat pel recolzament del govern d'Aznar a la guerra d'Iraq, tot just encetada i que ocupa moltes pàgines tant d'informació com d'opinió i a poc menys de dos mesos de les eleccions municipals i autonòmiques en algunes comunitats, les forces polítiques catalanes comencen a presentar els seus projectes de reforma d'Estatut. El primer a fer-ho és el PSC-Ciutadans pel Canvi, el 25 de març. Aquest dia, tant la Vanguardia com el País recullen l'esdeveniment a les seves portades, però de forma força diferent. Atès que el País és un diari d'àmbit estatal i editat a Madrid, se suposa que la seva portada recull temes d'interès general i que, en conseqüència, no se centra en els temes particulars autonòmics, per als quals es disposa d'unes pàgines elaborades a unes quantes comunitats autònomes (Andalusia, Comunitat Valenciana, Catalunya, Madrid i País Basc i que ocupen al voltant de 20 pàgines). No obstant això, aquest dia el pes que el diari del grup PRISA dóna a la presentació de les bases per a la reforma de l'Estatut del PSC és força més visible que en la Vanguardia. Aquest darrer publica tan sols una frase, a l'encapçalament de la portada, sobre el nom del diari i en majúscules vermelles: "Maragall presenta las bases de su Estatut". En canvi, el diari editat a Madrid, en la part superior i al marge dret hi dedica poc més d'un terç de columna sota aquest titular: "Maragall propone que se reconozca a Cataluña como una "nación" en una España

plural". Tot seguit, i en unes 20 línies, el diari del grup PRISA ressalta que la proposta de Maragall vulgui generar consens a Catalunya, permeti millorar les relacions amb Espanya, reconegui l'especificitat catalana a la Unió Europea i ambicioni un finançament similar al de les comunitats forals, a més de definir Catalunya com una nació dins d'una Espanya plural. A les pàgines d'Espanya, el País dedica una pàgina sencera a parlar de l'acte de Maragall el dia anterior. Tot i això, les set primeres pàgines són en exclusiva dedicades a l'afer de la guerra d'Iraq i la vuitena recull les el projecte de Maragall, comentat anteriorment, i en el qual s'hi troba un quadre amb l'esquematització del projecte de reforma de l'Estatut de CiU, PSC i ERC així com també el model autonòmic d'Euskadi. La Vanguardia, dedica dues pàgines a l'esdeveniment, però no la primera quant a Política, que és ocupada per l'aprovació d'una llei que permetrà als presidents de la Generalitat de Catalunya gaudir d'una pensió vitalícia. Tant la Vanguardia com el País fan una enumeració força detallada d'allò que la proposta dels socialistes estableix, però són alguns petits detalls els que fan variar l'orientació que s'ha volgut donar a la proposta. En primer lloc, la Vanguardia xifra les pàgines del document dels socialistes (14), mentre que el diari madrileny les omet, per bé que aquest darrer fa dues mencions que el diari dels comtes de Godó no fan: el fet que la reforma de l'Estatut ja s'hagués inclòs al programa electoral socialista l'any 1999 a l'inici de la notícia i aquesta altra: "La estrategia correcta, a juicio de Maragall, para que la propuesta prospere no es "la bilateral de gobierno a gobierno o de "partido a partido", practicada por CiU. (...) Maragall huye del estereotipo catalán, tan reafirmado por los gobiernos de Jordi Pujol, del "regateo unilateral, mercantil, egoísta, estrictamente interesado o puramente electoral". Aquesta informació, no obstant, és obviada pel diari barceloní.

D'altra banda, aquest fa, en un requadre en el qual parla sobre el paper de Catalunya a Espanya, una afirmació que, probablement, el País no hauria escrit pel tipus de lector al qual s'orienta: tots els lectors espanyols, no tan sols els catalans i, sobretot, pel lloc on el diari s'edita, a Madrid. "Tal vez sea éste (en referència a la reforma del Senat com a cambra de representació territorial) el principal elemento diferencial de la propuesta de CiU y del PSC: su voluntad de ir más allá de la política catalana y alcanzar también a la renovación de la política española". A més, la Vanguardia especifica amb el nom "vegueries" la nova organització territorial que propugna el PSC, mentre el País es limita a citar les "siete regiones": Pirineus, Terres de Lleida, Terres de l'Ebre, Camp de Tarragona, Catalunya Central, Comarques de Girona i Regió Metropolitana de Barcelona.

Un altre aspecte important a destacar és la comparativa que es fa, a la Vanguardia, entre els projectes de CiU i Maragall. "Dos proyectos para Catalunya" encapçala un quadre comparatiu en què s'evidencien les diferències dels projectes de Mas i Maragall. En canvi, tal com s'ha comentat anteriorment, el País fa la comparativa entre aquestes dues forces polítiques però també entre PNV i ERC.

Los proyectos de reforma en Cataluña y el País Vasco

CiU	PSC	ERC	PNV
Articulación con España			
■ Reconoce que el Estado español es el marco de organización política de Cataluña, sin renunciar al derecho de autodeterminación. Aplicación a Cataluña de la cláusula de reconocimiento de los derechos históricos que establece la Constitución. La última palabra en la reforma del Estatuto la tiene el Parlament de Catalunya.	■ Cataluña es una nación que forma parte de la España plural reconocida por la Constitución y quiere profundizar en el carácter federal, plurinacional, pluricultural y plurilingüístico del Estado español. "Lealtad institucional recíproca" en las relaciones con el Estado, las demás comunidades autónomas, entes locales y la UE.	■ Estado libre asociado al Reino de España dentro de la Unión Europea.	■ Plantea un nuevo pacto político basado en el reconocimiento de la identidad nacional y en la libre asociación a un Estado plurinacional. Derecho de la comunidad autónoma vasca, la comunidad foral de Navarra y los territorios vascos de Francia a establecer vínculos políticos sin más limitación que su propia voluntad.
Financiación			
■ Agencia Tributaria de Cataluña como administración única en la materia, tanto para los impuestos autonómicos como los estatales. Fijación de un cupo de devolución al Estado en concepto de financiación de los gastos del Estado en Cataluña y aportación a la solidaridad interterritorial.	■ Contribución según la capacidad fiscal de los ciudadanos de Cataluña y participación en los ingresos del Estado en base a las necesidades de servicios públicos según la población. Equiparación con las comunidades forales a medio plazo. Agencia tributaria y participación en la distribución de la inversión pública estatal.	■ Creación de un sistema de concierto económico complementado con la aportación durante un máximo de 10 años a un fondo de desarrollo para otras comunidades de España.	■ Concierto económico y régimen foral.
Lengua			
■ Oficialidad del catalán y el castellano. Deber de conocimiento de ambas lenguas. Derecho a usarlas indistintamente. Uso preferente del catalán en las instituciones públicas de Cataluña.	■ Oficialidad del catalán y el castellano. La Generalitat pondrá los medios para hacer plenamente efectivo el deber ciudadano de conocer ambas lenguas. El Estado debe proteger la lengua y la cultura catalanas y Cataluña considera que el castellano y la cultura castellana son patrimonio de presente y futuro.	■ Oficialidad del catalán, en tanto que lengua propia de Cataluña, y del castellano de acuerdo con la Constitución.	■ Competencias exclusivas en lengua, cultura y educación, y representación internacional en el ámbito cultural y deportivo.
Relaciones exteriores			
■ Participación de la Generalitat en la política europea de España en lo que afecte a sus competencias. Participación directa en las instancias de la Unión Europea y en la Unesco.	■ La Generalitat participa en la UE y en las organizaciones internacionales en lo que afecta a sus competencias, sea en forma directa o a través de la representación del Estado. La Generalitat podrá comparecer ante el Tribunal de Justicia de la UE y propondrá que Cataluña tenga representación en el Parlamento Europeo.	■ Establecimiento de relaciones directas con la Unión Europea en las materias que son competencia de la Generalitat.	■ Presencia directa en las instituciones europeas en defensa de las competencias exclusivas vascas. Aspira a que la reforma de los tratados europeos instauren la figura de la región o nación asociada. Voz propia en organismos internacionales y capacidad para firmar tratados internacionales.
Justicia			
■ Competencias plenas en materia de justicia excepto en la designación de jueces, magistrados y fiscales. Territorialización del Consejo General del Poder Judicial. Participación en la designación de los miembros del Tribunal Constitucional. El Tribunal Superior de Justicia de Cataluña es el órgano supremo de la justicia en Cataluña.	■ El Tribunal Superior de Justicia de Cataluña será última instancia de los procedimientos iniciados en Cataluña, salvo el recurso de unificación de doctrina. La Generalitat participa a través del Senado en los órganos políticos comunes del Estado como el Tribunal Constitucional y el Consejo General del Poder Judicial.	■ Creación de un Consejo de la Justicia de Cataluña.	■ Configuración del poder judicial vasco autónomo en el que se agoten las instancias judiciales de Euskadi y la sustitución del Estado en la Administración de Justicia, en un marco de coordinación y cooperación con el ámbito estatal y europeo.

Nota: La información de CiU procede del diario *Avui* y la de ERC de un extracto del texto que será presentado el 6 de abril.

EL PAÍS

Dues fotografies encarades de Maragall i Mas donen encara més bipolaritat al projecte de reforma d'Estatut. Això pot ser considerat com un greuge pels partits minoritaris, nogensmenys, el seu pes polític és menor, però també la reducció de Catalunya a dos partits i, el que és més important, el fet que la Vanguardia vulgui enfortir la imatge d'un candidat, Mas, i un projecte per a Catalunya després de 23 anys de pujolisme. 23 anys de govern amb un personatge carismàtic i simbòlic i en un punt de declivi electoral de CiU pels pactes amb el PP. Un altre apunt: Pere Esteve, ex secretari general de Convergència Democràtica de Catalunya (CDC), ha anunciat el dia anterior la seva inclusió a les llistes electorals d'ERC. El País se'n fa ressò àmpliament a les pàgines autonòmiques catalanes, amb fotografia inclosa; la Vanguardia només ho comenta en 10 ratlles a "Breves". L'inestabilitat dins la federació arran del cas del "tránsfuga" polític, qui, a més, ha ostentat força responsabilitat dins l'aparell convergent, vol ser explotada per part del País, i, en canvi, la Vanguardia, que, en principi, hauria d'informar més sobre els esdeveniments catalans, ho recull tan sols en un serrell i citant que participarà a les llistes com a "independent", consideració que el diari de Jesús de Polanco omet. Aquí es pot veure, altre cop, el pes que els diaris donen a cada tipus de notícia.

Finalment, aquest dia, els diaris dediquen sengles editorials a la reforma de l'Estatut, entre altres temes. Sota el títol "Estatuto catalán", el País enumera, en primer lloc, els motius pels quals la reforma de l'Estatut és necessària a Catalunya. En primer lloc, que els estatuts de les comunitats no històriques hagin estat ja reformats, d'altra banda, que s'hagi extret tot el suc possible de l'Estatut de Sau i l'existència de "un consenso catalán sobre la aparición de un espíritu neocentralista que absorbe competencias autonómicas, por vía de hecho, por leyes de bases abusivas, por achicamiento jurisprudencial o aprovechando el expansionismo del derecho comunitario". Per últim, el diari madrileny destaca el major grau d'autogovern que reclama la major part dels partits catalans i l'escenari electoral català en el qual, a vuit mesos vista, s'hi preveuen eleccions.

La Vanguardia, sota el títol "Un debate político", qualifica "de manera quizás inevitable, el debate sobre la necesidad de un nuevo Estatut d'Autonomia" La Vanguardia, doncs, no es qüestiona la necessitat de la reforma. Tot i que tant el País com el diari barceloní coincideixen, en paraules semblants, en la possibilitat de la reforma dels Estatuts i ambdós afirmen la necessitat d'un consens entre les forces polítiques, tant a les Corts Generals com al Parlament Català, la Vanguardia emfatitza que consens no és el mateix que unanimitat i que el text ha de

connectar amb la societat, mentre que el País advoca per un suport al text semblant al de Sau. Però la divergència radical en els editorials es constata, en bona mesura, a el País, qui acusa CiU de "apelar a la cláusula de reconocimento de los "derechos históricos que establece la Constitución" (sí, pero para el País Vasco y Navarra)", diu i, sobretot en la postulació de "l'autodeterminismo", que "no encaja llanamente en la actual Constitución. ¿Se trata de un texto retórico para efectuar *cambios de cromos* ante un próximo gobierno en minoría?" es formula el País en referència a CiU. Clarament, el que s'està tractant aquí és el fet que CiU canviï d'estratègia en relació als pactes al PP i cerqui, potser altres suports com el d'ERC. Però, a més, el País lloa els socialistes en recolzar-los sobre la "lealtad institucional recíproca" y la "colaboración" y "asistencia mútua" entre administraciones, con expresa mención a la descentralización hacia la local, ignorada por sus adversarios". La Vanguardia, no obstant, se centra en un altre dels punts calents sobre la reforma de l'Estatut "¿Existe ahora ese clamor?", en referència a les reclamacions de la societat catalana per l'Estatut el 1978 i les que, aparentment, ara no existeixen.

2.2. La proposta d'ERC

Al cap d'uns dies, el 4 d'abril, ERC presenta, també al Parlament de Catalunya, una proposta de reforma de l'Estatut. En aquest cas, ambdós diaris no recullen la notícia a la portada, tal com ho van fer amb el PSC però sí que recullen l'esdeveniment en pàgines posteriors. En el cas de el País, aquest hi dedica mitja columna a una de les últimes pàgines d'Espanya, posició menys rellevant que la que guardà per al PSC i sota un titular un xic recargolat: "ERC quiere que el Estatuto defina Cataluña como un "Estado libre"" mentre que la Vanguardia ataca a un dels punts forts de la proposta: "El Estatut de ERC da al president el mando sobre la actuación del Ejército en Cataluña". El diari madrileny també fa al·lusió a aquest aspecte en el titular de les pàgines autonòmiques catalanes, en què es fa una explicació amb més detall sobre els aspectes concrets de la proposta dels republicans, tal com fa la Vanguardia en la mateixa notícia.

L'enfocament general dels dos mitjans és força semblant, tots expliquen, amb força detall les àrees esmentades anteriorment en la proposta republicana, si bé hi ha certs mots que poden fer variar l'interpretació del text. "Con pomposidad" és com qualifica el nom que els republicans han donat al projecte de la reforma: Constitució de l'Estat Lliure de Catalunya, mentre que el diari barceloní ressalta un aspecte sobre el text al qual el diari de Jesús de Polanco no se'n fa menció: "Financiación: Concierto económico. Fondo de cooperación con el Estado español que no exceda el "2,5% del PIB durante un periodo transitorio de diez años. Hacienda propia". En afegit, aquest diari també fa referència a la "catalofonía" que els independentistes catalans volen instaurar a Catalunya, cosa que el País omet. Per contra, el diari madrileny fa una menció que els altres diaris no fan, i, a més, a les poques línies que dedica en l'edició nacional: "Varios sondeos sitúan a ERC como un partido clave para formar Gobierno en Cataluña en la próxima legislatura". D'una banda, si bé és cert que el País fa força mencions a la sobirania, el dret a l'autodeterminació i els pocs nexes amb Espanya que el partit republicà postula, a les pàgines autonòmiques; destaca aquest comentari a les pàgines que seran llegides per tots els espanyols. És com un toc d'atenció per tal que els lectors s'habituïn a considerar ERC com una força política que adquirirà importància en la política catalana. Al mateix temps, però, la suavitat amb què tracta els plantejaments rupturistes d'Esquerra, contrasta amb el "para que el texto de Esquerra (...) sea viable, sería preciso cambiar la Constitución de arriba abajo". La Vanguardia, en canvi, ressalta els "pocs" aspectes en el quals la Generalitat no tindria competència amb la

proposta republicana: defensa territorial, estrangeria i representació diplomàtica. Resulta xocant que el partit republicà, tot i cooperar amb l'Estat amb la "Carta d'acollida", no reclami la competència exclusiva en un tema com el d'estrangeria, que inclou la immigració, un dels problemes més difícils als quals s'enfronta Espanya i, també Catalunya, d'ençà uns anys.

2.3. La proposta de CiU

Tan sols dos dies després, el diumenge dia 6, CiU fa la seva posada en escena. Mas, com a "presidenciable", ha reclamat la presència de la ciutadana catalana al Palau Sant Jordi com un predicador que vol congregar el poble als seus peus. Amb un somrís triomfant, i en pàgines publicitàries a l'interior dels diaris, Mas diu: "Tu que estimes Catalunya, demà vine al Sant Jordi. Farem història". El dilluns dia 7 el tractament de la notícia és prou diferent tant a El País com a la Vanguardia. Tot i que cap diari edita un editorial, la Vanguardia incorpora la notícia a la portada, a la part inferior, sota el titular: "CiU moviliza con su Estatut". El titular del diari del grup PRISA, a les pàgines d'Espanya és més directe: "Artur Mas asegura que CiU sólo pactará con el Gobierno central si se acepta su nuevo Estatuto". Aquesta afirmació també és recollida pel diari català tot i que en comptes d'enfocar-ho com una possibilitat subjecta a un pacte, l'Estatut, la Vanguardia ho veu com una disponibilitat i una voluntat: "Mas, dispuesto a entrar en el Gobierno..." Tanmateix, l'enfocament general varia força d'uns diaris a uns altres. En primer lloc, mentre la Vanguardia afirma l'èxit de convocotària de CiU, al Palau Sant Jordi davant de 15.000 persones i lloant l'acte como una "exhibición de fuerza de su capacidad de movilización", el País enceta la notícia fent referència als "pésimos resultados que pronostican las encuestas" i el fet que la federació "quiso demostrar (...) que aún es capaz de llenar estadios...". Un altra altra de les divergències bàsiques quant a la redacció de les informacions és la inclusió, al diari de Jesús de Polanco, de l'enquesta publicada el dia anterior per el Periódico, que com s'ha comentat abans, pronosticava un avantatge de gairebé nou punts dels socialistes enfront els convergents. "pesó como una losa sobre los dirigentes nacionalistas, y hasta Jordi Pujol acusó al rotativo de haber publicado la información ese mismo día para "contraprogramar" a CiU". A més a més, el diari madrileny també publica, a les pàgines autonòmiques, una relació més detallada dels resultats que augura a les properes eleccions catalanes l'enquesta de El Periódico.

Artur Mas, Duran i Lleida i Jordi Pujol onejant una senyera

La Vanguardia no fa cap esment a aquesta enquesta però en canvi sí inclou la fotografia de l'Artur Mas més sensual, abraçat a la seva esposa Helena Rakosnik en un moment de la jornada. D'altra banda, el diari barceloní també inclou un comentari de Quim Monzó, novel·lista català de renom, en el qual dóna suport a la coalició en tant que la reforma de l'Estatut no s'havia pogut fer abans. La Vanguardia, doncs, està d'acord amb tots els plantejaments convergents, els recolza i, n'extreu la part més positiva, no vol esbiaixar la imatge de la federació en un dia tant important. No obstant això, els rotatius coincideixen en aspectes bàsics dels parlaments: en primer lloc, el caràcter "mitiner" de Mas, i un fragment del seu discurs idèntic en els dos mitjans: "Catalunya no quiere ser tratada ni como una provincia, ni como una región. Tampoco como comunidad autónoma más, sino como una nación porque sólo así cumplirá su sueño". Però això no vol dir que la federació es desdigui d'implicar-se en la governabilitat de l'Estat: Fins a quin punt això és possible? És a dir, com un ciutadà extremeny, per posar el tòpic, podria acceptar un ministre, a tall d'exemple, d'Afers Estrangers nacionalista que, en tot cas, sempre miraria pels interessos de casa seva, en aquest cas, Catalunya? No crearia això una gran confusió arreu de l'Estat? Quin sentit té que un partit nacionalista s'impliqui en un govern estatal si no és per a reclamar els drets nacionals del seu poble?

Aquest mateix dia, els dos diaris recullen notícies prou trascendentals que cal remarcar: El País inclou una que la Vanguardia omet: "El Gobierno rechaza de plano reformas en los estatutos y cierra el proceso autonómico". La informació es troba just a sobre de la notícia sobre la presentació de l'Estatut de CiU i la fotografia d'Artur Mas en un moment del discurs pot ser fàcilment confosa com una part del darrer titular mencionat. "El Estado de las autonomías no es un pozo sin fondo, advierte Administraciones Públicas" és el subtitular. Més endavant, s'explica el perquè d'aquestes declaracions, que es deuen a un informe que el llavors titular d'Administracions Públiques, Javier Arenas, té previst publicar en uns dies i que "sirve de respaldo a la tesis gubernamental como ariete frente a la "ofensiva nacionalista". Tras señalar que "el proceso autonómico está prácticamente culminado, rechaza tajantemente "la apertura de una segunda descentralización autonómica". Cercant la intenció que el País ha buscat amb aquesta informació, les interpretacions són vàries. En primer lloc, pot ser que el diari madrileny les publiqui per "frenar" les aspiracions catalanistes. "Ep!, un toc d'atenció, No aneu tan lluny" De fet, és com un doble fons d'aquella consabuda frase castellana davant les reclamacions catalanes: ¡otra vez!, a ver, ¿qué quieren ahora? La imminent publicació d'aquest informe és passada per alt pel diari barceloní, que, tanmateix, també recull, a l'igual que el País, les declaracions del president del Govern, José María Aznar el dia anterior en el marc d'una conferència sobre "Democracia y Terrorismo". "Aznar acusa a CiU y PSC de hacer peligrar la cohesión de España con la reforma estatutaria", titula la Vanguardia. El País no dedica el titular a aquest fet sino a "una alternativa" a Euskadi i les mencions a la reforma estatutària es recullen en un paràgraf en el qual es ressalta "En Cataluña he escuchado en pocas semanas cuatro propuestas distintas sobre estatutos de autonomía para el futuro". Al president, no li sembla "ni sensato, ni conveniente, ni oportuno, ni lógico", porque equivale a "poner patas arriba todo el edificio institucional y todo el pacto constitucional". La Vanguardia se centra més en els retrets d'Aznar, dedicant quasi bé una pàgina sencera a les crítiques contra el nacionalisme català i CiU. De ben segur, la sensació que pot quedar a un lector de la Vanguardia és que CiU i PP representen pols distints i que és impossible que ambdós partits s'hagin donat suport en les respectives investidures tan sols quatre anys abans. Aquesta és la imatge que vol mostrar la Vanguardia, un PP ben allunyat de CiU. "El presidente aconsejó a CiU que no vaya por este camino..." El País es mostra menys interessat en aquesta pugna del centre dreta i recalca que la revisió del pacte constitucional, les reformes estatutàries i el nacionalisme en general "el tigre", per al PP, és secundat per José Luis Rodríguez Zapatero, qui recolza aquestes mesures

"para llegar al poder al precio que sea".

En qualsevol cas, però, és significatiu que els estatuts de les anomenades comunitats històriques, a saber, Catalunya, Euskadi i Galícia, que anaren per l'anomenada "via ràpida" en el procés de descentralització previst per la Constitució del 1978 i que foren anomenades "nacionalitats" en contraposició a les autonomies de "via lenta", anomenades regions, mai no hagin estat reformats, o, en tot cas, els seus intents, frustrats: l'anomenat Pla Ibarretxe, a tall d'exemple i, a més, hagin causat gran tensió política i estat d'alerta. En canvi, altres comunitats autonòmes, com Castella i Lleó ja l'han reformat dues vegades, per desplegar competències que les altres autonomies tenien ja cedides, és cert, però han estat reformades i, fins i tot Aznar, un dels dirigents espanyols més fidels a la idea d'Espanya com a nació cohesionada, va esperonar i impulsar la reforma de la comunitat de la qual n'era president els anys de majoria absoluta al Congrés el PSOE. D'altra banda, fins i tot altres comunitats com Castella i Lleó, les Balears o València, governades pel PP també han proposat la reforma de sengles estatuts i, fins i tot en el cas valencià s'hi ha afegit la "clàusula Camps", coneguda amb aquest sobrenom perquè fou el president de la Generalitat Valenciana qui la postulà, segons la qual el Regne de València pot acollir-se a qualsevol millora competencial o d'altra índole que sigui reconeguda a una altra comunitat autònoma.

D'aquest fet se'n deriven vàries conseqüències: en primer lloc, que és una via molt més còmoda pels valencians, perquè aconseguiran més competències sense cap negociació a Madrid i, en conseqüència, menys desgast electoral i també desgast com a país. En segon lloc, mostra el suposat doble joc que podria exercir el PP, o, almenys, una de les seves seus regionals i és que, si allò que es refrendat a Catalunya és acusat d'inconstitucional i els populars n'estan aferrissadament en contra i la clàusula Camps preveu reclamar les competències de Catalunya, no estarien també sent inconstitucionals i, en conseqüència, dissentint amb la direcció del partit? També és cert que en cap moment s'ha reclamat des de València, fins al moment, cap més competència atorgada ja a Catalunya amb el nou estatut, però només el fet de l'existència d'aquesta clàusula pot posar en entredit la validesa del text aprovat pels valencians. Queda la sensació que els valencians han fet poc treball, han complert amb les Corts, no han causat problemes, però, tanmateix, són astuts i esperen que Catalunya deixi les forces en les negociacions per després treure'n ells profit.

L'ESTATUT I EL QUART PODER

De fet, Catalunya sempre ha estat considerada una de les comunitats més problemàtiques d'Espanya i el nacionalisme català és, de lluny, el més estereotipat i el més mal considerat pels espanyols en general. Els nacionalismes gallec i basc són considerats, minoritari i submís d'una banda i de l'altra, respectat pel terrorisme d'ETA; les declaracions vers el nacionalisme basc són més contingudes perquè la situació ja és prou fràgil com per empitjorar-ho més. "Lo que no son pesetas son puñetas", les greus desqualificacions contra Pujol el bienni que prestà suport al PSOE a Madrid, a tall d'exemple, són significatives. En aquells temps, a part de la COPE, la cadena episcopal espanyola, una de les més emissores de ràdio més crítiques amb el projecte catalanista, d'una banda i el diari ABC, de l'altra, van encapçalar aleshores una de les batalles mediàtiques més punyents.

Igualment, al cap d'uns dies, CiU presenta, al Círculo de Bellas Artes de Madrid, el seu projecte d'Estatut. Concretament, el dia 22 d'abril, unes hores abans d'una de les jornades més simbòliques a Catalunya, Sant Jordi, que, al mateix temps, és el dia de la Comunitat Autònoma de Castella i Lleó. La presentació és recollida pels diaris, tot i que amb enfocaments distints: "Mas advierte a PP y PSOE que no podrán frenar el desarrollo del autogobierno catalán", diu la Vanguardia en la cinquena pàgina de Política. "Mas supedita los pactos con PP y PSOE a que acepten el nuevo Estatut", afirma el País. Tot seguit, inclou un subtitular al qual la Vanguardia no en fa cap menció al llarg de la seva notícia: "Ningún dirigente popular o socialista acudió a la presentación del plan de CiU para Cataluña". Aquesta informació és, per al diari madrileny cabdal, ja que hi torna a fer menció al llarg del redactat de la notícia. En canvi, el diari del grup Godó ni tan sols ho esmenta. Es pot observar, doncs, una voluntat expressa de el País de menystenir les propostes de CiU, i d'altra banda, els desigs de la Vanguardia de no esbiaixar la notícia amb les absències. D'altra banda, els dos diaris coincideixen en els punts essencials de la conferència: la supeditació del suport de CiU a un govern de PSOE o PP a la reforma de l'Estatut, la constatació de la "voluntad del PP de dar por concluido el proceso autonómico, "con el silencio cómplice del PSOE"", diu el País i també comenta la Vanguardia alhora que assenyala la infravaloració de la proposta de Maragall perquè si fos realment arriscada i ambiciosa, no tindria el suport de la direcció de Ferraz. Mentre el País incideix en el tipus de públic assistent a al conferència "Catalanes afincados en Madrid", la Vanguardia reclama el fet que es vulgui blindar l'autogovern a Catalunya per no ser interferit per majories absolutes a Madrid, la voluntat "d'entendimiento" de la proposta i una frase prou interessant, que, ben cert, el diari de Jesús de Polanco no admetria pel que poguessin pensar els lectors més adherits a la

idea d'Espanya com a nació única: "lo que está en juego no es quién puede ganar las próximas elecciones, sino si España puede dejar de ver la diversidad como una amenaza" va dir Josep Antoni Duran i Lleida i recull la Vanguardia. El País, "muts i a la gàbia" amb plantejaments que poden ferir sensibilitats.

D'altra banda, i en l'endemig de la precampanya i la campanya electoral a les eleccions municipals i autonòmiques en algunes regions, es produeixen algunes declaracions, sobretot entre els grans partits nacionals en referència al model d'Estat que afecten, de retruc, l'Estatut de Catalunya, com les recollides per el País el dia 24 d'abril, en què Rajoy exigeix al PSOE que defineixi el seu model d'Estat. De fet, el nou líder del PSOE a Espanya, José Luis Rodríguez Zapatero, encara mantenia una certa ambigüitat en el tema de les reclamacions nacionalistes, si bé havia deixat ja clar que era necessària una reforma del Senat com a òrgan de representació de les autonomies. En qualsevol cas, es veia al conegut com a "Bambi", força més procliu a les reformes estatutàries, potser perquè encara no estava al poder i havia de buscar arguments electorals contra allò que els populars defensaven: unitat de la pàtria i limitació de les reformes autonòmiques. Potser perquè era d'una altra generació, que no la de Felipe González i la de José Bono, a qui guanyà la secretaria general del PSOE en una campanya electoral interior molt ràpida i que marcà un punt d'inflexió en el PSOE tradicional, abanderat de la igualtat de tots els ciutadans, com es feu palès en el suport que donà per tal que Andalusia es constituís com a nacionalitat de "via ràpida" i que acabà essent un dels motius de la desintegració de la UCD de Suárez. En el XXV Congrès del PSOE, Zapatero guanya contra pronòstic a José Bono, qui representava la continuïtat del projecte de Felipe González. El nou dirigent s'envoltà de socialistes que ara són de la seva confiança, ostenten càrrecs d'importància dins l'aparell socialista i que el recolzaren en el procés de "Nueva Vía": Trinidad Jiménez, José Blanco, Juan Fernando López Aguilar, a tall d'exemple. Però també cal recordar que si Zapatero fou escollit secretari general, el suport dels socialistes catalans, encapçalats per Maragall, fou decisiu. Per tant, d'una manera o altra, el suport del PSC a aquest candidat es deuria potser, a alguna prebenda, o, si més no, a l'acceptació de les tesis de Maragall sobre el federalisme. És prou sabut que, un cop la crisi en el si del PSC tingué lloc, fou el mateix Felipe González qui anà a cercar Maragall a Roma, on passà el seu any sabàtic i li demanà que concorregués a les eleccions autonòmiques de l'any següent ja que era l'únic socialista català amb capacitat per a mobilitzar l'electorat tenint en compte la seva gestió a l'alcaldia de Barcelona, sobretot durant els Jocs Olímpics de 1992. Maragall acceptà a canvi de "federalisme", del qual Felipe González

no n'és un gran adepte. Tot i acceptar, li posa una condició, que no sigui asimètric.

2.4. Eleccions municipals i autonòmiques Maig del 2003

Els comicis del maig de 2003 signifiquen, d'una banda, una alleujada victòria pel PP, que temia perdre molts vots a causa de la guerra d'Iraq, i, alhora, el llançament electoral del PSOE, a mans de José Luis Rodríguez Zapatero, atès que la batalla electoral és guanyada en vots pel partit socialista mentre que la distribució dels escons afavoreix els populars. D'altra banda, i en línies generals, és prou destacable que aquest plebiscit marqui un canvi en el panorama parlamentari català, que es repetiria al novembre: Pèrdua de vots dels dos grans partits, CiU i PSC i remuntada electoral dels partits petits, sobretot d'ERC I ICV, que, de fet, sumaven els vots que el PSC perd. CiU també perd força electoral en favor del PP, que experimenta una petita pujada electoral. L'escenari per a les eleccions autonòmiques catalanes es preveu molt renyit i el pacte entre les tres forces polítiques d'esquerra, que ja han subscrit un acord en matèria d'autogovern, és factible. A CiU, en conseqüència, se li presenta un escenari molt complex i és que ja ha avisat que no repetirà pacte amb els populars –de fet, la campanya de CiU i mitjans afins consisteix en una desqualificació dels populars i una lluita contra corrent per netejar la imatge dels acords CiU-PP-. D'altra banda, el fet que el líder històric de Convergència, Jordi Pujol, no es presenti a les eleccions i que Artur Mas sigui el "presidenciable", tampoc no ajuda. El "delfí" de Jordi Pujol no és vist del tot amb bons ulls per la militància i l'electorat el desconeix, de fet, li falta trobar el seu to, el seu paper en la política catalana. Tanmateix, si el PSC perd les eleccions i Mas es proclama president, de ben segur que els socialistes hauran d'esperar vàries legislatures per poder arribar al poder. Cal recordar que aquests són els segons comicis en què Pasqual Maragall es presenta com a candidat a la presidència de la Generalitat, després d'haver-ho fet el 1999 i era, o ara, o mai.

En aquest context, durant el període de la precampanya electoral, es pot dir que l'eix bàsic del discurs de CiU era el vell argument del "sucursalisme" del PSC, és a dir, que la seva acció política dins Catalunya fos frenada des del PSOE i, al mateix temps, un nacionalisme reivindicatiu, que aportés resultats a Catalunya. Aquesta tesi fou un dels elements essencials que li reportà bons resultats electorals durant els anys 80 a CiU, sobretot en les primeres convocatòries. La Vanguardia explota aquest recurs en una entrevista el diumenge 24 d'agost al encara president de la Generalitat, Jordi Pujol en què es destaca com a gran titular: "El PSOE no ofrece una alternativa convincente". En pàgines posteriors, es destaca que "El PSOE da la sensación de sólo tener discurso cuando hay desgracias", una anàlisi en cert punt molt criticada

als membres de "Nueva Vía" i és que els socialistes exploten molt electoralment els desastres del *Prestige,* l'accident del Yak-42 o la guerra d'Iraq però se'ls acusa de manca de projecte de país, sobretot en l'endemig d'una bonança econòmica a Espanya i amb un Govern que, malgrat els citats punts negres, feia la seva feina de forma eficaç i es valora positivament des de l'electorat. D'altra banda, el País tampoc escatima en punxegades agudes i doloroses envers CiU. La recuperació del dissident Pere Esteve, n'és una, tal com fa el diari madrileny el 14 de juliol, en una altra entrevista en les pàgines autonòmiques que recull una de les declaracions més doloroses pels convergents: "El actual distanciamiento entre CiU y PP es puramente electoral."

2.5. Pacte de Santillana del Mar

D'altra banda, l'entrevista de la Vanguardia amb Jordi Pujol pot ser interpretada com una estratègia vers la cimera de líders autonòmics que el Partit Socialista ha organitzat a Santillana del Mar, a Cantàbria, que pretén ser la configuració del model autonomista per a Espanya. No obstant això, la cimera es veu molt enterbolida per l'altra notícia política important del cap de setmana, la successió d'Aznar. Entre els candidats s'hi troben Jaime Mayor Oreja, Rodrigo Rato y Mariano Rajoy. La designació del dirigent la fa el mateix president Aznar, d'una manera que, probablement, no és la més democràtica i la que, moltes vegades, comporta més problemes de lideratge i credibilitat, com per exemple amb Joaquín Almunia, al PSOE l'any 2000: "a dit". Els dos darrers polítics eren els més valorats, Rato, per la seva gestió econòmica y Rajoy, per la seva validesa demostrada com a vicepresident primer del Govern. Finalment, és Rajoy qui s'endú el càrrec de dirigir el PP. La designació es fa el mateix dia de la cimera de Santillana del Mar, malgrat estar prevista pel dia següent. Per tant, els efectes que la trobada dels líders socialistes pot tenir queda molt esbiaixada per la successió, atès que tots els diaris encapçalen les seves portades amb el nou lideratge de Rajoy.

No obstant això, el dia 29 d'agost el País publica la proposta socialista de manera íntegra, els eixos bàsics de la qual són: Reforma del Senat, per tal de convertir-lo no només en un òrgan de veritable representació territorial sinó en un element "de contribución de las CCAA a la formación de la voluntad del Estado en las decisones que les afectan"; la participació activa de les comunitats autònomes dins la Unió Europea; les grans infraestructures i les regions econòmiques europees, les reformes estatutàries, que, han de ser considerades a causa de fenòmens com la globalització o la immigració, tot i no precisar el nom de les comunitats susceptibles de la reforma i que, en qualsevol cas, han de complir tres condicions: adequació a la Constitució i als seus valors, consens social i polític, tant al Parlament Regional com a les Corts i utilitat per donar més i millors serveis als ciutadans. D'altra banda, però, el document elaborat per Zapatero conclou, en aquest àmbit, que això "no significa que el PSOE defienda una oleada de reformas estatutarias global e indiscriminada", a part de refusar "todo segregacionismo o pseudo-soberanismo, ya venga del PNV o de CiU". També esmenta la convocatòria anual d'una conferència de presidents autonòmics i "l'Espanya en red" que postulava Maragall.

Els líders territorials del PSOE en finalitzar l'acte, a Santillana del Mar

El País, que és el diari que més cobertura dóna a la notícia, destaca parts del text com "No hay nada más inconstitucional que apropiarse de la Constitución", "la esencia de la unidad de España es el reconocimiento de su pluralidad" o declaracions de Zapatero com "Sólo desde la mala fe o el propagandismo sectario se puede mentir pretendiendo que el PSOE necesite definir un modelo de Estado" i "Lo que no puede ser es que el presidente del Gobierno sólo haya participado en una ocasión en un debate con las autonomías en ocho años, como lo ha hecho José María Aznar. O que haya viajado muchas más veces a Quintanilla", poble natal d'Aznar, a la província de Valladolid, "que las que ha recibido a los presidentes autonómicos", afirma el líder socialista. En l'editorial titulat "Socialismo autonómico", el País lloa les bases proposades pels socialistes pel fet que aquestes proposin el consens entre els dos grans partits nacionals (PP i PSOE) per adoptar les reformes i alhora constata el vaivé de les concessions autonòmiques en períodes en què el suport dels nacionalismes fou necessari per a la formació de governs a Madrid en relació als períodes de majoria absoluta. D'altra banda, destaca com a contradicció la reforma de l'Estatut de 1992 a Aragó, que proposava un concert econòmic similar al basc i que fou esperonat pel PP, mentre que ara aquesta formació el veuria totalment inviable i, més endavant, ressalta l'ambigüitat de les condicions de les reformes estatutàries pels socialistes ja que "no amparan propuestas de ampliación competencial justificadas en

nombre de la profundización del autogobierno". El diari madrileny, doncs, és força procliu a les reformes encapçalades pels socialistes i els segueix força "el fil". La Vanguardia, en un article del dia 30, incideix que "el PSC cree que en este pronunciamiento, que no valora las propuestas defendidas por el PSC, cabe la reforma del Estatut que defienden en el Parlament".

3. Eleccions Autonòmiques del 2003. Constitució del Pacte del Tinell: Govern catalanista i d'esquerres

El 16 de novembre de 2003 es celebren les setenes eleccions democràtiques a Catalunya des de la reinstauració de la democràcia l'any 1978. L'any 1980 van tenir lloc les primeres, i van donar la victòria a la coalició nacionalista CiU, que va pactar amb ERC i que formà govern amb Jordi Pujol al capdavant. Després d'algunes majories absolutes, a partir de 1995 la coalició entrà en declivi electoral i necessità dels vots a favor del PP per poder investir Pujol com a president. L'any 1999 el nacionalista es presentà per última vegada com a candidat a la presidència de la Generalitat, després de 23 anys ininterrumputs com a president. El candidat que fou escollit per a la successió fou Artur Mas, un jove convergent que s'havia format en gran part a la seu de Barcelona però que no era excessivament conegut. D'altra banda, el PSC, després de dues dècades exercint d'oposició al Parlament mentre governava a algunes de les ciutats més emblemàtiques de Catalunya, Barcelona o Girona, per exemple, presentava de nou a Pasqual Maragall com a candidat. El nét del poeta Joan Maragall, famós per la seva *Oda a Espanya* i per ser un dels poetes més representatius del modernisme, ja havia concorregut als comicis de 1999 i, malgrat haver guanyat en nombre de vots, el sistema electoral vigent feia que el superés la coalició nacionalista en el repartiment d'escons.

Les eleccions del 2003, tanmateix, preveuen un altre tipus de confrontació electoral, a part de la ja tradicional entre PSC i CiU, i és que, segons les enquestes i prenent com a marc les municipals de mig any abans, s'espera una forta revifada electoral dels "partits petits", en especial d'ERC, de mà de Josep Lluís Carod-Rovira, a qui, de fet, se li atorga la clau de la governabilitat. Per aquest motiu, els retrets i la lluita dialèctica entre les dues formacions nacionalistes per captar el vot de l'electorat catalanista també és un dels centres d'atenció de la campanya, així com també ho és la batalla entre les forces esquerranes per mostrar les millors ofertes en programes socials. Igualment, també s'espera un suport electoral més ampli als altres partits minoritaris, com ICV, liderada per Joan Saura i el PP, dirigit per l'ex-ministre d'Indústria del Govern d'Aznar, Josep Piqué, que espera una remuntada per l'esperonament a què s'han sotmès els votans no nacionalistes ni catalanistes per la reforma de l'Estatut i les reclamacions en millores de finançament, d'autogovern i competencials fetes per tots els altres partits catalans i per la majoria absoluta que en aquell moment disposa el PP a les Corts a

Espanya.

3.1. La campanya electoral: La promesa de José Luis Rodríguez Zapatero

Els plantejaments sobre un nou Estatut estan molt presents durant la campanya electoral i també en la formació del govern tripartit, en la signatura del Pacte del Tinell. Durant els quinze dies que dura la campanya electoral es fan tot tipus de conjectures sobre la idoneïtat d'una reforma de l'Estatut i fins i tot abans, al setembre, Pasqual Maragall ja anuncia que "L'Estatut que volem no és una dissimulada declaració d'independència. Ni és una acceptació vergonyant de vassallatge. L'Estatut que volem és, en tot cas, una lliure declaració d'interdependència". Artur Mas, d'altra banda, ja s'ha mostrat disposat a entrar al Govern de l'Estat si aquest aprova l'Estatut.

Algunes de les declaracions referides a l'Estatut durant la campanya són les de Josep Piqué, que afirma que la reforma de l'Estatut que propugna CiU és un "brindis al sol" o la més transcendent per les repercussions que després ha tingut. L'aleshores cap de l'oposició, José Luis Rodríguez Zapatero promet donar suport a l'Estatut que surti del Parlament de Catalunya. És una jugada hàbil que, probablement ni Maragall se l'esperava, i és que, en aquells moments, ningú apostava per una victòria del jove lleonès a les eleccions del març següent. Com a molt, s'esperava que aconseguís que el PP perdés la majoria absoluta. De fet, malgrat que es diu que Zapatero estava convençut que guanyaria les eleccions, la consigna pretenia ser un catalitzador, i és que, si és cert que l'Estatut s'havia d'elaborar a Catalunya, aquest havia de passar per les Corts Generals i, per tant, si Zapatero estava al Govern, els socialistes catalans tenien ja forjada una aliança que permetria assegurar un nou Estatut a Catalunya. També s'ha fet la lectura de la declaració com un "deute" de Zapatero amb els catalans pel suport d'aquests durant el XXXV Congrès del PSOE, que el portà a la secretaria general del partit, durant el qual el suport dels catalans, liderats per Maragall, va ser decisiu per donar suport a "Nueva Vía" i no apostar per José Bono. Els diferents diaris transmeten el missatge principal de manera similar, ja que les paraules havien estat clares, malgrat que es pot veure les informacions addicionals que capgiren la informació o que li donen un altre tarannà.

El País, a la portada, inclou una fotografia gran, amb Maragall alçant els braços i Zapatero somrient al costat i el titular a sota: "Zapatero se compromete ante Maragall a apoyar la reforma

del Estatuto catalán". A les pàgines interiors, amb una altra foto de Maragall en un moment del míting, en un gest d'empenta i d'explicació, el País torna a recalcar la mateixa idea, com també ho fa en les pàgines autonòmiques catalanes. També a la portada, el diari madrileny afirma que "Las afirmaciones del primer secretario del PSOE quisieron disipar las dudas que azuza la derecha respecto a que los proyectos que defienden los socialistas catalanes y los del resto de España son distintos". Aquest és un clar intent del diari afí als socialistes de voler mostrar la unitat i cohesió del partit i la coincidència d'interessos d'ambdós líders en temes clau en la política espanyola, atès que com és ben sabut, dels problemes que han socavat Espanya, el problema dels territoris és potser l'últim que resta encara no resolt. La Vanguardia és un dels pocs mitjans que no recullen aquest gran titular, tot i que sí parla del "presidenciable": Zapatero apuesta fuerte por Maragall". El gran titular, doncs, no informa de la gran revel·lació; tot i que sí ho fa als subtitulars: "El líder del PSOE muestra su apoyo a la reforma del Estatut" i, en canvi, una afirmació no recollida pel País que pot donar peu a pèrdua de tota credibilitat d'allò dit, o, almenys, de la radicalitat dels socialistes: "Será un problema serio para independentistas y centralistas". Aquesta afirmació és molt ambigua perquè, en un primer moment, "el problema" que es pot suposar el lector és l'Estatut, tanmateix, quan aquest s'endinsa en pàgines posteriors el lector pot adonar-se que el "problema" serà Maragall.

José Luis Rodríguez Zapatero en un moment de la seva intervenció.

D'altra banda, el diari barceloní toca un punt que el madrileny no menciona: "Ayer Juan Carlos Rodríguez Ibarra dijo una que no se sabe si iba contra Ibarretxe, contra Zapatero, contra Maragall o contra los tres al mismo tiempo y en su intervención reclamó a José María Aznar que vuelva a presentarse a las elecciones". "Rodríguez Ibarra exige a Aznar que no se retire y se quede a defender la unidad de España", destaca el rotatiu que resumeix amb "El aguafiestas". La Vanguardia, doncs, pretén erosionar els socialistes atacant a les dissidències internes, cosa que justament desmenteix el País. A més, després, en l'explicació sobre la promesa de Zapatero i, només començar, la Vanguardia diu: "Emulando a Felipe González en 1982, cuando prometió en un mitin celebrado en la Monumental que habría ministros catalanes en su gobierno, Zapatero hizo suyas en su intervención las propuestas de reforma que ha defendido Maragall a lo largo de esta campaña". D'aquest apunt se'n poden extreure vàries conclusions: en primer lloc, que si és així, Zapatero complirà la seva promesa: Narcís Serra, català, va ser ministre de Defensa, però també que la "proesa" de Zapatero no és una novetat socialista. No és una genuïna invenció de Zapatero, sinó una tradició socialista. D'altra banda, el Periódico de Catalunya també recull la notícia en una de les pàgines de política, amb un titular molt similar als altres: "Zapatero promet donar suport a l'Estatut que surti del Parlament", i, potser, destaca més que els altres la importància de la proclama, ja comentada abans: "cap altra formació catalana pot exhibir un suport tan significatiu d'una força espanyola a favor del nou text estatutari" i ataca altres punts febles dels convergents: "El primer secretari del PSC va acusar CiU de "frivolitzar" exhibint la bandera independentista en els seus mítings, mentre aquests dies està negociant a Madrid amb el PP per donar la presidència de la Federació de Municipis i Províncies a l'alcaldessa de València, Rita Barberà, del PP. Els populars necessiten el suport de CiU perquè la presidència de la FEMP no vagi a parar a l'esquerra."

En l'endemig de l'emotiu comiat de Pujol i els tancaments de mítings dels altres partits polítics, les reaccions a la promesa de Zapatero no es fan esperar. En primer lloc, El Periódico de Catalunya, en una notícia, fa una revelació: "pel ministre Eduardo Zaplana, aquesta va ser la condició que va posar Maragall per invitar el líder del PSOE al seu míting: Si no, no li haurien deixat anar". L'anàlisi del diari del grupo Zeta va més enllà: "Zapatero confia que, una vegada investit com a president, Maragall aparqui la reforma estatutària almenys fins després de les legislatives". "El calendari parlamentari de la futura legislatura impedeix que el debat comenci de fet abans de les legislatives". En aquest punt, el diari s'està posicionant amb el PSOE, donant suport a Zapatero, malgrat fer l'al·lusió als comentaris de Zaplana. De fet, però, s'ha de tenir clar

que com els diaris tenen una quota fixa de lectors d'una certa tipologia, aquest tipus de declaracions en un context de majoria absoluta del PP, del descrèdit que pateix el Govern a Catalunya per la sensació que aquest no està afavorint els interessos catalans, actua com a catalitzador en el lector de el Periódico. El País és un dels diaris que fa més ressò de la "desconfiança" de Mas envers la proposta de Zapatero: "Según Artur Mas, cualquier intervención del líder del PSOE irá en el camino de "diluir el contenido" de lo que se pueda debatir en el Parlament en la próxima legislatura. Esto es "encargarse de que el nuevo Estatut no moleste a nadie". "Como si fuera un mantra, Artur Mas volvió a remitirse a la postura del PSOE en materia autonómica y recordó la reunión de los socialistas en Santillana del Mar, donde, vienen repitiendo los convergentes, no se habla del federalismo ni de la asimetría que proclama el candidato del Partit dels Socialistes, Pasqual Maragall". En aquest punt, el lector del País català pot sentir cert descrèdit envers el que diu Zapatero, de les reformes autonòmiques i una dissensió en el si del partit socialista, atès que mentre Zapatero postula un punt de vista, Maragall en postula un altre, però la veritat és que aquestes afirmacions, que podrien fer mal al PSOE, de fet estan refermant la posició més centralista del partit. El Periódico no apunta en aquesta direcció i la Vanguardia tampoc fa ressò del descrèdit de Mas envers la promesa de Zapatero. Gairebé ni ho esmenta i, de fet, no recull les declaracions convergents: "Inmediatamente, desde el PP le acusaron de imprudente y de decir en cada sitio lo que gusta oír". En canvi, sí que adjunta una informació que posiciona clarament el diari: "A diferencia de los socialistas que incluso ayer actuaron como si las elecciones ya estuvieran decididas (...), CiU ha preferido actuar desde el principio con humildad y cautela respecto al resultado de las elecciones y eso ha generado un cambio de estado ánimo al final de la carrera, (...) los socialistas, que lo tenían todo a favor, andan algo agobiados porque sólo ven asegurada una mayoría parlamentaria de izquierdas". La Vanguardia, doncs, es posiciona clarament per la coalició catalanista, lloant les virtuts de la federació i menyspreant el PSOE.

3.2. Constitució del Pacte del Tinell

Els resultats de les eleccions deixen un escenari parlamentari amb moltes possibilitats de coalicions. Cap partit obté la majoria absoluta (68 escons) per poder governar en solitari, i les especulacions sobre futurs pactes de govern comencen a fer-se la mateixa nit electoral. CiU guanya les eleccions, amb 46 diputats, tot i que en baixa 10 des del 1999, el PSC n'obté quatre menys, 42, tot i obtenir el 31, 4% dels vots en contraposició a CiU, que n'obté el 30.7. ERC gairebé dobla la seva representació parlamentària, passant de 12 a 23 diputats, el PP n'aconsegueix tres més i passa de 12 a 15. ICV-EUiA, que havia obtingut 5 diputats els anteriors comicis, ara n'obté 9.

Els rotatius del dia següent de la nit electoral es posicionen molt clarament. Probablement és en aquestes dates quan la tendència partidista d'un determinat diari es fa més palesa. Es pot comprovar amb els diferents titulars, el de la Vanguardia: "Mas toma el relevo de Pujol y bate Maragall" i el de el País: "Mas gana en Cataluña, pero Esquerra tiene la llave del gobierno". Mentre un ressalta la derrota del líder socialista, l'altre emfatitza l'ascensió de l'altre partit. "Mas constata que hay una mayoría nacionalista", subtitula la Vanguardia sota una fotografia de Mas, eufòric, amb Duran i Pujol al costat. La foto del País és per a Josep Lluís Carod-Rovira, amb gest victoriós. "El PSC se queda a cuatro escaños de CiU, aunque logra 8.000 votos más", subtitula el País. Ambdós diaris divergeixen en sengles editorials en aquest tema. Si bé José Antich, director de la Vanguardia, afirma que "La discusión sobre la victoria en votos es un debate simplista. Es tanto como si el resultado de un partido de fútbol se midiera por el tiempo en que un equipo tiene el balón y no por los goles que ha marcado", l'editoralista de el País, es lamenta, ja al principi, al editorial que porta per títol "Qué cambio" "Una ley electoral injusta, que prima el voto de las circunscripciones menores, y una caída del voto socialista superior a la prevista...". L'editorial de la Vanguardia, "La victoria de Mas", afirma rotundament: "aunque en la noche electoral se hacía impensable que frustre un gobierno nacionalista", en referència a ERC. "Son los grandes perdedores de la jornada de ayer y habrá que ver cómo influye este fracaso en su futuro inmediato", sentencia el diari barceloní en al·lusió al PSC. El País, tanmateix, constata "Y a pesar de todo, los ciudadanos de Cataluña han votado por el cambio". I interpreta: "A nadie le interesa que la política catalana evolucione hacia un modelo a la vasca, de un Gobierno que se sienta con un mandato exclusivo de política nacionalista, con el peligro de exclusión de la mitad del electorado". Aquí es constata, doncs, la negativa del diari madrileny

per un govern CiU-ERC, al contrari del que advoca La Vanguardia. Aquest darrer diari, en qualsevol cas, està convençut que els nacionalistes seran els qui forjaran un nou govern, malgrat que la primera intenció d'ERC, ja transmesa la nit electoral és la de formar un govern d'unitat nacional, amb l'exclusió del PP, que s'encarregui de la reforma del Estatut.

Durant els dies següents, les negociacions entre els partits catalans per formar govern es van alternant. ERC, festejada pel PSC i per CiU, es mou entre els dos partits i exigeix condicions per tal de formar un govern. Les referides a l'Estatut són exposades durant la tercera ronda de contactes, el dia 30 de novembre. "ERC exigeix un referèndum sobre l'Estatut i el finançament per pactar", titula el Periódico a les planes de política. Amb paraules similars s'expressa el País, si bé no menciona el finançament, tot i destacar com a subtitular: "Maragall y Carod pactan acciones contra la reforma penal del PP sobre consultas populares". De fet, el referèndum que exigeix la formació independentista no és un permès per l'Executiu Central, sinó una consulta que es celebraria a Catalunya en el supòsit que el text s'aprovés a Catalunya i no rebés el vistiplau a les Corts, de forma similar al que plantejava Ibarretxe amb la seva reforma de l'Estatut de Gernika. El Govern de l'Estat, amb Zaplana com a portaveu, ja havia aclarit, el divendres anterior, que aquest tipus de consultes eren il·legals i, a més, es veurien afectades per penes de presó per la reforma del Codi Penal propugnada pels populars. Tanmateix, el dia següent, ERC retira la condició per tal d'evitar el risc de ruptura dels contactes per formar Govern i, d'ara endavant, amb els socialistes l'escull principal per tal d'assolir un acord de Govern és el finançament. Tot i que tant CiU i PSC segueixen amb les negociacions, tant el Periódico com el País donen a entendre, o, almenys, això volen, que el pacte entre ERC i PSC és desitjat i, alhora, factible. El País publica, el dia 1 de desembre una fotografia d'una congregació de gent a favor del pacte d'esquerres i el Periódico publica, el dia 2, en el si d'una notícia sobre una entrevista entre Pujol i Carod-Rovira, la següent afirmació: "Carod va admetre que els últims dies ha parlat per telèfon amb Pasqual Maragall (...) i va donar a entendre que aviat es reunirà personalment amb el president del PSC. La possibilitat d'una reunió entre el líder d'ERC i Artur Mas està, en canvi, més en l'aire".

El dia 5, i amb el suport de CiU, PSC i ERC es nomena president de la Cambra Catalana el republicà Ernest Benach i al dia següent, dia de la commemoració del vinticinquè aniversari de la Constitució, ja es dóna força per suposat que el pacte finalment subscrit correspondria a les formacions PSC-ERC-ICV i que, per tant, Artur Mas no seria president de la Generalitat. Els

dies 15 i 16 té lloc el debat d'investidura del president de la Generalitat.

Tanmateix, el diumenge dia 14 ja s'ha subscrit el "Pacte del Tinell", signat a la plaça del Rei de Barcelona entre els tres partits polítics. Els continguts de l'acord programàtic de Govern són amplis i afecten moltes àrees. De fet, la rubricació d'aquest pacte significa el punt final de les negociacions que des del dia 17 del mes anterior s'anaven succeint. El primer punt que l'acord tracta és el nou Estatut de Catalunya, del qual diu que recollirà el parer dels ajuntaments, de la societat civil i d'altres entitats i que es remetrà al Parlament Espanyol abans de la primavera de 2005. Quant a la possibilitat que aquest sigui refusat a les Corts, el pacte explicita que: "la ciutadania catalana serà cridada a pronunciar-se, mitjançant el procediment de consulta general que s'estimi més adient en aquella circumstància, sobre la seva adhesió al text estatutari aprovat pel Parlament", deixant en ambigüitat quin tipus de consulta seria. Pel que fa al contingut, el document constata la manca de consideració de la Generalitat com a Estat i enumera els continguts que el text haurà de desenvolupar: la participació de la Generalitat en la designació dels membres del Tribunal Constitucional i altres organismes estatals com el Banc d'Espanya i la territorialització dels organismes, la reforma del Senat, la capacitat de les autonomies d'adreçar iniciatives legislatives a les Corts Generals, la reforma de l'administració de la justícia, i reformar l'estatut del President de Catlaunya per a que aquest sigui considerat com a representant ordinari de l'Estat a Catalunya; s'adjunten un seguit de mesures per reconèixer la pluralitat de l'Estat en els vessants cultural, lingüístic i simbòlic, i un apartat dedicat a la redefinició competencial, on s'hi apleguen els aspectes normatius i executius que s'hauran de desenvolupar amb el nou Estatut i una proposta de reforma del Tribunal Constitucional perquè tingui més competències en els processos estatutaris. De fet, el llistat de noves competències a què l'Estatut aspira junt amb les reclamacions que s'hi fan (Fer ús de la iniciativa legislativa del Parlament davant les Corts per reformar les lleis estatals quan puguin limitar les potencialitats de l'autogovern,(blindatge) revisant les lleis orgàniques, Activar les previsions estatutàries no posades en marxa en matèria de delegació o gestió de competències) han estat recollides al nou Estatut. Quant al model de finançament, els eixos bàsics que es dibuixen al nou text són: Creació de l'Agència Tributària de Catalunya, participació en tots els impostos estatals (IRPF, IVA, Societats, Impostos Especials, etc) i equiparació amb els règims forals de Navarra i el País Basc, amb l'objectiu d'equilibrar el saldo fiscal negatiu de Catlaunya amb la resta d'Espanya.

Saura, Maragall i Carod després de la rúbrica de l'acord

Per tant, aquest document es pot considerar com un esbós de tres dels quatre partits que donaren suport al text sobre els eixos bàsics del nou text, atès que el resultat final és molt similar al plantejament que ja es perfila a l'acord del Tinell. D'aquest pacte s'han comentat molt dues clàusules, a l'annex de Criteris sobre Actuació Política General que han causat molt ressò: "Cap acord de governabilitat amb el PP a la Generalitat i a l'Estat", que va ser rebut molt críticament per aquesta formació política, atès que se la marginava de qualsevol accés al poder i "Actuació lleial al Govern de Catalunya en totes les cambres de representació". "Les forces polítiques representades al Govern de Catalunya s'hauran de comprometre a que els acords adoptats pel Parlament de Catalunya, o pel mateix Govern, rebran el suport explícit dels seus representants a la resta d'institucions (Congrés, Senat, Parlament Europeu) si són objecte de votació o debat". Repassant aquest acord, es pot entendre per què finalment el tripartit es va trencar.

El debat d'investidura del president Maragall, els dies 15 i 16, és llargament comentat als diaris, que també en dediquen editorials. El discurs d'investidura del nou president és recollit a tots els mitjans i els titulars emfatitzen diversos punts del parlament. "Catalunya, en 4 anys, serà una altra" titula el Periódico, i, sobre l'Estatut, ressalta la frase de Maragall: "Vull un Estatut que tingui el suport de tots". Els punts destacats pel diari del grupo Zeta, menys exhaustiu que els altres mitjans, són les crítiques de Maragall a Pujol: "Va lamentar que "durant massa temps", s'hagi confòs "persona, partit i pàtria", que la "grandesa del país" s'hagi confiat al "cosmopolitisme personal" de Jordi Pujol i va abominar l'etapa en què la relació de Catalunya

amb l'Estat ha estat regida per "refranys mercantils" com "caixa cobri" i "el peix al cove"; la reforma de l'Estatut per respondre a les aspiracions dels catalans i "una renovació del pacte amb tots els pobles d'Espanya" i l'avís: si Espanya "s'entesta a ser única, tard o d'hora es trencarà". Per això va demanar als diputats del PP que treballin perquè el seu partit adopti posicions "més reflexives i menys agressives o el drama està servit"". El diari català també recalca que "en cas de dilació indeguda en la tramitació" es farà un consulta popular "sempre dins de la legalitat". El País i la Vanguardia esmenten punts de la intervenció de Maragall que el Periódico omet sobre l'Estatut: "El Estatuto que queremos es una libre declaración de interdependencia desde la libertad de decisión, debe ser la propuesta catalana para España, porque debe ir de acuerdo con una reforma constitucional que ya es inaplazable". "Cataluña no se dejará embaucar más", destaca el País en la seva notícia. Comparant-la amb l'exposició de el Periódico, es veu que el País ha estat més arriscat en el comentari del discurs de Maragall. Tot i que ambdós diaris són afins a posicions d'esquerra, més concretament al PSOE -cal considerar que els dos van néixer durant la transició- en contraposició a la Vanguardia, que, tot i la censura, havia continuat la seva tirada diària des del 1881.El Periódico sempre dóna més recolzament a les aspiracions catalanistes, atès que és un diari afincat a Barcelona tot i que la seu al carrer O'Donnell, a Madrid, també estigui adquirint molta importància i combrega amb les tesis del PSC quan el País, diari madrileny, tot i acceptar alguns plantejaments dels socialistes catalans, pren la direcció del PSOE com a referència, ja que és un diari d'àmbit estatal i veu l'acció del PSC "des de Madrid", "observant els catalans" mentre el Periódico veu l'acció del PSC "des de Barcelona", "essent part dels catalans", per explicar-ho en termes inteligibles. D'altra banda, el Periódico és un diari titllat de "sensacionalista", per les imatges a tot color però sobretot, pels titulars i l'enfocament de les notícies. De fet, l'eslògan del diari "El més llegit a Catalunya" és cert. La massa obrera el llegeix perquè és el diari més amè i el que recull totes les notícies de manera més resumida. Els seus editorials, curts però substanciosos són també els més llegits. La seva vinculació als socialistes també fa que una gran part dels catalans, votants del PSC, es decanti per aquest diari, en contraposició a la Vanguardia, que representa els interessos de la burgesia mitja i alta de Catalunya i que ostenta la màxima d'avenir-se amb tots els règims. En aquest cas, el País intenta, de totes totes, donar la imatge que a Catalunya s'ha esdevingut "el canvi", que la majoria absoluta no és intocable, i, alhora combregar amb les idees del PSOE més federalista, -el País ja ha donat el seu vistiplau a la voluntat de reforma de l'Estatut-, en tant que el discurs de Maragall és el que és: "empeñado en evidenciar que el 90% de la Cámara -la expresión abrumadora de la voluntad popular- apoya la reforma del Estatuto",

en referència a Maragall. Més endavant també destaca, com el Periódico, el drama que suposaria no aprovar l'Estatut sortit de Catalunya, com també ho fa la Vanguardia, que, després de la citació, fa una crítica als socialistes: "Sorprendió que después de tantos años en que los socialistas han exigido a Pujol hablar menos del encaje Catalunya-España y más de la gestión de Gobierno, ayer Maragall se saltara esa parte del discurso y remitiera al texto escrito". La Vanguardia destaca pel seu punt de vista crític amb el nou govern, si bé també destaca com El País, que "El Estatut debe acordarse con una reforma constitucional que ya es inaplazable", "el camino es de no retorno" i "Catalunya no se dejará engañar más", tot i qualificar-les com a "frases que sonaron como un ultimátum". Això el Periódico no ho esmenta. Els recels de la Vanguardia envers Maragall es fan pal·lesos en la voluntat de destacar els errors (no explicació del model social) i en la suposada radicalitat del nou govern. També es fan presents en un altre apunt: "Apostó decididamente por la victoria del PSOE en las elecciones generales como factor que contribuiría a facilitar la consecución de los objetivos del nuevo Govern. Se trata de un cambio trascendental que indefectiblemente tendrá repercusiones, porque hasta ahora CiU había evitado siempre que el Govern apareciera como un foco opositor al Gobierno central". El "seny" català es posa en entredit amb el nou Govern, això és el que ve a dir la Vanguardia. La moderació típica dels convergents, que donaven gran estabilitat al país i asseguraven bones relacions amb els empresaris, s'enterboleixen amb el nou govern, que neix enfrontat amb el Govern Central. En aquests moments, el PP està governant amb majoria absoluta. Als editorials, el Periódico, amb "Una oferta a Espanya", insta a l'oposició del Parlament de Catalunya de donar suport a les reformes empreses pel Govern de la Generalitat: "Seria una desgràcia que el tancament del PP ho provoqués, (en referència a la consulta popular dintre de la legalitat). Però encara seria pitjor que les reformes que necessita Catalunya no arribessin a tenir ni el suport unitari de les forces catalanes. CiU i PP podran trobar arguments per a l'oposició, però en els temes bàsics haurien d'acceptar la mà que ahir se'ls va oferir". L'editorial de la Vanguardia també gira en la idea que un nou Estatut és necessari i ressalta tant les reticències populars, que s'han fet evidents abans d'hora, ve a dir l'editorialista, com les socialistes: "Incluso el PSOE puede tener dificultades para asumir las propuestas que ahora se formulan desde el socialismo catalán". D'altra banda, si bé apunta al nou canvi de relacions entre l'Executiu central i l'autonòmic, el diari justifica l'anterior joc institucional: "El posibilismo reivididicativo que CiU ha protagonizado en solitario, basándolo en el peso incuestionable de la personalidad de Jordi Pujol (...)". El País és el diari que més lloa el discurs de Maragall, en centrar-se en la seva personalitat: "Maragall exhibió humildad y disposición al diálogo"."Intentó

restañar heridas y propuso consensos básicos, sobre todo para la reforma del Estatuto", com també assenyala el Periódico. El País també aplaudeix la decisió de Maragall de considerar tant el català com el castellà llengües essencials a Catalunya i defensa la necessitat de la reforma per, entre altres coses, "asumir las competencias sobrevenidas o amputadas" però difereix amb la visió de la Vanguardia en les relacions institucionals amb el govern de l'Estat: "También marcó la diferencia en el propósito de huir de los regateos mercantiles, las "negociaciones de tapadillo" y la falta de transparencia en las relaciones entre la Generalitat y el Gobierno de España". Amb aquesta anàlisi es pot afirmar com els diaris afins als socialistes censuren la política institucional pujolista mentre que la Vanguardia la justifica.

El dia següent, quan finalment Maragall és investit com a president, les portades dels diaris recullen la notícia i la comenten: El País, en un gest realment cavaller tenint en compte el Pacte del Tinell, que prohibeix qualsevol mena d'acord entre les formacions signants i el PP, titula amb una gran foto del nou president a l'hemicicle català, essent felicitat pel mític ja expresident Pujol, titula: "Maragall tiende la mano al PP en su investidura como presidente catalán". El subtitular també lloa la tasca dels socialistes catalans: "El líder socialista elogia la labor de Pujol en sus 23 años al frente de la Generalitat". La Vanguardia és més taxativa: "Maragall, president". Com a subtitulars destaca entre d'altres, "Alberdi abandona el PSOE por el "desvarío" del pacto en Cataluña". El ressò que d'aquesta notícia se'n fan els diaris varia molt d'uns a altres. La tònica general és que els diaris socialistes li donin menys importància, per la mala impressió que pot causar als lectors i votants socialistes, sobretot els afincats a comunitats que no siguin Catalunya i, en canvi, els mitjans afins als altres partits, en especial CiU i PP, la comentin a bombo i plateret. De fet, resulta estrany que un diari com la Vanguardia, que no acostuma a entrometre's en el funcionament intern dels partits, destaqui de manera tan especial les desavinences en el partit socialista, no ja en el PSC. El diari, fidel en la seva política de destacar les declaracions convergents, escriu a un altre titular de la portada: "Mas sostiene que el nuevo Govern nace débil". Sobre la renúncia de Cristina Alberti, tot i que la Vanguardia, com ja s'ha comentat, ho publica en primera plana, després fa una relació dels fets força objectiva i també adjunta detalls que també senyala el Periódico en "El retrat", una secció dedicada a un personatge rellevant del dia. Aquest darrer diari afirma que: "La veritat és que fa temps que està més a prop del PP que del PSOE, cosa que l'ha portat a mostrar-se bastant comprensiva amb la traïció de Tamayo i Sáez", en referència als comicis madrilenys del maig anterior, quan els dos diputats socialistes no van assistir a la votació en favor de Rafael Simancas i van haver-se

de convocar noves eleccions a Madrid, que, finalment, donaren la presidència a la dirigent popular Esperanza Aguirre. La Vanguardia, a més d'aquest apunt, que contextualitza molt la notícia, i per tant, deixa veure que la renúncia de la socialista no només es deu a divergències per l'actitud contra el pacte del Tinell, també ressalta el fet que: "La ejecutiva del PSOE atribuyó la renuncia de la exministra a que no iba a seguir como diputada". El País, en recollir la notícia en una columna a les darreres pàgines de política, també justifica la seva renúncia, en la qual no esmenta el fet de continuar com a diputada, per la seva nova dedicació com a advocadessa, fins i tot posant-se al servei de Zapatero. Tot i que la notícia recull també totes les declaracions, aquest apunt "Parlamentaria y abogada" permeten entendre el per què de la renúncia.

Aquest dia, d'igual manera, es van fer sentir moltes declaracions des de diversos àmbits. En primer lloc, l'oposició al Parlament, ara liderada per CiU i el PP. Mentre que els diaris afins als socialistes ressalten en els seus titulars: "Mas avisa que CiU augmentarà "el nivell d'ambició" de l'Estatut" (El Periódico) i "Mas advierte de que CiU elevará el listón del Estatuto para poner a prueba al PSOE" (El País). Els dos diaris, a més, recullen les paraules del convergent Artur Mas "Si el PSOE no recolza el nou Estatut, ens sentirà" (El Periódico) i una entrada del diari el País en què el líder convergent queda malparat, com un amenaçador: "Artur Mas lanzó ayer esta seria advertencia, un tanto envenenada, a Pasqual Maragall (...) . Maragall invitó, en cambio, a Mas a sumarse al consenso parlamentario y prometió institucionalizar la figura del jefe de la oposición". Maragall, en canvi, queda com un bon parlamentari en ser cortès i atent. Els esforços que fa el País per donar bona imatge del nou govern català és molt intensa, com es fa evident en els retrats, realment complaents i elogiadors, dels dos nous companys de Maragall: Joan Saura i Josep Lluís Carod-Rovira. Els motius són ben clars: Donar una imatge positiva d'ambdós líders que tant recel desvetllen a Espanya, sobretot el darrer, a causa de la seva filiació republicana i indepentista als lectors espanyols davant les amenaces de l'Executiu Central sobre la il·legitimitat del Govern. La Vanguardia no destaca aquest titular sobre el parlament de Maragall, sinó aquest altre: "Mas afirma que se ha perdido una oportunidad histórica por un pacto de "intereses personales", en al·lusió a un possible govern de concentració nacional que, de fet, ja postulava ERC la nit electoral. Les organtizacions empresarials també comencen a mostrar la seva actitud amb el nou Govern: "Cuevas preveu una fuga de firmes si hi ha un altre Estatut", titula el Periódico. En un acte del Foro Nueva Economía, el líder de la CEOE, confessa la seva preocupació per la consulta sobre una reforma estatutària si no prosperés a les Corts. "Al seu judici, apunten cap a l'amenaça i l'exclusió",

segons recull el diari del grup Zeta. "Si aquestes paraules són de ruptura o enfrontament, començarem tots a revisar moltes coses", va advertir, suggerint que una reforma unilateral de l'Estatut dissuadiria moltes empreses de seguir presents a Catalunya" assenyala el Periódico. "...porque el sentimiento y los compromisos de solidaridad son fundamentales; siempre son mutuos y siempre circulan en doble dirección", apunta el País, qui no destaca l'acollida més favorable per part de Foment del Treball, la patronal catalana dirigida per Joan Rossell, que, en paraules de la Vanguardia, es comprometrà "en todas las políticas destinadas a un mayor progreso de la economía y un mejor bienestar de la población".

Els editorials dels diaris també es posicionen sobre l'Estatut i el nou president. Mentre el Periódico censura CiU pel seu posicionament sobre l'Estatut: "Artur Mas va anunciar que en l'elaboració del nou Estatut farà sistemàticament propostes de màxims. Els seus electors moderats ja aclariran si és un canvi de política o una simple ressaca després de ser apartats del poder", sentencia el diari barceloní. L'altre diari català també menciona aquest punt, després de fer una dissertació sobre l'Estatut, advertint de la "frustración colectiva" que suposaria un fracàs de l'Estatut a les Corts en el cas de ser àmpliament aprovat a Catalunya. "Ninguna norma jurídica, ni tampoco la Constitución o el Estatut, puede considerarse inamovible o intocable" assenyala, contra les declaracions de Mariano Rajoy, recollides pel País: "El Estado ya está suficientemente descentralizado y no se precisan reformas estatutarias". A més, el diari troba lògica la decisió de CiU quant a l'Estatut: "Desde luego, CiU no moverá sus posiciones con facilidad, sobre todo si se tiene en cuenta que sus votos continúan siendo imprescindibles para obtener la mayoría de dos tercios para que el Parlament pueda aprobar una nueva propuesta estatutaria". El País, en el seu editorial, adverteix sobre les reformes estatutàries i la seva possible repercussió a la resta del territori espanyol, visió que els altres diaris no fan: "La retórica parlamentaria, que tiene su sentido en el ámbito donde se produce, debe sustituirse por un discurso menos expresivo y práctico, que no azuce precisamente los reflejos negativos que suscita el debate sobre la cohesión territorial de España. Nada es más desaconsejable para este nuevo Gobierno que la espiral de declaraciones reactivas en la que le ha metido la bronca recepción que le ha brindado el Gobierno de Aznar". El diari madrileny, en la seva visió més centralista, també critica l'Executiu Central per la seva rebuda del nou Govern.

Al dia següent, i en sintonia amb l'Estatut, un cop el Rei rep en audiència el nou president de la cambra catalana, Ernest Benach, diverses han estat ja les declaracions contra el nou Govern:

d'una banda, l'advertiment de Fraga, que recorda que l'Exèrcit Espanyol està per salvaguardar la unitat nacional i, d'altra, la sentència d'Aznar que el PSOE ja no és un partit nacional en haver pactat amb les forces independentistes. El Periódico, en un seguit d'editorials dedicats als objectius del nou Govern, justifica, sota el títol "Estatut legítim", que la reforma de l'autogovern té suport majoritari i respecta la legalitat. No és un altre pla Ibarretxe, afirma. "Cap demòcrata sincer hauria de tenir por de res per això", finalitza.

4. Any 2004. Inicis de la redacció de l'Estatut

El 12 de febrer de 2004 té lloc la primera reunió de la ponència redactora de l'Estatut. En aquesta ponència encara no s'hi ha incorporat el PP, que espera els resultats de les eleccions generals del 14 de març per incorporar-s'hi, tot i que Dolors Nadal assegura que el Partit Popular col·laborarà en la tasca redactora i formarà part de la ponència. El dia 13 els diaris fan les següents mencions a l'inici dels treballs: "El Parlament se propone tener listo en julio el borrador del nuevo Estatut" titula la Vanguardia en una pàgina de política després de comentar, en pàgines anteriors que "Las formas de Maragall en el Parlament elevan la tensión entre CiU y el tripartito". El País titula, en les pàgines de l'autonomia de Cataluña: "Los ponentes quieren tener listo el 15 de julio el borrador del nuevo estatuto de autonomía". I subtitula: "Saura entrega el jueves al Gobierno la lista de traspasos pendientes". És a dir, malgrat que s'inicia la reforma estatutària, preveient que va per llarg (es pretén enviar-lo aprovat des de Catalunya a les Corts l'octubre de 2005), no es renuncia a reclamar allò que, establert a l'Estatut de 1979, correspon a Catalunya. "La ponencia está compuesta por dos diputados de cada grupo: Núria de Gispert y Ramon Camp, por CiU; Lídia Santos y Miquel Iceta, por el PSC-Ciutadans del Canvi; Joan Ridao y Josep Huguet, por Esquerra Republicana y Jaume Bosch y Jordi Miralles, por Inciativa Verds-Esquerra Unida." El Periódico no destaca cap titular a aquesta notícia, mentre que la Razón, en les planes dedicades a Cataluña afirma: "El Parlament prevé tener listo en junio el primer borrador del nuevo Estatut" i subtitula "El PP manifiesta su voluntad de sumarse a la redacción del texto tras el 14-M". Dins la notícia, recull les declaracions de la diputada pel PP Dolors Nadal que justifica la seva absència en la ponència fins a la data dels comicis: "Dolors Nadal, aseguró que su partido tienen la intención de participar en la ponencia parlamentaria para la redacción del Estatut tras las elecciones "siempre y cuando se plantee con la seriedad que requiere este tema. Según Nadal, iniciar ahora los trabajos de la ponencia "es un acto electoralista" en el que el PP no participará "porque respeta demasiado el Estatut". La primera plana nacional, fins i tot abans que una notícia relacionada amb ETA i un atemptat amb material incautat a França, la Razón titula que "Los "barones" de ERC aprovechan la ausencia de Carod para planificar su relevo en la dirección" "Ayer destapó el tarro de las esencias el conseller de Gobernación, Joan Carretero, al asegurar que Carod podría dejar la secretaría general de ERC si vuelve a ser conseller en cap".

4.1. Victòria de José Luis Rodríguez Zapatero el 14-M

El 14 de març, i contra tot pronòstic, el PSOE guanya les eleccions generals amb 164 diputats contra els 148 del Partit Popular i José Luis Rodríguez Zapatero es perfilav com a nou president del govern, quan les enquestes més optimistes auguraven, com a molt, una pèrdua de la majoria absoluta del PP. Probablement, la direcció popular no estava preparada per afrontar de nou el paper de força opositora, atès que la campanya electoral l'havien orientada com un partit còmodament assentat al Govern, la qual cosa és un element clau a tenir en compte per comprendre l'estratègia de l'oposició en el debat estatutari. Tres dies abans, els terribles atemptats terroristes a Madrid, en què moriren gairebé 200 persones i més de 1000 en resultaren ferides i les especulacions sobre l'autoria de l'atemptat i la gestió de la informació durant aquestes jornades, amb l'aparició d'Alfredo Rubalcaba el dia de reflexió afirmant "Merecemos un gobierno que no nos mienta", utilitzant el mateix esquema del del lema de campanya dels socialistes "Merecemos una España mejor" creen un estat de convulsió a Espanya que plantegen la qüestió del "Qui hauria guanyat les eleccions si no s'hagués produït l'atemptat".

Zapatero després de conèixer els resultats electorals

En qualsevol cas, Zapatero és investit president del Govern el 15 d'abril i, en el seu discurs, afirma que donarà suport a aquelles reformes d'Estatut d'Autonomia que respectin la Constitució i s'aprovin per consens. El dia abans, el Periódico publica, en les planes de Política que "Zapatero busca un pacte d'Estat que fixi les reformes estatutàries" i, en l'interior de la notícia, al segon paràgraf, destaca: "Encara que manté el seu compromís de recolzar la modificació de l'Estatut que acordi el Parlament, Rodríguez Zapatero tem que aquesta iniciativa fomenti la sensació de greuge comparatiu a la resta d'Espanya i animi altres autonomies a seguir l'exemple de Catalunya. Per evitar una onada d'atropellades reformes estatutàries, el líder socialista anunciarà l'obertura del diàleg entre totes les forces parlamentàries i les comunitats autònomes. Un consens territorial que el Govern d'Aznar ni tan sols va arribar a explorar". La Razón, al dia següent del debat d'investidura titula: "Rajoy pone al descubierto los "peajes" que deberá pagar Zapatero para ser presidente". Sobre les reformes estatutàries afirma: "En este mismo capítulo y en respuesta a las reivindicaciones nacionalistas, el interviniente avanza su disposición a las reformas estatutarias. No pone, a priori, condiciones, ni da más detalles, salvo que es su intención instituir la Conferencia de Presidentes y reunirse, antes del verano, con cada uno de ellos". "Zapatero propone reformas limitadas de la Constitución y de los estatutos", assenyala la Vanguardia. I en un quadre on recull els principals eixos del discurs de Zapatero assenyala: "Reforma del Senado para adecuarlo al Estado de las Autonomías" "Reforma de los Estatutos de Autonomía de las comunidades que los impulsen, con dos premisas: adecuación a la Constitución, tanto en cuestiones de procedimiento como de contenido". El País assenyala "Zapatero propone una reforma limitada de la Constitución y acepta cambios en los estatutos". Per tant, el País vol donar èmfasi al tarannà negociador del president, mentre que la Vanguardia fa paleses les limitacions del nou text estatutari. En els editorials del dia, la Razón afirma, sota el títol "Los peajes de Zapatero": "... y respaldo en aquellas modificaciones constitucionales y de los estatutos que no supongan una disminución de las competencias del Estado o una derivación asimétrica del modelo autonómico". El Periódico, en un editorial que ben aviat canviarà d'estil afirma: "La principal incògnita de l'horitzó és el recel del PP, partit necessari per als consensos que requereixen les reformes més importants. Però ahir hi va haver un indici d'esperança: Mariano Rajoy va respondre a Zapatero de forma molt més raonable que la que utilitzava Aznar. És possible que aquest país comenci a millorar". Al dia següent, i tal com estava previst, el Partit Popular s'incorpora a la ponència redactora de l'Estatut, segons Piqué, "amb més ganes que mai".

4.2. Compareixença d'Entitats i Associacions al Parlament i Participació Ciutadana en el Procés de Reforma

D'altra banda, el procés estatutari a Catalunya s'enceta per les compareixences d'entitats, sindicats, patronals i ajuntaments que, fins el 6 de maig s'adrecen a la comissió primera de la ponència per exposar propostes al projecte de nou Estatut. Hi compareixen entitats molt diverses: Des de sindicats com Comissions Obreres i UGT, l'associació Acord d'Amistat i Cooperació per la Independència de Catalunya, la Fundación Altarriba – Amigos de los Animales, la Federació Territorial de Confraries de Pescadors de Girona, Catalunya 2003, el Consell Evangèlic de Catalunya, l'Associació Catalana de Seguretat Pública, la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària, fins el Consell Evangèlic de Catalunya, el Partit Carlí de Catalunya, la Lliga per la Laïcitat, el Partit Antitaurí contra el Maltractament Animal (PACMA), la Federació Sardanista de Catalunya... entre altres entitats que proposen iniciatives per tal que es recullin a la nova carta autonòmica. Altres entitats, com la Unió de Pagesos o el Col·legi de Notaris de Catalunya també participen en el procés de redacció de l'Estatut.

D'altra banda, des de la Generalitat i la Conselleria de Relacions Institucionals i Participació, de mà de Joan Saura, presenta una campanya per tal d'implicar la ciutadania en la reforma de l'Estatut, que es difondrà al llarg de tot l'estiu i tardor de 2004. Per al Govern de la Generalitat és una prioritat cabdal establir contactes no tan sols amb la ciutadania i amb entitats i institucions, més de 250 en fan la seva aportació, sinó també amb tots els ciutadans, atès que s'escampa la sensació que l'Estatut està essent tan sols un projecte "dels polítics" i que la ciutadania no hi està representada. Per aquest motiu, i a partir de l'estiu de 2004 s'inicia una campanya que, sota el lema "L'Estatut és de tothom. Parla", es pretén que la ciutadania vegi l'Estatut com un tema que desperta interès i que es col·locarà en el debat de la política al dia a dia pròximament. Els motius que, justificats per l'equip del conseller, s'usen per reivindicar aquesta participació són que aquesta legitimarà una norma jurídica bàsica i, en conseqüència, actuarà com a garantia del seu desplegament; que la participació serveix per enriquir les decisions i és imprescindible per aconseguir col·laboradors que ajudin a tirar endavant les diferents iniciatives polítiques i, alhora, per aconseguir l'efecte indirecte de dotar de major confiança les relacions entre el govern i la ciutadania.

El desplegament de la campanya informativa a la ciutadania comptà amb diversos eixos: El Festatut, el Bus de l'Estatut, la Setmana de l'Estatut i les xerrades i tallers a més d'un centenar de municipis de Catalunya, a més de tota la campanya pedagògica també a les escoles, a part de la pàgina web de l'Estatut, que en el primer mes a la xarxa rep 38.000 visites i 1.300 aportacions. En finalitzar el procés participatiu, es comptabilitzen prop de 87.000 visites, més de 9500 aportacions al fòrum de debat obert i 4.500 a l'espai "El Govern t'escolta".

-*El Bus de l'Estatut*: Probablement va ser l'element més visible del procés participatiu. Al llarg de tres mesos acaba el seu periple arreu de Catalunya després de recórrer 11.000 quilomètres el 5 d'octubre, en un itinerari que el porta a 65 ciutats i viles de Catalunya. Més de cinc mil persones hi pugen per informar-se (el bus compta amb dos tècnics de participació) i deixar les seves propostes a través de la bústia postal (es recullen un total de 768 qüestionaris) i dels cinc terminals connectats amb el web del nou Estatut.

El Bus de l'Estatut

-*El Festatut*: El Festatut és un espectacle de carrer, iniciat el 6 de juliol, estrenat a Igualada i amb representacions a 21 poblacions de tot Catalunya. Es tracta d'un espectacle de carrer de dos dies de durada que anima els ciutadans a participar i dir com volen que sigui el nou Estatut. 4400 persones assisteixen als actes. A cada ciutat, l'espectacle es fa amb actors d'aquell municipi, amb la qual cosa a cada població l'espectacle és diferent. En sessions de dos dies, els grup d'artistes graven en vídeo les propostes dels ciutadans i, al dia següent, al vespre, es fa la representació de la feina ben feta després d'haver treballar el debat de forma creativa a través de teatre, poesies, música...

-*La Setmana de l'Estatut*: A partit del 18 d'octubre s'inicia la Setmana de l'Estatut, un cicle de debats sobre la reforma estatutària que es van celebrar a les 7 demarcacions de Catalunya. Es celebren 7 actes centrals, un per demarcació, i tots ells compten amb la participació d'un membre del Govern de la Generalitat i un ponent destacat de cadascun dels territoris. Després de les intervencions del ponent i del conseller, s'obre un col·loqui amb els assistents perquè expressin les seves aportacions.

Aquestes aportacions es refereixen, aproximadament, i per percentatges, als àmbits següents: Un 35% dels missatges reclama més competències, lligades a la immigració, les infraestructures, les relacions exteriors, les seleccions esportives, noves tecnologies i medi ambient. Quant a la llengua i identitat, un 33% de les aportacions es comptabilitzen en aquest grup, de manera que es demana el dret a l'ús i a la promoció de la llengua catalana, el dret a l'autodeterminació i la consideració de Catalunya com a nació. Finalment, un 26% dels missatges es refereixen a la millora del model de finançament.

4.3. Conferències de Pasqual Maragall

El dia 26 d'abril Pasqual Maragall fa la conferència al Club Siglo XXI, la tribuna per excel·lència a Madrid i dibuixa les primeres línies del que serà el gran quadre de l'Estatut. Sota el títol "Una propuesta catalana para la España plural", en Maragall capgira l'anomenat problema català i afirma que "No es que los catalanes se hayan inventado algo para que España sea un problema; es que España es problemática porque tiene Cataluña y Castilla, Andalucía y Galica, el País Vasco y Extremadura. No al revés". Després de recordar el clima enrarit de l'última legislatura d'Aznar, que havia separat les opcions polítiques en "constitucionalistes " i "nacionalistes", en què s'havia il·legalitzat Batasuna, en què s'havia crispat molt la situació quant al problema territorial, el president proposa "recuperar el clima moral, intelectual y político que debiera permitir pensar otra vez España con la generosidad con que lo hicieron los constituyentes de 1978". Maragall, aleshores, explica la dificultat de la relació entre Catalunya i Espanya ja que hi ha dues actituds enfront el problema: la primera consisteix a trencar la baralla, l'independentisme -el qual es força utòpic mentre la situació política a Espanya sigui la que sigui- i l'altra la de deixar fer, que seria l'actitud de CiU, és a dir, l'opció política dels convergents, que van avançant en la construcció d'una Espanya plural en la qual no hi creuen però de la qual intenten treure'n algun benefici, sigui a través del pacte en condicions favorables o sigui a partir del victimisme quan les condicions són adverses a les Corts espanyoles. Més endavant, Maragall comenta: "El pasado, muy pesado por cierto, muy grávido, nos ha hecho sabios, y esas ingenuidades del lenguaje o verbales ya no las cometemos". En aquest punt, es refereix al canvi de denominació de República Catalana a Generalitat de Catalunya en temps de Francesc Macià. "Hay independentistas en mi gobierno pero ellos saben -a diferencia de CiU, que administró la relación con España con habilidad y agnosticismo, pero sin implicación en el gobierno español-, ellos saben que hay que implicarse". Tot seguit, Maragall reconeix que Espanya, al seu parer, és un país a mig fer en molts aspectes – des de la xarxa d'infraestructures fins a l'Estat del Benestar- i que aquesta mancança ve dels seus problemes identitaris no resolts. Espanya, que el president considera invertebrada, fa que les parts no se sentin còmodes i és difícil que col·laborin. "Quiero que entiendan (...)", diu Maragall, "que si Espanya potencia la seva diversitat, ampliará enormemente sus horizontes, porque adquirirá una confianza en sí misma que, en términos globales, le ha faltado o no ha poseído en la medida necesaria".

Ja que hi estava, Maragall va recordar als presents que s'atengués la diversitat lingüística, perquè sigui reconeguda a Europa, però la tradició sempre ha fet que Espanya únicament es revolti contra la burocràcia europea si se li retiren els traductors. "Miren: Cataluña tiene más intereses en juego en Europa que en España. Tiene más cosas que resolver en Europa que en España" pero "tenemos las sangres mezcladas". "A pesar de nuestras querellas internas y nuestras diferencias, que son la sal de la vida, ahí estamos."

I Maragall, alhora, aprofita l'escenari per deixar anar un altre dels punts més polèmics sobre la reforma estatutària i que a Madrid no se'n té consciència: "Sabemos que todas las competencias exclusivas que estaban definidas en el Estatuto del año 79 prácticamente han sido vaciadas por el paso del tiempo". Però no només el pas del temps sinó també les atribucions a través de les anomenades Lleis de Base. "Porque siempre hay una disposición general o en el propio Estatuto o en la Constitución que lo permite por interés económico, general o por otros". L'alternativa que presenta aleshores Maragall és el blindatge, tot i que ell no se'n sent partidari: "Les confieso que no estoy seguro de ello. Y les confieso que soy un amante de las constituciones simples y que la gente entiende, porque el que la gente las entienda las hace inviolables". I en aquest punt Maragall l'encerta, en una opinió que no només ell sinó altres comentaristes comparteixen. Si un text legal es fa inviolable per voluntat popular, com ho és actualment la Constitució a bona part d'Espanya, (només cal considerar com la gent sap quin és l'article 2 de la Carta Magna o se'n sap de memòria els punts bàsics) això fa que la gent el vulgui i se'n senti partícip.

En la conferència en aquesta principal tribuna madrilenya, Maragall també fa una llista d'algunes pretensions catalanes: la reforma del Senat, el paper del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, la potestat d'establir una nova ordenació territorial al marge de les províncies -"la división provincial de 1835 entonces estaba muy bien y hoy no tiene demasiado sentido en Cataluña" i ho resumeix tot en una sola frase: "Nosotros no vamos a poner límites en nuestra ambición en el Estatuto porque estamos convencidos de que nuestra ambición no va contra nadie."

Aquest mateix dia, la Razón publica una notícia referent al finançament: "Carod alerta al PSOE de "que la paciencia tiene un límite" con la nueva financiación". La Vanguardia ho titula dient: "El PSOE afirma que la nueva financiación será fruto de un pacto entre todas la comunidades".

Catalunya podrá fijar su posición en el Estatut pero deberá pasar el filtro del Consejo Fiscal". Més endavant, en una altra notícia, la Vanguardia afirma que "Piqué augura que la oposición se 'divertirá' ante los enfrentamientos PSC-PSOE". És evident, doncs, que la disparitat de notícies relacionades amb l'Estatut s'accentua clarament quan les notícies no són clares o fets puntuals, com pot ser l'aprovació de l'Estatut al Parlament o la seva admissió a tràmit al Parlament però que va donant informació molt distorsionada, pel fet que no informa sobre els altres partits, al lector.

El dia 5 d'agost, el president Pasqual Maragall fa una conferència als cursos d'Estiu de la Universitat Complutense a El Escorial, que sí és recollida pels diaris. Sota el títol "España diversa y Cataluña obstinada", els diaris en recullen una opinió diferent sobre el que ha estat el discurs. "Maragall insta Andalusia a demanar l'estatus de nacionalitat històrica", titula el Periódico. "Assegura que rebutjarà una nova Constitució que no distingeixi Catalunya de forma explícita" mentre que la Razón assegura que "Maragall se enfrenta a Chaves para que no sea "garante de la cohesión' autonómica". Tot i que l'exposició de la notícia és similar a la dels altres diaris, el titular és del tot diferent als altres, a més que recull les rèpliques del PP sobre si "ERC y CiU están de acuerdo con la renuncia de Maragall, a una financiación similar al concierto vasco, que ambas formaciones ven irrenunciable" després que Maragall afirmés, en paraules recollides pel Periódico que: "El president també va descartar amb rotunditat que Catalunya reclami el concert econòmic seguint el model d'Euskadi "per innecessari, mimètic i mancat de base històrica", cosa que no impedirà que exigeixi un més bon sistema de finançament perquè Catalunya no pagui els serveis de comunitats autònomes amb renda per càpita superior a la mitjana espanyola". El País titula: "Maragall emplaza a Andalucía a que exija un trato específico en la Constitución". "El presidente catalán defiende un sistema similar al británico, con distintos grados de autonomía". "O busca y obtiene un reconocimiento singular, a la británica, o se conforma con una actitud de rechazo a todo eso y se postula como garante de una cohesión basada en la negación de pretendidos privilegios. Maragall entiende que, de optar por esto último, Andalucía se convertiría en el 'portavoz del rechazo de todos' al reconocimiento de las nacionalidades. Y eso, afirmó, 'sería un error dramático'". La Vanguardia, en un redactat de la notícia gairebé similar conclou, malgrat això: "Maragall no hablaba por hablar: el presidente de la Junta de Andalucía, y del PSOE, Manuel Chaves, ya ha manifestado su rechazo a este reconocimiento y a cualquier tipo de privilegio".

Pasqual Maragall, moments abans d'iniciar la seva intervenció.

El 27 d'octubre, amb motiu de la celebració del vint-i-cinquè aniversari de l'Estatut de Sau es celebra al Parlament un homenatge a "la Comissió dels 20 que elaborà l'Estatut" el 1979" i, alhora, el president Maragall esperona i dóna impuls perquè la reforma de l'Estatut que s'està planificant tingui èxit: El Periódico titula: "Maragall demana, amb la 'saviesa' apresa, un Estatut més 'agosarat'. "La celebració institucional del primer quart de segle de l'Estatut es va transformar ahir en una mena de trampolí sobre el qual agafar impuls de cara a la redacció d'un nou text". També recull que, "si és presentat davant el Congrés dels Diputats amb la força que dóna la unió, serà 'imparable'". En la contracrònica, el Periódico destaca que "Absències com les del líder de CiU, Artur Mas i de la plana major de CiU eren simptomàtiques del clima de desconfiança regnant". El País afirma, en recollir declaracions de dos dels ponents de la Comissió dels Vint, Miquel Roca i Solé Tura, que "La celebración del 25º aniversario es una demostración clara, añadió, de que la democracia 'se ha impuesto y se ha consolidado'. Para la reforma del Estatut ahora emprendida pidió 'prudencia para determinar el norte político' y 'sabiduría para cuajar el consenso social'. La Vanguardia recull les paraules de Maragall que "reconoció que el proceso de aprobación del nuevo texto estatutario será complicado, y por eso

defendió la necesidad de que cuente con un amplio respaldo en Catalunya. "Lo que tenemos entre manos es muy coplejo, pero la fuerza moral del president, si detrás está todo el mundo será imparable". La Razón recull el titular: "Maragall quiere un Estatut que haga 'una Cataluña imparable' i destaca com a subtitular: 'La ponencia del Parlament aún debate la estructura de la comisión bilateral".

4.4. Cimera de Miravet

El 12 de novembre de 2004 té lloc la Cimera de Miravet, una reunió entre tots els líders catalans per abordar el tema de la reforma Estatut. Els titulars dels diaris són força diferents: "Maragall blinda el debate del Estatut", titula la Vanguardia. "Pasqual Maragall logró concertar ayer con los líderes de los cinco grupos parlamentarios catalanes un acuerdo básico para que la negociación del nuevo Estatut no se encalle si no es por motivos superlativos. ¿Y cuáles son esos motivos? Las diferencias de fondo que hoy les siguen separando igual que ayer y que se pusieron de manifiesto en esta reunión de dos horas y cuarenta y cinco minutos: el modelo de financiación y el encaje de Catalunya en España (...). Lo que el president consiguió ayer fue que estas discrepancias no acaben arrastrando las coincidencias, que también las hay. El Periódico, quant a aquest fet, afirma: "Però en una cita en què es va parlar 'amb franquesa', no van amagar que arribar al consens serà complex'". Pel que fa a la declaració conjunta, el Periódico afirma: "Per si mateixa, aquesta ja va ser un èxit, si es té en compte que només dos dies abans Mas rebutjava redactar-la". "Es van confirmar la disparitat d'enfocaments dels diferents partits en moltes matèries objectes de regulació de l'Estatut: el sistema de finançament, la definició de Catalunya com a nació, el reconeixement del dret a l'autodeterminació i l'obligatorietat de conèixer la llengua catalana, punts als quals es remet el titular de la Razón: "Miravet sólo permite reafirmar las diferencias en financiación". I subtitula: Piqué alerta de que un nuevo sistema debe pasar por el Consejo de Política Fiscal". Dins la notícia, el diari de Luis María Ansón recull: "Y fue en la financiación donde el presidente del PP de Cataluña, Josep Piqué, puso de relieve la 'dificultad' que entraña esta reforma a pesar de reconocer que 'no creo que no haya ningún ciudadano de Cataluña y de España que no quiera mejorar la financiación de su Comunidad". La notícia d'aquest diari, tota enfocada segons les declaracions de Piqué, també ressalta que "El Estatut deberá refrendarse en las Cortes y que la influencia, no sólo del PP sino también del PSOE, hace que no se puedan hacer grandes proyectos maximalistas que, a su entender, podrían hacer peligrar el futuro del Estatut". En aquest sentit, el País també destaca: "Y también, el presidente de la Generalitat remachaba que el sistema de financiación debía aplicar la consabida fórmula de pagar por renta y recibir por población". Con todo, alguna magia, -como dijo Maragall- debe tener Miravet para que, desde cinco planteamientos distantes, pudiera surgir un compromiso político, aunque fuera de mínimos".

La Vanguardia titula amb una frase la posició de les diferents forces polítiques: "De Madre pide

a los grupos dar prioridad al consenso". "Piqué avanza las negativas del PP". "Mas reclama la máxima ambición en financiación". "Carod: El concierto económico cabe en la Constitución", "Saura quiere un debate sólo catalán" i, mentrestant, sobre l'oasi català, el Periódico recull: Les arestes del futur Estatut. El dubte: ¿nació o nacionalitat? Autodeterminació: a la recerca d'un eufemisme. Finances: l'espina dorsal de l'autogovern. Llengua: ¿deure equival a obligació?

Maragall i els cinc líders parlamentaris fotografiats al castell de Miravet

5.Treballs de la Ponència el 2005

A partir del mes d'abril, el debat sobre l'Estatut comença a ocupar moltes pàgines ja que s'acosta el dia en què es farà la primera lectura sobre els treballs de la Ponència. Els diaris "en van plens", no hi ha dia que cap diari no reculli les declaracions d'algun dirigent polític o els retrets entre les formacions polítiques. Aquest continu comentari de la reforma de la carta estatutària no el beneficia gens: els partits radicalitzen les seves posicions i els poders mediàtics allunyen cada vegada més no solament les posicions dels polítics sinó de la ciutadania. La gent entén les idees generals que de l'Estatut se'n diuen, sobretot les més polèmiques, i la "catalanofòbia" torna a aparèixer.

L'escenari polític està molt crispat. Arran de la crisi del 3%, derivada de l'enfonsament del Carmel, en què Maragall acusà la coalició CiU de cobrar comissions il·legals pagades per les empreses a les quals, durant la seva etapa de govern, adjudicà obres públiques: "vostè té un problema, i aquest problema es diu 3%", espetà Maragall a Mas, es desencadenà una situació política inèdita a Catalunya, en què se succeïren les querelles, les amenaces de mocions de censura, les disculpes, les comissions d'investigació i l'obertura de diligències per la fiscalia anticorrupció. De resultes, aquest conflicte deixà l'Estatut penjant d'un fil atesa l'amenaça de CiU d'abandonar la Ponència redactora si no s'aclarien les greus acusacions. La voluntat dels dos partits majoritaris de no escampar a bombo i plateret l'assumpte i de deixar-lo en via morta permeté continuar amb el projecte estatutari. Tanmateix, la sensació que l'Estatut estava servint als "partits" i no pas la ciutadania, tal com sempre s'ha dit que es feia, era palesa. Tot i que les acusacions eren greus i, els partits tenien dret a defensar-se, era injust per a la ciutadania que l'Estatut no s'acabés de redactar per debats dialèctics entre les formacions parlamentàries. No debades, l'Estatut és per a servir els ciutadans i abandonar totes les energies esmerçades en el procés (tot un any de ponència, el Bus de l'Estatut, compareixences d'entitats...) causaria un estat de frustració col·lectiva i de desconfiança i allunyament dels polítics molt gran. No obstant això, fins aleshores, fins al cas del 3%, la mediatització sobre l'Estatut encara no és gaire intensa i la sensació que algun projecte d'envergadura s'està coent al Parlament de Catalunya no és percebuda, en general, per la societat catalana.

És a partir de la presentació de la proposta de finançament del Govern Tripartit que les relacions entre Catalunya i Espanya, el problema territorial, centre-perifèria o els nacionalismes,

accepcions totes referides a un mateix rerefons, que la societat i els diaris es posen alerta.

5.1. Presentació proposta de finançament del Govern de la Generalitat

El finançament de la Generalitat ha esdevingut un dels focus centrals de discussió sobre l'Estatut. En principi, no està del tot clar si la inclusió del nou model de finançament es farà dins el text o si bé s'establirà el model a part. Les forces del tripartit (PSC, ERC i ICV) ja han deixat clara la seva preferència d'incloure el model dins la carta autonòmica, mentre que el Govern Central s'hi mostra reticent. En qualsevol cas, dies abans de la presentació oficial de la proposta, el 28 d'abril, els diaris fan saber reunions entre líders i avenços en la ponència. "La propuesta de nación catalana divide otra vez a los socialistas", destaca en un titular a Nacional La Razón. En la notícia recull les declaracions de Montilla, que afirma que "los socialistas catalanes hemos dicho siempre que Cataluña es una nación" y subrayó el hecho de que en el texto propuesto se especifica que en uso de su autogobierno "se configura como una comunidad autónoma". I apunta: "Mientras, el secretario Federal de Política Autonómica, Alfonso Perales, recordó que los trabajos de redacción del nuevo Estatut están en fase de ponencia, que las propuestas de los socialistas catalanes son muy iniciales y que todavía queda "mucha tela que cortar". Així mateix, també destaca al subtitular que "Chaves duda de que sea compatible con la Constitución". El mateix dia, en què el president Maragall, en visita a França, anuncia la seva petició d'entrar en la Unió Francòfona, el País destaca un altre article interessant entre la tensió que es nota a l'ambient, publicada a les pàgines nacionals: "Bono y Carod Rovira liman asperezas en una comida de cuatro horas". "Ambos se regalaron libros y corbatas", informa el subtitular. Una notícia cordial, en què s'intenta oferir la imatge més negociadora d'ambdues bandes, no deixa de sentenciar que l'objectiu d'ERC és la independència i la sorpresa de Bono que "se pueda ser independentista catalán en el siglo XXI". El País finalitza la notícia amb una frase que arrenca una riallada al lector: "Bono regaló unas corbatas azules que asustaron a los dirigentes de ERC. El estuche en el que venían tenía una banda con la bandera española." La intenció de el País amb aquesta notícia pot ser interpretada en diverses direccions: En primer lloc, negar que les relacions entre la part més centralista del PSOE i ERC estiguin malmeses -tenint en compte que el partit independentista està formant govern amb el PSC a Catalunya- i, per tant, mostrar l'estabilitat interna del partit socialista i, alhora, deixa clar que el partit de Bono segueix sent un país "nacional", que dissenteix de les tesis catalanistes més radicals. Per tant, les intencions dels dos partits són diametralment

oposades. Mentre un diari nega tot tipus de consens entre els socialistes, l'altre l'intenta conjugar.

A més a més, el mateix dia, el diari madrileny en mans de Luís María Ansón, publica una altra notícia: "El tripartito dejará en manos de la ponencia del Estatut el cupo de solidaridad de Cataluña". Potser més revel·lador d'aquesta tendència de ressaltar les discrepàncies entre els membres del PSOE és el subtitular: "Maragall y Chaves constatan "diferencias bastante profundas" sobre la reforma del sistema de financiación. "Un encuentro (...) que demostró que los barones socialistas no van a una, aunque tratarán de no evidenciarlo más de la cuenta". "Lo único que acordaron fue tratar de evitar episodios inoportunos, como el de las recientes declaraciones de Maragall en las que afirmaba que hay comunidades del país "acostumbradas a vivir del subisidio". "Maragall deberá hacer un ejercicio de funambulismo obligado para resultar lo suficientemente contundente en Cataluña sin herir sensibilidades ajenas". D'una banda, la Razón incideix en més d'una ocasió en les discrepàncies internes del partit i, alhora, també adverteix que és pràcticament impossible explicar una proposta sobre finançament a Catalunya, que sigui majoritàriament acceptada i que, al mateix temps, no provoqui recels a la resta d'Espanya.

La diada de Sant Jordi, plena de simbolismes a Catalunya, serveix per a que Maragall reclami, en la seva declaració institucional, la unitat de les forces polítiques per aprovar l'Estatut. Aquest és el gran titular dels quatre diaris, si bé amb matisos: "(...) para tener en un año el Estatut de la nación catalana", afirma La Vanguardia. Un titular que, a primera vista, i segons el diari que el publiqui, pot resultar gairebé irònic o bé amb voluntat de revifar encara més la crispació política pel controvertit terme. La Razón completa la referència a Maragall de reclamar la unitat per l'Estatut amb "y Mas la condiciona a buenas actitudes". Totes les notícies giren al voltant de la declaració institucional, el canvi d'escenari (Pedralbes) i les declaracions de Piqué, assenyalant que queda molta feina per fer i ERC, que cal apressar-se per concloure el text pel juliol. Tots els diaris informen del fet que els ponts de diàleg no s'hagin mantingut sempre oberts durant els últims temps, en referència a la crisi del 3%. D'altra banda, La Razón fa una entrada un xic punyent, que ressalta amb el to objectiu de la notícia: "Las jornadas de celebración institucional en Cataluña amenazan con convertirse en perfectas coartadas para manifestarse sobre la reforma del Estatut". D'altra banda, tant el Periódico com el País censuren l'actuació de la coalició convergent, tant per l'absència de Jordi Pujol com per l'hora de retard en què Mas arribà

a la recepció al Palau de Pedralbes: "A Pedralbes, on Mas va arribar amb més d'una hora de retard (...)" informa el Periódico. "El president no rebaixa la tensió amb CiU, però felicita Pujol per telèfon". Aquesta trucada no és mencionada a cap altre diari. El País fa una interpretació de la situació que contrasta amb el to objectiu de la notícia: "Los dirigentes de CiU no acaban de asumir su condición de fuerza opositora, y esto se traduce en una actitud exigente en la ponencia redactora del Estatuto que no se corresponde con una mayoría parlamentaria, pero que sí es suceptible de impedir que se alcancen los dos tercios de la Cámara requeridos para la reforma". És clar, doncs, que el diari censura l'actitud de CiU en el procés de la reforma de l'Estatut, tot i constatar que el seu suport és necessari.

A banda de les diferències en la constatació de les xifres, (5000 segons el País, 6000 segons La Razón, el Periódico no n'ofereix dades i 6200 segons la Vanguardia), el míting de la celebració del vint-i-cinquè aniversari de la investidura de Pujol com a president de la Generalitat serveix també per parlar sobre l'Estatut. El titular més destacat en tots els diaris, excepte en la Vanguardia, és el repte de Mas al PSC de retirar Montilla del Govern si fracassa l'Estatut, segons el Periódico o del desafiament de Mas a Montilla de dimitir com a ministre si el PSOE boicoteja l'Estatut, per a la Razón. El País també inclou la notícia, tal com ho fa la Razón, com una afronta personal contra Montilla ja que Mas el repta a sortir del Govern si el seu partit refusa l'Estatut. El titular de la Vanguardia, tot i girar en la mateixa idea, inclou el nom dels dos líders de la federació i, a més, no ho consideren com un repte per a Montilla solament sinó al partit en general: "Mas y Duran responden a Maragall que se enfrente al PSOE si quiere Estatut". Més endavant, al llarg de la notícia, cita el nom de Montilla, en un quadre més destacat: "Mas reclama a Maragall coraje para retirar a Montilla del Gobierno si el PSOE 'boicotea' el Estatut que salga del Parlament". El diari barceloní també ho considera com un repte no per a Montilla sinó per al PSC. D'altra banda, la Razón i altres diaris també destaquen un fet que cal tenir en compte al llarg del procés de reforma estatutari: "Mas (...) comentó que es importante que sea "de máximos", para conformar un proyecto de país "en mayúsculas"". Durant tota la tramitació, un dels aspectes més comentats durant tota la negociació ha estat precisament aquest. En vista del que ha succeït a Madrid, on l'Estatut ha estat retocat a la baixa, els esforços dels polítics per aprovar un Estatut ambiciós en gran mesura al Parlament de Catalunya poden, d'una banda, haver contribuït al debat posterior sobre "la retallada" i, també, a provocar la frustració d'una part de la societat, que s'ha atipat de l'Estatut en veure com ha estat un tira i arronsa massa llarg, en què s'han dedicat moltes energies i que ha tingut

conseqüències en la política de Catalunya. Cal considerar, així mateix, que si bé des de Catalunya es va remetre un Estatut de màxims, i, en principi, en adequació a la Constitució segons el Consell Consultiu, es produí una reforma a la baixa per adequar el text tant a la Constitució com a les condicions polítiques (enfrontament entre partits, mediatització, crispació social) que enterbolien la negociació del text. La utilitat del míting és diferent per a cada diari: segons el País, "(...) para mostrar que la federación sigue viva." Per a la Vanguardia, per acusar "al president (...) de no defender Catalunya". En darrer lloc i sobre aquest diari, que publica un editorial que lloa Maragall per la constatació, tal com afirma el títol "Estatut, un medio", que l'Estatut té com a finalitat respondre a les necessitats socials, també fa una observació interessant reconeixent el paper de Pujol; un comentari que revel·la la tendència del diari, ja que és amb aquestes línies que el finalitza: "El legado de Pujol muestra, sin embargo, que a lo largo de cerca de 24 años supo impulsar una fructífera obra de gobierno con los mimbres existentes". És a dir, Pujol va fer molt amb poc.

D'altra banda, i des de fa ja més d'un any, el Conseller de Relacions Institucionals, Joan Saura, ha anat viatjant arreu d'Espanya per donar a conèixer la proposta catalana. Sota el nom "Cataluña propone", aquest programa pretén fer pedagogia sobre l'Estatut per tal de crear complicitats a comunitats on es pot ser més reticent amb la reforma estatutària i, així, cercar suport al posterior tràmit a Madrid. En aquest context, el País publica una notícia, el mateix dia 25, a les planes catalanes donant a conèixer l'empresa i, també, el nom dels nous consellers que s'uniran a les tertúlies amb les altres comunitats: Antoni Siurana, conseller d'Agricultura, que, entre d'altres, parlarà amb representants andalusos, Josep Huguet, de la conselleria de Comerç, Caterina Mieras, a Cultura o Marina Geli a Sanitat. "Los resultados se verán en septiembre", conclou la Vanguardia. La pedagogia ha estat una arma defensada des de Catalunya per explicar la realitat de la societat catalana, les seves necessitats i les seves demandes. Cal preguntar-se quin paper han jugat aquest tipus de tertúlies, o si, simplement, com acostuma a dir-se amb el tòpic: "el madrileny ens sent, es compadeix, i, després, torna a la seva feina".

Durant els dies següents, se succeeixen diverses declaracions, les de Montilla replicant a CiU pel repte de la dimissió, acusant la federació de voler el fracàs de l'Estatut; la voluntat d'ERC d'incloure el dret a l'autodeterminació al redactat del text estatutari o les declaracions de Zapatero en un debat televisiu, reconeixent l'esforç fiscal dels catalans. Els matisos en els

titulars, a vegades gairebé iguals, poden donar lloc a interpretacions molt variades en l'objectivitat dels fets. A tall d'exemple pot servir la declaració d'ERC reclamant el dret d'autodeterminació dins la carta autonòmica. Tot i que fins ara el tripartit ha presentat sempre junt la proposta de reforma, en el títol preliminar s'ha preferit que no sigui així, que cada partit proposi la que trobi més idònia. "ERC vol l'autodeterminació dins de l'articulat de l'Estatut", el Periódico; "ERC propone incluir en el Estatuto el derecho a la autodeterminación", segons el País; "ERC propone el derecho de autodeterminación en el Estatut, pero está dispuesta a negociar", segons la Vanguardia i "ERC desafía al PSC e incluye el derecho a la autodeterminación en el nuevo Estatut", citat per la Razón, donen visions radicalment distintes d'allò que ha realment fet el partit republicà. L'últim titular porta a la constatació que el redactat del nou Estatut ha inclòs aquesta demanda del partit, quan això no és cert ja que és una proposta, tal com aclareixen els altres diaris. Un lector de la Razón creu, en conseqüència, que al nou Estatut s'hi recull el dret a l'autodeterminació. Tenint en compte que la majoria de lectors de la Razón són espanyols no catalans, faltes a l'objectivitat d'aquesta mena no ajuden a treure l'entrellat d'allò que realment diu l'Estatut, ja que, fins ara, tot són propostes.

El dia 28 és el "gran dia". Els consellers Antoni Castells, d'Economia i Finances; Josep Huguet, de Comerç i Joan Saura, de Relacions Institucionals, presenten la proposta de finançament del tripartit, que, tot i que encara no és segur, preveu incloure's al nou text estatutari. Tanmateix, tan sols el País recull la notícia el mateix dia, és a dir, que s'ha elaborat la notícia abans de la presentació pública. Tots els altres diaris la recullen el dia després, el 29.

En qualsevol cas, tots els diaris recullen una notícia sobre el dirigent d'ERC, Josep Lluís Carod-Rovira, que, després d'haver estat cessat com a conseller primer per la seva entrevista amb la banda terrorista ETA, retorna a la Política, a una setmana de la lectura del primer esborrany de l'Estatut. És a l'Auditori de Barcelona, en una conferència titulada "Un país, un futur", davant de 2000 assistents, i el líder parla sobre el federalisme, la necessitat d'aquest model d'Estat a Espanya i la visió que en té el líder republicà per a poder assolir la independència, sobre la necessitat d'un encaix d'Espanya a Catalunya i el paper de Catalunya a la Unió Europea. La fotografia escollida per il·lustrar la notícia és gairebé la mateixa en tots els diaris; no obstant això, els titulars tornen a ser força contradictoris, si més no, destaquen punts molt diferents de la intervenció. Mentre que el Periódico ressalta que "Carod demana un "front unitari" perquè Catalunya avanci", en al·lusió a la Solidaritat Catalana de principis de segle; la Razón informa

que "Carod afirma que el problema de Cataluña es que quiere ser Estado". En una lectura força més radical que els altres diaris, destaca frases que els altres diaris no mencionen: "Nuestro problema no es que seamos una nación, sino que no somos Estado". És l'únic diari que recull aquestes paraules, mentre que el País, en un titular adreçat al president del govern, afirma: "Carod avisa a Zapatero de que sólo un Estado federal podrá frenar el independentismo catalán" i la referència a la construcció d'un Estat la fa de la següent manera: "Cataluña debe trabajar para tener su propio Estado dentro de la Unión Europea". Les lectures que de la intervenció es fan són múltiples, tot i centrar-se en alguns aspectes bàsics. Es pot constatar que el Periódico és el diari més vague quant a explicació de les propostes i el que menys al·lusions fa a l'Estat federal i més a les relacions Catalunya-Espanya: "(...) va lamentar que al "projecte nacional" català li falti l'ambició del felipisme i l'aznarisme, les "dues interpretacions del nacionalisme espanyol postfranquista", mentre que La Vanguardia apunta a les relacions internacionals, en la demanda de Carod d'una "paradiplomàcia intel·ligent", com en el cas del Quebec. Aquest altre tipus de notícia també és un cas a comentar: com davant el mateix parlament les lectures extretes són aquelles que més interessen segons l'ideologia partidista. La Razón advoca a l'Estat perquè això provoca recels a Espanya, El País ho presenta com un repte per a Zapatero, per a reivindicar la seva importància dins l'Estat, el president del Govern Espanyol, i la Vanguardia, en el seu pragmatisme i moderació admet una visió més parcial: Carod asume el federalismo socialista si sirve para crear un Estado Catalán en la UE. Aquesta tesi no ha de sorprendre. Esquerra Republicana és un partit que postula la independència dels Països Catalans i aspira a liderar-los en el marc de la Unió Europea. Per tant, si això ja és conegut, la seva menció vol, molt probablement, esperonar la confrontació política en un moment que ja està prou atiada.

El tema central d'aquests dies, en qualsevol cas, és la proposta de finançament del Govern tripartit. Tal com s'ha mencionat abans, el nou model de finançament és recollit per el País el dia 28 i pels altres diaris el dia 29. La proposta consisteix, quant als impostos, en la recaptació de tots ells i la cessió a l'Estat de la meitat dels ingressos obtinguts pels cedits (IRPF; IVA; Impostos Especials, Impost de Societats, a més de la capacitat normativa sobre tots ells per a fixar el tipus efectiu de cada tribut). Pel que fa a la Agència Tributària, se'n preveu la creació d'una que, coordinada o consorciada amb l'estatal, gestionarà, recaptarà, inspeccionarà i liquidarà tots els impostos que es paguin a Catalunya, de manera que s'entregarà una quota a cada Administració. El que es pretén és l'autonomia financera, és a dir, que allò que Catalunya

pagui a l'Estat sigui, a banda de la solidaritat, només aquella quantitat corresponent a la despesa que l'Estat fa a Catalunya, mentre que les necessitats catalanes es cobreixen únicament amb els tributs pagats a Catalunya. Quant al Consorci, el sistema de finançament vigent a les comunitats forals (Euskadi i Navarra) i que ha servit de mirall a CiU per a reclamar-ne un de similar a Catalunya, les semblances són que es preveu que en un termini de 15 anys els resultats del sistema aportin a Catalunya el mateix que aporten al País Basc i pel que fa a la solidaritat, on no s'estableix una quota fixa, un mecanisme que suposi una aportació progressiva a l'Estat en funció de les necessitats de despesa i l'esforç fiscal. D'altra banda, i sobre les inversions de l'Estat a Catalunya, aquestes hauran de ser proporcionals al pes del PIB (Producte Interior Brut) i una correcció del dèficit fiscal català en compensació per les insuficiències dels anteriors sistemes de finançament. Totes aquestes quotes seran negociades entre una Comissió Mixta de Relacions Fiscals i Financeres.

El País deixa anar, al gran titular de la portada: "El Gobierno catalán pide cobrar todos los impuestos y dar al Estado el 50%". El subtitular, però és clar: "Dirigentes del PSOE consideran que la propuesta es inasumible". En pàgines interiors, a pesar del to alarmista inicial, la notícia transcorre amb objectivitat i fins i tot observa: "El tripartito plantea un modelo basado en una relación bilateral con el Estado -a través del Estatuto-, pero generalizable al conjunto de las comunidades, como han exigido varios ministros". La Vanguardia, també al gran titular de la portada, assenyala: "El Gobierno catalán prevé más dinero sin romper el régimen fiscal común". Per tant, no està explicant un dels aspectes més rellevants. Al contrari, considera que, atès el gran rebombori mediàtic, amb les conjures sobre el model que s'havien plantejat, potser fins i tot queda curt ja que no trenca un règim fiscal comú. És evident que el diari representa la posició de la federació CiU, que l'acull amb escepticisme, fins i tot un punt sorpresos per l'ambició d'allò postulat.

Els consellers Antoni Castells, Joan Saura i Josep Huguet

Entre els subtitulars, destaca: "Satisfacción entre los agentes sociales y receptividad por parte de CiU" i, d'altra banda, "El PSOE rechaza la iniciativa y Zapatero recuerda que se debe negociar entre todos". És important destacar el paper que el rotatiu atorga a la coalició nacionalista en un moment en què, probablement, el pes de la federació pot posar-se en entredit i que ha d'actuar amb fermesa i establir clarament els seus objectius si vol tenir protagonisme. També ho recalca en el redactat de la notícia en un dels primers paràgrafs: "y con disposición al pacto por parte del principal grupo de la oposición, Convergència i Unió, cuyos votos son fundamentales para que sea aprobado en su día". El Periódico, amb el seu titular: "El tripartit invita CiU a sumar-se a la seva "formidable" proposta fiscal", també dóna força importància a la coalició, com també fan els altres rotatius, en incloure paràgrafs de la intervenció de Mas, que considera la proposta un punt de referència que s'ha de millorar a l'alça. Tanmateix, un gest d'El Periódico pot manllevar importància a la coalició, un gest que de ben segur la Vanguardia no faria ja que fins i tot dedica una plana sencera a les intervencions de Mas i Maragall al Parlament sota el titular: "Maragall y Mas se emplazan a negociar pero desde ópticas distintas". Mas apunta que la majoria nacionalista del Parlament dóna dret a demanar una proposta més ambiciosa. El gest d'el Periódico és "El president, pel que sembla, s'ha mostrat més inquiet per la resposta fora de Catalunya que per la de CiU". En una pàgina interior, la Vanguardia calcula que, amb el nou sistema, Catalunya rebria un mínim de 5.000

milions d'euros més, mentre que el País ho xifra en 2400, 6000 sense restar-li la solidaritat.

Quant a la recepció que per part de les diverses comunitats autònomes i partits polítics té la proposta, aquesta és vista amb diferents ulls segons cada diari. La Razón és un dels diaris que més cobertura dóna a les rèpliques: "El PP denuncia que se supera incluso el modelo vasco", informa. Més endavant, destaca l'actuació del portaveu parlamentari, Eduardo Zaplana, de qui s'escullen declaracions com "Un país que está debatiendo todos los días sobre sí mismo y sobre su propia organización no es un país que pueda mirar al futuro y pueda crecer" i remet a la "crisi" en el si del PSOE que ha causat la proposta, amb els articles de la revista Temas para el Debate, dirigida per Alfonso Guerra, que fa una crítica a les reformes constitucionals. El número del mes de maig de 2005, centrat en les reformes estatutàries, assenyala ja a l'editorial que "la izquierda no puede compartir la idea de unas Comunidades Autónomas fuertes e insolidarias y un Estado nacional anoréxico y debilitado en su función de realizar políticas de cohesión social". L'altra part destacada és un dels arguments que usen els populars contra l'Estatut: "Algunas iniciativas no son realmente proyectos de reforma de los actuales Estatutos, sino nuevos Estatutos que suponen de hecho una pretensión de modificación de la actual Constitución Española que fue refrendada por todos". És a dir, "la reforma encubierta de la Constitución". Juan Carlos Rodríguez Ibarra publica en aquest mateix número un article en el qual afirma: "A mí que me expliquen cómo van a tener mejor sanidad sólo por denominarse nación, que no lo entiendo". "Y si tras la nueva denominación vienen mejores servicios, será porque esa noble etiqueta tiene por el reverso el precio a pagar por todos nosotros para que esa satisfacción no sea meramente psicológica. O sea, que lo de los adjetivos es estrictamente eso, adjetivo, y que lo sustantivo és la financiación, como nos temíamos". "Con el 'don' va el 'din'". Ara bé, en aquest article, Ibarra està fent un apunt que no és del tot cert. Diu que el l'augment del finançament de la Generalitat l'hauran de pagar la resta d'espanyols, quan això és precisament el que Catalunya no vol, és a dir, la proposta que es planteja des de Catalunya és que existeixi l'autonomia financera, és a dir, que la comunitat s'autofinanciï. I, de fet, ningú pagaria a Catalunya, sinó que la Comunitat només es beneficiaria d'allò que ella mateixa produeix, a part, és clar, dels serveis pagats per l'Estat. En una entrevista a Alfonso Guerra, en la mateixa revista, en preguntar-li sobre "el riesgo que corren principios como los de la igualdad o la solidaridad", l'exvicepresident espeta que l'argument de las "balanzas fiscales" es "un argumento completamente falaz, porque no pagan los territorios, pagan las personas y pagan lo mismo en el territorio en el que estén". Aquesta és la resposta formal que es dóna des de

Madrid quan es diu que a Catalunya es paga molt i es rep poc. Fora de la Comunitat Catalana és té la sensació que el que els catalans volen és "pagar menys", és a dir, ells tenen la convicció que el que es pretén és aportar menys a l'Estat mentre que la comunitat autonòma es guarda allò que ella produeix. Però això no és exactament així. El que succeeix és que el que els catalans reclamen és que l'Estat inverteixi en Catalunya, que proporcioni infraestructures segons el seu pes econòmic. I un altre concepte amb una altra interpretació és el de l'argument d'Alfonso Guerra. És cert que paguen les persones, però també és cert, segons alguns economistes i polítics, que el conjunt de persones, empreses i municipis que formen una zona necessiten una sèrie d'inversions (autopistes, hospitals, escoles...) per tal de satisfer les seves mancances i necessitats, formen una zona geogràfica concreta, i no pot ser equivalent una zona de dos-cents mil habitants a la d'un milió i mig.

D'altra banda, Esperanza Aguirre, des de la comunitat de Madrid, i en paraules recollides tant per el Periódico com per la Razón, addueix que la Comunitat de Madrid és la més solidària i amb la qual l'Administració Central té un deute més gran pels 650.000 nouvinguts. "No hi estem d'acord i no admetrem sistemes de finançament *a la carta* que encobreixin, emmascarin o disfressin els regals que el Govern d'Espanya vol fer als que mantenen el president a la Moncloa". El Periódico és el diari que, essent afí al PSOE, deixa anar en aquest moment la seva preferència pel PSC ja que recull un titular força distant del que recull el País: "El Govern rebutja que l'Estatut blindi el finançament de Catalunya". En la notícia, a pesar de recollir el malestar que ha generat la proposta dins el PSOE d'una manera molt objectiva, fins i tot recollint l'advertència de Chaves, que, ovacionat a Andalusia recalca "que no hi pot haver privilegis", la notícia vol destacar que el que es vol des de Madrid és que no es blindi la reforma, és a dir, que no s'inclogui a l'Estatut per tal que el model de finançament pugui ser negociat entre totes les autonomies al Consell de Política Fiscal i Financera. "Zapatero recorda que el nou model l'han de negociar totes les autonomies", destaca com a subtitular. També ressalta les dues premisses indiscutibles per al vicepresident econòmic, Pedro Solbes, "que garanteixi la cohesió i solidaritat i que sigui respectuosa amb el repartiment constitucional de competències". En canvi, el País explota l'advertència de Zapatero a la portada del diari del dia 29, atès que per una filtració, que alguns suposen des de la seu del PSOE al carrer Ferraz, el diari ja ha donat a conèixer la proposta de finançament catalana el dia anterior: "Zapatero advierte a Maragall que la financiación la decide "todo el país", destaca com a gran titular. Aquest mateix titular, gairebé idèntic, empra La Razón en la seva crònica sobre la intervenció de Zapatero. En pàgines

interiors, el País recull la declaració de Zapatero al respecte: "los ejecutivos autonómicos y los partidos pueden hacer todas las propuestas que crean oportunas sobre el modelo de financiación autonómica, pero corresponde decidirlo a todo el país. Son unas reglas comunes, cuyos principios básicos están contenidos en la propia Constitución".

Tot i que Zapatero ha encarregat a Solbes establir la posició dels socialistes sobre la proposta, per tal d'evitar el perill de declaracions, sobretot per part dels "barons del PSOE", s'han produït algunes: les del president de Castella-la Manxa, José María Barreda, recollides per el País, a diferència dels altres diaris: "No me gusta lo que rezuma de soberanismo fiscal, y tiene difícil encaje en nuestra Constitución y en las directivas comunitarias. Esta iniciativa no tiene por qué ir a misa tal y como está formulada, porque no se trata de que comulguemos con ruedas de molino". El País pretén acontentar l'electorat socialista més reticent a les propostes catalanes. També recull les declaracions del PP català, de mà de Josep Piqué, que el refusa per considerar-lo inviable en termes polítics, fiscals i pressupostaris, les de CiU, on, a diferència de la Vanguardia, fet que sembla estrany per les adscripcions polítiques, ressalta les divergències amb el model del tripartit: el fet que l'Agència Tributària sigui consorciada en comptes d'independent, la bilateralitat en les relacions econòmiques i el termini de 15 o 20 anys per assolir uns resultats similars als de les comunitats forals. Tanmateix, també reconeix una part de legitimitat a la proposta: "La Generalitat asegura que su propuesta de financiación "no limita la solidaridad"". I com a subtitular: "El Gobierno catalán destaca el énfasis federal del sistema y afirma que no pide la luna". A més, adjunta la proposta de reforma de l'Estatut Andalús: "Chaves propone un Estatuto basado en la codecisión con el Estado". "El PSOE andaluz reitera que "no puede haber privilegios de unos territorios sobre otros". En canvi, la Vanguardia és més imparcial en les discrepàncies en el si del Partit Socialista: "El Ejecutivo receta cautela a los ministros", "Si en el PSOE el rechazo fue directo, en el Gobierno hay más matices", diu en un subtitular i recalca en el titular: Zapatero remite a una negociación entre todas las autonomías liderada por el Gobierno". En aquests moments, probablement tot el PSOE, maleïa el dia que Zapatero va fer la promesa 'impossible'. Però fins ara, el president no ha mostrat gaire la seva oposició al text, deixa fer, potser perquè, fins ara, els plantejaments catalans no estan en boca de tots i també perquè probablement confia en el PSC, per tal que assumeixi el paper a Catalunya d'un Estatut amb sostre baix i fàcil de passar per les Corts. En altres paraules, un Estatut a mida del PSOE. També cal reconèixer que Zapatero ha donat impuls a altres iniciatives durant molts anys reclamades des de Catalunya: d'una banda, el retorn dels papers

de Salamanca que, causant una gran polèmica a Castella i Lleó, fa que es congreguin manifestacions a la ciutat entre les quals aparexien pancartes en què es llegeix: "Carod, al paredón" o en què Gonzalo Torrente Ballester, exfalangista i autor de 'Los Gozos y las Sombras' afima que els documents no poden ser manllevats perquè varen ser presos "por derecho de conquista". De l'altra, el també retorn del castell de Montjuïc, ja cedit a la ciutat pel mateix Franco, amb la condició que serveixi de museu militar. Tanmateix, les promeses i els actes de Zapatero, maximilistes en alguns punts, moltes vegades es veuen frenats fins i tot pel seu propi partit. José Bono, aleshores ministre de Defensa, va clarificar que no hi hauria una cessió plena, que el castell no seria del tot desmilitaritzat i que hi havia d'onejar la bandera espanyola. A hores d'ara, el conflicte encara no està resolt.

El Partit Popular, descol·locat des de la pèrdua sobtada de les eleccions de 2004, veu ara una sortida per guanyar vots. Defensar la Constitució com si els altres partits l'estiguessin trencant, crítica anticatalanista secular. Ara bé, també cal preguntar-se fins a quin punt aquesta estratègia és rendible. És a dir, fins a quin punt li permet guanyar vots. Tot i els clams contra l'Estatut de Catalunya que s'han produït durant els últims temps, Rajoy no ha escurçat gaire les distàncies amb Zapatero i la seva manera de fer política no és aprovada ni pel 40% de la població enquestada. Però, en canvi, encara hi ha un sector de la societat a Espanya, liderat per la cadena COPE, que acusen el PP de ser 'poc' crític amb el govern, de ser "maricomplejines". Els dubtes es resoldran a les eleccions del 2008, tot i que han de succeir moltes coses, entre d'altres, el desenvolupament del procés de pau a Euskadi i el terrorisme d'ETA.

D'altra banda, el diari La Razón qüestiona la proposta catalana: "Expertos dicen que la propuesta del PSC denota "una falta de conocimiento grave". Addueixen vàries raons: En primer lloc, el 50% de recaptació dels impostos, que "supondría un aumento considerable de dinero que recibiría Cataluña en detrimento de el resto de las Comunidades Autónomas". En segon lloc, la capacitat normativa sobre els impostos, ja que es podria reactivar l'economia d'un sector determinat o afavorir sectors determinats en detriment d'altres. Quant a l'Agència Tributària, els experts creuen que "desmembrarla supondría una pérdida de eficacia con respecto al actual sistema". La proposta, en suma, és considerada "descabellada". Al mateix temps, aquest diari, a les pàgines nacionals, recull les crítiques que el Partit Socialista Madrileny, encapçalat per Rafael Simancas. Aquí, es recullen unes declaracions del madrileny que poden fer pensar: "Cataluña aporta más de lo que recibe; la diferencia entre lo que entrega nuestra Comunidad

(en refèrencia a Madrid) al Estado y lo que recibe en inversiones es incluso mayor. Nuestra aportación a la caja común no nos otorga ningún plus para recibir más servicios que otros territorios. Es evidente que defendemos todo lo contrario al PSC". Aquest argument podria servir per fer callar els catalans, ja que, el que s'està dient, és, doncs, que els habitants de Madrid tenen un dèficit fiscal més gran. Ara bé, des de Catalunya s'ha qüestionat moltes vegades el suposat dèficit fiscal madrileny per diversos motius. Un és l'anomenat "efecte seu", és a dir, el fet que moltes empreses tenen les seves fàbriques i facturen en altres comunitats però tenen establerta la seu fiscal a Madrid i, per tant, els seus impostos s'imputen íntegrament en aquesta comunitat. Això vol dir que mentre una fàbrica està funcionant a, per exemple, Astúries, donant feina a uns treballadors i pagant uns impostos, aquests no compten com a tributats a Astúries sinó a Madrid. Tenint en compte el gran nombre d'empreses que tenen franquícies o fàbriques arreu de l'Estat i tenen la seu fiscal a la comunitat madrilenya, la xifra pot assolir unes quantitats molt elevades. D'altra banda, altres mecanismes a l'hora de comptar la balança fiscal de l'Estat amb la comunitat madrilenya són el de la imputació territorialitzada i el de la despesa pública de l'Estat. Per imputar aquestes quantitats es poden usar dos criteris: el del "flux monetari", que consisteix a considerar que si una inversió es realitza a una comunitat determinada, el seu cost s'ha d'imputar sencer a aquesta comunitat i el del "benefici", en el qual es considera que si la inversió realitzada és d'interès general, aquesta s'ha de repartir entre totes les comunitats. Això vol dir que mentre que l'obra física tributa a una comunitat determinada, es considera que els seus destinataris són tots els espanyols i no únicament els que viuen a aquesta comunitat. Totes les anàlisis que han conclòs que Madrid té un gran dèficit fiscal han usat aquest darrer criteri. És a dir: Si, posem per cas, l'òpera de Madrid està ubicada a aquesta comunitat, mentre que els impostos es consideren recaptats a Madrid, els destinataris són tots els espanyols i, per tant, els madrilenys no en treuen profit exclusivament. Així, el dèficit fiscal real, entès com el desequilibri existent entre el que es paga a l'Estat i el que aquest gasta i inverteix a una Comunitat queda molt reduït en la comunitat madrilenya. En el mateix sentit, els prop de 400.000 funcionaris madrilenys, tot i pagar a aquesta comunitat, no se'ls imputa únicament a Madrid sinó que es dilueixen en totes les comunitats autònomes. Això distorsiona el saldo final. D'aquí arrela el fet que mai no s'hagin publicat les balances fiscals, tant reclamades des de Catalunya, i un ritual comú als Estats Federals. Si es fes, es preveu que hi hauria queixes per part dels catalans i no és perquè a Catalunya els ciutadans paguin més. D'on sorgeix el dèficit és de la manca d'inversions i de serveis de l'Estat a Catalunya. És per aquest motiu que propostes de finançament com aquestes surten des del Parlament Català i que també

es volen blindar.

La Razón informa de la plena adhesió del PSM a les tesis defensades per la línia guerrista i conclou la seva notícia augurant la crisi en el si del partit socialista per atentar contra "los pilares básicos del ideario socialista", per causa de Pasqual Maragall.

Les diferents concepcions que de la proposta tenen els diferents rotatius es fa palesa als editorials. De fet, dos editorials estan encapçalats amb adjectius contraris. Mentre que el Periódico el titula "Federalisme fiscal solidari", la Razón el titlla de "Insolidario e Inconstitucional". En termes generals es pot dir que els diaris catalans l'aproven, el País en té els seus recels i la Razón el rebutja completament. Per a el Periódico, la proposta "es pot definir com d'un federalisme fiscal dins d'un Estat que conservi la seva identitat solidària". Per a la Vanguardia, el nou sistema "es ambicioso y potente porque pretende dar respuesta a la tradicional insuficiencia económica de la autonomía catalana, nunca resuelta hasta hoy". Quant a la solidaritat, el diari del Grup Godo afirma que "el nuevo sistema de financiación contempla también la contribución de Catalunya a la solidaridad territorial con el objetivo de que ésta se realice con criterios de equidad y de transparencia, dos condiciones que no se cumplen con el sistema actual". El País remet a les paraules del govern central per fixar la seva posició, tot i advertir que "en el fondo del proyecto late la convicción de que la contribución de Cataluña es excesiva. Es impropio de un Gobierno de Izquierdas decir, como han hecho algunos de sus portavoces, que es preciso limitar la solidaridad. Otra cosa es estudiar mecanismos que impidan la descapitalización de las zonas de mayor prosperidad". És a dir, el País reconeix que potser el finançament de Catalunya no és l'adequat però no creu que el problema radiqui en el fons en concepte de solidaritat i la qualifica "impropia de un gobierno de izquierdas". D'altra banda, el diari creu que és en aquests moments quan cal realment un "Senat" amb representació territorial, per discutir i negociar aquests temes. A més, alerta que "sin diálogo y negociación multilateral, con las otras comunidades autónomas y con el Gobierno central, no hay federalismo". Per tant, les maneres de Catalunya de presentar un text per tal de negociar-lo directamentt amb l'Estat sense tenir en compte els altres espanyols és una qüestió que preocupa el diari del grup PRISA. No obstant això, la Razón, que recull les declaracions dels barons del PSOE en el primer paràgraf per tal de qualificar la proposta: "nada mejor que la pintoresca reacción de José Bono: "Me han dicho que diga que me remito a Solbes", destaca la soledat de Maragall "en la defensa de unos planteamientos que conculcan principios básicos de

la Carta Magna". La Razón posa en entredit el dèficit fiscal català. "Maragall exige además a Rodríguez Zapatero una compensación para corregir el supuesto déficit de Cataluña respecto a España". Sobre aquest punt, la Vanguardia dedica un apartat sencer, atès que, en ser un diari dirigit, entre altres, a empresaris, el tema pren rellevància: "hay que hacer comprender al conjunto de España que el actual sistema de financiación ahoga a Cataluña como principal motor económico del Estado (...) y que si no se reforma dicho sistema puede ahogarse también al motor de la solidaridad". La Vanguardia, segurament, des de Madrid seria considerada "petulant" ja que constata que Catalunya és la principal comunitat d'Espanya.

"La polémica por la financiación de Cataluña". La Razón és explicita en el tema general que encapçala unes quantes notícies al respecte. Mentre el País dedica, per tercer dia consecutiu, el seu gran titular a la comunitat catalana, "El Gobierno rechaza pactar la nueva financiación sólo con Cataluña", la Razón destaca "El PSC celebra la "tibieza" de Zapatero y admite que esperaba una respuesta airada". És a dir, Zapatero no ha estat prou taxatiu amb el rebuig a aquesta proposta. D'altra banda, sí que recull les declaracions de Mª Teresa Fernández de la Vega, la vicepresidenta primera del Govern, que afirma, després de la reunió del Consell de Ministres, que "la propuesta de financiación autonómica del Gobierno catalán no va en la dirección que pretendemos". La Razón també ho afirma gràficament: "Fernández de la Vega pegó ayer un portazo a la propuesta de financiación autonómica realizada por Pasqual Maragall". Ara bé, també gràficament i, seguint els tòpics, el Periódico es remet a les declaracions del partit republicà a Catalunya: "ERC avisa que la màquina catalana "necessita carbó". Per als independentistes, aquest rebuig "forma part d'un "guió previst" -el del centralisme que veu Catalunya com un problema més gran que el País Basc" i també ataca "a la crosta de l'aristocràcia funcionarial madrilenya", "improductiva" i "acostumada a viure de renda".

Segons el País, el procediment que seguirà el Govern Central serà debatre la proposta en el si del Consell de Política Fiscal i Financera, amb un informe d'aquest abans de l'estiu que posi en relleu el funcionament d'aquest durant els últims anys per tal de després ratificar-ho a les Corts Generals. El País inclou, en les seves notícies, apunts molt crítics contra la proposta catalana i fins i tot es remet a procediments similars als emprats per el PP en el tema del finançament: "Idéntico procedimiento utilizó el anterior Gobierno, del PP (...)". "Ambos rechazaron la posibilidad, como pretende la Generalitat catalana, de que una comunidad autónoma decida unilateralmente su modelo de financiación". És evident que davant el rebombori mediàtic i polític

que ha suscitat la reforma, el País no ha dubtat en donar pes a les crítiques i situar-se amb les posicions més centralistes del PSOE, tot i seguir afirmant, en les seves notícies: "El Gobierno catalán mantiene que su fórmula está dentro de la Constitución". El Periódico, en canvi, en un editorial el dia 30, en vista d'aquest alçament de veus contra la proposta catalana, critica que els eixos comuns de les crítiques tant de la dreta política i mediàtica com de la banda del PSOE més jacobina "inclouen més tòpics anticatalans que raonaments, i que per revestir la fórmula, catalans d'una suposada radicalitat ometen dir que molts dels plantejaments de la Generalitat ja s'apliquen en altres estats de tall federal que estan menys descentralitzats que Espanya".

El Periódico surt a salvar la proposta feta pel tripartit en un moment que tots els diaris madrilenys s'hi posen en contra. Altra vegada s'acosta el fantasma de la catalanofòbia, de l'anticatalanisme, altra vegada sembla que es torni a l'època del "Pujol, enano, habla castellano". Les raons que addueix el Periódico per afirmar que el nou sistema és lloable és que respecta la Constitució i que es pot generalitzar a les altres comunitats autònomes. El canvi és, segons el Periódico, el fet que el sistema s'inclogui a l'Estatut i no s'aprovi mitjançant llei orgànica pel Consell General de Política Fiscal i Financera, com pretén el Govern Espanyol ja que el sistema, un cop refrendat pels ciutadans en referèndum, quedaria blindat davant possibles reformes del Parlament i Govern espanyols. Per al rotatitu català, la proposta és justa però "també ha de vèncer molts prejudicis, com la creença que si ho proposa Catalunya només és bo per a ella". Aquest tòpic, pot, en certa manera, semblar cert. De fet, una de les claus del nou govern tripartit a Catalunya és el fet de voler implicar-se a Espanya. En certa manera, els socialistes creuen que Catalunya és una part constituent d'Espanya, sense fronteres culturals i governada des de la catalanitat mentre que fins aleshores, els convergents han "pensat" Catalunya des de Catalunya, com un país amb fronteres definides i governat des de la catalanitat. El tòpic del català garrepa i àvar és present des de fa molt de temps i amb propostes com aquesta, en la qual es pretén un finançament que "limiti" la solidaritat, aquest no deixa de créixer. D'altra banda, qui en treu rèdit electoral són els partits que proclamen la insolidaritat catalana, que acusen els partits catalans de trencar la cohesió i igualtat socials.

Durant els següents dies, les qüestió més rellevant que es posa a la taula quant a l'Estatut és l'emplaçament de Zapatero a Maragall per debatre la proposta de finançament a la conferència de presidents amb data al juny, que és rebutjada per les forces polítiques catalanes pel bloqueig que podria suposar la seva negociació en condicions d'inferioritat. El País assegura que

"Zapatero garantiza un pacto de financiación entre las comunidades ricas y pobres".

5.2. Primera lectura del borrador de l'Estatut

El dia 4 és el dia de l'equador dels treballs de l'Estatut i se'n fa la primera lectura. Segons la Razón, que ja ho publica el dia 1, no hi ha acord sobre el model d'Estat. "Los partidos catalanes finalizarán esta semana la primera lectura del nuevo Estatut con un 60 e incluso 80 por ciento del articulado sin acordar. El origen del desencuentro no es otro que la falta de consenso en el modelo de Estado". Segons aquest diari, els partits polítics catalans es mostren dividits en la relació que Catalunya ha de tenir amb Espanya. Mentre que el PSC i el PP creuen que la relació s'ha d'inserir dins "l'Espanya federal"; CiU , ERC i ICV propugnen "l'Espanya plurinacional". En termes més clars això significa que els dos primers partits advoquen per una relació multilateral amb el Govern Espanyol, amb relació amb les altres comunitats autònomes, mentre que els tres darrers creuen que la relació ha de ser bilateral. De fet, l'entesa d'Espanya com a Nació de nacions o com a Estat plurinacional ha estat molt discutida des que s'aprovà la Constitució el 1978. Aquesta diu, a l'article 2, que Espanya és una Nació (amb majúscula, i, per tant, substantivada, com a ens) integrada (és a dir, formada o constituïda) per nacionalistats (amb minúscula) i regions, l'autonomia de les quals reconeix i a més garanteix. Això significa que Espanya, amb la Constitució del 78 no és una realitat composta per diverses Nacions, amb el mateix pes i significació, sinó que en primer lloc es troba l'ens Nació i, després, les nacionalitats o regions que la conformen. Un altre apunt a tenir en compte quant a la Constitució és que el nom de nacionalitats i regions és tan sols anomenat una vegada, en la seva definició. Més endavant, en el títol vuitè, que parla sobre l'organització de l'Estat, els termes "nacionalitat" i "regió" no tornen a figurar més i són substituïts pel mot "Comunitats Autònomes". D'aquesta manera, es pot interpretar que es pretén fer una diferenciació entre els dos termes, de manera que d'una banda s'explicita com està formada Espanya i, de l'altra, com s'organitza (i, per tant, com es financia, com s'administra i com es governa) Espanya i les seves comunitats. No hi ha una relació unívoca entre els dos termes i, per tant, si el fet diferencial que garanteix l'autonomia de les nacionalitats no és present en l'organització territorial de l'Estat, és complex reclamar autonomia adduint el fet diferencial de la nacionalitat.

Imatge de la ponència encarregada de la redacció de l'Estatut

En qualsevol cas, però, els diaris informen, amb més o menys precisió sobre els resultats després d'onze mesos de debat des que al setembre s'iniciés el procés d'escriptura pròpiament dit. Tal com s'ha comentat abans, la Razón és taxativa i augura un futur molt complicat a la nova carta autonòmica ja que "muchos deberán ser los esfuerzos de los partidos catalanes si quieren que el Estatut se apruebe con una mayoría de dos tercios". El Periódico elabora un informe sota el títol "Desacord en la primera fase" que posa en relleu les principals divergències entre les formacions polítiques. Després d'assenyalar que la llargària del text quadruplica, de moment, la de la carta autonòmica vigent, al voltant de 180 i 240 articles, apunta que "menys de cent recullen el que, en essència, és l'augment de l'autogovern i el finançament". El rotatiu català, sempre caut en els temes nacionalistes, addueix raons per desconfiar que la reforma sigui tant "perversa" com s'acusa des de Madrid. Tal com fa la Razón, el diari del grup Zeta afirma la discrepància sobre el model d'Estat i el paper que ha de jugar la comissió bilateral, que no és acceptada tan sols com de coordinació per part de les forces nacionalistes. Quant al finançament, s'hi troben tres propostes: la del tripartit, la de CiU, que a l'alça prefereix una Agència Tributària independent, i la del Partit Popular, que preveu una actualització del model vigent. Pel que fa a les competències, les discrepàncies principals es troben entre PSC i PP i

els altres partits polítics per la definició de les competències exclusives com a "íntegres i excloents", de manera que, un cop ratificat l'Estatut, l'Estat no s'hi pugui immiscir per a res. Els dos partits "sucursalistes" refusen la fórmula atès que, segons el PSC, aquesta podria no tenir força jurídica i el PP, remetent-se a la Constitució, assenyala que aquest tipus de competències no estan previstes en el marc constitucional. La discussió sobre la validesa del traspàs de competències a través de l'article 150.2 de la Constitució també centra les negociacions. Tot i que tots els partits polítics, a excepció del PP, aproven la definició de Catalunya com a nació, es discuteix el lloc i la forma d'assentar-la a l'Estatut mentre que la invocació al dret a l'autodeterminació, formulada per ERC, ha estat refusada pels altres partits polítics. El deure de conèixer el català també s'ha postulat ja al nou text, tot i l'oposició dels populars. En darrer lloc, els drets socials mostren l'alineació entre populars i CiU d'una banda i les esquerres d'altra. Mentre els darrers advoquen per la definició de l'Ensenyament Laic i el dret a morir amb dignitat el procés de la mort, els conservadors discrepen d'ambdós temes i CiU advoca per aprovar una Carta de Drets al Parlament.

"La ponencia cierra la primera lectura del Estatut con la perspectiva de una nueva cumbre de líderes", apunta la Vanguardia el dia cinc. En un to força optimista i lloant CiU per la seva valentia davant el tancament de files del tripartit en la defensa d'una sola proposta de finançament, la Vanguardia assenyala que "la ponencia del Estatut cerró la primera lectura sin avances en la financiación, pero con la disposición de CiU a participar en una nueva cumbre de líderes políticos". Aquí es denota, doncs, la voluntat negociadora de la coalició catalanista. "Artur Mas, (...) estrenó su condición de ponente para subrayar precisamente que "para CiU no tiene sentido un Estatut sin una financiación potente dentro", informa, a més, sobre la incorporació del líder convergent en la ponència redactora. És important, doncs, veure com el rotatiu fa especial èmfasi en el fet que la coalició s'esmerci en el projecte, quan els altres diaris ni tan sols ho treuen a col·lació o ho fan d'una manera més lleu. Per a el País, en canvi, el paper de CiU és el menys lloable: "CiU rechaza la propuesta del tripartito por insuficiente". Segons aquest diari, els treballs sobre la reforma de l'Estatut es resumeixen bàsicament en el finançament ja que és un dels dos objectius primordials. No tracten les altres discrepàncies. Fins i tot destaca unes declaracions del portaveu del triparit, Joan Ridao, d'ERC, en que "pidió a Mas que "recapacite"". Normalment els papers són a l'inversa, és CiU qui demana moderació als republicans en les seves aspiracions nacionalistes. Ara, però, l'"entremaliada" és CiU. El diari madrileny s'ha pres el tema del finançament i de les relacions Catalunya-Espanya

realment de debò. En unes pàgines d'Investigació i Anàlisi i, sota el nom, "España en construcción", el País fa una relació de l'Estat de les Autonomies i el seu funcionament des del 1978.

El dia 4 també passa a la història de les llargues declaracions sobre l'Estatut per causa del president extremeny, Juan Carlos Rodríguez Ibarra, que pronuncia aquella frase de "que se metan los cuartos donde les quepan". Tots els diaris recullen la notícia, amb la mateixa cobertura, aproximadament, si bé la Razón ho destaca en un gran titular i el Periódico ho anota com una anècdota. "¿És que no li fa vergonya a qui té el 119% del PIB dir-li a qui té el 60% que s'ha acostumat a viure del subsidi? Es pot ser tan cretí?" espeta el dirigent extremeny. Algunes veus critiquen aquesta observació en respondre que els serveis socials extremenys són millors que els catalans i que el cost de vida a Catalunya és més car que a Extremadura; la inflació és més elevada aquí que no pas allà. un informe de l'altra banda, catalanista, per exemple, de mà de Joan P. Fàbregas, director de l'Institut de Ciències Econòmiques, capgira el plantejament formulat per Ibarra, ja que sosté que "Estudiant els coeficients de la tributació de Catalunya i les partides que rep de l'Estat Central, resulta que cada ciutadà català paga 123 pessetes, mentre que un ciutadà de la resta de la nació paga solament 60 pessetes anyals. Per altra banda, un ciutadà de Catalunya percep per despeses estatutàries la suma anyal de 48 pessetes i l'habitant de la resta del país en percep 75. A més, com que hi ha la sensació que Catalunya és més rica, hi la creença que aquesta ha de pagar més." El País informa de les acusacions d'Ibarra en mitja columna i La Vanguardia en dóna coneixement en una notícia de dues columnes. Tanmateix, el principal titular aquest dia per a la Vanguardia és la visita de la vicepresidenta del Govern, María Teresa Fernández de la Vega al Fórum Europa BCN-Encuentros de Vanguardia, on assegura que la promesa de Zapatero d'aprovar l'Estatut que sortís del Parlament no incloïa el finançament, que es negociarà entre totes les comunitats autònomes. "El Gobierno excluye la financiación de su compromiso con el Estatut".

El dia 5, el gran titular de el País és, en qualsevol cas, les discrepàncies entre el PSC i PSOE. A primera vista, que "el diari de capçalera del govern" ressalti tant les desavinences entre les faccions territorials del partit pot semblar fins a cert punt insòlit. Tanmateix, si ens endinsem en les motivacions que porten el rotatiu a fer públiques, i de manera tan exponencial, les divergències en el si del partit, la conclusió és que per al diari madrileny li és més rentable endegar una campanya contra la proposta dels catalans i assegurar que el PSOE ofereix una

via centralista i, per tant, tots els lectors del PSOE s'hi puguin sentir identificats i donin suport al "partit", per no evitar fuga de vots al PP, que no recolzar la proposta catalana. És a dir, fins a cert punt, s'està diferenciant com a dos partits diferents PSC i PSOE, la qual cosa pot interessar a mig termini, durant l'elaboració del projecte d'Estatut, al diari del grup PRISA. En canvi, l'altre diari afí als socialistes, en aquest cas, els catalans, el Periódico, afirma que "El PSOE i el PSC es troben a Madrid per llimar diferències". Malgrat això, sí que apunta que les posicions, sobretot quant al finançament, estan molt allunyades, i que Maragall acusa Ibarra "d'atacar la dignitat de Catalunya" amb les declaracions ofensives del dia anterior. De fet, fins a cert punt, Maragall té raó. Es pot discrepar de la proposta catalana però no cal dir-ho d'aquesta manera. Ara bé, la demagògia sempre funciona bé i els espanyols entenen millor la frase d'Ibarra que no pas els intents pedagogs de Maragall, en reclamar un finançament més just per a Catalunya.

La Vanguardia és molt crítica amb l'exclusió de la proposta de finançament de l'Estatut i el dia 5 també destaca que "una reunión de alto nivel entre el Gobierno y el Govern celebrada ayer en Madrid para abordar a fondo el debate de la financiación autonómica no sirvió para limar asperezas".

Els editorials al respecte també són clars; tanmateix, el tema no és tractat als diaris nacionals. Només la Vanguardia i el Periódico, en el seu servei a la societat catalana se'n fan ressò. Sota el títol "L'Estatut avança", el diari del grup Zeta afirma que "aquest esborrany és més un compendi d'aspiracions i enunciats que un text articulat" i que "l'elaboració del primer esborrany de nou Estatut és modèlica, ja que implica partits i societat civil". Tot i que la visió del rotatiu pot semblar certa, la veritat és que el punt de vista afirmat pel rotatiu sobre la idoneïtat del procés no és compartida per tothom, sobretot a la resta d'Espanya, on es discrepa de "les formes", sobretot en el finançament, en voler negociar-lo bilateralment amb l'Estat. En darrer lloc, el Periódico afirma que un dels principals punts a favor de la proposta és "l'anomenat *model català"*, que permet la possibilitat d'establir un consens bàsic, és a dir, l'acord de totes les forces polítiques. La Vanguardia, en canvi, en al·ludir a les declaracions de Fernández de la Vega, és taxativa i pragmàtica quant a la reforma estatutària: "Lo realmente trascendente es que, de una vez por todas, Catalunya pueda resolver la insuficiencia económica crónica que padece desde hace años, a consecuencia de un deficiente sistema de financiación y del déficit histórico de inversiones estatales en infraestructuras, que ha llegado al extremo de ahogar su capacidad de crecimiento, de frenar sus retos de futuro y de desatender graves necesidades sociales".

Aquestes reflexions ja han estat exposades, d'una manera molt similar, el dia de la presentació de la proposta de finançament del tripartit. La Vanguardia és molt reivindicativa en aquest punt, i, a més repeteix l'argumentació del dèficit fiscal per defensar un nou sistema que sigui més beneficiós per a Catalunya. Al capdavall, és un diari llegit majoritàriament per l'empresariat català.

Ara per ara, la ponència ha establert un període de quinze dies de descans per reflexionar sobre els punts en què es dissenteix per tal d'iniciar el període de segona lectura un cop finalitzat el temps de reflexió. En qualsevol cas, Maragall ja ha anunciat la celebració d'una segona cimera, que ja és coneguda com a "Miravet II", amb la condició de la coalició nacionalista que aquesta es celebri al Parlament.

"El Maragall progressista", així és com el Periódico analitza el balanç dels 500 dies del tripartit. Segons el diari, "l'accelerada social" que propugna el president és possible i que necessita un govern catalanista i d'esquerres per poder fer-ho. A més, es necessita un sistema de finançament millor que permeti fer millores en educació, cultura, salut, família, vivenda, assistència a les persones amb problemes de dependència, seguretat i immigració. "L'Estatut i el finançament, en definitiva, no son res més que eines per fer-ho, va expressar un Maragall que va reflectir estar en bona forma personal". A pesar de totes les crítiques que tant des de la dreta mediàtica i política com del seu mateix partit es fan arribar al president, el diari lloa el seu mandat. En certa manera, doncs, el que s'està fent és donar el vistiplau a l'acció del govern. Ben mirat, després de tot el procés estatutari, un dels personatges que més ha patit ha estat precisament el president de la Generalitat, Pasqual Maragall. Ha tingut l'oposició no solament de la dreta, que l'ha acusat d'esperonar un projecte que portava a la secessió d'Espanya sinó també la del seu propi partit, sobretot dels "barons del PSOE", malgrat que Zapatero intentés posar ordre de tant en tant. A més, abans de l'aprovació de l'Estatut, ha vist com a casa seva el Govern se li trencava per les quatre bandes, ERC ha hagut d'ésser expulsada del tripartit i, després de l'aprovació del text estatutari, ha hagut de deixar que la pressió del PSOE metropolità -José Montilla, Manuela de Madre, José Zaragoza, Miquel Iceta...-prengui les regnes del partit, del seu partit.

"Un informe del PPC cuestiona el encaje del nuevo Estatut en la Constitución", titula la Razón el dia 7. Els altres diaris no se'n fan ressò però el rotatiu de Madrid explica que "un informe

encargado por el PPC plantea serias dudas sobre la validez jurídica del nuevo Estatut en el ordenamiento legal español". Aquest informe critica que el "nuevo Estatut contemple la denominada "competencia autonómica compartida" y sostiene que el Estatuto catalán no puede regular "aspectos que afectan al sistema general de competencias". (...)"También cuestiona, de forma indirecta, que el Estatuto pueda definir a Cataluña como nación". D'altra banda, l'informe també deixa molt clar que "El Estatuto no tiene rango constitucional y que, por tanto, 'no es la Constitución de la Comunidad Autónoma". Sobre el finançament, i tal com el Partit Popular postula, creu que es poden contemplar els eixos bàsics en el redactat, si bé el detallat s'ha de negociar a banda del text estatutari. Sobre les polèmiques relacions entre Catalunya i la Unió Europea, l'informe destaca que "Díficilmente puede hablarse de relaciones entre la Unión Europea y la Generalitat' puesto que la UE 'no mantiene relaciones directas con las entidades subestatales de los Estados miembros' i afegeix que "la posición expresada por una Comunidad Autónoma nunca puede ser vinculante para el Estado, por muy exclusivas que sean las competencias autonómicas".

El dia 11, entre les declaracions dels líders catalans destaquen les del reinici de les relacions entre Maragall i Mas, enrarides des de la crisi del 3%, per tal d'acostar posicions sobre la reforma estatutària. En la reunió s'acorda un dels aspectes que més tem el PSOE, que Maragall cedeixi a la inclusió del finançament a l'Estatut i que aquest serà acordat entre les propostes tant del Govern com de CiU. D'altra banda, aquests dies també surten a la llum declaracions d'ERC i ICV, que prefereixen deixar el PP fora del cosens 'perquè és impossible que s'hi sumi'. El PSC no creu que això sigui una bona estratègia, afirma en mans de Miquel Iceta, i, en certa manera, es pot qualificar així. Tot i que és cert que acostar posicions entre el PP i els altres partits catalans sobre la carta autonòmica és força difícil per les 'ordres' que rep de dalt i també per les que el propi partit defensa, el pacte no és impossible i deixar de banda, la voluntat d'ometre un partit durant la redacció d'un text estatutari que serveix per a tot el país és també ignorar allò que pensa una part de la societat, que tot i no ser majoritària, sí té el seu pes al Parlament, 15 escons. El Periódico de Catalunya escriu un Editorial aquest mateix dia en què reconeix el pes dels convergents en la reforma estatutària i, per tant, la necessitat que "el pes social dels pujolistes" estigui d'acord amb la carta autonòmica. Segons el diari "l'objectiu de Maragall era acabar amb l'estratèia de reivindicació maximalista de Mas, perillosa per al futur de l'Estatut i del finançament". Després de constatar que CiU "afluixa poc", li retreu que no aclareixi si "està disposada a donar facilitats perquè Catalunya tingui amb el tripartit l'Estatut i el

finançament que Pujol no va poder aconseguir en el seu llarg mandat". En certa manera, el diari vol constatar que ara "CiU puja al carro de l'Estatut" per reclamar, en virtut de la seva condició d'oposició al Parlament i amb un PSC que depèn del PSOE governant a Espanya, unes millores que durant 23 anys no va reclamar. Des d'alguns mitjans s'ha criticat la coalició de jugar un "exercici de doble moral". Cal recordar que, l'any que signà la millora del finançament amb el PP, el 2002, el partit va afirmar que s'havia aconseguit el millor sistema que Catalunya havia tingut durant tota la història. Dos anys després, tanmateix, la coalició s'aferra a l'argument del dèficit fiscal i de l'espoliació. Caldria veure si la situació ha canviat tant en dos anys. El diari català, a més, fa una observació que, amb el temps, resultaria una 'veritat revelada': 'Maragall sap que ha de cedir una mica més de protagonisme al líder convergent en la negociació amb Madrid si vol acabar de rematar la desavinença que encara subsisteix". Maragall ja ho sap, Artur Mas serà clau en l'Estatut.

5.3. Debat sobre l'estat de la Nació

El dia següent, 12 de maig, té lloc el Debat sobre l'Estat de la Nació al Parlament Espanyol on, entre altres qüestions, es parla sobre les reformes estatutàries que estan tenint lloc aquests dies. Tanmateix, el tema que ocupa les portades és la ruptura del pacte antiterrorista segellat pels dos grans partits nacionals l'any 2000. Sobre l'Estatut, en realitat només es fa una breu ressenya al sistema de finançament, que Zapatero recorda que haurà de ser negociat entre totes les comunitats al Consell de Política Fiscal i Financera. La Razón destaca les declaracions de Mariano Rajoy, de qui es diu que ha seguit la *línia Aznar* i ha estat molt crític amb el Govern, assenyalant tots els punts negres del seu mandat i sense reconèixer-li cap assoliment en cap matèria, utilitza un seguit d'improperis contra el president, (torpe, radical, ineficaz, resentido, tercermundista, vendedor de aire, rehén de independentistats, poco patriota, hombre que ha perdido la razón y puso a la nación en almoneda...), que fins i tot superen l'època del "váyase, señor González". Al mateix temps, el president realitza un discurs força autocomplaent amb la seva gestió, dibuixant el pol oposat de l'Espanya que "está patas arriba", l'Espanya del PP. Per als socialistes, el funcionament de l'Estat va sobre rodes, tot i que entre les comunitats autònomes hi hagi confrontació per les propostes estatutàries. En aquest punt, la Razón destaca les declaracions de Rajoy: "en un año ha organizado usted el mayor lío autonómico que hemos conocido desde que comenzó la transición. Ha puesto en almoneda la idea de España y la estructura del Estado, ha enfrentado como nunca a las Comunidades Autónomas, Todo ello a mayor gloria de los señores Maragall y Carod Rovira, que le sostienen en el poder". Sobre el procés de la reforma estatutària, el Periódico recull en un quadre els acords a què s'ha arribat. En observar el to cordial que mostra el líder socialista amb els nacionalistes catalans, sobretot amb ERC, que és sòcia del govern, Zapatero els promet que "hi haurà acords sobre el finançament autonòmic i l'Estatut de Catalunya, però per separat i 'per ordre'. El finançament, va ratificar, es tractarà en la conferència de presidents i es negociarà després perquè entri en vigor el gener del 2007." En pàgines posteriors, el diari del grup Zeta també assenyala que, per al portaveu d'ERC, el suport al PSOE està condicionat al fet que faci un pas endavant per desmarcar-se del 'nacionalisme agressiu' d'un sector que 'encara que no presideix el PP, sí que el dirigeix' i avançar cap a un 'estat federal plurinacional'. D'altra banda, quant a la federació nacionalista CiU, de mà de Josep Antoni Duran i Lleida al Congrés, el diari fundat per Antonio Asensio afirrma que "Duran creu que Zapatero ja ha traït l'Estatut", i matitza en un subtitular 'el president li diu que exagera i demana paciència a l'espera que arribi el text'.

El diari també destaca les crítiques dels convergents als populars amb les competències exclusives, ja que "l'únic cop que es va aplicar l'article de la Constitució que permet aquesta transferència especial va ser per un pacte entre CiU i PP, quan tots dos governaven, per atribuir als Mossos les competències de trànsit".

Aspecte de l'hemicicle a les 13.35, durant la rèplica del president Zapatero a Gaspar Llamazares

D'altra banda, i sobre les reformes autonòmiques, l'altre diari català, la Vanguardia explica que, "cuando Rajoy exigió con vehemencia precisiones sobre los planes del Gobierno, el presidente no tuvo inconveniente en defender 'la causa catalana' en el sentido de reconocer el derecho a reivindicar mejor financiación y a hacer propuestas de cambio. Sin embargo, en todas las afirmaciones quedó patente que se está trabajando en mejorar el organigrama autonómico español, pero con una filosofía de simetría entre las comunidades y de defensa del papel del Estado y de sus atribuciones para dictar las leyes de bases que acotarán el margen de maniobra de los gobiernos autónomos. Evidentemente este criterio no satisfizo ni a Convergència i Unió ni a Esquerra Republicana". No tot són flors i violes en el discurs de Zapatero, que en el seu perfil moderat, vol exhibir una Espanya alhora cohesionada però on els nacionalismes trobin el "seu encaix". Aquí radica el problema. Si bé des d'algun sector moderat català s'ha dit que l'Estatut no trencava amb la Constitució, sí que és cert que ha modificat, en certa manera el *statu quo* des de l'aprovació de la Constitució. Només pel model de finançament aquesta afirmació és plausible: s'ha demanat un model "nou", unes altres regles de

joc que trenquessin l'uniformisme autonòmic.

"Zapatero agradeció, así, el 'esfuerzo de solidaridad' que Catalunya viene haciendo con respecto al resto de España". Per primera vegada en la història, un president del Govern Espanyol reconeix que l'esforç fiscal dels catalans és gran i que cal un sistema de finançament més just que posi fi al dèficit fiscal que pateix la comunitat catalana. Pot semblar intranscendent, banal que un president del Govern digui això. La sensació a Catalunya és que "tot això ja se sap". Els catalans, d'una manera o altra, han interioritzat, amb el procés estatutari, que, suposadament, ells pagaven més que la resta dels espanyols i que el finançament de què disposaven no els donava uns recursos justos. S'han entès conceptes com excés de solidaritat, dèficit fiscal, dependència dels governs de Madrid, laminació de competències. Des de Catalunya s'ha adquirit la consciència que l'Estat és centralista gràcies a la tasca del Govern del tripartit i, sobretot, al fet que tan sols el Partit Popular i Ciutadans per Catalunya afirmin el contrari. Hi ha el que s'anomena "Certesa Popular", malgrat que aquesta no pugui ésser del tot verificada. D'altra banda, però, això se sap "aquí". A Madrid no arriben les veus catalanes. El debat sobre l'Estatut, sobre els seus continguts, es produeix a Catalunya, com es lògic, però la informació es publica a Catalunya. Els catalans llegeixen les dues premses i contesten en la catalana. Això fa que el debat polític sobre l'Estatut sigui un altre a Madrid i prengui força la idea dels catalans garrepes que ho volen tot. Les dades són objectives: El 95% dels exemplars dels diaris catalans es llegeixen a Catalunya, excepte els esportius (Sport i Mundo Deportivo), el 25% de les vendes dels quals són fora de Catalunya. Fins fa poc, la Vanguardia era un diari de referència a Espanya, ja que així es sabia el punt de vista, la manera de pensar de "la prosperitat catalana". La Vanguardia era el referent del seny i de la moderació catalans, aquests que diuen que durant el procés de l'Estatut s'han perdut, era la veu d'un dels sectors més actius de l'economia espanyola. La Vanguardia, en les crítiques dels populars, destaca que "Rajoy lamenta que Zapatero sea capaz de cederlo todo ante los nacionalistas con tal de mantenerse en el poder" i "que por la vía de los estatutos se quiere reformar la Constitución. En cuanto a la financiación, le recriminó no atreverse a decirle que no a Catalunya".

El País, en mostrar la seva total conformitat amb el discurs del president, enumera les accions previstes en "la agenda territorial". Segons el diari de Polanco, "Esta necesidad le resultaba apremiante a la vista del conflicto suscitado con su Gobierno por la propuesta de financiación autonómica de la Generalitat de Cataluña. Després, en una explicació força detallada dels

arguments de Zapatero, ve a dir que aquest es compromet a millorar el finançament de les comunitats autònomes però sempre tenint en compte que la cohesió nacional i la solidaritat s'han de mantenir així com també s'ha de preservar la capacitat de l'Estat, tal com diu la Constitució, de legislar en matèria fiscal i regular la capacitat recaptatòria de la Hisenda Central. D'altra banda, aquests fragments dels discursos de Zapatero i Rajoy donen compte de les seves idees d'Espanya i del que pensen sobre la solidaritat entre comunitats autònomes.

Els editorials al respecte també són força clars. Sota el títol 'Rajoy rompe', el País assenyala que "Rajoy atacó especialmente la que parece considerar la principal debilidad del Gobierno: su política territorial, o, mejor dicho, los efectos de su política de alianzas sobre las reformas territoriales. Sobre la financiación, el Gobierno actual no ha planteado ninguna fórmula pactada unilateralmente por el Gobierno, como sí hicieron Aznar y Rato con Pujol en su día". Quant a la proposta de Zapatero de crear un òrgan que, entre els dos partits, permeti fixar els límits de finançament i fixar polítiques conjuntes en les reformes territorials, el diari observa: 'lo que puede ser un síntoma de que también en este terreno prefiere mantener abierto el desacuerdo, para denunciarlo, que evitar los males que augura'. És a dir, el diari està acusant de partidista el partit de Rajoy ja que, segons el rotatiu, en comptes de voler el bé del país, els populars s'estan oposant a tot.

La Vanguardia continua reivindicant, en un tercer editorial de les mateixes característiques, el finançament necessari per a Catalunya: 'las buenas palabras del presidente deberán traducirse en los próximos meses en hechos concretos, es decir, habrá que pasar de las letras a las cifras. Catalunya, como ha quedado claro en el debate, no pide privilegio alguno, sino nuevas reglas del juego que permitan corregir el déficit crónico de servicios e infraestructuras, condiciones necesarias para asegurar la cohesión interior y la solidaridad exterior". Aquest cop, però, a més, el diari ho justifica: 'Se trata de una demanda ampliamente compartida tanto por la mayoría de fuerzas políticas como por el conjunto de los agentes sociales y de la sociedad civil catalana, y que, además, se corresponde con la jurisprudencia de estados federales como el alemán".

El Periódico opta, senzillament, per qualificar "d'anticatalanisme demagògic" l'actitud del PP. "(...) sobretot quan es reconeix, com va fer el president, la solidaritat que ja practica Catalunya i la necessitat que rebi més recursos. La resposta de Rajoy va ser acusar Zapatero d'avançar cap a 'la destrucció d'Espanya' per satisfer ERC i culpar els partits que representen la majoria

dels catalans d'insultar la resta dels espanyols i tancar-se en la 'insolidaritat'. És a dir, un altre intent d'obtenir rèdits electorals exacerbant l'anticatalanisme i les crides a dir que tot està en perill".

En termes generals, es pot afirmar que el mes entre el debat sobre l'estat de la Nació, del qual Eduardo Zaplana ironitza: "Lo mejor es que se siga llamando 'de la nación'". (El 2006, en el seguiment del debat, la cadena COPE el titulava de "Debate de la Nación de naciones") i la segona cimera de líders polítics sobre l'Estatut, prevista per l'onze de juny, transcorre entre les declaracions d'Artur Mas, Josep Lluís Carod Rovira i Pasqual Maragall i José Montilla sobre l'evolució de la reforma estatutària.

5.4. Segona cimera al Parlament

El dia 11 se celebra la segona cimera estatutària, coneguda com a "Miravet II", tot i que se celebrés al Parlament. Si la primera, amb data del novembre de 2004, havia resultat positiva, la sensació que es té en finalitzar aquesta última és just el contrari. El dia abans, els diaris ja anuncien l'esmentada trobada de líders polítics. La Razón, el dia 10, anuncia en un titular que: "Los partidos catalanes, incapaces de cerrar un acuerdo, renuncian a poner fecha al Estatut". I això és cert. En l'agenda del dia, la de la cimera autonòmica, s'ha decidit que la fixació d'un dia concret per a l'Estatut no sigui tractada. En síntesi, els nou aspectes sobre els quals es pretén acostar posicions són: definició de nació, menció de la comarca com a ens de la Generalitat, bilateralitat Catalunya-Estat, drets col·lectius, blindatge de competències, drets i deures, igualtat de vot, finançament i canvi de majoria per a la reforma (hi ha divergències sobre si mantenir els dos terços o reduir-ho a tres cinquens). El dia 11, abans que es produeixi la trobada, els titulars dels diaris tracten temes diferents del procés: "Maragall demanarà a la cimera d'avui un pacte per no generar frustració", però Maragall també diu altres coses, segons la Vanguardia: Maragall lleva a la cumbre un pacto sobre el Estatut que ahorra el debate parlamentario". El País ja fixa dates: "Maragall apuesta por aprobar el Estatuto antes del 31 de julio". I afegeix com a subtitular: "El PP pide más tiempo para lograr un texto consensuado". Davant la sorpresa que aquest fet pot causar, cal entendre que el que el PP necessita és més temps per poder donar resposta i intentar acostar-se a unes reivindicacions que, ara per ara, la direcció general del seu partit no aprova i, molt probablement, no aprovarà. D'aquí arrela una de les crítiques més aferrissades que s'ha llançat contra el PP de Catalunya, liderat per Josep Piqué, pels populars menys acèrrims a les idees catalanistes, que el PP es converteixi en un partit no nacionalista, en un partit que vulgui representar Espanya sense ser nacionalista, tal com advocava Aleix Vidal-Quadras en l'època que fou dirigent del Partit Popular a Catalunya durant els primers anys noranta.

"Cita al Parlament". Aquest és el títol que porta el "Tema del Dia" de El Periódico de Catalunya. La Razón, amb afinitat als populars destaca: "El PPC se desmarca de la definición de Cataluña como nación y del calendario del nuevo Estatut". Les notícies són recollides a les planes catalanes. El rotatiu fa una enumeració dels avenços i estancaments en la proposta, i conclou amb un "Habrá que esperar". Tanmateix, no fa un recull de les declaracions dels líders polítics, com fa la Vanguardia o fins i tot el Periódico, tot i que en una crònica encapçali: "Una cuidada

puesta en escena para un desenlace pobre en resultados". El 11-J sólo desencalla dos puntos y medio de los nueve detectados por la ponencia. L'altre diari madrileny, a part de fer la enumeració, és fins i tot més pessimista que el diari de Luis María Anson: "La cumbre sobre el Estatuto catalán no resuelve ninguna de las principales discrepancias". "La negociación de la reforma del Estatuto entre los partidos catalanes se endurece. La cumbre de los cinco líderes celebrada ayer terminó sin comunicado conjunto y sin desatascar ninguno de los grandes desacuerdos, los relativos a la financiación y el blindaje de las competencias de la Generalitat". La culpa, és, segons el País, en bona part del PP: "A una semana de los comicios y con su partido manifestándose en Salamanca contra el Gobierno por el retorno a Cataluña de los documentos de la Generalitat republicana requisados en 1939 por la dictadura, le era muy difícil sellar acuerdos con el socialista Maragall, el republicano Josep Lluís Carod y el nacionalista Artur Mas. Fue por eso que no hubo foto de grupo a la salida de la reunión y, a petición expresa de Piqué, tampoco hubo comunicado conjunto". I el diari aclareix: "Tanto Saura como Mas, de Madre y Carod explicaron que no esperan ningún movimiento del PP hasta después de las elecciones gallegas", que, finalment, a falta d'un escó per a la majoria absoluta del PP, finalitzaren amb una coalició entre el PSOE, de mà de Emilio Pérez Touriño i el BNG, liderat per Anxo Quintana i que permeté l'alternança política a Galícia després de 16 anys de Govern del PP, amb Manuel Fraga al capdavant. El pessimisme que regna a el País, tanmateix, destaca amb el titular que inclou a la portada en un requadre: "Sólo el PP no admite que 'Cataluña es una nación'".

Joan Saura, d'esquenes, amb Manuela de Madre, Ernest Benach, Josep Piqué, Artur Mas, Pasqual maragall i Josep Lluís Carod Rovira en un moment de la segona cimera sobre l'Estatut.

La Vanguardia es torna a fixar en els terminis: "Los partidos se dan un mes para pactar el nuevo Estatuto". Aquesta és la principal conclusió a la qual arriba el diari. Tanmateix, no deixa escapar un punt important a la coalició en un subtitular: "Govern y CiU acuerdan que Catalunya sea definida como nación". Es recalca el paper de CiU, com també es dedueix del fet que sigui el primer partit esmentat e la redacció de la notícia: "El Presidente de CiU, durante la reunión, lo resumió gráficamente al señalar que 'a finales de julio podremos decir si puede haber o no Estatut, sabremos si *caixa o faixa*" expressió típica catalana. Dels nou punts que es pretenien tractar, s'ha aconseguit acord parcial en la definició de nació, que és aprovada per tots els partits menys pel PP; en la bilateralitat, que, acceptada, també assumeix la importància de la multilateralitat; pas molt important fet per CiU; en la Llei Electoral, on s'arriba a l'acord de continuar amb la normativa vigent de l'Estatut, que encara ha d'elaborar una Llei electoral, i no promoure la igualtat territorial del vot i en el capítol de drets i deures, on, a pesar del PP i CiU es decideix incloure un reduït compendi. En canvi, es mantenen discrepàncies sobre la comarca, que CiU vol que continuï essent un ens amb identitat pròpia; en competències, on el PSC i PP expressen els seus recels que s'inclogui el terme 'excloents' en la definició; en el finançament, que és ajornat per a una altra cimera, a mitjan juliol, per la complexitat de l'assumpte tot i que hi

ha acord en la voluntat d'incloure'l en el nou marc legal i sobre la reforma de l'Estatut, on el quòrum per a l'aprovació de la reforma és objecte de discussió: el tripartit propugna reduir la majoria necessària per a l'acord a tres cinquenes parts del Parlament mentre que CiU i PP advoquen per mantenir la proporció vigent, dos terços, a més de la proposta d'Iniciativa que la reforma pugui ser plantejada pels ajuntaments i per organitzacions de ciutadans. El Periódico creu que "la cimera fa pocs avanços, però constata 'les ganes d'Estatut'", que, de fet, és la declaració de Maragall sobre la cimera. En qualsevol cas, però, creu que ha estat "útil, però no definitiva". Un dels aspectes més destacats és la Contracrònica del Periódico: "La posada en escena de Josep Piqué va tenir el seu què. ¿Què fa un pepero en un Estatut com aquest? Decidit a no ser la cinquena roda del cotxe, va colar eslògans, sobretot un: És segur que estava assajat: "Les enquestes diuen que gran part dels catalans creuen que Catalunya és una regió d'Espanya". Va estar impecable en el paper d'esgarriacries". Aquesta afirmació col·lisiona amb la interpretació que fa la Razón: "El tema estrella fue el concepto de nación, que contó con el apoyo de todos los partidos, salvo el PPC que aboga por el concepto de nacionalidad para no vulnerar la Constitución". A més, el rotatiu madrileny destaca una notícia força interessant: "Las entidades catalanas abogan por un Estatuto sin exceso de letra pequeña". En destacar la posició de les patronals, la Razón assenyala que Foment del Treball descarti la bilateralitat i, sobre els sindicats, que tant UGT com CCOO prefereixin un Estatut menys pormenoritzat, tal com advoca el PP. Quant al poder judicial, la Razón adverteix de les declaracions de la presidenta del TSJC, quan afirma que s'ha de respectar la funció del Tribunal Suprem com a "formador de la doctrina legal en la interpretació de l'Estat de Dret". En els editorials, on només els diaris catalans hi fan referència i el País uns dies després, s'assenyala, per part de la Vanguardia, que s'hagin fet avenços i que, a més, s'hagi establert un calendari, ja que "la prisa suele ser mala consejera, pero la dilación, que sólo favorece la fatiga de la opinión pública, aún puede ser peor en este caso." El Periódico destaca que "tot i que persisteixen les discrepàncies, els líders catalans han pogut impulsar la reforma estatutària". En l'altre editorial del dia, titulat "Les pancartes del PP", el rotatiu censura l'actuació del PP, ja que "que tants milers de manifestants considerin que tenir aquest botí de guerra forma part de la seva identitat i patrimoni demostra fins a quin punt una part de la dreta espanyola ha tornat a assumir sense complexos que és hereva del franquisme". Però el rotatiu també assenyala: "Ha demostrat que així omple autocars. Està per veure si també li serveix per mantenir l'electorat de centre que no combrega amb aquesta inquietant involució". I, dessota, anuncia: "Que l'oposició utilitzi l'anticatalanisme primari contra el Govern Central és una mala notícia per al país". El País, el

dia 13 fa saber en un editorial titulat "La nación catalana" que tot i que "la cumbre que abordó el pasado sábado la reforma del Estatuto de Autonomía catalán tuvo más de generosidad gestual que de contenidos", el terme nació "no es, como pretenden algunos, sinónimo de Estado, sino de aceptación de una realidad. Segons postula el diari, l'encaix del mot és factible en l'acepció d'Espanya com a nació de nacions. D'altra banda, però, retreu al PPC la seva postura en aquest terme, del qual al principi n'estava a favor però del qual després renega a causa, per al rotatiu, de la proximitat de les eleccions gallegues. Així mateix, també reprotxa a CiU la seva actitud primigènia amb la reforma, qualificada d'absentista per passar a participar-hi. "Puede deberse a que la federación nacionalista considera que la reforma del Estatuto tiene mayor anclaje social del que sospechan sus debeladores", entenent com a debeladores les persones que fan rendir els seus enemics, és a dir, com aquells que s'oposen a la reforma estatutària.

El calendari previst per als pròxims dies és que la ponència hagi finalitzat els treballs per Sant Joan, que a mitjans juliol es convoqui la cimera monogràfica sobre el finançament i que durant la segona quinzena del mes de juliol es tramiti en comissió (ja que la ponència ha estat designada per la Comissió d'Organització i Administració de la Generalitat i Govern Local, l'anomenada Comissió Primera del Parlament) per tal que sigui aprovat cap al 30 de juliol. Durant l'agost, el text es remetrà al Consell Consultiu, per estudiar l'adequació del text a la Constitució i així poder aprovar finalment la nova carta autonòmica per la Diada, l'11 de setembre.

Al dia següent es fan públiques les declaracions d'Alfonso Guerra, molt reticent amb la definició de Catalunya com a nació: "Alfonso Guerra, con Piqué y contra Maragall:" 'No debe llamarse nación a Cataluña', recull La Razón el dia 13 a les pàgines nacionals, no com les de dies anteriors, compilades a les planes autonòmiques. I recull les declaracions en les quals l'ex vicepresident mostra les seves reserves a la denominació de Catalunya com a tal no tant per la qüestió nominativa sinó per les conseqüències a mig termini: "llamarse así o llamarse asao no cambia lo que digan las competencias del Estatuto, pero sí puede llevar a que alguna fuerza política 'dentro de cinco, diez, quince años" diga "pues si somos una nación, ¿por qué no tenemos un Estado?". Respecte a aquestes declaracions, el País, l'anomenat 'diari de capçalera del Govern' en fa referència el dia 14, com també fan els altres diaris: En "El debate sobre el término nación", adverteix, en titular gran que: "Chaves duda del encaje constitucional del término nación en los estatutos de autonomía", tot i després assenyalar les causes de les

declaracions de Guerra, relegades a un segon pla: "A juicio de la dirección del PSOE, lo que manifiesta Guerra representa la posición 'tradicional' del PSOE respecto a que nación sólo hay una: España". A més, assegura que Guerra "lleva semanas expresando sus 'reticencias' a denominar nación a una comunidad autónoma'. Tanmateix, el País intenta treure pes a la probabilitat que "el fet es consumi": "No nos preocupa que en Cataluña se puedan llamar nación siempre y cuando esa denominación no implique privilegios, assegura el secretari d'Organització del PSOE a Andalusia, Luis Pizarro. Pot semblar insòlit però és la primera declaració des del Partit Socialista, no provinent del PSC, que "permetria el terme nació". La primera. Durant tots aquests mesos, no s'han sentit veus a Espanya recolzant el que proposa Catalunya, cap ni una, excepte pel que fa a la plataforma Galeuscat. També esmenta a Zapatero, de qui diu que "nunca ha hecho controversia sobre las denominaciones" tot i advertir que sí es va posicionar en la proposta del finançament del tripartit. En general, s'aprecia que els rotatius madrilenys han fet més èmfasi a les declaracions de Guerra que no pas els catalans. "La polémica fue iniciada por Alfonso Guerra, quien valoró que 'no es leal' romper el acuerdo constitucional que habla de regiones y nacionalidades y pasar a definir a las autonomías como naciones. En su opinión, una autonomía 'no debería suplantar el acuerdo de 1978, de todos los partidos de toda España" publica el País, que alhora recull les declaracions de Maragall, qui, davant els advertiments de l'ex vicepresident, avisa que "'ni Guerra ni otros' pueden vetar el Estatuto", titular recollit tant per la Razón que és qui més importància li dóna i per el País, que la arracona a una columna al costat de la de Chaves. L'argument que usa Maragall per defensar la paraula nació és que aquest terme és polisèmic, com també ho és el mot 'poble', que dins la Constitució es fa servir tant per referir-se als 'pobles d'Espanya' com per al 'poble espanyol'. El Periódico emfatitza en les declaracions d'un altre líder del PSC: "Montila replica a Guerra: "Catalunya és una nació, això no està en discussió" assenyala. El paper preponderant se l'endú el ministre, no el president, a qui no s'esmenta. La Vanguardia sí que fa referència a Maragall, de qui es diu que "señaló ayer que el PSOE no tiene derecho a vetar el Estatut que decidan los catalanes". També es fan públiques les discrepàncies del PP amb la reforma, que, de boca d'Ángel Acebes, afirma que, "si es permet que Catalunya sigui una nació, es vulnerarà la Constitució", segons el Periódico. La Vanguardia, com també afirma el País, també adjunta les declaracions del número dos dels populars en què el dirigent "considera que denominarse nación es 'solo un paso y no el final'. "No hay naciones sin Estado, sino naciones en busca de conseguir un Estado". En aquest punt, doncs, coincideix amb les declaracions del mític dirigent socialista Alfonso Guerra. El País també recull les paraules que el

dirigent diu sobre els nacionalistes: "se está imponiendo en Cataluña el modelo de los nacionalistas más radicales, que buscan el desguace de España". La Vanguardia probablement no incloirïa aquestes declaracions per no alertar l'empresariat.

D'altra banda, el Periódico també fa un avís: "El PSC alerta d'algun punt inconstitucional a l'Estatut". "Nosaltres no participarem d'un engany o una frustració a la societat catalana (...) el seu partit no fomentarà expectatives que no es puguin complir". D'aquesta manera, intenta retreure a CiU la seva actitud maximalista en el procés estatutari, en voler aconseguir un text de màxims, en contra del PSC, que intenta fer un Estatut amb un sostre més baix per tal que tingui un encaix més fàcil a Espanya, on el PSOE al govern l'ha d'acceptar. El que pretén, doncs, és aconseguir un text fàcil per a Zapatero. Les seves declaracions ja ho deixen palès. En paraules de El Periódico: Mas "no vol que s'aprovi l'Estatut" i que, si finalment l'avala, és perque 'creu que no fer-ho té un cost polític més elevat". Segons el ministre d'Indústria, el líder nacionalista intentarà 'forçar la redacció d'un text que faci inviable alguna transacció a Madrid i responsabilitzarà d'això el PSC". La Vanguardia, que enfoca la notícia des de la federació catalanista aplega les declaracions de Duran i Lleida, que "rebaja la expectativa de un acuerdo sobre el Estatut". El diari fa un enfocament completament distint, i acusa els socialistes catalans de manca de compromís amb la reforma estatutària: "El PSC no puede llegar a un acuerdo sabiendo que el PSOE lo revocará en las Cortes. No puede asumir ese coste político (...) Por parte de CiU, ya no sabemos qué hacer para que el Estatut salga adelante". També pel que fa a la frustració que podria causar una rebaixa a Madrid, la Vanguardia assenyala unes declaracions del primer secretari dels socialistes catalans a les quals el diari del grupo Zeta no en fa referència: "El estatuto que se apruebe en el Parlament ha de estar en condiciones de ser aprobado en el Congreso de los Diputados". Probablement, el diari afí als socialistes catalans no vol aclarir tan exactament la situació que plantegen aquests per no revel·lar la situació de subordinació que pateix el PSC. La Razón també fa referència a aquest creuament d'acusacions, en tant que incideix en les paraules de David Madí, portaveu de CDC, que "fue más allá y emplazó al president a solicitar el relevo de Guerra si se sigue poniendo 'obstáculos' al nuevo Estatuto". El diari mostra una visió més objectiva, recollint les paraules de tots els partits catalans. Al final de la notícia, el Periódico sí assenyala les afirmacions dels convergents que distingeixen "entre el PSC i Pasqual Maragall a l'assenyalar el partit com el principal 'problema' per al pacte". "Una posición es la que mantiene Maragall y otra, la del PSC", diu la Razón.

L'ESTATUT I EL QUART PODER

Tot i que el ministre de Defensa, José Bono, fins ara ha romàs callat i no ha fet crítiques a la proposta catalana, amb el seu "yo digo lo que diga Solbes", ara sí que decideix actuar, en veure el caire que està prenent la reforma estatutària i afirma, taxatiu, que "la nación española es la única que reconoce la Constitución", en paraules de la Vanguardia. La Razón contextualitza més la notícia i diu que "Bono se suma a las críticas vertidas por Guerra y Chaves ante la nación catalana". I assenyala: "La preocupación de estos socialistas es compartida por algunas alas del PSOE, pero no es una postura unánime en el partido". La Vanguardia també incideix en més paraules de Bono al respecte: "hay nuevos expertos en lingüística que utilizan la ambigüedad como un atajo para la insolidaridad o para la desigualdad". A més, el diari també cita les declaracions de Joaquín Leguina, president de la comissió de Defensa del Congrés, que informa que el 80% dels catalans no creu que Catalunya sigui una nació i que, al seu parer, el castellà és marginat a aquesta comunitat autònoma. "'¿Cuántos catedráticos, pintores, escritores se han traladado en los últimos años a Catalunya? Ninguno' y lo atribuyó a que 'el problema es la lengua'". Al mateix temps, el País també informa sobre les afirmacions de Bono i destaca les de Miquel Iceta, que "sostuvo que desde el primer momento estuvo claro que los términos nación y nacionalidad fueron introducidos en 1978 en la Constitución como sinónimos 'por conveniencia política del momento'. La qual cosa és certa, ja que durant el debat sobre l'elaboració de la Constitució es plantejava que la "invenció" del terme nacionalitat era igual a nació, i que, per tant, no podia establir-se al redactat de la Carta Magna. D'altra banda, Bono fa unes declaracions de les quals la Razón no en dóna compte però que sí que són aplegades tant per el País com per la Vanguardia: El ministre "mostró también sus dudas acerca de la conveniencia de adoptar una nueva ley constitucional -el Estatuto- con la mitad de la sociedad española en contra, refieriéndose a los diputados del PP".

Ja per últim, aquest dia el Periódico inclou una notícia en la qual esmenta les declaracions del Conseller Primer, Josep Bargalló, que "la 'xenofòbia' contra Catalunya es deu a l'Estatut", en relació a la manifestació a Salamanca en favor del manteniment dels papers incautats a la Generalitat durant la Guerra Civil. "En la seva opinió, no és 'casualitat' que aquestes actituds radicals es produeixin en un moment en què Catalunya està a punt d'arribar a un acord majoritari per a la reforma de l'Estatut". Les manifestacions han estat una de les armes electorals que el PP ha usat més durant la legislatura Rodríguez Zapatero. En només tres setmanes i amb les eleccions gallegues en l'endemig, els populars han secundat tres manifestacions contra el Govern i les seves actuacions: una amb la AVT (Associació de

Víctimes del Terrorisme), contra el diàleg del govern amb la banda terrorista ETA, una altra a favor de la Família i contra el Matrimoni Homosexual i la tercera, ja esmentada anteriorment, contra la devolució dels papers de Salamanca. Des d'alguns sectors s'oposen a aquesta pràctica, que, tot i ser totalment legítima, revifa la confrontació i minva el diàleg. Tot i que, d'ençà les primeres convocatòries fins ara la societat espanyola ja s'hi ha acostumat, els crítics contra els populars els acusen de manllevar una tradició política a Espanya en què, a part de contra el terrorisme, no es convocaven manifestacions des dels aldarulls ultres contra Gutiérrez Mellado i Suárez. Tanmateix, el problema segons aquests sectors encara és més greu quan, des d'aquestes manifestacions, recolzades pels populars, es fan proclames com "Hay que acabar con los nacionalismos", "Zapatero, cabrón, no te quieren ni en León" ,"Carod, cabronazo, baja tú a por los legajos", "Catalanes, ladrones y manipuladores = Castilla y León expoliada", o d'altres com "los chantajistas de Cataluña", "mamarrachos" en referència als líders catalans, o fins i tot l'edició de cartells amb les fotografies de Zapatero, Carod, Jesús Caldera o Carmen Calvo amb un "Se busca".

L'endemà que Zapatero anunciés que el terme nació podria ser inclòs a l'Estatut, tot i que més endavant es retractés a causa de les pressions del propi partit i la aferrissada oposició dels populars, el Partit Popular anuncia que si aquest mot figura en l'articulat del text, el partit recorrerà al Tribunal Constitucional el text en busca d'empar a les seves tesis. Segons Soraya Sáenz de Santa María, secretària executiva de Política Autonòmica del PP, "nacionalistes radicals d'ERC, PSC i BNG (Bloque Nacionalista Galego), volen modificar la Constitució per la porta del darrere amb el suport de Zapatero". Segons els populars, el concepte nació no solament té acepcions culturals i històriques sinó que també funciona com a element jurídic i constitucional. L'únic diari que, immers en l'anàlisi de les eleccions gallegues del dia següent no les contempla és la Vanguardia.

6. Finalització dels Treballs de la Ponència i aprovació de l'Estatut en Comissió

Des de l'impuls donat per la cimera de l'11-J, els contactes entre els líders polítics i els treballs de la ponència s'acceleren exponencialment. La pressa per poder tenir enllestit el text pel 31 de juliol fa que cada dia que passa es parli més de la nova Carta Autonòmica i que, a banda del procés de la ponència, tinguin lloc creuaments d'acusacions i retrets entre les formacions polítiques pel nou redactat. Durant la segona quinzena de juny, les notícies que surten a la llum i que més repercussió tenen en el "panorama estatutari" són, d'una banda, la conferència de Maragall al Cercle d'Economia; l'entrevista de Zapatero amb Maragall, les amenaces rebudes per Piqué pel seu paper amb l'Estatut i un informe de Solbes constatant un sobrefinançament de les administracions autònomes. Els treballs de la ponència també avancen, tot i que les formacions es retreuen treballar amb objectius partidistes, sobretot arran que el PSC sigui acusat tant pels seus socis de govern com per CiU d'obeir les ordres del PSOE. La sensació general és que els partits volen enllestir ràpidament "la feina" ja que el cansament social comença a fer-se palès.

6.1. Conferència de Pasqual Maragall al Cercle d'Economia. Zapatero admet el terme nació per a Catalunya.

En la conferència que Maragall pronuncia al Cercle d'Economia el 15 de juny sobre l'Estatut, afirma, segons la Vanguardia, que "estoy tan convencido de la plena legitimidad de la reclamación de un nuevo sistema de financiación que ya les avanzo que mantendré una firmeza extrema ante todas las visicitudes que encontraremos por el camino". Ara bé, també puntualitza: "Firmeza quiere decir negociar". El Periódico, l'altre diari que recull la notícia -només ho fan els catalans-, també adverteix al Partit Popular que "Tot té un límit, que és l'atac personal. El PP hauria d'entendre que determinats límits no es poden sobrepassar", diu en referència a la suposada estratègia de la tensió que practica el Partit Popular. El que pretén el dirigent socialista és "intentar transmetre un missatge de tranquil·litat que prevalgui sobre l'entorn de fricció que domina la política catalana i espanyola. "Hi ha molt soroll de fons. Sobretot fora d'aquí". Tanmateix, un dels empresaris ja adverteix Maragall: "No és l'hora dels grans discursos públics. És moment de fer les coses amb discreció i amb poques exhibicions". Justament el

contrari del que succeeix el dia a dia.

Al dia següent es fan públiques les declaracions del president del Govern, Rodríguez Zapatero, que, segons el Periódico, "admet que l'Estatut citi Catalunya com a nació". El president del Govern doncs, intervé en el debat sobre la qüestió identitària per tal de posar una mica d'ordre entre les files socialistes. Tanmateix, el president va advertir que aprovarà aquesta denominació "sempre que els dictàmens que es facin diguin que aquest terme és compatible amb la Constitució" en interpretar que "no estem estrictament davant d'un concepte jurídic". Segons el president, el terme té diferents accepcions, com la històricocultural o social i va assegurar la predisposició del Govern d'aprovar la reforma en aquest punt. La Vanguardia també fa referència, en la segona plana de política, a aquest fet però també adverteix "pese a las reservas del PSOE". En qualsevol cas, el diari català sí que emfatitza en els àmbits que el Govern no cedirà: el finançament i les competències, que, de fet, estan essent un dels principals cavalls de batalla durant la negociació a Catalunya.

El País afirma que "Zapatero admitirá el término nación para Cataluña si lo avalan los dictámenes" i, en el redactat de la notícia, esgrima l'argument que durant el debat constitucional del 1978, el terme nacionalitat fou acceptat a preferència dels ponents de partits estatals malgrat els partits nacionalistes, que, com CiU, de mà de Miquel Roca, postulaven per definir regions com Catalunya sota el terme nació. De fet, el que realment preocupa el PSOE, és, segons el ministre d'Administracions Públiques, Jordi Sevilla, "'la gravedad y alcance', la propuesta del Gobierno tripartito sobre el modelo de financiación, su pretensión de cambiar leyes orgánicas del Estado desde la reforma estatutaria o la cuestión del 'blindaje' de competencias", tal com ja apuntava Miquel Iceta uns dies abans. La Razón creu que Maragall ha obtingut una victòria: "Maragall consigue que Zapatero admita que Cataluña es nación". Segons el diari, el partit socialista està escindit en "dos alas" i cita una de les últimes 'perles', com qualifica el mateix diari, del president extremeny Juan Carlos Rodríguez Ibarra: "Se puede aprobar el término nación para Cataluña, pero es mentira que lo sea. Mañana se puede aprobar que somos marcianos por mayoría, sería democrático, pero es mentira". Aquesta declaració només és recollida pel diari madrileny i a les pàgines nacionals. També els diaris comenten les declaracions de Rajoy, qui assegura que el debat sobre la qüestió idenitària és ridícul i no interessa a ningú, a més de reprovar Zapatero per la poca claredat que mostra en temes tan essencials com aquest. Per al dirigent dels populars, "no hay más nación que España".

En l'endemig d'aquestes declaracions, el diari del grup PRISA publica un reportatge sobre el debat del terme nació en què es consulta set catedràtics de Dret Constitucional de diferents Universitats espanyoles i a quatre ponents de la Constitució de 1978. Cal tenir en compte que, a causa de les eleccions gallegues, el debat sobre la reforma estatutària per a el País ha estat força reduït, i les notícies que ha inclòs han estat relativament menors en quantitat a les d'altres diaris, sobretot als catalans. Les opinions són diverses. Entre els experts que s'hi mostren favorables l'opinió majoritària és que el terme té més valor simbòlic que jurídic i que, en qualsevol cas, si s'admetés en forma jurídica, seria inconstitucional, per la qual cosa és més recomanable incloure'l al preàmbul. D'altra banda, els experts que s'hi mostren en contra es remeten a l'article 2 de la Constitució, que consagra la indivisibilitat de la Nació Espanyola, de la qual només n'hi ha una.

Entre els quatre ponents consultats, només Gregorio Peces-Barba s'hi mostra procliu, atès que considera que nacionalitat i nació són termes sinònims i que de la Constitució es desprèn la idea d'Espanya com a nació de nacions sempre i quan la Nació espanyola detenti la sobirania i es configuri com a únic Estat. Els altres ponents consultats, Manuel Fraga, Gabriel Cisneros i José Pedro Pérez-Llorca, asseguren que el terme està reservat per a Espanya i que, en cas de voler-lo incloure a l'Estatut, la Constitució hauria d'ésser modificada al respecte.

6.2. Amenaces al Partit Popular de Catalunya.

El mateix dia 17 surt publicat en titular a la Razón un fet força insòlit en la pràctica política catalana, i és que, Josep Piqué, el president del Partit Popular a Catalunya, rep un sobre anònim amb un CD on hi ha un petit text: "Piqué, sense Estatut tu sí que aniràs al paredón. Catalunya és una nació". El sobre també inclou una bandera espanyola tacada de pintura vermella. Piqué, que no fa declaracions al respecte per a no instrumentalitzar políticament les amenaces, fa arribar al president de la Cambra Catalana, Ernest Benach, una carta notificant-li els fets tot i que el líder popular s'absté d'iniciar accions legals "como sí hiciera esta semana el líder del ERC, Josep Lluís Carod Rovira", apunta el diari. Una acció tant profundament antidemocràtica hauria de ser, almenys, difosa pels mitjans de comunicació. En aquest cas, La Razón sí que hi dóna cobertura, àmpliament, i fins i tot inclou una fotografia amb el sobre, la bandera i el CD. La Vanguardia apunta en "El Dato", (un requadre petit destacat), les amenaces, però no hi dóna més importància. Tanmateix, cap dels diaris afins als socialistes, El País i el Periódico, esmenten la notícia.

6.3. Compactació de competències per part del PSC.

Uns dies abans de l'entrevista de Zapatero amb Maragall a la seu del PSOE a Madrid, CiU, ERC i Iniciativa acusen el PSC de voler limitar l'abast de les competències. La raó és que els socialistes catalans vulguin "compactar competències del nou Estatut", és a dir intentar reduir la llargària del text en aquesta matèria, proposta que és avalada pel PP però que no convenç els altres partits. Els diferents diaris en donen compte de maneres diverses: Per a El Periódico, "El PSC nega que vulgui retallar el nou text estatutari". "Els ponents socialistes van insistir que (...) la seva proposta de compactar el text vol únicament, d'una banda, atendre els consells de l'Institut d'Estudis Autonòmics, per assegurar la constitucionalitat de l'Estatut i, de l'altra, intentar reduir al màxim el text 'sense perdre la seva essència'. A més, també aplega les paraules de Pasqual Maragall, en la seva voluntat de poder fer un Estatut comprensible i fàcil per a la gent, perquè en puguin recordar els traços essencials. Les altres forces polítiques, tanmateix, s'hi mostren contràries pels recels que tenen que el que realment suposi la proposta sigui una retallada general de la nova carta autonòmica. La Vanguardia, el dia 17 ho expressa tan sols com un problema entre els socis de govern: "Las competencias abren una brecha entre el PSC y ERC e ICV sobre el Estatut". D'aquesta manera, es vol mostrar la imatge de desunió del

Govern Tripartit. Fins i tot inclou els retrets de la ponent del PSC, Lídia Santos, qui públicament aconsella Joan Ridao, d'ERC i Jaume Bosch, d'Iniciativa, a que "se pongan las gafas de ver y de entender", en paraules extretes de la Vanguardia.

El País, en l'argumentació que fa de les bondats de la proposta del PSC, explica que Maragall es mostra contrari a una proposta excessivament llarga en remetre's al fracàs de la Constitució Europea, refrendada negativament per França i Holanda el maig del 2004. "El líder de la oposición, Artur Mas, de CiU, acusó a los socialistas catalanes de haber 'sacado las tijeras' para recortar la reforma y 'proteger los intereses del PSOE', assenyala el diari del grup PRISA. La Razón enfoca la notícia des d'un altre punt de vista, també molt similar a la Vanguardia "ERC, ICV y CiU 'temen' una 'maniobra' del PSC-PP para rebajar las competencias", titula en una plana autonòmica.

També en relació a aquest 'sobtat' posicionament dels socialistes catalans, el dia 19 diversos diaris fan referència a les declaracions de Duran i Lleida sobre el procés estatutari. "Duran augura que no hi haurà nou Estatut", informa el Periódico. "M'agradaria molt equivocar-me, però em sembla que, molt possiblement, no hi haurà nou Estatut". Amb aquesta contundència, el líder d'Unió es mostra pessimista quant al procés estatutari; La Vanguardia va més enllà i tot, i es remet a les conseqüències d'un molt probable fracàs de l'Estatut: "Duran pide a Unió que se prepare para un adelanto electoral porque no habrá acuerdo estatutario". I fa una afirmació interessant per les seves conseqüències, més endavant no acomplertes i probablement en cap moment realment assumides per CiU pel cost polític derivat de l'eventual decisió d'abandonar el procés estatutari: "En su opinión, el debate del Estatut no puede prolongarse más allá de esa fecha (31 de juliol) porque si no se corre el riesgo de que la opinión pública se desentienda, algo que no conviene a CiU ya que necesitará sentirse más apoyada que nunca en sus posiciones si no hay acuerdo". El mateix dia, el diari del grup Godó analitza, en un altra notícia sobre "L'estratègia de los socialistes", el posicionament del partit en temes clau de la proposta: "En el último y decisivo tramo de la negociación del Estatut, los socialistas han querido poner en claro su posición constitucional". I troba lògica la posició convergent: "con su propuesta de compactación de parte del primigenio capítulo de competencias, ha provocado la airada reacción de los socios del tripartito mientras CiU hallaba, una vez más, un argumento para vaticinar que, al final, no habrá Estatut de Maragall". A més, també constata l'allunyament del PSC amb la postura del president Maragall, que, segons el diari català "tendrá un papel propio

al margen del partido, en el debate final del Estatut. És a dir, el diari fa èmfasi en les divisions internes i també l'aïllament dels socialistes a Catalunya en el seu conjunt.

La Razón també es mostra pessimista sobre el procés estatutari: "CiU amenaza con provocar una crisis en el Estatut si el PSC no retira la propuesta" i també elabora un compendi de les reaccions dels diversos partits, entre les quals ressalten les del ponent convergent Quico Homs, en la seva sorpresa pel nou posicionament socialista: "no entendemos por qué después de 15 meses de trabajo en los que se defendió un Estatut amplio, se quiere recortar de esta forma el nuevo texto".

6.4. Trobada entre el president del Govern i Pasqual Maragall

El dia 20 es troben a la seu del PSOE, al carrer Ferraz de Madrid, el president del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero i el president de l'Executiu català, Pasqual Maragall.

En aquesta entrevista, que dura poc més d'una hora, els dos líders tracten la reforma estatutària a Catalunya. Segons el País, "Zapatero y Maragall repasan la reforma del Estauto de Cataluña sin cerrar acuerdos". Segons el diari, els tres grans temes tractats en l'entrevista són el finançament de la Sanitat, l'Estatut i la negociació bilateral-multilateral. El diari, que remet a la qualificació de reunió "cordial" per part de fonts socialistes, enumera els tres punts en què les dues faccions socialistes discrepen. En primer lloc, el sistema de finançament proposat pel tripartit que, de fet, ja ha estat refusat pel Govern Espanyol durant l'abril; d'altra banda, l'obligatorietat dels ciutadans de Catalunya de conèixer la llengua catalana i, en darrer terme, la possibilitat que "determinados puntos del Estatuto obliguen a modificar leyes orgánicas para poderse desarrollar".

Per a la Razón, el més destacat de la trobada és que "Maragall garantiza a Zapatero que el Estatut entrará en el Congreso en septiembre". El rotatiu emfatitza, d'altra banda, les reaccions de la oposició a Catalunya, cosa que el País no fa: "Artur Mas, consideró 'especialmente lamentable' que el presidente de la Generalitat haya acudido 'a la sede del PSOE en Madrid a recibir instrucciones sobre cómo se ha de llevar la reforma del Estatut'. 'Hubiera entendido que se hubiera entrevistado con el jefe del Gobierno para exigirle que reafirme su compromiso de aprobar el Estatut que salga del Parlament". El diari de Luis María Ansón també incideix en el fet que "a la reunión no asistió el primer secretario del PSC, José Montilla, pese a encontrarse en la sede socialista". Sembla com si el diari volgués interpretar una traïció partidista envers el ministre d'Indústria. El titular més explícit de tots és el de la Vanguardia, que fa referència a un aspecte que els socialistes catalans no volen ni sentir a dir: "Zapatero pide a Maragall un Estatut que pueda salvar el filtro de las Cortes". De fet, el diari del grup Godó és l'únic que ressalta aquest punt; els altres diaris, ni tan sols La Razón, emfatitzen el fet.

El dia 27 el Periódico publica una notícia de la qual només aquest rotatiu se'n fa ressò, i és el sobrefinançament que totes les comunitats autònomes espanyoles reben per part de l'Estat. Segons aquest informe, elaborat pel Ministeri d'Economia però no votat al Consell de Política

Fiscal i Financera, Catalunya rebria més de 1467 milions a l'any dels necessaris per a fer front a les despeses de la comunitat. De totes les comunitats autònomes, les que més sobrefinançament estarien experimentant serien Madrid, Cantàbria i Castella i Lleó mentre que Catalunya es situaria unes centèsimes per sobre de la mitjana. Segons l'informe governamental, la immigració no ha de per què distorsionar els comptes i recorda a les comunitats que amb el model actual (recaptació del 33% de l'IRPF, 35% de l'IVA i 40% dels Impostos Especials) disposen d'un gran fons d'on obtenir recursos. D'altra banda, però, la Generalitat contesta, en mans de Montilla, que l'allau immigratori d'aquests anys ha disparat la despesa sanitària i educativa i que això no es reflexa a l'informe. Els altres diaris no se'n fan ressò, ja que la majoria destaca les informacions polítiques a la negociació sobre el finançament de la Sanitat, en el qual es pretén que sigui condició *sine qua non* per tal de rebre més recursos apujar els impostos a la comunitat, és a dir, exercir un major esforç fiscal. Sí que és diferent la visió que de l'Executiva socialista té el diari La Vanguardia: "Montilla avisa que el PSC impedirá que el Estatut supere el listón constitucional". Aquesta és l'anàlisi del diari del grup Godó: "Esos son los planes del PSC: quieren el Estatut cuanto antes, porque saben que mientras no se cierre ese debate político no lograrán sacar a luz lo poco o mucho que haga el Govern ni conseguirán rescatar el hilo de la reforma social. Pero, al mismo tiempo, no pueden tolerar un Estatut que embarranque en Madrid porque entonces, amigos y adversarios se les echarían encima en Catalunya".

Un pas endavant en la proposta de finançament és la que fa saber el president del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero, que admetrà una Agència Tributària "concertada" amb l'Estat.

El dia 28 es reuneixen Pasqual Margall i Josep Lluís Carod-Rovira per fixar el calendari de la reforma estatutària. Davant el desinterès explícit que la ciutadania té envers la carta autonòmica, les forces polítiques catalanes prefereixen no allargar més els tràmits i enllestir l'Estatut per finals de juliol. D'aquesta manera, el calendari pels propers dies resta de la següent manera:

- El grup de treball de la Ponència es reunirà en sessions de dia i tarda els dies 5, 6 i 7 de juliol. El ple de la Ponència es reunirà el 8 de juliol per aprovar la proposició de llei de reforma de l'Estatut. També s'obre un termini d'unes hores per presentar vots particulars.
- La Mesa del Parlament admetrà la proposició de llei i acordarà que es publiqui al Butlletó

Oficial del Parlament, decidirà que es tramiti i obrirà un període de presentació d'esmenes que finalitzaria el 20 de juliol.

- El dia 21 de juliol es reunirà la Comissió Primera i hi haurà una Mesa encarregada d'admetre a tràmit les esmenes. Aquest mateix dia es podria nomenar la ponència encarregada d'elaborar l'informe sobre la proposició de llei, que es reunirà els dies 21, 22 i 25 de juliol.
- El dia 29 sortiria una proposta d'Estatut que el Consell Consultiu podria analitzar durant un termini màxim d'un mes. Aleshores, la Mesa del Parlament l'admetria a tràmit i obriria un termini per presentar-hi esmenes.
- L'Estatut pot votar-se al Ple del Parlament durant el mes de setembre.

6.5. Enquestes: L'Estatut no interessa

El dia 29 també surt a la llum els resultats d'una enquesta del Centre d'Estudis d'Opinió, organisme depenent de la Generalitat. La Razón és l'únic diari que aquest mateix dia publica les dades oficials i titula a una plana nacional: "El Estatut es la última preocupación de los catalanes y sólo interesa al seis ciento".

D'altra banda, però, també ressalta el fet que "un 63% considera que tanto éste (Estatut) como la reforma del sistema de financiación es necesaria e importante para el futuro de Cataluña. La misma gente cree que Cataluña tendría que recaudar y gestionar los impuestos de los catalanes. Asimismo, un 52,3% opina que el nivel de autonomía de Cataluña es insuficiente, aunque el 40'8% prefiere que Cataluña continúe siendo una Comunidad Autónoma, frente al 13'6% que pide la independencia. El País no cita en la notícia que tracta sobre la reforma estatutària les xifres sobre el baix interès de la ciutadania pel text estatutari, tot i destacar que "El nuevo Estatuto aparece en la cola de las preocupaciones de los ciudadanos, aunque una inmensa mayoría lo considera necesario". La Vanguardia no cita en cap moment aquesta notícia i el Periódico, el dia 30, sí que és més autocrític i dedica un editorial fins i tot. "El desinterès per l'Estatut no sorprèn els partits". Segons aquest diari i en declaracions recollides al conseller d'Economia Antoni Castells, una de les causes d'aquesta despreocupació pot ser l'excés de debat identitari (nació) i la poca pedagogia per part dels polítics per mostrar als ciutadans que l'Estatut "serà l'eina amb la qual posar en pràctica les polítiques que la societat reclama". L'editorial del dia 30 del Periódico, titulat "Desinterès per l'Estatut", fa una revisió molt crítica del paper que els partits polítics han jugat al llarg de tot aquest temps i de la real necessitat de l'Estatut, que els ciutadans desitgen però que no veuen materialitzada a causa del partidisme dels polítics. En conseqüència, el rotatiu català conclou: "la reivindicació estatutària s'ha plantejat fins ara amb molta més retòrica i partidisme que realisme i sentit pràctic. I la gent ha acabat per adonar-se'n". "Govern i oposició han de convèncer el país que la reforma estatutària no anirà en el seu propi profit". Aquest mateix dia destaca l'altre editorial del diari, que, teòricament afí al PSOE, i, per raons geogràfiques al PSC i als seus plantejaments catalanistes, això sí, al PSC metropolità més que no pas del d'arrel catalana, endega un editorial molt punyent contra Juan Carlos Rodríguez Ibarra, a qui s'acusa de "polític populista amb incontinència verbal". De fet, les declaracions llançades a la comunitat gallega que, amb un nou govern socialista al capdavant reclama un nou Estatut i un reconeixement de la seva

identitat nacional, no són ben rebudes ni a Galícia ni a Catalunya. "El president d'Extremadura, Rodríguez Ibarra, ha tornat a dir bestieses". Si el diari fa aquesta anàlisi és per recalcar que són personatges com aquests els que qüestionen la credibilitat d'un projecte, liderat per Rodríguez Zapatero, que, de mans dels socialistes, pretén incidir en una visió plurinacional de l'Estat. "Ibarra encarna l'Espanya busca-raons d'Aznar, encara que des de l'altre costat. Però de fet és el mateix.", conclou el diari.

El mes de juliol es preveu intens, només en tres dies els ponents tenen la tasca de resoldre les qüestions pendents sobre l'Estatut i elaborar un esborrany que, més tard, haurà de ser votat en comissió. L'últim viratge del PSC en la reforma estatutària ha estat apropar posicions amb el PSOE i advocar per un text que s'adeqüi a la Constitució. Per aquest motiu, i per la intenció dels socialistes que el PP també se sumi a l'Estatut, "posibilidad cada vez más remota" segons la Vanguardia, se succeeixen trucades, com les del ministre d'Administracions Públiques, Jordi Sevilla amb Piqué per intentar incloure'l al consens de la nova carta autonòmica. Pasqual Maragall segueix, com a president, intentant que la reforma no descarrili i enviant missatges a la societat. Aquesta vegada, el president fa una crida "al sentit patriòtic dels catalans".

D'altra banda, José Luis Rodríguez Zapatero ha decidit ajornar la Conferència de Presidents prevista pel juliol per a la primera setmana de setembre. Segons l'Executiu, el clima electoral de les eleccions gallegues no beneficia una trobada de presidents entre els quals també n'hi ha populars. De fet, en aquesta trobada, que tindria lloc uns dies abans del ple sobre l'Estatut al Parlament Català, es vol acordar el finançament de la sanitat i també les línies mestres del finançament autonòmic, de mà de Pedro Solbes.

D'altra banda, les negociacions al Parlament no avancen en el sentit d'unitat que Pasqual Maragall sempre ha defensat. La causa és que el model de finançament finalment no ha estat consensuat i, en conseqüència, es presentaran dos textos que s'enfrontaran a la votació en la Ponència. Tanmateix, el text presentat pel tripartit és el que prevaldria, encara que els convergents proposessin el seu model. Els principals esculls en el nou sistema són, d'una banda, l'Agència Tributària, que malgrat l'acord de totes les forces polítiques que sigui la institució encarregada de gestionar, recaptar, liquidar i inspeccionar tots els tributs, propis i cedits, és punt de discussió pel grau de relació que ha de tenir amb l'Estat, ja sigui consorciada, concertada, compartida. D'altra banda, els mecanismes de solidaritat: El tripartit advoca per no

incloure quotes fixes de solidariat, sinó tan sols uns principis o esbossos que més tard serien refermats en una negociació bilateral Estat-Generalitat mentre que CiU considera adient determinar una quota fixa. El model convergent, doncs, s'acosta més a un de tipus confederal que el del tripartit, que postula un de caire federal. La Vanguardia, que aquest dia fa èmfasi en la negativa del PSC de no acceptar la majoria de dos terços per nomenar els membres de la delegació catalana al Congrés (El Periódico no hi fa refèrencia), sí que fa aquesta observació quant al finançament: "Los socios de gobierno pretenden zanjar sus diferencias para evitar alimentar la estrategia de CiU de que se visualicen mayorías alternativas a PSC-ERC-ICV a través de las enmiendas". De fet, l'estratègia del PSC és llimar al màxim les discrepàncies amb els independentistes per tal que el Govern de la Generalitat faci uns plantejaments similars. El titular del Periódico aquest dia és "Fracassa l'intent del tripartit de pactar amb CiU el finançament". La Razón incideix que: "El Tripartito y CiU ganan tiempo para cerrar el acuerdo de financiación" donat que les formacions polítiques han decidit reunir-se novament per intentar negociar una posició conjunta. La lluita per l'ambició nacionalista durant tot el procés estatutari ha estat ben palesa entre ERC i CiU. CiU ha volgut apropiar-se d'un paper més propi dels republicans, el de l'independentisme, ja que estant al Govern, ha d'haver-hi una unitat d'acció amb els socialistes si no es vol que la legislatura perilli. El Periódico ho anuncia a: "Mas insta ERC a resistir perquè el tripartit no perilla". Aquest mateix dia, 5 de juliol, el Periódico publica en un editorial que "el realisme i la capacitat de maniobra que exhibeix Esquerra en aquesta fase decisiva de la redacció, cuidant de no sortir de la Constitució, fan viable el nou *statuo quo*. Des que Carod ha sabut desacomplexar-se, per fi, davant l'estratègia de pressió de CiU per crear-li mala consciència per un suposat excés d'espanyolisme, les sessions maratonianes de treball de la ponència acaben en pactes amb el PSC o en definicions precises de quines són les diferències, en la perspectiva de continuar aproximant-se".

6.6. El PSOE entra en la negociació estatutària

"Zapatero envia un delegat a BCN per tractar els esculls de l'Estatut". Així és com el Periódico enceta la notícia el dia 4 del fet que el secretari d'Estat de Relacions amb les Corts, Francisco Caamaño, sigui el primer membre del Govern Espanyol en dirigir-se a Catalunya per negociar directament amb el tripartit. I enceta la notícia exhibint el paper actiu que el president del Govern està prenent en la reforma: "José Luis Rodríguez Zapatero ha començat a moure fitxa en la negociació de l'Estatut". La Razón no hi fa esment, però els altres diaris sí. Segons el País, "El Gobierno pide al tripartito que no envíe el Estatuto al Congreso sin su acuerdo". I més endavant relata la trobada entre Caamaño i els membres del tripartit. En una relació de les principals discrepàncies que dificulten un acord entre les dues faccions del PSOE, el País en destaca una: "El secretario de Organización del PSOE, José Blanco, mantiene: "Una propuesta del Estatuto de Cataluña que llegue al Congreso con un sistema de financiación propio, tendría muchas dificultades para ser aprobada". El diari, doncs, és més proper a les tesis del PSOE. La Vanguardia, en primera plana de Política diu: "El tripartito multiplica los contactos para cerrar su acuerdo sobre el Estatut". I després en l'entrada fa un èmfasi especial en "Se trata de acabar con las mínimas discrepancias a sabiendas de que sí las habrá con CiU y PP". Per al rotatiu del grup Godó, "la reunión de ayer sirvió para conocer la posición del Gobierno (....) pero también para buscar el modo de compaginar la difícil negociación del Estatut con el apoyo que ERC presta a Zapatero en las Cortes y que será vital si el grupo socialista en el Congreso no quiere tener su primer contratiempo en la aprobación de los presupuestos del 2006.

"No importa que el proceso se demore si así se garantiza un mayor acuerdo", afirma Sevilla, destaca el País. "Sectores del PSOE dicen en privado que preferirían que el proyecto de Estatut no llegara nunca a las Cortes por falta de acuerdo en Catalunya", destaca la Vanguardia en l'endemig d'una notícia sobre el president de la Comissió Constitucional al Congrés, Alfonso Guerra, qui ha promès a ERC allargar durant més de dos mesos les negociacions al Congrés per tal de tractar la reforma estatutària. És la visió diferenciada del mateix fet. Per a la Razón, tanmateix, el fet destacable són les declaracions del líder del Partit Popular a Catalunya, Josep Piqué, dient que "CiU pide por electoralismo un modelo de financiación imposible", incloses a les pàgines catalanes. El Periódico hi fa esment en una columna "Josep Piqué va acusar ahir CiU de demanar un model de finançament que sap que és 'impossible' però que defensa 'per raons electoralistes' i la Vanguardia en un requadre en el qual afirma: "Josep Piqué dijo (...)

que CiU pide un modelo de financiación 'imposible' pero que, consciente de ello, lo defiende 'por razones electoralistas'. Aquesta interpretació té un matís diferent: que els convergents ho saben i ho transmeten a la opinió pública o no. D'altra banda, el diari del grup Godó sí que publica unes declaracions del mateix líder que els altres no fan: "Según su opinión, los partidos del tripartito 'piensan en los intereses electorales propios a corto plazo y no en los del país'". Per tant, el tripartit també actua per electoralisme i ja no es pot acusar solament a CiU. Així mateix la Razón fa una entrevista a Josep Antoni Duran i Lleida, un dels dirigents polítics més escèptics sempre sobre l'èxit de la reforma estatutària, en què destaca com a titular: "Es difícil que haya Estatut con un PSC cada día más cerca de las posiciones del PP". El Periódico ja ho recull en una notícia el mateix dia: "Duran diu que l'obstacle per a l'Estatut és el PSOE", que "el líder d'Unió acusa ERC i Iniciativa d'immadurs i incapaços de governar" i que "CiU ofereix als socialistes un pacte tant a Madrid com a la Generalitat. La Vanguardia no emfatitza que el PSOE sigui un problema sinó que hi ha un oferiment: "Duran invita a los socialistas a variar de aliados en Catalunya y Madrid. Unió llama a CiU y PSC a tomar nota de la immadurez de ERC e ICV."

En l'endemig de les declaracions de l'heterodox Piqué dins el Partit Popular a una emissora de ràdio en què afirmava: "Acebes i Zaplana són personatges de gran valor, però que se'ls identifica amb una determinada etapa molt concreta que ens connecta amb el passat" i la immediata reacció de Mariano Rajoy donant suport als dos líders, de la seva plena confiança, des de Singapur, amb la representació espanyola de la candidatura Madrid 2012, el Periódico dóna força a una notícia que els altres diaris no se'n fan ressò: "Zapatero proposa pactar reformes legislatives en paral·lel a l'Estatut". Segons aquest diari, en la reunió mantiguda amb Francisco Caamaño, es va donar cabuda a la possibilitat que des del Congrés dels Diputats s'encetessin els treballs de reforma d'almenys quatre lleis orgàniques (la del poder judicial, règim electoral, finançament autonòmic i forces de seguretat) per tal que l'Estatut no envaeixi competències pròpies de l'Estat i que es remeti, amb una disposició addicional, a les reformes previstes, que se suposen amb un perfil més autonòmic. A això ja es remetia el País en una notícia: "También está abierto el problema de la modificación de leyes orgánicas con la propuesta de reforma del Estatuto catalán". Només la Vanguardia, en una notícia al dia següent, menciona el fet, però amb uns matisos diferents: "El nuevo Estatut promoverá la modificación de siete leyes orgánicas del Estado". "El texto pedirá el traspaso de seis a diez competencias a través del 150.2 de la Constitución". Per tant, no s'emfatitza, que, com diu el

Periódico, sigui realment Zapatero qui postuli aquestes reformes.

Per a El País el fet destacable aquest dia són les discrepàncies amb el Govern Central :"el tripartito catalán incluirá la financiación en el Estatuto pese al rechazo del Gobierno" i per a la Vanguardia, les dissidències internes en el tripartit: "El tripartito asume que no podrá mantener la unidad en todo el trámite del Estatut".

Al dia següent, en qualsevol cas, el rotatiu del Grup Godó recull una notícia en grans titulars a la portada de la qual cap altre diari en fa la mateixa interpretació: "Maragall exige al Gobierno que no interfiera en el Estatut o lo malogrará". Segons el rotatiu, "El president Maragall ha dado un simbólico puñetado en la mesa del Gobierno". "Zapatero ordena a los ministros que sean respectuosos con cada ámbito de decisión". El rotatiu doncs, fa èmfasi en aquest aspecte, mentre que la Razón en fa a que "CiU dice 'sí' al Estatut pero 'no' a la financiación". Les bases de CDC esperonen Mas que no accepti un model de finançament rebaixat però, en qualsevol cas, tal com diu La Razón, "entonar el sí puede acarrear la derrota electoral en las próximas elecciones, pero pinchar el globo también". Segons aquest diari, mitjançant les seves fonts, ha pogut saber que CiU donarà suport al gruix del text però no recolzarà el model de finançament: "CiU sabe que éste es, ni más ni menos, el talón de Aquiles del PSC e intentará dar donde más duele a los socialistas". "El Ejecutivo central avisa al catalán de que el Estatuto tiene aspectos inconstitucionales", informa el País, en primera plana política nacional. El Periódico, tanmateix, vol emfatitzar el bon treball del Govern de Catalunya, que amb l'Estatut en l'endemig no pot mostrar la seva veritable acció de Govern: "El tripartit esgrimeix que l'activitat de Govern ha pujat un 40%". També ressalta fets com que "la llista d'actuacions inclou el retorn dels papers de Salamanca", un clar contrapès per indicar el nacionalisme dels partits governants i la consecució d'una devolució que es porta reclament d'ençà molts anys.

6.7. Final dels treballs de la Ponència

Finalment, arriben els tres dies en què la ponència *es tanca* per poder donar una sortida al text estatutari. És la fi dels treballs que durant un any i mig gairebé els ponents han anat fent sobre la reforma estatutària. El dia 7, la Razón destaca que "Chaves pedirá las mismas atribuciones que Cataluña y, si es preciso, ser nación". "El presidente andaluz se pregunta 'por qué el Estatuto catalán va a ser más avanzado que el andaluz". En canvi, el Periódico emfatitza que "Esquerra i ICV viren cap al PSC per atenuar el blindatge de competències". D'aquesta manera, s'aconsegueix que el tripartit decideixi eliminar el terme 'excloent' de les matèries que serien exclusives de la Generalitat. La Vanguardia també hi fa referència de manera similar mentre que el País anuncia que: "El tripartito catalán elimina la mayoría de elementos inconstitucionales del Estatuto". Tanmateix, "La Generalitat comunica al Gobierno que no tocará 'ni una coma' de la financiación". El fet que el tripartit hagi decidit eliminar el terme 'excloent' de la nova llei de lleis catalana és mal vist per CiU ja que segons aquesta formació, aquest concepte és una 'peça essencial' en les competències. Els republicans, per contra, contesten que això no és cert ja que l'únic que suposaria seria una redundància innecessària. En qualsevol cas, però, l'Informe de l'Institut d'Estudis Autonòmics ja havia alertat de la inconstitucionalitat del mot, almenys sense una aclaració, ja que impediria que la legilació estatal intervingués en les competències emparades per aquest terme, la qual cosa resultaria inconstitucional. Segons el País, les inconstitucionalitats que ja han estat resoltes han estat la definició de competència compartida i no exclusiva en matèria de recursos hidràulics i la condició de 'determinant' i no 'excloent' la posició del Govern de la Generalitat en la comissió bilateral Generalitat-Estat. En qualsevol cas, ha estat finalment acceptat per tots els grups a excepció del PP que Catalunya s'autodefineixi com a nació.

El dia següent, el segon de les maratonianes reunions sobre l'Estatut, els diaris informen sobre l'evolució de l'Estatut, que segueix, ara per ara, un camí incert. "El Estatut entra en barrena", titula la Vanguardia. Segons aquest diari, el text que el dia 8 s'ha de sotmetre a votació només compta amb l'aval del tripartit i probablement, amb l'abstenció de CiU, "que es una posición que de mantenerse al final del trámite impediría la aprobación del proyecto". Segons CiU, l'eliminació del terme 'excloent' en la definició de les competències és un greu error, que els allunya del consens. En paraules recollides pel diari del Grup Godó: "Con la decisión de renunciar al concepto de competencias excluyentes se nos aparta del consenso (...) Parece que

el tripartito haga lo imposible para que no haya acuerdo (...). Se tendrán que esforzar mucho para incorporarnos al acuerdo porque tal como van las cosas el Estatut va por mal camino". El Periódico, l'altre diari català es situa en un altre punt de vista: "CiU amenaça de vetar l'Estatut i el tripartit la qualifica de partidista". Les declaracions que d'Artur Mas selecciona el rotatiu són que: "El tripartit ha donat un cop de destral al poder polític de Catalunya" i les acusacions envers ERC: "Esquerra ha renunciat a 'jugar fort' a l'Estatut amb la finalitat de 'protegir les seves quotes de poder' i 'fer la vida més fàcil als socialistes' 'Li van entregar la Generalitat a PSOE i ara li volen entregar l'autogovern". D'altra banda, mentre que la Vanguardia recalca el fet que "El PSC no se arredra ante la crisis y amenaza a CiU con una propuesta de régimen electoral adverso a los nacionalistas", el Periódico no en fa cap incís, tot i que sí dedica una plana a recollir la manifestació que més de vint alcaldes socialistes, entre els quals Joan Clos, de Barcelona i Celestino Corbacho, de l'Hospitalet de Llobregat i, alhora, president de la Diputació de Barcelona, fan davant del Parlament per considerar, en paraules de Bartomeu Muñoz, alcalde de Santa Coloma de Gramanet, "una presa de pèl" i "paper mullat" el nou text en què s'evita definir el nucli del paper competencial dels ens locals. Malgrat haver-se proposat en una primera fase, tant CiU com ERC van votar negativament a la proposta. La Vanguardia també hi remet, i fa un comentari que el Periódico no inclou: "se presentaron físicamente en el Parlament en una insólita demostración de fuerza, ante su propio partido". D'altra banda, el tripartit també té un altre font per combatre: el Congrés dels Diputats, "El PSOE recuerda que la proposición de ley puede ser modificada en las Cortes", recorda el País.

"El PSOE adverteix que l'Estatut es 'corregirà' al Congrès", anuncia el Periódico. La Vanguardia hi fa incís d'una altra manera, força més subtil: "Es cierto que en el PSOE han sonado todas las alarmas porque el contenido del Estatut es rechazado por un amplio sector socialista que además no entiende por qué ha de asumir una iniciativa que inexorablemente alimentará la estrategia del PP de presentar al Gobierno como rehén de los nacionalistas catalanes. De ahí que todo son advertencias sobre las rebajas que le esperan al Estatut cuando llegue a las Cortes".

La Razón publica en una plana autonòmica un titular, si més no, diferent: "El Estatut, una ley de nadie cosida a votos particulares" "El PSC sorprende con una enmienda sobre ley electoral que irrita a Esquerra". "Lo cierto es que todo parece indicar que CiU y PP podrían dejar en solitario al tirpartito catal´an, a juzgar por los votos partiuclares a modo de enmienda a la totalidad que

presentarán. Los populares, por la inconstitucionalidad del texto, mientras que la federación, por las nulas garantías que ofrece el texto de blindar el techo competencial catalán". Per acabar d'adobar el tema i deixar l'Estatut mort abans de néixer, el president de la comunitat extremenya llança una altra vegada acusacions contra Catalunya i la nova carta autonòmica. El Periódico, que ja havia dedicat un editorial al dirigent qualificant-lo de 'problema d'Estat', dedica una plana a la seva intervenció, ara als cursos d'estiu d'El Escorial. "Ibarra lluitarà 'a mort' contra el finançament que demana Maragall". "No va servir de res la llarga xerrada nocturna que José Luis Rodríguez Zapatero va mantenir la setmana passada amb Juan Carlos Rodríguez Ibarra, a qui va demanar que no tensés el debat territorial". Mentre que la Vanguardia no en fa referència, els altres diaris sí, però amb incidències diferents segons el diari. Per a el Periódico, les acusacions són per a Maragall: "Ibarra lluitarà 'a mort' contra el finançament que demana Maragall". Per a el País, Rodríguez Ibarra: 'la reforma sólo busca dinero, lo demás es cuento'" i la Razón: Ibarra: Cataluña sólo busca dinero". Mentre que la Razón només selecciona aquestes declaracions del dirigent extemeny, el País inclou, al final de la notícia, unes declaracions prou interessants que també aplega el Periódico: ¿Per què l'Estatut valencià suscita menys dubtes que el català? A aquesta pregunta Ibarra va dir que Espanya percep que les propostes valencianes "són lleials i altres no", tot i reconèixer que el valencià compta amb més de quinze inconstitucionalitats. Les declaracions que recullen tots els diaris són que "ningú s'empassa el romanço que Catalunya, després de 'doblegar el braç' a diversos governs, hagi sortit perdent en les successives reformes de finançament. Per ell, l'afany de Maragall amb la consecució del nou finançament 'la pela és la pela?, anuncia, revela que 'només es busquen diners i que la resta són romanços". I es va declar 'contrari a mort' que la Generalitat satisfaci el seu objectiu de recaptar tots els impostos a Catalunya. Però potser les declaracions més punyents per als catalans, que no estan incloses ni al País ni a la Razón, són les que afirmen que Catalunya està en deute, i no al revés, amb la resta de comunitats autonòmes: segons el president extremeny, "el proteccionsime de les dictadures de Miguel Primo de Rivera i Francisco Franco va beneficiar la indústria tèxtil catalana i va empobrir els andalusos i extremenys, que havien de comprar els seus productes tot i que fossin "cars i de mala qualitat".

Finalment, el dia 8 té lloc la votació del text de la ponència que finalitza amb el suport del tripartit, l'abstenció de CiU i el vot negatiu dels populars. Els titulars dels diaris al respecte són diversos: "L'hostilitat entre CiU i Esquerra enverina la recta final de l'Estatut" diu el Periódico, "El tripartito aprueba el Estatuto con la abstención de CiU, que negociará hasta el último momento",

afirma el País, "CiU lanza un aviso al tripartito y se niega a aprobar el borrador del Estatut". "El Parlament aprueba sin entusiasmo el primer borrador del nuevo Estatut", anuncia la Vanguardia. Hores d'ara, les principals acusacions són les mantingudes entre ERC i CiU per determinar quina és la força més nacionalista. El Periódico recull les reaccions de Joan Ridao, ponent d'ERC, a l'abstenció i les crítiques de CiU, que els acusen de seguidisme al PSOE: "L'Estatut que surt de la ponència és 'ambiciós, no de rebaixes', com sosté CiU, i la federació 'només per un càlcul electoral', 'ha perdut la sensatesa de Puol i s'ha deixat arrossegar per 'l'aventurisme infantil' de Mas i el seu equip, 'obsessionats per perjudicar ERC. Posats a criticar la conducta del rival, va retreure a CiU el seu sí a la Constitució de 1978".

Els membres de la Ponència al Parlament

Ara per ara, el text aprovat per la Ponència consta de 218 i en línies generals, els aspectes més rellevants de la proposta són, d'una banda el reconeixement de Catalunya com una nació, que, constituïda com a comunitat autònoma exerceix el seu autogovern seguint els principis de bilateralitat i multilateralitat, quant al títol de drets i deures, el fet de remetre's a una Carta dels ciutadans que serà aprovada pel Parlament i, com a escull principal, la laïcitat de l'escola pública, a la qual s'oposen CiU i PP. Quant a les institucions, apareix la figura del conseller primer, el Consell consultiu esdevé el Consell de Garanties Estatutàries però no es marca

l'amplitud de les competències municipals i es crea la vegueria. Pel que fa al Poder Judicial, El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya es converteix en l'última instància judicial a Catalunya. Sobre les competències, el borrador de l'Estatut les classifica en compartides, exclusives i executives, i també reclama, via l'article 150.2 el traspàs de competències estatals com les que afecten la convocatòria de referèndums, la gestió de ports i aeroports, el règim de residència d'estrangers i l'expedició i homologació de títols acadèmics entre d'altres. També s'estableix el caràcter bilateral i multilateral de les relacions entre l'Estat i la Generalitat, i la possibilitat de nomenar membres d'òrgans de caràcter estatal com el Tribunal Constituciona, el Consell General del Poder Judicial o altres ens econòmics. Per últim, i quant al finançament, la proposta inclosa és la que postula el tripartit des de l'abril ja que no s'ha aconseguit un consens suficient per poder redactar un text conjunt amb CiU.

En qualsevol cas, tots els partits discrepen en alguns punts de la proposta. El titular de el Periódico al respecte ja és clar: "Cinc en un burro". Les discrepàncies de la federació catalanista CiU són el model de finançament, que, segons el Periódico, la coalició no en diu "concert perquè la definició està tan vinculada al sistea propi d'Euskadi que a la federació nacionalista li ha semblat millor buscar un eufemisme com és l'expressió 'acord econòmic' però que, en essència (...) s'assembla molt a l'envejat model basc, "el blindaje de las competencias, el equilibrio territorial y la preservación de un sistema educativo con libertad de elección y que no imponga el laicismo en el sistema público", en referència de la Vanguardia, la qual cosa es tradueix en tres votacions particulars: en finançament, en definició de competències i en "model de país i de societat".

Els vots particulars que els socialistes pretenen tirar endavant són els que fan referència a la constitucionalitat del text i la seva concisió. Segons el País, "los socialistas también quieren negociar un texto final en el que se reduzca a dos el número de competencias del Estado a traspasar a Cataluña por la vía del artículo 150.2 de la Constitución: inmigración e infrastructuras". D'altra banda, "los socialistas piden en su voto particular una propuesta de sistema electoral para las elecciones autonómica que hace más igualitario el valor del voto en cada provincia" i també propugna la concreció de les competències dels municipis.

ERC manté, segons Ridao, cinc grans discrepàncies amb el borrador: la primera en l'àmbit identitari (encara manté la posició de recolzar el dret a l'autodeterminació), en segon lloc, les

intencions del PSC amb la llei electoral i també lligades a l'àmbit territorial discrepàncies amb CiU per la pervivència de les comarques com a ens atès que CiU no vol desnaturalitzar-les (la federació governa a una gran part dels Consells Comarcals), reclames sobre competències i per últim, la fixació del quòrum necessari per aprovar, en el futur, una altra reforma estatutària.

El PP manté un vot negatiu a la totalitat de la llei de lleis catalanes per considerar que el text és inconstitucional en la majoria d'aspectes. "Grandiloqüent elogi de la Constitució Espanyola", tal com destaca el Periódico, és la manera que té de referir-se a l'argument usat pel PP per a la negativa al text estatutari: "Defensar la Constitució no és res més que defensar l'imperi de la llei". La Vanguardia ressalta que, a més, els populars creuen que "se ha acabado confeccionando sin el consenso necesario, fruto de las prisas imprimidas al calendario." i el País fa una enumeració de les principals discrepàncies populars: "uso del término nación; introducción de un capítulo de derechos, capítulo de competencias y su tipología; reforma de leyes orgánicas y traspaso de competencias mediante el artículo 150.2 de la Constitución y sistema de financiación".

Quant a ICV-EUiA, la principal discrepància sorgeix quant als ajuntaments, de manera que, per tal d'assegurar-ne les competències, els ecosocialistes proposen fer un llistat amb les competències que els corresponen. D'altra banda, insta als negociadors a seleccionar les competències que han de ser transferides via article 150.2 i també proposa un preàmbul amb clares connotacions ecosocialistes.

El mateix dia també surten publicades les discrepàncies una altra vegada també de mà dels socialistes més acèrrims, aquesta vegada d'Alfonso Guerra que afirma que "el projecte té 'poques possibilitats de progressar' a la Cambra Baixa, perquè al seu parer requereix 'l'imprescindible' suport del PP -amb què no comptarà- i a més suposaria 'la desaparició de l'Estat", recull el Periódico. "Guerra asegura que el Estatut no pasará el filtro de las Cortes porque rompe la soberanía española". "Guerra añadió que un modelo de financiación que parta de la consideración de las balanzas fiscales tiende a la 'balcanización' fiscal del Estado". E terme, doncs, no només és usat per la dreta política i mediàtica sinó que els membres del partit socialista també l'usen. La Razón també informa de les reformes i assenyala també que, "del mismo modo, consideró que 'no estamos ante una reforma del Estatuto, sino ante nuevos estatutos que o contempla la Constitución' aludiendo a que se aplica la idea de 'tonto el último'

en las reivindicaciones autonómicas. En darrer lloc, aquest mateix dia el Periódico publica la notícia de les declaracions d'Aznar en el campus de Navacerrada de la FAES, en què denuncia que "s'hagi donat a unes 'minories' l'oportunitat d''imposar les seves pretensions dogmàtiques i antidemocràtiques' davant de la majoria que 'creu' i 'sent' que Espanya és una 'nació'.

6.8. Admissió a tràmit a la Mesa del Parlament i treballs de la Comissió Primera

En qualsevol cas, la Mesa del Parlament admet a tràmit la proposta de reforma de l'Estatut el mateix dia 8 i cal esperar fins el dia 21, que és el dia que compleix el termini per presentar esmenes al text, per veure si hi ha nous avenços oficials en la negociació, ara en Comissió. D'altra banda, però, se succeeixen les trobades no oficials de manera bilateral i multilateral entre les forces polítiques catalanes per tal d'acostar posicions en la reforma estatutària.

També, però, els diaris diuen la seva en tot aquest procés de reformes. El dia 10, diumenge, s'hi posicionen tots. La Vanguardia, sota el títol "Estatut encallado", fa una relació dels esdeveniments que en relació a l'Estatut han de passar i també assenyala que l'Estatut encara ha de salvar molts esculls tot i que declaracions com les d'Alfonso Guerra no ajudin el procés estatutari. "Puede pedirse responsabilidad a la oposición, en particular a CiU, que tiene la llave de la mayoría cualificada que se precisa, pero quien tiene la responsabilidad primera y la obligación de buscar el consenso es el Govern que él encabeza". I fa una observació diametralment oposada a la que el dia 3 fa la Razón en un editorial: "De igual manera, el Gobierno español, hoy en manos del PSOE, y el PP, ahora en la oposición, han de aprovechar esta oportunidad para entender que la apuesta por reforzar la pluralidad del modelo de Estado es también una garantía para preservar su cohesión interna". La visió de la Razón és que: "se atisba claramente un intento por rebajar la solidaridad entre los territorios y el perfil homogéneo del país. Y además, por fijar claramente distinciones, categorías autonómicas y privilegios que, además de a los conceptos constitucionales, pueden acarrear diferencias en materia de atención sanitaria, educación, calidad de vida y economía absolutamente inaceptables". El dia 10, la Razón en el seu editorial "el Imperio de los pequeños", no fa referència als esdeveniments sobre l'Estatut sinó que posa en entredit la validesa del sistema electoral que 'afavoreix' els partits nacionalistes i, en concret, les aliances entre aquests partits i el PSOE. "Esos matrimonios de conveniencia han convertido a partidos que en otros países de Europa serían casi testimoniales en auténticos dueños de la situación, casi poderes fácticos que condicionan de manera extraordinaria y absolutamente insólita el devenir político de gobiernos que dirigen los destinos de millones de españoles." El País, en un editorial titulat "Consenso catalán", fa una crítica extensa a CiU. Comença per trobar la causa del 'obstruccionismo de CiU' a la angoixa "porque Cataluña obtenga un nuevo Estatuto sin estar en el Gobierno" i després analitza l'estratègia que seguirà la coalició catalanista: "CiU, dividida entre su alma reformista y su

radicalización nacionalista, en competencia con ERC, se resistirá a ceder hasta que perciba el coste de pasar por culpable del fracaso del Estatuto". Més endavant assenyala: "CiU no vería mal que el Estatuto se estrellara en las Cortes. Un fracaso en Cataluña aparecería, ante la opinión catalana, como culpa suya, pero un fiasco en Madrid sería achacable al PSC y al PSOE. Pero el pujolismo también sabe que el Estatuto es la pieza institucional básica de la ordenación política catalana". D'altra banda, elogia ERC en el seu paper en la reforma estatutària: "Es elogiable que un partido independentista como Esquerra haya actuado con sentido de responsabilidad, sabiendo los límites de la actual relación de fuerzas, y asumiendo el compromiso de que el nuevo texto encaje en el marco constitucional. Quienes presentan a los independentistas catalanes como una amenaza a la estabilidad y al orden constitucional deberían reflexionar sobre este hecho".

Durant el període de presentació d'esmenes, les planes dels rotatius recullen les ja habituals negociacions entre tripartit i CiU per acostar posicions sobre el finançament que no avancen i les acusacions entre CiU, ERC i CiU i PSC, els primers pel grau de nacionalisme que reivindiquen i els segons pels ponts de diàleg, els ultimàtums i la constitucionalitat de l'articulat del text estatutari, la qual cosa va donant substància per omplir les pàgines de política d'aquests dies. De fet, no hi ha dia que els diaris no en parlin, és el tema polític per excel·lència aquests dies, la qual cosa es fa palesa en algunes de les següents notícies a les quals podem fer esment.

En primer lloc, la irrupció de Jordi Pujol en el panorama de l'Estatut. L'ex president de la Generalitat fa dos advertiments als polítics catalans. En primer lloc, l'advertència que formula sobre el pessimisme envers la reforma estatutària" i d'altra banda, els temors que Catalunya es marqui un 'autogol'. En relació a les primeres declaracions, els diaris enfoquen la notícia pràcticament igual però amb matisos molt diferents. "Pujol se planta ante 'el café para todos'", titula la Razón. Les declaracions escollides per aquest diari són que "No es seguro que el nuevo Estatut sea bueno porque a nivel español nunca había habido un control ni un intento de homogeneización de los Estatutos como hasta ahora". Que és el que el Periódico ve a dir amb el titular "Pujol avisa que Espanya no està madura per a un nou Estatut". "Va transmetre un cert pessimsime perquè -va argumentar- el projecte arriba en un moment en què Espanya no està a punt ni per entendre'l ni per assumir-lo". La Vanguardia també fa èmfasi en el retrocés de nivell estatutari que es podria assolir en les circumstàncies actuals segons Pujol, i recorda que al

1979 “no se podía pensar en homogeneización porque 'sólo existían el catalán y el vasco'. Pero ahora, y desde hace años, “éste es uno de los grandes objetivos de las dos grandes fuerzas políticas españolas”. El País, al costat d'una notícia que afirma que la reforma judicial posarà fre a les ambicions de les atuonomies, recull en una columna les declaracions del líder convergent, amb un titular semblant al de la Razón en el fons però no en la forma: “Pujol insta a CiU a rechazar la nivelación de todos los estatutos”. I fa una irònica crítica als convergents: “Pese a que la federación nacionalista se abstuvo el viernes al votar el Estatuto en el trámite de ponencia parlamentaria, Pujol puso en duda la voluntad de los socialistas de impulsar la reforma”. Quant a les segones declaracions, en l'endemig de la petició del Govern central, de mà de Jordi Sevilla, ministre d'Administracions Públiques, que Maragall recuperi “el seny” i que el text s'adapti a la Constitució, Pujol fa unes declaracions en una emissora de ràdio on afirma que es mostra “molt, molt, però que molt preocupat” pel contingut del primer borrador. ”Catalunya no se puede permitir aprobar un texto peor que el que tenemos”, remarca la Vanguardia. “No podemos marcarnos un autogol porque afectaría al poder real de Catalunya, su imagen y su autoestima”. A més, però, el Periódico també recull altres declaracions en referència al líder: “També es va mostrar preocupat pel 'gran rebombori creat i la confusió' i perquè les reaccions (a la resta d'Espanya) són més negatives que mai”. “Deien que el dia que Pujol se n'anés i CiU no governés les relacions amb Espanya serien idíl·liques. Doncs no, són pitjors que mai”. Aquestes declaracions no són recollides per la Vanguardia.

6.9. Les "línies vermelles" i la negociació dels pressupostos del 2006

Uns dies després es fa públic que el Govern de la Generalitat i el Govern Central estan mantenint reunions secretes per tal d'adequar el text estatutari a uns límits que per a l'Executiu Central siguin assumibles a les Corts Generals. D'aquí ve el nom de les anomenades 'línies vermelles' que dicta l'Executiu de Zapatero en referència als límits que la carta autonòmica pot assolir, sobretot quant al finançament, on el ministre Jordi Sevilla advoca per no incloure-hi percentatges quant a la solidaritat i en l'apartat de Justícia, on Juan Fernando López Aguilar ja ha avisat al conseller de Justícia, Josep Maria Vallès, que el paper del Consell de Justícia, el requisit de conèixer el català per exercir de jutge i la gestió del personal i els fonts judicials són punts clarament inconstitucionals de la nova carta autonòmica. La Vanguardia és el diari més escèptic quant a aquests límits: "Ofensiva del Gobierno para moderar la propuesta financiera del Estatut". "Ayer pasó a la ofensiva en el asunto de la financiación y puso los puntos sobre las íes a la propuesta del Govern de la Generalitat". La Razón, tanmateix, enfoca la notícia des de un altre punt de vista: "El PSC dispuesto a batallar con el PSOE" i només començar la notícia ja avisa: "Nadie asegura al PSC que si el Estatut llega a la toma en consideración en el Congreso muchos socialistas se levanten de sus escaños y abandonen la sala. Es más, algunos empiezan a amenazar con ello, según fuentes parlamentarias. Sería una espantada que abriría una importante brecha interna entre socialistas que tanto PSC como PSOE intentan evitar a toda costa". El País no es remet a aquesta notícia, però sí que emfatitza que tant PSC com ERC postulin per buscar una fórmula conjunta per blindar les competències de forma constitucional. El Periódico sí que adverteix: "El Govern i la Generalitat negocien les 'línies vermelles' de l'Estatut en secret". I més endavant fa èmfasi que aquestes trobades (entre Sevilla i Castells i López Aguilar i Vallès) són les primeres que es produeixen des que Zapatero intentés posar 'ordre al galliner del PSOE' com el qualifiquen les forces nacionalistes catalanes i que respectin la tasca del Parlament de Catalunya i els esforços del PSC per consensuar amb les altres forces polítiques catalanes un text plenament constitucional que no hagi de superar esculls a Madrid.

El dia 15 de juliol es reuneixen a la Moncloa el president del Govern José Luis Rodríguez Zapatero i el líder d'ERC, Josep Lluís Carod-Rovira per començar a negociar els pressupostos de l'any vinent. Des de la formació republicana s'advoca per donar-los el vistiplau a canvi de l'aprovació íntegra de l'Estatut que surti del Parlament mentre que l'Executiu prefereix

desmarcar les negociacions pressupostàries del debat de la reforma estatutària. La notícia és vista de diferent manera pels rotatius. La Razón i el País destaquen titulars de la trobada completament oposats: Mentre que el primer emfatitza que: "Zapatero promete a Carod que respetará el Estatut que salga del Parlamento Catalán" i, com a subtitular, "El líder de ERC dice al presidente del Gobierno que la reforma estatutaria 'no quedará ni fuera ni por debajo de la Constitución española'"; el País destaca que "Carod se compromete con Zapatero a que la reforma del Estatuto será constitucional" però no fa referència a les declaracions de Joan Tardà, d'ERC, qui havia esperonat el president Zapatero a posar ordre 'al galliner socialista'. "Por eso aseguró que él no entiende de zoología y no le pidió al presidente que ponga orden 'en el gallinero' socialista, aunque sí le reclamó que cesen las declaraciones por un bando y por otro para contribuir a la calma imprescindible para alcanzar un acuerdo", informa la Razón. El Periódico sí que avisa, el dia anterior que "Zapatero oferirà a Carod pactar el pressupost al marge de l'Estatut" i la Vanguardia se centra en els terminis que es dóna a CiU i PP per adherir-se a la reforma "Zapatero y Carod acuerdan dar más tiempo a CiU y PP para que se sumen al Estatut". D'aquesta manera el diari barceloní és l'únic que dóna cobertura a l'activitat de CiU. "El presidente reafirma su compromiso de respaldar el proyecto que salga del Parlament", destaca com a subtitular. El diari informa àmpliament sobre la contradicció entre el termini del 29-J imposat per Maragall i l'ampliació de terminis per part de Zapatero i Carod. La Razón publica, el mateix dia, un editorial en referència a l'entrevista a la Moncloa que porta com a títol "Carod no se fue de vacío". Segons el rotatiu madrileny, "El encuentro ha estado precedido por un ataque de verborrea que ha llevado a algún dirigente a proclamas de esta jaez: 'El Congreso no puede enmendar lo que decida la soberanía catalana' o 'Madrid no le va a decir a Cataluña hasta dónde puede llegar'.etc". El diari afirma que "tras un año de debates, entre bravuconadas, faroles y puro cálculo partidista" el màxim beneficiari de tot el procés estatutari està sent ERC, mentre que "el Gobierno de Zapatero está sufriendo el desgaste más fuerte de toda la legislatura". "De la Vega sintetizó ayer la postura gubernamental ante el Estatut utilizando una fórmula pedagógica que la llamó 'de las tres Ces': Consenso, Constitución y Ciudadanía (...) Utilizando la fórmula de las tres Ces, la situación del Ejecutivo se reduce a: Cesión, Confusión y Carod". La resposta del partit de l'oposicó davant aquesta trobada tampoc es fa esperar, mentre que el País no ressalta cap declaració del líder del PP, Mariano Rajoy, la Razón se'n fa ressò a la primera plana política, en què destaca que "Rajoy exige la retirada del Estatut y alerta de que Zapatero dirige una desmantelación del Estado", tot i advertir les discrepàncies, -malgrat estar la crisi interna en el PP resolta- amb el paper de Piqué. "Su crítico discurso con el nuevo Estatut

desentona con el de Josep Piqué". "Quizá el elemento más fresco de su discurso fue la denuncia de que es Rodríguez Zapatero quien está tutelando en la sombra, por la vía del 'engaño, de la estafa y de la mentira', una desarticulación del Estado dirigida a convertir a España en un 'ridículo decorado de cartón piedra' siguiendo las directrices de las minorías nacionalistas y, particularmente, del Gobierno de Cataluña". El Periódico és més explícit quant a les crítiques dels populars. "El PP diu que Carod va anar a la Moncloa a 'cobrar el lloguer'". "El PP es va llançar ahir a la jugular de José Luis Rodríguez Zapatero per haver rebut divendres a Josep Lluís Carod-Rovira. Segons Soraya Sáenz de Santa María, Carod 'va demanar' a Zapatero 'un pacte de silenci al PSOE mentre tots dos desmantellen Espanya". La Vanguardia ho publica en grans planes: "Rajoy exige la retirada del proyecto de Estatut porque desmantela el Estado". "El líder del PP acusa a Zapatero de mentir y reformar la Constitución 'sin que se note".

Durant aquests dies també es fan paleses les anàlisis sobre l'evolució i el final de la reforma estatutària. Un dels més interessants és el que publica la Razón el dia 17, fent referència a les discrepàncies en el si del PSOE a causa de la reforma estatutària. "¿Por qué la llaman nación cuando nunca lo hicieron?" Al dia següent el rotatiu publica els resultats d'una enquesta segons la qual "Las autonomías no son nación para los españoles". "Siete de cada diez rechazan que las comunidades autónomas puedan incluir esa denominación en sus estatutos. El 65 por ciento de los encuestados considera que la utilización de este término podría romper la actual unidad de España". En el Análisis de la Semana, el diari de Luis María Anson incideix sobre l'acord de Santillana del Mar, de l'estiu de 2003. "¿Recuerdan? Corría el verano de 2003 y al PSOE, aún en la oposición, le acribillaban a críticas sobre su modelo de Estado. (...) Ni una sola voz socialista apuntó aquel verano que las nacionalidades históricas tuvieran que llamarse naciones, mucho menos que cada Autonomía tuviera derecho a un sistema de financiación diferente al del resto de Comunidades, ni siquiera que hubiera que poner límites a la solidaridad interterritorial.(...) Alfonso Guerra se ha erigido estos días en carcerbero de la Constitución y ha desatado una auténtica convulsión interna en el PSOE. Su propósito no es otro que alzar la voz contra los estatutos catalán y valenciano, acusar a sus compañeros del PSC de pretender la desaparición del Estado y alertar de una futura balcanización fiscal del país."

Per últim, i abans de la finalització de la presentació d'esmenes, Zapatero torna a fer un avís als seus correligionaris perquè minvin les crítiques envers la nova llei de lleis catalana després que

un altre dirigent socialista, aquest cop Chaves, president d'Andalusia, digués que va titllar el projecte del tripartit 'd'inacceptable' per la inclusió del sistema de finançament i crítiques envers Maragall pel canvi de tesis sobre el finançament d'ençà un any, quan feia èmfasi en el concepte de 'pagar per renda i rebre per població'. El Periódico és molt taxatiu i recull "Zapatero prohibeix al PSOE criticar l'Estatut fins que estigui acabat". Segons el País, "Zapatero pide a los dirigentes socialistas que 'no interfieran' en el debate". "Con cierto humor, el secretario de organización señaló: 'Nosotros no pedimos silencio, el partido tiene derecho a expresarse'. Ahora bien, a Blanco le correspondió trasladar la recomendación de Zapatero en la reunión. 'No parece razonable o acertado intelectualmente ofrecer un juicio cerrado sobre un borrador pendiente de votos particulares". La Razón també hi fa referència: "Zapatero llama a capítulo al PSOE". "Tal cual se lo pidió Carod: llamada al orden y amonestación. Zapatero reclamó ayer seriedad y rigor al PSOE antes de opinar sobre un texto que no es definitivo, la reforma del Estatuto catalán. Todos callados hasta septiembre". I en l'endemig de la notícia informa: "Esto es un suma y sigue. Chaves, Guerra, Ibarra, Barreda, Simancas, Vázquez... El sentir mayoritario del tejido territorial del PSOE empieza a pensar que hay que 'tumbar' el Estatuto de Cataluña como sea. Que es mejor que pierda Pascual Maragall a que pierda José Luis Rodríguez Zapatero. Mejor dicho, es mejor que pierda Cataluña a que pierda España".

La Vanguardia, tot i no recollir-ho en titulars, sí que esmenta que "Zapatero pide al PSOE moderación al hablar del Estatut, y Chaves defiende el derecho a opinar en un debate que afecta a todos". Just el dia abans que es tanqui el període per a la presentació d'esmenes al text estatutari, el Periódico publica un editorial en el qual denuncia que aquest és un Estatut d'amenaces i critica el paper dels partits polítics: "Els sembla poca cosa a Pujol i l'actual direcció de CiU, malgrat que no van intentar canviar l'anterior -sensiblement inferior en competències- durant les dues dècades que van governar. Mentrestant, sembla ser massa per a un PP que mai va intentar desenvolupar a fons les possibilitats del vell text, que ara, tardanament, considera modèlic. I hi ha socialistes als dos costats de la línia divisòria de postures".

El Periódico ja ho afirma en la portada: 'La recta final del debat al Parlament es complica'. "Onada d'esmenes a l'Estatut després de 18 mesos de discussió". El Periódico, amb un símil gràfic afirma: "Els partits inunden l'Estatut amb una onada de 600 esmenes". I, gairebé de forma airada critica: "La reforma de l'Estatut va camí de fer miques tots els rècords parlamentaris. Els 18 mesos de treball, cinquanta reunions de la ponència que ha redactat l'esborrany, dues

cimeres de líders polítics i reunions bilaterals i trilaterals arreu no han estat suficients per aplanar la recta final de la tramitació parlamentària". La Vanguàrdia hi incideix un dia després, atès que destaca particularment el dia 21 la 'ofensiva de consellers en Madrid para negociar las aristas del Estatut". "El Gobierno pide a ERC que no vote enmiendas con CiU y evite apuros al PSC". El dia següent, la Vanguàrdia sí que hi fa èmfasi, en dir que "Nadie cede y el Estatut queda pendiente de una cumbre entre Maragall y Mas", a la qual l'altre diari català no hi dóna gens d'importància. I, en un requadre apunta 'La cifra' i esmenta el número d'esmenes (198 del PP, 165 de CiU, 92 del PSC, 50 d'ERC i 49 d'ICV).

6.10. La discussió pels Drets Històrics

Tanmateix, aquest dia la Vanguardia pretén donar relleu a un fet que acabarà trasbalsant la reforma estatutària a finals d'aquest mes: "ERC desafía al PSC e invoca los derechos históricos para blindar competencias". "ERC no sólo no está dispuesta a aceptar que el PSC introduzca más rebajas en el proyecto del nuevo Estatut, sino que desafía a su socio en el Govern e invoca los derechos históricos de Catalunya para blindar algunas de las competencias de la Generalitat". Les competències sobre les quals els partits polítics volen emfatitzar són les competències exclusives en matèria de dret civil, cultura i llengua, règim local, organització de les institucions de la Generalitat i seguretat, adduint que els Mossos d'Esquadra ja existien al segle XVIII. En aquests moments, cada diari recolza les declaracions de líders polítics que més li interessen: El País: "En una entrevista radiofónica, Maragall repitió ayer la apelación al consenso que había formulado el martes en un homenaje al ex dirigente de CiU Miquel Roca, uno de los ponentes de la Constitución y del Estatuto de 1979". La Razón dóna pes a unes declaracions dels republicans que els altres diaris no recullen: "Los partidos presentan medio millar de enmiendas al proyecto del Estatut". Això com a subtitular en les planes nacionals i titular en les autonòmiques catalanes. Ara bé, el titular principal en les nacionals és "ERC amenaza con un adelanto electoral si se cambia el Estatut". "El 'conseller' primero de la Generalitat, Josep Bargalló, advirtió ayer de que si los 'retoques' al Estatut en el Congreso de los Diputados son 'sustanciales', el parlamento catalán podría retirar el texto y, por lo tanto, 'tendríamos que valorar nuestro acuerdo de Gobierno tripartito' por el que debería convocarse una 'consulta popular, que puede ser desde elecciones hasta un referéndum'. I també destaca en l'endemig de la notícia: "ERC no renunciará a reclamar la autodeterminación porque esta es 'nuestra ideología'". Els altres diaris, però, no es fan ressò de la notícia. El Periódico creu que l'Estatut és d'Oscar Wilde, en referència a la frase de l'autor segons la qual: "Només hi ha una cosa al món pitjor que el fet que parlin malament de tu, i és que no parlin de tu". "I és una frase oportuna davant la unànime insatisfacció que demostren tots els grups parlamentaris davant el projecte d'Estatut sobre la taula. "Les esmenes (...) són un bon resum del treball de la ponència en un doble sentit. Un de dolent: en 18 mesos no s'han posat d'acord. Un altre de bo: cap partit ha actuat amb absoluta llibertat en la ponència". "Maragall y Mas fijan su primera cumbre para desbloquear el Estatut", que tindrà lloc el dia 27 a les 18.30, el dimecres vinent. El diari emfatitza molt aquestes trobades bilaterals, com també les destaca el País: "CiU y PSC prevén pactar en siete días las competencias del Estatuto". "Maragall y Mas preparan una entrevista

para facilitar el acuerdo". Probablement, al diari l'interessa més recalcar que es vol subscriure un acord entre aquestes dues forces polítiques que no que ERC està proclamant un avançament electoral. Els editorials dels diaris mostren la preocupació envers el procés estatutari. Només els diaris editats a Catalunya hi fan esment: La Vanguardia ressalta un dels qualificatius més estesos durant el procés estatutari a Madrid, que és que el text és intervencionista: "La pregunta es si era necesario ser tan explícito". I justifica: "las condiciones de vida y las necesidades de los catalanes (...) se han vuelto mucho más complejas. Además, la experiencia dice que la ambigüedad en algunos preceptos provoca una confusión interpretativa que termina inevitablemente por perjudicar al más débil. Esto explicaría que la ponencia haya confeccionado un texto mucho más largo y explícito que el de 1979, para evitar a base de multitud de precisiones la invasión por parte de la Administración central de las competencias de la Generalitat." Tanmateix, adverteix: "Multiplicar casi por cuatro el número de artículos del Estatut resulta a todas luces excesivo y denota una actitud a la defensiva que en algún momento del trámite parlamentario puede devenir hasta grotesco". "L'Estatut es posa difícil", afirma el Periódico. En el seu editorial critica l'actuació de tots els partits polítics per presentar l'elevada quantitat de 600 esmenes i denuncia especialment les dels membres del tripartit, "ja que precisament amb els seus vots va ser aprovat l'actual text". I avisa: "Seria un fracàs esplendorós de tota la classe política catalana que, després de tant de soroll, per partidismes i maximalismes Catalunya no disposés d'un nou Estatut mentre les altres comunitats aprofiten el camí obert per nosaltres per modernitzar els seus". Segons el diari, "és 'vital' que es deixi pas al pragmatisme i a la responsabilitat i que es recuperi 'la via catalana', la tradició constructiva del catalanisme polític i 's'acabin els salts al buit".

El dia 25 el dirigent d'ERC fa unes declaracions que són recollides amb un idèntic titular pel Periódico i per la Vanguardia: "Carod posa data de caducitat a l'Estatut abans que sigui aprovat" i "Carod pone fecha de caducidad al Estatut antes de ser aprobado". Els subtitulars en relació a CiU, tanmateix, són oposats: "Convergència denuncia les 'rebaixes' del text la vigília de la discussió dels temes polèmics' i "ERC propondrá a CiU unirse para retirar el texto si es recortado en Madrid". "Que no se engañe quien piense que estamos aprobando un Estatut para los próximos 30 años, advirtió, antes de puntualizar que 'en el momento en que haya nuevas necesidades y se modifique la actual correlación de fuerzas, Catalunya no tiene ninguna otra salida responsable que volver a hacer un nuevo cambio en el marco institucional". És a dir, quan es compleixi la seva predicció que ERC seguirà creixent electoralment" puntualitza El

Periódico. Si bé el País no explicita les declaracions de Carod-Rovira, la Razón publica un titular en què interpreta les declaracions dels republicans: "ERC insinúa que este Estatut será el primer paso hacia una Cataluña independiente". "De sus palabras se desprende que Esquerra Republicana de Cataluña ha renunciado a dar el salto de longitud y ha optado, en vistas de la correlación de fuerzas en el Parlament, por intentar el triple salto para lograr la independencia". Un altre símil gràfic.

"Perilla l'Estatut". Així ho constata el Periódico a la portada el dia 27. El PSC es rebel·la davant un pacte d'ERC i CiU. Els socialistes votaran 'no' si el text invoca els drets històrics per demanar noves competències. I fins i tot aventura: "La ruptura entre dos socis del Govern obre una crisi que pot anticipar el final de la legislatura". Qualificada en la notícia com "la pitjor crisi dels 18 mesos de treballs de redacció de l'Estatut", el Periódico explica la causa de les divergències entre dos dels membres del tripartit: "El conflicte va sorgir a l'acceptar CiU un conjunt d'esmenes presentades per ERC en què, breument, s'afegia una frase introductòria a determinades competències: "En virtut de l'actualització dels drets històrics de Catalunya s'incorpora a la Generalitat..." A partir d'aquí, el text quedava intacte. Per a la Vanguardia, "El PSC amenaza con votar contra el Estatut si invoca los derechos históricos". "CiU y ERC pactan incluirlos para blindar competencias exclusivas de la Generalitat". En una notícia menys destacada, la Razón també hi fa esment i el País també informa del mateix assumpte. D'altra banda, el País inclou en una columna la querella que el president Maragall ha presentat a la Cadena COPE per injúries. "Según el texto de la querella, 'las seguidillas se dedicaban íntegramente a atribuir toda clase de borracheras al querellante", lo que motivado la acción judicial del presidente de la Generalitat". El president reclama tres milions d'euros, que donarà a l'ONG Intermón-Oxfam.

Atesa aquesta crisi, el Periódico publica un editorial al respecte en què critica l'acció de republicans i convergents. "Apel·lant als *drets històrics*, una via aliena al catalanisme polític, controvertida jurídicament, que el PSC mai ha volgut ni vol avalar". A més a més, amb tanta reticència cap als socialistes espanyols, el nacionalisme català sembla desconèixer que, o s'aprofita l'actual correlació de forces i la presència d'un president del Govern amb convicció històrica que s'ha d'articular millor la pluralitat de l'Estat, o podem passar anys sense millorar l'Estatut actual, obsolet per a les necessitats del present i el futur de Catalunya".

L'ESTATUT I EL QUART PODER

El dia 28, l'endemà de la reunió entre Mas i Maragall, els diaris publiquen visions dispars sobre la trobada del dia anterior. La Vanguardia, en la portada destaca: "Maragall y Mas no consiguen desbloquear el nuevo Estatut". I afegeix com a subtitular: "Carod asegura a Maragall en una maratoniana jornada que 'los derechos históricos son irrenunciables', afirmació clarament contraposada a la que assegura el País: "CiU y ERC reducen las apelaciones a los derechos históricos en el Estatuto catalán". Segons el rotatiu, atès que els convergents advocaven per reivindicar mitjançant els drets històrics un total de 18 competències i els republicans un conjunt de set, el fet que s'hagin quedat en vuit és un avenç. Ni tan sols el Periódico, afí als socialistes és optimista en aquest punt: "Maragall no convenç Carod, però és optimista respecte a CiU". La sensació, doncs, és que, a dos dies de la votació en comissió i amb la impossibilitat d'arribar a un acord "entre PSC i ERC-CiU, el debat estatutari s'haurà de deixar pel setembre un cop el Consell Consultiu hagi dictaminat sobre el text que, a parts, s'aprovi a la Comissió Primera. En "el motiu del divorci", El Periódico explica que els drets històrics han estat una apel·lació recent a Catalunya i que dues comunitats autònomes, a part de Navarra i el País Basc, els han incorporats, com són Aragó i València. A hores d'ara, les cinc qüestions clau plantejades pels convergents per poder arribar a un acord final sobre l'Estatut són principalment: el finançament (recaptació i gestió pròpia dels impostos), el blindatge de competències, no tancar el model territorial, no definir el sistema electoral i unitat d'acció al congrés". Però els socialistes consideren que s'han canviat les regles de joc de la ponència i que no és admissible aquesta reivindicació.

Artur Mas i Pasqual Maragall en un moment de l'entrevista

L'ESTATUT I EL QUART PODER

La Razón, amb el titular "Carod mantiene el pulso al PSC y considera 'irrenunciables' los derechos históricos" dóna pas al que passarà durant els pròxims mesos. "La crisis desatada en el Estatut catalán a raíz de la invocación de CiU y ERC de derechos históricos para blindar competencias (...) certificó que la suerte del texto deberá decidirse en septiembre". A la mateixa conclusió arriba el Periódico, que, en l'editorial del dia 28 afirma: "tot apunta que haurà de ser el Consell Consultiu -i no les pressions d'uns partits sobre els altres- el que, al setembre, trenqui l'actual bloqueig. Davant les discrepàncies, el dictamen del Consultiu sobre què és constitucional i què no ho és, és l'unica forma de salvar la situació a gust de tothom". El Periódico ja havia afirmat el dia anterior que el debat sobre els drets històrics no era tradició a Catalunya, ara ho torna a reafirmar, discrepant amb la posició que manté la Vanguàrdia: "Una obsesión política justificada en la vocación centralizadora del gobierno de turno desde que se aprobó el Estatut, en 1979. (...) La apelación a los derechos históricos no es nueva. (...) Desde diversos sectores catalanes se ha venido reivindicando que los derechos históricos sean aplicables a Catalunya, aunque no se cite expresamente en el texto constitucional", mentre que el Periódico afirma taxativament: "el pols sobre els drets històrics és menys rellevant del que diuen els que demanen la seva menció explícita respecte a competències que no tenen res a veure amb el passat. D'una banda, per la seva inconstitucionalitat. De l'altra, per la impossibilitat que ho accepti el Parlament Espanyol". Els dos diaris avisen les forces polítiques catalanes. "Sin embargo, el exceso de tacticismo puede estar conduciendo inevitablemente al fracaso del proyecto. Una posibilidad real que afectaría, por descontado, al futuro del gobierno tripartito". "Ara, després del desori final, l'únic que és rellevant és sortir de l'embolic sense que ningú hagi d'abaixar-se els pantalons".

El dia 30, l'endemà de la votació en comissió, la sensació és de pessimisme envers la reforma estatutària. Segons la Vanguardia, "La comisión del Estatut deja abierta la crisis hasta otoño" mentre que el Periódico creu que "Esquerra i CiU tiren endavant un Estatut que impedeix el consens". Tal com ha quedat el text després de la votació en comissió, tan sols ERC i ICV, és a dir, 32 dels 135 diputats del Parlament, donarien suport a la nova reforma estatutària, mentre que són necessaris 90 per poder aprovar el text. Mentrestant, el Periódico fa una dura crítica contra ERC. Després d'assenyalar que els populars s'esperaven la derrota en el rebuig a les seves esmenes, el Periódico apunta que "la derrota va resultar amarga pels socialistes, amb unes esmenes que van quedar a la cuneta per l'aliança ERC-CiU, que va comptar amb el suport d'Iniciativa. Per si això fos poc, el grup que ahir va capitanejar Manuela de Madre va haver de

veure com Josep Lluís Carod-Rovira, amb Joan Puigcercós, el seu número dos, a l'esquena, i Artur Mas, treien pit per l''èxit' obtingut". "El president d'ERC no va admetre que el seu fos un gest de traïció al Govern, sinó tot al contrari. El seu grup va explicar, va ser 'lleial' amb l'Executiu de Pasqual Maragall perquè va votar a favor de la proposta de finançament pactat pel tripartit i va rebutjar, de la mà del PSC i d'ICV, la de CiU. D'altra banda, mentre la Razón destaca que "El atasco en el Estatut precipita la amenaza de un avance electoral" en la primera plana política; el País emfatitza que "Maragall asegura que las divergencias con Esquerra no afectarán a su Gobierno". La sensació doncs, és que els socialistes han quedat malparats en aquest últim tràmit, tal com lamenta Manuela de Madre en destacar que els "d'ERC han picat l'ham". La situació doncs, és, segons els del PSC "greu i delicada", mentre que la Vanguardia intenta culpabilitzar els socialistes i populars: "PSC y PP se quedan en minoría por el pacto de ERC y CiU sobre los derechos históricos". D'altra banda, al dia següent tampoc es fan esperar les rèpliques des de l'altra banda, ja que el PSC acusa els republicans de no ser lleials davant la proposta catalana. "Carod-Rovira recuerda al PSC que ERC únicamente es leal a Cataluña", diu la Razón i, en un titular gairebé idèntic, ho esmenta el Periódico: "Carod adverteix al PSC que la seva única lleialtat és amb Catalunya". Tanmateix, tot i que "El Estatuto divide al Gobierno catalán", tal com recorda el País, Joan Saura s'apressa a negar que això signifiqui la fi de la legislatura perquè encara queda el mes de setembre, mentre que és contestat des de les forces opositores de forma contrària atès que es considera que l'Estatut ha estat l'objectiu prioritari de la legislatura i que si aquest fracassa, s'ha de dissoldre el Parlament i convocar eleccions. "El Govern reprocha a Esquerra que se atribuya la paternidad del Estatut". El Periódico, el dia 31, en una entrevista que fa a Maragall el titular de la qual és "La situació està madura, estem molt a prop de l'èxit", en preguntar-li sobre l'actuació d'Esquerra durant els últims dies, respon que tot i que hi ha una certa sorpresa, "no m'estranya que fins a l'últim dia ningú sacrifiqui les possibilitats que té d'influir en el text, de portar l'Estatut de Catalunya al seu molí i de fer tan visible com pugui les seves aportacions". De manera que, d'una manera o una altra, la posició d'Esquerra pot quedar justificada. Més enllà dels titulars i de les notícies, els diaris també es posicionen quant a la reforma. La Razón afirma que el camí més natural si l'Estatu fracassa és que es convoquin eleccions autonòmiques. I es planteja. "Pero ¿qué ocurriría con el Gobierno de España si ERC retirara sus apoyos a los socialistas y quedar, por tanto, en minoría? Puigcercós despeja el interrogante, señala al PNV como futuro aliado del Ejecutivo y desvela que 'ya hay conversaciones que van por muy buen camino', dato confirmado ayer por el propio Josu Jon Imaz." I conclou que "Es decepcionante y un error que el Ejecutivo ni siquiera se

plantee buscar más acuerdos con el PP en materias de política de Estado y prefiera apostar por grupos que ni siquiera creen en España". El País també es mostra pessimista en el seu editorial "El Estatut, a peor". Segons el rotatiu madrileny, la invocació als drets històrics és una inconstitucionalitat ja que són "de matriz foral y preconstitucional, ajenos a la tradición catalanista moderna y a la lógica de la Constitución" i tot i alavar els esforços del PSC "por encajar el borrador en el marco de la Constitución", conclou taxativament que "en el actual estado de cosas, no puede ni debe tener entrada en las Cortes". El diari català La Vanguardia, en el seu editorial del dia 30 constata que "en puridad, el dictamen que salió ayer del Parlament no puede catalogarse de un proyecto de reforma del Estatut, sino de varios, debido a las enmiendas radicalmente opuestas de unos y de otros" y afirma que "la impresión que llega a la opinión pública es que en el debate se enfrentan dos concepciones de Catalunya cada día que pasa más sorprendentemente radicalizadas. Una que es esencialmente nacionalista y otra que es básicamente autonomista", tot i assenyalar que aquesta visió no es correspon amb la realitat política i social del país, que de fet, ho demostra en la "enorme transversalidad de sus convicciones políticas, que se demuestra en el consdierable trasvase de votos según se haya tratado de elecciones generales, autonómicas o locales. I es pregunta "a qué viene esa rigidez sobrevenida a última hora en la negociación de la reforma del Estatut por parte de los ponentes y de los partidos". Finalment, conclou que "en concreto, Pasqual Maragall y Artur Mas, en cuanto líderes de estos grupos en el Parlament (en al·lusió a PSC i CiU) tienen la responsabilidad mayor de buscar el acuerdo que impulse el futuro Estatut".

7. L'Estatut al Consell Consultiu

El Consell Consultiu és un organisme depenent de la Generalitat que s'establí en l'Estatut de 1979. La seva funció és assegurar el compliment i l'observança de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Els dictàmens d'aquest ens no són vinculants per a la Generalitat però acostumen a valorar-se de forma determinant. En qualsevol cas, però, tenen un caràcter tecnicojurídic elevat. En el moment que s'està demanant la opinió a aquest organisme no és possible fer-ho alhora amb cap altre òrgan de la Generalitat, si no és en relació amb al·legacions que s'hagin de fer davant el Tribunal Constitucional.

El Consell Consultiu, que amb el nou Estatut ha esdevingut el Consell de Garanties Estatutàries, intervé a petició del Parlament o del Govern quan aquests han de fer alguna impugnació davant el Tribunal Constitucional o per informar sobre un text que ha de ser aprovat com a llei pel Parlament, de manera que es puguin corregir a temps, i sense que hi intervingui cap tribunal, possibles vulneracions de l'Estatut o de la Constitució.

El Consell Consultiu està format per set consellers, els quals han de ser juristes catalans de reconeguda competència amb més de set anys d'experiència professional. Dos dels membres del Consell són designats pel Govern i cinc pel Parlament, per majoria de tres cinquenes parts dels diputats.

Durant l'agost de 2005 el Consell Consultiu té la tasca d'analitzar l'adequació a la Constitució de l'esborrany d'Estatut d'Autonomia que s'havia aprovat en Comissió. Els membres del Consell en aquest moment són:

-Joaquín Tornos Mas, Catedràtic de Dret Administratiu, Membre de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya i antic degà de a Facultat de Dret de la UB. És elegit pel Parlament a proposta del PSC.
-Pere Jover Presa, Catedràtic de Dret Constitucional, diputat al Congrés entre 1979 i 2000, és elegit pel Parlament a proposta del PSC.
-Jaume Vernet Llobet, Catedràtic de Dret Constitucional. Fou degà de Ciències Jurídiques de la Universitat Rovira i Virgili i és elegit pel Parlament a proposta d'ERC.
-Marc Carrillo López, Catedràtic de Dret Constitucional, Va formar part de la Junta Electoral

entre els anys 1994 i 1997 i fou nomenat pel Govern i se'l qualifica pròxim a ICV
-Agustí Bassols Parés, advocat, fou exconseller de Justícia i de Governació, exdiputat de CiU, fou nomenat pel Govern i se l'atribueixen postures pròximes a CiU.
-Jaume Camps Rovira, advocat. Va ser diputat de CiU des del 1980 fins al 2005. És elegit pel Parlament a proposta de CiU.
-Joaquim Borrell Mestre, Magistrat en excedència, elegit pel Parlament a proposta del PP.

Des del mateix moment que s'encarrega la feina a aquest òrgan de la Generalitat, es tem que les votacions resultin en una confrontació entre quatre a tres, sobretot a causa dels drets històrics, de manera que es conformaria un bloc entre el vot dels consellers pròxims a les tesis nacionalistes (CiU i ERC) i els dels altres partits polítics.

Els membres del Consell Consultiu: Joaquim Borrell, Jaume Vernet, Pere Jover, Marc Carrillo, Jaume Camps, Agustí Bassols i Joaquim Tornos.

7.1. Acusacions de coaccions al Consell Consultiu

Tan bon punt comença el mes d'agost, CiU i PSC s'acusen mútuament de coaccionar els membres del Consultiu. Ho recull el dia 3 en una notícia el Periódico: "El PSC i CiU s'acusen de pressionar el Consell Consultiu per l'Estatut". I ho recull gràficament d'aquesta forma: "El primer a obrir la caixa dels trons va ser Artur Mas. El president de CiU va trobar escandalós que el PSC utilitzi el Consell Consultiu per intentar rebaixar el contingut del nou Estatut 'a base de dir que tot és inconstitucional". "L'acusació de CiU feia referència a la petició específica que ha fet el PSC al Consell Consultiu perquè dictamini sobre una vintena de punts de l'esborrany estatutari que considera inconstitucionals". Precisament a aquest punt fa referència el titular de la Vanguardia: "El PSC marca pautas de inconstitucionalidad al Consell Consultiu en 21 puntos del Estatut". Queda doncs, demostrat, com el diari afí a CiU vol intercedir en aquest punt. El diari afí als socialistes es marca molt també amb la crítica als convergents en l'encetament a una notícia en què "Mas insta a Maragall a estovar el PSC si vol que s'aprovi l'Estatut". "Artur Mas es va permetre ahir la llicència de posar deures estiuencs a Pasqual Maragall si vol aprovar l'Estatut al setembre". Irònicament està criticant l'actuació del president de CiU. El País, en la voluntat de fer que la intenció del PSC sigui ben vista a ulls dels espanyols anuncia en una columna nacional: "El PSC pide al Consejo Consultivo un dictamen específico sobre los derechos históricos" i la Razón publica dos titulars al respecte. Una les planes nacionals en què afirma que: "El PSC duda de la constitucionalidad de 21 puntos del Estatut" i un altre a les catalanes, en què es fa ressò d'una declaració d'Artur Mas: "CiU cree 'escandaloso' que el PSC utilice el Consultivo para cortar alas al autogobierno". Aquestes acusacions són respostes des del mateix Consell i també són comentades pels diaris, tot i que amb visions força diferents. Mentre el Periódico assegura que "El Consultiu nega pressions dels partits pel dictamen de l'Estatut", la Vanguardia informa que "El Consell Consultiu pide respeto a los partidos para no interferir en el dictamen sobre el Estatut". A més, si des de les formacions polítiques es van donant compte de les declaracions d'esquerra segons les quals el tripartit pot perillar així com també des de fonts convergents, el Periódico ressalta en un subtitular un cop de força: "Montilla recorda a Mas que CiU i Esquerra no poden aprovar la reforma estatutària sense els socialistes", en un intent de manllevar-los de l'eufòria que els ha causat votar conjunts en Comissió quant als drets històrics.

L'ESTATUT I EL QUART PODER

La polèmica sobre l'Estatut també està tenint efectes sobre el Govern de Zapatero. Des de la seva investidura com a president del Govern, és evident que l'Estatut està essent l'assumpte que més desgast li està causant, bàsicament perquè no només els populars s'hi han posicionat en contra sinó perquè tradicionals feus socialistes, de mà dels seus dirigents estan representant una acarnissada crítica contra el nou projecte. En qualsevol cas, però, els diaris en minven o en donen més importància segons les afinitats ideològiques. El fet que ERC hagi fet un canvi d'estratègia a última hora amb la reivindicació dels drets històrics pels quals postula també CiU, ha desencadenat un seguit de crítiques entre socialistes i republicans per l'abast de la crisi si, finalment, en el debat a Catalunya l'Estatut no tirés endavant. Atès que Zapatero fou investit gràcies, entre d'altres, als vots d'ERC, es tem que un fracàs a Catalunya pugui perjudicar l'estabilitat governamental a Madrid. El Periódico i el País ofereixen dues visions contraposades a les que afirma la Vanguardia: "El Gobierno teme por su estabilidad si PSC y ERC rompen por el Estatut". En canvi, el Periódico, l'altre diari català, afirma que "Zapatero descarta que la polèmica de l'Estatut afecti el seu Govern". El País també hi fa referència, tot i que no en titulars i assenyala una frase que també inclou l'altre diari afí als socialistes: "Yo veo el Gobierno Central con mucha estabilidad", "Jo veig el Govern amb molta estabilitat". La Vanguardia no recull aquesta fase 'triomfal' del president.

D'altra banda, i en l'endemig de la proposició d'ERC d'una nova Constitució Espanyola que reconegui el dret a la secessió i que suprimeixi la referència a la 'indissoluble unitat espanyola', continuen tenint lloc les declaracions entre convergents i socialistes en un intent de 'desbloquejar' l'Estatut. El mateix dia 6 d'agost, la Vanguardia i el Periódico publiquen dues notícies diametralment oposades. Mentre el diari afí als socialistes metropolitans afirma que "Mas espera que Maragall el citi, però vol 'una reunió operativa'", la Vanguardia informa que "CiU confiesa que no espera que el president evite el bloqueo y se prepara para elecciones". "La cúpula de la federación augura que no habrá negociaciones con el PSC en agosto, ni siquiera la reunión Maragall-Mas". Fins i tot el titular de la Razón és més pròxim als socialistes: "Mas se ofrece a Maragall para negociar el Estatut, pero pide reuniones 'útiles'".

Els diaris també es posicionen quant al paper que ha d'exercir el Consell Consultiu en la reforma estatutària. El Periódico fa una crítica a uns polítics que no especifica: "Per empitjorar les coses, no hi han faltat les simplificacions, per part dels que han preferit traspassar la seva responsabilitat en lloc d'assumir un exercici de realisme, sobre què és previsible que dictamini

aquest òrgan col·legiat en funció de quin partit va proposar l'elecció de cadascun dels seus membres.

La Vanguardia avala la tesi de José Montilla en afirmar que tot i que el dictamen del text és recomanable, aquest no és vinculant i, per tant, els partits poden o no acatar les decisions. Això succeeix perquè, ja per endavant, PSC i ICV han afirmat la voluntat d'acostar les seves posicions a allò que dictamini el Consultiu mentre que les altres formacions polítiques no ho han assegurat. En certa manera, el que intenta el diari és justificar la decisió de CiU de no acceptar les tesis inconstitucionals que dicti l'òrgan atesa la seva inferioriat en les votacions. Segons el diari, "la opinión del Consell Consultiu es importante; incluso puede calificarse como la más trascendental (...) pero la decisión final deben tomarla los políticos y que cada grupo asuma la responsabilidad de su decisión ante su electorado y el conjunto de los catalanes. Lo contrario sería dejar la responsabilidad en unas personas que no les corresponde, al margen de su acreditada opinión".

El dia 16 es fan públiques les declaracions de Pasqual Maragall dient que "o hi ha Estatut per la Mercè o no n'hi haurà". Tant el Periódico com la Vanguardia ho recullen d'igual manera, (el Periódico en la portada) mentre que difereixen en el subtitular: "Mas insta el president a 'arremangar-se' si vol que el text tiri endavant" i "Mas lamenta que el president no lo haya convocado y se muestra pesimista".

D'altra banda, els socialistes no volen eleccions anticipades. I les declaracions dels líders d'ERC ho desmenteixen, "ERC eleva la presión al PSC e insiste en adelantar las elecciones si no hay Estatut", afirma la Vanguardia, i, el mateix dia, el Periódico matisa: "Puigcercós, a diferència d'altres dirigents d'ERC, prefereix no parlar d'eleccions anticipades". Mentrestant, se succeeixen les rèpliques i contrarèpliques de dirigents socialistes i convergents, que s'acusen mútuament de mantenir una actitud 'infantil' i de 'mofar-se' dels catalans. Un dels dirigents d'ICV, Jordi Guillot, ja ho adverteix d'una manera molt crítica: "Els partits catalans estem fent el ridícul, un ridícul irresponsable i incomprensible davant la ciutadania", en assegurar que després d'un any i mig de treballs de la ponència la situació "comença a ser esperpèntica."

7.2. Declaració de principis bàsics de l'Estatut de Pasqual Maragall

I, finalment, el dia 24, uns dies abans que el Consell Consultiu dictamini sobre l'Estatut, Maragall fa una declaració amb els principis bàsics de l'Estatut. En onze punts el president fa un resum del que, al seu parer, ha de contenir la reforma estatutària. El diari més escèptic a la reforma és el de capçalera del Govern, el de la 'caverna socialista' com els anomenen despectivament els catalanistes. "Maragall insiste en que Cataluña es una nación y en que el Estado Español es federal", titular a les planes nacionals. D'altra banda, el president ha enviat cartes a totes les formacions polítiques el darrer dilluns per iniciar una nova ronda de reunions per tal d'acostar posicions. Els partits continuen parlant, que si Carretero insinúa que algun càrrec haurà de dimitir si la reforma fracassa (la Vanguardia ja selecciona la 'víctima', el president Maragall, mentre el Periódico no en fa menció), intents de CiU perquè Esquerra se sumi al finançament que la federació postula, les advertències del conseller Nadal al secretari d'organització del PSOE que 'calli' i no interfereixi en la nova llei de lleis catalana mentre l'altre 'renya' el paper del tripartit en la reforma, i l'empeny de Zapatero de prendre d'una vegada per totes l'impuls a la reforma estatutària i esperonar els seus barons a "passar de la defensiva a la ofensiva" en les reformes territorials, segons paraules recollides per el Periódico, en el transcurs d'un comitè de l'Executiva Federal dels socialistes. D'aquesta manera, els socialistes volen que es recondueixi el procés de mà del "talante" de Zapatero. La Vanguardia incideix en les divisions internes en el PSOE: "Montilla insta a Ibarra a leer el programa del PSOE donde figuran las reformas estatutarias, que 'no son capricho ni imposición". D'aquests dies són també les declaracions del líder Zapatero en assegurar que no permetrà "aventuras egoístas e insolidarias" però que tampoc advoca per "l'immobilisme". Només a tall d'exemple, la Razón y la Vanguardia recullen aquestes advertències (la Razón no inclou en grans caràcters "l'immbolisme") en grans titulars mentre que el País dedica el subtitular a aquesta informació i reserva el titular per a "Zapatero asegura que habrá Estatuto catalán", tal com fa el Periódico, que diu que "dóna al PSC el seu suport en el Estatut" i que "qualifica de 'legítim' discutir la solidaritat". I ressalta el Periódico unes paraules de Zapatero a col·lació del federalisme: "Si els EUA són una nació, ¿per què no pot ser Espanya un Estat amb diverses nacions? Segons el president, Catalunya vol més autogovern "per anar de bracet d'Espanya, no per allunyar-se'n"

"Abraçada de l'ós" del PP en acord en quatre temes clau: Lluita Antiterrorista, Model d'Estat, Reforma Educativa i Política Exterior. Quant al tema en referència a l'Estatut, la iniciativa

popular es concreta en "Evitar el 'desguace del Estado' manteniendo el modelo constitucional que fija claramente la unidad de España y que España es una nación. Que no se reforme ningún estatuto, ni el catalán, si no hay acuerdo de los dos partidos".

D'altra banda, un grup de 20 empresaris catalans envia a a Generalitat una missiva en què insta els polítics a apressar-se amb la reforma estatutària i assolir un acord "com més aviat millor". El fet que des de sempre s'hagi vinculat l'empresariat català amb el grup parlamentari CiU fa que la carta, inicialment dirigida a Pasqual Maragall, prengui un altre caire i també sigui presa com una al·lusió als altres dirigents polítics, en especial, Artur Mas. "El Govern ve en la carta de los empresarios una llamada a PSC y CiU a la sensatez". Ara bé, la Vanguardia no deixa de fer referència als termes en què més endavant s'expressa el dirigent convergent: "Algunos, y no precisamente nosotros -afirmó Mas en alusión al PSC-, deben leer con mayor atención que nosotros la carta" i inclou informacions que són clarament contraposades a les declarades per el Periódico: "El líder convergente hizo notar que el llamamiento empresarial contiene dos peticiones con las que se identifica". "Mas no es dóna per al·ludit per una carta dels empresaris", informa el Periódico, tot i més endavant recollir les mateixes declaracions que aplega la Vanguardia. D'altra banda, el Periódico també informa que la missiva, tot i no fer referència a cap partit polític concret, propugna una "Catalunya desenvolupada en una Espanya democràtica i constitucional".

7.3. Dictamen del Consell Consultiu

Finalment, el dia 5 de setembre, el Consell Consultiu entrega el dictamen sobre l'Estatut que l'organisme ha elaborat. Aquest mateix dia és el de l'Opa d'Endesa sobre Gas Natural, que és molt mal rebuda des de Madrid.

Tot i que ja se sabia des d'uns dies abans que el Consell Consultiu havia dictaminat, en una votació molt ajustada, que els drets històrics i el finançament postulat per CiU havien estat qualificats d'inconstitucionals, el Periódico dedica titulars durant aquests dies a fer èmfasi en la posició de CiU. "CiU desacredita el dictamen del Consultiu sobre el nou Estatut", "El dictamen del Consultiu sobre l'Estatut no varia la posició de CiU" mentre que l'altre recorda: "El Consultiu juzga inconstitucionales aspectos básicos del Estatut por cuatro votos contra tres". "Los juristas reproducen en la votación las posiciones de los partidos que los propusieron para el cargo". La Razón no s'immiscueix en els afers partidistes sinó que simplement dictamina que "El organismo jurídico de la Generalitat tumba los principales pilares de la reforma estatutaria". "Éste es el demoledor veredicto de los 'jueces' del Estatut catalán".

El País afirma: "La Generalitat asume el dictamen del Consultivo" i enumera els aspectes inconstitucionals. Mentrestant, també s'emfatitza en el "diálogo de sordos" que qualifica la Vanguardia la trobada entre Zapatero i Rajoy a la Moncloa per acostar posicions en temes clau de l'Estat. En qualsevol cas, el dictamen ha dictat inconstitucionals 19 articles i considera que 39 ho poden ser segons la interpretació que se'n doni: "Estatut: necessita millorar", el qualifica el Periódico. A grans trets, els punts més coneguts per l'opinió pública i en què els juristes consideren que s'està vulnerant la Constitució són l'apel·lació als drets històrics per a reclamar noves competències i blindar-les, la pretensió de modificar sis lleis estatals, quatre d'elles orgàniques, atès que segons els juristes "no és l'instrument constitucionalment vàlid" tot i que advoca per remetre-s'hi en endavant quan les lleis hagin estat reformades. Per tant, les està 'congelant'.

Quant a les competències, tot i que hi ha un suport al gruix competencial i recolza el traspàs de competències a través de l'article 150.2 de la Constitució, sí que n'hi ha algunes que cal que siguin modificades: la immigració, la inversió en cultura de l'Estat a Catalunya, la gestió i la 'qualificació d'interès general' de les infrastructures públiques, entre d'altres. Pel que fa al

finançament, mentre que el que proposa la federació catalanista CiU és dictaminat inconstitucional, el model del tripartit no està exempt de correccions. D'una banda, es dicta que la Generalitat no pot tenir "la" capacitat normativa i "la" responsabilitat fiscal sobre tots els impostos i, d'altra banda, l'Estatut no pot fixar el percentatge de participació dels impostos estatals cedits a Catalunya. Segons el dictamen, una cosa és establir criteris i una altra és posar límits al resultat de la seva aplicació. Quant al terme nació, el dictamen l'admet sempre i quan aquest no impliqui sobirania.

Els partits, però, segueixen immersos en pugnes per l'acatació del dictamen, tot i que un seguit d'entitats i personalitats imitin la iniciativa dels empresaris catalans i enviïn documents de suport al nou text: els components de la Taula del Tercer Sector Social (entre els quals Càritas i la Creu Roja), o un conjunt d'intel·lectuals, empresaris i polítics, que demanen "per justícia i dignitat" la inclusió del concert econòmic. La Vanguardia s'erigeix en defensa dels interessos de CiU: "El tripartito apela a respectar el dictamen aunque no se esté de acuerdo con él", en referència a l'informe que publica el Govern avalant el dictamen i punxa aquí on fa més mal als catalans quan recull les declaracions dels convergents: "CiU ve peligroso usar la Constitución para dividir a la sociedad catalana". "Ayer CiU pidió al PSC que no trate de 'imponer' íntegro el dictamen del Consell Consultiu sobre el Estatut y se tengan en cuenta 'todas las interpretaciones'. En qualsevol cas, però, el Periódico i el País no deixen lloc a dubtes: "Mas avisa que dirà 'no' a l'Estatut si recull el dictamen del Consultiu". "CiU sólo asume la parte del informe que respalda sus posiciones". La Razón, en fer una síntesi del 'varapalo' que suposa haver rebut tantes inconstitucionalitats, informa sobre la posició de Piqué, marginada als diaris catalans: "El PP da por muerto el Estatut y exige su retirada" i recull una frase si més no interessant: "no todo lo constitucionalmente aceptable puede ser asumible desde el punto de vista político", en referència al terme nació. Més gràfic és el País: "Piqué rechaza el texto salvo que 'se le dé la vuelta como a un calcetín'" i afirma: "El Gobierno apoyará el Estatuto catalán si se aceptan las objeciones del Consultivo".

Els diaris també es posicionen en saber el dictamen de text. El Periódico publica un editorial el dia 5 prou crític amb Mas i valedor de l'actuació del PSC. "El líder de CiU, Artur Mas, que ja coneix la desqualificació jurídica de les seves propostes maximalistes, pretén rebaixar la importància del que diu un òrgan col·legiat d'experts en lleis". I adverteix: "Frustrarà la reforma de l'Estatut qui pretengui incorporar-hi aspectes que ja se sap que són inconstitucionals". Al dia

següent hi torna: "El nou Estatut proposa -per iniciativia d'ERC recolzada per CiU i les altres forces- que en el futur els dictàmens del Consultiu siguin preceptius i en alguns casos vinculants. Seria una burla a la coherència començar aquesta etapa menyspreant les seves opinions i cremant el prestigi i l'autoritat jurídica d'aquesta instituió desatenent-la en aquest moment decisiu". La Vanguardia treu importància al dictamen del Consultiu: "El dictamen, como reconoció ayer Maragall, tiene gran relevancia pero no es vinculante. Es precisamente el president, al que corresponde el impulso político, y el conjunto de líderes parlamentarios -mañana se reunirá con Mas- quienes deben culminar el proceso". En l'editorial "Estatuto a ninguna parte", la Razón afirma que "que un órgano de la propia Generalitat le pare los pies a sus gobernantes revela hasta qué punto la reforma del Estatuto se ha extraviado entre los intereses partidistas y la pugna política en la que lo importante no es avanzar juntos sino sacar pecho ante el electorado". (...) En suma, la iniciativa del tripartito está siendo muy negativa para Cataluña, cuyos sectores sociales y civiles más dinámicos asisten entre atónitos y preocupados al espectáculo de una clase gobernante que so pretexto de pensar en el futuro está olvidando el presente". El País tampoc no escatima crítiques contra els ponents: "El Consejo suministra una cura de humildad a los ponentes que se dejaron llevar por el maximalismo y la subasta nacionalista". I també critica la posició dels convergents: "Algunas voces, especialmente desde la oposición convergente, han cuestionado el valor del dictamen en un inútil intento de ponerse la venda antes de la herida" i aconsella que per tradició, per lleialtat institucional i per serietat democràtica s'ha d'acatar allò que diu el dictamen. I arriba a una de les conclusions que també apunta el Periódico: "Quien pese a todo persista en la senda de proponer normas anticonstitucionales o equiparables enmiendas sorpresivas de última hora, será ahora el principal culpable del fracaso del nuevo Estatuto".

8. Negociacions abans de l'aprovació de l'Estatut al Parlament de Catalunya

Comença "el setembre d'infart" que pronosticava Maragall, en relació a l'aprovació del text estatutari al Parlament de Catalunya. La sensació general és de pessimisme. No se sap del cert si s'arribarà a un acord.

Tanmateix, el mes s'inicia amb vibracions positives: Maragall i Mas mantenen una reunió per intentar acostar posicions. La Vanguardia hi dedica el gran titular de portada: "Maragall y Mas ceden para buscar una salida al Estatut". "El president acepta blindar la financiación para que no le afecten leyes estatales" i "El líder de CiU, dispuesto a retocar su iniciativa sobre los derechos históricos". "Maragall y Mas perfilan un principio de acuerdo sobre el 'blindaje' de la financiación". "La contrapartida de CiU es 'introducir' en su modelo de financiación de la Generalitat, que sigue defendiendo como alternativo los 'elementos' de la propuesta de financiación del tripartito que admite como 'interesantes'". La Razón també ho veu clar: "Maragall cede ante CiU y acepta blindar la financiación". I anuncia al subtitular: "El acuerdo con Mas pretende evitar 'el café para todos' y la intromisión del Estado". A hores d'ara, ja es preveu que el finançament serà l'escull principal per acostar posicions entre els socialistes i els convergents. D'altra banda, dirigents socialistes i convergents ja comencen a fer-se ressò que 'cediran protagonisme a Mas' i fins i tot Carod-Rovira anuncia que "renuncia al 'protagonisme' per propiciar el pacte CiU-PSC". I és que, d'una manera o altra, l'entesa entre els dos partits majoritaris és necessària per poder aprovar el text, ja que un text no avalat pel PSC no fructificarà al Parlament Espanyol, però, d'altra banda, un text no recolzat per CiU causaria que ERC probablement tampoc no s'hi adherís (no poden ser menys nacionalistes que CiU), amb la qual cosa es produiria una crisi en el tripartit que conduiría a unes eleccions anticipades, les quals no beneficiarien en absolut els socialistes i tampoc els republicans, que veurien el tripartit delmat i, probablement, sense cap altra solució que trencat.

8.1. Polèmica per la pancarta del Futbol Club Barcelona i recolzament d'entitats i associacions.

Durant aquests dies també surt a la llum la polèmica que el Futbol Club Barcelona doni suport al procés estatutari amb una pancarta en la qual mostri el seu suport a la nova carta autonòmica en el partit que jugarà el dia de la Diada, l'11 de setembre. La Vanguardia destaca les declaracions d'Oleguer: "Oleguer pide no mezclar Estatut con fútbol y que se deje a los jugadores al margen". El dia anterior ja incloïa en una notícia sota la temàtica "Los tropiezos del Govern": "Los jugadores del Barça se niegan a llevar ninguna pancarta relacionada con el Estatut. "El Govern presiona a la directiva para asegurarse un gesto lo más mediático posible". I afirma: "Los jugadores no se sienten concernidos por este debate político que además, en muchos casos, ni tan siquiera conocen". La controvèrsia també ha estat suscitada per l'eslògan: "Volem un nou Estatut" o com tal postulava el Govern, "Volem l'Estatut".

Pancarta estesa al Camp Nou la Diada de l'onze de setembre

El Periódico també ho recull, però no emfatitza en les discrepàncies entre la Junta Directiva i el Govern: "El Barça donarà suport a l'Estatut amb una pancarta". Això sí: "no hi intervindran els jugadors perquè la directiva blaugrana no ha volgut involucrar-los en aquest tipus d'actes" així, "en cap moment serà necessària la intervenció de la plantilla". Fins i tot el Periódico hi dedica un editorial el dia 10 afirmant que "fa riure, a aquestes altures, la hipocresia dels que, a compte de l'adhesió del Barça al desig català d'un nou Estatut, tornen a donar la tabarra amb el fet que no s'han de barrejar la política i l'esport". "No hi ha novetat: la política està barrejada amb l'esport i el Barça està compromès amb Catalunya". La Razón ho diu d'una altra manera: "Laporta, que insiste en mezclar política con deporte, exhibirá en el Camp Nou un lema a favor del texto". I també fa saber que el president del Barça és afí al Concert Econòmic. Al mateix temps recull les declaracions de Alberto Fernández Díaz, líder municipal del PP a Barcelona i ex líder del PP a Catalunya: "Los ciudadanos se expresan sobre cuestiones políticas en las urnas y no en los campos de fútbol". Una tesi oposada a la que defensa el Periódico. Mentrestant, Sindicats i mes de 450 associacions de professionals i intel·lectuals van donant suport al text en un degoteig de documents enviats a la Generalitat, (La Fundació la Caixa, la Fundació AGBAR, la Fundació Un Sol Món, de Caixa Catalunya, la Fundació ESADE, la Blanquerna , Intermón-Oxfam o l'Escola Superior de Música de Catalunya) en favor d'un nou Estatut per aconseguir-ne un de satisfactori per tothom al més aviat possible. Els editorials dels diaris catalans també ressalten els efectes de la trobada però mentre la Vanguardia avisa dels perills que podria suposar una ruptura de la societat entre "constitucionalistes i no constitucionalistes o nacionalistes i no nacionalistes", el Periódico fa èmfasi en la tardana observació dels líders polítics en adonar-se del cost electoral que patiria un partit que frustés la reforma.

I en els dies propers a la Diada també comencen a succeïr-se declaracions: "CiU s'irrita amb ERC per renunciar a part del sistema de finançament", publica el Periódico "El tripartito recupera el consenso del Estatut pero CiU vuelve a disentir", diu la Vanguardia. Això es deu al fet que els republicans hagin decidit seguir les recomanacions del Consell Consultiu sobre el finançament i hagin renunciat a blindar el model fiscal apel·lant als drets històrics. Mentrestant, la ronda de visites entre el president i els altres líders polítics també continuen i mentre Piqué amenaça portar l'Estatut al Tribunal Constitucional, el País recull una gran veritat: "ni los integrantes del tripartito de la izquierda catalana ni los nacionalistas de Convergència i Unió quieren que se les pueda acusar de ser los responsables de un fracaso de la reforma". D'altra banda, Duran i

Lleida llança una declaració que també portarà cua: "Domesticar el independentismo catalán ha sido el gran mérito de Zapatero, según Duran Lleida" en unes recriminacions a ERC per la seva actuació en apropar-se de nou al PSC.

8.2. Diada marcada per l'Estatut

El dia de la Diada el Periódico publica una enquesta les principals conclusions de la qual són que "els catalans volen un Estatut d'acord amb la Constitució" , que "La majoria no creu que els partits arrbin a un acord, però rebutja eleccions anticipades", que "El 63,7% dels enquestats demanen que se segueixin les recomanacions del Consell Consultiu" i que Seguint aquest ordre, aquests són els sentiments que desvetlla la reforma estatutària en la ciutadania: Desinterès, Cansament, Indiferència, Decepció i Indignació. D'altra banda, l'enquesta també conclou que "el paper de Maragall a l'Estatut és més ben valorat que el de Mas" (un 42,4% envers un 28,3%) i que "la majoria opina que el PSC és el partit que més fa per aconseguir l'Estatut".

El mateix dia, la Vanguardia publica en primera plana una entrevista amb el president Maragall amb el titular: "Vamos a hacer realidad el viejo sueño del catalanismo". Mentrestant, el diari també anuncia que la federació catalanista farà pública, durant aquesta setmana, la seva nova proposta de finançament que anuncia, "serà la última". Mentrestant, la Razón publica una entrevista a Piqué en què aquest afirma que: "Zapatero tiene la ilusión peligrosa de usar el Estatut como elemento para acabar con ETA" i unes declaracions de Rajoy a Andalusia: "Cataluña busca desesperadamente un Estatuto y el contenido es lo de menos". El mateix dia té lloc la segona conferència de presidents, a instàncies de Zapatero que, en abordar el tema del finançament de la sanitat, també fa aflorar discrepàncies.

La Diada, doncs, és inexorablement marcada per l'Estatut i el debat polític a Catalunya. Només per mostrar l'estat de coses, és remarcable que, davant la nova proposta de finançament impulsada per la federació CiU, els diaris recullin visions completament contraposades: "CiU trabaja una nueva propuesta de financiación más moderada para llegar a un pacto con el tripartito", segons la Vanguardia i "CiU proposarà un finançament que creu inacceptable per al PSC", segons el Periódico. Fins i tot la Razón reconeix que "CiU suaviza su propuesta de financiación para acercar posturas con el tripartito". Tanmateix, el País aclareix que "Maragall y Carod rechazan el 'ultimátum' de CiU sobre el modelo de financiación". I aquí ve la jugada que fa pronosticar que, passi el que passi, no hi haurà Estatut: "Mas anuncia que su coalición votará contra el Estatuto si el tripartito desestima su propuesta". Finalment, al dia següent es fa públic el contingut de la nova proposta de finançament de CiU, la última que la federació considera per

poder arribar a un acord, i la resposta és dubitativa des del Govern: la proposta té punts "de difícil encaix", la negociació "serà més difícil que fàcil i es prolongarà "fins a l'últim dia" en paraules de Josep Bargalló. En realitat, el que postula la federació divergeix amb el que postula el tripartit en com l'Estat participa en els ingressos que, en principi, recaptaria una Agència Tributària Catalana. Mentre el Govern proposa un repartiment percentual del rendiment de cada impost, més una quota en concepte de solidaritat, els convergents proposen que es calculi un percentatge fix, l'anomenada 'quota de retorn' o simplement 'quota' per a l'Estat. Aquí s'inclourien les despeses per serveis prestats per l'Estat a Catalunya i l'aportació a la solidaritat, ja que aquesta quota es renegociaria cada cinc anys en una comissió paritària.

8.3. Últimes negociacions abans del ple

En qualsevol cas, però, hi ha una radical visió contrària de la proposta des dels diaris fins al punt de total incomprensió per part del lector: "El Govern acoge con interés la propuesta financiera de CiU y se aviene a negociar", segons la Vanguardia i "El PSC rebutja totalment l'última proposta de finançament de CiU", per a El Periódico. "El Gobierno catalán cree 'inasumible' y 'difícil de encajar' la propuesta de CiU", diu la Razón. "El Gobierno catalán acoge con cautela el plan de financiación de CiU, similar al Cupo vasco". ¿Descarrilament final?, titula el Periódico en el seu editorial: "És una llàstima que CiU insisteixi en això (en referència al sistema de finançament), ja que hi ha la impressió que si governés acceptaria un projecte com el del Govern del PSC, Esquerra i Iniciativa, que millora moltíssim els pactes de finançament que tant va aplaudir Pujol en la seva etapa". Per tant, El Periódico fa una aferrissada crítica contra el paper que CiU està portant en tot el debat estatutari.

I al dia següent es fan sentir les veus des del tripartit, en assegurar que aquest "només assumirà aspectes mínims del finançament de CiU" segons el Periódico, que "El Gobierno catalán juzga inconstitucional parte del modelo de financiación de CiU", segons el País. La Vanguardia destapa que Pasqual Maragall i Artur Mas havien mantingut dues reunions secretes sobre l'Estatut abans del dia 7. Ara per ara, el futur de la nova carta autonòmica és tan incert que des de Madrid es cerquen aliances entre altres grups polítics (preferentment el PNV) en cas que l'Estatut fracassi i ERC retiri el seu suport a Zapatero. Evidentment, els republicans ja estan preparats per a aquesta estratègia i anuncien: "ERC exigirà més contrapartides si no s'aprova l'Estatut".

I mentrestant, el País ressalta que "Gobierno y autonomías cancelan 85 de los 318 conflictos de competencias", en una clara al·lusió al talante del Govern de Zapatero. La Razón destaca en primera plana nacional que "Ibarra 'harto' del debate catalán , traslada al PSOE que no repetirá en la Ejecutiva. "No quiere crear problemas a Zapatero ni abandonar, de inmediato, la Ejecutiva, pero el barón más crítico del PSOE se confiesa harto de ser ariete de los nacionalismos y de cantar en solitario las verdades del barquero...". Ni la Vanguardia ni el País se'n fan ressò, tot i que el Periódico anuncia: "Ibarra demana a Zapatero que el rellevi de l'Executiva del PSOE". "El president d'Extremadura addueix diferències amb el partit per l'Estatut".

D'altra banda, ERC dóna la impressió de jugar a dues bandes: vol assumir el concert econòmic que propugna CiU però, alhora, no vol causar dissidències internes en el si del tripartit. Per aquest motiu, en tan sols quatre dies s'encadenen titulars contraposats sobre l'estratègia dels republicans. Mentre el dia 16, "ERC irrita a sus socios al escenificar que negocia la financiación con CiU", segons la Vanguardia, (que, de fet, recorda molt a un dels titulars del Periódico en sentit contrari "ERC irrita a CiU..."), el Periódico afirma que "La unitat del tripartit es trenca en la negociació amb Convergència" i, uns dies més tard, mentre el Periódico assegura: "CiU se sent traïda per les esmenes d'Esquerra Republican a l'Estatut", en referència al final del termini per a presentació d'esmenes després del dictamen del Consell Consultiu, la Vanguardia afirma que "ERC muestra diferencias con sus socios con propuestas propias en financiación y derechos históricos".

Mentrestant, aquest mateix dia els diaris recullen les afirmacions del ministre Jordi Sevilla en referència a l'Estatut: la primera plana de la Vanguardia és dedicada a la notícia: "El Gobierno sube el tono y dice que no es suficiente que el Estatut sea constitucional". El titular per a el Periódico és: "Sevilla diu que el Govern no avalarà un projecte dolent per a Espanya". I és que, tal com indica el diari, "tres dels seus directes col·laboradors no van resistir la temptació malgrat els esforços de Zapatero perquè els dirigents del PSOE es mantiguessin callats quant a la reforma estatutària." La Razón no recull aquestes paraules de Sevilla tot i que en recull altres en referència a "Cuatro ministros, un mismo mensaje", en què recull les discrepàncies d'Alonso i Bono quant al terme nació i Aguilar i Sevilla en referència a la Constitució. sí destaca les del PP, a instàncies del debat que s'enceta aquest mateix dia per l'admissió a tràmit de l'Estatut valencià, en què "El PP insta a Zapatero a que diga hoy si ha pactado con sus socios dividir España en muchas naciones".

La sensació és tan pessimista que fins i tot el Periódico publica un editorial el dia 18 que comença d'aquesta manera: "Catalunya ja té més probabilitats de quedar-se sense nou Estatut que de tenir-ne". "El fracàs és per la falta de cohesió del tripartit" i conclou: "Tal com es perfila el fracàs de l'Estatut és lògic que Catalunya convoqui immediatament eleccions." La Razón també publica un editorial semblant, en què dóna compte que ningú no dubta de la capacitat dels membres del tripartit d'elaborar un text conjunt "de compromís". Alhora, alerta que, "en ese contexto, el PP fue el único partido en Cataluña que no se apeó de una impresión que se ha convertido en clamor: el Estatut no interesa a la mayoría, bien porque no se ha sabido explicar,

no era el momento o no hacía falta."

Mentrestant, Pasqual Margall assegura que hi haurà nou Estatut a finals de mes i que qui hi voti en contra "se les haurà d'haver amb el poble català". Per al líder de CiU la visió és distinta: "els catalans reclamaran a qui permeti 'un mal Estatut".

I mentre la Razón destaca en grans titulars que "Cataluña recoge en su Estatut el polémico 'blindaje' del Ebro que pedía Aragón", el Periódico ressalta que "Maragall al·lega que Pujol el 1979 va aconsellar ajustar-se a la Constitució", paraules recollides per la Vanguardia en un requadre mentre dedica el gran titular a: "Maragall afirma que las propuestas fuera de la Constitución buscan el fracaso del Estatut". Més directe és el Periódico en referència a aquest punt: "El PSC acusa CiU de no voler l'Estatut per la seva estratègia d'exigir anar més enllà de la Carta Magna" i "Monitlla demana a la federació que, 'a falta de sentit de responsabilitat' en tingui del ridícul'". La Vanguardia inclou una àmplia notícia en referència a les declaracions de Mas, Duran i Lleida i Pujol. Potser les més destacades de Mas són: "la actitud de Montilla me recuerda cada vez más a la de Aznar, porque todo lo que no le gusta lo convierte en inconstitucional". "Pujol dice que el proceso del Estatut ha dañado la buena imagen de Catalunya y ha creado 'tensión con el resto de España".

Seguint amb la línia pessimista, la Razón titula en portada, a una setmana del debat al Parlament de Catalunya, "Duran afirma en Madrid que no habrá Estatut", la qual cosa contrasta amb el titular de la Vanguardia de portada: "El Parlament decidirá el 30-S si hay Estatut".

El dia 23 es coneix, de mà dels mitjans de comunicació, que el president Zapatero va mantenir una entrevista el dilluns amb Artur Mas. Segons la Razón, per donar-los un "ultimátum" segons el Periódico "per desbloquejar l'Estatut". Per a el País, "Mas reclama en una reunión con Zapatero el concierto económico para Cataluña", tot i assenyalar que aquesta proposta va ser taxativament rebutjada pel president. I la Vanguardia assenyala, amb més optimisme: "El acuerdo sobre el Estatut parece más cerca que nunca..." i afirma que "Mas i Maragall encarrilan la negociación del Estatut tras una reunión del líder de CiU con Zapatero". Una altra reunió mantinguda el dijous entre els tres dirigents polítics persegueix el mateix objectiu. D'altra banda, la Razón adverteix en el seu suplement de "Fe y Razón" que "El proyecto de Estatut impone el laicismo en la escuela pública y el modelo de familia" i recull un quadre amb les principals

referències que la carta autonòmica fa sobre la qüestió religiosa. A més, segons el rotatiu, "una asociación de juristas denuncia que el texto "excluye a todos los que no comparten sus ideas".

D'altra banda, Pasqual Maragall publica una carta oberta als ciutadans segons la qual, la Razón diu que "hace responsable al líder de CiU del fracaso o éxito del Estatut", en possible referència a un fragment del text en què afirma que "vetllaré per evitar que ningú no pugui malmetre la legítima ambició de Catalunya i el somni de 100 anys de catalanisme" amb propostes inconstitucionals. Per bé que el Periódico i la Vanguardia no fan referència al possible destinatari d'aquestes advertències sí que ho fa el País: "en clara advertencia a CiU..."

Tanmateix, mentre el Periódico assegura, en portada, que "Zapatero va deixar clar a Mas que no hi haurà concert econòmic", la Vanguardia informa del contrari, afirmant, també en portada, que "El PSC se distancia del acuerdo entre Zapatero, Maragall y Mas" i incorpora una afirmació que es contradiu totalment al que anuncia el diari del grup Godó: "Los tres políticos asumieron incorporar al texto el modelo de financiación de los nacionalistas". I és que segons informa la Vanguardia, "El PSC rechaza la idea de Zapatero de dejar llegar a las Cortes el concierto". Què vol realment Zapatero amb aquesta acció? Que hi hagi Estatut, sens dubte, que es rebaixi a Madrid, també. Que es doni compte del poder que te el Congrés i, per què no, qui sap si ja s'estan forjant aliances entre uns i altres per donar suport al text a Madrid. Per què el PSC no vol el concert econòmic? Per no causar problemes a Madrid. La frenada a l'Estatut portaria frustració social, desprestigiaria la classe política catalana i seria un factor negatiu per als governs de Maragall i Zapatero, en el cas d'aquest reforçant l'ala menys autonomista del PSOE o, fins i tot, afavorint un retorn del PP.

Mentrestant, el País no fa èmfasi en cap d'aquests aspectes tot i recalcar que "Convergència exige que el Estatuto no incluya la definición de la enseñanza pública como 'laica'". El Periódico el dia 25 anuncia: "dos formas de relación" i la Razón adverteix que "El deber de saber catalán que impone el Estatut obliga al Estado a crear un cuerpo específico de funcionarios", a més d'advertir del "Temor a que desincentive la inversión y cierre el mercado laboral a personas de otras Comunidades". D'altra banda i, finalment, es fan públiques les declaracions del ministre d'Economia Pedro Solbes, qui afirma, en paraules de el Periódico "acceptar pactar una adaptació 'bilateral' el sistema de finançament a la 'peculiaritat catalana'".

L'ESTATUT I EL QUART PODER

Amb el pas del temps resulta reveladora la sospita de Rajoy el dia 24 que recull el Periódico: "Rajoy alerta d'un pacte Zapatero-Mas". Ubicada en un requadre, el Periódico dóna compte de les sospites de Mariano Rajoy que més tard es farien efectives en part, perquè hi ha un aspecte que no l'encerta del tot: "El president del PP, Mariano Rajoy, va dir ahir que sospita que Zapatero i el líder de CiU han tancat un pacte perquè "l'Estatut s'aprovi a Cataluya i després no s'aprovi al Congrés". "Tinc la impressió que hi ha un acord, però tinc la sensació que no és entre Maragall i Mas, sino entre Mas i Zapatero". A més, el líder popular critica que amb el debat de l'Estatut, "Espanya camina cap al segle XIX."

D'altra banda, la Razón publica en grans titulars a la portada que "El Gobierno adapta su reforma judicial a las líneas que marca el Estatuto catalán". "Un informe del CGPJ (Consell General del Poder Judicial), denuncia que el proyecto prepara el terreno para el 'reparto territorial' de la Justicia y advierte de que puede ser inconstitucional. "La Justicia de Proximidad surge 'como un deseo nacido en una ciudad concreta, Barcelona".

Tan sols falten tres dies per a la votació del text estatutari en el Ple del Parlament i tot i que el tripartit ha fet un avanç en l'apropament al model de finançament de CiU en què accepta que la Generalitat suporti els tributs estatals suportats a Catalunya, la situació és encara pessimista: Tanmateix, ERC ja anuncia el seu posicionament a favor de les tesis del tripartit i, en un titular ho afirma així el Periódico: "Carod arracona Mas amb l'anunci que ERC votarà sí". Fins i tot recull les declaracions de Puig, qui acusa "ERC d"inèxperiència' i de "vestir la samarreta del PSOE". Els republicans, en canvi, asseguren que "la federació s'alinearà 'amb Aznar' si frustra la reforma". La Vanguardia, emfatitza que "Artur Mas anuncia un nuevo gesto para facilitar el acuerdo en la cumbre de líderes de hoy".

El diari no recull, en cap cas, el vot afirmatiu ja anunciat d'ERC al text tot i sí destacar les discrepàncies que arribaran al ple, que es poden resumir, bàsicament en: Finançament, Blindatge de les competències amb el terme 'excloent', Invocació dels drets històrics per blindar competències, el tractament de la comarca, les competències en Educació, les competències dels ajuntaments, la compactació del títol de competències i la consideració de laic de l'ensenyament públic, tot i que el que realment augura problemes entre els partits és el primer, el finançament, del qual la majoria de diaris asseguren que el PSC no accepta el model de CiU.

D'altra banda, els diaris catalans també es revel·len contra les declaracions del portaveu del PP al Congrés, Eduardo Zaplana, qui assegura que hi ha una relació entre els atemptats d'ETA d'aquesta mateixa setmana (sense víctimes mortals) i la reforma estatutària. Les reaccions són clares: el portaveu de CiU, Felip Puig, qualifica el vincle establert pels populars de "pornografia política de la dura". D'altra banda, José María Aznar, ex president del Govern Espanyol també adverteix que la reforma propiciarà un "canvi de règim" a Espanya.

Tanmateix, tot i que és cert que l'Església Catòlica a Espanya en el seu conjunt s'oposa a la nova llei de lleis catalana, la Razón emfatitza que "Varias personalidades católicas critican a Sistach por su 'tibia' oposición al Estatuto laicista". Sistach es l'arquebisbe de Barcelona.

En "El espeso laberinto del Estatut", la Razón assegura que "en el Congreso de los Diputados, los socialistas tendrán que emplear mucha munición pedagógica para ilustrar los supuestos nulos efectos de la categorización de Cataluña como una nación". "Montilla pretende evitar un Estatut inaceptable para el resto de las comunidades españolas, pero en ese empeño no cuenta con la complicidad de Maragall". D'altra banda, el Periódico se suma, en un clar acostament als socialistes en l'afirmació que "si es frustra la reforma estatutària, qui deixi perdre aquesta ocasió haurà de rendir comptes a Catalunya".

Finalment, arriba el dia 28, quan es debat al ple del Parlament l'aprovació de l'Estatut de Catalunya.

9. Octubre del 2005: L'Estatut arriba a Madrid

Tal com s'ha establert a la introducció, el seguiment de la tramitació de l'Estatut a les Corts Generals seguirà un altre mètode (en l'anàlisi de les notícies) atès que les següents fases que ha de passar l'Estatut són més concretes i, en canvi, prenen una importància exponencial les reunions no oficials entre els partits polítics per negociar la nova Carta Autonòmica i les declaracions de partits polítics i accions fora de l'àmbit parlamentari. Els tràmits que la reforma de la llei de lleis catalana ha de passar són diversos: en primer lloc, ha de ser admès a tràmit pel Congrés dels Diputats, per la qual cosa es celebra un Ple en què es decideix si l'Estatut pot passar a ser revisat per les Corts o no. A partir d'aquest moment s'obre un període de presentació d'esmenes fins a finals de desembre i la Comissió Constitucional enceta els treballs al febrer, atès que gener és un més inhàbil en el curs parlamentari. Un cop s'ha aprovat a la Comissió Constitucional i és aprovat al Congrés dels Diputats, el text passa a mans de la Cambra Alta de les Corts, des d'on també s'aprova. És aleshores quan el text és retornat a Catalunya per poder ser refrendat pels ciutadans de la Comunitat Autònoma.

En qualsevol cas, però, la negociació a Madrid ha estat marcada, tal com s'apuntava abans, per les negociacions entre les forces polítiques, que, amb la intenció de forjar majories folgades per aprovar el text en els moments clau, han fet que els plens i els debats hagin estat més un tràmit burocràtic que no ha aportat canvis substancials a allò que, de fet, ja s'havia acordat el gener en la reunió entre Artur Mas i José Luis Rodríguez Zapatero.

9.1. Enquestes

Els sondeigs entre la població per saber el grau d'acceptació del nou Estatut no es fan esperar. La majoria es publiquen el diumenge dia 9 ja que diumenge és el dia de lectura del diari per excel·lència.

Els diaris catalans (el Periódico i la Vanguardia) titulen, en portada: "El nou Estatut satisfà el 57% dels catalans" i "La mayoría de los catalanes apoya el nuevo Estatut, pero acepta cambios". D'altra banda, els diaris d'àmbit nacional constaten, també a les portades: "Los ciudadanos piden una salida negociada para el Estatuto Catalán", el País i "Las autonomías socialistas rechazan abrumadoramente el Estatuto catalán", la Razón. D'altra banda, també són remarcables alguns subtitulars en consonància amb els titulars. El Periódico afirma que "la majoria considera que el text aprovat al Parlament no passarà l'examen del Congrés" i la Vanguardia, que "la propuesta sería aprobada en referéndum con el 55% de los votos y un 16% en contra", alhora que informa que "casi siete de cada diez encuestados admiten que las Cortes retoquen el proyecto" i "Más del 80% defiende que la Generalitat controle la recaudación de impuestos". El País assenyala que "El 78'8% reclama que el texto se ajuste a la Constitución y al interés general.

La Razón informa que "Más del 80% de extremeños, andaluces y castellano-manchegos se oponen al proyecto", "Tres de cada cuatro españoles, contrarios al término 'nación' para Cataluña" i "Rajoy lamenta la 'falta de agallas' de Zapatero y le exige 'patriotismo". La primera conclusió és que els diaris catalans han ofert una visió en clau catalana mentre que els diaris estatals han eixamplat l'àmbit d'actuació a tot Espanya, com acostuma a ser normal en l'àmbit de difusió del diari. D'altra banda, com ja es pot observar, la Razón emfatitza les dissidències internes en el si del Partit Socialista. Més endavant, la Razón titula que "Ocho de cada diez españoles rechazan el Estatut en las CCAA gobernadas por el PSOE en solitario" i inclou unes gràfiques en què es recullen els resultats a les següents preguntes: "¿Está a favor del Estatut? ¿Lo cree necesario? ¿Está de acuerdo en reconocer a Cataluña como nación? ¿Piensa que es inconstitucional? ¿Cree que de aprobarse podría dividir España o tener repercusiones en la estructura del Estado? ¿Cree que rompería los criterios de solidaridad entre las diferentes comunidades autónomas?" Després, els resultats es desglossen segons comunitats autònomes governades pel PSOE, pel PP o pel PSOE amb altres formacions polítiques. Totes les xifres en

contra de l'Estatut, de la seva necessitat, del seu reconeixement com a nació, de la seva consideració d'inconstitucionalitat i en les altres dues preguntes són altíssimes, entre un 80% i un 88% però el que més destaca en aquest punt és que el rebuig al text estatutari en general, manifestat en les respostes a aquestes preguntes, és més elevat en les comunitats en què governa el PSOE en solitari que en aquelles governades pel PP, normalment amb un punt i escaig per sota. És a dir: El PSOE, que pren aquest Estatut com a iniciativa a tenir en compte i considerar, que apadrina la reforma tot i vigilar-la, és més mal vist que a les comunitats governades pel PP.

En contraposició a la Razón, el País formula altres preguntes i , alhora, divideix les respostes en dos grups: "España /Cataluña" d'una banda i "Votantes: IU, PSOE i PP." Les preguntes són més variades i menys directes: "¿Cree que se deben modificar los actuales estatutos de autonomía?, ¿Sabe si algunas CCAA tienen un sistema de financiación propio?" I a les preguntes ¿Cree que el Estatuto pone en peligro la unidad de España? I ¿Cree que el nuevo Estatuto catalán es insolidario con el resto de España?" mentre les xifres a la Razón contestaven afirmativament en un 85'4% i i 87'3% , l'enquesta del País conclou que un 53'2% dels espanyols creuen que amenaça la unitat d'Espanya i un 52'7% dels mateixos enquestats creuen que és insolidari. A Catalunya, aquestes xifres tomben: un 66,9 % dels enquestats catalans consideren que el text no representa una fractura en l'Estat Espanyol i, alhora, un 59,9% no creu que sigui insolidari. Una de les qüestions sobre les quals es demana l'opinió és sobre si s'està d'acord amb la proposta del PP de reforçar l'Estat i les seves competències. A Espanya, un 48,8% dels enquestats hi està d'acord mentre que a Catalunya un 61,8% hi està en contra. Clarament, aquesta pregunta té la intenció de desmentir que, si bé l'Estatut apadrinat per Zapatero, pel PSOE no és acceptat per la població espanyola, tampoc no ho és la proposta del PP d'enfortir el poder estatal. Ara bé, el diari també constata, en la darrera pregunta, que la majoria d'espanyols creu que el Govern de Zapatero ha sortit debilitat després de tota la negociació i unes xifres que no arriben al 50% en la confiança que Zapatero pugui reconduir el procés al Congrés i l'acceptació del seu paper en la negociació estatutària.

Malgrat això, els diaris editats a Catalunya són més optimistes. El Periódico destaca que "sis de cada 10 catalans estan satisfets amb el nou Estatut" i que més de la meitat de la població catalana (51,1%) considera que Catalunya és una nació. Les preguntes van orientades a l'electorat català, a diferència de les formulades en els diaris d'àmbit estatal: ¿Com considera la

proposta del nou Estatut que ha votat el Parlament de Catalunya: molt, bastant, poc o gens ambiciosa?, ¿Quin partit ha fet més perquè s'aprovi el text?". D'entre les respostes majoritàries destaquen la voluntat dels catalans de negociar i aconseguir el màxim que es pugui (77,8%) en el cas que es posessin traves a l'Estatut a Madrid i la confiança de la meitat dels enquestats que el PSC rebrà el suport del PSOE per aprovar el nou Estatut; pregunta clarament afí als interessos socialistes per negar amb rotunditat que entre les dues faccions socialistes existeixin friccions. En l'enquesta també es valora l'actuació dels diferents líders polítics. El més ben valorat és Pasqual Maragall, la gestió del qual és qualificada de 'Bé' pel 49,8 dels consultats, mentre que la d'Artur Mas es queda en un 44,1% i la de Carod-Rovira en un 40,2%.

La Vanguardia arriba a unes conclusions similars a les de el Periódico, i constata que el 67% dels consultats té la convicció que el text estatutari serà modificat a les Corts amb canvis substancials . D'altra banda, el recolzament al terme nació és un xic més alt que a l'enquesta del Periódico (54%) i el 47% dels consultats reconeixen que se senten tan catalans com espanyols. D'altra banda, el 43% dels enquestats considera que la nova carta autonòmica no depassa la Constitució. La Vanguardia ha volgut mostrar un caire més optimista al debat estatutari, després d'haver mostrat un pessimisme seguint els postulats de CiU durant tot el procés estatutari.

No deixa de sorprendre, doncs, que mentre els diaris catalans estableixen l'acceptació del terme nació, els d'àmbit estatal no ho fan i el rebuig a la reforma és més palès a Espanya que no pas a Catalunya, des d'on es reclama, amb unes cotes de 70 %, un nou sistema de finançament i la possibilitat de recaptar tots els impostos.

9.2. L'estratègia del Partit Popular

Tal com s'ha comentat en apartats anteriors, el Partit Popular sempre s'ha mostrat reticent a una nova reforma de l'Estatut de Catalunya. Al programa electoral del 2003 no comptava com una de les seves prioritats la reforma dels Estatuts, les lleis bàsiques de les comunitats autònomes, malgrat encapçalar la reforma estatutària a la Comunitat Valenciana, i es va incorporar a la ponència un cop perdudes les eleccions generals de 2004. Tot i treballar en aquest grup de redacció de l'Estatut, els seus posicionaments són radicalment oposats als dels altres grups polítics, la qual cosa es concreta en el seu vot negatiu en el debat al ple del 30 de setembre. Des de la seu nacional s'és taxatiu: l'Estatut trenca amb la Constitució Espanyola i no pot ser admès a tràmit com tampoc no ho ha estat la reforma del text estatutari del País Basc, abanderat pel PNB, l'anomenat "Pla Ibarretxe". L'oposició contra el text és total i els populars reclamen la seva devolució al Parlament de Catalunya.

En termes generals, es pot afirmar que el diari que més cobertura dóna a l'activitat del PP és La Razón, mentre que els altres diaris en redueixen força la incidència o recullen notícies més puntuals.

A una Comissió Executiva dedicada monogràficament a l'Estatut, es decideix que sigui Eduardo Zaplana qui s'encarregui d'impulsar el debat parlamentari i Ángel Acebes el màxim responsable en les actuacions de partit -mocions als ajuntaments, campanyes-. D'altra banda, els populars mostren la voluntat de fer servir tots els recursos jurídics per tal de 'plantar cara' al text, inclosala possibilitat de recórrer al Tribunal Constitucional. Tanmateix, però, els populars volen deixar clar que no van contra Catalunya i, així ho corrobora la Razón: "Huir del catastrofismo y de razonamientos ultrapatrióticos que puedan herir al pueblo catalán. Ésa es la pauta de actuación marcada ayer en el Comité Ejecutivo del PP para desmontar la estrategia victimista nacionalista de presentar el asunto como un 'enfrentamieto entre territorios' y para anular la acusación de 'anticatalanismo'." D'altra banda, Piqué reclama al seu partit pedagogia, que segurament serà l'arma que es vol usar, des del PP, per oposar-se a la reforma. Rajoy denuncia que el nou text legal és una 'injustícia' per als catalans i una 'tropelía cometida por unos irresponsables'. La Vanguardia destaca que s'impulsi una mobilització del PP per explicar "el peligro del nuevo Estatut" i destaca en l'endemig de la notícia que "Rajoy propone reformar la Constitución para blindar al Estado, y cambiar la ley electoral para bloquear a los partidos

nacionalistas". Si es té en compte que aquest diari és majoritàriament llegit pel ciutadà mitjà català, i, sobretot, un diari vinculat a CiU, resulta tota una ofensa. D'altra banda, el Periódico vol ressaltar una pregunta, amb unes clares intencions de ressaltar la poca solidesa de les tesis del dirigent popular, quan un dels empresaris catalans formula a Rajoy en una trobada més tard: "Quan començarà el PP a parlar 'també' per a aquesta comunitat. (Catalunya). Rajoy va ser rotund: Va dir que tothom compra productes catalans, que La Caixa és la caixa d'estalvis més important d'Andalusia i que els catalans tenen un nivell de renda superior a la mitjana europea". Probablement irònicament, el diari vol assenyalar les conviccions que des de la resta d'Espanya es té sobre els tòpics catalans.

9.3. Campanyes informatives

El PP vol usar la 'pedagogia' per fer entendre que l'Estatut és perjudicial no només per als espanyols en general sinó especialment per als catalans. Per aquest motiu, la Razón ja anuncia, el dia 8, que "la campaña popular incluirá anuncios en Prensa y contactos con colectivos sociales". "El PP ya ha empezado a presentar mociones en ayuntamientos y comunidades contra el texto aprobado por el Parlament". Aquesta notícia sobre la campanya només és recollida per la Razón, com també només és recollida per aquest diari la campanya que des del PPC s'inicia a partir del 22 d'octubre per tal d'informar tots els grups socials sobre els punts que els afecten de la reforma estatutària. "No se trata de hacer política, sino simplemente de darles a conocer el contenido del Estatut", afirmen els populars. "Para ello, han recogido los artículos estatutarios (de los capítulos de Derechos y Deberes y Competencias) relativos a los ámbitos: Industria (economía productiva); Educación; Sanidad, Inmigración; Agricultura; Turismo; Comercio y Políticas Social". "La campaña, asimismo, abarcará desde encuentros con las principales entidades (patronales) a agrupaciones de colegios o comerciantes de toda Cataluña que puedan verse afectados por el texto". Tanmateix, fins ara la campanya s'ha desenvolupat "de portes endins", és a dir, en els quadres del partit intern, tal com ja afirmava el diari de Luis María Anson el dia 5 d'octubre: "El presidente del PP, Mariano Rajoy, se pondrá las botas de faena y dirigirá la campaña de su partido en Cataluña para explicar los perniciosos efectos del Estatut sobre los intereses de todos los españoles, pero especialmente en los de los catalanes. La dirección popular está decidida a movilizar todos sus recursos, humanos y económicos, para 'desmenuzar' según confirmó ayer el portavoz parlamentario, Eduardo Zaplana, el contenido del proyecto y demostrar el alcance y las consecuencias de su inconstitucionalidad. El PP presentará mociones en los ayuntamientos, baraja hacer encartes informativos en los medios de comunicación y utilizará a sus 700.000 militantes como agentes para dar a conocer por todas las comunidades la literalidad del proyecto impulsado por el tripartito".

Finalment, aquesta campanya és presentada el 22 d'octubre de mà d'Ángel Acebes i sota el títol "Todos juntos", es presenta com un clam a favor de la Constitució, sense esmentar l'Estatut de Catalunya. Els diferents diaris revel·len així la notícia: "El Partido Popular se gastará 500.000 euros en su camppaña contra la reforma del Estatut", segons la Vanguardia i l'altre diari que encapçala un titular similar en les paraules però radicalment diferent en el to, la Razón assegura

que "El PP invertirá medio millón de euros en defender la Constitución frente al Estatut" i destaca en el subtitular que "La campaña incide en el derecho de los ciudadanos a pronunciarse sobre las reformas de la Carta Magna" mentre que la Vanguardia destaca, a l'entrada, que "Ninguna referencia al Estatut ni a Catalunya, pero todos sabrán a qué se refiere cuando el lunes oigan en radio y lean en prensa los anuncios del PP contra el texto del Parlament, al que se refiere como una reforma constitucional". La campanya es dividirà en dues fases: la primera s'esdevindrà fins el 2 de novembre, en el debat d'admissió a tràmit del text i la segona després d'aquesta data, en què s'organitzaran "actos de partido que se celebrarán por todo el territorio nacional, y en los que se emitirá un vídeo y se repartirán trípticos 'didácticos' sobre el contenido del proyecto aprobado por el Parlament. La campanya es desenvoluparà en "prensa, radio, internet y cientos de miles de folletos" segons apunta la Vanguardia.

Ángel Acebes en la presentació de la campanya

D'altra banda, però, el País no enceta la notícia en què parla sobre la campanya amb l'esdeveniment en si mateix sinó que afirma “El silencio de Rajoy sobre si el PP presentará enmiendas parciales desata un debate interno”, un titular del tot allunyat a allò que des de l'àmbit del partit s'expressa, que la unitat contra l'Estatut és evident. “Los populares gastarán 500.000 euros en publicidad para pedir un referéndum sobre la reforma”. És evident, doncs, que el caire que pren la notícia és clarament diferent en aquest mitjà, ja que la notícia principal és destacar la 'indecisió' dels populars en la seva actuació, quan des de sempre ha estat molt clara: negativa taxativa en contra del text i votació en contra al debat d'admissió a tràmit.

9.4. Declaracions i actuació prèvia al debat dels dirigents polítics

Durant els primers dies, en què Rajoy acusa Zapatero de ser un "irresponsable", el to resulta tan directe, "El PP exige elecciones si el texto no se tramita como reforma constitucional" que els mateixos dirigents populars s'adonen que és necessari rebaixar sinó les crítiques, sí el to ja que si això no es compleix, aquesta actuació es pot presentar com un atac contra Catalunya. L'estratègia dels populars consisteix a acusar el president Rodríguez Zapatero que el text estatutari hagi sortit en els termes actuals. La Vanguardia ho recull així en una notícia: "El silogismo es simple. Si el Estatut supone la separación de Cataluña de España, y quien ha impulsado y permitido este Estatut es el presidente del Gobierno, el culpable de que Catalunya se separe de España es José Luis Rodríguez Zapatero". El País recull en un titular el dia 3: "Rajoy culpa a Zapatero de la 'reforma encubierta' de la Constitución". A l'entrada informa que: "Y argumentó que '42 millones de españoles tienen derecho a opinar sobre una reforma constitucional de este calado'. El líder del PP recordó que el PSOE de Zapatero no llevaba en su programa electoral 'esta reforma constitucional". Segons la Razón, "El 'patrocinio' del Estatut por parte de Rodríguez Zapatero, a quien el PP responsabiliza directamente de la inclusión del concepto de nación, convierte al texto en un una amenaza 'más preocupante' -según explicó Acebes- que el propio 'plan Ibarretxe'.

A pesar que Zapatero anunciï al voluntat que els populars s'incorporin al debat estatutari i presentin les seves esmenes, Rajoy anuncia que "no habrá acuerdos parciales con el PSOE por el Estatut", en paraules recollides per la Vanguardia.

Durant la primera sessió de control al Govern després de l'aprovació del text al Parlament, el dia 6 de setembre, la discussió gira també al voltant del text estatutari. Mentre que el Periódico i la Vanguardia destaquen les paraules de Zapatero a Rajoy de no "ficar la por al cos", Rajoy continua persistent en la línia que conduirà al llarg de tot el debat estatutari: "Una nación no es una palabra, es un proyecto de convivencia, del que surgen derechos y obligaciones, y allí donde se rompe una nación no hay igualdad ni hay solidaridad entre personas, y España es una nación". D'altra banda, cal destacar que "con el proyecto de Estatut 'se rompe la Constitución, el modelo de Estado que todos nos dimos y se acaba con el espíritu de la transición". L'argumentari del PP es concreta a analitzar que la reforma és en si mateixa inconstitucional, i que, en conseqüència, el projecte no pot ser analitzat com una reforma

constitucional. Al dia següent també ho recullen els diaris: "Rajoy adverteix Zapatero que "se está ahorcando con su propia soga", en referència a l'Estatut tal com recopila la Vanguardia i el dia 9 destaquen les declaracions de Rajoy també, qui, en un míting sobre Educació, afirma que el Estatuto "no se maquilla ni con 50 enmiendas", en paraules recollides per la Razón, el País i la Vanguardia en un titular i també el Periódico en l'interior d'una notícia. El que destaca però, és la situació de la notícia. Mentre la Razón la situa en la primera plana nacional, el País la situa al marge final d'una plana sobre les reaccions a la reforma estatutària i el Periódico la insereix en "La resposta del PP". Finalment, la Vanguardia publica una notícia relativament curta a la llargària normal d'aquest diari en l'última plana de la secció de Política. L'entrada de la notícia de la Razón resumeix el missatge del líder popular: "Aseguró ayer que si Zapatero tuviera 'agallas' y se comportara como presidente rectificaría y diría que se ha equivocado, con el Estatut. Es lo que, según Rajoy, haría con un poco de 'patriotismo y responsabilidad'". El Estatuto catalán "es un torpedo en la línea de flotación de nuestro texto constitucional". La resposta del PSOE no es fa esperar, de mà del secretari d'Organització del PSOE, José Blanco, qui en comparar Espanya com un bloc d'edificis, assegura que hi ha un "vecino gruñón", el Partit Popular que "desde que dejó de ser presidente de su comunidad de vecinos, sale todos los días a las escaleras gritando que el edificio se va a derrumbar". A més, el diari també fa saber que "Arenas reitera que Chaves le trasladó su preocupación por el contenido de la reforma". El País, en una entrevista amb el líder autonòmic andalús, subratlla les bones relacions entre Maragall i ell i en ser preguntat sobre els suposats contactes entre populars i socialistes per la nova carta autonòmica, contesta justament el contrari d'allò que afirma la Razón: El señor Rajoy no hace más que lanzar mensajes catastrofistas. Ahora añade esta indignidad (...). La contradicció entre els dos diaris es fa pal·lesa, i més quan Arenas assegura que "las próximas veces que hable con Chaves, iré acompañado por algunos notarios y por cámaras de televisión". El mateix dia, el País inclou una anàlisi sobre l'actuació de Zapatero en el procés estatutari que la pretén justificar pels antecedents anteriorment viscuts: L'article argumenta que a principis de l'any 1998, el lehendakari José Antonio Ardanza va presentar al president del govern José María Aznar un pla per afrontar noves demandes d'autogovern: "El plan Ardanza". Segons el redactor de la notícia, Joaquin Almunia es mostrà favorable a negociar i debatre el text, mentre que Aznar "dio portazo al plan". Com a conseqüència, uns mesos després el PNB subscribia amb Batasuna el "pacto de Lizarra", amb el vistiplau d'ETA i, més endavant, el nou lehendakari, Ibarretxe, anunciava i presentava el seu pla "soberanista": el pla Ibarretxe. "Esta historia marcó a Zapatero, entonces vocal de la Ejecutiva del PSOE. Pensó

que si se hubiera negociado el plan Ardanza es probable que no hubiera venido después algo peor, como el Plan Ibarretxe. "A las nuevas demandas no se puede responder con parálisis. Esto supone retrocesos y riesgos". Aquí doncs, es troba la justificació que troba el diari el País per situar-se en la posició més propera al Govern i donar-li el benentès a allò que Catalunya proposa. Al mateix temps, l'anàlisi afirma que "El presidente considera que, si las comunidades autónomas ven reconocida su identidad, España estará más unida".

Al dia següent, Rajoy expressa la seva voluntat de convocar una conferència de presidents que abordi el tema de l'Estatut de Catalunya i, d'altra banda, es fa públic el contingut de la moció contra l'Estatut que els populars volen fer prosperar a tots els ajuntaments i autonomies del país. El contingut més rellevant, però no per això novedós, és la reafirmació que l'única nació es l'espanyola, la qual cosa és 'incompatible con el reconocimiento como nación de cualquier comunidad autónoma y con la proclamación de España como Estado plurinacional". A més, també assegura que "con la aprobación del Estatut, nuestro país está viviendo uno de los momentos más graves de su historia democrática".

Les iniciatives del Partit Popular no finalitzen aquí. L'alcalde de Móstoles, Esteban Parro, fa públic un "bando municipal", el primer d'aquestes característiques, en què esperona els diputats i senadors a "mantener con determinación y firmeza el principio constitucional en el que se consagra la indisoluble unidad de España". Segons l'edil d'aquesta població, "la nación española no puede permanecer ajena o distante ante cualquier intento de desvirtuar o alterar la naturaleza de una historia de más de 500 años, ni la convivencia libre, democrática y solidaria".

Tot i que Aleix Vidal-Quadras afirma al seu llibre "La Constitución Traicionada" que en aquest país la història s'oblida massa fàcilment, Piqué assegura, en paraules recollides per tots els diaris que "tengo la convicción de que el presidente del Gobierno no comparte el espíritu de la Transición y cree, al igual que muchos nacionalistas, que todos estos años han sido de baja calidad democrática y ahora él es la persona designada por la Historia para superar ese periodo y abrir uno nuevo que engarce con la auténtica legitimidad democrática, que él identifica con los vencidos de la Guerra Civil y no con el gran pacto constitucional de 1978". A més, també afirma que ETA 'está observando el proceso porque quiere saber hasta qué punto el presidente está dispuesto a ceder a las presiones nacionalistas". A excepció de La Razón, tots els diaris recullen aquesta afirmació en titulars però aquest últim diari destaca que "Guerra le ha

trasladado su 'preocupación de fondo' por el Estatut". Qualsevol argument polític, sempre i quan tingui validesa, pot ser usat en un debat de postures entre partits però les contradiccions no són útils. El Partit Popular ha estat el partit espanyol que més ha advocat per superar el passat i apostar per la transició, de fet, l'herència del franquisme que va arrossegar durant els anys setanta i vuitanta -en part pel lideratge de Manuel Fraga- ha estat una de les lloses més pesades per al partit, que encara ara, segons alguns sectors, lluita per deslliurar-se'n. Per aquest motiu, que es retregui als socialistes recuperar la memòria històrica per tal de pertorbar els morts i, alhora, s'estigui usant l'argument de la Guerra Civil per carregar contra l'Estatut resulta un exercici de doble moral per alguns polítics i pensadors.

Després que Mariano Rajoy convoqui una "cimera anti-Estatut" a Barcelona els dies 4 i 5 de novembre amb els parlamentaris nacionals, autonòmics i europeus per elaborar una estratègia contra la carta autonòmica i que, des de la banda popular s'acusi els ponents i polítics catalans d'haver actuat amb "frivolidad y improvisación" després de 18 mesos de debat al Parlament de Catalunya, és destacable una notícia que publica la Razón en què constata que "Rajoy encuentra su sitio para 'pelear' por La Moncloa". Segons l'analista del diari, "la ciudadanía está mayoritariamente del lado del jefe de la oposición cuando habla de preservar 'la unidad, la autonomía y la solidaridad de España" y se siente mucho más ajena de esa 'democracia imprevisible' y 'patria de la libertad' a la que mira José Luis Rodríguez Zapatero. "Siempre dejándoles en un escenario en el que la mitad de los españoles no acepta un cambio del modelo de Estado por la puerta falsa".

Aquest article vol fer saber, òbviament, la possibilitat de Mariano Rajoy d'accedir a la presidència del Govern en un moment en què la popularitat del seu adversari, Zapatero, està en les seves hores més baixes. Però no només això. Des de l'11-M, la imatge del 'savoir faire' dels populars, que, efectivament va ser òptima durant els seus dos mandats llevat de casos puntuals, va quedar clarament tacada per l'atemptat, no per causa de l'autoria de l'atemptat sinó per la gestió de la informació. Des d'aleshores, amb un govern clarament progressista al capdavant (llei dels matrimonis homosexuals, llei de la dependència, retorn dels papers de Salamanca...) i amb una bonança econòmica palpable, malgrat estar basada en bona part en l'especulació urbanística i el boom immobiliari, al Partit Popular li ha faltat un element clar amb què erosionar el Govern. En aquest moment, doncs, els populars troben l'estratègia clau, en llençar el missatge de preservadors de la patria única i indivisible, conforme la Constitució i

atacant el govern per la seva dependència dels nacionalistes. En qualsevol cas, molts elements poden aglutinar posicions al voltant d'un partit polític, però paraules tan ambigües com nació, pàtria, solidaritat, unitat, esmentades dia a dia per un partit nacional que acusa l'altre del "desguace, la desmembración, la balcanización" del Estado, actuen com a catalitzador no només de les bases militants del partit sinó de bona part de la ciutadania espanyola.

El dia 17 del mateix mes, Mariano Rajoy participa al programa de debat Àgora, emès al canal 33 els dilluns a la nit i conduït i moderat per Ramon Rovira. La Razón, en la seva notícia no esmenta el nom del programa, es limita a mencionar "una entrevista en la televisión autonómica" i les declaracions més importants fetes en aquest espai: "si alguien dice que Cataluña es insolidaria estará mintiendo". "El Estatut es intervencionista, mucho más que socialista y va en dirección contraria hacia donde avanza la UE". "La idea de nación va unida indisolublemente a la de soberanía", lo que "es un criterio similar al que pueden tener los partidos nacionalistas: nación y soberanía van unidos". El Periódico, en la seva anàlisi, destaca que "rebutja l'Estatut, però es desmarca de les campanyes anticatalanes" i "admet la solidaritat de la comunitat autònoma, però nega que sigui excessiva". Allò que més sorprèn és el final de la notícia: "No sabia que a Extremadura tenen un ordinador per cada dos alumnes ni que a Castella i Lleó els llibres de text són gratuïts. Això sí: els malalts d'altres comunitats vénen a operar-se aquí perquè la sanitat catalana 'és fantàstica'. La Vanguardia recull unes altres afirmacions: "Aunque matizó que las descalificaciones y los exabruptos se habían originado, 'desgraciadamente' no sólo en las filas de su partido, sino también en las del PSOE y en las de los partidos catalanes".

En una trobada amb la CEOE, el líder del PP, Mariano Rajoy, fa unes altres declaracions en les quals recupera el famós lema "váyase usted, señor González", pel "vuelva usted, señor González", a més de lloar l'expresident Aznar, "Viendo lo que está pasando en España, la figura de Aznar se multiplica por 150 millones' y 'hasta casi el infinito". També és destacable el subtitular de la Vanguardia, en la línia de recolzament a CiU: "El líder del PP cree que Zapatero utilizará a Maragall como chivo expiatorio".

De les últimes declaracions i accions abans que l'Estatut sigui debatut al Congrés, destaquen, principalment, la publicació d'un informe jurídic del PP en el qual, segons la portada de la Razón el dia 25, "detecta en el Estatut 25 'plagios' del plan Ibarretxe". Amb el títol "Por qué antes no y

ahora sí", els populars ressuciten la frase d'Alfredo Pérez Rubalcaba en què refusava, nou mesos abans, el Pla Ibarretxe per considerar-lo inconstitucional i una tirallonga amb els paral·lelismes entre ambdues "reformes encobertes de la Constitució". Entre les més destacades hi ha la definició d'Espanya com a Estat Plurinacional, la definició de nació, el dret a l'autodeterminació, la ruptura de la Caixa única de la Seguretat Social, els drets històrics, la imposició de la llengua o el sistema de finançament. El País ho recull en una columna, la Razón en portada i primera plana nacional i la Vanguardia en una de les últimes planes de política, on, a més, inclou una de les enganxines que reparteix el Partit Popular en referència a Juan Carlos Rodríguez Ibarra:

Text: Sus compañeros socialistas de Cataluña han iniciado una reforma constitucional... su Secretario General, ZP lo ha consentido para seguir en el poder... le pedimos que se opusiera pero los socialistas en el Congreso han votado para que se debata... entre esos socialistas en el congreso, estaban los Diputados socialistas extremeños, que Ibarra, designó... en la Asamblea

de Extremadura Ibarra ha dicho que el no votará contra su grupo... ¡HECHOS, NO PALABRAS!

Tal com s'ha comentat abans, la Razón dedica àmplies pàgines d'informació a l'activitat dels populars, i publica en planes nacionals notícies relacionades amb l'Estatut que fins i tot poden tergiversar completament la visió de l'assumpte, sobretot quan afirma "Rajoy tenderá la mano a Zapatero para arreglar 'el lío' del Estatut desde cero. Des d'un cert punt de vista, es pot pensar que qui realment està proposant esmenar el text són els populars i no pas els socialistes.

9.5. Boicot als productes catalans

S'acosta Nadal i també el cava. L'any anterior, a causa de les declaracions de Josep Lluís Carod-Rovira en relació al boicot de Madrid 2012, el sector del cava a Catalunya sofreix pèrdues considerables per la falta de compra d'aquesta beguda a la resta d'Espanya, que es comptabilitzen en una davallada del 4% al conjunt de l'Estat. Per aquest motiu, el líder dels populars es trasllada a Sant Sadurní d'Anoia per parlar amb els empresaris catalans i tranquil·litzar-los sobre la situació, molt crispada pel debat estatutari. Una de les frases més interessants és la que Rajoy adreça als espanyols: "El cava es tan español como el jamón de jabugo o el turrón de Alicante". El president de Freixenet mostra la seva receptivitat als populars, i el Conseller en Cap, Josep Bargalló, malgrat agrair la visita, demana al líder del PP que faci el mateix a Madrid. Tanmateix, no s'expressen de la mateixa forma els diferents diaris. Mentre el País ho arracona en una columna, amb el titular "Los empresarios del cava expresan ante los líderes del PP su termor a un nuevo boicoteo" la Razón hi dedica gairebé una plana sencera amb fotografia inclosa amb un titular un tant diferent: "Rajoy impulsa una campaña para evitar el boicot anticatalán." Aquí doncs, s'entreveu la voluntat del diari de Luis María Anson de voler donar força a l'activitat negociadora del PP. La Vanguardia hi dedica la primera plana política, en ser el diari majoritàriament llegit per empresaris i la classe mitja catalana en què titula que "Rajoy se solidariza con el cava del Penedès i desautoriza el boicot a productos catalanes". Segons Rajoy, "no hay que generar alarmas porque no hay boicot, y 'lo máximo que puede haber son mensajes SMS o páginas web que digan cosas así, pero no hay boicot a los productos catalanes." El Periódico, en un to més pessimista, assegura al Tema del dia: "El sector del cava tem un boicot per l'Estatut pitjor que el del 2004". "Rajoy es reuneix amb els productors, mentre que CiU i PSOE l'acusen d'apagar el propi incendi."

De fet, les declaracions per part dels partits polítics han estat taxatives: la Vicepresidenta Primera del Govern, Maria Teresa Fernández de la Vega, denuncia: "Menos brindis con cava y menos discursos acalorados en la FAES. Con menos discursos como el de Aznar en la FAES no harían falta visitas de apoyo al sector del cava". El Secretari General de CiU, Josep Antoni Duran i Lleida, afirma que "Rajoy debería dejar de enfrentar a unos con otros y así no tendrá que acudir por las tardes a apagar los incendios que alimenta por las mañanas". El secretari general d'ERC, Joan Puigcercós, critica que "Rajoy recuerda al pirómano bombero. Ha hecho de pirómano, ha avivado el odio contra Catalunya en campañas contra los ciudadanos de

Catalunya, y ahora viene ahacer de bombero", mentre el vicepresident d'Iniciativa, Jaume Bosch, assegura que "No entendemos las sonrisas de los empresarios del cava a Rajoy, como no entenderíamos que un señor al que un pirómano acaba de quemarle la casa se vaya a brindar con el pirómano". En un reportatge, el Periódico afirma que "la banca detecta una certa hostilitat entre la clientela de fora de Catalunya, atès que "una entitat financera amb evident arrelament català ha detectat una mica d'hostilitat entre la clientela de fora." Reconeix fins i tot haver rebut cartes en què s'amenaça de deixar de ser clients per l'afany secessionista de l'Estatut" i també alerta que aquesta campanya de rebuig afecta principalment el sector alimentari. En un reportatge posterior del Brot Anticatalà a "Patrioters al súper", el Periódico fa un recull de casos a Internet i també a la ràdio, on, en el programa de la COPE, La Manyana, el locutor Federico Jiménez Losantos anima al boicot amb aquestes paraules: "ja pot tenir por, perquè el que va passar l'any passat serà una broma al costat del que passarà aquest any". Altres grups polítics, com Coalició Valenciana, enfurismats pel mapa dels Països Catalans del dissabte anterior, promouen accions que consiteixen en enviar missatges de repulsa al F.C.Barcelona i, al mateix temps, venen loteria en què figura un muntatge on es veu Josep Lluís Carod-Rovira amb unes orelles de burro. El lema és STOP Carod. En referència a les webs que anteriorment mencionava Rajoy, alguns extractes són els que es poden trobar a pàgines web com Stopnacionalismo. Vid. Annex

Finalment, pocs dies abans que tingui lloc el debat d'admissió a tràmit de l'Estatut, el PP torna a establir relacions entre la reforma estatutària i el grup terrorista ETA. Aquesta vegada és Javier Arenas, secretari general del Partit Popular a Andalusia, qui afirma que "ETA está muy contenta" con el proyecto aprobado por el Parlament, porque piensa que 'si le han dado a los catalanes la nación catalana, a mí, que además tengo pistola (me darán) mucho más". D'altra banda, el líder també afirma que l'Estatut Català és com el Pla Ibarretxe però sense pistola. I al dia següent, el secretari de Llibertats Públiques, Seguretat i Justícia del PP, Ignacio Astarloa, afirma que "España está al principio de un incendio constitucional de consecuencias imprevisibles."

9.6. Declaracions de l'ex-president José María Aznar i la Fundación FAES (Fundación para el Análisis y los Estudios Sociales)

A la palestra surt l'ex-president José Maria Aznar, qui, des d'un dels laboratoris d'idees més eficients de l'Estat, la Fundación Faes, presenta una sèrie d'informes que causen un revolt de grans magnituds en el si de la comunitat espanyola. Quatre són els informes referents a l'Estatut que publica l'organisme, així com també un seguit de xerrades dels Campus FAES de Juliol del 2005 i 2006. Les seves declaracions no passen inadvertides, però. Uns dies abans de l'aprovació al Parlament de Catalunya de la nova Carta Autonòmica, el mateix president augura un canvi de règim a l'Estat Espanyol i adverteix dels riscos de la balcanització d'Espanya. Uns dies després, en un article al diari italià "Il Messagero", denuncia que l'Estatut deroga 'de facto' la Constitució i que constitueix un "frau molt greu que elimina el dret de tots els espanyols d'opinar sobre el seu futur comú". El dia 29 d'octubre també fa pública la seva opinió a Espanya l'ex-president i conseller del Consell d'Estat, en assegurar que aquest és "l'Estatut de la divisió". A la portada de La Razón, el diari assegura que "Aznar y González subrayan los riesgos sociales y económicos del Estatut". En efecte, els dos presidents subratllen les discrepàncies amb el text estatutari però de manera distinta. Mentre que Aznar considera que l'Estatut "tendrá un impacto en los bolsillos de las empresas y los trabajadores", en paraules de la Razón y que está pensado desde la autarquía y supondrá 'la deslocalización, la decadencia y la quiebra de la prosperidad", González assegura que la reforma 'no li agrada' i que "lo que puede estar en riesgo, si se hace mal, es una vertebración eficiente del espacio público que compartimos". La situació és expressada de manera brillant per una tira d'en Toni Batllori a la Vanguardia. Es representa una obscuritat o negror, que vol mostrar l'actual situació causada per la reforma estatutària i els dos presidents corrent amb sengles líquids. Felipe González porta unes galledes d'aigua i Aznar, gasolina. Els socialistes catalans no triguen a respondre, i afirmen que a Aznar 'li traiciona el subconscient quan parla d'autarquia, perquè evoca un passat que per a ell és idíl·lic" en referència a la política aïllacionista de Franco durant la postguerra.

Quant als documents de la Fundación FAES, escrits en les dates clau de la reforma estatutària, és interessant subratllar algunes frases que realment han causat escàndol. En "los papeles FAES" del 12 de setembre de 2005, titulat "Nación, Estado, Constitución", es recullen les opinions de diversos catedràtics de Dret Constitucional i juristes que donen la seva opinió sobre aquests conceptes, a part de "les amenaces a la Constitució: el "el pueblo vasco" y "la nación

catalana". "Baste señalar el caso de la guerra de sucesión que, lejos de ser la primera guerra civil tal y como algunos afirman, en realidad se trató de una guerra dinástica por la hegemonía europea". O los Decretos de Nueva Planta que, aunque obedecían a un proceso de tendencia homogeneizadora y racionalizadora en todo el territorio, en contra de lo que ocasiones se sostiene, no supusieron sin embargo la derogación del fuero vasco y navarro, que se siguieron manteniendo. (...) Para los intelectuales nacionalistas no es relevante el que Cataluña recibera más de tres millones de habitantes que importaban una lengua y una cultura tan valiosa o más que la que encontraban allí, al menos en términos de intercambio. Para ellos lo importante es defender el reconocimiento de Cataluña como una Nación a pesar de ser en su inmensa mayoría hijos de vencedores de la guerra civil, aspecto éste que siempre han tratado de esconder, incluso afirmando, para procurarse un pasado limpio que la guerra civil fue también la guerra entre España y Cataluña.(...) La conversión de Cataluña en un laboratorio en el que se ha experimentado la manera de conseguir una sociedad homogénea y cerrada que condena al exilio a aquellas actitudes que no comulgan con ella. De esta manera, el nacionalismo catalán no se presenta como una opción entre otras, sino como la única opción posible, la única forma auténtica de ser catalán. Se ha convertido en una creencia, en una ideología totalizadora."

Sens dubte però, el text que més controvèrsia ha suscitat ha estat el del 25 d'octubre de 2005, que, escrit per l'advocat Jorge Trias Sagnier i titulat "Cataluña, según el proyecto de Estatuto: una nación tridimensional", fa una crítica aferrissada del projecte de reforma de la llei de lleis catalana. "Cataluña, según el proyecto de Estatuto: una nación tridimensional". Després d'una llarga consideració en què s'afirma que l'Estatut s'ha de classificar en l'apartat de Constitucions ciclotímicas (que pateix psicosis maniaco-depressiva), afirma que la regulació del temps lliure estarà tan controlada que "ni siquiera en la época de Mao y de la Revolución Cultural, cuando todos los chinos hacían gimnasia a la vez, se atrevieron a tanto". Per a l'autor, "todavía menos se entiende que los católicos catalanes no hayan dado una batalla frontal contra la legalización del aborto, la eutanasia, el matrimonio homosexual y la regulación de 'otras formas de convivencia. El llamado 'derecho a una muerte digna (...) legaliza el asesinato 'piadoso'. (...) La regulación no sólo del matrimonio sino 'de otras formas de convivencia' constituye la puerta legal para la futura ampliación del matrimonio a uniones poligámicas como las que autoriza la religión islámica".

"Y como el Estatuto dice que Cataluña es una nación, la Generalitat tendrá competencia

exclusiva en la expedición de documentación oficial, incluyendo el pasaporte y los documentos de identidad. Se utiliza el plural y se habla, pues, de 'documentos' ya que se supone que habrá un DNI específico para los ciudadanos de Cataluña y otro, el español, para el común de los mortales. Y en materia de inmigración se va mucho más lejos, ya que la Generalitat asumirá la competencia incluso en la selección de raza." Després de fer un exhaustiu repàs a tots els aspectes més polèmics (Justícia, Caixes d'Estalvi, Afers Estrangers, Legislació mercantil i laboral...) conclou que "Es un completo disparate constitucional, la técnica jurídica es disparatada, y los principios de las doctrinas políticas modernas y progresivas (libertad, igualdad y solidaridad) son destruidos.

Aquest article és publicat el dia de la Hispanitat, el 12 d'otubre, amb unes clares connotacions esperonadores. Les reaccions no es fan esperar: el president del Govern diu que l'informe li causa 'una carcajada intensa', Diego López Garrido, portaveu parlamentari del PSOE, assegura que es un 'disparate, una barbaridad' i Marina Geli, consellera de Salut de la Generalitat, afirma que això demostra que l'expresident Aznar menteix.

Al novembre, uns dies després de l'admissió a tràmit de la proposta de reforma de l'Estatut, un altre document de la fundació FAES és publicat, en aquest cas, de Juan Velarde Fuertes, catedràtic emèrit d'Economia Aplicada, de la Universitat Complutense de Madrid i Premi Príncep d'Astúries de Ciències Socials. En aquest informe, el professor fa unes observacions interessants: "El sistema fiscal del nuevo Estatuto ignora que al rebajar el poder de compra de otras zonas españolas, reduce el mercado extracatalán de numerosos productos". "Es absurdo creer que todo esto no va a tener consecuencias. Cataluña, dominada por el intervencionismo y la arbitrariedad, a lo que se añade una consecuencia ciertamente probable de lo anterior, la corrupción, será rehuida por los buenos inversores". "La política lingüística prevista aumentará los costes y afectará al empleo: localizaciones óptimas por otros motivos, resultarán comprometidas por razón de la normativa sobre uso de la lengua". "El nuevo Estatuo retorna a un porteccionismo basado en la ayuda intensa al catalán. Repárese en la dificultad e incremento de coste que supondrá la obligatoria distribución de productos etiquetados en catalán para los empresarios de fuera de Cataluña". "La culminación de la organización judicial catalana en el Tribunal Superior de Justicia de Cataluña, unida a la pretensión de un derecho catalán preferente sobre cualquier otro, fragmenta de manera decisiva la unidad de mercado". La conclusió que n'extreu el catedràtic és que "el nuevo Estatuto parece impregnado de un

particularismo enfermizo: para poder 'vivir aparte' acepta vivir mucho peor".

Però José María Aznar no roman quiet tampoc durant el mes d'octubre. Tal com s'ha comentat abans, la possibilitat dels populars de trobar un eix comú i certament apropiat per guanyar vots, fa que l'expresident, qui, d'una manera o altra, té autoritat i les declaracions del qual tenen ressò, faci declaracions com aquestes, la majoria de les quals extretes de la pàgina web dels populars i Libertad Digital: "Estamos en uno de los momentos más crítcos de nuestra historia en muchos años, en muchas décadas y probablemente abocados a una grave crisis nacional. En poco más de un año el actual Gobierno y su presidente han llevado a España al borde del abismo y España corre riesgos serios de desintegración, de balcanización y de volver históricamente a las andadas. El desafío al Estado es total", del dia 7 d'octubre o "Hoy, con la más honda preocupación, sólo puedo esperar que la voz de la mayoría obligue al Gobierno a retirar un proyecto que significa la división irreversible de España"o "semejante golpe a la misma base de la Constitución -es decir, a la soberanía- sólo podría explicarse por una intensa y reiterada demanda de los ciudadanos de Cataluña. No parece que tal demanda haya existido. Cada vez que han sido consultados, los ciudadanos catalanes han manifestado un notorio desinterés por la reforma del Estatuto (...) Más bien parece que las decisiones se han tomado de espaldas a los ciudadanos, sin mandato ni consentimiento" del dia 18. Fins i tot la seva esposa, Ana Botella, regidora de Benestar i Família a l'Ajuntament de Madrid, alerta dels efectes perniciosos de la nvoa carta autonòmica: "Yo creo que nunca, desde la Transición, habíamos estado en una situación tan peligrosa como la que estamos en la actualidad. Es asombroso pensar que se puede volver a un país en el que todos los españoles no son iguales ante la ley".

Vid. Annex 4 per trobar les declaracions des de la Societat Civil i Política Espanyola i Catalana en contra i a favor de la reforma d'Estatut d'Autonomia a Catalunya.
En aquest annex es mostra una síntesi de les principals crítiques que el projecte d'Estatut rep durant un dels mesos en què la reforma estatutària rep un allau de comentaris exponencial i en què no hi ha dia que la paraula Estatut no surti als diaris. El mes d'octubre de 2005, és, sens dubte, un dels mesos en què la crispació, la mediatització, i la politització de la reforma pren un caire especial i transcendent. Nogensmenys, el debat estatutari s'ha traslladat de Catalunya a Madrid i l'actuació dels partits polítics no és fàcil. D'ara endavant, i fins al referèndum, les continues bronques parlamentàries, els retrets, les acusacions i, fins i tot, esbatussades, tindran

lloc a Espanya.

En aquest sentit, és necessari afirmar que el mètode emprat varia una mica. En un anàlisi dels diferents mitjans de comunicació en aquestes declaracions, les diferències en el tractament són mínimes. Tots els diaris recullen les paraules dels polítics, empresaris, jutges... de manera molt similar, atès que les declaracions són objectives i es recullen les paraules exactes i els titulars acostumen a coincidir de manera molt fidel. D'altra banda, també és destacable que els diaris confereixin un espai similar a la notícia en el seu desenvolupament, llevat casos expcepcionals que seran degudament comentats.

Així doncs, es farà una enumeració per ordre cronològic de les declaracions de personalitats rellevants de l'àmbit espanyol sense tenir en compte el rotatiu usat, excepte, com abans s'ha esmentat, en declaracions concretes.

9.7. L'estratègia del PSOE, del Govern i del PSC

Després de l'aprovació de l'Estatut, el Periódico ja ho afirma: la negociació serà difícil a Madrid. I és ben cert: durant aquest mes, es poden distingir diverses fases en la posició del Govern. En primer lloc, la presa de posicions dels membres tant del Govern com del PSOE, després, declaracions diverses i mobilització, sobretot per part del PSC i el PSOE per apropar els seus posicionaments i, per últim, i a partir del dia 24, l'inici de les negociacions després que es publiqui un informe amb les esmenes proposades pels socialistes. En aquest apartat es farà una enumeració amb algun comentari puntual en la orientació dels diaris. Val a dir que la forja del "Quadripartit" ha fet que les diferències entre els diaris catalans siguin menys perceptibles, en formar un front comú per defensar el text a les Corts. Això fa que, quant a l'Estatut, les diferències entre els dos diaris catalans (La Vanguardia i el Periódico) siguin menys visibles, si bé s'observa un cert grau de compromís amb Madrid per part de el Periódico. D'altra banda, el País es troba en la mateixa situació que el Govern: no pot oferir un posicionament en contra de l'Estatut, perquè significaria combregar amb les idees dels populars i perquè s'estaria debilitant qualsevol mena de credibilitat en l'Executiu, -atès que la reforma territorial és un dels objectius prioritaris del Govern de Zapatero- però alhora no pot acceptar-lo en els termes plantejats pels catalans perquè "la caverna socialista" no ho acceptaria. A més, Rubalcaba ja ho avisa: "l'Estatut serà retocat". Per tant, doncs, la línia informativa del diari anirà en aquest sentit: Donar confiança al lector que els socialistes espanyols reconduiran el debat i no acceptaran cap inconstitucionalitat. De mà de el Periódico, l'ofensiva contra el PP és molt clara com també ho és la defensa del PSC i del PSOE en menor grau. Moltes portades s'enceten amb els missatges que envia Zapatero: "Zapatero no acceptarà que l'Estatut canviï l'actual model d'Estat", "Zapatero insta Rajoy a no ficar la por al cos" o "Zapatero adverteix a Rajoy que pagarà per rebutjar l'Estatut". D'una manera o altra, el diari cerca el màxim consens entre les forces polítiques catalanes i el PSOE, en una negociació que es preveu difícil.

"¿Què ven el PP?" Titula el Periódico dos dies abans del debat d'admissió a tràmit. En aquest reportatge fa una anàlisi de les inversions dels populars en publicitat a favor de la Constitució. Només unes frases ja denoten el tarannà del rotatiu: "A grans mals, grans remeis. Al PP li sembla que l'Estatut de Catalunya és un gran problema pel qual val prou la pena gratar-se la butxaca. I al secretari general, Ángel Acebes, més que a cap altre dirigent. Per això ho va deixar clar quan va prendre la decisió: "En aquest tema, el que faci falta per fer una campanya com

Déu mana". "La campanya desplegada pels populars busca convèncer que la situació política és excepcional". D'altra banda, la Vanguardia, l'altre diari català, en resultar més pròxim a les posicions de CiU, és més escèptic en la bona voluntat del govern espanyol i destaca força les desavinences en el si del PSOE, com, per exemple, destacant la 'immoralitat' de l'Estatut de mà d'Ibarra. Per últim, la Razón representa un gir de 180º. La línia del rotatiu consisteix a destacar la bona maniobra del PP i carregar contra l'Estatut i els dirigents catalans. Amb un parell d'exemples aquesta tendència queda confirmada: "El PSOE recortará el Estatut que Zapatero prometió respetar" o "un sector del PSOE se aparta de la línea oficial y exige consensuar el texto con el PP". Les fotografies constants de dirigents populars i les seves declaracions, o les anàlisis com l'anteriorment comentada de "Rajoy busca su sitio en la Moncloa", corroboren aquesta tesi.

L'esperada reacció de Zapatero és vista de diversa manera pels diferents diaris. Mentre el País destaca les paraules de Zapatero que "ni rechazo frontal ni aceptación sin más" i el compromís del president per 'encauzar' la reforma, els diaris catalans subratllen unes altres paraules del cap de l'Executiu: que Zapatero vegi en l'Estatut "una oportunidad para España". Tot i que després els diaris catalans continuïn en el camí de l'"optimista, com gairebé sempre, José Luis Rodríguez Zapatero" que enceta el Periódico, ressalten frases de l'Executiu que val la pena recollir per entendre la posició de l'Executiu. "La reforma afronta ara a les Corts la seva segona fase, essencial, decisivia i definitiva". "Crec que aconseguirem l'acord i que serà un pas molt positiu per a tots". "Reconèixer la forta identitat de Catalunya és compatible amb la Constitució". "El model ha d'assegurar l'autonomia fiscal sense que l'Estat perdi instruments".

La línia constitucionalista la ressalta el País: "Zapatero precisó que tratará de compatibilizar "el respeto a la voluntad del Parlamento de Cataluña" con "los principios de solidaridad, unidad de mercado y garantía" por los que tienen que velar el Gobierno.

Els dies següents els polítics prenen posició quant a la reforma. Mentre Zapatero pretén aïllar el PP en la línia que ell qualifica "tremendista i catastrofista", des del PSC s'emprenen accions que no agraden en absolut les altres forces polítques catalanes: la recuperació d'esmenes que no prosperaren al debat al Parlament. Les declaracions de Montilla també són significatives: "És inevitable fer concessions". Mentrestant, el PSOE també es posiciona. La Razón ho titula de la manera següent: "PSOE: entre la rebelión interna y la petición de informes", mentre que la

Vanguardia afirma: "El PSOE se las ve y se las desea para contener la oleada de preocupación desatada en su seno por la aprobación del proyecto de reforma del Estatut. La dirección del partido dio a conocer ayer su postura oficial con un largo comunicado en el que expresa su oposición al texto, del que dice que en diversos extremos 'es dudosamente constitucional' y, por tanto, inaceptable". El País ho recull en una columna, al costat d'una altra en què afirma que "El Gobierno quiere restar fuerza jurídica al término nación con su traslado al preámbulo" amb el titular: "El PSOE cree que el nuevo texto tiene aspectos de dudosa constitucionalidad", mentre el Periódico no es fa ressò de la opinió del partit i només ressalta que "El Govern analitza els efectes de l'Estatut en cada ministeri".

El dia 5 d'octubre tenen lloc dos esdeveniments: l'entrega del text estatutari de mans del president de la Cambra Catalana, Ernest Benach, al president del Congrés dels Diputats, Manuel Marín i una entrevista entre Pasqual Maragall i el cap de l'Executiu José Luis Rodríguez Zapatero. En aquesta entrevista, la consigna és "pacto, pacto y pacto" i ambdós líders, característics pel seu optimisme, creuen que l'Estatut es pactarà al Congrés. En paraules similars ho afirmen la Vanguardia i el País. Cal destacar però, una notícia que la Razón publica en primera plana i de la qual els altres diaris no se'n fan ressò el dia 5: "Bono se desmarca del Gobierno y pide un pacto PSOE-PP sobre el Estatut". Els altres diaris no inclouen la informació.

Al dia següent es fa públic que Zapatero cerca altres fórmules per tal de definir Catalunya i deixar de banda un dels conceptes més polèmics: el terme nació. "El Estatut tiene una fórmula muy directa y hay que buscar una fórmula transaccional modificando el artículo 1 del Estatut para que se compatible con el 2 de la Constitución". Al juny, en canvi, el president havia afirmat la possibilitat que el terme s'inclogués en la carta autonòmica sempre i quan s'interpretés el terme en la seva acepció cultural. D'altra banda, la Vanguardia recull que "Extremadura, Castilla la Mancha y Galicia se pronuncian contra la reforma catalana" mentre que el Periódico afirma que "Maragall invita els presidents autonòmics a debatre l'Estatut". A més a més, aquest dia al Parlament, l'eufòria del dia 30 de setembre sembla haver-se esvaït. El president afirma que "potser ens hem equivocat i caldrà retocar l'Estatut". Al mateix temps, es fa l'elecció dels representants del Parlament de Catalunya que defensaran la proposta estatutària al debat d'admissió a tràmit: Artur Mas, Manuela de Madre i Josep Lluís Carod-Rovira.

Al dia següent, els diaris recullen en primers titulars de política la voluntat del Govern de pactar

"les retallades" en paraules del Periódico, amb els populars. Mentre els diaris catalans destaquen la notícia en aquests termes així com també ho fa el País, la Razón titula que "El PP descarta pactar las enmiendas del Estatut que le ofrece el Gobierno".

En aquest sentit, la Vanguardia recull el dia 10 una aproximació al paper que Manuel Chaves està duent a terme en les crítiques al debat estatutari. Segons el rotatiu del Grup Godó, "Andalucía se desmarca del intento de crear en el PSOE un 'frente sur' contra el Estatut". "Chaves matiza en los últimos días su oposición a la reforma catalana". Aquest és un canvi important, que Chaves opti pel diàleg entre els territoris i, alhora, advoqui per un consens que intenti incloure el PP.

La taxativa Mª Teresa Fernández de la Vega també reitera les crítiques a l'oposició popular, amb un argument prou suggestiu: Que no enfronti Catalunya amb Espanya.

Davant l'allau de crítiques que l'Estatut està rebent aquests dies, des del PSC es respon amb un *kit* per fer una campanya "pedagògica" sobre l'Estatut i per contrarestar "la actitud innoble del PP, basada en la tradición del anticatalanismo primario de los ultraconservadores españoles" para "sembrar el miedo y la confrontación". Segons el Periódico, "la campaña consistirá en el envío de 1500 *cajas rojas* a otros tantos 'creadores de opinión' (ministros, miembros del consejo de Estado, del Tribuna Constitucional y del Poder Judicial, presidentes autonómicos, parlamentarios, embajadores, empresarios, sindicalistas, altos cargos ministeriales y profesionales de la cultura y la comunicación). En el interior se incluyen documentos elaborados por el PSC para aclarar 'de manera pedagógica' los aspectos del Estatut que más polémica han levantado en el resto de España".

Mentre els socialistes afirmen la voluntat d'arribar el dia 2 amb un text acordat, el president de la Generalitat, Pasqual Maragall, fa un intent de remodelació del Govern amb el canvi d'uns quants consellers que resulta fallit a causa de la negativa del propi partit i de les altres forces polítiques que conformen el tripartit. Durant aquesta crisi molts comentadors apunten el paper ferm i determinant que el secretari general del PSC, José Montilla, té per encarrilar la situació i tornar l'aigua al seu cabal. Al mateix temps, es critica Maragall pel fet que, amb la seva remodelació pretenia incloure com a conseller d'Universitats el seu germà Ernest Maragall.

D'altra banda, la Vanguardia fa públic el dia 18 que Pasqual Maragall ha mantingut una discussió força esverada amb els presidents autonòmics, Juan Carlos Rodríguez Ibarra i Manuel Chaves pel concepte de nació en el context d'un sopar ofert pel president de Portugal Jorge Sampaio. En aquest context, fins i tot l'ex-president Jordi Pujol sortí en defensa de Maragall i, més tard, el Rei, que també era present al sopar, mantigué unes paraules amb el president de la Generalitat.

Els dies van passant, s'apropa el dia del debat d'admissió a tràmit i, mentrestant, Zapatero assegura que la reforma tirarà endavant malgrat ser durament reprovat en la marxa militar del Dia de la Hispanitat, després de l'acceptació de la constitucionalitat del terme nació per part de constitucionalistes del PSOE.

El dia 24 té lloc la Executiva del PSOE que pretén arribar a un consens entre les faccions socialistes sobre l'Estatut. La Razón titula que "El PSOE recortará el Estatut que Zapatero prometió respetar i, més endavant, afirma que "El PSOE pone límites al Estatuto en un informe repleto de sombras de inconstitucionalidad". La Vanguardia titula en portada que "El PSOE propone alternativas a los artículos clave del Estatut", i que "El PSOE aprueba hoy pulir el Estatut en financiación y blindaje de competencias". "Los socialistas se niegan a llamar nación a Cataluña y buscan otras fórmulas". "El PSOE acuerda enmendar puntos básicos de la reforma del Estatuto de Cataluña" i que "el PSC acepta 'con reservas' el dictamen". En canvi, el Periódico assegura que "PSOE i PSC pacten els límits de l'Estatut" i "Zapatero aconsegueix que el PSOE secundi un Estatut amb retocs". "Bisturí en lloc de destral", afirma el Periódico. En l'informe que segueix a aquest títol, el Periódico fa un repàs als punts inconstitucionals que troba el PSOE. Segons el rotatiu, "Els experts detecten punts 'inconstitucionals', 'deficiències' i 'errors' però plantegen retocar-ne nou apartats, no canviar-lo de dalt a baix. Els punts que, a parer del PSOE cal retocar són el finançament, en què es qüestiona la bilateralitat, la 'monopolització fiscal', és a dir, recaptar tots els impostos i també el fet que sigui una comunita autònoma qui estableixi el sistema de finançament, la unitat de mercat, un conjunt d'esmenes al capítol competencial, objeccions i retocs al model judicial, matisos en el catàleg de drets i dubtes en els drets històrics i la llengua.

Ràpidament, el PP afirma que aquest informe és pur maquillatge mentre que els dirigents socialistes Maragall, Bono i Ibarra, que ja havien mantingut una discussió en moments anteriors

per la reforma estatutària, es fan els següents retrets: Maragall: "Bono es del PSOE y habla como si fuera del PP", Ibarra: "Maragall es del PSOE y a veces habla como si fuera de ERC" i Bono: "Maragall se equivoca. Defender la igualdad no es de derechas". Aquestes afirmacions són recollides pel País, si bé la Razón esmenta en titulars la que llença Maragall al ministre de Defensa.

D'ara endavant, l'estratègia del PSOE es concreta en aïllar el PP i mostrar, al ple d'admissió a tràmit, que és l'únic partit que hi va en contra. En aquest sentit es pronuncia Manuel Chaves, qui assegura que és antidemocràtic no acceptar a debat la reforma d'Estatut.

10. Negociacions, Esdeveniments i Declaracions fins el pacte Mas-Zapatero

Un cop l'Estatut ha estat admès a tràmit, s'obre un període de temps perquè els diferents grups parlamentaris presentin esmenes al text. Durant aquest espai de temps, tanmateix, el debat estatutari no s'atura per bé que s'aprecia una certa calma després que el Govern prengui els regnes de l'Estatut i s'intenti esmenar el text per adaptar-lo a la Constitució i a les exigències polítiques. Les declaracions contra l'Estatut es fan menys intenses i ara la negociació pren un altre tarannà. Les portades dels diaris comencen a omplir-se d'allò que el Govern ofereix i d'allò que es nega a traspassar.

La unitat del 'quadripartit', tal com batejà Pasqual Maragall la unió de les forces catalanes que havien aprovat l'Estatut en la negociació a Madrid, comença també a esberlar-se. Al mateix temps que s'esdevenen les reunions oficials, que són comentades per la premsa, tan bon punt l'Estatut és admès a tràmit, comencen les reunions extraoficials entre els partits per acostar posicions. En aquest sentit, s'ha de ser clar en afirmar que la unitat del quadripartit no es manté unida al llarg de la negociació. Malgrat comptades reunions entre tots els partits, les reunions més habituals són les trobades bilaterals entre el PSOE i cadascun dels membres que ha donat suport al text del Parlament, és a dir, el PSC, CiU, ICV i ERC. En qualsevol cas, el paper negociador del PSC queda força minvat en sotmetre's en alguns punts a les ordres del PSOE, fins al punt que les negociacions entre CiU i el PSOE s'esdevenen amb en Miquel Iceta com a membre de la part socialista, essent ell un dirigent del PSC.

L'estratègia socialista un cop admès a tràmit l'Estatut consisteix en demostrar la soledat del PP i acusar-lo de retrògad mentre aquests acusen el PSOE de ser covards i de trencar la Constitució. L'objectiu del PP és clar: apuntar a les comunitats socialistes on el tema de la solidaritat és prioritari per esgarrapar vots de l'electorat socialista acusant els seus governants de recolzar un projecte que els perjudicarà, que donarà més diners a una comunitat rica, Catalunya; que no només recolza el seu president autonòmic sinó també el del Govern, Zapatero i que, a sobre, trencarà Espanya. Aquesta iniciativa pretén acostar al Partit Popular els votants més centristes, aquells que veuen amb mals ulls el "vendepatrias" Zapatero.

El mes de novembre transcorre força tranquil quant a la negociació estatutària en contraposició al mes agitat d'octubre.

10.1. Cimera Anti-Estatut del PP a Barcelona

Els esdeveniments més transcendents són, d'una banda, la cimera anti-Estatut dels populars que té lloc a Barcelona els dies 4 i 5 de novembre amb la presència de bona part dels parlamentaris autonòmics, senadors i diputats i el debat sobre l'estat de les autonomies al Senat. En l'endemig, evidentment, es continuen succeint les declaracions dels partits polítics i notícies de diversa consideració, que mantenen calent el debat estatutari.

El govern espanyol ja ho sentencia: l'Estatut ha fet un pas irreversible en ser admès a tràmit i això significa que un fracàs del projecte, que el Govern s'ha compromès a trametre, seria un fracàs del propi govern. D'altra banda, també s'entreveu que, entre tots els punts polèmics del text, el que sens dubte oferirà més problemes en les sessions negociadores serà el del finançament.

La reunió del PP a Barcelona, d'una durada de dos dies, és percebuda pels partits polítics i els mitjans de comunicació catalans com l'atrinxerament definitiu dels populars en les seves decisions. "El PP se quedó solo el miércoles en el debate del Estatut. Lo sabe, lo asume y está orgulloso de ello. Esa soledad no le hará modificar su oposición frontal al texto", segons la Vanguardia. Tanmateix, els mateixos populars afirmen que 'o todos o nadie', és a dir, les millores aconseguides per altres comunitats autònomes hauran de ser també posades en marxa en aquelles regions i nacionalitats on ells estiguin governant.

Probablement, d'aquesta trobada destaquen especialment les paraules de Jaime Mayor Oreja, ex-candidat a l'hedendakari al País Basc, qui afirma que el procés de les reformes estatutàries és una 'ofensiva nacionalista' que va 'de Estella a Perpiñán'. "ETA decició que había que salir del País Vasco, porque no bastaba con el PNV, el territorio vasco es muy pequeño, y Estella no dio el resultado que se deseaba. Por eso se dio el salto a Catalunya; por eso Carod-Rovira fue a Perpiñán a reunirse con ETA, y por eso ahora tenemos lo que tenemos". El País comenta també la trobada, tot i que en termes més reduïts i confereix més importància a les propostes que els socialistes tenen previst fer en el debat sobre l'estat de les autonomies al Senat. D'altra

banda, Piqué conclou que l'Estatut és "orgiàsticament intervencionista" i en el debat de clausura i en paraules recollides per la Razón, "Rajoy defiende el 'todo o nada' porque el Estatut 'no admite remiendos".

Mariano Rajoy en un moment de la seva intervenció

D'altra banda, el diumenge dia 4 té lloc la primera manifestació a Madrid a favor de la Constitució. El tractament d'aquesta mobilització és vista de diferents maneres pels diaris. El Periódico titula en un peu de fotografia en què apareixen Alberto Ruiz-Gallardón i Ana Botella "Contra l'Estatut, al 'centre espiritual d'Espanya'. La primera divergència entre els diaris radica, com ja és habitual, en el nombre de manifestants. Segons La Razón "más de diez mil personas se dieron cita en la madrileña Puerta del Sol", per a el Periódico, "unes 3000 persones", la Vanguardia deixa anar l'ambigua frase "varios miles de personas" i el País cita les fonts oficials (10000 persones segons l'agència Europa Press). La Vanguardia destaca que "se concentraron ayer (en referència a les persones convocades pel Fòrum d'Ermua i altres 19 associacions) por la unidad de España y en contra de los nacionalismos vasco y catalán, que se sirven del régimen autonómico establecido por la Constitución para 'romper el consenso y trabajar en la

destrucción de España". "Por la Constitución, por la unidad", titula La Razón. "Asociaciones de vícitmas y organizaciones civiles se manifiestan en Madrid contra los proyectos que, como el Estatut, amenazan el modelo de convivencia de los españoles". "Piden cambiar la ley electoral para eliminar la 'sobrerrepresentación' nacionalista". El País destaca que "una de las intervenciones más aplaudidas fue la del filósofo Gustavo Bueno, quien calificó la nación catalana de entelequia, "una invención de la izquierda divina" y 'cursi' y la vasca "producto de unos dementes".

El Periódico, mentrestant, emfatitza que "el president de Fòrum d'Ermua, Mikel Buesa, va definir la Puerta del Sol com el 'centre espiritual d'Espanya".

Mentrestant, els articles dels diaris per recolzar o derribar les tesis en què es fonamenta l'Estatut són variades. Un exemple és l'article de el Periódico, que publica: "AP tenia clar el 1978 que nació i nacionalitat eren el mateix."

El debat al Senat serveix sens dubte per a José Luis Rodríguez Zapatero per afirmar la seva voluntat d'iniciar un procés de descentralització autonòmica que tingui en compte totes les comunitats autònomes i, de manera regular: les seves propostes es concreten, quant a la reforma dels Estatuts, que aquests hauran d'anar acompanyats de nous mecanismes de cooperació i coordinació entre l'Estat i les comunitats autònomes, que l'esmentada coordinació correspondria al Senat, però si el PP veta la seva transformació en cambra territorial aquesta funció l'exerciria la conferència de presidents i que tota modificació del finançament autonòmic haurà de decidir-se en el Consell de Política Fiscal i Financera i s'haurà de garantitzar un nivell similar de serveis en tots els territoris, amb independència de la seva capacitat fiscal. Durant aquestes sessions destaquen les intervencions d'Esperanza Aguirre, qui acusa el Govern de menystenir la comunitat de Madrid. Una de les intervencions més esperades, la de Juan Carlos Rodríguez Ibarra, no pot tenir lloc a causa d'un infart que pateix unes hores abans del debat a Madrid. No falten sectors catalanistes en assenyalar com a causa del malaurat imprevist l'agitació sobre l'Estatut.

10.2. El Consell Audiovisual de Catalunya (CAC) i l'emissora radiofònica COPE

Uns dies més tard, els bisbes catalans critiquen l'emissora de ràdio de la Conferència Episcopal, la cadena COPE, a la qual acusen "d'incitar a l'odi". De fet, uns dies més tard surt una resolució del Consell Audiovisual de Catalunya, el CAC, contra els continguts de l'emissora. Atès que aquest organisme no té capacitat sancionadora, es limita a remetre al Govern un informe, que no es fa públic, en el qual alerta dels continguts de l'emissora. La resposta des de la cadena és que s'ataca a la llibertat d'expressió i que, en realitat, el CAC és el Comitè Anti-Cope. Mentre la Razón es fa ressò de la desestimació de la querella presentada per Pasqual Maragall, en un jutjat de Madrid, per al·ludir a suposats hàbits etíl·lics del president: "en la decisión judicial se señala que los contendios de la copla en cuestión, 'se aprecia la carencia de un ánimo de injuriar y, por el contrario, sí se aprecia un ánimo jocoso, burlón, satírico o de crítica mordaz, que en todo caso le resta relevancia penal a las expresiones", a més d'incloure un breu resum de la querella del CAC.

Uns dies després, el Periódico dedica el tema del dia a "Una emissora polèmica", en què assegura que "El Consell de l'Audiovisual acusa la COPE de violar la llibertat d'expressió". "L'organisme controlador conclou que alguns programes s'inclinen a "l'insult o la vexació" i adjunta un resum de l'informe, elaborat pel CAC, amb el qual només amb 24 fragments es fa una anàlisi per demostrar la falta de veracitat de la cadena. "Espanya quedarà convertida en una colònia dels nacionalistes catalans". "Espanya serà respecte a Catalunya el mateix que el Líban amb relació a França,abans de la segona guerra mundial, una colònia, un protectorat", afirma César Vidal al programa La Linterna. "Catalunya es reserva el dret d'annexionar-se les parts d'Espanya en què es parla català" i "València i les Balears serien així per als nacionalistes catalans el mateix que per al nacionalista Adolf Hitler eren Àustria i Txecoslovàquia" són altres exemples del que, al parer de l'organisme depenent de la Generalitat, es consideren comparacions històricament insostenibles. Les acusacions directes contra polítics també es fan paleses: "A Joan Tardà li agrada assenyalar i apuntar determinades persones dins l'estil dels camises negres, com les que porta la gent d'Esquerra al Parlament". D'altra banda, i des del programa "La Mañana", conduït per Federico Jiménez Losantos, el periodista afirma que "ERC està composta per terroristes sense penedir. I aquests, al seu torn, tenen un entorn criminal, del qual sempre s'han nodrit, que cultiven, que mimen, d'on vénen". Per al CAC, qualificatius com babau al filòsof Xavier Rubert de Ventós i d'idiota per als socialistes José Montilla i Rubalcaba

són considerats "insults". L'organisme, d'altra banda, també considera una vexació el fet que es tracti Ricard Fornesa, president de la Caixa, "algú molt gran que no capta les coses".

Altres atacs significatius són els que acusen José Montilla de vinculació amb el terrorisme, del 27 d'octubre del 2005: "Jo no sé si Montilla vol fundar una altra vegada el GAL -ell és del partit de Filesa i del GAL- per matar periodistes incòmodes o muntaran una altra vegada la màquina com en l'assumpte del vídeo de Pedro J." o els que acusen directament el PSOE: "la història del socialisme espanyol des de Pablo Iglesias fins al 13-M és l'apoteosi del cop d'Estat permanent" o "això del senyor Iceta és d'un complex d'inferioritat disfressat de superioritat digne d'algun partit de camises brunes".

Des de Catalunya, a més, membres de les Joventuts d'Esquerra, les JERC, protesten encadenant-se a la porta de l'emissora a Barcelona i membres de les joventuts d'Iniciativa també es desplacen a Madrid per protestar contra la cadena de ràdio.

Fins i tot el Periódico dedica un editorial a aquest tema, titulat "La COPE, burxa que burxa", en què assegura: "Segons sembla, la COPE té tot el dret a insultar, a menysprear i a mentir. Segons sembla, els que es queixen d'això, exactament d'això i no del signe o els arguments de les seves opinions, són enemics de la llibertat d'expressió. Segons sembla, aquesta és la nova lògica que impera a Espanya". "Resulta paradoxal que els que insulten acollint-se a la llibertat d'expressió rebutgin les queixes d'altres".

El PP, tal com s'ha comentat abans, no està disposat a permetre que l'aturada informativa del Govern fins al febrer permeti que els ànims es refredin. Així ho sentencia la Razón: "Mil actos del PP contra la "Operación eclipse del Estatut". El PP hará un esfuerzo de aquí a febrero sin precedentes para anular el apagón informativo del Estatut por parte del Gobierno. Celebrará actos hasta en pueblos de menos de 1000 habitantes y desplegará a su cúpula por toda España".

10.3. Seguiment dels esdeveniments

Mentrestant, Maragall anuncia que no acceptarà un Estatut 'mutilat' i Mas se suma a l'iniciativa , mentre el Consell General del Poder Judicial afirma que l'Estatut, plantejat en els termes actuals, és inconstitucional.

Durant aquests dies també es fa pública la condonació per part de la Caixa dels interessos d'un préstec al PSC i, en concret, a José Montilla. Mentre que des de la dreta mediàtica s'acusa de corrupció el govern per una acció que des de l'esquerra es considera legal, els mitjans catalanistes, no ja d'esquerres, també es posen a favor de Montilla. És important ressaltar, doncs, la notícia que, en una columna informa la Vanguardia: "Caixa Galicia perdonó al PP 300 millones de pesetas despues de ganar Aznar". El fet podria semblar intranscendent en qualsevol altre mitjà però el fet que un diari típicament afí a CiU socorri el PSC en aquestes hores, és a dir, que almenys a la premsa catalana funcioni la unitat del quadripartit és un aspecte que cal mencionar. El Periódico també ataca a les acusacions del PP en recordar, en una columna del comentador José Manuel Perdigó, el famós cas Naseiro, de finançament irregular del PP, en què estava involucrat Eduardo Zaplana.

D'altra banda, però, cada diari manté alguns trets típics de les seves afinitats ideològiques, com ho són el fet que el Periódico publiqui, en una columna: "L'alcalde de Tarragona, de CiU, defensa la cadena en una gravació" o, per part de la Vanguardia: "Mas asegura que CiU va al alza en Madrid porque 'el tripartito es la cruz del PSOE'. El líder nacionalista a Maragall: "La suma de tres perdedores no hace un buen Govern".

Mentrestant, continuen esdevenint-se les declaracions del líder popular, Mariano Rajoy, qui acusa el Govern de ser "una tropa d'indocumentats" i de deixar al "quinto pino el interés general". En el trentè aniversari de la mort de Franco, les habituals manifestacions de l'ultradreta espanyola també carreguen contra l'Estatut i es fa pública la convocatòria, el dissabte dia 3 de desembre d'una concentració a la Plaça del Sol, de Madrid, a favor de la Constitució. A pesar que des de la cúpula del PP es mantenen recels pel caire Anti-Estatut que pot prendre la manifestació i pels desoris que poden tenir lloc, decideix convocar-la amb totes les cauteles possibles.

D'altra banda, una altra vinculació de l'Estatut amb el terrorisme etarra és feta de mà d'Ángel Acebes, que diu que "l'Estatut està tutelat per ETA". Segons la Razón, "el PP avisa de que ETA quiere tutelar el Estatut catalán y todo el proceso vasco". El País analitza el comunicat en clau de Govern Central: "La utilización del último comunicado de ETA por el PP para criticar el Gobierno originó una respuesta contundente de su vicepresidenta primera, María Teresa Fernández de la Vega: "Lo que nos faltaba por ver es al principal partido de la oposición utilizar un comunicado de ETA para desgastar al Gobierno. Eso no había ocurrido nunca. Eso sí es romper el consenso". De la Vega criticó así la conclusión del PP sobre el comunicado de ETA y que ayer destacó su número dos, Ángel Acebes: ETA ya ha puesto precio político a la tregua, que Cataluña y el País Vasco sean nación" i el Periódico es fa ressò de les paraules de Montilla, el qual exigeix a Rajoy i Acebes que demanin perdó als catalans i inclou en una columna les declaracions d'altres dirigents polítics, entre els quals Artur Mas, la reacció del qual és comentada en titulars a la Vanguardia: "Mas recuerda al PP que Catalunya ha sido víctima de ETA y merece respeto. El líder de CiU sostiene que a España le convendría una derecha más civilizada". Des del Partit Socialista, el secretari d'organització José Blanco situa l'actual direcció del Partit Popular més enllà del que es va atrevir a fer l'històric representant de la ultradreta espanyola Blas Piñar quan l'any 1979 el Congrés dels Diputats va aprovar l'actual Estatut i el líder de Fuerza Nueva, aleshores diputat, va votar-hi en contra "però mai es va atrevir a convocar una manifestació contra Catalunya". Fins i tot des del Parlament de Catalunya s'estima emprendre accions legals contra el PP, tot i que al final no es considera convenient.

A finals de novembre del 2005, es fa públic que CiU es mostra disposada a signar un pacte de governació amb el PSOE, oferiment al qual Zapatero li respon que no és possible en aquest moment mentre González afirma que a Zapatero li ha faltat 'pilotatge' en la reforma estatutària.

10.4. Manifestació del Partit Popular a la Puerta del Sol

Finalment, el dia 3 de desembre té lloc la manifestació del PP a la Puerta del Sol. Els diferents diaris en donen una visió distinta el dia següent, el diumenge dia 4. De manera similar els dos diaris catalans recullen al titular que "Rajoy clama que l'única nació 'és l'espanyola'" i "Rajoy proclama que España es la única nación y no se puede parcelar".

De manera mordaç, el Periódico afirma, en el comentari del discurs de Rajoy "No esmentaràs el dimoni": "La Constitució es fonamenta en la indissoluble unitat de la nació espanyola..." va començar. Una ovació estrepitosa el va interrompre en aquest punt. Va prosseguir: "...pàtria comuna i indivisible dels espanyols...". Van tornar a retrunyir els aplaudiments. Va acabar: "...i reconeix i garanteix el dret a l'autonomia de les nacionalitats i regions que la integren i a la solidaritat entre totes elles'. Aquesta vegada no es van sentir aclamacions, potser perquè els reflexos del públic només responien als estímuls de 'nació' i 'pàtria'. Després de l'acte, Rajoy va comentar a un grup de periodistes: "Ho han vist: no ens hem ficat amb el Govern, ni amb l'Estatut".

La Vanguardia, d'altra banda, se centra en les referències a la nova llei de lleis catalana: "Pero la palabra Estatut no se pronunció en ningún momento del acto, para que no se tildara la concentración de anticatalana. No obstante, como dijo el líder del PP catalán, Josep Piqué, la defensa de la Constitución pasa 'por enfrentarse a proyectos que afectan no sólo a su letra sino a su espíritu" y la reforma estatutaria "se encuentra sin ninguna duda entre esos proyectos". També destaca que "Manifestantes con pegatinas de la Cope apoyaron a la cadena" y "Un joven lee el artículo de la Constitución sobre la libertad de expresión, y la gente estalla: "¡Cope, Cope!"

El diari la Razón afirma en "Una banda sonora llamada España" que "ni banderas preconstitucionales, ni cánticos anticatalanes, ni rapados del 20-N. Pese a los vaticinios del ministro Montilla". "Todo acompañó, hasta el tiempo, para que lo que se había pensado como una fiesta transcurriese sin incidentes, sin crispación y sin actitudes broncas que justificasen la crítica con la que el PSOE ha tratado de deslegitimar la naturaleza de un acto al que había tachado de 'convocatoria callejera' y de 'ataque a Cataluña'. "Tampoco en el vocerío de la afición -bien aleccionada y controlada- se mentó al texto. Lo que hubo fue adhesiones de apoyo

a Cataluña, que, como rezaba en alguna pancarta, "también es España".

Del discurs de Mariano Rajoy, al qual dedica una pàgina sencera en el qual el transcriu gairebé íntegrament, destaca: "Añoranza: "España siente añoranza por aquel espíritu de concordia que abrió el camino a la Constitución del 78." Temor: "Sobran motivos para temer que puedan caer por tierra los mejores logros del patrimonio constitucional. Imposición nacionalista: "Se están violando los derechos de muchos españoles que han perdido la tutela del Gobierno".

Aspecte de la Puerta del Sol durant la manifestació

Mentre que de les reaccions de la gent a la manifestació la Razón en recull algunes com aquestes: "Allí estaba gente como Margarita, madrileña: "Vengo a defender la Constitución, que está amenazada por ERC y Zapatero, que les tiene que decir que sí a todo". Esta mujer no quería ni oír a hablar de que la concentración fuese una réplica del 20-N. "Nosotros nos hemos olvidado de Franco hace tiempo, ellos no". "Los que no piensan como ellos, son todos fascistas" se queja. (en referència a una altra persona" "Aquí teníamos que estar todos. Somos el pueblo, la gente normal, sensata, que quiere una España unida. No venimos en contra de Cataluña, sino a favor de la Constitución". Vicente se explica: "Estábamos expectantes con Zapatero.

Traía otro talante pero es un lobo con piel de cordero. Prefiero a Felipe"; el País en recull d'altres: "Y que no estamos contra los catalanes", terciaba otro manifestante. A lo que la mujer replicaba: "¡Cómo que no! Sí que estamos contra los catalanes, que no quieren ser españoles". "Que sí son españoles!, le reprendía el mismo hombre. Visto el interés de los periodistas, un miembro de la organización se acercó para desacreditar a la señora: "No le haga mucho caso, porque muy bien no puede estar".

El "diari de capçalera del Govern", sota el tema "El PP moviliza a sus militantes" afirma: "El PP congregó ayer a 47.300, según los cálculos de este periódico, (200000 segons la Comunitat de Madrid) para defender la unidad de España. El acto, celebrado en la Puerta del Sol madrileña, tenía como lema la defensa de la Constitución, cuyo 27º aniversario se celebra el martes, pero la crítica al proyecto de Estatuto catalán lo impregnó todo, al punto que la frase "no formamos una nación de naciones" fue la más aplaudida. (...) El PSOE reprochó al PP el 'uso partidista' de la Constitución. La Generalitat de Cataluña y CiU replicaron al PP que nada frenará la reforma del Estatuto. I després carrega amb el PP: "El primer partido de la oposición ha alentado la participación en siete grandes actos de protesta. Cuando Aznar era presidente llamaba "pancarteros" a los socialistas". I fa una relació de les manifestacions a les quals els populars han donat suport: A favor de les víctimes, el 22 de gener; Contra el diàleg amb ETA, el 4 de juny, convocada per la AVT (Associació de Víctimes del Terrorisme) i secundada pels populars, en què es rebutjava la resolució del Congrés que autoritzava el Govern dialogar amb ETA; Pel Manteniment de l'Arxiu de Salamanca, el dia 11, contra la devolució dels papers incautats a la Generalitat durant la Guerra Civil; Contra el Matrimonio Homosexual el dia 18 de juny i també recolzada pels bisbes espanyols; Contra l'escàs transvassament d'aigua de Castella-la Manxa a Múrcia, el 14 de juliol; Contra la LOE, el 12 de novembre, en protesta per l'avantprojecte de Llei i aquesta última.

10.5. Negociacions de cap d'any

Durant els dies següents, i mentre les negociacions entre els partits se succeeixen continuen tenint lloc declaracions i esdeveniments. Un dia després de la manifestació a la Puerta del Sol, les empreses catalanes avisen que s'ha detectat una baixada de vendes, sobretot de cava, que segurament està promoguda pel boicot. D'altra banda, i davant el silenci dels socialistes, que intenten no escalfar gens el debat estatutari, els populars continuen amb les declaracions que, segons Maragall, "demostren que la dreta no té projecte". D'entre aquestes destaquen les del secretari general del PP, Ángel Acebes, qui afirma que la OPA i l'Estatut són part d'un mateix projecte que neix al Tinell o les de Rajoy, que assegura que veu en "Rajoy una bendición para los radicales y una cruz para la gente normal".

En qualsevol cas, el Govern de Zapatero s'adona que està patint, segons les enquestes, la pitjor davallada electoral des de les eleccions del 14-M i, per contrarestar l'efecte Estatut, organitza una campanya informativa arreu d'Espanya en què difon la gestió de l'Executiu durant tota la legislatura.

La vida política a Catalunya però, comença a advertir una falta de sintonia entre el quadripartit i, per això, malgrat les negociacions bilaterals, els partits catalans demanen una reunió conjunta perquè, en paraules de Josep Lluís Carod-Rovira, l'"Estatut no va bé". Fins i tot la patronal catalana Foment del Treball avisa del risc econòmic derivat de la situació de crispació i advoca per la recuperació de l'esperit de consens. "No entendemos el tiroteo dialéctico que nos llega de fuera respecto a Catalunya y a los catalanes por parte de pocos que hacen mucho ruido".

Segons el líder de la patronal catalana, i en paraules recollides per la Vanguardia, que és un dels diaris que junt amb el Periódico li donen més ressò, afirma que "los empresarios estamos alejados de los extremos y no queremos instrumentalizaciones ni exclusiones", que "a muchos empresarios de aquí se nos considera españolistas y fuera de aquí independentistas, que la mayoría de nosotros queremos sentirnos aquí y allí a gusto" i també constata que "no podemos recibir calificativos de insolidarios y que la realidad sea la contraria. Si quieren datos, los tenemos. La insuficiencia de la inversión pública en Catalunya amenaza nuestro crecimiento y el de toda España. Parece como si algunos nos considerasen un territorio a parte". Quant a l'intervencionisme de què s'acusa l'Estatut, Joan Rossell afirma que "La palabra

intervencionismo es lo mínimo que se puede decir del proyecto de Estatut y de las miles de hojas del BOE y más de 2000 leyes, decretos y decretos leyes al año de media. ¿Quién ha dicho que sólo el Estatut es intervencionista? ¿Y el resto?"

I mentre el tripartit celebra els dos anys de la rúbrica de l'acord del Tinell i Maragall afirma que "la nació catalana serà lleial a Espanya", Artur Mas assegura a Madrid que el principal escull per a l'acord de l'Estatut és el tripartit i torna a fer esment de la característica essencial del catalanisme: "Catalunya no quiere romper con España, quiere cambiarla". En qualsevol cas, des dels partits catalans ja s'adverteix un intent d'apropament de CiU vers el Govern Central, un dels casos més evidents dels quals és l'abstenció de CiU a la votació dels pressupostos Generals de l'Estat, mentre que des del Govern central no s'escatimen esforços per reduir la pressió que rep a causa del text, sobretot amb declaracions com "El Govern vol canviar l'Estatut sense canviar la proposta catalana."

D'altra banda, i també en terreny català, Iceta demana a ERC i CiU que no retirin l'Estatut, atès que l'estat de les negociacions és força desolador en opinió dels partits nacionalistes. Mentrestant, s'aprova la reforma del Poder Judicial en sintonia amb les reformes estatutàries però, d'altra banda, els partits catalans reben un revés amb la proposta de finançament que el ministeri d'Economia, de mà de Pedro Solbes, fa conèixer als partits catalans: Tots els diaris recullen la notícia de manera similar, tot i que alguns són més mordaços que d'altres: la Razón afirma que "Salvo la solidaridad, limpio como una patena". "Ni bilateralidad, ni concierto económico, ni competencia exclusiva en la gestión y recaudación de impuestos, ni plazos para la reducción del déficit fiscal, ni autonomía para decidir las inversiones en infrastructuras que debe realizar el Estado en Cataluña..., si acaso una Agencia Tributaria con atribuciones muy, pero que muy limitadas. Vaya, que no llega ni de lejos a las aspiraciones de la Generalitat, que hasta Pedro Solbes, llama en el documento Generalidad, como el resto de los mortales no catalanoparlantes".

"El Gobierno quiere suprimir los aspectos esenciales del Estatut sobre financiación", afirma la Vanguardia. I es remet a les principals limitacions per part de l'Executiu: "La contrapropuesta del Ministerio de Economía rechaza la relación bilateral", "El Ejecutivo no fija la cesión de ningún nuevo impuesto del Estado a la Generalitat". "Desaparece de la propuesta alternativa la idea de dar a conocer la cuota de solidaridad". "El Ejecutivo consagra el rango superior de la ley estatal

sobre el Estatut" i "la Generalitat deberá asumir las decisiones de órganos multilaterales". De manera similar ho sentencia el País: "La redacción que propone el Gobierno elimina del Estatuto los aspectos principales sobre financiación". Des dels partits catalans, les reaccions no es fan esperar: Miquel Iceta afirma que "Es un punt de partida per a la negociació. Tanmateix, també és cert que hi ha una gran distància entre la proposta i la contraproposta de Solbes". El líder de CiU, Artur Mas, afirma: "Un mal Estatut es pitjor que un no Estatut. Preferim quedar-nos amb la potencialitat de l'Estatut de 1979 a acceptar un nou però pitjor que el que tenim ara". Carod-Rovira adverteix: "Aquest document ha de ser un borrador, perquè si és l'expressió precisa del president Zapatero sobre la matèria, Moncloa, tenim un problema". En canvi, Pedro Solbes afirma que "Hemos sido generosos y hemos abierto enormemente el espacio para que las comunidades autónomas puedan ampliar su campo de maniobra en este ámbito" i fins i tot Rajoy es mostra més opimista quant a la negociació estatutària: "Es reconfortante la posición de Pedro Solbes contraria al modelo del Estatut porque responde al sentido común, que es lo que siempre le falta al presidente de nuestro Gobierno". Aquest mateix dia, diumenge, la Vanguardia publica una entrevista amb Pasqual Maragall el titular principal de la qual és: "Si España no cambia llegará la desafección de Cataluña".

Després d'aquesta proposta, que és rebuda francament malament per les forces catalanes, el Govern intenta rectificar i arribar a un acord pel dia 27 de desembre, quan es tanca el període de presentació d'esmenes al text, que ja ha estat prorrogat dues vegades i que encara es vol prorrogar un cop més malgrat que els socialistes no ho aconsegueixen en la votació pertinent. L'estratègia del PSOE en general és anar a terminis: acord per al debat d'admissió a tràmit, acord per al termini de presentació d'esmenes... però mai s'acompleix. També Zapatero vol que, almenys, l'Estatut estigui tancat el dia 21 de gener, dia de l'Executiva socialista. Al matí no ho aconseguirà, però sí que obtindrà un acord global amb Artur Mas aquest dia per la nit.

D'aquests intents de rectificar la línia tan fèrria imposada pel Govern Central que els catalans rebutgen destaquen l'acceptació de la bilateralitat i els drets històrics mentre que queda pendent el terme nació i el finançament. Però des de les posicions catalanes no s'està satisfet i Mas amenaça de retirar l'Estatut si no hi ha finançament mentre que el tripartit sospita que CiU està disposada a pactar a la baixa aspectes clau de l'Estatut i la Vanguardia publica una enquesta en què s'assegura que "La mayoría prefiere a CiU como socio del PSOE". Què està succeint realment? Mentre des del tripartit s'albiren indicis de deslleialtat, CiU intenta allunyar-se d'un

acord que no creu factible però que, tanmateix, sí que s'està esdevenint.

Finalment, l'últim dia de la presentació d'esmenes, el PP decideix apostar fort i, en contra d'allò que sempre havia proposat, presenta esmenes al text estatutari. El fet que el Partit Popular presenti esmenes al text no passa gens inadvertit als seus adversaris. Això significa que el PP tindrà veu i vot a la Comissió Constitucional del Congrés en la tramitació sobre l'Estatut. També ho fa el PSOE, que les fa de manera oberta per poder continuar amb les negociacions. En aquest quadre, elaborat per la Vanguardia, es recullen les propostes del Parlament, del PP i del PSOE comparades:

LA PROPUESTA CATALANA	LA PROPUESTA DEL PSOE	LA PROPUESTA DEL PP
LA NACIÓN CATALANA Artículo 1. Catalunya es una nación	**LA NACIÓN CATALANA** El término nación, aplicado en el articulado no es compatible con el artículo 1.2 de la Constitución	**LA NACIÓN CATALANA** Supresión. La Constitución dice que la nación es la española, y que el término nación "implica, la intención de organizarse en Estado"
MARCO POLÍTICO. Artículo 3. La relación Generalitat-Estado se fundamenta en el principio de la lealtad institucional mutua y se rige por el principio según el cual la Generalitat es Estado, por el principio de autonomía, por el de plurinacionalidad del Estado y por el principio de bilateralidad, sin excluir mecanismos de participación multilateral.	**MARCO POLÍTICO** La única modificación propuesta a este punto se refiere a la supresión del término plurinacionalidad del Estado.	**MARCO POLÍTICO** Vuelve al texto del Estatut de 1979
DERECHOS HISTÓRICOS. Artículo 5. El autogobierno de Catalunya se fundamenta también en los derechos históricos del pueblo catalán, instituciones seculares y la tradición jurídica catalana, que el Estatuto incorpora y actualiza al amparo del artículo 2, la disposición transitoria segunda y otras disposiciones de la Constitución, de los que deriva reconocer una posición singular de la Generalitat en relación con el derecho civil, lengua, educación, cultura y sistema institucional.	**DERECHOS HISTÓRICOS** Han de ser suprimidas las referencias a los "derechos históricos" que pudieran interpretarse como única legitimación y fundamento del autogobierno. La educación decae como una de las competencias atribuidas en función de los derechos históricos reconocidos y se sustituye por "la proyección" en el ámbito educativo"	**DERECHOS HISTÓRICOS** Supresión
LENGUA PROPIA Y LAS LENGUAS OFICIALES Artículo 6. La lengua propia de Catalunya es el catalán. El catalán es lengua de uso normal y preferente de las administraciones y medios de comunicación públicos en Catalunya, y también la lengua normalmente utilizada como vehicular y de aprendizaje en la enseñanza. 2. El catalán es la lengua oficial de Catalunya. También lo es el castellano. Todas las personas en Catalunya tienen el derecho de utilizar y el derecho y el deber de conocer las dos lenguas. Los poderes públicos de Catalunya deben establecer las medidas necesarias para facilitar el ejercicio de estos derechos y el cumplimiento de este deber.	**LENGUA PROPIA Y LAS LENGUAS OFICIALES** Se debe adecuar a la Constitución toda referencia a la obligación de uso o conocimiento de la lengua catalana en relación con Administraciones que no sean autonómicas o locales u órganos constitucionales. Sin embargo, la enmienda no pone ningún reparo al texto de la reforma que señala el derecho de los ciudadanos de Catalunya a utilizar la lengua y el deber de conocerla.	**LENGUA PROPIA Y LENGUAS OFICIALES** Remite a la redacción del Título preliminar del Estatut vigente
DERECHOS Y DEBERES Artículo 15. Los ciudadanos de Catalunya son titulares de derechos y deberes (..)	**DERECHOS Y DEBERES** El PSOE comparte la conveniencia de que el Estatut recoja un catálogo de derechos y deberes. Pero considera que deben adecuarse a la Constitución y así exime del cumplimiento de las obligaciones que emanan de este título a las administraciones que no pertenecen a la Generalitat y a Catalunya. Además advierte que estos derechos no pueden limitar la igualdad de los españoles.	**DERECHOS Y DEBERES** Supresión, por considerar que ya están recogidos en la Constitución
EL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA Artículo 95. El TSJC es el órgano jurisdiccional en que culmina la organización judicial en Catalunya y es competente para conocer de los recursos y de los procedimientos en los distintos órdenes jurisdiccionales y para tutelar los derechos reconocidos por el presente Estatuto. El TSJC es competente en los órdenes jurisdiccionales civil, penal, contencioso-administrativo, social y mercantil y en otros que puedan crearse.	**EL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA** Pese a que coincide en la necesidad de adaptar la justicia y el Poder Judicial a la realidad autonómica, el encaje en la Constitución, la LOPJ o el estatuto fiscal obligan a suprimir artículos e introducir cláusulas del tipo "sin perjuicio de lo establecido en la legislación estatal", "en el marco de la legislación estatal", "en los términos que determine la ley orgánica del Poder Judicial" y "respetando las competencias del Estado".	**EL TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA** Vuelve a la redacción del Estatut de 1979
COMPETENCIAS EXCLUSIVAS Artículo 110. Corresponde a la Generalitat, en el ámbito de sus competencias exclusivas, de forma íntegra y excluyente.	**COMPETENCIAS EXCLUSIVAS** Se propone eliminar el término excluyente para definir las competencias exclusivas de la Generalitat.	**COMPETENCIAS EXCLUSIVAS** Queda la redacción de 1979, con el añadido de la ejecución de la integración de los extranjeros
COMPETENCIAS COMPARTIDAS Artículo 111. En las materias que el Estatut atribuye a la Generalitat de forma compartida con el Estado, corresponde a la Generalitat la potestad legislativa y la integridad de la potestad reglamentaria.	**COMPETENCIAS COMPARTIDAS** Propone limitar por la vía de la supresión las atribuciones exclusivas que la reforma asigna al Govern respecto de aquellas competencias que comparte con el Estado. La enmienda suprime numerosos apartados porque "la reforma del Estatuto no puede alterar la naturaleza y el régimen esencial de la distribución de competencias entre el Estado y Autonomías".	**COMPETENCIAS COMPARTIDAS** Añade 14 competencias que la Generalitat ya había asumido, en su mayoría
CAJAS DE AHORROS Artículo 120.1. Corresponde a la Generalitat, en materia de cajas con domicilio en Catalunya, la competencia exclusiva sobre la regulación de su organización.	**CAJAS DE AHORROS** Supresión de este punto que atribuye competencias exclusivas de la Generalitat.	**CAJAS DE AHORROS** Supresión de la competencia en materia de organización por considerarla intervencionista
RÉGIMEN LOCAL Artículo 160. Corresponde a la Generalitat la competencia exclusiva en materia de régimen local	**RÉGIMEN LOCAL** Las enmiendas proponen suprimir el principio de que la administración local forma parte de la Generalitat. Invocando la Constitución, insiste en diversos puntos del articulado en el respeto hacia la autonomía local.	**RÉGIMEN LOCAL** Supresión por considerarlo inconstitucional al afectar directamente a la garantía institucional de la autonomía municipal
EFECTOS DE LA COLABORACIÓN ENTRE LA GENERALITAT Y EL ESTADO Artículo 176.2. La Generalitat no queda vinculada por las decisiones en el marco de los mecanismos multilaterales de colaboración con Estado y otras autonomías respecto a las que no haya manifestado acuerdo.	**EFECTOS DE LA COLABORACIÓN ENTRE LA GENERALITAT Y EL ESTADO** El modelo de la relación entre el Estado y la Generalitat no puede venir impuesto en un Estatuto. El texto admite sin embargo la creación de la comisión bilateral Generalitat-Estado.	**EFECTOS DE LA COLABORACIÓN ENTRE LA GENERALITAT Y EL ESTADO** Supresión por inconstitucional. El PP considera que el sistema de vetos que incorpora en su artículo segundo no tiene cabida en ninguno de los preceptos de la Constitución, por lo que debe ser suprimido.
FINANCIACIÓN. COMPETENCIAS. Artículo 204. La Generalitat tiene capacidad normativa y responsabilidad fiscal sobre todos y cada uno de los impuestos estatales soportados en Catalunya, en el marco de las competencias del Estado y de la Unión Europea.	**FINANCIACIÓN. COMPETENCIAS** Los artículos de este título deberán acomodarse a principios como los que determina la LOFCA. Las enmiendas proponen suprimir las competencias normativas y la gestión de todos los impuestos estatales	**FINANCIACIÓN. COMPETENCIAS** Recupera el texto del estatuto de 1979. La atribución a la Generalitat de todos los tributos les convierte en tributos propios, cuando son cedidos, lo que justificaría que Catalunya no participe en ingresos del Estado, sino el Estado el que participa de ingresos de la Generalitat
AGENCIA TRIBUTARIA Artículo 205. La gestión, recaudación, liquidación e inspección de todos los impuestos soportados en Catalunya corresponden a la Agencia Tributaria de Catalunya, excepto los de naturaleza local.	**AGENCIA TRIBUTARIA** Suprimir íntegramente este punto. Pero en la exposición inicial reconoce que Catalunya ha de mejorar su financiación pero atendiendo las competencias del Estado en esta materia y de acuerdo con la Constitución, aspectos que el texto de la reforma no hace, según el PSOE.	**AGENCIA TRIBUTARIA** Supresión, en coherencia con todo el capítulo referente a financiación

10.6. Gener del 2006: Recta final de les negociacions.

Any nou, vida nova. Però l'Estatut continua encallat. Ni tan sols els dies de Nadal romanen quiets en les negociacions. El dia 4 CiU proposa la 'històrica nació' i el dia 5 es fa públic que, contra el boicot, els catalans també s'han mobilitzat i han realitzat un 'contraboicot' que ha augmentat les vendes de vins i caves catalans a Catlaunya en un 10%. Mentrestant, segueixen les reunions, mig secretes, mig oficials entre els diversos partits polítics però l'escena queda greument tacada el dia de la Pasqua Militar, quan el màxim responsable de la Força Terrestre, el tinent general José Mena Aguado fa unes declaracions que li costen l'arrest domiciliari i que es refereixen a la intervenció de l'Exèrcit, en fer ús de l'article VIII de la Constitució, (que permet la intervenció de l'Exèrcit per garantir la integritat territorial), en cas que s'aprovés l'Estatut en els termes actuals. Immediatament després, el ministre de Defensa, José Bono, anuncia l'arrest domiciliari del tinent. "Un teniente general aboga por la intervención del Ejército si el Estatut rebasa la Constitución", afirma la Razón. "El general jefe de la Fuerza de Tierra (...) defendió ayer la necesaria intervención del Ejército si algún Estatuto rebasa la Constitución". "El mismo JEMAD pidió su cese". Mentrestant, mentre tots els altres diaris expliquen la notícia en unes paraules similars, el Periódico també recull a la portada que "El PP justifica el militar perquè en la situació actual 'són inevitables pronunciaments de tota mena'". La polèmica suscita fins i tot més controvèrsia a causa de les notícies publicades en la premsa internacional:

Rehén de Catalunya

■ La Constitución española debe dejar claro que la primacia civil prevalece sobre el poder militar. Desafortunadamente, el opositor Partido Popular, todavía disconforme con su expulsión del poder después de las bombas de Madrid, de marzo del 2004, parece estar de acuerdo con lo que apunta el general Mena. Ello representa una mayor amenaza a la unidad de España que las ambiciones autonómicas de Catalunya.

FINANCIAL TIMES

Golpe de un general

■ El actual ejemplo en España –por no poner otros a lo largo de su historia– de que el máximo jefe del ejército español, el general Mena, ha amenazado con desafiar al Gobierno socialista usando sus fuerzas para impedir que Catalunya consiga una más gran autonomía, es un recuerdo del peligro que puede ocurrir si se permite a los militares hacer sus propios juicios sobre las acciones de un Gobierno elegido democráticamente.

The Guardian

El fantasma de Franco

■ Hoy muchos españoles siguen mostrándose cautelosos respecto a la posibilidad de que el ejército se fortalezca, tras las declaraciones del general Mena, y rechazan apoyar que haya un aumento importante del gasto militar. Aunque la democracia se ha arraigado en España tras la muerte de Franco, la historia militar de intervenir en asuntos políticos continúa proyectando una sombra sobre la política española.

Herald Tribune

Recuerdo del 23-F

■ El discurso del general Mena, en el que alude a una intervención del ejército si el estatuto sobrepasa los límites de la Carta Magna, inevitablemente trae el recuerdo del intento del golpe de Estado de 1981, pero nadie en España se imagina hoy en día una situación así. Más que una amenaza real, las afirmaciones de un responsable militar con un cargo tan alto reflejan la crispación política sobre el proyecto de estatuto.

Le Monde

El general Mena Aguado en un moment de la seva intervenció en la Pasqua Militar

Després d'aquest sobresalt, del qual Rajoy culpabilitza a Zapatero, Mas anuncia que les possibilitats d'arribar a un acord es redueixen al 30% mentre l'altra cara visible de la Federació, Duran i Lleida, afirma que encara hi ha marge per al pacte. També Pujol surt a la palestra i adverteix les bases de CiU d'estar preparades a dir un 'no' a l'Estatut mentre que Maragall, que gairebé ha estat absent en la negociació a Madrid, proposa una cimera de líders pro-Estatut que desagrada profundament el PSOE i en la qual s'acorda que els punts bàsics de la proposta, que no podran ser eliminats, són el terme nació i l'agència tributària.

Mentrestant, Zapatero aconsegueix que els barons li donin suport en la reforma estatutària (ni una sola veu en els últims temps) mentre Maragall es queixa del protagonisme de CiU i recorda que CiU no és necessària, aritmèticament, en l'Estatut, proposta a la qual Zapatero s'oposa taxativament i afirma que el suport de la coalició catalanista és estrictament necessari. Maragall, en la seva persistència, vol convocar una altra cimera amb líders catalans per acabar d'unificar

les postures en la negociació a Madrid, la qual cosa és desestimada pel PSOE, que considera que això posaria en perill l'estret marge de negociació, tot i que els de Ferraz i els partits catalans admeten que el mètode de negociar conjuntament la proposta no dóna fruits. Malgrat això, es van aconseguint tímids acords, com en competències i es produeixen trobades d'intel·lectuals que reflexionen sobre Espanya i Catalunya, com la tinguda lloc a la Universitat Pompeu Fabra. Sota el nom *Encuentro Cataluña-España*, uns quaranta acadèmics debaten sobre la reforma estatutària i la viabilitat de l'Espanya plural. El catedràtic emèrit de la UB, Joan Nadal, afirma al discurs d'apertura que "La historia de las relaciones de Catalunya i el resto de España está poblada de encuentros y desencuentros diversos, y lo mismo sucede con intelectuales de las dos partes." Els assistents, entre els quals destaquen Julián Santamaría, Antón Costas, Andreu Mas-Colell, Javier Moreno Luzón, Fernando Vallespín, Jordi Sánchez, Borja de Riquer, Daniel Innerarity, Josep Maria Colomer, Emilio Lamo de Espinosa y Javier Pérez Royo no aconsegueixen al final concloure amb la rúbrica d'un document de recolzament a l'Estatut.

Malgrat que els assistents havien afirmat que seria bo debatre fugint dels tòpics i mites del passat, no s'aconseguí no tornar als termes de la "conllevancia" que propugnava Ortega y Gasset i la idea de Joan Maragall que el catalanisme polític ha de regenerar Espanya. De fet, els intel·lectuals de la resta d'Espanya centren les crítiques principalment a la bel·ligerància del redactat de l'Estatut i, en aquest sentit, el director del Centre d'Estudis Polítics i Constitucionals, José Álvarez Junco, manifesta la seva preocupació davant el "nacionalisme morbós" que es desprèn de la nova carta autonòmica, i explica el motiu de la fins aleshores falta de compromís dels intel·lectuals d'esquerra a Madrid, ja que intueixen certa "doble moral" en els polítics catalans. Així mateix, en la seva intervenció assenyala un aspecte, compartit per molts dels assistents: "Catalunya és una nació; però Espanya també." El sociòleg de la Universitat Complutense de Madrid, Emilio Lamo de Espinosa, afirma que "lo desmesurado no es la reacción del Estatut, sino el propio Estatut". L'historiador català Borja de Riquer ressalta que "ha habido una evolución poco estudiada de los sentimientos identitatios en las comunidades autónomas", incluso en regiones como Asturias o Navarra. El politòleg Josep Maria Colomer, una de les veus més crítiques amb l'actual situació, de la qual afirma que es conseqüència que "España es el caso más claro de intento fallido de construcción de un Estado nacional en Europa". Per la seva banda, el jurista Juan José López Burniol, afirma que, s'aprovi o no l'Estatut "nadie estará contento".

Els acadèmics reunits a la Universitat Pompeu Fabra

Les discrepàncies entre Maragall i Zapatero es fan paleses, un cop més, quant a la visió del que succeiria si l'Estatut fracassés. Mentre Zapatero creu que el tripartit quedaria malmès, Maragall defensa que l'estabilitat governamental es pot mantenir encara que l'Estatut no fructifiqui.

Els populars, que sembla que d'uns dies ençà estan força callats, surten a la càrrega amb les declaracions de Rajoy en què acusa Zapatero de covard i de "estar triturando la Constitución para lograr una tregua de ETA".

El dia 17, i des de Melilla, un dels senadors més veterans del PP, Benet, acusa Zapatero de colpista, a l'igual que el general Pavía i Tejero però que, a diferència d'aquests, el seu cop d'Estat no es produí entrant a cavall al Congrés o amb una pistola sinó amb un "tren de cercanías". El sector militar encara resta inquiet, i així es fa palès el dia que José Bono, el ministre de Defensa, José Bono arresta un coronel que critica a José Mena Aguado en una carta. Aquesta missiva, dirigida al director del diari ABC, criticava la intervenció del tinent general i Bono, en veure vulnerat el principi de neutralitat del qual ha de fer gala el sector militar, decideix arrestar el coronel tot i que no el destitueix. Així doncs, tant els que critiquen com els

que estan a favor de l'Estatut són reprimits durament per intervenir en assumptes que no els pertoquen.

Queden pocs dies perquè comenci febrer i, en conseqüència, el debat a la Comissió Constitucional del Congrés de l'Estatut, i els partits s'apressen per arribar a un acord. El PSOE ho deixa clar: o aquesta setmana o mai: CiU també recolza la iniciativa. Malgrat el termini que proposava Zapatero de tenir enllestit l'Estatut pel dia 21, per poder arribar amb un acord a l'Executiva del Partit aquest dia al matí, això no és possible. Les posicions entre el quadripartit i el Govern encara estan molt allunyades. Tanmateix, per la tarda salten totes les alarmes. Artur Mas està reunit amb Zapatero a la Moncloa. Dues reunions decisives han estat clau perquè tant el dirigent de la coalició catalanista com el del PSOE rebin el vistiplau de les Executives respectives per prendre el camí de la negociació. Malgrat això, Duran i Lleida no està al corrent de la situació, tot i que des dels diaris s'assegura que la reunió ja estava pactada per endavant entre els dos partits de la coalició. Rubalcaba, l'home del mòbil penjat a l'orella durant tots aquests mesos en els quals assegura, que essent la negociació més difícil de la seva vida, gairebé no ha dormit, manté contacte telefònic en tot moment amb Rodríguez Zapatero. La reunió, encetada a les 5 de la tarda, culmina passada la mitja nit amb 'fumata blanca'. Per fi hi ha un acord global sobre l'Estatut. Els acords bàsics subscrits entre els dos líders són els referents a nació i finançament, la redacció final del quals són els que es troben a l'Estatut finalment ratificat el 18 de juny pel poble català.

Els diferents diaris donen la seva importància a la notícia. El dia 22 la Vanguardia publica un gran titular: "Zapatero y Mas pactan el Estatut" i el País: "Zapatero cierra con Artur Mas un acuerdo global sobre el Estatuto". El Periódico no ressalta en les seves planes polítiques l'esdeveniment i recull notícies sobre l'Executiva del PSOE al matí. Però en cap cas parla sobre l'acord entre Mas i Zapatero, si bé al dia següent, el dia 23 dedica una portada a "Els partits es disputen la paternitat de l'Estatut". És, en conseqüència, un intent de donar importància al PSC en el procés estatutari. I destaca les paraules de Maragall de "les efes", que "mentre uns fan la feina els altres es fan la foto". La Razón inclou una notícia, no de les primeres de nacional en què afirma: "Zapatero y Mas cierran, tras seis horas de reunión, un 'pacto global'". I mentre el País destaca el paper negociador del PSOE, en concret de Rubalcaba, la Vanguardia afirma que "José Luis Rodríguez Zapatero no sólo cerró el acuerdo del Estatut ayer con CiU sino que Moncloa enfatizó 'su gran sintonía' con la federación" i el Periódico recorda que "La cita secreta

de dissabte va fer parlar i encara en farà. Al PP, la nocturnitat amb què tot va passar li servirà, probablement, per augmentar el mite de la Catalunya que vampiritza la resta d'Espanya. Res de nou, doncs. Però per a ERC, ICV-EUiA i també el PSC (que ja sabia divendres quines eren les intencions de Zapatero) va ser un excés innecessari per part del president del Govern. "Mas tornarà avui a la Moncloa. ¿Què és el que va oblidar a casa de Zapatero? La foto".

En qualsevol cas, però, i al llarg dels dies següents, els partits polítics es van posicionant. El PSC i ICV ratifiquen l'acord però ERC acusa de "deslleial" CiU i advoca per seguir negociant. Tanmateix, les negociacions es trunquen quan l'Executiu Central assegura que tant el concepte nació, que figura ara al Preàmbul com els acords en Finançament, són inamovibles.

Artur Mas, Jose Luis Rodríguez Zapatero i Duran i Lleida

11. L'escenari després de l'Acord Global: Comissió Constitucional i Debat al Senat.

Però les desavinences no només tenen lloc entre el quadripartit. Dins el PP també hi ha discrepàncies, per causa de Piqué que, en dir que podria semblar "acceptable" l'acord pactat entre CiU i el Govern Central produeix un altre allau de crítiques. El número dos del PP, Ángel Acebes, el desautoritza i diu que Piqué està "equivocat" i en la reunió del nucli dur del Partit Popular, -la matines-, Piqué es queda sol en defensar la seva posició. Això el condueix a insinuar la dimissió de la qual fonts properes al líder asseguren que n'està plenament convençut, però, tal com succeeix en altres casos, com al juliol, Mariano Rajoy manté una xerrada 'sincera' amb l'ex-ministre i s'arriba a l'acord que no dimiteixi, malgrat que el cap de l'oposició no li asseguri que no es repetiran declaracions com les d'Acebes.

11.1. Referèndum del Partit Popular i Comissió Constitucional del Congrés.

Mentre Mas exigeix la ruptura del Tripartit si Esquerra no dóna suport al text, el PP, i en paraules del Periódico", que recull la notícia en portada, afirma que "l'oposició radicalitza la seva política davant el text català". La intenció dels populars és recollir "milions de firmes" de rebuig al text amb la següent pregunta: "¿Considera conveniente que España siga siendo una única Nación en la que todos sus ciudadanos sean iguales en derechos, obligaciones, así como en el acceso a las prestaciones públicas?, el qual no menciona l'Estatut en cap moment.

D'altra banda, l'extinent coronel Tejero publica una carta, al diari "Melilla hoy" en què subscriu el referèndum postulat per la direcció del Partit Popular davant els intents d'"engegar Espanya a passeig". En la carta, titulada, "Fins quan, Zapatero?", es pregunta per "les reunions secretes" del president del govern central "i els seus afins" sobre l'Estatut català: "Qui s'han pensat que són aquesta gent per jugar amb la integritat d'Espanya?" Segons l'ex-colpista, és necessària l'actuació del Rei com ho feu el 23-F perquè "estan intentant trencar la corona d'Espanya de la qual es dipositari". A més, Tejero insinua que la reforma estatutària és una provocació que pot dur els militars a enrabiar-se i es pregunta si "no pararan de llençar-nos vespes perquè se'ns inflin els nassos i tirem pel dret". La Vanguardia enceta la notícia amb "Pura casualidad, pero el PP tuvo que ver que el golpista Antonio Tejero coincidía con sus tesis".

L'ESTATUT I EL QUART PODER

Mentre el Tribunal Constitucional decideix, per 7 vots contra 5, no cursar el recurs d'empar del PP contra l'Estatut per considerar-lo inconstitucional, ERC assenyala en un informe 116 punts on considera que l'Estatut ha sofert retallades.

El dia 6 de febrer comença la tramitació de l'Estatut a la Comissió Constitucional, presidida per Alfonso Guerra, en què s'inicien els treballs tot i que, en comptar amb l'aval de CiU, el PSOE-PSC i ICV per endavant, es preveu, ja per endavant, que aquests tres partits permetran el pas de l'Estatut al ple del Congrés mentre que ERC i el PP s'hi oposaran. Des d'alguns sectors encara es veu possible l'acord amb ERC; fins i tot Zapatero anima els republicans a sumar-se al pacte però els d'ERC són ferms en la seva decisió de no donar suport a l'acord subscrit entre Zapatero i Mas.

Dins del PP, un partit en què la unitat del discurs és un dels punts essencials de la seva política en contraposició a la pluralitat ideològica que s'entreveu al Partit Socialista, sobretot durant els últims temps, el portaveu del partit a Lloret de Mar és expulsat del partit per unes declaracions contra Acebes i Zaplana.

També en aquest context sorgeixen les polèmiques falques radiofòniques que el PP Andalús inclou als programes radiofònics. Un total d'onze gravacions que tenen com a tret comú assenyalar elements de la proposta catalana que constitueixen un greuge respecte Andalusia i emfatitzar sobre els impediments que suposa no conèixer el català si es ve a viure a Catalunya. Les falques s'emeten en les emissores andaluses i tot i que el contingut és divers, totes acaben igual: "El pacto de Zapatero con el nacionalismo catalán perjudica Andalucía y Chaves no hace nada para remediar-lo. Por una Andalucía de primera en la España Constitucional".
Algunes de les més escoltades són:

-¿Sabes que si nos vamos de Andalucía a Cataluña, nuestro hijo tendrá que estudiar en catalán?
-¿Cóoomo?
-Lo que oyes, que en Cataluña es obligatorio estudiar en catalán y no se puede en español, que es la lengua de todos.
-¿Y por qué?

-Porque Zapatero lo consiente y Chaves lo apoya.

-¿Sabes que ahora habrá comunidades de primera i de segunda, que Cataluña tiene 187 hospitales y más inversión que Andalucía, que tiene 92 hospitales y ninguna inversión garantizada?
-¿Y por qué no nos la garantizan?
-Porque Zapatero lo consiente y Chaves lo apoya.

-¿Sabes que ahora las comunidades pobres son las que dan dinero a las ricas?
-¿Cómo?
-Que si Cataluña tiene 3000 millones en inversiones, Andalucía necesitaria 4500 millones para estar a su altura.

L'evidència que el pacte Mas-Zapatero acabarà sent ratificat a les Corts Espanyoles porta la plataforma "Pel dret de decidir juntament amb l"adhesió d'unes 600 entitats més i el partit ERC a convocar una manifestació pel dissabte dia 18 en contra d'un Estatut rebaixat. Sota el lema "Som una nació i tenim dret a decidir", unes 125.000 persones segons la Guàrdia Urbana i un milió segons els organitzadors, recorren Barcelona des de la Plaça Espanya fins a Plaça Catalunya per la Gran Via. Mentre la Vanguardia i el Periódico en dediquen les primeres planes polítiques i fins i tot grans titulars a la portada, el País relega la notícia a la cinquena pàgina nacional. Per a el Periódico, "Una marea sobiranista empeny Esquerra cap al 'no' a l'Estatut" i el País destaca que "los dirigentes de Esquerra Republicana (ERC), pero sobretodo su jefe de filas, Josep Lluís Carod, no podían disimular su euforia". El País i el Periódico ressalten, a més, que Piqué qualifiqui de "franquista" el fet que Joan Laporta retardi l'inici del partit Barça-Betis de les 18:00 a les 22:00 a instanciès del secretari general de la Presidència Xavier Vendrell. D'altra banda i en el mateix estil de retornar al passat, Mariano Rajoy, fa unes declaracions que aixequen gran controvèrsia a Catalunya, ja que el dirigent afirma que "S'està fent amb el castellà el que en època de Franco es va fer amb el català: reduir-ne l'ús a l'àmbit privat". De seguida, els diaris més combatius amb els populars es fan ressò de la notícia, com ho exemplifica el reportatge de el Periódico en què, per negar de soca-arrel aquesta comparació, fa un recull de la repressió que visqueren els catalans per parlar en la seva llengua. "I és que les paraules de Rajoy representen una distorsió greu de la realitat, si no un insult per a tota la

població catalana que va viure sota la dictadura franquista", afirma el Periódico. A més, també aplega les paraules de Jordi Carbonell, ex-director de la Gran Enciclopèdia Catalana i membre de l'Institut d'Estudis Catalans, empresonat i reclòs en un psiquiàtric per parlar català: "Rajoy és un mentider i ho sap. De fet, utilitza la tècnica de Goebbels, de repetir una mentida fins que sembla real. Potser no coneix el meu cas personal, però segur que sap de milers de casos. I si les seves paraules es deuen a la ignorància, és ignorància culpable".

Durant els últims dies del mes de febrer es fa ben palès que, a banda del debat a la Comissió Constitucional, l'escull més important per assolir un acord definitiu és el traspàs de l'aeroport del Prat, que, finalment, no serà cedit i que servirà d'argument partidista i electoral en les compareixences de l'agost de 2006 arran del caos a l'aeroport del Prat el 28 de juliol per una vaga del personal de terra d'Ibèria.

D'altra banda, mentre des de CiU es demana al Govern que es dissolgui el tripartit per la posició d'Esquerra en contra de l'Estatut, la qual cosa incompleix un dels articles del Pacte del Tinell, Maragall aprofita una sessió al Parlament per criticar l'Estatut pactat amb Mas. Sorprenentment, tots els diaris coincideixen a assenyalar la notícia de forma molt similar, amb titulars que venen a dir que Maragall qualifica de "dubtós" i "un xic precipitat" l'acord Mas- Zapatero sobre l'Estatut. Per al president, la definició de Catalunya en l'articulat suposa un retrocés respecte el 1979 ja que perpetua el cafè per a tothom i avalua amb un 'bé' el finançament tot i lloar l'avenç en les competències.

Uns dies després, el conseller de Governació, d'ERC, Joan Carretero acusa Zapatero de ser el culpable "del desastre de l'Estatut", la qual cosa obliga Maragall a fer-se càrrec de la direcció de la campnya del referèndum mentre, finalment, el dia 21, s'aprova, a la Comissió Constitucional del Congrés, el projecte d'Estatut amb els vots en contra d'ERC i del PP. El Periódico en dedica el tema del dia, alhora que recull una contracrònica sobre Zaplana: "Així va ser com, per no quedar-se fora, el nou Coco Chanel de la política espanyola, jutge de la moda de la vicepresidenta María Teresa Fernández de la Vega, davant la mirada incrèdula de la resta de forces polítiques es va posar el vestidet de centrista. Sí, sí, Eduardo Zaplana, el mateix que va concloure que aquest és l'Estatut d'ETA. En referència a aquells anys de la transició, va dir: "Vam ser molts els centristes que..." Va haver d'interrompre la frase. La riallada va ser general. "D'esquerres, tu eres d'esquerres", se sentia enmig del xivarri". (...) Pot semblar un anecdoteta

tonta de la jornada, però la veritat és que els portaveus de CiU, PSC i ICV-EUiA van recollir gustosos totes les provocacions de Zaplana, conscients que, per mobilitzar els catalans indecisos davant del referèndum, no hi ha res millor que donar-li veu a l'ala més dura del PP. "Vostès no són hereus de Suárez, en el millor dels casos són hereus de Fraga", va dir l'*iniciatiu* Joan Saura. "Un sol dia en ús exclusiu de la veritat se li deu fer insofrible" va acusar la socialista Manuela de Madre. "Vostè és el profeta de l'apocalipsi" va resumir el convergent Artur Mas".

Els membres de la Comissió Copnstitucional després de l'aprovació de l'Estatut a les Corts

En qualsevol cas, mentre la Razón fa èmfasi en el grans titular de "Zaplana dice que el Estatut da a Cataluña una soberanía como la del Plan Ibarretxe" i destaca en subtitulars que "Responsabiliza a Zapatero de conceder a los nacionalistas lo que no tenía mandato para ceder, Anticipa que el PP promoverá una reforma constitucional para fortalecer el Estado si gobierna" i "Carod avisa: "Hoy no se reconoce a Cataluña como nación, quizá mañana tengan que reconocerla como Estado"; el País és més neutral, i resum escuetament que "El Congreso da luz verde al Estatuto" , tot i fer referència en un subtitular a: "López Garrido (PSOE) recrimina al PP que, desoyendo al Tribunal Constitucional, persista en el rechazo total al texto". D'altra

banda, la Vanguardia ressalta unes paraules de Carod Rovira a les quals afegeix un comentari. "Admite que vota no "con el dolor del alma" pese a apoyar el 85% del texto.

Finalment, el dia 30 té lloc el debat al ple del Congrés dels Diputats.

11.2. L'Estatut al Senat.

A partit d'aquest moment, el projecte de Carta Autonòmica, que compta amb el vistiplau del Congrés, s'envia al Senat, on inicia de nou un procés de presentació d'esmenes i debat parlamentari. Tanmateix, la repercussió mediàtica d'aquest tràmit queda força diluïda, bàsicament perquè la funció atribuïda al Senat és la de revisar el text que envia el Congrés i retocar-lo en els punts que consideri convenients. Atès que el debat estatutari ha estat molt controvertit, no s'espera en cap cas que s'introdueixin esmenes substancials, i més si es té en compte que al Senat el Partit Popular compta amb majoria i que, estant a cinc vots de la majoria absoluta, qualsevol modificació hauria de disposar d'un suport unànime de tots els altres grups per poder prosperar, la qual cosa no es preveu possible davant la posició negativa d'ERC. Els pronòstics sobre la votació que es preveuen són molt incerts, tot i que es preveu el vot negatiu del PP i l'abstenció d'ERC per poder donar pas al referèndum. A més, tampoc està aclarida l'actitud dels senadors del Grup Mixt, el diputat del Partit Aragonès Regionalista i el de Eusko Alkartasuna. D'altra banda, el PP decideix presentar un recurs de vet a l'Estatut. El que sí que és clar és que si el Senat no aprova l'Estatut, aquest no pot ser enviat a Catalunya i, en qualsevol cas, si ho fes amb el vistiplau del Congrés, l'Estatut tindria una legitimitat democràtica molt discutible.

Pocs dies després del debat al Congrés dels Diputats, el mític dirigent del PSOE, ex-vicepresident del Govern Espanyol i president de la Comissió Constitucional del Congrés que ha debatut la proposta de reforma de l'Estatut, Alfonso Guerra, fa unes declaracions que presumiblement fan enrabiar encara més la militància d'Esquerra Republicana de Catalunya i que la fa decantar pel 'no' al referèndum ja que afirma que a la Comissió Constitucional "han cepillado el Estatut como un carpintero", és a dir, l'ex-vicepresident es vanta d'haver plomat l'Estatut. Aquestes declaracions coincideixen amb unes que fa uns dies abans, en què expressa la seva preocupació per la "inquietante desviación territorial" en detriment dels plantejamens ideològics i fa una comparació de la situació política espanyola amb l'antiga Unió Soviètica. En una entrevista amb l'agència Efe, Guerra afirma que "Salvando todas las distancias, algo parecido ocurrió en el momento de la disolución de la URSS, en el que los dirigentes comunistas, viendo que aquello se disolvía, se envolvieron en las banderas nacionalistas de las repúblicas en que vivirían para seguir manteniendo el poder. Algo de eso, aunque más sutilmente, está sucediendo en España". (...) "Los que tuvieron un Estatuto antes

de la Guerra Civil consideran que representan un paso más que los que no lo tuvieron y, cuando los otros se igualan, ellos piden un escalón más, con lo que es una escalera que no tiene fin", adverteix Guerra.

Després d'estar recollint firmes arreu d'Espanya des del Gener, el Partit Popular presenta, el dia 25 a les portes del Congrés de Diputats, els quatre milions i escaig de firmes que ha aconseguit reunir. Les presenta en caixes sota el lema de la campanya "Todos tenemos derecho a decidir" i l'objectiu és poder propulsar un projecte no de llei que serveixi per a organitzar un referèndum sobre la unitat d'Espanya. La Razón titula el dia de l'entrega, "Rajoy registrará hoy 4.020.000 firmas, más que la suma de los votos nacionalistas y de IU". El dia següent, també en parla, a les planes nacionals, on afirma que "Rajoy presume de que su referéndum es la iniciativa con más apoyo de la democracia" i subtitula: "Exige a Zapatero que escuche a los cuatro millones de ciudadanos que 'no quieren menos España'". El País informa que "Rajoy lleva al Congreso cuatro millones de firmas en contra del Estatuto catalán", aspecte que no és mencionat en el relat de la Razón, que sí aclareix, usant les paraules de Rajoy: "No va contra nadie, va en favor del sentido común, va en favor de cosas normales como que España es una nación". A més, el País destaca altres paraules, aquestes de María Teresa Fernández de la Vega. "Cuatro millones de firmas frente a los 10 millones de votantes del Partido Popular en las últimas elecciones generales por lo que, en opinión de la vicepresidenta María Teresa Fernández de la Vega, "se han dejado el 60% de los votantes fuera, porque sólo han sido capaces de recabar unos cuantos votos, muchos menos de los que tenían". El Periódico afirma que "Rajoy porta al Congrés 4 milions de firmes anti-Estatut sense validesa i subtitula que els efectes de la nova llei catalana seran "un Estat feble, minvat i sense diners". La Vanguardia, en paraules similars, afirma que "Rajoy cuestiona con cuatro millones de firmas el Estatut aprobado en el Congreso" i subtitula: "Todos los grupos acusan al PP de engañar a los firmantes con una iniciativa inviable". A més, tots els diaris excepte la Razón apunten el fet que, d'aquesta quantitat, tan sols 40.000 firmes corresponen a habitants de Catalunya.

Mariano Rajoy i Josep Piqué davant el Congrés dels Diputats amb les firmes recollides arreu d'Espanya

D'altra banda, durant aquests dies en què finalitza la tramitació al Senat després que el PP allargui les sessions per no fer un tràmit "express" de l'Estatut, l'Executiva Nacional d'Esquerra Republicana fa saber la decisió d'optar pel "vot nul preferent" en la votació del referèndum el 18 de juny amb l'abstenció dels dos membres de les Joventuts d'Esquerra (JERC). De fet, la posició del 'no' és descartada pels dirigents d'Esquerra, a pesar que algunes federacions territorials, com la de l'Alt Pirineu i les JERC s'hi volen adherir. Tanmateix, tan sols sis dies després, els republicans capgiren la seva decisió i ratifiquen finalment la seva oposició al text amb el vot negatiu. "Les assemblees d'ERC exigeixen a la cúpula que recolzi el 'no' a l'Estatut", titula el Periódico el dia 3. "La dirección de ERC constató anoche que la *marea* interna por el no al Estatut es irresistible. La cúpula de Esquerra pulsó la opinión de su militancia sobre la opción de voto en el referéndum y la petición 'preferente' de voto nulo no ha calado entre los militantes".

Finalment, doncs, els partits es posicionen per al referèndum previst el 18 de juny. El PSC, CiU i ICV aposten pel sí mentre ERC i el PP es decanten pel no. L'últim pas abans de la convocatòria de Referèndum és l'aprovació del text al Senat. El dia 10 té lloc el debat al Senat.

11.3. El Govern tripartit es trenca

El dia següent, tanmateix, el president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, expulsa ERC del Govern en una acció que es preveia des de feia temps. Això significa l'expulsió dels sis consellers republicans al Govern i la remodelació de quatre àrees provisionals de Govern. El fet que els dos partits principals de govern divergeixin en el projecte cabdal de la legislatura, que els faria votar de manera distinta al referèndum, ho fa necessari; com també l'incompliment d'un article del Pacte del Tinell que obligava els partits que formaven el Govern a mantenir la unitat política en les votacions tant al Parlament com a la resta d'Institucions democràtiques.

Per tant, la decisió de Pasqual Maragall ja era esperada. D'altra banda, i atès que el PSC i ICV no disposen de prou diputats per formar majoria, el Govern es veu obligat a convocar eleccions anticipades, presumiblement a la tardor i a hores d'ara, només resta la incògnita sobre si Pasqual Maragall serà el candidat del PSC en aquestes eleccions o bé no renovarà la seva candidatura.

Els diferents diaris recullen la notícia: "El PSC desembarcarà en un Govern sense ERC", titula el Periódico a la portada. "Maragall expulsa Esquerra i trenca el tripartit", subtitula. A més, també destaca: "Carod adverteix al titular de la Generalitat que no el recolzarà en una possible reelecció".

La Vanguardia titula que: "Maragall entierra el primer intento de Govern tripartito" i en les pàgines successives destaca que "El president admite que fue excesivo simultanear el cambio político con el nuevo Estatut" i "El primer Tinell ha sido inviable". En canvi, el Periódico, ressalta els objectius acomplerts pel Govern Tripartit i recull un titular en què afirma: "El president basa la ruptura en la claredat que mereix el ciutadà". Els diaris de Madrid assenyalen també el fet. D'una banda, el País: "Maragall expulsa a ERC del Gobierno catalán y anuncia elecciones anticipadas para otoño". I continua: "Esquerra Republicana estaba sobre aviso: un *no* al Estatuto significaba, irremediablemente, la quiebra del tripartito y su salida inmediata del Gobierno. Ayer se consumó la amenaza". Mentrestant, la Razón enfoca un altre titular: "ERC advierte al PSOE de que su expulsión tendrá consecuencias en el Congreso". I enceta la

notícia: "Morir matando: 'Supongo que Maragall habrá tenido en cuenta las consecuencias que tendrá lo ocurrido en el Parlamento catalán, donde me imagino que ya debe de contar con el apoyo de otra formación, porque, a partir de ahora, este Gobierno está en minoría, y también en otros ámbitos, como el Parlamento español. (...). Los republicanos abrieron así una batalla contra los socialistas que se alargará hasta las próximas elecciones.

Reunió en la qual Maragall notifica l'expulsió dels consellers d'ERC a Carod-Rovira

12. Referèndum de l'Estatut

Oficialment, la campanya electoral comença quinze dies abans de la celebració del referèndum a Catalunya, el 18 de juny. Tanmateix, des de l'aprovació immediata de l'Estatut al Senat, i després de la sortida d'ERC del Govern de la Generalitat, Pasqual Maragall nomena tres consellers nous: Joan Manuel del Pozo en Educació, Carme Figueres en Benestar i Família i Xavier Sabaté a Governació, mentre que encomana a Joaquim Nadal i Antoni Castells el comandament de dues macroconselleries respectivament.

Durant aquests dies, es van configurant les precampanyes i els missatges al voltant de l'Estatut s'accentuen en tots els àmbits. D'una banda, des del PP ja es deixa clara la seva oposició taxativa al text, amb l'eslògan de campanya: "Pensa en Catalunya: digues no" i la proposta de Rajoy que el referèndum tingui lloc a tot Espanya. Mentrestant, a Catalunya, Maragall carrega contra el PP i ERC i els equipara pel seu 'fonamentalisme' davant l'Estatut.

12.1. La campanya electoral. Enquestes

D'altra banda, la incògnita sobre la continuïtat de Maragall al capdavant del PSC és motiu de debat tot i que des del partit s'assegura que no és el moment adient perquè l'Estatut no s'ha de barrejar amb la confrontació electoral que suposaria desvetllar l'enigma. En qualsevol cas, però, molts mitjans ja adverteixen que si Maragall se'n va, només queda com a candidat possible José Montilla, que és el secretari del PSC a Catalunya, ministre d'Indústria del Govern de Zapatero i ex alcalde de Cornellà des dels inicis de la democràcia tot i no descartar-se altres membres destacats del partit com Antoni Castells o Montserrat Tura. D'altra banda, es fa conèixer l'eslògan dels socialistes catalans, que assegurant que el no serà capitalitzat totalment pel PP, dóna a conèixer un eslògan de precampanya que aixeca molta polèmica: "El PP utilitzarà el teu no contra Catalunya". Al dia següent, el PP català anuncia la ruptura de les relacions entre la seva formació i la socialista per un lema que troba totalment agressiu al seu partit alhora que des de la direcció s'utilitza la via judicial i civil per a querellar-se amb els socialistes, per injúries i calúmnies en el primer recurs i per dret a l'honor en el cas civil. A més, la direcció popular també decideix presentar un recurs davant la Junta Electoral Central. Tanmateix, la direcció socialista no pren atenció de la iniciativa i segueix amb la campanya en afirmar, a l'eslògan de campanya: Sí Guanya Catalunya. No Guanya el PP. D'altra banda, CiU enfoca la seva campanya en sentit de futur i el retrocés que s'esdevindria si l'Estatut fracassés, en un perpetu statuo quo del 1979. 1979 o futur? Sí al futur, Sí a l'Estatut, Sí a Catalunya. Per la seva banda, Iniciativa per Catalunya Verds també inicia la seva campanya i anima a votar pel sí perquè és un Estatut "Ecologista, Catalanista i d'Esquerres". ERC, que mostra la seva oposició al text, ho fa argumentant "Ara toca no. Catalunya mereix més".

Pensa en Catalunya:
Digues No

ARA TOCA NO
CATALUNYA MEREIX MÉS

Piensa en Catalunya:
Di No

D'ESQUERRES,
CATALANISTA
I ECOLOGISTA
SÍ A L'ESTATUT
ICV
d'esquerres i ecologistes de debò

Sí guanya Catalunya
no guanya el PP
PSC

1979 o Futur? Sí
al Futur
a l'Estatut
a Catalunya

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: eslògans de campanya del Partit Popular, Esquerra Republicana de Catalunya, Iniciativa per Catalunya, Partit Socialista de Catalunya i Convergència i Unió.

D'altra banda, Maragall, que pren la iniciativa en el referèndum després d'una llarga absència del president en el debat estatutari, retreu a Zapatero que cometi el mateix error que Suárez i Felipe González, en confondre Catalunya amb el nacionalisme pel seu tracte preferent amb Artur Mas mentre que el president, en un míting a Girona amb Maragall i Montilla exigeix a Rajoy respecte per a Catalunya i la seva identitat.

D'altra banda, ja es comencen a conèixer les primeres enquestes sobre els resultats del referèndum. El Periódico en publica una el dia 20 que augura un 68% de vot afirmatiu enfront el 23% negatiu que comptaria amb un 55% de participació. La Vanguardia publica una enquesta, també pel maig, en la qual es mostra que l'Estatut rebria un suport del 68% de l'electorat, un 25% de vots negatius i un 7% de vots en blanc, de manera que la participació assoliria al voltant del 51%. L'enquesta oficial elaborada pel Centre d'Estudis d'Opinió fa pública una enquesta en què assegura que el 68'2% dels enquestats afirmen que segur que votaran en el referèndum i el 17,3 que ho faran probablement. Només el 49,9% del cens afirma que votarà sí, davant un 13,2% de nos. D'altra banda, aquesta enquesta també mostra que l'actuació d'Artur Mas és millor valorada per l'electorat que no pas la de Pasqual Maragall en la negociació de l'Estatut. Les enquestes també analitzen la màxima preocupació d'Esquerra Republicana actualment, i és la constatació que bona part del seu electorat hagi decidit apostar per votar sí a pesar de la posició del partit, contrari al text. En bona part, aquesta negativa és a causa de les poques possibilitats de futur que deixa un 'no', que, a més, a Espanya es preveu que seria apropiat pel PP i que, de fet, significa dir 'no' a un avenç en l'autogovern que els republicans consideren insuficient. Segons el Periódico, al voltant d'un 40% de l'electorat republicà desobeirà el partit i votarà a favor de la nova carta autonòmica.

Si ERC hagués optat pel vot nul hagués trastocat la Junta electoral central perquè no se sap si un partit pot advocar per una posició tan ambigua que no se sap si hagués donat dret a rebre diners, que ascendeixen als 4,4 milions d'euros per a tots els partits.

D'altra banda, el president de la Generalitat fa unes declaracions, el dia 24 que encara escalfen més el debat estatutari. Les paraules del president, pronunciades a la televisió de Barcelona, que venen a dir que Maragall ha esdevingut el cap de turc de l'Estatut en ser la condició *sine qua non* perquè CiU donés el seu vot afirmatiu a l'Estatut. El Periódico i la Vanguardia publiquen la notícia, el darrer en primera plana política, en què titula: "Maragall insinúa que si no repite como candidato será por la presión de CiU" i el Periódico publica: "Maragall atia el debat successori a l'acusar CiU de demanar el seu cap". "La atmósfera del socialismo catalán se está cargando de electricidad por momentos a causa de la incertidumbre que pesa sobre la candidatura del partido a la presidencia de la Generalitat. En los últimos días han arreciado desde diversos frentes las presiones sore el president Maragall para que anuncie su retirada antes de la celebración del referéndum. Sin embargo, cuanta mayor es la presión mayor resistencia ofrece el president y mayor empeño demuestra en volver a encabezar la candidatura socialista", informa la Vanguardia. I inclou la frase pronunciada per Maragall: "En aquellas conversaciones triangulares en Madrid la propuesta de Convergència i Unió fue que votaría el Estatut en determinadas condiciones. Puedo decir con toda franqueza y no traiciono ningún secreto que la condición que puso CiU para decir sí al Estatut fue que yo prometiera que no me volvería a presentar a las elecciones..." D'altra banda, el Periódico afirma que "Pasqual Maragall ha tornat a atiar el debat sobre la seva successió a l'assegurar que, l'agost de l'any passat, CiU va demanar el seu cap com a condició per donar suport a l'Estatut. Els nacionalistes i el PSOE ho van desmentir de manera categòrica i rotunda, mentre que al PSC hi va haver qui va llegir les paraules com un intent de Maragall de blindar-se la candidatura davant d'un José Montilla que ja no amaga que li agradaria ser president". La Vanguardia, però, en qualsevol cas, també destaca, en la plana següent, que "Mas exige al president que no invente enemigos externos para salvarse".

En aquest estat de coses, no només els polítics es posicionen a favor de l'Estatut. Nombroses personalitats catalanes constitueixen una entitat "Estatut jo sí" per donar suport al text. Entre els fundadors de la iniciativa es troben personatges tant coneguts com la directora eneral del Liceu, Rosa Culell, els professors universitaris Miquel Caminal, Agustí Colomines i Josep Maria Solé Sabaté, els empresaris Enric Canals i Helena Guardans i el promotor Toni Berini. Dins dels gairebé 370 membres que conformen la iniciativa, també s'hi troben adhesions de personatges populars com Pichi Alonso i Enric Massip, el cuiner Sergi Arola o el cotitzat dibuixant Jordi

Labanda i la model Judith Mascó, per citar-ne uns quants. També polítics, de diferent signe protagonistes de la transició es sumen a la iniciativa. És el cas de Miquel Roca, Narcís Serra i Antoni Gutiérrez Díaz. Altres personalitats, vinculades al món de la comunicació com el periodista Justo Molinero, intel·lectuals com Xavier Rubert i l'exidirector general de la Unesco Federico Mayor Zaragoza conformen un ampli grup heterogeni que dóna suport a la nova iniciativa catalana.

A més, a finals de maig la Junta Electoral Central obliga la Generalitat a canviar el plantejament de la campanya institucional atès que, segons la llei, les institucions públiques tan sols poden informar els ciutadans sobre la data de la votació, el procediment per a votar i els requisits i tràmits del vot per correu, sense influir, en cap cas, en la orientació del vot els electors. Per tant, la Generalitat ha de canviar la campanya institucional en què anima amb un "vota el 18 de juny" per un "el 18 es vota", per exemple. La queixa a la Junta Electoral Central és plantejada per ERC, que acusa aquesta campanya d'atacar els únicament plantejaments formals d'una campanya institucional. Tanmateix, el govern considera la decisió de sorprenent, un contrasentit i restrictiva i difícil per poder aconseguir una alta participació en el referèndum tot i que decideix acatar la llei escrupulosament per no donar arguments que puguin donar lloc a una impugnació de la campanya per algun partit polític malgrat que presenta un recurs davant el Tribunal Suprem alhora que rep el suport del Govern espanyol, que qualifica de legal fomentar la participació.

Mentrestant, se succeeixen declaracions abans que comenci la campanya electoral pròpiament dita. Piqué afirma que l'únic avantatge de l'Estatut és que s'ha carregat el tripartit i, en especial, a Maragall i Artur Mas demana que no es voti 'no' a l'Estatut el 18-J per castigar Maragall, a qui ja "es jubilarà a la tardor".

D'altra banda, si bé la manifestació pel dret de decidir del febrer havia tingut una assistència massiva, no té la mateixa acollida la manifestació convocada el 27 de maig, que aconsegueix aplegar només uns dos milers de persones, amb el recolzament d'ERC, a la plaça Catalunya de Barcelona.

12.2. Debat sobre l'estat de la Nació

El debat sobre l'estat de la Nació celebrat uns dies abans de l'inici de la campanya electoral serveix de nou per a mostrar les grans discrepàncies que giren entorn el model d'Estat entre els dos grans partits nacionals: PP i PSOE. Tots els sectors excepte els afins al PP creuen que Zapatero ha guanyat el debat i que ha aconseguit el seu primer rèdit amb l'Estatut, que supera de llarg, segons els opinadors, la visió "catastrofista" que els sectors catalans diuen del discurs de Rajoy. A part de colisionar en tots els temes possibles (immigració, economia, seguretat ciutadana) llevat del procés de negociació arran de l'alto al foc d'ETA, el qual es deixa per a un debat a part, Rajoy y Zapatero mantenen un ferri discurs quant a política territorial i el que l'Estatut ha significat per a Catalunya i Espanya. En paraules destacades per el Periódico, Zapatero interpela a Rajoy acusant-lo perquè "Ha dividit i enfrontat els territoris. Vostè no té ni idea del que realment és Espanya", mentre que Rajoy li respon que: "És una operació de poder propiciada per Maragall i vostè sense que hi hagués una demanda social. Ha aconseguit enverinar el debat territorial". Alhora, la Vanguardia destaca sobre el debat estatutari que Zapatero assenyali que "El Estatut es seguro para la cohesión de la España plural y para ofrecer mejores resultados a los ciudadanos", però Rajoy opina que "España no es una nación de naciones, ni de realidades nacionales, culturas, territorios. Es una nación de ciudadanos". D'altra banda, el País titula la frase de Rajoy: "España ha desaparecido del mapa". El País destaca que Rajoy afirmi: "Lleva dos años intentando desbordar el dique de la Constitución y desfigurar la nación. Todo se ha vuelto elástico de repente, todo está en revisión (...) Está desguazando la Constitución disimuladamente. Que no quiera consultarlo con los españoles, también lo sabemos. El abanderado del talante se refugia en las oscuridades (...), al qual Zapatero replica: "España es un país pacífico y plural, que tiene una dilatada historia y un porvenir garantizado. Para nosotros, la diversidad es una enorme riqueza, para ustedes, es un problema o un lío. Cuando se aprobó el Estatuto de Cataluña y el título octavo de la Constitución, Alianza Popular, a la que usted pertenecía, no los respaldó".

Quant a l'Estatut, el president del Govern també manté el debat amb CiU i ERC. Segons el Periódico, "El líder del PSOE esquiva les ofertes de pacte de Duran" mentre que la Vanguardia titula que "Duran pide a Zapatero que tome partido porque no es un aliado más" i el País assenyala que "CiU condiciona su apoyo al Gobierno a la política catalana."

Zapatero afirma que "Reconozco la contribución y el sentido de la responsabilidad de CiU ante la reforma del Estatuto catalán" mentre que Duran adverteix que "No compartiremos proyectos legislativos que sean contradictorios con el nuevo marco de autogobierno". Amb el líder d'ERC, Joan Puigcercós, el president del Govern li fa saber, quant a "la retallada de l'Estatut" que "Sería irresponsable aprobar cualquier iniciativa de un Parlamento autonómico que no respetara la Constitución" mentre que el dirigent d'Esquerra li reprotxa que "La estrategia del acecho, del acoso y del derribo del PP funcionó, porque forzó un recorte, un cepillado". D'altra banda, l'independentista també ataca el pacte Mas-Zapatero, del qual diu que "El recorte del Estatut tiene una agenda que es más importante que la que se conoce; una agenda oculta", afirmació davant la qual el president del Govern argumenta que "Es razonable que el PSC y CiU, que tienen más del 60% de los votos en el Parlament, sean la base del acuerdo".

L'inici de la campanya electoral, el dia 2 de juny, es marca amb les posicions polítiques ben diferenciades. Aquesta transcorre de forma tradicional, amb mítings arreu del país per part de totes les forces polítiques. Els discursos dels polítics giren tots al voltant de la mateixa idea, segons la opció política defensada. Les posicions del sí són molt clares i totes asseguren que suposarà un avenç per a Catalunya en tots els aspectes: en cultura, en justícia, en finançament, en política immigratòria i joventut. En aquest punt, però, és adient establir una comparativa entre els arguments pel no que usen els partits que s'oposen al text: ERC i PP. ERC, l'únic partit que envia propaganda electoral a les llars catalanes, clama per l'Estatut aconseguit el 30 de setembre, mentre que el PP abomina del text per tots els efectes perniciosos que en suposaria la seva aprovació, defensats també per la direcció popular a Gènova.

10.3. Mítings de campanya

Aquestes posicions es poden entreveure en els mítings de campanya. Alguns dels esdeveniments més destacats de la campanya són la trobada del president de la Generalitat amb els alcaldes socialistes, que donen el seu suport ple a l'Estatut, les declaracions de José Luis Rodríguez Zapatero que no serà "garrepa" en la descentralització amb l'Estatut i l'ambient de campanya electoral entre els partits, sobretot entre PSC i CiU que s'acusen mútuament de només pensar en les eleccions autonòmiques de la tardor a la Generalitat. D'altra banda, destaquen també les declaracions de la presidenta de la Comunitat de Madrid que assegura que "Catalunya, sin el PP, acabará hundida en el 'régimen totalitario de la coalición nacionalista-socialista-, en el que se impondrá el pensamiento único y en el que no cabrá la crítica ni la libertad, y esto ocurrirá sobre todo si se aprueba el nuevo Estatut".

Tanmateix, però, allò més destacable de la campanya són els actes violents i profundament antidemocràtics que reben membres del Partit Popular i el partit Ciutadans de Catalunya durant la campanya electoral. D'aquesta manera, Arcadi Espada és assetjat a Girona, alhora que s'acusa els Mossos d'Esquadra de passivitat davant els actes mentre que Rajoy és escridassat i rebut amb una casserolada a un mercat de l'Hospitalet, el de Collblanc, de forma que fins i tot ha d'abandonar precipitadament el recinte per evitar que la protesta adquireixi majors dimensions. Les persones que l'increpen són majoritàriament dones d'uns quaranta i cinquanta anys que li recriminen sobretot l'actitud mantinguda pel PP respecte a Catalunya.

Però aquesta no és l'única protesta contra el PP. En un intent de míting a Granollers, unes cent cinquanta persones, majoritàriament joves i independenties, emprenen un boicot a un acte de Mariano Rajoy, malgrat que tot acabi tan sols en un conat. La tensió arriba al punt que els manifestants, combregats davant el Teatre Auditori i on era previst fer el míting, llancen ous al dirigent popular i s'enfronten a militants i simpatitzants del PP, amb els quals arriben a entrar en fortes discussions dialèctiques que requereixen la intervenció dels Mossos d'Esquadra per evitar mals majors. Els partits polítics es mostren contraris a aquestes actituds i les condemnen, malgrat que el PP culpabilitza de la situació al PSC per animar els manifestants alhora que no condemna les accions, en concret, per la passivitat de José Montilla, amb la seves declaracions que aquests actes "son fruto del clamor de la sociedad contra la política miserable de confrontación que hacen los populares".

La Razón, en la seva anàlisi, afirma, en subtitulars, que "La izquierda y los nacionalistas llevan años estigmatizando al PP para mantener el 'botín' de votos conseguido tras la caída de UCD" y "La campaña muestra la falta de argumentos del PSC". En la notícia, l'entrada és la següent: "Hace unos años, se definía la política catalana como un oasis en contraposición con la crispación que existía en Madrid. Era la expresión de una autocomplacencia que escondía la sumisión de la izquierda al nacionalismo. En realidad nunca ha sido un oasis, sino tanto un erial político como un lodazal ético lleno de 'comederos' para favorecer a los afines, aunque a costa de los presupuestos públicos. El 'oasis' eran doscientas personas que durante tres décadas mueven los hilos". Mentre la Razón li dóna una importància cabdal, els altres diaris, en especial el País releguen la notícia a la dotzena plana de la secció "España" mentre que el Periódico també en dedica una de les últimes planes de política.

Per poder fer una aproximació als vertaders arguments dels partits polítics al llarg de la campanya electoral, ara s'inclou un relat dels mítings presenciats. Corresponen al míting del PSC a la Universitat Autònoma de Barcelona i els mítings d'ERC i CiU a Terrassa, l'un al Casal de Sant Pere i l'altre al Cinema Catalunya.

El primer míting, (en el qual no va ser possible prendre notes per la insistència dels organitzadors de l'acte a incloure la joventut en la bancada de darrere dels oradors), va comptar amb la participació de l'alcaldable a Cerdanyola del PSC, l'aleshores ministre d'Indústria i secretari del PSC a Catalunya, José Montilla i el secretari d'organització del PSOE, José Blanco. El debat sobre l'Estatut el va conduir majoritàriament José Montilla, en un discurs en què, amb fragments en català i fragments en castellà, repetia els avenços que s'assolien amb el nou text estatutari (millor finançament, reconeixement nacional, infrastructures, competències...), alhora que feia un incís important en la millora que suposava el text per als interessos dels joves. Així mateix, el dirigent socialista afirmava que el PP ja no pot ficar la por al cos perquè "ahora ya nadie se lo cree", i constatava que l'únic objectiu, ara per ara, del PP era fer fora Zapatero per tornar al poder. Segons ell, el nerviosisme que impregna les files populars es fa palès en les paraules de Josep Piqué, que amb l'exabrupte de "hijos de puta" va titllar uns joves que cridaven consignes contra el seu partit. La intervenció de José Blanco va ser únicament una crítica constant al Partit Popular. Lluny d'utilitzar arguments lògicament raonats, el discurs del secretari d'organització del PSOE es va limitar a reprotxar al PP la seva

actitud davant el procés estatutari i el consegüent rebuig que estaven rebent. Tot i destacar el protagonisme del PSC a l'hora de liderar la reforma: "Podéis estar orgullosos de ellos", va assegurar, el moment de màxima expectació va arribar quan, en to irònic, el dirigent afirma que "Viendo la actuación de Rajoy y Acebes, Manuel Fraga me parece un moderado" o quan interpel·la a Rajoy en "Dice que el 18-J es un referéndum sobre Zapatero. Y yo le pregunto, ¿qué hará el domingo 18 por la noche si el Estatut es refrendado?" El dirigent també va saber arrencar una riallada als assistents en acusar els populars d'aprofitar-se de lleis que en el moment de la votació van rebutjar, com la llei del divorci "que es usada por Álvarez-Cascos".

El míting d'Esquerra Republicana tenia un caire ben distint. Els ànims no es notaven exaltats com al míting del PSC i de CiU, i l'acte va comptar amb la participació de Ramon Arribas, líder d'ERC a Terrassa, Joan Ridao i Josep Lluís Carod-Rovira. Un dels ponents més excelsos en el debat estatutari i un dels coneixedors del text més reconeguts, en Joan Ridao, va afirmar, després d'una tirallonga de cites federalistes, que "Catalunya sempre ha perdut un llençol en intentar tenir més autogovern" i que, en el cas de Maragall, aquest també perdrà el càrrec". Per a Ridao, des de Catalunya ja s'han fet massa condescendències i sacrificis i cal un pas endavant de llebre, de gegant. Segons el dirigent republicà, les circumstàncies han canviat molt. Des de Catalunya es va entendre fer concessions el 1918 per tal d'acabar amb el caciquisme, també permeteren retallades a un Estatut el 1932, a un text autonòmic que "no el reconeixia ni la mare que el va parir" i que s'adoptà per donar estabilitat a una República nounada. El 1979, a causa de l'intent de consolidar la incipient democràcia, també es feren concessions. Per a Ridao, la pregunta ara és quins són els impediments que fan que no es pugui acceptar l'Estatut del 30 de setembre.

Ridao assenyala que Espanya i França són Estats fets i que Catalunya està a mig fer, però que "qui dia passa, any empeny". El republicà va cloure la seva intervenció recordant que aquest Estatut encara obligarà els catalans a anar a Madrida reclamar almoina i que continuarà essent el canceller per a Catalunya alhora que assegura que és molt pitjor una ànima retallada que no pas un Estatut retallat."

Per la seva banda, el líder Josep Lluís Carod-Rovira recorda finalment que un Estatut és la llei pròpia dels països "que no sortim al mapa polític" i que els països en què no manen ells, aproven lleis que han de ser refrendades per altres. Carod destaca "la màgia política de

Zapatero", qui ha comprat per 25 un Estatut que valia 100. Segons ell, hi ha tres pactes, entre Mas i Zapatero, que ja s'han subscrit: "Tu i jo estem d'acord en l'Estatut", "ERC ni aigua" i "Un dia que tinguem temps ja discutirem en què estem d'acord". En Carod es pregunta a qui s'ha de salvar ara. S'ha de salvar la cadira de Zapatero a Madrid i la de Mas a la Generalitat amb dos ministres a Madrid.

Per a Carod, el que ells volen no és "estar millor sinó estar bé". El dirigent republicà també recorda que a Catalunya hi ha més pobres que habitants tenen algunes comunitats autonòmes i l'Estatut només és una pròrroga i són els de sempre els que continuaran tallant el bacallà. El líder inclogué dues referències que van arrencar aplaudiments al públic, quan feu referència que quan Catalunya finalment fos independent el Pont Aeri tindria com a destinació "vols internacionals", incloent Madrid i que és cert que es boicotegen molts productes però que no fan boicot al més important, als impostos. Carod finalitza la seva intervenció assegurant que el sí crític no existeix i que "un poble que sempre diu que sí està condemnat a desaparèixer."

Per la seva banda, el míting de CiU al qual vaig tenir oportunitat d'assistir uns dies després, al Cinema Catalunya, va ser força diferent. Alguns aspectes que diferien força de l'ambient dels socialistes i dels republicans són revelats aquí. En primer lloc, el caràcter més burgès i benestant d'un lloc com el Cinema Catalunya, amb unes sales més luxoses. D'altra banda, la manca d'una tribuna jove com a Cerdanyola i al Casal de Sant Pere també marquen la diferència amb els altres partits polítics, a més que gran part de l'assistència eren persones grans, dels volts de 50 i 60 anys llargs, vestits la majoria amb tratge i corbata, a diferència dels altres mítings, sobretot el d'ERC, al qual van assistir majoritàriament persones del voltant dels 30 anys i joves, que vestien més informalment. L'ambient que es respirava al míting de CiU, en contraposició al de ERC, era de victòria, de triomf i d'alegria i les xerrades amistoses i la felicitació per la "feina ben feta" van ser una constant abans i després d'encetar el míting. Van comparèixer en Josep Rull, cap del grup municipal CiU a Terrassa, en Josep Antoni Duran i Lleida i l'Artur Mas.

En Josep Rull recorda que CiU la conforma la gent positiva d'aquest país i que sumar és més important que restar, alhora que el reconeixement que es fa de nació a l'Estatut fa que Catalunya sigui la única regió europea sense Estat únic. Altres temes, que no es limiten a aspectes abstractes són les competències, de manera que s'acaba formulant la pregunta: és

ser progressista renunciar a tenir competències? El portaveu municipal també recorda que el nou sistema de finançament podria ser útil per poder rescatar el peatge de les Fonts i clou la seva intervenció assegurant que el 'no' d'Esquerra és el no de la impotència d'aquells que no poden fer avançar la pàtria quan cal.

En Duran i Lleida aposta per un sí decidit i sense complexes i ressalta la importància que al BOE (Boletín Oficial del Estado) es publiqui que Catalunya és una nació ja que reflecteix la voluntat i el sentir majoritari d'un poble. A diferència d'Esquerra Republicana, el representant de CiU al Congrés afirma que el reconeixement de drets històrics inclòs a l'Estatut servirà per tenir competències específiques que altres comunitats autònomes no disposaran, com per exemple en política penitenciària i una nova organització territorial que substituirà la "província artificial". També valora que el català serà tractat amb dignitat i que permetrà una presència directa a la UNESCO, un organisme depenent de la ONU, des d'on es defensa la cultura catalana, alhora que assegura que amb la possibilitat de la gestió de Rodalies Renfe, que no funcionen tan bé com els Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, es podrà millorar el servei dels primers així com amb la Justícia, que serà aproximada als ciutadans. En Duran també recorda que certs debats polítics fan que es pensi que el 18 no es vota l'Estatut sinó la validesa d'un candidat, quan és completament fals i que el PP ha traslladat el debat polític de Madrid i el PSC ha picat l'ham. Per al líder democratacristià, un país es construeix afirmativament, mai des de la negació i l'estancament. El sí és evolucionar i es veu clarament que, darrere el no hi ha la voluntat del PP, del qual afirma que si no fos per ells, no hi hauria Estatut de 1979. En referència a l'escridassada a Rajoy, el dirigent d'Unió afirma que Catalunya és democràtica però també creu que s'ha de demostrar rebuig contra forces polítiques que confronten els ciutadans. En Duran també opina que sap greu pels dirigents d'ERC, tot i recriminar a Puigcercós, que és defensor d'una cosa en la qual no creu, perquè es veu que no defensa el no com una millora. Finalment, el líder finalitza amb un clam per anar a votar el dia 18, en recordar que durant els darrers mesos el PP ha recollit 4 milions de signatures contra l'Estatut i per això és necessari una resposta elevadíssima, per poder neutralitzar aquesta voluntat del PP de no acceptar l'Estatut. En conseqüència, doncs, és necessari un Estatut contundent.

La intervenció de l'Artur Mas s'inicia amb unes paraules de record a un militant de CiU, Agustí Torrents, mort uns dies abans, per lligar-ho amb la idea que el treball sense idees no té sentit. D'altra banda, fa una referència explícita a la participació i, en afirmar que hi ha moltes

enquestes que auguren un ampli marge de sís, recorda que no són definitives, però sí positives i que tenen el perill que "ens hi arrepengem" i no anem a votar. "Això no està fet". El líder reconeix que no s'ha obtingut tot però que Carod ho està sacrificant. Quants euros val carregar-se 'nació'?, pregunta en Mas. Per al dirigent de la formació convergent, el 18 de juny el poble de Catalunya fa un acte d'autoafirmació com a país i estableix la voluntat d'anar endavant, de nació. Quin acte d'autoafirmació serà que un poble es negui a ell mateix el propi futur? Mai de cop s'ha aconseguit el 100% d'allò que es volia. Amb aquest Estatut s'amplia la capacitat de decisió de Catalunya alhora que Madrid té menys influència i en la referència dels republicans a l'Estatut del 30 de setembre, en Mas, en una altra pregunta qüestiona: Com s'està més a prop d'aquell objectiu, amb l'Estatut del 1979 o amb el del 2006? S'ha de defensar el sí, clou. Alhora, deixa anar un bri d'esperança i afirma que si s'han aconseguit altres coses, com una millora del finançament, per què no serà possible aconseguir, per exemple, el traspàs de l'aeroport? S'ha aconseguit amb el suport del servei obligatori militar (mili) així com amb els Mossos d'Esquadra. En Mas clou la seva intervenció recordant que CiU ha fet un gran treball ja que estant a l'oposició ha aconseguit fer molta feina, ha encapçalat el projecte principal del país, l'Estatut.

El divendres 16 es tanca la campanya electoral. Les notícies dels últims dies de campanya posen de manifest que no s'està discutint solament sobre el text sinó sobre candidats i política. S'està fent, doncs, molt electoralisme. Alguns titulars de la Razón: "El PP lleva al Congreso y a la UE el 'deterioro democrático' de la situación política en Cataluña", "Rajoy lamenta que la izquierda 'no se haya enterado de la caída del muro de Berlín", "El presidente del PP dice que el nuevo Estatut es 'la norma más antiliberal" que ha visto jamás". "Arenas: 'El Estatuto catalán convierte a los andaluces en españoles de segunda". El Periódico: "Rajoy considera que l'Estatut és una 'empanada'. El líder del PP intenta desprestigiar l'Estatut adduint que el recolza Carrillo". "El Govern acusa el Partit Popular d'atiar la 'crispació' a Catalunya". "Zapatero avisa que votar 'no' 'engreixa l'autoritarisme' del PP. La Vanguardia també omple moltes pàgines amb el tema de l'Estatut: "Carod dice que Zapatero ha jugado con Catalunya", "Mas alerta que ERC quiere desmovilizar a los votantes" i també constata: "Duran afirma que el PP ha lanzado una opa que ha engullido el no de Esquerra", "Carod proclama que, 'después de 300 años de decir que sí, ha llegado la hora de decir no", "La pugna política en clave española oscurece la dura batalla que libran CiU y ERC". El País: "Rajoy considera el Estatuto fruto de una 'empanada ideológica' El texto ha sido elaborado por una izquierda trasnochada, asegura en Lleida el líder del PP. "Zapatero pide a los catalanes que se vuelquen en la consulta igual que contra la guerra

de Irak".

El dia 18 és el dia definitiu del llarg recorregut estatutari. La jornada, que es desenvolupa amb una normalitat democràtica total, permet als col·legis electorals obrir les portes des de les 9 del matí fins les vuit del vespre, en un horari del qual molts es queixen ja que no permet a molta gent que aprofita el dia per anar a la platja anar a votar, ja que l'horari de tancament dels col·legis és considerat massa d'hora per a molta gent, que, fins i tot des de l'autopista es queixa perquè deixin més temps per poder anar a votar. En qualsevol cas, però, les dades sobre el referèndum són les següents: 73,9% sí, 20,8% no i 5,3% en blanc. La participació arriba al 49,4% del total del cens.

Maragall al Parlament en fer la seva declaració sobre el referèndum

Les portades dels diaris el dia següent serveixen per escenificar les diferents lectures que es donen als resultats. El País: "Cataluña da un 'sí' masivo al Estatuto con una participación que roza el 50%"."El PP deslegitima el resultado por la elevada abstención. La Razón: "La mayoría de los catalanes da la espalda al Estatut de Zapatero" El texto sólo ha obtenido el apoyo del

36% del censo electoral. La alta abstención refuerza las tesis del PP y cuestiona la continuidad de Maragall". La Vanguardia: "Sí inapelable" "Maragall hace un llamamiento para integrar el 20,7% que ha rechazado el texto", "Mas pide una movilización para que otro Govern aplique el Estatut."

El Periódico: "'Sí'" rotund de mig Catalunya". "El president afirma que 'el victimisme s'ha acabat i ara s'obre un futur prometedor", "Carod adverteix que el text no il·lusiona i Piqué diu que la consulta és un fracàs polític", "Mas crida les bases de CiU a treballar per tornar al Govern i Saura insta a reflexionar sobre l'abstenció."

Les reaccions dels diferents partits són reflexades pels diaris d'aquesta forma: La Vanguardia inclou un titular que afirma: "El nacionalismo, más movilizado que la izquierda" i en la segona plana, després de parlar de Maragall, titula: "Mas afirma que Catalunya ya tiene un buen Estatut y se postula para "un buen Govern". En canvi, el Periódico titula, després de les informacions sobre Maragall que: "Montilla celebra la 'clara victòria' del 'sí' i l''enorme derrota' del PP" i deixa per a una tercera plana: "Mas obre la cursa pel Govern després de l''aclaparador' triomf del 'sí'. Per a les declaracions de Carod-Rovira, el Periódico afirma que "Carod admet que ERC pateix una derrota en tota regla" i la Vanguardia: "Carod acata el resultado y propone reconstruir las relaciones deterioradas entre los partidos". "El líder republicano llama a los demás dirigentes a hacer autocrítica por la elevada abstención". La valoració que fa el líder del PP és recollida per el País a la novena pàgina "Rajoy exige 'la paralización de este proyecto personal de Zapatero'" El PP destaca que 'dos de cada tres catalanes no respaldan' el texto" i el Periódico inclou en la catorzena plana que "Rajoy reclama la paralització del nou Estatut". El líder del PP afirma que dos de cada tres catalans rebutgen 'el projecte de Zapatero' "Demana al president que aprengui que 'les grans operacions requereixen consens."

Sobre la posició de Zapatero, la Razón destaca que "Zapatero saca adelante su Estatut con el apoyo de sólo uno de cada tres catalanes" i, en un marge inferior, destaca: "CiU reclama al PP que no recurra al Constitucional". En canvi, el País considera que "Zapatero pide a Rajoy que respete el 'amplísimo respaldo' al proyecto". Més endavant, en una plana dedicada a l'abstenció, La Razón recull: "El sol y la playa se alían con la indiferencia" I titula a la notícia: "Mas de dos años de debate y escasa obra de gobierno no fueron suficientes para que los catalanes prefirieran practicar la democracia de la toalla y las chancletas en vez de acudir en

masa a las urnas. La Barceloneta era ayer, como cualquier domingo desde inicios de mayo, un punto de reunión para los amantes del sol."

13. Debats Parlamentaris sobre l'Estatut

Al llarg de la negociació estatutària tenen lloc quatre debats importants que van donant llum verda successivament al text que finalment és refrendat pels ciutadans el 18 de juny de 2006. Aquests debats són el debat d'aprovació del text a Catalunya en el ple del 30 de setembre del 2005, el debat d'admissió a tràmit al Congrés dels Diputats el 2 de novembre del 2005, el debat d'aprovació de l'Estatut al Congrés dels Diputats el 30 de març de 2006 i, finalment, el debat d'aprovació del text al Senat el 10 de maig del 2006.

A continuació s'exposa un resum amb les intervencions més destacades dels diputats en cada debat i també els titulars dels diaris en aquestes sessions parlamentàries. Igualment, s'inclouen els editorials que permeten analitzar el que des dels diferents mitjans s'interpreta de la reforma estatutària.

13.1. Debat d'aprovació de l'Estatut al Parlament de Catalunya

La Junta de Portaveus del Parlament de Catalunya decideix el 20 de setembre convocar pels dies 28, 29 i 30 del mateix mes la sessió plenària del Parlament per debatre el projecte de nou Estatut de Catalunya. En la primera sessió, la del dia 28, es voten els títols preliminar, el de drets i deures i principis rectors i el d'Institucions, en el qual destaquen com a novetats respecte el de 1979, a més de la inclusió dels drets històrics, la definició de Catalunya com a nació, el reconeixement del deure de conèixer el català i la consideració de l'escola pública com a laica. El títol preliminar és aprovat amb els vots a favor de CiU, PSC, ERC i ICV-EUiA i en contra del PP, el de drets i deures té el recolzament del tripartit i l'oposició de PP i CiU i el d'Institucions és votat de manera unànime per tots els partits. Una de les qüestions més comentades pels diaris és el vot negatiu de CiU al principi de drets i deures i també el recolzament del títol preliminar, en el qual no s'hi inclouen els drets històrics que permetrien blindar competències. Al juliol havien aconseguit sumar ERC a aquesta menció, però ara els republicans, que ja han donat el seu vistiplau al text que proposa el tripartit, prefereixen no invocar-los.

"CiU renunciará a la 'semántica inconstitucional" i "El tripartito acota el alcance de los derechos

históricos" afirma la Vanguardia mentre que el País titula: "CiU afloja en los derechos históricos. Quant a la qüestió del laicisme en l'escola pública, la Vanguardia no hi dóna un interès especial en cap titular, mentre que el País afirma: "El laicismo en la escuela pública enfrenta a la derecha con la izquierda", en un intent de manllevar el caràcter centrista que des d'alguns sectors s'atribueix a CiU. "El PP se queda solo en su enmienda a la totalidad y dice que el Estatut no representa a todos los catalanes", titula la Vanguardia en una de les últimes pàgines en què es tracta el ple de l'Estatut. "Ningún grupo apoya la enmienda a la totalidad presentada por el PP", afirma el País.

Tanmateix, però, el més rellevant d'aquesta primera sessió és la reunió de líders dels partits polítics al Parlament de Catalunya amb el president de la Generalitat, Pasqual Maragall, per intentar acostar posicions just abans de començar el ple. Tanmateix, però, aquesta cimera, amb Artur Mas com a representant de CiU, Josep Lluís Carod-Rovira d'ERC, Manuela de Madre com a representant del PSC, Joan Saura per ICV i el president Pasqual Maragall no serveix per tancar un acord sobre l'Estatut, però sí per fixar les regles de joc dels partits catalans en el debat al Parlament de Catalunya i el funcionament de la delegació catalana quan es negociï el projecte a les Corts. El president reparteix als assitents un document amb cinc punts, un dels quals afirma el compromís de no dissoldre el Parlament i convocar eleccions abans que el text sigui aprovat en les Corts o, si això no fos possible, fins que tots els partits catalans que votin el text pactin el retorn a Catalunya del text. Aquesta és una de les demandes que el cap de l'oposició, Artur Mas, li planteja a Maragall com una de les condicions de CiU per al sí, atesos els baixos resultats electorals de les enquestes per a la federació catalanista. Com a contrapartida, CiU i ERC es comprometen a no forçar la retirada del projecte d'Estatut sense la mateixa majoria amb què surti aprovat el text a Catalunya en el cas de considerar que les rebaixes requerides pel PSOE i pel PP siguin inacceptables. Aquesta és, doncs, una mesura que afavoreix el PSC, que assegura la necessitat del seu vot perquè els dos partits nacionalistes no actuïn d'esquenes a ells davant les retallades que previsiblement pugui fer el PSOE. Tanmateix, però, queda pendent el vot a favor de CiU, que queda sotmès a l'aprovació d'un sistema de finançament que considerin adequat. Per aquest motiu, queda pendent, doncs, una última reunió entre Mas i Maragall en què es discuteixi una proposta de finançament presentada per CiU. El president Maragall també reclama als dirigents polítics que "Vostès són les cinc persones que faran o no possible l'Estatut, i n'han de ser conscients. Ni el president de la Generalitat ni el del Govern espanyol: vostès. El vot és lliure, no hi ha mandat imperatiu.

Siguin conscients de la seva responsabilitat, els ho demano", demanda a la qual el cap de l'oposició respon també amb una reciprocitat del president, del qual diu que n'ha trobat a faltar una bona actitud durant l'última setmana després d'haver sostingut públicament que Maragall va acordar amb ell en privat que acceptava la proposta de CiU en finançament.

Aquest és, principalment, el titular més destacat de tots els diaris: "Mas lanza un órdago final para incorporar el concierto económico al Estatuto", diu el País. "Nuevo intento de Maragall y Mas para aprobar mañana el Estatut", titula a la portada la Vanguardia. La Razón afirma que "Maragall promete a CiU no adelantar las elecciones a cambio de su apoyo al Estatut". "Artur Mas amenaza con dinamitar la reforma después de que el tripartito ninguneara su contraoferta en el modelo de financiación", subtitula. Per tant, la Razón està deixant molt clar que un acord entre PSC i CiU significa una concessió dels socialistes als convergents. "Pero no será hasta hoy cuando se vea el título sobre financiación en la Cámara. Horas antes, los convergentes harán llegar su nueva propuesta al tripartito, con la que pretenden que si no la letra, sí la música sea la del concierto económico. En ello trabajaba anoche la plana mayor de CiU".

Les intervencions parlamentàries més destacades del dia són, respectivament, les dels diputats de les diverses formacions polítiques. En Joan Ridao, d'ERC, resumeix les tres grans avantatges del nou Estatut, en aspectes que queden ben fixats al nou text: identitat nacional, benestar i modernitat. En aquesta línia, el portaveu republicà assegura que representa una "transformació del model d'Estat", alhora que destaca el paper que jugat Esquerra en el procés. "S'hi ha notat la mà d'ERC des del primer moment". Tanmateix, però, el diputat, que també és jurista, observa que la reforma ha estat complicada perquè "la Constitució és una camisa de força" que ha limitat la capacitat de reforma de l'Estatut. D'igual manera, però, ressalta que el projecte és "molt potent i molt ambiciós". "Està a anys llum -agrega- de l'Estatut del 79". Bona part del discurs del diputat és sobre el model de finançament, principal desacord entre el tripartit i CiU i que amença l'aprovació del nou Estatut. Des del seu punt de vista, ambdós sistemes "s'assemblen com dues gotes d'aigua", afirmació a la qual, posteriorment, Artur Mas els replica que si són tan semblants, que votin a favor del del tripartit.
Per la seva banda, el cap de l'oposició Artur Mas destaca en la seva intervenció que "No rebutgem la nostra responsabilitat. Des de CiU la tenim i molta, i la hem exercit. Li demano que tampoc la eludeixi vostè (...) És en moments complicats com el que vivim quan un president és més necessari que mai (...) Que la funció presidencial s'exerceixi amb un bon fi. Que no ens

obliguin a votar no perquè volem votar sí. "Som la primera força política en el Parlament, i per tant crec que tenim dret a proposar per a Catalunya un model de finançament que considerem que és el que s'ajusta a les necessitats del país, definitiva i definitivament just".

Miquel Iceta, portaveu parlamentari del PSC, fa una intervenció en la qual les seves demandes es resumeixen en tres termes que, al seu parer, són "la divisa de Catalunya": "ambició, generositat i pacte". El discurs del portaveu socialista està impregnat d'invitacions a la concòrdia, a "aprofitar el moment" i a ser partícips d'una "complicitat activa" amb el Govern socialista. A més, relaciona l'aprovació del text amb l'aposta del PSC pel federalisme: "No hi podrà haver més autogovern sense, al mateix temps un *full de ruta*, si es pot utiiltzar la expressió, una voluntat transformadora d'Espanya". Per a Iceta, a més, d'aquesta afirmació se'n deriva una conclusió: "Espero que ningú ens torni a dir que el PP i el PSOE són el mateix". Finalment, en una nova invocació a CiU, Iceta assegura que "sería de ceguesa política no veure les oportunitats obertes" que ofereix el nou projecte d'Estatut.

Per la seva banda, el diputat d'ICV-EUiA constata el "cansament de bona part de la ciutadanía" davant un procés que "ha estat llarg en excés". Per això, el diputat demana que tots els partits polítics "estiguem a l'altura de les circumstàncies", atès que aviat serà necessari mobilitzar els ciutadnas en les negociacions a Madrid i en el referèndum de ratificació. A més, valora que "en un tema d'aquesta importància hagués estat més sensat arribar amb els deures fets" encara que "la gent sap qui ho ha intentat fins a l'últim moment". Per la seva banda, el diputat del PP Francesc Vendrell creu que "s'ha fet el ridícul" i des de les seves files es recorda que el nou text vol canviar el model d'Estat. Vendrell constata la necessitat que "els polítics que puguin governar (en el futur) puguin fer les seves polítiques sense que estiguin encorsetades per l'Estatut". El nou text "no pot ser un Estatut que defineixi un sol model de societat", alhora que deixava ben clar que la lleialtat constitucional ha de ser un punt de partida innegociable i "sense pretendre posar en dubte l'arquitectura jurídica i territorial de l'Estat".

La segona sessió té lloc el dia 30, i, després de molta tensió, acaba amb acord entre socialistes i convergents sobre el model de finançament. El dia és intens i llarg, amb moltes reunions bilaterals i executives de partits per decidir donar el gran pas. A primera hora del matí té lloc una reunió entre Mas i Carod a primera hora a la cafeteria del Parlament i a mig matí arriben Antoni Castells, Ernest Maragall i Miquel Iceta al Parlament després d'estudiar la proposta de CiU, que els havia arribat a les 24.00 del dia anterior i que és qualificada d'"inassumible" pels socialistes.

Més endavant, Saura es troba amb Mas i estudien la última oferta dels nacionalistes i té lloc una reunió entre el tripartit després que arribi al Parlament José Montilla, qui acaba d'arribar des dels Estats Units. Mentrestant, Artur Mas manté una llarga conversació telefònica i el tripartit anuncia que no es pot acceptar la fórmula de CiU. Aleshores, es reuneix l'Executiva del PSC, que prepara una contraoferta i més negociacions i es referma en la seva oposició al sistema de finançament proposat pels convergents. D'aquesta anera, Joan Ridao i Miquel Iceta reemprenen, amb Joan Boada, la negociació amb CiU i el president del Parlament, Ernest Benach, es veu obligat a suspendre el ple a l'espera d'un acord final, la qual cosa emprenya els populars, que consideren que "això no succeeix a cap país democràtic del món". D'altra banda, Josep Bargalló surt d'una reunió amb representants de CiU en què s'ha discutit la qüestio de la laïcitat. Eren les vuit del vespre i encara no s'havia assolit cap acord tot i que s'entreveu molt proper. A hores d'ara, els quatre partits treballen sobre una proposta elaborada pel PSC de caire federal. Pasqual Maragall manté reunions amb tots els líders dels partits polítics i, la última, a dos quarts d'onze de la nit, ve donada per l'acord sobre el text i la foto entre Mas i Maragall. De fet, a última hora només es mantenien les discrepàncies en la contribució que havia de fer Catalunya a l'Estat. La proposta inicial del tripartit establia que en les aportacions inicials es tindrien en compte els coeficients de població i esforç fiscal de Catalunya, mentre que la de CiU era més precisa i reclamava per a la comunitat la mitjana de població i esforç fiscal. Finalment s'arriba a un acord però en tornar a iniciar-se el ple, els diputats del PP n'obliguen a fer la suspensió atès que no han estat informats de la literalitat del text i dediquen una hora per estudiar la proposta que, finalment, no recolzaran.

El País, en les pàgines nacionals i després de vuit pàgines sobre Immigració i els assalts a la valla de Melilla, titula: "El tripartito y CiU pactan el Estatuto". "El acuerdo sobre el sistema de financiación llegó tras más de 12 horas de dramáticas negociaciones". I, en la plana següent, adverteix: "El Gobierno y el PSOE muestran su preocupación por un Estatuto que consideran inadmisible". "El texto sufrirá 'profundos recortes' en el Congreso, advierten fuentes del Ejecutivo.

Pasqual Maragall i Artur Mas celebrant l'acord

La Razón explica aquesta posició del govern d'una altra manera: "El PSOE estalla: 'Nunca votaremos el término nación'". "Diputados de diferentes federaciones recuerdan a Zapatero que no son 'nacionalistas ni foralistas'". I enceta la notícia afirmant: "La Virgen de Cortes, a la que se encomendó el pasado miércoles el titular de la cartera de Defensa, José Bono, para que impidiera la aprobación de un Estatut inconstitucional, debía estar muy ocupada. Vamos, que no escuchó las plegarias del ministro más españolista del Gobierno socialista porque el término 'nación' para definir a Cataluña es ya una realidad, como cada vez parecd que lo es más que el Estatuto diseñado por el tripartito llegará a las Cortes Generales, y llegará con evidentes muestras de superación del marco constitucional". És a dir, el diari de Luis María Anson qualifica el text d'inconstitucional malgrat que a Catalunya es diu el contrari, excepte el PP. Per tant, es pot concloure que aquest diari és afí al PP, com també es fa palesa la inclinació socialista de El País, en recalcar el poder del Govern Central, que tot i estar preocupat, farà tot allò que calgui per esmenar l'Estatut, malgrat que suposi també una mala jugada pel PSC. "El texto ha sorprendido al Gobierno fundamentalmente en un doble frente: tanto por lo que se refiere al modelo de financiación, absolutamente inasumible para La Moncloa, como el blindaje de competencias. La frustración era tal que no se dudó en hacer la siguiente reflexión: dando por hecho que la reforma sea admitida a trámite en la Cámara baja, para que el PSOE acabase dándole el visto bueno tendría que ser sometido a 'profundos recortes' a fin de garantizar su constitucionalidad, y esa reforma de la reforma podría traer como consecuencia que CiU y ERC

no lo asumiesen, creándosele así un grave problema al PSC. La Vanguardia, en canvi, destaca l'actitud del PP quant a la reforma estatutària: "Rajoy pide a los diputados socialistas que paralicen el Estatut si llega al Congreso". "Intenso debate en el PSOE sobre la legalidad del concepto 'nación' referido a una autonomía, puntualitza el diari dels Comtes de Godó. A més, recull les declaracions del líder popular Mariano Rajoy: "Yo ya no espero nada del presidente del Gobierno -dijo Rajoy-, pero espero del buen sentido de muchos diputados del PSOE para que eviten que una cosa de estas características, letal para Catalunya y para España, pueda culminarse en el futuro en las Cortes si al final es aprobado en el Parlament. Con esta llamada, el líder de la oposición queire alimentar posiciones como las del presidente de la comisión Constitucional del Congreso, que tramitará el proyecto, Alfonso Guerra, quien se ha pronunciado en contra de que el Estatut incluya el término nación aunque ayer guardó silencio. Rajoy persigue así subrayar la incoherencia entre lo que se piensa y lo que se dice". El presidente de Extremadura, Juan Carlos Rodríguez Ibarra, y el ministro de Defensa, José Bono, coincidieron en que hay que ver con tranquilidad el debate del Parlament, porque el presidente del Gobierno, José Luis Rodríguez Zapatero, no permitirá fórmulas inconstitucionales ni que Catalunya se identifique como nación", tot i que dóna menys pes a les reaccions dels socialistes que no pas a la dels populars, com fan els altres diaris.

La sessió del dia 30 no ofereix sorpreses des del punt de vista de les votacions i serveix per afirmar la votació solemne al nou projecte d'Estatut de Catalunya. La intervenció d'Artur Mas serveix perquè el líder de l'oposició es faci seu l'Estatut i alhora agraeixi a Maragall el seu compromís personal davant la posició contrària al text del PSOE. "Ha parlat Catalunya amb veu alta i clara. Hem fixat un referent, un horitzó nacional (...). Ara hem de fer-nos respectar". El líder de CiU demana als partits catalans que es conjurin a Madrid per a reclamar que Espanya no ens doni l'esquena" perquè "Catalunya no ha donat mai l'esquena a Espanya". De la mateixa manera, l'agraïment que Mas dedica al president Pasqual Maragall adquireix un doble sentit: d'una banda, per haver conduït el PSC cap a la via de la reforma de l'Estatut quan estava a l'oposició i per una altra, per haver mantingut com a president de la Generalitat aquesta 'aposta' malgrat que a Madrid ja no hi havia un govern del PP, "que segur que diria que no" sinó un del PSOE que "podia dir-li que sí". Per la seva banda, el líder d'ERC considera l'Estatut com un pas més de l'objectiu últim de la independència: "Per a nosaltres (la reforma) no és un pas més, no cap a un altre Estatut, sinó cap a un objectiu legítim: l'Estat, el nostre". "No som ni una improvisació, ni un capritx, ni un invent", després de subratllar que els catalans tenen una llarga

"història de regularitat institucional", sobretot dirigint-se al president: "Vostè no és un president més d'una autonomia més; es el president número 127 d'una institució amb 650 anys d'història", de manera que en el seu discurs els republicans donen a conèixer la part més radical del seu ideari polític i l'objectiu de la seva raó de ser: l'independentisme". Joan Saura, d'ICV, ressalta que el text aprovat és "de màxims" ja que "planteja al Govern Central i a les Corts un repte democràtic: el reconeixement de la plurinacionalitat de l'Estat i el desenvolupament real i a fons de l'autogovern en una perspectiva federal". D'altra banda, però, també destaca que els polítics han de fer "un exercici d'humiltat" per admetre que el procés ha estat "excessivament llarg" i "sovint apareixia més el que ens diferenciava que el que teníem en comú". Aquesta situació, des del seu punt de vista "ha tapat la fi essencial de l'Estatut que les persones visquin millor". Tanmateix, destaca que "tenim l'oportunitat de girar la situació" i "refer els vincles amb la ciutadania" mitjançant l'explicació que "aquest Estatut respon a la vida quotidiana de les persones", alhora que es refereix al tràmit a les Corts assenyalant que "amb seguretat tindrem acusacions de tot tipus" que cal afrontar "amb una batalla d'idees basada en una vertadera cultura federal".

Els dirigents polítics es feliciten pel pacte

Per la seva banda, el dirigent del PP, Josep Piqué, considera que l'Estatut és un "intent d'allunyar Catalunya de la resta d'Espanya" perquè, al seu parer, el text aprovat pel Parlament no persegueix la millora dels interessos dels ciutadans, sinó que encobreix "segones intencions" en la línia d'alterar la Constitució i l'esperit de la transició. De fet, el dirigent popular es mostra

especialment crític amb Pasqual Maragall, a qui recrimina que "la voluntat de distanciar a Catalunya d'Espanya" s'entén dels partits que es proclamen independentistes i nacionalistes, en al·lusió a ERC i CiU, però resulta incomprensible d'altres que "comparteixen aquest joc", en referència al PSC i Maragall. A més a més, el dirigent popular el que pretén és rebaixar l'eufòria de les forces polítiques que havien donat el vistiplaual text a qui aconsella a no "traslladar a la ciutadania expectatives que després poden veure's frustrades", de les quals està segur que s'esdevindran, durant el tràmit al Congrés.

Per la seva banda, el president Maragall, que parla en darrer lloc, fa una intervenció en què afirma que "Jo personalment sóc, crec que en realitat, ho som tots, uns enamorats d'aquestes Espanyes. Tant, que les volem canviar una mica. No ens inhibim. Les volem canviar una mica. És el gran repte econòmic i polític que tenim: canviar el marc en el qual estem. No només parlar de nosaltres i ells. No, no. Nosaltres som ells també. I en la mesura que ho som, volem canviar una mica això al que pertanyem". A més, confessa que "Ens moriríem d'avorriment si no tinguéssim per davant el repte de convèncer Espanya, de seduir-la, com algú ha dit aquests dies".

"El Estatut se aprueba con la mano tendida a España" titula a la portada la Vanguardia. "120 a 15", titula el Periódico "Aprobado el Estatut por amplia mayoría". "CiU ofrece su apoyo al PSC para la difícil negociación en Madrid", destaca com a subtitular. La Razón assenyala que "El Gobierno está dispuesto a cambiar el Estatut 'de la A a la Z' para adaptarlo a la Constitución". I en la notícia destaca la contradicció dels socialistes: "Mientras Pasqual Maragall celebraba la aprobación ayer del Estatut en el Parlament catalán y se mostraba convencido de que el Congreso de los Diputados respetaría su redacción, el Ejecutivo advertía de que lo reformará para ceñirlo a la Constitución", alhora que també recull el titular: "El PSC 'amenaza' con sus 21 diputados", en referència als diputats per Catalunya dels socialistes. "Por eso no le dolerán prendas en levantarse en pie de guerra contra sus propios compañeros del PSOE y recordarles que cuenta con 21 escaños, si, al final, 'retocan' para eliminar la definición de Cataluña como nación del preámbulo del Estatut, según confirmaron fuentes del PSC a LA RAZON". Per la seva banda, el País assenyala que "El Parlamento catalán aprueba el Estatuto con el apoyo de todos los partidos excepto el PP" i, com a subtitular: "Pasqual Maragall: 'La paz en Euskadi y el Estatuto son la prueba de fuego de la España de hoy, y la ganaremos". També tots els diaris ressalten el fet que el PP demani eleccions anticipades: "El PP pide elecciones si el Estatuto no

se tramita como una reforma constitucional" "Acebes afirma que estamos ante otro 'plan Ibarretxe' ahora 'azuzado por el presidente". "La dirección nacional del PP mantiene que el Estatuto de Cataluña 'no sólo es claramente inconstitucional, sino que es una reforma de la Constitución española". Cree que es peor que el *plan Ibarretxe*, porque "ha sido azuzado por el presidente del Gobierno y votado por el PSOE". Por eso pedirá que se tramite como una reforma constitucional, lo que exige convocar elecciones, tal como prevé el artículo 168 de la Constitución. Si el PSOE se niega, el PP reclama elecciones inmediatas, porque 'nadie llevó algo así en su programa electoral y los españoles tienen derecho a opinar sobre la separación de España".

Els editorials d'aquest dia també reflexen aquesta polarització de les opinions sobre el projecte d'Estatut: "Canviar no és trencar", afirma el Periódico. Després d'assenyalar que "Rebutjat tan sols pel PP català, (l'Estatut) va obtenir el vot favorable de 120 dels 135 diputats del Parlament. Aquesta xifra reflexa una unitat política notable, restablerta després de les cicatrius que va obrir la sortida de CiU de la Generalitat". A més, apunta els "obstacles" que el text haurà de passar: "Per començar, les de la dreta política i sociològica, que, tanmateixa, en la transició va assumir un canvi encara més profund amb la Constitució i l'establiment de les autonomies. Aquella transició va demostrar, amb Adolfo Suárez, que a Espanya podia existir una dreta moderna capaç d'encarar el seu temps. Mariano Rajoy té ara la paraula, ja que, per més que al PP actual imperi el *guerracivilisme*, seria suïcida que no evolucionés cap a un model conservador més europeu. ¿Li arriba massa aviat aquest Estatut a aquest projecte?, es pregunta el Periódico. Per tant, es fa una anàlisi del canvi que haurien de fer els populars per intentar acostar-se a Catalunya, alhora que es mostra optimista respecte la societat espanyola. "Però s'ha de creure que la societat espanyola és més moderna que alguns dels seus representants, i que pot entendre que Catalunya no proposa trencar l'Estat sinó contribuir que sigui viable de forma duradera i no autoritària". El País, malgrat advertir que "Los diputados catalanes han cumplido los dos requisitos que el presidente Rodríguez Zapatero planteó para su aceptación: han fraguado un amplio consenso, del que se ha excluido sólo el PP, y han intentado moverse dentro de los límites de la Constitución, con algunos retruécanos que serán objeto de intensos debates", assenyala també que "Seria difícil de entender que las Cortes no aceptaran que el nuevo Estatut entre en la Cámara, pero también debe quedar claro que su paso por el Parlamento español no puede ser un simple trámite de convalidación". Alhora, esbossa les diferències que el separen del Pla Ibarretxe i que, per tant, els fa incomparables tal com

proposa el PP: "Independientemente de la valoración que merezca el nuevo Estatuto y algunos contenidos concretos, el proyecto debe ser aceptado a trámite en las Cortes: no representa a una mitad de la sociedad contra otra, como ocurría en el Plan Ibarretxe; no lo apoyan votos contaminados por la violencia; no pretende desafiar el entramado constitucional, como ocurría en aquel caso". I també reflexiona sobre l'actitud del PP: "se equivocarán si ahora pretenden impedir que la Cámara lo admita a trámite y entre en el debate pormenorizado del texto. Desde Cataluña se entendería como una agresión y la situaría en pie de igualdad con la aventura rupturista del *plan Ibarretxe*. La autoexclusión sin matices del PP significa en todo caso también una severa limitación para el Estatuto, pues, salvo posterior rectificación en el Congreso, supondrá que el nuevo Estatuto acabe dotado de menor consenso que el de 1979, un hecho que debiera ser objeto de reflexión también en Cataluña". També analitza l'actitud dels polítics catalans: "El presidente de la Generalitat ha conseguido ganar la primera fase de la apuesta con que marcó la legislatura y reforzar la cohesión del tripartito, aunque en el horizonte aparezca el doble precio de un desplazamiento hacia posiciones ideológicas del nacionalismo y el riesgo de altas tensiones que empiezan ya a manifestarse dentro del PSOE". I censura l'actuació dels convergents: "CiU ha intentado, como era legítimo, dinamitar al tripartito atrayendo a Esquerra hacia la radicalización, con el concierto y con los derechos históricos, pero ha entrado en el consenso cuando ha visto que ésta era una vía perdida. Hoy, las fuerzas políticas catalanas han dado una imagen de unidad que probablemente habrá reconfortado a una ciudadanía perpleja por un proceso cansino, confuso y, en algunos momentos, difícil de entender." apunta el 'diari de capçalera del Govern' per intentar alleugerir els ànims, molt crispats. Una visió totalment oposada és la que ofereix el diari La Razón, qui acusa el president del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero, dels problemes que comporta l'Estatut. Sota el títol "Un Estatut contra la Constitución", la Razón afirma que "El Estatut aprobado ayer es la expresión del fracaso personal de Maragall, que incapaz de frenar a nacionalistas e independentistas, ha buscado la huida hacia adelante para endosarle el 'muerto' al PSOE. Porque debe quedar fuera de toda duda que el nuevo Estatut ha sido aprobado por el Partido Socialista. ¿O acaso ya no es posible, desde ayer, hablar de un solo Partido Socialista en España? ¿Cómo encajarán los socialistas andaluces, manchegos, castellanos o extremeños lo que consideran una traición por parte de sus compañeros catalanes? ¿Dónde queda la lealtad interna hacia un partido que pretende gobernar para toda España?, es pregunta la Razón. I explica les causes de l'elaboració d'aquest Estatut, al seu parer: "Para entender por qué ha ocurrido esto, conviene recordar que Zapatero le debe todo a Maragall: desde la secretaria

general del partido a la presidencia del Gobierno. Y, sobre todo, le adeuda el seguir gozando de una mayoría cómoda en el congreso. De no haberse aprobado el Estatut en Cataluña, Maragall tendría que haber convocado elecciones. Su derrota, bien previsible, sería también la derrota de Zapatero, del mismo modo que la victoria del PSC hace dos años fue el prólogo del 14-M". "Rodríguez Zapatero ha empezado a pagar las facturas atrasadas, para las cuales no tiene ni fondos ni crédito. En vista de lo cual ha puesto a España entera como aval para pagar sus hipotecas. De toda esta puesta en escena, a caballo entre el teatro del absurdo y la comedia ligera, casi nadie ha salido indemne, salvo el único partido que ha demostrado tener el sentido de Estado. Josep Piqué ha sabido defender lo que piensan miles de catalanes y que comparten millones de españoles. Frente a los dobles lenguajes y servidumbres del PSOE, el PP se ha mostrado como una sólida propuesta para toda España, con un discurso que es el mismo en Cataluña que fuera de allí. A diferencia de Zapatero, Rajoy no tiene que hipotecar España porque no debe nada a nadie", conclou la Razón. Per la seva banda, la Vanguardia, en un editorial dirigit a tota Espanya i no només els catalans, afirma que: Sólo las grandes naciones –y España es hoy una gran nación– pueden acometer cambios de envergadura en un clima de madurez política, estabilidad institucional y templanza emocional. Sólo grandes naciones como Gran Bretaña, una de las realidades nacionales más sólidas y mejor trabadas de Europa, son capaces de llevar a cabo iniciativas tan importantes como la *devolution*, descentralización de carácter asimétrico que ha dado atribuciones de autogobierno a Escocia y, en menor medida, a Gales. Sólo grandes naciones como Alemania son capaces de efectuar sabios ajustes de sus mecanismos de solidaridad interterritorial. Sólo grandes naciones como la vivaz Italia pueden acometer, con sagacidad, el debate del federalismo, reduciendo a una minoría de corto alcance quienes hace apenas diez años alzaban de manera estrepitosa la bandera de la secesión del Norte. Sólo las grandes naciones saben llevar a cabo ajustes inteligentes de su anatomía sin caer ni en el drama ni en el aspaviento histriónico.Y España es una gran nación". També fa una valoració dels líders polítics: "El presidente de la Generalitat ha dado lo mejor de sí mismo, acreditando que la tenacidad figura entre sus mejores virtudes". I, al contrari de el País, que criticava el líder convergent, la Vanguardia afirma: "Artur Mas, líder del primer grupo de la oposición y ganador de las elecciones del 2003 en número de escaos, se ha fortalecido como depositario de la herencia política de Jordi Pujol y ha dado una gran muestra de responsabilidad y de autoridad política que cimenta muy sólidamente su liderazgo y su papel en la política catalana. También ha estado a la altura de las circunstancias Josep Lluís Carod-Rovira: ha modulado bien la dimensión de Esquerra Republicana como partido de Gobierno,

graduando inteligentemente su protagonismo en la recta final de la negociación. Joan Saura ha cumplido su cometido con pulcritud y alto sentido institucional. Y Josep Piqué ha sido uno de los actores más responsables del proceso. Su posición no era ni es fácil, pero a partir de hoy la política catalana necesita -todavía más- su inteligencia política, su serenidad y su lucidez ante los escollos, que los hay". A més, adverteix que no es pot jutjar el contingut del text com a inconstitucional perquè "Ese examen corresponde ahora a las Cortes españolas, no a los voceros instalados en las esquinas de la crispación. Es la hora de España. De una España madura, serena y verdaderamente patriótica. Es la horade conjugar ambición, negociación y realismo, como Catalunya ha hecho siempre.

13.2. Debat d'admissió a tràmit al Congrés dels Diputats

En el debat d'admissió a tràmit al Congrés dels Diputats hi intervenen, com a membres de la delegació catalana, l'Artur Mas, la Manuela de Madre i en Josep Lluís Carod-Rovira. La sessió, iniciada a la una del migdia, compta amb la presència de nombrosos representants polítics catalans, com el president Maragall i l'ex-president Pujol i diversos consellers que observen la sessió des de la tribuna de convidats. En el primer torn de les intervencions, realitzades en un ambient més serè que el de la tarda- els tres ponents es reparteixen la mitja hora de què disposen -deu minuts cadascun- per transmetre el missatge que es vol fer arribar a Espanya: Mas fa el discurs polític, gairebé institucional, del pacte entre l'Estat i Catalunya; Manuela de Madre, elabora una intervenció centrada en la Catalunya ciutadana i social amb alusions personals que afegeixen emoció al discurs i Carod-Rovira parla al Congrés tot fent un discurs amb referències històriques i nacionals. Dels tres, se'n deriva un punt en comú: la voluntat de pacte, la disposició al diàleg i el rebuig de les campanyes que han tractat, durant el darrer mes, convertir la proposta catalana en una ofensiva secessionista. Artur Mas fa un discurs en el qual descriu el text aprovat al Parlament com un projecte secundat per àmplia majoria, sense violència, en democràcia, amb voluntat d'adequar-lo a la Constitució. Si, tot i sent així, és rebutjat, ¿coneixen vostès una manera millor de fer-ho? Pregunta en el líder de l'oposició. "Es pregunta a Catalunya fins on vol arribar. Els ho diem a través de l'Estatut. Les cartes estan sobre la taula, de cara amunt". "No demanem res que no hàgim practicat", diu. Per a Mas, el sentit d'Estat consisteix en "no enganyar atemorir la gent dient que l'Estatut trenca Espanya i presentar els catalans com pidolaires". Durant el torn de rèplica a en Mariano Rajoy, l'Artur Mas li retreu que s'erigeixi en "salvapàtries" en lloc d'exercir de "servidor de la pàtria", al temps que li adverteix: "Senyor Rajoy, l'abanderat de l'Estatut no és el president del Govern, no ens menyspreï tant, és el Parlament".

El discurs de Manuela de Madre és més trascendent per la forma que no pas pel fons. No concep l'Estatut com un pas cap a la independència sinó com una aspiració col·lectiva de Catalunya, alhora que incorpora les referències més personals al discurs: "La España franquista y de la miseria me echó de mi tierra natal, de Huelva. Como yo misma, miles, centenares de miles de familias emigraron contra su voluntad, en búsqueda del futuro y de las oportunidades negadas en Andalucía y en otros lugares. Y, finalmente, las encontramos en Catalunya" (...)"A mí nadie me echa de España. Ya me echaron de mi tierra una vez. Y se nos echa cuando sólo

se concibe una España uniforme, pequeña, cerrada. Ni me echarán de España por defender Catalunya, ni me echarán de Catalunya por defender la unidad de España. Separatistas y separadores se alimentan mutuamente. (...) Nadie puede apropiarse de la patria ni de los sentimientos". "¿Dónde está el problema? ¿Dónde la ruptura o la insolidaridad? Ha habido demasiadas descalificaciones sin rigor". "Aquí no se rompe nada, ni España, ni la caja única de la Seguridad Social, la unidad de mercado o el Partido Socialista".

Per la seva banda, en Josep Lluís Carod-Rovira fa un discurs que, si bé havia de resultar útil per als populars per fonamentar la seva crítica, resulta de perfil suau quant a reclamació nacionalista. Probablement, Carod conscient del moment i de les crítiques que podria alimentar amb un discurs massa nacionalista, opta per un discurs de to més baix del que és habitual. Després de començar citant a Azorín amb la frase "En España hay un Estado y diversas naciones", el líder d'ERC enceta el discurs amb missatges conciliadors: "Miramos de compartir la casa, pero en igualdad de derechos y deberes..." Al mateix temps, dibuixa una Catalunya solidària que, malgrat tot, té els seus problemes: "Cerca de un millón y medio de catalanes tienen una renta disponible inferior a la media española, con un coste de la vida superior a la media estatal, con infraestructuras y servicios de peaje, sin las prestaciones sociales o las medidas de apoyo a las empresas propias de otras comunidades y con industrias en crisis. Y de esto nadie se acuerda", rebla el president. El to amistós canvia quan censura la catalanofòbia i capgira el tòpic dels catalans que giren l'esquena a Espanya: "¿Para qué nos quiere España a los catalanes, si debemos estar, casi permanentemene bajo sospecha, justificando porque somos como somos y hablamos como hablamos, porque somos y hablamos no contra nadie, sino con la misma naturalidad con que otros son otra cosa y hablan otra lengua? ¿Por qué razón los mismos que nos llaman españoles nos tratan como a extranjeros? ¿Cómo nos quiere España? ¿Tiene un lugar para nosotros, sin dejar de ser lo que somos? (...) Lo diga o lo silencie una ley o bien otra, Catalunya es una nación y así lo asumen ciudadanos catalanes que se sienten a la vez españoles y otros que sólo se sienten catalanes. Hemos mantenido esta conciencia de pertenencia nacional en los tiempos más difíciles de nuestra historia, a muchos compatriotas les costó la vida y represión y no vamos a renunciar a hacerlo ahora, en plena democracia".

A les quatre de la tarda es reiniciava el debat amb la intervenció dels altres partits polítics i, en primer lloc, la del president del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero, qui assegura que "hoy

protagonizamos un debate sobre la fuerza de la democracia y el valor de la Constitución. No es un debate sobre la reforma de la Constitución, sencillamente porque no puede serlo". Quant al fet que Catalunya es defineixi com a nació, Zapatero assegura que "Cataluña tiene identidad nacional" i això "es perfectamente compatiblle con el artículo 2 de la Constitución", la qual cosa deixa enrere una possible acceptació del terme nació en l'articulat del text. Després de dedicar bona part del seu discurs a lloar el sistema autonòmic que tant ha beneficiat Espanya durant els últims 30 anys, Zapatero aposta per adequar aquests mecanismes de descentralització a la nova societat. "España no se debilita cuando reconoce el autogobierno y la identidad de sus pueblos, al contrio, gana en fuerza, en vida, en dinamismo", defensa. D'altra banda, també fa una enumeració dels punts del text que, necessàriament, hauran de ser esmenats. En primer lloc, el blindatge. Tot i reconèixer que "ha habido excesos de centralismo" en èpoques passades, també assegura que la proposta catalana "comete excesos en la dirección contraria". Quant a les lleis orgàniques, el president assegura que es respectaran "les fonts normatives", és a dir, que la transferència de competències per l'article 150.2 de la Constitució passarà sempre que la iniciativa es mantingui en mans del Congrés de Diputats i no perquè ho pretengui l'Estatut". Pel que fa a la bilateralitat, en Zapatero precisa que "La bilateralidad debe circunscribirse a la esfera de lo que es propio i singular de Cataluña". Per contra, "todo lo que haga referencia a la participación en la formación de voluntad del Estado debe tener una naturaleza multilateral". Per últim, quan al finançament, Zapatero reconeix l'esforç català en el desenvolupament econòmic d'Espanya i avança que la fiscalitat mantindrà "un tronco común" en tot l'Estat, amb "impuestos propios i exclusivos" de l'Administració Central, alhora que defensa uns mecanismes de solidaritat que "no pueden penalizar las autonomías que hagan un esfuerzo fiscal más grande". Altres frases de la seva intervenció són les que retreuen a Rajoy que "ha tenido escaso respeto a los representantes del Parlamento al querer enfrentarlos con la ciudadania catalana" i que els populars han de recordar que "la primera regla del patriotisme és evitar la discòrdia entre espanyols".

José Luis Rodríguez Zapatero, Artur Mas, Manuela de Madre i Josep Lluís Carod-Rovira

El líder de l'oposició, en un discurs d'oposició molt tenaç al text, afirma que "Soy consicente de que estamos ante un debate muy delicado, con muchas sensibilidades a flor de piel. Esto no es casual. Alguien se ha esforzado para agitar loa ánimos; alguien se comprometió a que este Estatuto sería admitido tal y como viniera; alguien ha estado alentando los excesos que aparecen en el texto; (...) Señorías: si no se admitió el estatuto del señor Ibarreche, ¿por qué se debe admitir el del señor Maragall? ¿Por qué? Porque si el señor Rodríguez Zapatero no asegura el trámite del Estatuto, el señor Rodríguez Zapatero no puede gobernar (...) (El Estatuto), en un claro ejercicio de extralimitación, define a Cataluña como nación y a España como un estado plurinacional. No estamos, pues, ante un estatuto de comunidad autónoma sino de comunidad autárquica que adopta con franqueza las hechuras de una constitución para una región emancipada. (...) Por muchos parches que se le pongan, seguirá siendo inconstitucional. Esto es como pretender hacerle la permanente a un puerco espín. La seva intervenció, interrompuda en nombroses ocasions per ovacions de la bancada popular, no amaga també el rebuig dels altres assistents a les seves afirmacions. "Estamos en un viaje hacia lo desconocido que sirve para hermanar al Presidente del Gobierno con el señor Carod Rovira -y dentro de poco con el señor Otegui porque, si me permiten la expresión, se juntan el hambre y las ganas de comer". Tanmateix, però, afirma que "Reconozco el sentido identitario de Cataluña como me ocurre con todas las regiones españolas", tot i que afirma que "La única alternativa libre de sospecha es tramitarlo como una reforma constitucional".

El líder de CiU al Congrés dels Diputats, Josep Antoni Duran i Lleida, recorda que "La Iglesia tiene como misión difundir el Evangelio. Es por ello que no puede permitirse ni un día más que desde algunos medios de comunicación se siembre a diario el insulto, el odio y la confrontación. Obligación de la Iglesia es deshacerse de mercenarios y nutrirse de buenos pastores". Malgrat que no menciona al PP, s'entén perfectament a qui van dirigides les acusacions d'aquesta "agitación y propaganda de falsedades" en una estratègia d'erosió a José Luis Rodríguez Zapatero: "Ha llegado la hora de que en España se desenmascare a quienes, por puro interés partidista y electoralista, presentan la realidad según les convenga". "Se equivocan desde España quienes crean que éste es el eterno problema catalán, como quienes desde Catalunya sostengan que es sólo un problema español ante el que inhibirse. Este es un problema político español, del resto de España y de Catalunya".

El portaveu del PSOE, Alfredo Pérez Rubalcaba, per la seva banda, critica el PP per "ponerlo todo patas arriba", amb afirmacions falses, impregnades d'anticatalanisme. Rubalcaba acusa el PP d'omplir-se la boca parlant d'Espanya quan, en realitat, no sap defensar-la. "¿Cómo puede garantizar la unidad de España -es pregunta- un partido que ha pasado a ser irrelevante en Euskadi y en Cataluña, que está enfrentando a todos?, alhora que recorda que la vocació d'autogovern a Catalunya ha anat sempre lligada a la voluntat de pacte i que considera que Catalunya ha de tenir impostos suficients. Per la seva banda, el diputat d'Esquerra Joan Puigcercós afirma que "las democracias de calidad son siempre federales, no centralistas", al mateix temps que esperona al PSOE a avançar cap a la construcció d'una Espanya federal i denuncia la campanya de "prensa madrileña al servicio del PP".

Els titulars dels diaris els dies següents són prou clarividents: "Rajoy ganó el debate" titula la Razón; "Pas endavant" subratlla el Periódico. "España toma en consideración la propuesta catalana de Estatut", publica la Vanguardia. Per la seva banda, el País destaca "Todos los grupos, excepto el PP, aceptan la tramitación de la reforma del Estatuto catalán". "Zapatero da la bienvenida a la iniciativa, aunque anuncia importantes correcciones al texto". La posició dels editoralistes és molt similar a la expressada en l'aprovació del text al Parlament de Catalunya, de manera que tots els diaris, excepte la Razón, s'oposen a la posició del PP, que el Periódico descriu com a: "La tergiversació del contingut del projecte, el tremendisme i l'acusació que es trencarà Espanya a través d'un 'frau descomunal', i fins i tot les al·lusions a pactes amb ETA, estan en l'antítesi del sentit d'Estat que s'ha de demanar a una alternativa de govern".

El ple del Congrés dels Diputats durant la intervenció de Zapatero

Els populars ovacionen Rajoy després del seu discurs

El que s'evidencia en aquest debat són, bàsicament, les dues formes possibles d'entendre a Espanya la reforma de l'Estatut, que potser siguin dues formes d'entendre la convivència de

Catalunya a Espanya: la possibilista i la que tem un canvi de règim; la voluntat d'arreglar i la que jutja d'equivocat i perillós el camí, és a dir, entendre la Constitució d'una manera laxa o d'una manera estricta, la que pot acceptar des del Govern Central la identitat nacional de Catalunya i la que creu que les autonomies només són un poder delegat. El debat d'admissió a tràmit de l'Estatut és tan sols l'excusa per parlar de la necessitat de superar les pors i els fantasmes de la transició per aprofundir en la democràcia i construir una nova cultura política a Espanya que permeti que tots els seus pobles s'hi sentit respetats i reconeguts en la seva singularitat, vinculats per un pacte lleial i no per imposicions injustes. El que Zapatero defensa és una visió d'Espanya i del Govern que serà més catalanista del que han estat fins ara; mentre que Rajoy basa la seva posició en la negació de l'existència dels catalans com a comunitat política al reduir-los a "espanyols censats a Catalunya". Zapatero és un espanyolista que ha comprès que només amb un pacte amb els partits nacionalistes podrà assegurar una futura governabilitat i estabilitat a Espanya i alhora, una aposta per millorar el sistema autonòmic. Rajoy, en canvi, no pretén entendre la trascendència d'aquest debat i es limita a considerar-lo una batalla més dinsde la guerra electoral per vèncer a Zapatero en les eleccions generals del 2008. Malgrat això, el president del PP ha de tenir en compte altres punts quant a Catalunya, i és que des de la implantació de la democràcia el 1977 Catalunya ha estat una comunitat clau per a la governabilitat d'Espanya i que darrere de la proposta d'Estatut s'hi troba tot un poble, cosa que un polític que vol aspirar a governar-lo també, no pot obviar.

En el seu discus, Rajoy fa una oposició taxativa al text, de manera que recrimina a Zapatero que "Usted se ha convertido en un problema para la sociedad española", després de començar dient que "Señor presidente del Gobierno de España, si todo está tan bien, ¿por qué hay que cambiar la Constitución y los estatutos?" De fet, el que el líder del PP fa és intentar mostrar les contradiccions del discurs de Zapatero, tot reflexionant que "si hacemos la vista gorda, todo puede parecer constitucional", amb la certesa que "no sabe adónde va ni adónde lleva a España".

D'això se'n deriva el problema i és que, si bé és cert que Mariano Rajoy pot guanyar les eleccions legislatives, una consideració que haurà de fer és que no comptarà amb el suport dels catalans, no podrà "hablar catalán en la intimidad". Per al PP tot serà o *caixa o faixa,* o perd, o guanya. Una altra observació que es fa del debat és el canvi d'actitud d'Artur Mas, que passa de ser el típic "català emprenyat" a ser un home que ha aconseguit força maduració política i que

tothom ara li reconeix després d'haver jugat hàbilment les cartes en l'aprovació de la carta autonòmica a Catalunya. La trobada amb Zapatero deixa moltes preguntes obertes, i pot ser que no només s'hi donés un impuls a la reforma estatutària sinó que es parlés d'estratègies a llarg termini. Probablement n'estan al corrent els socialistes però, i els republicans? Si no ho saben, s'ho imaginen. D'aquí que sigui molt important fer la consideració que ERC recela, i molt, de l'actuació de CiU durant la negociació estatutària a Madrid i d'aquí també es pot entreveure una part de l'enuig dels republicans després de l'acord entre Mas i Zapatero.

Una altra persona que no es pot obviar del debat, bàsicament pel contingut emotiu de la intervenció, és Manuela de Madre, de manera que és la persona que finalment constata un canvi del qual potser molts socialistes espanyols no se n'havien adonat: que la immigració andalusa ha deixat de ser el gran col·lectiu passiu en matèria d'autogovern per a Catalunya, no només als ajuntaments, sinó que també reivindica els seus drets, que també són catalans.

13.3. Debat d'aprovació del text al Congrés dels Diputats

El dia 30 de març té lloc l'aprovació al Congrés dels Diputats de l'Estatut de Catalunya. L'atenció mediàtica al fet és menor que durant el debat d'admissió a tràmit, com ho palesa el nombre de periodistes acreditats i també la desviació de bona part de la població de l'Estatut cap a la recent treva d'ETA. Tanmateix, però, el dia del debat tenen lloc les intervencions dels diferents representants dels partits polítics que, finalment, en la votació, permeten que l'Estatut passi a mans del Senat. La votació permet que l'Estatut tingui llum verda gràcies al suport de PSOE, CIU, PNV, IU-ICV, CC-NC I BNG, el vot en contra de PP, ERC I EA i l'abstenció de CHA, NAFARROA BAI.

El debat serveix, tal com havia succeït el dia 2 de novembre, per evidenciar la visió de dues Espanyes diferents, malgrat que ara sigui la vicepresidenta María Teresa Fernández de la Vega qui defensi el text en primer lloc i no Zapatero, qui, probablement, prefereix no donar més atenció mediàtica a l'Estatut i, per tant, no donar més arma política al seu adversari, el PP, alhora que canvia les seves prioritats pel procés de pau al País Basc. Es preveu que el president del Govern farà la seva última intervenció parlamentària sobre el tràmit de l'Estatut quan es discuteixi el projecte al Senat, ja que allà no trobarà el líder del PP, Mariano Rajoy, amb qui podria establir una altra discussió per causa del model territorial com per la voluntat de Zapatero de donar rellevància a la Cambra Alta.

En el seu discurs, la vicepresidenta fa un discurs de caire institucional en el qual el fil argumental és la constatació que el reconeixement de la identitat catalana farà més fort el projecte compartit d'Espanya i, per tant, destaca que el text serà important per la història de Catalunya i d'Espanya. La vicepresidenta destaca la defensa de la constitucionalitat del text, el binomi autogovern-cohesió d'Espanya i la renovació del pacte polític que va suposar l'Estatut de 1979: "El Estatut renueva el pacto político de 1979 y vigoriza y consolida la unidad de todos los pueblos de España" Per la seva banda, es mostra convençuda que d'aquí a poc temps el PP se sumarà als que defensen el projecte fervorosament: "No hay lugar para la añagaza de la quiebra del Estado o de la ruptura de España".

El discurs de caire més polític el fa l'Alfredo Pérez Rubalcaba després de la intervenció de Mariano Rajoy, que dibuixa una Espanya totalment oposada a la del Govern. Per a Rajoy,

"Estamos en el principio del fin del Estado tal como los españoles lo diseñaron en 1978" i també considera que dins l'Executiu hi ha por a expressar el què realment suposa l'Estatut: "Temen a la verdad porque saben que en cuanto los ciudadanos descubran el pastel lo impedirán". Alhora, qualifica l'Estatut com un "embrollo", cosa mal feta i desordenada, i considera que ha estat un espectacle lamentable, "fruit del pur tacticisme", parafrasejant a Duran i Lleida, alhora que considera que "Maragall quiso presentarse más nacionalista que CiU y CiU más nacionalista que Esquerra". Això suposa que l'Estatut és una "división de los españoles, es inconstitucional, encierra una reforma subrepticia de la Constitución y nos instala en una inceridumbre jurídica y constitucional permanente", ja que el text perjudica tant els interessos dels espanyols com dels catalans "y no se resuelve nada, sino que ha nacido para dar satisfacción a los nacionalistas, sin lograrlo". Igualment, recrimina al diputat del PSOE, Alfredo Pérez Rubalcaba, el que ell considera com "una vileza (...) calificarme de anticatalán por defender criterios distintos a los que tienen los nacionalistas. Señoras y señores nacionalistas, cuando yo no comparto el contenido de este estatuto o cuando les critico a ustedes no critico a Catalunya, les critico a ustedes, igual que cuando critico al señor Rodríguez Zapatero no estoy criticando a España, estoy criticando al señor Rodríguez Zapatero". I si al discurs del novembre havia comparat intentar l'esmena de l'Estatut amb un porc espí, ara el diputat considera que amb les reformes a l'Estatut s'ha aplicat "la misma técnica que emplea la carcoma, ese minúsculo insecto que parece inofensivo pero echa las casas abajo".

En Rubalcaba, per la seva banda, considera que s'ha fixat el seu vot afirmatiu "pensando en España. Lamenta que "la catalanofobia exacerbada" del PP hagi malferit Espanya i, en contraposició a les visions catastrofistes del PP, diu que s'han extralimitat anant fins a la "falacia", la "exageración" i el "tremendismo", per al de "meter el miedo en el cuerpo a los españoles". Si bé Rajoy considera que el text és un simple capritx del Parlament de Catalunya, en Rubalcaba considera que és "un antojo contagioso", pel fet que no només governades pel PP reclamen el mateix sinó perquè creu que fins i tot el mateix PP l'acabarà reconeixent com a obra pròpia. Recrimina al PP que segueixi desconfiant de les autonomies, la descentralització i la diferenciació i els recorda que el centralisme a Espanya només ha subsistit quan s'ha imposat en absència de llibertats, "porque el centralismo en España es contra natura".

La sensació que es té després de l'aprovació de l'Estatut és que s'ha assolit un text que no satisfà del tot cap partit, perquè concedeix arguments a tots els partits polítics. El PSC

considera que és un Estatut bo per a Espanya i per a Catalunya; i CiU, per a Catalunya i per a Espanya. És cert que es produeix una descentralització molt important, que s'aconsegueixen millores econòmiques, que es delega competències, però no és menys cert que com és una solució que no imposa la rendició de cap part, les incomoda a totes. Ara bé, en termes estrictament polítics el que sí que es pot observar és que el PP segueix considerant l'Estatut com un dels grans problemes de Zapatero, i que, molt probablement, serà útil per fer-lo servir com a arma electoral durant les pròximes legislatives del 2008.

"El Congreso aprueba el Estatut que consagra a Cataluña como nación" titula la Razón. "Mucho día histórico, mucho 'molt bè' pero ni hubo solemnidad, ni euforia, ni entusiasmo... Menos prensa acreditada que aquel 2 de noviembre en que se tomó el texto en consideración, menos expectación en las tribunas de invitados y menos diputados en los escaños..." (...) "La ausencia más clamorosa, la de José Luis Rodríguez Zapatero, que ni subió a la tribuna a defender el Estatut, ni se dejó caer por su escaño hasta casi la una del mediodía. La que no sorprendió fue la de Bono, que ya había dicho que no iría y que, tras criticar el Estatut a diestro y siniestro, era lógica". "Una amplia mayoría respalda el Estatut en el Congreso" titula la Vanguardia. " "El Congrés aprova l'Estatut contra un PP en peu de guerra" publica el Periódico. I el País afirma "El Congreso aprueba el Estatuto catalán con rechazo frontal del PP y matizado de ERC".

Els editorials dels diaris també reflexen aquesta polarització de les opinions: Mentre el País afirma que "La credibilidad de las críticas del PP se ve muy menguada por su sesgo demagógico, que incluye la iniciativa populista de recoger firmas en favor de un referéndum en toda España: algo que rompe la lógica constitucional de que los Estatutos son acuerdos pactados entre los Parlamentos autónomos y las Cortes Generales", la Razón creu que "El único líder político que ayer dio la talla exigible fue el del PP, frente a los devaluados del PSOE". "Por mucho que se haya intentado disfrazar y enmendar a última hora, el Estatut es un acto semifallido de soberanismo, fruto de una urgencia política (un tripartito que desbancó a la fuerza más votada más un compromiso de Zapatero cuando lideraba la oposición), extraño a la mayoría de la sociedad catalana, que ha generado un alto grado de inestabilidad política y, para muchos nacionalistas, la primera brecha legal que se abre en la unidad de España, la solidaridad entre sus territorios y, lo que es más grave todavía, en la igualdad entre todos los ciudadanos". A més, la Razón vincula l'aprovació de l'Estatut amb la treva d'ETA: "Si la política se dispusiera en compartimentos estancos, sería difícilmente justificable la relación entre el

Estatut y el alto el fuego de ETA. Sin embargo, Rajoy ha establecido un inevitable nexo de unión: como no se han establecido garantías que las concesiones del Estatut sean el techo máximo en la reforma territorial, los nacionalistas vascos lo han interpretado como el punto de partida en un proceso hacia la soberanía, la independencia o una fórmula intermedia que, en la práctica, suponga el asalto final a la estructura jurídica y constitucional de España". Una visió oposada s'ofereix des dels diaris catalans: "El debat va reflectir la consistència del bloc estatutari català -PSC, CiU i ICV- i la desconnexió dels republicans del text aprovat. Però sobretot va subratllar la desconfiança de la dreta cap a les autonomies, que fins al final va mantenir una oposició apocalíptica a la reforma. Encara que en el pla argumental la discussió parlamentària va confirmar que aquest Estatut ni és perillós, com sosté el PP, ni insuficient, com diu ERC", rebla el Periódico. La Vanguardia assegura que "La España autonómica inaugura ahora una segunda etapa de profundización de los autogobiernos en la que de nuevo Catalunya, como en 1979, actúa como punta de lanza de una modernización que a medio y largo plazo, beneficiará al resto de los territorios del Estado."

Maragall celebra amb diversos consellers l'èxit de l'Estatut

13.4. Debat d'aprovació de l'Estatut al Senat

El dia 10 de maig té lloc l'aprovació del text a la Cambra Alta. 128 vots a favor, 125 vots en contra i 6 abstencions donen llum verda definitiva a l'Estatut de Catalunya, que ara ha de ser ratificat pel poble català el 18 de juny. El text és rebujat pel PP i aprovat amb el vot positiu de PSOE, CiU, PNB i Entesa, amb l'abstenció dels quatre senadors republicans. En la seva intervenció, José Luis Rodríguez Zapatero qualifica de "éxito colectivo" l'Estatut que el Senat anava a votar a continuació. Malgrat que fou interromput sovint per crits i bromes procedents de la bancada popular, Zapatero defensa l'Estatut "Este Estatuto no separa, sino que prepara los ciudadanos para un futuro mejor. No és un Estatuto rebajado, sino acordado, és decir, profundamente democrático, acordado entre una mayoría del Parlamento y una mayoría de las Cortes y respetando las reglas de la Constitución de 1978". Després de diferenciar el vot negatiu d'Esquerra "por convicción" i el del PP "para erosionar el Gobierno", Zapatero afegeix que un dels punts més significatius de l'acord és el títol de drets i deures: "Ampliar derechos no sólo no restringe la libertad de los ciudadanos; al revés, extiende las libertades y obliga a los poderes públicos". Per tal de rebatre l'argument del PP que la sobirania es trencava, Zapatero replica que la mostra que la sobirania no s'ha trencat és que la mateixa cambra on es celebraria la votació a continuació demostrava on estava la sobirania, perquè només hi haurà Estatut "si esta cámara lo decide y después los ciudadanos de Cataluña lo ratifican". Quant al tema lingüístic, Zapatero reconeix que hi ha una "evidente pluralidad lingüística en Cataluña" i que "otorgar un rango adecuado al catalán no nos hace más pequeños como país sino más grandes"

Per contra, el portaveu del PP al Senat, Pío García-Escudero, esgrimeix de nou els arguments del seu partit per oposar-se al text: "Un Estatuto partidista, que pretende blindar, petrificar, un modelo económico, social y administrativo descaradamente intervencionista". "Cataluña no se merece este Estatuto". Un Estatut, repeteix, que trenca "el eje de la España plural que se puso en marcha con la Constitución del 1978 i que representa una 'enmienda a la totalidad' de la España de las autonomías". Considera que l'Estatut "vierte inconstitucionalidad en la práctica totalidad de sus títulos" "Mucho más grave" encara és que "su espíritu, su intención política, estén frontalmente dirigidas contra la Constitución". La sobirania del poble espanyol, clama García-Escudero "da por hecho" que la nació espanyola no és una i indissoluble "sinó que és multiplicable a demanda". Per últim, i en una crítica intensa a Zapatero, el portaveu considera

que Zapatero l'ha avalat personalment perquè "es una pieza esencial de su personal estrategia política de revisión y segregacionismo". L'estratègia de "vender" l'Estatut com el resultat d'un "clamor social" era "mercaderia estropeada". "No debe ser tan fuerte este clamor", sosté, "cuando, para poder escucharlo, han llegado a plantear la conveniencia de alargar el horario del referéndum".

D'entre altres intervencions destaquen les del senador d'ERC Carles Bonet, que es refugia en el "respeto a la ciudadania" i en el "requerimiento" que li fa Pasqual Maragall perquè no entorpeixi el tràmit al Senat. "Ja ha habido suficientes tácticas y confusiones, toca claredad", sentencia. El senador de CiU Pere Macias no dubta a parafrasejar una frase pronunciada pel president republicà Francesc Macià després de tornar a Catalunya, amb l'Estatut de 1932 aprovat a les Corts: "No és hora de perdre el temps en laments per aquelles facultats de l'Estatut que no ens han estat reconegudes. És més aviat l'hora d'afinar les nostres aptituds per treure'n tot el profit". D'altra banda, el senador del PSC Isidre Molas ressalta que "El Estatut no será de nadie, será de todos. Será, incluso, de aquellos que hoy discrepan. Que nadi se lo apropie, porque lo mataré."

Manuela de Madre, Maragall, Zapatero, Mas i Saura celebren l'aprovació de l'Estatut al Senat

A hores d'ara, doncs, queda en suspens l'expulsió d'ERC del Govern, que Maragall farà pública el dia següent i, encetar la campanya pel sí al referèndum a tot Catalunya, amb el suport de PSC, ICV i CiU i a favor del vot negatiu del PP i d'ERC, després de capgirar el sentit del seu vot diverses vegades i finalment esperonat per les seves bases. D'altra banda, i en vista que el govern de Maragall quedarà sense una majoria parlamentària suficient, és necessari que es convoquin eleccions, presumiblement per la tardor, i resta la incògnita de la presentació de Maragall com a candidat a la reelecció a la presidència, enigma que serà resolt després de la celebració del referèndum.

TERCERA PART: ANÀLISI POLÍTICA DEL PROCÉS ESTATUTARI

1. Negociació a Catalunya

Tal com s'ha apuntat en la primera part del treball, tots els partits polítics a excepció del PP són partidaris d'una reforma de l'Estatut. El PSC, que ha viscut a l'ombra de l'oposició durant 23 anys ha fet de l'Estatut, amb Maragall al capdavant, un reclam per tal de guanyar vots, alhora que es conjuga amb ERC i Iniciativa, que també recolzen la proposta. Per entendre els 23 anys del PSC a l'oposició, cal considerar que el PSOE estigué durant els anys 80 i la primera meitat dels noranta al capdavant del govern i que l'acció del PSC podia quedar totalment esgarrada pel caire poc autonomista dels governs de Felipe González amb majoria absoluta. És evident: CiU sostenia l'argument ideal per captar vots nacionalistes acusant de "sucursalita" el PSC. Com es pot votar un partit els caps dels quals (en referència al PSOE) estan negant més autogovern a Catalunya? El PSC no tenia sortida, estava atrapat. Només trobaria el repunt quan pogués acusar els convergents d'un mal pitjor per a Catalunya: pactar amb el PP. Encara avui, a la campanya electoral de les eleccions autonòmiques de l'1 de novembre de 2006, Montilla acusa CiU de "vendre la pàtria a Rajoys i Aznars".

CiU, malgrat tot, i com s'ha comentat anteriorment, fa un gir catalanista per apropar-se als nacionalistes després de sis anys de vinculació amb els populars i també reclama una reforma de l'Estatut. Ara bé, la idea de CiU no era, en principi, plantejar una reforma estatutària, però el front d'esquerres reclamant una millora de la Carta Autonòmica porta el partit nacionalista a propulsar-la també. Cal considerar que, fins aleshores , el mètode de negociació de CiU, popularment conegut com a "peix al cove" i que es defineix com a un conjunt de pactes amb forces governants per assolir millores en autogovern, li havia reportat molts beneficis ja que qualsevol millora era proclamada com una gran victòria davant l'Estat. Precisament aquest és un dels punts que critiquen aquells que tenen una visió més unitària de l'Estat: per què els nacionalistes es vanten d'aconseguir un progrés autonòmic com un gran triomf contra l'Estat, per una feblesa del negociador a Madrid i, al dia següent, ja estan demanant més millores per bé que en el supòsit de no aconseguir-les, s'usa l'argument victimista del centralisme opressiu de l'Estat. Aquesta estratègia, sens dubte, reporta o fins ara ha reportat, molts vots a les eleccions autonòmiques. Però a més, CiU considera que, sobretot amb els governs del Partit Popular, l'ús abusiu de les lleis de bases, que envaeixen competències autonòmiques, suposen un retrocés de l'Estat de les Autonomies i es planteja un element clau: el blindatge per al pròxim Estatut, perquè la governabilitat a Catalunya no depengui de la bona voluntat del govern de torn

que, si compta amb majoria absoluta, pot perjudicar els interessos de l'autonomia catalana.

Quant al mètode de negociació de Pujol, s'ha de considerar que en cap moment el patriarca plantejà una revisió estructural de la redistribució de la riquesa a Espanya sinó que va apostar per reformes parcials del sistema de finançament (aconseguir el 15% de l'IRPF, després el 30%, creació dels Mossos d'Esquadra, traspàs de les competències en trànsit...) aprofitant al màxim el marge que oferia la Constitució. L'any 2002 CiU aplaudia una reforma del sistema de finançament que va ser qualificat com "el millor que hem tingut a la història", potser perquè era l'únic punt on es podia aferrar davant la centralització i espanyolització del PP. Tan sols dos anys després, durant el debat estatutari, CiU denunciava un suposat "expoli fiscal", actitud que ha estat fortament criticada com a hipòcrita. En el mateix sentit, Pujol reconeix que "no vaig saber conscienciar la societat catalana de la gravetat del dèficit fiscal". Ara bé, si Pujol va estar al govern de la Generalitat durant 24 anys, 10 dels quals amb majoria absoluta i no va organitzar cap campanya sobre aquest suposat expoli, qualsevol observador pot matisar i ser conscient del canvi d'estratègia convergent, probablement lligada a la pèrdua del Govern de la Generalitat i el partidisme.

1.1. Pacte de Santillana del Mar

El pacte de Santillana del Mar, l'agost de 2003, significà l'acció de Zapatero per apagar les crítiques que des dels populars li arribaven a causa de la seva falta de definició del model autonòmic. L'acord fou subscrit pel comitè federal del PSOE, amb el vistiplau previ de tots els secretaris territorials socialistes, incloent el propi Maragall. Tanmateix, i com sempre, el document era objecte de múltiples interpretacions i és que la divergència radicava en l'anàlisi que se'n feia. Per a Maragall suposava un pacte de mínims que havia de servir per recolzar les propostes de reforma dels estatuts d'autonomia que tant Chaves com ell havien propulsat i que, alhora, pretenien convertir-se en un instrument polític per les eleccions de novembre del 2003 a Catalunya i el març del 2004 a Andalusia.

De fet, el pas de Santillana del Mar el donà Zapatero, recolzat per Chaves, després d'assegurar-se , en una reunió secreta celebrada al restaurant madrileny *La Bodegona*, a principis de l'estiu de 2003, que Maragall impulsaria una reforma de l'Estatut d'Autonomia en el marc de la Constitució. Tanmateix, Zapatero no només havia de calmar els ànims en la banda

més autonomista sinó que havia de convèncer els reticents José Bono i Rodríguez Ibarra a apostar per un major grau de descentralització. Els barons del PSOE no veuen amb bons ulls unes propostes que, al seu parer, poden allunyar-los de l'objectiu central de recuperar el govern d'Espanya alhora que s'oposen a un període d'obertura de reforma dels Estatuts d'Autonomia. És evident que al PSOE la qüestió autonòmica suscita molts més problemes que no pas a l'altre gran partit nacional, el PP, on tots els líders convergeixen en una doctrina unitària de l'Estat i s'oposen a una descentralització més elevada. Si, per exemple, Josep Piqué en algun moment dissentia de la direcció nacional, com va ocórrer un parell de cops en el moment de la redacció de l'Estatut, la direcció s'encarregava de reprimir-lo, amb l'ajut dels grups mediàtics afins al PP que també defensen la mateixa visió de l'Estat. En qualsevol cas, és evident que després de tretze anys al govern i set a l'oposició, el PSOE ha vist com precisament la qüestió autonòmica podia descontrolar-se a causa de les demandes de reformes estatutàries plantejades a Catalunya i al País Basc. I és que a l'aparell del partit l'estructura federal del socialisme, encapçalada pels plantejaments de Maragall, conviu amb moltes dificultats amb l'ideologia defensada pels barons. Precisament per això, Rodríguez Zapatero advoca tan sols per un document genèric, que el permeti sortir del pas, amb objectius com la reforma del Senat, la presència de representants autonòmics en les delegacions espanyoles a la UE o una cooperació entre comunitats molts diluïda. El text fou elaborat pel propi secretari general del PSOE, Zapatero, a partir d'un text previ de Juan Fernando López Aguilar, l'aleshores secretari de Política Autonòmica del PSOE i, després de resoldre les tensions entre Maragall i Bono, es produí la firma del document, el qual donava porta oberta a la reforma dels estatuts però que no precisava els continguts, tan sols comprometent-se a realitzar-les en el marc de la Constitució.

El pas de Santillana del Mar era, almenys, necessari per a Zapatero perquè havia de demostrar que tenia projecte de país, un model territorial concret a desenvolupar i, al mateix temps, havia de respondre d'una manera o d'una altra a les dinàmiques sorgides a Catalunya en un moment que al País Basc hi havia una gran confrontació per causa del Pla Ibarretxe. Zapatero també llançava aquesta dinàmica territorial amb la qual tractava de comprometre totes les comunitats autònomes, inclosa la basca, i així encarrilar el problema territorial d'Espanya. La seva ambició és aconseguir un gran pacte, que inclogui els nacionalistes i que serveixi almenys per a una generació. Ara bé, per poder dur a terme aquest procés, el candidat a la presidència del govern manté contacte amb constitucionalistes de prestigi: el veterà Franciso Rubio Llorente, a qui més tard proposa com a president del Consell d'Estat per a elaborar un primer dictamen sobre la

reforma constitucional i un dels pares de la Constitució, Gregorio Peces-Barba, sense oblidar el seu entorn més personal, el seu cosí José Miguel Vidal Zapatero, professor de Dret Constitucional a la Universitat de Valladolid. Zapatero fa seu el lema que "Este país no se puede gobernar en serio sin todas las comunidades autónomas", amb el qual pretenia criticar Aznar per, segons el seu punt de vista, tractar les Comunitats Autònomes com a competidores amb l'Estat i no com a part d'aquest. D'altra banda, els comicis catalans es celebrarien al cap de tres mesos i eren la última oportunitat del PSC de demostrar que podia governar Catalunya ara que ja no hi era Pujol i presentar una alternativa a CiU, al mateix temps que es presentaven com un repte en el context de la majoria absoluta d'Aznar.

2. Eleccions de 2003 i Pacte del Tinell

Les eleccions de novembre del 2003 a Catalunya significaren la pèrdua del govern de la Generalitat per part de CiU i, en conseqüència, l'accés al Govern de la Generalitat no solament d'un nou president, el segon des de la reinstauració de la democràcia el 1977 després del llarg mandat de 23 anys de Jordi Pujol sinó també la composició d'una forma inèdita de govern fins aleshores a Catalunya, el tripartit, format pel PSC, ERC i ICV.

La campanya electoral va estar marcada pel nerviosisme dels dos grans partits, PSC i CiU, davant les enquestes que pronosticaven un resultat molt igualat, i, al mateix temps, l'ascens dels partits de les esquerres, en especial Esquerra Republicana, que es perfilava com el partit frontissa que més tard seria festejat pels dos partits. En plena majoria absoluta del PP, a Catalunya els ànims estaven molt escalfats entre la població. Des de feia molt de temps no es veia a la gent sortir al carrer amb caçoles i cullerots, per causa de la guerra d'Iraq, era una de les primeres revolucions de la classe mitja catalana. Aquest fou el "tancament de caixes" del segle XXI, per exemplificar-ho d'alguna manera. Aquests gestos de protesta, insurreccionals, "contra el govern" i, a més de dreta, encara que provinguessin de sectors de classes mitges moderades, omplien les urnes de paperetes dels partits esquerrans, fins i tot els més moderats. Precisament aquesta corrent de canvi la interceptaren els partits d'esquerra al Parlament, com ja s'havia dibuixat a les municipals del maig, i ERC i ICV augmentaren força la seva representació al Parlament, com també ho feu el PP, que, malgrat l'augment en vots i escons, quedà sense marge d'acció per ser clau en la formació de majories atès que la suma dels seus escons amb els de CiU, l'únic partit amb el qual podien pactar, no assolia la majoria de 68 diputats necessaris per a la majoria absoluta a la cambra catalana.

Les campanyes dels partits polítics foren conduïdes amb més o menys encert. Els experts consideren que la del PSC no va ser gens exitosa, encetada ja amb problemes per la "traïció" de José Bono i Ibarra, enemics jurats del socialisme catalanista, que no recolzaven en absolut el candidat socialista. Bono aprofità l'ocasió per "venjar-se" del suport del PSC a Rodríguez Zapatero al XXXV Congrés del PSOE, que fou decisiu per a la victòria del jove lleonès. Si Maragall l'havia impedit accedir a la secretaria general del partit, ell ara l'intentaria allunyar de la presidència de la Generalitat. Per aquest motiu, i per dreçar la campanya que portava al nores malgrat la intervenció de personalitats destacades com Joan Manuel Serrat, José Luis

Rodríguez Zapatero feu un últim intent per captar vot per als socialistes. En certa manera, el destí de Zapatero semblava anar lligat als resultats de Maragall ja que també constituïa, en part, la representació dels projecte socialista que ell igualment traçava pel darrere. Va ser en aquesta campanya electoral quan va llançar la famosa promesa que li ha reportat maldecaps al llarg del procés estatutari i que li ha fet perdre credibilitat en una part de l'electorat (aquella que creia que l'Estatut del 30 de setembre seria aprovat en els mateixos termes) i que, alhora, ha servit d'argument tant per a CiU, per no confiar en més promeses del president com per a ERC, que durant la campanya de l'Estatut l'acusà de trencar els seus compromisos. Al mateix temps, aquesta frase ha provocat maldecaps en el si del PSOE i l'oposició socialista també li recriminava el seu compromís amb el text estatutari: "Zapatero reformará el Estatuto que prometió respetar" ha estat algun titular dels diaris contraris als socialistes. "Apoyaré el Estatuto que salga del Parlament de Catalunya", va dir el president. En aquell moment, molta gent pensava que tan sols era un argument electoral, ningú no pensava que Zapatero guanyaria les eleccions el 2004, tan sols ho creia ell, pel que s'ha escrit sobre la victòria de l'11-M. Com a molt, els analistes creien que podria aconseguir retallar la majoria absoluta del PP al Congrés dels Diputats, amb la qual cosa, el partit conservador es veuria obligat a cercar aliats, però, qui? Ara potser és més evident que el PP no manté complicitats amb cap altra formació política, que la seva fortalesa electoral i l'engranatge del partit la van forjant els mateixos dirigents populars, però això els obliga a haver de guanyar les eleccions amb una majoria absoluta que els permeti governar en solitari.

La campanya de CiU es considerà més ben encarrilada, de mà de Madí, malgrat que perdessin deu escons, la qual cosa era previsible tant pel cansament que produïa a la població un partit que portava governant 23 anys com pel canvi del mític Pujol per un 'delfí' designat a dit i que ningú coneixia: Artur Mas. Des dels sectors de la coalició més crítics es creu que la campanya, en qualsevol cas, no fou esplèndida i és que l'afany de desvinculació del PP només conduïa a una altra possibilitat: la reivindicació nacionalista i això significava, en conseqüència, competir amb ERC. Durant la campanya electoral s'escenificaren greus acusacions i retrets entre ambdós partits que es saldaren amb un ressentiment entre les dues formacions que, no debades, constituïren un argument d'Esquerra per negar-se a pactar amb els convergents després dels comicis. Però no només això; ERC, amb 23 diputats, es convertia en el partit frontissa que tenia a les seves mans el destí de la presidència de la Generalitat de Catalunya, era l'àrbitre que no actuà com al 1980 afavorint CiU i consolidant un bloc nacionalista sinó que

ara ja no volia continuar essent un satèl·lit del nou planeta convergent. Alguns dirigents de CiU creuen que el seu electorat es troba més identificat amb el partit quan s'implica en la governabilitat de l'Estat i no es centra tan sols en l'àmbit de Catalunya. En certa manera, gran part de l'electorat de CiU veu amb bons ulls que Espanya i Catalunya s'avinguin, perquè hi tenen negoci i perquè, d'altra banda, hi tenen vincles afectius i familiars que no volen trencar. Les enquestes no es mouen en aquesta consideració: La meitat dels catalans se senten igual de catalans que d'espanyols. Però no només això, els catalans comencen a estar força tips, i amb el procés de redacció de l'Estatut encara s'ha agreujat més, que les accions dels polítics i l'estigmatització del territori comporti també l'estigmatització de les persones i que, en adreçar-se a una altra comunitat autònoma, hagin de suportar les crítiques a un projecte d'Estatut, que, tal com es manifestà en el referèndum, només interessa a la meitat de la ciutadania. Molts catalans no entenen, quan es desplacen a una altra comunitat, que els diguin: ¿A ver, y ahora qué queréis? ¡Siempre estáis pidiendo! ¿Por qué siempre os estáis quejando? També estan farts que se'ls forci a escollir entre Catalunya i Espanya i és que, en certa manera, el que els catalans desitgen és que el catalanisme sigui una manera de ser espanyol i no, obligatòriament, una altra manera de ser antiespanyol (hi ha també la basca). Però també a l'inrevés: s'ha de garantir que Espanya tingui un espai idèntic a Catalunya, de manera que ser espanyol no sigui la negació de ser català i que es puguin manifestar les opinions lliurement a qualsevol punt del territori sense ser sotmès a manfiestacions violentes tal com, malauradament, ha succeït durant la campanya del referèndum i està esdevenint en la precampanya electoral de les eleccions de l'1 de novembre.

En qualsevol cas, i tornant als comicis autonòmics de 2003, els resultats només donaven cabuda a dues possibilitats de govern, en coalició o en suport en investidura: d'una banda, l'acord CiU-ERC, que sumaria 69 diputats, i d'altra banda, la unió de les tres forces d'esquerra, el tripartit, que s'instal·laria amb una folgada majoria de 78 diputats. La mateixa nit electoral, cap dels dos partits majoritaris estava content. Pujol ho manifestà a l'hotel del Majestic, a Barcelona, quan entre la cridòria dels simpatitzants i militants, els espetà: Calleu! Perillosos temps s'apropaven per a la coalició. Però tampoc a la seu socialista no estaven per tirar coets. Havien tornat a guanyar en vots a CiU però només mantenien aquesta proporció perquè CiU també havia baixat en escons, com ells, i és que la llei electoral perjudica el vot metropolità en favor del vot d'altres territoris per assegurar la correcta representació territorial al Parlament. Aquella mateixa nit Maragall es plantejà la dimissió però també pensà la possibilitat d'aferrar-se

a un doble argument per mantenir oberta l'esperança d'un Govern d'esquerres a Catalunya presidit per ell: el PSC era la força més votada i la suma dels partits d'esquerra, a diferència de quatre anys abans, era molt més gran que no pas a la de les forces de dreta. ERC, per la seva banda, defensava un govern de concentració nacional, amb l'excepció del PP, que permetés Catalunya anar unida contra la majoria absoluta del PP i abordés la reforma de l'Estatut de manera conjunta, però Maragall la refusà tan bon punt l'escoltà.

En qualsevol cas, la simpatia personal de Zapatero cap a Maragall, que no es deu tan sols al seu suport en la seva elecció com a secretari general del PSOE sinó també per altres motius més personals com el referent de l'avi del dirigent del PSC, el poeta modernista Joan Maragall i el seu, republicà afusellat a la Guerra Civil. "Los abuelos clavan nuestras raíces morales en las capas más profundas de nuestro ser", diria Zapatero i també la seva visió oberta de l'Estat de les autonomies va fer que el secretari general dels socialistes no dubtés recolzar el govern tripartit de Catalunya. Després de conèixer els resultats, Rodríguez Zapatero parlà amb Maragall per telèfon i també amb els seus col·laboradors més pròxims -Blanco, Caldera, Rubalcaba-, que no amagaven la seva decepció perquè esperaven una clara victòria del PSC sobre el candidat de CiU. Zapateo sabia els riscos que suponia per a la seva candidatura a la presidència del Govern Central que a Catalunya hi hagués un govern presidit per Maragall, recolzat per ERC i amb el seu vistiplau perquè no tan sols l'Executiva del PP , amb Aznar i Rajoy al capdavant, trobarien un element per erosionar la imatge del candidat a la presidència del Govern sinó també els grups mediàtics afins al PP, ja que criticarien un pacte dels socialistes amb un partit independentista: El 27 de novembre ja ho deixà palès Aznar en una intervenció: "Si el PSOE quiere pactar con un partido independentista es libre de hacerlo, pero los ciudadanos españoles son también muy libres de interpretarlo como crean oportuno y de extraer las consecuencias que les parezca convenientes". Felipe González fou fulminant i contestà que si ara a Espanya hi havia més independentisme alguna responsabilitat tindria ell per la seva política de confrontació amb el nacionalisme.

Tanmateix, Zapatero ho tenia assumit i preferia governar a Catalunya, encara que fos amb ERC, que no governar així que les negociacions s'iniciaren amb el suport del secretari general, malgrat que els barons territorials, especialment Bono i Ibarra, eren partidaris d'un govern CiU-PSC, la sociovergència, la qual cosa es traduïa tant en l'eliminació de l'aspiració de canvi com en la defunció política de Maragall. Rubalcaba, a més, estava d'acord que era més còmode per

al PSOE que el PSC governés amb CiU, però sabia que aquesta opció estava descartada. Les negociacions, encapçalades per Joan Puigcercós d'ERC i per José Montilla i Ernest Maragall de mà del PSC van durar dues setmanes, malgrat que l'acord no se segellà fins el nou de desembre.

Diversos factors van ser decisius en aquesta posició: d'una banda, que les bases d'ERC s'inclinaven més pels socialistes que no pas pels convergents tant pel fet que la coalició catalanista portava 23 anys governant Catalunya i, en les dues últimes legislatures, amb el suport del PP com per la duresa dialèctica de la campanya electoral de les dues formacions; el fet que PSC, ERC i ICV haguessin elaborat un document comú sobre l'autogovern feia mesos que constituïa les bases per a una proposta de reforma de l'Estatut, l'experiència negativa de l'any 80, quan ERC recolzà CiU i, posteriorment, patí una davallada electoral i, en darrer lloc, per l'àmplia experiència de govern en nombrosos municipis catalans i al Senat, amb l'Entesa.

CiU, per tant, veia com les esperances d'aconseguir un acord s'esbiaixaven d'un dia a un altre. Després de les eleccions, Mas es va prendre uns dies de vacances a les Canàries, potser esgotat per l'esforç, potser convençut que Esquerra no s'alinearia amb el PSC, però la realitat fou que fins i tot Jordi Pujol trucà a Felipe González per demanar-li que influís en favor d'un Govern CiU-PSC. També ho feu Miquel Roca amb Rubalcaba. Tanmateix, altres dirigents com Manuel Chaves també veien amb bons ulls l'acord del tripartit: "El hecho de que un socialista presida la Generalitat es una garantía de que Cataluña estará anclada en España y en la Constitución", diria Chaves al Club Siglo XXI, el 15 de desembre, just després de constituir-se el Govern de Catalunya.

D'aquesta manera, Zapatero es convertia en el recolzament implícit de l'Estatut de Catalunya, en convertir-se en l'interlocutor privilegiat de Maragall i, tot i respectar-lo profundament, també conservà la suficient sang freda com per exigir la dimissió de Carod -Rovira després de la seva trobada amb ETA a Perpinyà el gener de 2004. Quant al model territorial i abans de les eleccions legislatives, Zapatero preferia no donar una visió concreta del seu model d'Estat perquè això significaria donar per mort un debat públic en matèria territorial que li sembla necessari i en el qual havien de participar totes les formacions polítiques. Li semblava bé que opinessin Maragall i que opinessin altres que no pensen el mateix, com Chaves o Ibarra.

I malgrat que el PP titlla aquesta posició d'ambigua, Zapatero respon convençut que és una visió democràtica del debat polític de la qual sortiran punts de trobada.

El pacte del Tinell, analitzat a la segona part del Treball, ha estat llargament criticat per la inclusió de la clàusula que no permet cap acord de governabilitat amb el PP ni a l'àmbit de Catalunya ni a l'àmbit de l'Estat per part de les formacions polítiques que el subscriuen. Malgrat que el PP gaudia de majoria absoluta i que el tripartit a Catalunya es presentava com un front contra el Govern espanyol, (la discussió per la celebració d'una consulta popular en cas que la reforma de l'Estatut no fructifiqués, en la qual Eduardo Zaplana amenaçava Maragall amb la presó, exemplifiquen l'estat de coses), signar un document en el qual es nega a un partit de participar en les decisions democràtiques, fins i tot quan aquest s'hi mostrés d'acord, resulta poc lloable i poc recomanable, tal com després s'ha exemplificat un cop s'ha fet la negociació estatutària.

3. Eleccions legislatives del 2004 i actitud del Partit Popular en la negociació estatutària

Contra tot pronòstic, José Luis Rodríguez Zapatero guanyà les eleccions el 14 de març del 2004 al candidat popular, Mariano Rajoy. Tres dies abans s'havia produït un terrible atemptat a Madrid en el qual moriren gairebé 200 persones i més de 1500 en resultaren ferides. Des del ministeri de l'Interior s'afirmà que les primeres pistes indicaven que ETA havia estat l'autora dels atemptats però que no es descartaven altres possibilitats, sobretot la via que conduïa a Al-Qaeda. Avui en dia no se sap del cert en quin grau l'atemptat ajudà els socialistes a guanyar la presidència al govern però el que sí és cert és que mai no havia ocorregut, en la curta vida democràtica espanyola, que un partit de govern passés de la majoria absoluta a perdre les eleccions després de dos mandats caracteritzats per la bonança econòmica i sense greus escàndols. Sí que és cert que el suport d'Aznar a la guerra d'Iraq havia provocat el divorci entre la ciutadania espanyola i el Govern, atès que el 80% de la població hi estava en contra, però les eleccions municipals i autonòmiques del 2003 havien demostrat que hi havia una gran part de la població que els continuava donant suport i, per tant, la prova de foc havia estat superada. Com a molt, s'esperava una majoria relativa del Govern Popular, pel desgast d'Aznar i la candidatura d'un nou polític, Mariano Rajoy, però el que és cert és que alguns pensadors opinen que el president de Quintanilla tenia una altra fulla de ruta al cap en el moment de la famosa "foto de les Açores": Aznar volia prioritzar un salt de qualitat en el panorama internacional recolzant els EUA per tal de consolidar-se com la primera potència mitjana i, alhora, havia d'assegurar-se una nova majoria absoluta per al PP abans que fossin necessaris pactes amb CiU. A la següent legislatura, després de la debacle del PSOE, probablement s'escenificaria una renacionalització d'aquest partit i Zapatero seria substituït, presumiblement, per José Bono i els socialistes catalans constituirïen un grup independent, la qual cosa els permetria abordar una reforma de la Constitució que reduiria el paper dels nacionalistes al Parlament espanyol. De fet, no és d'estranyar que aquestes propostes siguin les que els mitjans afins al PP han donat a conèixer i hagin promocionat al llarg de l'*accidental* legislatura dels socialistes.

Si el PP veia les expectatives de la revalidació d'una majoria absoluta molt pròximes abans de les eleccions catalanes, la formació del tripartit el novembre del 2003, amb la inclusió d'ERC, i sobretot, la reunió de Perpinyà de Josep Lluís Carod-Rovira i ETA, van escriure el guió de la campanya electoral del PP.

Només en dos moments, segons el famós gràfic de Mariano Rajoy a les dependències de la seu al carrer Gènova, el PSOE superava el PP en intenció de vot: el febrer de 2003 amb la Guerra d'Iraq i el 14 de Març per causa de l'11-M. Segons els analistes, als dirigents populars els faltà intel·ligència emocional durant aquells tres dies, malgrat que Alfredo Pérez Rubalcaba sortís dient que "Nos merecemos un Gobierno que no nos mienta", en sintonia amb el lema de campanya socalista "Merecemos una España mejor", en la jornada de reflexió i s'escampessin els famosos SMS que circulaven reclamant la presència dels ciutadans davant la seu del PP per demanar la veritat. I és que segons alguns autors els dirigents populars probablement erraren en el to: si haguessin admès que s'havia produït un atemptat i que no tenien informació dels autors i no haguessin donat per descomptat que havia estat ETA, si haguessin admès que es tractava d'una situació excepcional que requeria de la unió de totes les forces polítiques, probablement no s'hagués produït la sensació d'ocultació d'informació per part dels populars. Alguns analistes asseguren que l'obsessió dels populars era culpabilitzar ETA perquè això els proporcionaria rèdits electorals. Si es confirmava l'autoria etarra, la culpa es traslladaria a ERC, per haver mantingut contactes dos mesos abans i, en conseqüència, al PSOE, per estar governant a Catalunya en coalició amb els independentistes.

En qualsevol cas, la inesperada derrota popular, que no havia estat contemplada com a possibilitat, es consumà i tot l'aparell popular, que no estava preparat per a la derrota, s'instal·là a l'oposició creient que la victòria era gairebé il·legítima i, per tant, amb aires de revenja. No debades, la causa fonamental de la crispació política actual, entre altres factors, és la no acceptació política del PP de la seva derrota sinó només l'acatació dels resultats, tal com succeí el 1993 i, per aquest motiu, es veuen amb ànims de derribar el govern. La tàctica que adopten és la descrita, segons alguns mitjans com a "acoso y derribo" del govern, sense deixar descans al nou govern. D'altres pensadors, però, consideren que el PP està exercint una tasca opositora correcta, contestant el govern en tots aquells aspectes que no considera oportuns.

I d'aquí que inicïin l'oposició frontal a totes les reformes proposades per l'Executiu i conservin a la vella guàrdia del PP, la que segons Piqué està vinculada al passat, però que els dirigents populars no poden renovar perquè significaria donar la raó a Gallardón, un dels membres més heterodoxos del PP, legitimant la victòria socialista amb el "algo habremos hecho mal" i perquè la discussió sobre l'autoria dels atemptats encara plana a les planes de diaris com El Mundo, del qual s'espera que faci revel·lacions com les del GAL o pel diari a Internet Libertad Digital,

que també propaga totes les indicacions que s'allunyen de la versió oficial de la Comissió d'Investigació de l'11-M, una escenificació de la ruptura definitiva entre els dos partits nacionals amb la presidenta de la Associació 11-M, Pilar Manjón, criticant els polítics per usar les víctimes, entre les quals el seu fill, com a simples objectes polítics.

Tanmateix, no es pot obviar tampoc que la victòria de Zapatero anà lligada a un altíssim grau de mobilització del seu electorat potencial, i és que l'alta abstenció sempre afavoreix més l'esquerra que no pas la dreta ja que, de tots és ben conegut que Espanya és un país sociològicament situat al centre-esquerra i que, a més, va a l'inrevés dels altres països europeus, on la dreta i la ultradreta va guanyant posicions i aquí l'esquerra va adquirint nous adeptes sobretot entre el jovent. Hi ha una dita que afirma que cada país es fill de la seva història: potser 40 anys de dictadura no s'esborren d'un plomall i encara més quan molts votants potencials veuen com el veterà Manuel Fraga, encarregat de la censura de premsa al règim de Franco, encara resta a les files dels populars. És poc probable que tingui lloc una mobilització tan alta per part dels socialistes com el març del 2004 i també és evident que qui no aconsegueixi treure de casa els votants a les eleccions del 2008 les perdrà, com també és evident que un motiu ben clar de desmotivació de l'electorat pot ser la negociació d'un Estatut de Catalunya que acapari massa l'atenció. Zapatero sap que ha de jugar en aquests termes i també sap que dos factos poden jugar al seu favor: el creixement de l'economia i una oposició dominada pels professionals de la comunicació que no suscitin credibilitat a l'electorat. Pel que fa al primer factor, en Pedro Solbes ja advertí a l'inici de la legislatura a Zapatero que, en matèria econòmica, s'acostaven temps difícils: pujades de tipus d'interès, preus dels pisos molt elevats, encariment del petroli, inflació. Quant al segon factor, no tots els analistes coincideixen a albirar els beneficis d'una permanent agressivitat contra el govern. A saber, i segons Enric Juliana, el "Principi d'Arquímedes a la Política i a l'histrionisme". "Tot Govern pateix una propulsió cap amunt proporcional a l'exageració de les crítiques que rep. Sempre i quan el creixement de l'economia es mantingui en positiu". En paraules planeres: Les contínues crítiques del PP estan essent el gran flotador de Zapatero. Des d'alguns sectors s'analitza l'actitud dels conservadors i s'extreu la conclusió que potser Rajoy està massa esperonat pels sectors mediàtics que duen a terme una política molt opressiva contra el govern i es troba com en una bombolla de sabó pensant que no hi ha un sector de població que no pot entendre una oposició tan ferotge que acusa un govern de "traïcionar els morts" i de "derogar la Constitució", alhora que no recolza cap mesura que adopta. És que Zapatero no fa res bo? És la pregunta

que molta gent es fa en escoltar i llegir els mitjans afins al PP. Un govern pot fer les coses malament, molt malament, però tot no, pensen. Per si de cas, Mariano Rajoy no oblida el seu electorat i "el treu al carrer": Manifestacions en contra de tot el que propugna el PSOE: reforma de l'educació, els matrimonis homosexuals, Estatut de Catalunya, Diàleg amb ETA... Més endavant, amb la negociació estatutària catalana, el millor element, de moment, de la legislatura de Zapatero per "lluitar per la Moncloa", Rajoy demana la participació de l'electorat amb la celebració del referèndum de carrer preguntant no si s'està en contra del projecte d'Estatut sinó si volen seguir essent ciutadans amb igualtat de drets. Mai no s'havien produït tantes manifestacions tan seguides en un període tan curt i, encara menys, per part de la dreta. De ben segur, Mariano Rajoy estarà adoptant una de les regles americanes segons la qual després d'una derrota electoral la primera cosa que cal fer és retenir els incondicionals i intentar que l'adversari no pugui trobar el seu bon lloc al Govern, per després dedicar-se als indecisos, però Zapatero també és molt conscient que bona part dels votants d'Esquerra el van votar perquè els feia por viure en un món hostil amb el PP al capdavant i, després del "No nos falles" dels votants socialistes el 14 de març, Zapatero se centrà, en la primera part de la legislatura, en assumptes relativament fàcils però capaços de desvetllar moviments d'oposició dels sectors més conservadors de la societat, sobretot el sector eclesiàstic, amb mesures com l'agilització del divorci o els matrimonis homosexuals que han demostrat el caràcter atrevit i novedós del govern.

4. Procés estatutari el 2004

Quant al procés estatutari, cal fer esment a diversos esdeveniments al llarg del 2004. Aquest any va estar marcat per la compareixença d'entitats i organismes i la participació ciutadana en l'elaboració de l'Estatut, però la sensació que la reforma estatutària causaria un fort trasbals en la situació política espanyola no es donà fins el 2005, arran de la proposta de finançament elaborada per Antoni Castells. En qualsevol cas, però, és necessari recordar alguns esdeveniments referits a la política catalana l'any 2004.

De tothom és coneguda la personalitat singular del president Maragall, que, un cop instal·lat a la Generalitat després del Pacte del Tinell, establí una posició sobre autonomisme el 26 de maig el 2004 al Club Siglo XXI en la qual refermava la seva posició segons la qual calia una reforma de la Constitució en què es denominessin les comunitats autònomes i alhora inclogués la possibilitat de distingir nacionalitats i regions, acepció ja reconeguda en la Constitució de 1978 però que en el decurs del temps s'havia diluït i en la qual es fes una diferenciació clara de les nacionalitats amb una identitat més forta, a saber, les que van disposar d'un Estatut d'Autonomia durant la Segona República: Catalunya, el País Basc i Galícia i les que no. En aquest punt, Maragall es trobava en una dinàmica política molt complicada per causa de l'Estatut, però aquesta intervenció fou durament replicada pel ministre d'Administracions Públiques, Jordi Sevilla, una setmana més tard al Senat, qui es situà, segons els partidaris de la descentralització, en "l'ortodòxia de Santillana del Mar". Ja immersos en la redacció de l'Estatut, Sevilla puntualitzà als companys de Catalunya que les reformes estatutàries tenien els susdits límits: la Constitució i el consens intern i que l'Estat de les Autonomies requeria, en la seva fase actual, millorar els mecanismes de cooperació més que no pas una nova reformulació teòrica. A més, negà totes aquelles afirmacions que prèviament havia fet Maragall: que les reformes dels estatuts no poden vulnerar el principi constitucional que la sobirania resideix al poble espanyol, la qual cosa invalidava el Pla Ibarretxe, que la pretenia traslladar al poble basc, i l'oposició a una nova Carta Magna que distingís entre nacionalitats i regions , a excepció que hi hagués un acord entre totes les comunitats ja que, d'altra forma, s'obriria "la caixa dels trons" que es va evitar obrir el 1978. En qualsevol cas, Sevilla negà que aquesta diferenciació comportés drets diferents o privilegis, per exemple, en matèria de finançament ja que, com s'ha comentat en altres punts al llarg del treball, s'han desvetllat sentiments autonòmics que farien que cap comunitat acceptés tenir o ser menys que les altres. Aquesta intervenció disgustà

profundament els nacionalistes i bona part dels socialistes catalans més esperonats i il·lusionats amb la reforma estatutària però Zapatero en quedà satisfet, com ho demostra el fet que posteriorment el felicités, en privat, pel contingut del discurs. Una anàlisi més acurada del discurs, realitzada a la segona part del treball, també permet entreveure altres aspectes de la posició autonomista de Maragall. En primer lloc, la defensa aferrissada de Maragall que és interès de l'Estat aconseguir que Catalunya s'impliqui en la construcció de l'Espanya -a condició que sigui l'Espanya plural-. La realitat, segons els nacionalistes i els federalistes, és que Catalunya s'ha implicat en la construcció de l'Estat sempre, i poques vegades l'Estat ha estat plural. En la política espanyola, i des de Catalunya, es té la sensació que l'única cosa indispensable perquè Espanya funcioni és la "unitat de mercat" i que amb la reforma del nou Estatut es posa en perill. Des dels sectors catalans contesten que això és en la pràctica impossible perquè Catalunya forma part de la Unió Europea i aquesta garanteix la unitat de mercat, perquè el mercat és Europa sencera. D'una manera molt planera es pot afirmar que el que fa que Espanya funcioni és que els catalans necessiten que els espanyols comprin els seus productes: no es pot obviar que el principal mercat de Catalunya és encara Espanya, però, alhora, Espanya necessita que Catalunya produeixi per proveir-la. És el peix que es menja la cua, tot i que cada cop menys, perquè amb la globalització econòmica cada cop Espanya pot dependre menys de Catalunya i, en conseqüència, es pot permetre fer boicot als productes catalans, que potser en certs productes com el cava sí que pot funcionar -malgrat el destapament del cas del cavà valencià, el qual era embotellat per empreses de cava catalanes i que després es venia com a producte valencià a la resta d'Espanya, tot pensant que estaven boicotejant els catalans- però que mostra també casos tan paradoxals com el del grup Planeta, en mans de Lara Bosch, i que representa opcions polítiques contràries, com són La Razón i Avui. D'altra banda, Catalunya, que és la principal comunitat exportadora d'Espanya, cada cop exporta més a l'estranger, és a dir, que les relacions entre Catalunya i Espanya cada cop són més complexes.

Maragall afirma que s'ha de tornar a pensar Espanya amb la generositat que ho feren els constitucionalistes de l'any 1978. I es torna al mateix punt altre cop, perquè des dels sectors més catalanistes es nega que ho fossin, es nega que fossin lliures sinó tan sols uns redactors de mínims que seguien els dictats de les tensions fàctiques, que no eren en concret els poders fàctics franquistes. Des de Catalunya es té la percepció que el problema català no deixa de ser, des de Madrid, un problema intel·lectual, semàntic, i en el pitjor dels casos, de minories

parlamentàries a les Corts que, mal que bé, acaben pactant i donant suport a governs que no comparteixen cap punt del seu ideari polític.

Maragall afirma que cal implicar-se en la governabilitat de l'Estat, però no com CiU, de manera interessada i puntual sinó que cal implicar-se en la formació d'una nova Espanya. La pregunta és: què significa implicar-se? Alguns creuen que implicar-se vol dir tenir ministres catalans a Madrid: ja està, José Montilla i d'altres, enviar una proposta com l'Estatut de Catalunya per capgirar de dalt a baix els fonaments territorials o per construir una Espanya més moderna, més flexible, més tolerant, una Espanya més adient amb l'Espanya que Pasqual Maragall intenta entreveure, intenta dibuixar. Pujol viatjà per terres andaluses per conèixer de primera mà la realitat social que vivien els immigrants que venien a Catalunya; i la coneix bé. Ambdós saben que és molt difícil fer entendre a habitants de, a tall d'exemple, Extremadura o Cantàbria, que Catalunya és una nació amb segles d'història. Potser la intel·lectualitat pot acabar entenent els plantejaments i, al capdavall, compartir-los, però és molt difícil fer entendre a la població, a una família de classe mitjana que veu que Espanya és una, que hi ha les Corts a Madrid, que vota al president del Govern i que rep els subsidis d'Europa, que hi hagi una part d'aquesta realitat tan entranyable, amb un himne i una bandera que els uneix, amb una història tràgica però alhora comuna, que se'n vulgui separar. El problema a Espanya radica en la incomprensió del fet diferencial.

Intel·ligentment, Maragall reconegué les afinitats sentimentals que unien molts habitants de Catalunya amb la resta d'Espanya. Més de la meitat de Catalunya té familiars a la resta d'Espanya o prové d'aquelles terres i el 50% dels ancians actuals a Catalunya són els joves que als anys 60 abandonaren les seves terres per buscar un futur més pròsper. Ara bé, aquest argument també es pot veure des d'un altre punt de vista i és que si l'aparell franquista confiava que les migracions del camp andalús a les ciutats catalanes resoldrien definitivament el problema, Catalunya ha aconseguit integrar aquella immigració i els seus descendents i bona part d'aquesta gent, malgrat no oblidar d'on vénen i estimar-se la seva terra natal, han après a estimar Catalunya i també a defensar-la, recordant alhora les tradicions del seu poble. Ara bé, aquests immigrants són vistos des de la resta d'Espanya com els catalans, sense cap mena de distinció. I és aleshores quan des de Catalunya es pregunta: ¿No és prou solidaritat atendre les persones que van arribar quan eren joves d'altres terres, terres que s'estalviaven els costos sanitaris i socials d'aquesta atenció i que també s'estalvien ara? Es va atendre tota aquesta

població, se'ls va donar futur, se'ls va integrar. Però a Espanya la resposta és punyent: Catalunya es va enriquir amb la suor dels immigrants, Catalunya discrimina aquells que van venir de fora. És completament cert que Catalunya no seria la que acutalment és sense tota aquella immigració, però no s'ha de menystenir tampoc que molt poques vegades hi ha hagut manifestacions discriminatòries envers els que han vingut de fora. Al contrari, sempre se'ls ha tingut respecte, afecte, se'ls ha ajudat i els seus fills han anat a escola igual que els fills dels catalans d'aquí, han après el català i molts d'ells se senten catalans.

Anteriorment s'ha esmentat que Maragall prefereix les Constitucions simples, aquelles que esdevenen inviolables per voluntat popular, com ho és ara la Constitució espanyola, però és que per entendre la dinàmica que portà a la pràctica un Estatut que ara és considerat extremadament intervencionista i més llarg que la Constitució de Corea del Nord, s'ha d'entendre que la societat catalana, per bé o per mal, ha adquirit una sèrie de petites consciències com el dèficit fiscal, l'excés de solidaritat, la manca d'inversions, la laminació de competències, la dependències de les majories a Madrid... A la gent, després de repetir-ho tant durant el debat estatutari, traslladat als mitjans de comunicació, els ha quedat alguna cosa gravada. A Catalunya es dóna ara una seguretat sobre el fet que l'Estat és centralista i que no vol deixar anar diners per a Catalunya i que s'ho queden les comunitats més pobres, on, paradoxalment, tenen uns nivells socials magnífics en comparació als de Catalunya. La tasca de les institucions catalanes per donar a conèixer aquesta realitat no és gens menyspreable, i fins i tot TV3, la televisió autonòmica catalana, emet reportatges mostrant la realitat social d'aquestes regions amb una escassa renda per càpita però amb uns serveis socials de primera. Cal ser primmirats en aquest aspecte i treure l'entrellat de tota aquesta informació, és a dir, cal ser crític i veure si realment el victimisme català és realment cert. L'Estatut és un text molt complex i no gens fàcil de llegir. Els polítics catalans admeten que és un text que ha estat fet des de la desconfiança confirmada per la història: les competències autonòmiques establertes el 1979 han quedat esfilagarssades amb les successives lleis de bases de Madrid i també per les reticències de l'Estat per al traspàs de competències. És en aquest moment quan arriba el punt que el legislador català i els ponents dels partits polítics s'han dedicat a inspeccionar minuciosament cada article de cada matèria per poder legislar i reglamentar sobre tot allò que pugui ser objecte de legislació o reglamentació però amb aquest mecanisme -el blindatge- s'asseguren que, des de l'Estat, ja no se'ls podrà manllevar.

El 18 de juny, Maragall es va entrevistar amb Ibarretxe al Palau d'Ajuria Enea i va escenificar un altre dels sobresalts que caracteritzen les actuacions polítiques del president, aquest cop, vinculat a la reforma estatutària catalana. Anteriorment a la cita amb el lehendakari, Maragall mantingué una conversació amb Patxi López, secretari general del PSE i, a proposta del president català, López li passà una nota per a la seva declaració posterior a l'entrevista amb el lehendakari en la qual li demanava que expressés les seves distàncies i les de la futura reforma de l'Estatut de Catalunya en el fons i en la forma amb el Pla Ibarretxe. Maragall, en sortir de la reunió, no només obvià les suggerències de López sinó que assenyalà que el Pla Ibarretxe i la reforma de l'Estatut de Catalunya tenien els mateixos objectius i que l'únic que els diferenciava era el procediment. Així doncs, Maragall complicava les coses a López i irritava a Sevilla, pel fet que el PSE argumentava que les seves divergències amb el Pla Ibarretxe eren tant de procediment com de fons, atès que el projecte peneuvista propugava desplaçar la sobirania del poble espanyol al basc.

A més, el fet adquiria transcendència pel fet que tan sols quatre dies abans, el 14 de juny, s'havia debatut, en una reunió celebrada a la seu socialista de Ferraz amb Sevilla, Blanco i Rubalcaba i dirigents del PSC com Iceta, Ernest Maragall i Montilla, els límits que podria tenir la reforma de l'Estatut de Catalunya. Sevilla aclarí, de manera rotunda, que les disposicions de l'Estatut reformat no podien regular la sobirania catalana però Iceta demanà un petit marge perquè, davant les possibles pressions d'ERC, es recollís en el preàmbul alguna al·lusió retòrica que Catalunya és una nació o el seu dret a la sobirania. En principi, no es posaren obstacles a aquesta proposta però, al dia següent, la vicepresidenta Maria Teresa Fernández de la Vega, la dona de ferro del Govern de Zapatero, desautoritzà el president a Barcelona mateix, després d'una reunió amb aquest a la Generalitat, a qui recordà que les diferències dels socialistes amb el Pla Ibarretxe eren de forma i de fons. A més, el dia següent, el 20 de juny, en una reunió del Consell Nacional del PSC, a Barcelona, Maragall espetà una altra iniciativa que segons José Blanco "no está sobre la mesa": la creació d'un grup parlamentari propi del PSC al Congrés, junt amb ERC i ICV, com el que existeix al Senat, la Entesa. Traslladar la fórmula del Senat al Congrés seria molt perjudicial per als socialistes, atès que 21 dels seus diputats pertanyen a diputats catalans, sense la presència dels quals els socialistes quedarien amb cinc diputats menys que el PP, amb 143 envers els 148 del PP. Per tant, la iniciativa ni es planteja.

En la celebració del 25è aniversari de l'Estatut de Sau Maragall afirmà que volien "Un nou

Estatut per fer efectiu el patriotisme dels drets i deures, que faci que la gent pugui dir: com que sóc d'aquest país, sóc millor". Aquí Maragall comet un dels errors llargament atribuïts als catalans, i és la sensació que l'excel·lència ha de ser sempre catalana -i en català- la qual cosa va molt lligada a la incorporació al nou Estatut del deure de conèixer el català. Bona part del jovent d'avui en dia segueix les indústries culturals però no la cultura, sobretot en català, i aquest és un dels dèficits més greus del catalanisme ja que si la cultura catalana no es coneix i no es conrea no hi haura catalanització. Malgrat les iniciatives catalanes, el rock català és relativament poc conegut, les pel·lícules catalanes són gairebé inexistents, i sort hi ha del Club Súper 3 de TV3, un dels grans encerts per donar a conèixer el català entre els més menuts perquè, de fet, i fins fa uns anys, quan no hi havia ni televisió digital terrestre ni televisions de pagament, els únics dibuixos animats a la tarda eren els que s'emetien al Canal 33 a partir de les 5 de la tarda i que van acompanyar molts infants i els van fer aprendre el català, per no esmentar la Política de Normalització Lingüística, molt criticada pels sector popular i que va néixer amb l'objectiu d'esdevenir l'instrument d'immersió lingüística de milers d'infants que tan sols escoltaven el castellà a casa seva i assegurar la seva correcta integració, en un futur proper, a la realitat catalana. Els populars, i ara també el grup polític Ciutadans per Catalunya afirmen que la immersió lingüística és inconstitucional pel fet que aquesta permet la possibilitat que els nens siguin educats en les dues llengües oficials a Catalunya: el català i el castellà i això no s'assegura en l'actual model educatiu a Catalunya. D'altra banda, els continguts de les assignatures també són titllats d'altament nacionalistes, sobretot pel fet que en castellà no s'estudia la "cultura castellana" mentre que s'esperona el coneixement de la "cultura catalana" en tots els àmbits.

En termes generals, el 2004 estigué molt poc relacionat amb la idea que alguna cosa es coïa a la cuina catalana, tot i que "l'escudella anava bullint." Cal entendre que la posició de Maragall era molt complexa en tot el procés d'escriptura de l'Estatut per un quadre de partits que es figurava molt clar. CiU, tan bon punt el tripartit inicià la tasca de govern i establí l'empenta a un govern d'esquerres, anuncià que cercaria un Estatut de màxims i és que era la posició que els quedava, perquè apostar fort des d'un principi per un Estatut que capitalitzaria el PSC no era del seu agrat i no els reportaria rèdits electorals, així com tampoc no ho era la posició del PPC, que veia que, en compliment de la direcció nacional, s'allunyaria progressivament dels partits polítics de l'oasi català. ERC, per la seva banda, també tenia una feina difícil. Assegurar la governabilitat a Catalunya, amb un PSC influït pel PSOE i aspirar a un Estatut de màxims que

acontentés alhora el PSC i que pogués ser qualificat de prou nacionalista per CiU, tot sabent que aquest partit podria capitalitzar precisament el corrent nacionalista si Esquerra rebaixava les seves pretensions essent al Govern, cosa poc probable pel marcat caràcter independentista dels dirigents del partit i que constituiria un maldecap per als republicans que finalment se saldà amb la seva expulsió del govern un cop aprovat l'Estatut al Parlament Espanyol.

5. Primavera del 2005: La proposta de finançament

L'any 2005 s'inicià amb la fatalitat del forat del Carmel i la posterior crisi del 3%. No hi havia escenari pitjor que acompanyés una reforma estatutària que, ara per ara, anava de mica en mica forjant-se sempre pendent de la situació política. Així es feu palesa la debilitat de l'Estatut com a projecte quan CiU anuncià la seva retirada de la ponència de l'Estatut si no es retiraven les acusacions del president Maragall. Aquest daltabaix en la política catalana, que deixà les relacions entre Mas i Maragall sota mínims, fou aprofitat per l'oposició, sobretot pels populars, per acusar els polítics catalans de tapar-se les vergonyes i mirar-se contínuament el melic a canvi de poder continuar amb la refomra de l'Estatut. Malgrat que els populars inciaren tràmits judicials per intentar aclarir la situació, l'acord entre socialistes i convergents per no remoure més el problema desembocà en una forta ofensiva de la premsa de Madrid.

Més endavant, Maragall també deixà anar una frase molt mal interpretada i molt desconcertant, en comparar el govern de la Generalitat amb "una dona maltractada". Per acabar-ho d'adobar, situacions com la de la corona d'espines, en què Pasqual Maragall fotografià Carod-Rovira col·locant-se una corona d'espines només servien per demostrar la quantitat de *maragallades* (nom despectiu amb què es qualifiquen les sortides de to de Maragall) que el president podia arribar a fer i no ajudaven gens ni mica a redreçar el camí estatutari.

Reflexions de dos expresidents i carta d'un president

A l'hotel Villa Magna, el 18 de març de 2005, l'expresident Felipe González oferí una conferència, amb la presència de Jordi Pujol, en la qual afirmà que "Algo tan serio como Cataluña no se inventa. Cataluña ya está inventada y cuando quiere construirse algo sólido debe hacerse respetando los cimientos". És ben sabut que Maragall no és el polític socialista preferit de Felipe González, però l'ha hagut d'acceptar des que s'erigí com a única alternativa a Pujol després del paper exercit durant els Jocs Olímpics del 1992.

D'altra banda, Maragall, a mitjan del 2005, va enviar una llarga carta a Felipe González, una carta que no es va fer pública. Els sectors socialistes més crítics afirmen que Felipe és contrari a la idea d'Espanya plural. Ell fou un president andalús i Andalusia, malgrat que vagi plebiscitar que volia ser reconeguda com a nacionalitat i Maragall la vulgui incorporar en el paradigma de

les nacionalitats reivindicatives d'un major autogovern, és essencialment espanyola. La cultura andalusa, que té una arrel folklòrica poderosa, que s'expressa sobretot amb el flamenc, amb la parla, amb les genuïnes processons de Setmana Santa, amb l'ideari de tota una població, constitueix alhora bona part de la cultura espanyola a la vegada, la qual cosa difumina i dilueix la primera. Sinó, què és el que cerquen els estrangers quan venen a *Espanya, no explícitament a Andalusia?* Busquen braus i sevillanes, ras i curt. Felipe González admet aquesta diferenciació però ell argumenta que això forma part de la diversitat espanyola. Per a Felipe González, Espanya és la suma de les diversitats i l'aparell socialista tem la reforma estatutària, precisament pel que pot suposar per a l'Espanya meridional, que veuria retallats els seus ingressos pressupostaris per dos motius ben clars: la progressiva reducció dels fons de la Unió Europea, dels quals Espanya se n'ha beneficiat enormement i també per la pressió dels catalanistes sobre el Govern socialista, que reclamen un Estatut amb un finançament que millori el sistema actual. Alfonso Guerra, Manuel Marín, Joaquín Leguina i, sobretot Ibarra i Bono són tots contraris a augmentar la categoria de Catalunya, sigui a través de la paraula nació sigui a través de concedir-li la possessió dels seus propis recursos. Amb el tomb que sembla que inicia Zapatero, pot trencar-se el paradigma que presenta al socialisme com a garantia d'una creixent igualtat entre els espanyols i dels seus respectius territoris i no es pot oblidar que, en un país que ha crescut exponencialment en els últims anys, la idea d'igualtat és una característica essencial de l'actual identitat espanyola, sobretot en les regions del centre-sud, de mà de personatges no precisament com la nova direcció socialista sinó dels "de sempre": els barons. El temor s'escampa en pensar que els votants d'aquestes regions s'adonin que el PSOE ja no és el que era sinó que està en mans d'un polític, Zapatero, que pot decantar la balança a favor dels catalans.

Maragall recorda a Felipe que amb l'arribada de Zapatero a la secretaria general del partit, es va obrir l'etapa de l'Espanya plural. "La vam batejar a Santillana del Mar l'estiu del 2003. Zapatero em va demanar dos anys per plantejar el tema quan, el 2000, només tu i jo, entre els vells, li vam donar suport de debò davant el Congrés". I Santillana del Mar, recorda Maragall, va ser l'aposta castellanocatalana. En una anàlisi més profunda s'entreveu que qualsevol nou plantejament sobre Espanya sembla una negació de l'Espanya que González va construir i que ara, Zapatero pot desfer. No es pot negar el mèrit de Felipe, en portar Espanya des del franquisme a la modernitat, però quan Maragall li anuncia que aquesta etapa ja està superada i que cal anar endavant, González no el pot o no el vol seguir. En el fons, el que succeeix és que

tots els dirigents s'oposen a passar d'una etapa en què Felipe era l'encarregat de "vertebrar Espanya" a una altra cosa que no saben què és. Potser oposició no és la paraula adient, potser el mot "por" defineix millor aquest sentiment socialista; por que aquestes reformes estatutàries facin perdre votants que finalment es decantin per la idea de nació que abanderen els populars.

Però no només el PSOE tem una reforma estatutària. A CiU també es mesuren molt els passos quant a la reforma estatutària i és que, malgrat l'estratègia totalment electoralista que exerceix durant el debat a Catalunya, en què fins a l'últim moment no dóna per bo un Estatut que es reclama per totes bandes, les reticències de CiU no van només unides al fet de poder guanyar protagonisme en el debat estatutari i la possibilitat de preservar un lloc en la història de Catalunya, com deien els socialistes el setembre de 2005, sinó que des de l'aparell convergent s'analitzen altres efectes. Pujol, malgrat estar retirat de la vida política, sap molt bé que si l'Estatut és aprovat, Catalunya haurà d'oferir a canvi una major implicació política i emocional en la política espanyola atès que la iniciativa catalana ha desvetllat una forta repercussió en amplis sectors de la societat espanyola. En certa manera, CiU entén que Catalunya haurà de sentir-se també espanyola, a la seva manera, però espanyola. A més, Pujol sap que l'ambigüitat i la falta de definició de projecte territorial: " l'anar fent" i el "fer país" poden tocar la seva fi si s'aprova un nou Estatut a les Corts que suposi l'anclatge definitiu de Catalunya a Espanya. I li assegura a l'expresident: "Zapatero va entendre des del començament que calia recuperar la franquesa inicial, que Espanya era i és una nació d'identitats diverses, i de llengües diverses, que era i és una nació plural o nació de nacions i així ho va dir, i ho diu. No té inconvenient a utilitzar el terme *nació catalana*". Potser és cert que Zapatero sí que creia factible que Catalunya s'anomenés nació, al juny ho va admetre, però la pressió de l'oposició, de la ciutadania i del propi PSOE fou massa gran i al setembre ja estava buscant fórmules alternatives per denominar Catalunya.

Probablement responent a la crítica de Felipe González en la qual deia que Catalunya no s'inventa, Maragall s'explica: "Vaig a intentar ser clar: no estem inventant una nova Catalunya, estem inventant una nova Espanya en la qual d'una punyetera vegada la vella Catalunya, la vella Castella i la vella Euskadi i la vella Andalusia tindran un lloc honorable i on Madrid, que ja és una capital internacional de primeríssima línia, no necessitarà confondre's amb Espanya, com necessitava fins fa poc, per ser més del que era". A més, intenta provocar una reflexió en el president: "La fórmula Pujol-González va servir admirablement durant gairebé 25 anys, però ara

ja no es tracta de conviure amb respecte, es tracta de muntar ja un futur de caràcter federal àmpliament compartit". "Sempre he cregut que ara és possible el que no era possible fa exactament cent anys". I afegeix: "Serà difícil que l'esquerra i la dreta espanyoles es posin d'acord per combatre aquest projecte si ens ho proposem seriosament". "Ara sí que podem guanyar la batalla de les consciències i els sentiments, en part, sens dubte -en gran part!- gràcies a tot l'anterior. Més no es podia demanar al període 1975-1995."

La proposta de finançament

La rebuda de la proposta de finançament ha estat analitzada prèviament a la segona part del Treball, però és interessant apuntar que el sistema proposat per Maragall trenca l'espinada del sistema vigent a Espanya des de la implantació de l'Estat de les Autonomies. A més, no es pot obviar que la dinàmica econòmica catalana ha estat molt diferent a la de resta de comunitats autònomes perquè, malgrat que els indicadors econòmics revel·len que Catalunya creix per sota de la mitjana espanyola des de fa cinc anys, probablement perquè les que creixen per sobre ho fan a partir del sector de la construcció i desvetllen quin és el nucli dur de l'economia espanyola: consum, turisme, construcció, especulació; la immigració i l'envelliment de la població esdevenen elements que cal tenir molt en compte per poder analitzar una proposta de tanta importància a nivell espanyol i català.

La disputa ara consisteix a reconèixer les xifres vertaderes del dèficit fiscal, de les quals les que parlen sobre dèficit fiscal no són publicades oficialment des del 1996. Els experts catalans asseguren que aquest representa el 9,2% del PIB català (uns 11.300 milions d'euros anuals) si es mira el flux monetari o bé un 6,8% si es calcula sobre el flux de beneficis i des del Ministeri d'Economia, de mà de Pedro Solbes, es neguen a fer pública cap xifra perquè, segons algunes fonts, les dades del ministre coincideixen amb les catalanes.

Tanmateix, els sectors més crítics amb la proposta catalana afirmen que el suposat expoli fiscal és tan sols un instrument electoral atès que resulta un missatge molt efectiu de desvetllament de la ciutadania. S'argumenta que no importa que sigui exagerat perquè és fàcil de reivindicar i de defensar. Al capdavall, tots sempre, essent de Madrid o de Catalunya, volen rebre més

recursos. Qui no desitjaria que l'incrementessin el sou o la pensió? El problema, analitzat pels conservadors és que els nacionalistes volen fer més fons l'enfrontament amb la resta d'Espanya i argumenten: els nacionalistes poden ser molt solidaris amb les víctimes del 'tsunami', pero no volen ser-ho amb la resta dels pobles d'Espanya. No els importa, tampoc, que siguin la regió més rica, encara que ja no la més dinàmica i emprenedora perquè el problema arrela en el punt que no es senten espanyols. El fet s'agreuja perquè no és una demanda exclusivament nacionalista o d'una ideologia política concreta, sinó que és una reivindicació transversal, perquè tots els partits reclamen una millora del sistema de finançament. Per altra banda, des de Madrid s'usen les xifres que fa servir el ministre Solbes per deduir d'on provindrien els recursos addicionals per a Catalunya: El repartiment de cada 100 euros mostra que 30 se'ls endú la Seguretat Social, 38, les comunitats autònomes, 13 els ajuntaments i 19, l'Estat. Per tant, l'evidència conclou que els diners suplementaris a Catalunya només poden provenir de dues bandes: o bé s'augmenta la pressió fiscal o es redueix la inversió a altres comunitats per a acontentar Catalunya. És aleshores quan prenen força informes com el del catalanista Joan P. Fàbregas, director de l'Institut de Ciències Econòmiques, qui sosté que "Estudiant els coeficients de la tributació de Catalunya i les partides que rep de l'Estat Central, resulta que cada ciutadà català paga 123 pessetes, mentre que un ciutada de la resta de la nació paga solament 60 pessetes anyals". "Per altra banda, un ciutadà de Catalunya percep per despeses estatutàries la suma anyal de 48 pessetes i l'habitant de la resta del país en percep 75". A més, com que hi ha la sensació que Catalunya és més rica, hi ha la creença que aquesta ha de pagar més." Arribats a aquest punt, doncs, es fa evident que la interpretació del dèficit català és completament dispar i que no hi ha punts de convergència. I és quan sorgeixen totes aquests estudis de Catalunya que encara empipen més els catalans amb l'actitud de Madrid i posen en un compromís els partits a Madrid: Durant el període 1991-2000, l'Estat invertí a Catalunya 82 euros per cada habitant a Catalunya mentre que n'invertí 175 a la comunitat de Madrid.

A més, la proposta és acusada de trencar la unitat de mercat. Des dels sectors més crítics, s'apunta, sobretot, a les conseqüències negatives de la creació d'una Agència Tributària Catalana. Les més representatives són l'existència de diferents criteris per poder ser inspeccionats fiscalment, diferents polítiques de concessió de retornament dels deutes, diversitat en l'aplicació de l'embargament de béns i drets... A més, s'argumenta que el fraccionament de la informació amb rellevància tributària, un dels pilars de l'"eficàcia" de l'actual Agència Tributària, seria un autèntic problema per al funcionament de l'Administració, i tindria

un cost molt gran en termes de pèrdua de recaptació, a part que es creu que una Agència Tributària catalana seria sensiblement més influenciable pel poder polític català que l'Agència estatal, augmentant el risc d'utilització indeguda, -partidista- dels instruments impositius. La transparència, en definitiva, no estaria assegurada amb el nou model.

Si el conseller Castells va intentar vincular la proposta amb altres models europeus com el federalisme alemany, des de Madrid se li rebat que, de federalisme alemany, no n'ha usat gaire. En primer lloc, perquè el Conseller fa una interpretació sobiranista de l'IRPF, a partir de la idea, que, comentada anteriorment en altres apartats, es creu que són els individus els que paguen i no pas els territoris i en segon lloc perquè els sectors més reticents a la reforma de la Llei de lleis catalana responen al conseller que Catalunya no és Baviera. Baviera no està reclamant l'autodeterminació, esgrimeixen, no vol marxar d'Alemanya, i, en conseqüència, la seva fiscalitat no produeix cap risc de cohesió territorial, al contrari que amb la proposta catalana.

A l'abril, Pasqual Maragall feu unes declaracions al diari El País, publicades el 3 d'abril, que exemplificaven la situació que, per al president, succeïa als polítics catalans en general: "Sales de la Moncloa contento porque te parece que has convencido de algunas cosas y cuando llegas a Barajas tienes la impresión de que no hay para tanto...". Més endavant, Maragall ho analitza ell mateix: "Aquesta sensació correspon a la realitat de concentració excessiva de poder polític, mediàtic. Hi ha una realitat molt potent que abans no existia: és Madrid capital, que tendeix a confondre's amb Espanya". Precisament per això, cal construir i refer ponts de confiança però el president també sap que hi ha un problema de base que, de moment, resta insoluble, que és que el debat estatutari es realitza, en termes justos tan sols a Catalunya perquè és aquí tan sols on hi ha mitjans que reflexen totes les opcions polítiques. A Madrid no arriben bona part dels mitjans que aquí s'escolten, i, en conseqüència, a la capital d'Espanya el debat és diferent. Els catalans llegeixen el que es publica a Madrid, però contesten, amb els arguments que creuen vàlids, en els mitjans catalans. A Madrid llegeixen tan sols allò publicat a Madrid i a Catalunya es llegeix tot. "Hem de crear un sistema de circulació de les notícies i de les opinions", es reclama des de Catalunya, perquè, en bona part, aquesta apagada informativa afavoreix que prosperin i es mantinguin tòpics com la idea que els catalans són insolidaris, que s'ho volen quedar tot. Un altre exemple és traslladable a l'argumentació sobre el dèficit fiscal, que només es pronuncia a Barcelona. TVE, com a màxim, diu per boca d'algun ministre que Catalunya fa un esforç de solidaritat, tal com ho digué Zapatero, que, malgrat tot, no fou capaç d'evidenciar-

ho amb xifres.

A Catalunya comença a tenir-se la sensació que l'anticatalanisme torna a aixecar-se amb força i això els polítics catalans ja ho deixen entreveure. La forma de reivindicació a Catalunya és diferent a la del País Basc: a Madrid, els bascos no negocien mai les seves posicions; les expliquen i és agafar-les o deixar-les. A Catalunya, la dinàmica és diferent, s'advoca força pel pacte i és te el convenciment que si es va a negociar amb la idea de no moure's ni un mil·límetre és que realment no és vol negociar o bé que l'acord es dóna, ja d'un bon principi, per impossible. Des de Catalunya, i no només els polítics sinó des d'altres sectors professionals com professors i periodistes, es comenta que la tenacitat de molts polítics espanyols per excloure els nacionalismes de l'escena política acaba convertint, paradoxalment, tota la situació política en la reducció a un sol protagonista i un sol tema: els nacionalismes i la unitat d'Espanya. Maragall, en un discurs a la Pedrera al gener afirmava: "A aquests polítics espanyols els hauríem de dir: "Si quiere usted ver cara a cara lo que es un nacionalista de verdad, mírese cada mañana en el espejo". Aquest és un altre dels elements essencials del diàleg mantingut entre Catalunya i Espanya. Des de la transició i des dels grans partits nacionals, s'ha demonitzat sistemàticament el terme "nacionalisme" i s'ha considerat negativament tot nacionalisme i, precisament aquest estat de sospita i de desconfiança provoca que els governs nacionalistes perifèrics es converteixin en un problema per a l'Estat. Els nacionalistes sense Estat veuen amb resignació i també amb impotència com un nacionalista amb Estat esdevé, automàticament, un bon patriota, mentre que el patriota d'una nació sense Estat s'ha de veure condemnat a ser un nacionalista exacerbat. Aquest fenomen ha estat analitzat per Michael Billing, als Estats Units i l'ha definit com a "nacionalisme banal", el fet que hi hagi un efecte d'invisibilització de l'Estat en relació al seu propi nacionalisme. Aquest fet palpable és el que fa que la premsa central pugui ser tan sensible als excessos nacionalistes de les nacionalitats perifèriques a Espanya mentre que no s'immuta amb un discurs elevadament patriòtic de Bush, Blair o Chirac o veu amb bons ulls l'ondeig d'una bandera espanyola de dimensions semblants a les d'una pista de tennis, i, per contra, no admeti les estelades i les titlli d'inconstitucionals.

6. Abans de l'Estatut de Catalunya, el Pla Ibarretxe

El febrer de 2005 l'atenció, tanmateix, no estava posada en l'Estatut català, que monopolitzaria el discurs polític cap a finals d'any, sinó que hi havia un estat de vistes a la immediata arribada del Pla Ibarretxe al Congrés dels Diputats, el qual no seria admès a tràmit en el seu debat a la totalitat al febrer. Des de Catalunya, Maragall va voler separar l'Estatut català del procés basc, probablement per una raó estratègica que no perjudiqués la criatura catalana. Malgrat que Maragall havia afirmat davant Ibarretxe, el juny de 2004, que els objectius de Catalunya eren els mateixos del País Basc, el president no estava d'acord en el significat i en el camí triat. Al significat perquè era una proposta que significava girar-se d'esquena a Espanya: els bascos miraven per ells tan sols i al camí, al procediment, perquè no havia cercat consens: PP i PSOE n'havien quedat al marge. L'Estatut sortit del Parlament Basc era acusat de dividir la societat i és que el problema era que el govern basc plantejava una ruptura del model autonomista usant una fórmula molt similar a la que Catalunya havia intentat amb l'Estatut de 1932, el de Núria, en el qual s'hi declarava "estat lliure associat".

Ibarretxe, el lehendakari basc, usava la promesa de Zapatero de recolzar l'Estatut català sortit del Parlament per comparar-la amb el seu pla sobiranista i treure'n arguments a favor: "No contemplo un rechazo del Gobierno a la propuesta de reforma del Estatuto que salga del Parlamento vasco cuando el presidente del Gobierno socialista ha mostrado su respeto a lo que se decida en Cataluña". Tanmateix, cal mirar el rerefons d'aquesta sentència, i és que, a part de referir-se al compromís de Zapatero amb els catalans, Ibarretxe era sabedor que el president del PNB, Josu Jon Imaz manté una relació estreta amb Maragall. D'una manera o altra, el PNB ha de cercar una via de sortida al pla Ibarretxe, la qual pot ser una reforma de l'Estatut de Catalunya de grans magnituds que esdevingui un punt de referència. Cap observador obvia que Maragall no només ambiciona a reformar l'Estatut català sinó que pretén abordar una reforma de la Constitució que doni a Catalunya i a Euskadi el tractament de nacionalitats que pugui donar una sortida al Pla Ibarretxe. Maragall creu que d'aquesta manera, es podrà resoldre, amb una sola jugada, les reivindicacions nacionalistes catalanes i basques i, d'aquesta manera, desestabilitzar el terrorisme d'ETA. D'una manera o altra, això es demostrà clarament el 2006, en l'anunci de l'alto al foc d'ETA tres dies després de l'aprovació de l'Estatut a la Comissió Constitucional del Congrés.

En qualsevol cas, un cop l'efecte Pla Ibarretxe hagué passat, l'atenció se centrà en els catalans i aquí a Catalunya es comença a tenir la sensació que el temut anticatalanisme comença a arrelar altre cop. És tradició del centre d'Espanya de malfiar-se més de Catalunya que no pas del País Basc, és a dir, existeix en molt més grau l'anticatalanisme que no pas l'antibasquisme. Els motius radiquen en el pes específic de Catalunya a nivell poblacional, en la importància de l'economia catalana en el conjunt de l'Estat, l'autonomia política i, en l'etapa contemporània, perquè els resultats de Catalunya acaben sent reclamats per les altres comunitats. Catalunya ha estat el motor de les transformacions de l'estructura de l'Estat, per això i perquè Barcelona és l'única ciutat espanyola que es pot convertir en capital, que pot fer ombra a Madrid, que té una força internacional equiparable a Madrid, excepte en l'àmbit administratiu, no es veuen amb bons ulls les demandes catalanes.

7. Crítiques a l'Estatut i defensa des de Catalunya

Ara per ara, i durant tot el procés estatutari, la crítica més aferrissada que es fa a l'Estatut, ara en procés d'elaboració de la ponència, és que no interessa a la gent. És cert que l'Estatut no constituïa una prioritat de les preocupacions dels catalans, perquè en una societat democràtica que veu que de tant en tant els polítics van canviant i poden escollir-los cada quatre anys, allò que realment preocupà el ciutadà és la seguretat, la hipoteca, les cues a la sanitat pública, les places escolars, la precarietat laboral, el funcionament de l'economia. Tot això s'afronta des dels pressupostos de l'Estat i la Generalitat i, pel que diuen les enquestes, un 63% dels catalans confien més en una decisió presa des del govern de Catalunya que no pas en una decisió presa a Madrid.

A més, l'estratègia antiestatutària s'endevina amb altres arguments més subtils: acusar Catalunya de mirar-se el melic, de tapar-se les vergonyes polítiques amb l'excusa de redactar l'Estatut, de no saber modernitzar el país i de recórrer a la queixa i el greuge. La qüestió és com modernitzar el país si, atenent a l'interès general, motiu pel qual es justifica la conveniència d'un Estatut que accepti tot el país, les inversions a Catalunya són, per un sector de la població catalana, insuficients. Ara bé, i quant al primer concepte, fóra bo intentar que en usar "interès general", s'inclogués tot el territori, inclosa Catalunya, perquè precisament aquest interès, "el general, el de tots", és el que no beneficia Catalunya. Ras i curt: Per què l'interès general va contra l'interès de Catalunya? Contradicció que cap govern a Madrid, segons els nacionalistes, no ha explicat i encara els revifa més.

En aquest sentit, i durant aquestes dates, un seguit d'experts catalans estudien els indicadors econòmics, socials i culturals i arriben a la conclusió que després de 25 anys d'autonomia, no s'ha avançat tot el que s'hauria d'haver avançat per causa, segons aquests experts, de la dependència d'Espanya. I argumenten que les inversions de l'Estat a Catalunya mai no es fan tenint en compte criteris d'eficiència o d'economia, sinó a criteris polítics, la qual cosa deriva en un model radial d'infrastructures, solemnitzat al quilòmetre zero de la Plaça del Sol, que, malgrat estar criticat abastament a Europa, va connectant totes les capitals de província amb la capital, sense que aquests punts es relacionin entre si. I es mostra la llista: en xarxa ferroviària, les inversions no es destinen a construir un arc mediterrani que arribi a França o una connexió de Catalunya amb el País Basc, les zones industrials més importants d'Espanya. El mateix interès

general que s'ha esmentat al paràgraf anterior és el que faria que es creés una zona a Catalunya que propiciaria la Revolució del Coneixement. Al capdavall, si aquí és on s'inicià la Revolució Industrial, també és més fàcil que s'esdevingui la Revolució del Coneixement. I tot Espanya se'n beneficiaria, perquè a través dels fons de compensació els arribarien recursos econòmics. Tanmateix, la realitat és ben diferent, i és que encara estem en l'etapa en què, des d'Espanya, se celebren els fracassos catalans com si ho fossin d'un rival però alhora, quan s'ha de parlar de números, reivindiquen que Catalunya és Espanya.

Malgrat que des de Catalunya es diu que precisament l'Estatut és l'instrument que permetrà aconsellir totes aquestes millores, mitjançant una descentralització que afavorirà el principi de subsidarietat, la població no ho veu pas així, és un esforç massa gran entendre-ho, i tampoc no es veu la relació directa entre millores i un nou Estatut en el qual un dels debats més actius consisteix contínuament a discutir si Catalunya és o no una nació. D'altra banda, però, aquestes mateixes enquestes donaven un alt índex d'acceptació a fórmules com ara 'Catalunya necessita millorar el finançament'. En aquest sentit, Maragall, i davant dels diputats del Parlament, afirmà: "No facin cas dels savis que diuen que l'Estatut no interessa al poble. No és cert. Si no interessa és perquè no s'explica, i sobretot perquè, a aquests savis, els encanta que no interessi i fan la seva feina a consciència". I des de Catalunya es torna a usar l'argument a la inversa: tres quartes parts de la població espanyola reconeix en les enquestes que no coneix la Constitució i, malgrat això, és esgrimida com a arma: el mateix resultat hauria aparegut si se'ls hagués preguntat pels seus problemes als espanyols que van viure l'elaboració de la Carta Magna.

Els ajuntaments, encapçalats per Celestino Corbacho, no estan, a la vegada contents amb el caire que està prenent l'Estatut, com ho fa palès la manifestació de vint alcaldes metropolitants, del PSC, al juliol en contra d'un Estatut que no reforça el poder local. No és només això. No és només el paper que l'Estatut pot atorgar al poder municipal. El discurs metropolità del PSC és un discurs social i municipal i força contrari a qualsevol apunt identitari, precisament allò que està impulsant el PSC des de dalt. Els alcaldes metropolitants viuen bàsicament del vot socialista de la branca espanyolista del PSC, no pas de la catalanista, i per això han d'oferir la visió contrària al catalanisme i la defensa de la identitat espanyola. Això denota, d'altra banda, i no menys important, el grau de centralisme que impera també a Catalunya on el poder es concentra a la Generalitat amb l'excusa que cal lluitar contra l'opressió de l'Estat. Però això perjudica l'eficiència i l'eficàcia dels ajuntaments que són, abans de tot, la primera instància a la

qual es dirigeix un ciutadà quan té problemes.

Però a Catalunya les crítiques no només es dirigeixen a l'Estatut sinó a la situació política general. A grans trets, es critica que un membre del govern vagi a resoldre un problema d'Estat, el terrorisme, que porta 40 anys fent mal a Espanya i quan no, el rampell parlamentari del 3%, per no parlar de la crisi diplomàtica i religiosa de la corona d'espines, quan a Catalunya, precisament, es reclama un respecte pels símbols de la regió. No s'entén, comenten els analistes, com en un període en el qual s'està posant a prova la maduresa del país, en reclamar major autogovern, es mostra la feblesa i la poca capacitat d'assentament dels polítics catalans.

A més a més, es critica la poc activitat parlamentària a Catalunya. I aquí vénen les acusacions mútues, perquè malgrat que Joaquim Nadal afirma que "El Govern no participarà en cap concurs per veure qui fa més lleis i que la bondat d'un govern no es mira pel nombre de normes, sinó per la seva qualitat i eficàcia", el Govern poc després filtra una relació de més de 40 projectes de llei que anaven a ser enviats al Parlament els mesos següents per desempallegar-se de l'estigma de la paràlisi de govern. Ara bé, tan sols 17 lleis en un any i mig, de les quals solament dues procedeixen de projectes enviats directament pel Govern denoten la falta d'iniciativa, no només del Govern, sinó de la cambra en general, incloent també CiU i el PP, que, segons els comentaristes més crítics "porten a la pràctica una vaga d'iniciatives parlamentàries de l'oposició per posar en evidència que, sense elles, les sessions plenàries del Parlament estan buides de contingut i els diputats fan la migdiada". És evident, doncs, que la falta de productivitat legislativa no pot ésser justificada per la redacció de l'Estatut, que només concentra les energies de 20 dels 135 diputats que es troben a la ponència.

I la problemàtica social. Durant la festa de la Patum de Berga va tenir lloc la mort d'un noi en una baralla al final d'un concert convocat per entitats independentistes. Uns quants nois del poble, coneguts pels mals modals i vestits amb samarretes amb els símbols nacionals: toros i banderes d'Espanya, van apunyalar un noi amb arma blanca. Malgrat que des de la Conselleria d'Interior Montserrat Tura va desmentir qualsevol motivació política, es pot entreveure la realitat social que comenten els berguedans: Aquest és un conflicte llunyà, entre els habitants catalans de moltes generacions que viuen a Berga i els fills d'immigrants, que intenten demostrar que també són del poble. I aquí és on ve l'altra part de l'enfrontament entre Catalunya i Espanya, el més dramàtic, segurament, quan es fa la constatació que mentre l'independentisme català és,

en general pacífic, ecologista, de caire més aviat "hippie", el nacionalime espanyolista troba les seves arrels a l'extrema dreta, acompanyada de simbologia nazi. I quan la tercera generació d'immigrants es troba en una terra on no poden fer realitat el somni català i això es barreja amb la ignorància, s'enfronta amb l'element més català que hi hagi: els independentistes.

8. Parada Estatutària l'estiu de 2005 i el "setembre d'infart" de 2005

Al juny, en només tres setmanes i amb les eleccions gallegues en l'endemig, els populars secunden tres manifestacions contra el Govern i les seves actuacions: una amb la AVT (Associació de Víctimes del Terrorisme), contra el diàleg del govern amb la banda terrorista ETA, una altra a favor de la Família i contra el Matrimoni Homosexual i la tercera, ja esmentada anteriorment, contra la devolució dels papers de Salamanca. Des d'alguns sectors s'oposen a aquesta pràctica, que, tot i ser totalment legítima, revifa la confrontació i minva el diàleg. Tot i que, d'ençà les primeres convocatòries fins ara la societat espanyola ja s'hi ha acostumat, els crítics contra els populars els acusen de manllevar una tradició política a Espanya en què, a part de contra el terrorisme, no es convocaven manifestacions des dels aldarulls ultres contra Gutiérrez Mellado i Suárez. Tanmateix, el problema segons aquests sectors encara és més greu quan des d'aquestes manifestacions, recolzades pels populars, es fan proclames com "Hay que acabar con los nacionalismos", "Zapatero, cabrón, no te quieren ni en León" ,"Carod, cabronazo, baja tú a por los legajos", "Catalanes, ladrones y manipuladores = Castilla y León expoliada", o d'altres com "los chantajistas de Cataluña", "mamarrachos" en referència als líders catalans, o fins i tot l'edició de cartells amb les fotografies de Zapatero, Carod, Jesús Caldera o Carmen Calvo amb un "Se busca", per no citar les consignes de "Carod, al paredón". Per alguns analistes el problema no és tant la pancarta en si sinó el portador de la pancarta, un jubilat espanyol representant de "l'Espanya profunda." Malgrat que Pasqual Maragall demana que el PP s'excusi per les pancartes anticatalanes, Ángel Acebes es limita a reprovar-les i Rajoy addueix que Carod "fa coses pitjors".

El debat de l'Estat de la Nació del 2005 no només va marcar el dibuix de dues Espanyes diferents: la catastrofista del PP i la de Espanya sobre rodes del PSOE, amb la constatació que el primer debat sobre l'estat de la nació és sempre molt més fàcil per al govern perquè encara és complicat per a l'oposició reprotxar al govern incompliments que alertin l'opinió pública sinó que també, en produir-se amb les eleccions gallegues a tan sols un mes de distància, hi havia en joc la credibilitat dels líders màxims dels partits: PP i PSOE, és a dir, Mariano Rajoy i Zapatero, que, alhora, es traduïa en la defensa d'un model de país o d'un altre. Els analistes més conspicus afirmaven que si Mariano Rajoy perdia al juny, deixaria el partit i el PP buscaria un nou líder en un congrés extraordinari a la tardor. Ara bé, l'efecte ZP és també volàtil, recorden uns altres, i si Zapatero no guanya a Galícia, els barons socialistes, preocupats per les

municipals i autonòmiques del 2007, li donarien poc marge a Rodríguez Zapatero per continuar amb uns pactes amb republicans catalans que són perillosos per aquests comicis. Total, faves comptades: Els populars creuen que l'Estatut és la fruita sucosa de la legislatura al seu favor i els socialistes es veuen recolzats per les enquestes.

És innegable que Zapatero exercí un paper essencial durant la reforma estatutària amb les reunions que convocava amb Maragall que fins i tot obligaren el president a excusar-se la cerimònia de graduació de la nova promoció dels Mossos d'Esquadra. Per alguns sectors, la posició del PSOE era pètria, la posició típica de qui sap que té la força però intenta menystenir de quin costat està la raó. Efectes d'aquestes reunions es notaren el 20 de juny, quan després d'una reunió amb Zapatero, el PSC intentà eliminar el blindatge de competències, començava la frenada lenta per part de l'aparell del PSC. I mentrestant, l'estratègia de CiU es reduïa a anar pujant el llistó de competències, a fer un Estatut de màxims, allò que més tard batejaren com "l'horitzó de Catalunya", que després l'únic que va provocar va ser la marxa d'ERC d'un projecte que sortí de Madrid diferent del del 30 de setembre i la incomprensió de la població de Catalunya per l'aprovació d'un Estatut que, a més de ser criticat per tots els cantons, fixava uns límits que els diputats del Parlament de Catalunya ja sabien no es podrien acomplir. Si el llistó no arribava on CiU volia es produïa un enfrontament entre el PSC i el PSOE. L'exemple més evident: els drets històrics. El PSOE diu que tot allò que es consideri abans de la Constitució, no hi té cabuda. Manuela de Madre advoca per no mirar el passat i ERC es posa de la banda de CiU en una reivindicació que segons Jaume Bosch, d'ICV, no feia en les propostes d'Estatut. L'Estatut està a punt de fracassar, doncs, però això ja va bé als partits polítics. Tot el mes d'agost parlant de l'Estatut mentre el Consell Consultiu fa la seva feina i van guanyant protagonisme en sortir dia a dia al diari. El PSOE encara respira un bri d'esperança: millor que l'Estatut fracassi a Catalunya que arribi un text-bomba al Congrés.

D'altra banda, a Catalunya la societat civil i la societat política estan d'acord en el procés estatutari però no hi ha cap símptoma de mobilització social. La raó rau que l'Estatut és un procés molt feixuc, llarg, complex i la falta de consens desmotiva la societat envers un projecte que no compta ni amb el suport dels propis polítics, i, per tant, no arriba al gruix de la població. El mes de juliol, justament quan es produeix la discussió pels drets històrics, es fa visible un cansament social que fan conèixer els comentaristes, d'una banda, i Joan Rosell, de l'altra, president de Foment del Treball i és que com a empresari sap que el clima anticatalà perjudica

la penetració en el mercat espanyol dels productes catalans.

L'Institut d'Estudis Econòmics de Catalunya, organisme vinculat a la Generalitat però amb teòrica independència, elabora un dictamen sobre la constitucionalitat de la nova llei de lleis catalana. Enric Fossas, el seu sotsdirector, dimiteix abans de fer-se públic el dictamen i el director de l'organisme, Carles Vives Pi-Sunyer dóna a conèixer una discrepància que afavoreix els nacionalistes: el dret a l'autodeterminació, ja que, essent un dret de la democràcia, també pot ser constitucional. El problema és que, si tot cap a la Constitució, la qüestió és saber qui ha de forçar per facilitar l'encaix: o Catalunya o Espanya.

Per la seva banda, dins el PP tenen lloc les primeres discrepàncies, arran de la dissidència de Piqué en afirmar que Acebes i Zaplana representen el passat, afirmacions que després va retirar a la COPE. Però l'anàlisi és més profunda i és que el que passa és que Piqué tenia expectatives que quan Rajoy fou elegit successor a la direcció del PP en retirar-se Aznar, en mostrar-se el de Pontevedra com un líder pacient i dialogant, seria més influenciable a idees més properes a les centristes. L'11-M ho capgirà tot, i significà l'ocupació de dos dels llocs més importants del Parlament per part d'Acebes, el ministre ressentit per la tragèdia però recolzat per la militància i Zaplana, un altre pes pesat de l'aparell popular. Malgrat que Piqué intentà endevinar en aquesta elecció una maniobra de Rajoy fer tal d'evitar fractures internes en un moment delicat, cregué que Rajoy podria imposar un nou estil i uns missatges de caire centrista. Tanmateix, la marxa del govern Zapatero demostrà, a parer de bona part de l'oposició, just el contrari.

Més endavant, el Consell Consultiu, un organisme gairebé desconegut per tota la ciutadania i que va viure uns dies de glòria amb l'Estatut, afirma que hi ha uns quants punts inconstitucionals i torna un altre període d'esmenes. Ara bé, CiU diu que només acatarà aquells que s'hagin aprovat amb el suport de tots els membres. Un mes de feina polit. Només faltava un atac als organismes tradicionals espanyols perquè l'ambient s'enrarís encara més. I es consumà amb l'OPA de Gas Natural sobre Endesa. Gas Natural, la companyia accionista majoritària de la qual és La Caixa -que no sobrepassa el 5%-. Deixant de banda els termes econòmics, a nivell ideològic aquesta operació es resumeix de la següent manera: una empresa catalana, amb seu i direcció a Catalunya, pretén comprar una empresa amb seu a Madrid i direcció anomenada per José María Aznar, en Manuel Pizarro, amb la consegüent revolta a Madrid. L'operació

s'havia intentat abans, amb el govern del PP, però aquest l'havia frenat en sec. Malgrat que cal discutir en termes estrictament econòmics, les possibilitats reals d'una opa d'aquestes característiques de reeixir, hi havia un motiu de fons per als sectors catalanistes: i és que el que es defensava era l'espanyolitat d'Endesa, malgrat que La Caixa no sigui una empresa estrangera i s'estigui ampliant a la Península. El mercat espanyol també el formen els catalans; tanmateix, nosaltres no hi podem intervenir, es lamenten els catalans.

Al comitè federal del PSOE, el 3 de setembre, Zapatero adverteix contra aventures "insolidàries" i Manuela de Madre, el prototipus de negociadora que a Catalunya és la que manté els límits pactats pels PSC i esdevé a Madrid la defensora més aferrissada de l'Estatut, espeta: ¿Per què quan Ibarra defensa Extremadura és socialista i quan Maragall defensa Catalunya és nacionalista?" Manuela de Madre afirma a Catalunya que els seus són els obrers i treballadors espanyols que van venir a treballar, com els seus pares, als anys 60: "se ha atendido más a las murallas medievales que al sudor obrero", però quan arriba a Madrid defensa els catalans tots com una comunitat igual i conjunta.

I ara sorgeixen els pitjors presagis, perquè si al Parlament la proposta del nou Estatut no es votada per la majoria de dos terços, Catalunya viuria el pitjor dels seus fracassos polítics en segles, perquè les causes del desencís no vindrien de fora, per la repressió d'un exèrcit, sinó per causa dels mateixos polítics catalans. Ara bé, també té especial importància, ara per ara, el fet que si no hi ha Estatut, potser serà Maragall qui tindrà menys culpa que ningú, perquè és qui, de fet ha demostrat major voluntat d'acord. Però la responsabilitat serà seva. D'altra banda, però, Maragall és conscient que si s'aprova l'Estatut al Parlament les relacions amb el PSC es deterioraran perquè per arribar a un acord amb CiU s'assolirà, com a mínim, un punt mig entre els socialistes i els convergents, i en Montilla, que retorna d'un viatge dels EUA pels maldecaps estatutaris, ja ha assegurat i reassegurat que els límits són els que imposa el PSC i que són el límit de la Constitució. La pregunta és: Què passara amb el PSC quan el PSOE plantegi una esmena restrictiva? La direcció socialista té molt clar que en cap cas l'Estatut ha d'esdevenir motiu de dissensió al partit. I si el PSC necessita un Estatut que no aixequi els ànims a Madrid, just el contrari necessita CiU.

El dia 22 de setembre es fa públic que Artur Mas i el president Zapatero han mantingut una reunió secreta. Fins a l'últim moment es va mantenir la tensió sobre el sí o el no de CiU, quan

Esquerra ja havia dit que sí a l'Estatut que proposava el PSC. Finalment, s'accepten les demandes de la federació catalanista. CiU ha assolit protagonisme amb el text i sap que ara el PSOE haurà d'agafar les tisores.

9. Dinàmica de partits durant el procés de la negociació estatutària al Parlament de Catalunya

Una primera observació que es fa evident és que, malgrat les dissensions en tots els àmbits quant a la reforma estatutària, "ningú vol trencar els plats" i és que fins i tot el PP, malgrat que abjurin dels continguts elaborats per la ponència parlamentària, tenen molt clar que no seran ells els que surtin de l'idíl·lic fals consens. Que el trenquin uns altres. Temen que el preu polític a pagar per dir obertament allò que pensen sigui inassumible per qui vulgui seguir fent política a Catalunya. Piqué, per exemple, sortí d'una reunió amb Maragall dient que li havia plantejat els 'obstacles' molt importants que existien per aconseguir un acord i i li havia expressat els seus dubtes sobre el rigor jurídic de la proposta, però que el seu grup seguiria en la ponència. En privat, però, dirigents del PP van molt més lluny: parlen de 'catàstrofe' i de 'disbarat jurídic i polític' quan es refereixen al que porta entre mans la ponència parlamentària.

Iniciativa, sempre del costat dels socialistes, té un paper més important en els primers mesos d'elaboració, on influeix molt en la redacció malgrat que després no se li reconegui un paper específic malgrat "estar-hi". Potser la part que van reivindicar va ser el capítol de drets i deures, que no volien, en cap cas, que es modifiqués. El seu vot favorable a l'Estatut era gairebé segur, com també ho era el suport d'Izquierda Unida al Congrés, amb Gaspar Llamazares al capdavant.

El paper que exerceix ERC és un dels més interessants i, alhora, el que li deixa un marge d'actuació més petit. En termes generals, el que pretenia amb l'Estatut era fer costat al PSC, però intentant aixecar el llistó de l'autogovern, especialment quant al finançament. És a dir, ERC havia d'aconseguir un text que incomodés el PP, que descol·loqués CiU, que pogués assumir el PSC i que deixés clar el seu protagonisme, és a dir, uns objectius pràcticament impossibles d'acomplir alhora. Durant la negociació al Parlament de Catalunya, l'estratègia d'ERC consisteix a fer l'abraçada de l'ós a CiU i incoporar-lo a la reforma de l'Estatut i el nou finançament. És evident que ERC està obligada a ser ambiciosa, però un fracàs de l'Estatut suposaria trencar la seva primera experiència seriosa de govern.

Carod pretén aconseguir l'espai electoral de la federació nacionalista. Per aquesta raó, seria un greu error que Mas donés suport afirmativament a Carod en totes les qüestions transcendents

de l'Estatut i la intenti acostar a punts que el PSC no assumiria: els drets històrics, el concert econòmic, la qual cosa provoca la parada estatutària l'estiu de 2005 amb la pregunta si "hi haurà Estatut" per motiu dels drets històrics i és que CiU juga amb l'ambigüitat. El líder de CiU, Artur Mas, necessita que Maragall li entregui un triomf important tant en la reforma de l'Estatut com en el nou model de finançament perquè pugui recolzar-los. No es fàcil perquè es un delicat equilibri entre els cinc grans partits de la Cambra Catalana i sobretot amb el PSOE. Artur Mas sembla més disposat a acceptar un acord, conscient segurament que, si hi ha negativa per part de la federació catalanista, ell hauria de convertir aquesta negativa en un èxit polític i que l'alternativa seria la convocatòria d'eleccions anticipades, però plantejades en una dura confrontació per a desgastar a CiU com la formació que ha impedit l'oportunitat històrica per a que Catalunya aconsegueixi un avenç important en autogovern i finançament que, sàviament des del PSOE s'oferiria, un petit avenç per demostrar que hi ha alguna cosa més i que val la pena votar l'Estatut. Quan CiU arriba a les portes del Ple del Parlament, després d'un any i mig de treballs, sap que no recolzar l'Estatut és fer el "harakiri" al partit, però necessita d'arguments sòlids per demostrar que l'Estatut és de màxims. Ja des de mitjans de juliol, i a pesar de la mala direcció de l'Estatut, s'apuntava que la federació catalanista no votaria "no" a l'Estatut per un motiu estratègic: les pròximes eleccions catalanes, les segones amb Mas de candidat. Si CiU bloquegés l'Estatut, amb ERC recolzant-lo, s'obligaria a una campanya electoral d'alta intensitat nacionalista amb un candidat a la presidència de la Generalitat dedicat exclusivament a la denúncia de la tibiesa i el poc esperit reivindicatiu de país de la resta de partits, especialment ERC i el PSC. Ara bé, CiU sap molt bé que aquesta seria una campanya que funcionaria els anys 80 amb Pujol com a president, però que no fructificaria amb Mas, un candidat sense antecedents simbòlics com la lluita del franquisme del patriarca i, alhora, amb l'existència d'una ciutadania allunyada de plantejaments nacionalistes i amb els ulls posats en el desastre del Carmel. És evident que aquesta opció no interessaria Mas. El que és un fet és que, a hores d'ara i amb la negociació estatutària, CiU no ha après, segons alguns comentaristes, a fer d'oposició, la qual cosa és normal després de 23 anys de govern ininterromputs. Alguns analistes diuen que Mas i Duran són presoners d'allò que s'anomena *barrufet empipat*, consistent en una antipatia constant, accions improductives i contraproduents (com la filtració del document sobre els Mossos d'Esquadra) i por a fixar noves posicions, allò que alguns identifiquen com el *gen convergent* i sabent que, en qualsevol cas, CiU ho té molt bé per iniciar una política d'oposició serena amb la poca estabilitat i desgovern del tripartit en alguns departaments.

L'ESTATUT I EL QUART PODER

La millor campanya de Mas seria, sens dubte, aquella que posés èmfasi en el desgovern i els punts negres de la gestió del tripartit, que compta amb diversos beneficis: afavoreix la figura de Mas com a home de govern amb experiència, atrau el vot dels electors descontents amb el govern de Maragall i alhora llança un missatge de centralisme que impediria Piqué de guanyar vots en CiU. Evidentment, el problema que tindria lloc és que ERC agafaria tota la retòrica nacionalista, amb la contradicció que, malgrat haver rebutjat l'Estatut, continua recolzant Zapatero al Parlament i li impediria iniciar una campanya molt populista que li donà bons resultats el 2003.

Nogensmenys, el principal enemic de CiU no és, com es pot pensar, el PSC o el PP, sinó ERC, que la va deixar sense la Generalitat. CiU ha de hagut de mesurar molt bé els temps i els passos perquè pretendre lluitar amb ERC per l'electorat és una tasca força difícil. La radicalització només aconsegueix allunyar Mas de la centralitat, que és la base del seu electorat, i beneficia el seu rival, que aconsegueix la respectabilitat d'un partit coherent que ajuda a la governabilitat i que li pot permetre incremenar les seves expectatvives electorals. La consolidació del tripartit significaria que, durant un parell de legislatures, com a mínim, CiU no tingués possibilitats de recuperar el poder. El passaport per a aquesta victòria és la reforma de l'Estatut i el nou finançament. A Maragall i a Carod, per raons distintes, els interessa que s'aprovi i comptar, en el primer tema, amb el recolzament de la federació. El president de la Generalitat sap que com més fraccionat estigui l'electorat nacionalista millor li anirà a ell en les urnes. Per la seva part, el líder de ERC vol substituir a Maragall al Palau i derrotar CiU a les urnes. Ara bé, en aquest estat de coses, no es pot oblidar que, si bé és molt poc probable un pacte de tomba de l'Estatut per part de CiU i ERC això, condueix, irremeiablement, a un possible èxit de Zapatero amb l'Estatut, i, en conseqüència, del PSC.

Fins a l'últim moment el 30 de setembre, la federació no donà el vistiplau a l'acord, reclamant protagonisme a Maragall però exasperant alhora la societat catalana, que veia que estava fent el ridícul davant d'Espanya, sense mostrar el consens necessari que necessita una reforma d'aquestes característiques. Ara bé, els motius de fons de la reticència convergents són clars: un sistema financer just, transparent, federal, bo per als interessos del país, amb CiU a la oposició no és el somni d'Artur Mas però, en sentit de país, CiU sap que s'ha d'aprofitar no només l'actual majoria al govern espanyol per abordar amb èxit una reforma d'aquestes característiques sinó també el compromís de Zapatero amb la proposta. En aquest punt, CiU es

debatia entre el sentit de país i els beneficis partidistes. Mas sap molt bé que és poc probable que a Espanya hi torni a haver un altre cop un Govern tan receptiu a les demandes de les autonomies i també sap que els seus antics socis de Govern, Acebes i Zaplana, si tornen a la Moncloa, no accediran a les peticions catalanes.

Des del PSC es fa èmfasi en la suposada incongruència de l'actitud convergent pel fet que, el 2001, i de mà d'Aznar, pactà un sistema de finançament força més rebaixat que no pas el que ara es planteja des de Catalunya, que va ser conduït per Zaplana i que va obtenir l'aprovació d'Ibarra i Bono. I els socialistes ho exemplifiquen: CiU diu no a una agència tributària consorciada quan el juny del 2000, afirmava "Si la condició imposada fos que en lloc del trapàs de l'Agència tributària a la Generalitat es comencés per un consorci (...) podríem acabar cedint". Se'ls recrimina, a més, que els convergents enviessin propaganda amb motiu del nou finançament que, segons el Govern, enterrava el dèficit català per 20 anys. Els fulls publicitaris que arribaren a les llars catalanes explicaven allò de l'equació + Per a Catalunya = + Per a tu, on s'assegurava que es rebrien inversions per valor de 85.000 milions de pessetes. Al final, aquesta xifra, segons les veus més crítiques, tan sols assolí els 30.000 milions.

Un altre dels partits amb marge més estret i en el qual els seus dirigents s'hi juguen el tipus és el PSOE i el PSC. Qualsevol observador podia advertir que Pasqual Maragall anava per davant dels límits marcats pel seu partit, una actitud gens inèdita en el president, però malgrat que pogués ser considerat un destorb per l'aparell del partit socialista, sobretot pel PSC, a aquest ja el beneficiava un president catalanista, d'aquells amb la senyera a la mà, per mostrar la seva catalanitat. El PSC, escindit en l'ànima catalanista i la "metropolitana" es fusionà amb el PSOE en el pacte d'abril de 1976, per evitar la confrontació entre habitants catalans, tots socialistes, però més o menys catalanistes, que no es donava en la pràctica quotidiana de la convivència a Catalunya. Si l'objectiu de CiU era aconseguir un text que pogués incomodar el PSOE fins al punt que fos impossible d'assumir pels barons autonòmics, la tasca del PSC era acomodar l'Estatut en uns límits plausibles que admetés el PSOE i que no aparegués com a rebaixa de les pretensions catalanes. El sostre de la proposta de l'Estatut avança, en aquest sentit, gràcies al suport de la branca catalanista, amb Maragall al capdavant, mentre l'esforç d'encaix amb Madrid -govern i PSOE- el gestiona José Montilla. Miquel Iceta feia de pont entre les dues posicions. D'aquí se'n deriven els continus ponts aeris o les línies vermelles fixades pels socialistes del govern central. Des de CiU s'assegurava que l'únic que volia el PSC era un Estatut rebaixat, de

mínims, i Manuela de Madre, en el seu discurs com a portaveu del partit després de la votació parlamentària del 30 de setembre, afirmava que, malgrat la seva satisfacció, el text li semblava excessiu: les dificultats que ara trobarà l'Estatut a Madrid, va venir a dir, serien menors si el text acordat hagués recollit un tros més important de les esmenes presentades pel PSC i CiU no hagués estirat tant la corda i Pasqual Maragall no hagués concedit tant. Més endavant, el PSC recuperaria les esmenes no aprovades al Parlament a les Corts .

Ara bé, el president Zapatero s'hi juga molt també. Per a alguns analistes, durant el debat estatutari el problema el tenia el president Zapatero ja que estava atrapat entre les seves solemnes paraules i l'expectativa de millores en la societat catalana. En el moment que s'ha de començar a concretar, el problema el té el líder socialista, perquè és a la negociació de les aspiracions catalanes on es demostrarà la credibilitat del dirigent. El problema el té perquè fins i tot Carod reconeix que Zapatero és el primer president no nacionalista espanyol i els republicans tenen millor visió de Zapatero que no pas alguns dels seus companys que, malgrat pensar això, són els que el voten al Congrés. Zapatero, quant a aquest apunt, sap molt bé que no traurà rèdit electoral de mostrar l'avinença amb un partit que, reclamant la independència de Catalunya, posa en perill el seu càrrec, és a dir, que no en treu profit de les bones relacions entre un partit que defensa Espanya i un que la pretén disgregar. Zapatero sap que la solució és l'Estatut i si aconsegueix que s'aprovi sense dissensions al seu partit, sense que l'acusin de "vendepatrias" i, de pas, manté l'amistat amb Carod, molt millor. Durant el transcurs de la negociació estatutària, però, Zapatero s'adonarà que el partit amb més representació, ja no parlamentària sinó d'influència per tots els anys que ha governat Catalunya, és CiU i també s'adonarà que el PP tindrà menys arguments per acusar-lo de pactar amb un partit amb el qual ells ja havien establert pactes, amb un partit més centrista, sense connotacions independentistes i ben avingut amb l'empresariat català, que amb ERC, que, pel fet de ser independentista, i si es queda fora del consens, transmetrà la imatge a Espanya que, "bueno, no hay para tanto si Esquerra dice que no". En aquest període de la negociació estatutària, Zapatero deixa dir a tothom malgrat que vagi tocant a l'ordre els barons territorials. És el concepte que anomenen "navegar entre dues aigües" en el sentit que al PSOE, i dintre fins i tot, del mateix govern, s'hi troben polítics com Montilla, que afirma que "Catalunya és una nació de nacions" i, al mateix temps, José Bono afirma que "l'única nació és Espanya". Ara bé, discretament va mantenint reunions amb Pasqual Maragall i amb Artur Mas i li planteja al primer que si vol que surti un Estatut amb el suport de CiU, ha de fer un sacrifici: dir que no es

presentarà a les eleccions. Maragall, però, de moment no ho accepta i reitera arreu que té moltes ganes de repetir mandat alhora que promet a CiU, al final de la negociació a Catalunya que, un cop aprovat l'Estatut, no es convocarien eleccions anticipades, que podrien ser aprofitades pels socialistes per augmentar el seu marge electoral capitalitzant l'èxit de la redacció de l'Estatut.

Per la seva banda, Montilla, la frontissa i l'interruptor de l'Estatut de Catalunya de mà del PSC, ha de recordar a Zapatero, segons els sectors més crítics, que Catalunya fou essencial per a la seva victòria del 14 de març i també ha de tenir en compte que cada cop més gent (elits i persones de carrer) són conscients que a Catalunya falten infraestructures, la sanitat no funciona, la investigació no arrenca i el fracàs escolar mostra unes xifres elevadíssimes. És a dir: Montilla ha de recordar al president que el victimisme català és en bona part justificat i que ha de respondre a aquestes demandes si realment vol preservar aquest espai electoral a Catalunya en les eleccions legislatives del 2008.

És en aquest sentit que l'ànima metropolitana socialista, en qualsevol cas, sap que és qüestió de temps que els votants socialistes del cinturó metropolità acabin preguntant a Montilla per què Catalunya perd, segons estudis fets a Catalunya, 450 euros cada segon. Montilla, per això, i potser pensant en el seu futur immediat, inicia accions per acontentar els catalans des del ministeri d'Indústria: L'autorització del domini .cat per a les pàgines d'Internet amb contingut català i l'esperonament del trasllat a Barcelona d'algun organisme ministerial, com la CMT (Comissió del Mercat de les Telecomunicacions) que aixeca molta polseguera a Madrid, on es parla de "desterrament", el seu president, Carlos Bustelo, qui dimiteix, amb aplaudiment d'Esperanza Aguirre i qualificació de "retrocés històric". De la mateixa manera, aquells dies també es parla del reordenament dels estudis universitaris per adaptar-los als estudis europeus i els experts a Madrid aposten per suprimir l'estudi de les filologies en llengües altres que no siguin l'espanyol per incloure-les en un segon cicle de Filologia Hispànica. De fet, i en una anàlisi més concreta, no es pot culpabilitzar els experts d'ofendre el català o discriminar-lo. El problema és que ells tan sols expressen allò que senten, i creuen que el català no és una llengua que hagi de ser equiparable al castellà. És un sentiment, igual que, al contrari, considerar el català com una llengua de primer ordre.

Per la seva banda, el PP, que sap que a Catalunya té un marge electoral molt petit, prefereix

cercar electorat entre els votants de la resta d'Estat i iniciar una oposició total contra la reforma estatutària. La seva estratègia, a banda de l'oposició radical, és el victimisme: es tracta de fomentar la imatge d'un govern sectari, que només satisfà les comunitats ideològicament afins, a les quals premia amb recursos financers addicionals. S'exemplifica clarament amb la presidenta de la Comunitat de Madrid, qui acusa el govern de marginar-la i a més "Gallardón se presta al juego" alhora que ha de suportar els greuges econòmics d'un govern que no inverteix a la comunitat de Madrid. El fet que des del PSOE no es contesti a la presidenta només revifa aquesta rivalitat i crea un estat de confrontació entre comunitats que es completa amb l'enemic, en aquest cas comú tant dels socialistes de Madrid com dels populars: Pasqual Maragall. El PP, al llarg de la ponència estatutària a Catalunya, va mantenir una posició discrepant elegant: sense provocar grans enfurismades ni reclamant grans titulars però, alhora, repetint i repetint que l'Estatut li semblava un nyap i que desbordava el text constitucional.

D'altra banda, el consens. Només per lògica democràtica, i en una societat de gairebé 30 anys després de l'aprovació de la Constitució, és molt poc probable que s'aprovi una llei que, encara que representi el marc d'elaboració de les altres i precisament perquè marca uns límits d'autogovern en els quals divergeixen, sigui aprovada alhora pel PP i per ERC. I d'això se'n deriva un altre fet: la inexistència, a mig termini, d'un consens entre els dos grans partits nacionals per desenvolupar el model territorial. El president Zapatero ha optat per entendre's només amb les parts afectades, és a dir, els partits catalans, encara que per a molts això signifiqui trencar l'esperit de la Constitució. Només el temps i l'alternança democràtica dels dos grans partits podran demostrar quin dels dos tenia raó quant al model territorial.

2. Negociació a Madrid

ABANS DEL DEBAT D'ADMISSIÓ A TRÀMIT

L'Estatut arriba a Madrid amb les urpes dels partits polítics ben enlaire, especialment les del PP i les del PSOE, que conjuminen alt graus d'escepticisme i recels envers un text que és criticat per totes bandes. Tanmateix, i abans d'analitzar el procés en general, cal saber quina és la sensació que del procés estatutari es té a la capital d'Espanya i a la resta del país.

Els espanyols, i també els catalans, no comprenen com després d'any i mig de treballs s'hagi hagut d'esperar fins el dia abans per aprovar la nova carta autonòmica catalana. Els polítics catalans són acusats d'haver fet un espectacle, d'haver desprestigiat les institucions, de no respectar lleialtats mútues. Creuen que tot aquest "garbuix" és fruit del compromís de Maragall, que havia adquirit el compromís de fer un Estatut, recolzat també per Zapatero, perquè creien que el PP tornaria a guanyar les eleccions i, d'aquesta manera, els podrien acusar de no aprovar-lo. També es creu que els partits nacionalistes, en especial CiU, a l'oposició, han afavorit un text de màxims, defensant el concert econòmic solidari, de manera que les rebaixes les facin després els socialistes al Congrés. Molts espanyols veuen en l'actitud de Zapatero la posició d'un líder feble, que diu que sí a tot i que li agrada fer el paper de polític bo mentre deixa la feina bruta pels altres. D'altra banda, i no només els catalans, han percebut que el PSC, en principi animat per la proposta, s'hi ha hagut d'afegir gairebé de forma obligatòria, assumint uns principis amb els quals no hi combregava i que bona part de l'electorat català, majoritàriament socialista però afí als plantejaments propugnats per la direcció del PSOE, tampoc no comparteix. El problema és que Maragall vol seguir essent president, argumenten alguns, i Mas hauria d'anar amb compte amb l'Estatut, adverteixen, perquè com aquest acabi essent un èxit del PSC, Maragall estarà al govern de la Generalitat durant dues legislatures més com a mínim i això suposaria el fracàs polític d'Artur Mas al capdavant de CiU.

2.1. El "soroll"

Un dels grans beneficiaris del "soroll" de la reforma estatutària és, sens dubte, el PP. La seva oposició taxativa al text, la virulència en definir l'Estatut com una reforma encoberta de la Constitució i, en bona mesura, la pressió dels mitjans afins al PP, creen un clima de crispació no insòlit a Catalunya que està detallat a les pàgines del redactat de les notícies. Ara bé, malgrat que l'aventatge electoral que tenia el PSOE queda delmat i la valoració del president del govern per l'electorat assoleix la puntuació més baixa durant tot el seu mandat, el líder del PP no veu reforçada la seva popularitat ja que ni el 40% de la població està d'acord amb la crispació i l'oposició taxativa que s'està creant. La qüestió que moltes persones es plantegen és si, en el cas que Catalunya hagués elaborat un Estatut menys ambiciós que el que s'aprovà el 30 de setembre, la reacció del PP hagués estat la mateixa. La sensació generalitzada és que sí, que allò que interessa en primera instància el PP és un element que permeti erosionar de manera clara el president Zapatero i no tant el contingut del text, que seria tan sols l'excusa per fer-ho. És a dir, el terme nació o el sistema de finançament no són el punt clau de l'estratègia del PP sinó la instrumentalització que se'n fa del text per desgastar el president.

D'altra banda, la pressió mediàtica és exemplar, perquè si bé els editorials i les notícies comentades són essencials per forjar l'opinió pública espanyola, no ho són menys les contínues intervencions dels anomenats "poders fàctics", que, actualment, són considerades com a tals les altres institucions de l'Estat, (judicatura, alts funcionaris...) la direcció dels quals està en mans de professionals nomenats pel PP i que, en virtut de la voluntat d'independència, continuen manant més enllà dels mandats electorals de quatre anys. En són exemple les intervencions del governador del Banc d'Espanya, Jaime Caruana; del president de la CEOE, Cuevas, del cap de l'Estat Major, Félix Sanz; del defensor del poble, Enrique Múgica... D'altra banda, els incessants articles a mitjans principalment afins al PP, principalment El Mundo, ABC i la Razón, són claus per desvetllar una consciència antiestatutària de grans magnituds.

Per bé que durant tota la reforma estatutària, Madrid apareix com el territori més refractari a les reformes estatutàries i a l'aprofundiment de l'Estat de les Autonomies, després de l'aprovació de l'Estatut a Catalunya, tant Castella Lleó com Castella-la Manxa, la Comunitat Valenciana, i fins i tot Andalusia, en procés d'elaboració d'un Estaut impulsat per Chaves que propugna denominar l'autonomia "realitat nacional", i segons les enquestes, es presenten com autonomies també

oposades completament al text estatutari. I és curiós, que tan sols vuit mesos abans, amb el Pla Ibarretxe, la reacció contra aquella proposta, molt més rupturista que no pas l'Estatut, no causés tant rebuig. Si al gener el 47% dels andalusos opinava que Espanya era un estat plurinacional, al setembre tan sols ho pensava un 31%. El projecte d'Estatut, doncs, va ser clau per causar tot aquest desencís en la població espanyola.

Sens dubte el discurs clarament anti-Estatut dels sectors més conservadors ha tingut molta influència en l'electorat, però no només en el del PP sinó en bona part del del PSOE, la qual cosa posa en greus dificultats tant Zapatero com Chaves. En qualsevol cas, no es pot oblidar pas que dins mateix del partit socialista, tant Bono com Ibarra, Guerra o Francisco Fernández, el president de la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, qui afirmava que només el preàmbul de l'Estatut li provocava urticària són també acèrrims detractors de la proposta. Aleshores, sorgeix la pregunta si serà necessari que perquè s'aprovi un Estatut fóra bo també el vot afirmatiu de la dreta, en aquests moments, un suport pràcticament impossible. En qualsevol cas, si això fos així, és a dir, si amb Zapatero al capdavant del govern no es pogués acometre la reforma del marc estatutari, els catalans s'haurien equivocat en pensar que només amb un govern amic a Madrid es podria tirar endavant una reforma d'aquestes característiques, la qual cosa hauria posat en evidència el fracàs de l'estratègia catalana.

2.2. El paper dels Partits Polítics

La societat catalana, i en part els polítics, creuen que si bé Zapatero ha d'exercir un paper essencial en la reforma de l'Estatut i que el president es juga un dels eixos de la seva acció de govern, és a dir, la d'aconseguir l'encaix de Catalunya amb Espanya i la d'acabar amb el terrorisme al País Basc, també és cert que el president necessita d'un electorat que no li donarà crèdit il·limitadament si es concedeixen privilegis a altres comunitats autònomes. D'altra banda, però, també s'esperona els partits nacionalistes catalans (CiU i ERC), que siguin molt conscients que s'ha d'anar a Madrid a negociar i que el text probablement sortirà sensiblement rebaixat però que això beneficiarà, a curt o llarg termini, l'estabilitat a Espanya. Per tant, la seva posició quant al procés estatutari serà essencial, de manera que s'ha de tenir molt en compte que cada pas en fals i l'excés de radicalització només tindrà un beneficiari que no interessa ni els socialistes ni els nacionalistes: el Partit Popular.

El PP es posiciona contra l'Estatut des d'un bon principi, la qual cosa es conjumina tant amb la seva convicció de no abordar reformes estatutàries de gran contingut com també en el ja esmentat desgast contra Zapatero. Malgrat que pugui representar una estratègia beneficiària a curt termini, aquesta posició aïlla els populars al Congrés dels Diputats atès que cap partit nacionalista podria cercar pactes de governabilitat amb els conservadors sabent que aquest no cedirà en les peticions més autonomistes. En conseqüència, el PP necessita una majoria absoluta difícil d'assolir a hores d'ara que, de fet, ja l'ha allunyat de la presidència a algunes comunitats autònomes, com a Aragó, Cantàbria, Galícia, les Canàries i, temporalment, a les Balears. Tot i que després els populars acusin els socialistes de governar gràcies al suport de "minories radicals", el fet és que la democràcia no només significa que, en primera instància, hagi de governar el partit més votat, sinó que poden i han de ser possibles un seguit de pactes entre les diverses formacions polítiques que permetin altres formes de govern, per regenerar la vida política i cercar vies d'acció de govern més eficaces i que acontentin altres sectors de la població. D'altra banda, aquesta actitud dels populars també determina clarament que s'esdevingui un revisionisme institucional permanent i que la vida política a Espanya condueixi, irremeiablement, a la crispació.

El president Rodríguez Zapatero, davant la proposta, reacciona amb cautela. Afirma que és el moment de fer "política amb majúscules", perquè l'essència de la Constitució i de l'Estat de les

autonomies és el "pacte", tot assegurant que l'"encaix de Catalunya en el marc constitucional és possible". La disjuntiva és que, si el PP pot permetre's perdre els vots dels catalans a canvi dels vots que guanyaria com a contrapartida per l'anticatalanisme, el PSOE necessita mantenir els vots catalans -i la possibilitat de pactar-hi- sense perdre en cap cas els vots andalusos o extremenys.

Al PSC, d'altra banda, es nota un malestar evident. Només el fet que en Montilla anunciï la presentació d'esmenes al Congrés que no havien estat aprovades al Parlament del Parc de la Ciutadella deixa en evidència la desunió del "quadripartit", expressió de Maragall per referir-se als partits que havien donat suport a l'Estatut a Catalunya però que no fou de l'agrat d'Artur Mas, alhora que els socialistes reconeixen públicament que l'Estatut, en els termes elaborats el 30 de setembre, els sembla excessiu.

El problema és que el PSC, escindit en l'ànima metropolitana i l'ànima catalanista, divergeix en la lleialtat. Els representants del partit de caire metropolità, en especial Montilla, Manuela de Madre, Celestino Corbacho, entre d'altres, són més partidaris de Zapatero que no pas de l'Estatut, i no s'equivoquen en analitzar l'Estatut com una nosa per al president, l'estabilitat del qual al capdavant del govern d'Espanya és prioritària a l'elaboració d'una nova carta autonòmica per a Catalunya, al mateix temps que acusen Maragall de ser el principal factor de desestabilització del president, per haver assumit les reivindicacions de CiU durant el Ple de l'Estatut al Parlament.

2.3. Pasqual Maragall, blanc de crítiques

Tal com es comentava anteriorment, el president Maragall és un dels personatges que probablement ha sortit més perjudicat de la redacció de l'Estatut, i no tan sols pel seu final al capdavant de la Generalitat, que en aquells moments no es preveia, sinó per la soledat que el líder pateix dintre del partit, tant entre els membres del PSOE com entre els del PSC. El PSOE l'acusa de deslleial i el PSC, d'ingenu.

Només cal veure com, potser obligat per les circumstàncies, i en un moment que tot Espanya reblava contra l'Estatut, el mateix Maragall que, una setmana abans anunciava amb el polze enlaire, que "ja hi havia Estatut", deia, uns dies després, que "potser ens podem haver equivocat".

Una altra de les accions del president Maragall que causa més polèmica dins el Govern és la crisi de govern que planteja a mitjan octubre, per deslliurar-se dels consellers que no li acaben de fer el pes, membres de partits diferents del seu, i en la qual també vol incorporar el seu germà, l'Ernest Maragall, com a membre destacat del Govern. Malgrat que Maragall tenia l'excusa de poder iniciar una vertadera acció de govern un cop aprovat l'Estatut, aquests canvis són totalment personals, sense prèvia consulta als altres membres del PSC, i després de la indignació republicana i d'Iniciativa, Montilla, el principal artífex del Pacte del Tinell en el qual el paper de les conselleries estava molt delimitat, s'encarrega d'abordar la crisi, que no reeixeix, malgrat que Maragall agrupi les conselleries en àrees de govern.

El que s'evidencia és que el president Maragall comença a patir una soledat que es fa palesa en la manca de suport que bona part dels dirigents socialistes havien dipositat en Maragall des que deixà l'alcaldia de Barcelona. El president, ara, no aixeca pas passions, i es fa evident el desgast de la política d'imprevisibilitat i llibertat que tants èxits li representà essent alcalde de Barcelona i que forma part de la seva personalitat.

D'altra banda, dins l'aparell del PSC comença a notar-se el cansament contra un president que, malgrat ser l'únic president possible, s'ha convertit en una "fàbrica de crisis", tal com el definí el secretari de la Federació de Barcelona, en Joan Ferran. Una de les conseqüències més evidents d'aquesta crisi és la ruptura de les relacions, no d'amistat, sinó d'homes de partit i de

confiança entre Maragall i Montilla. La reunió de quatre personatges determinants del PSC, José Montilla, Manuela de Madre, Miquel Iceta i José Zaragoza sense la presència de Maragall en un sopar íntim evidencia, doncs, aquest descontentament amb el president.

Maragall anuncia que es tornarà a presentar com a candidat a la presidència de la Generalitat, malgrat que de tots és sabut que l'última decisió la prendrà en Zapatero i el PSC. I és que és veu a hores lluny que els socialistes catalans no perdonarien mai a Maragall que Zapatero perdés la presidència del govern per causa de l'Estatut.

DESPRÉS DE L'ADMISSIÓ A TRÀMIT

2.4. Negociacions entre els partits

L'admissió a tràmit al Congrés dels Diputats del projecte d'Estatut s'aprova amb el vot afirmatiu de 197 diputats i 146, els del PP, en contra.

A partir d'aquest moment s'inicien les negociacions entre els diversos partits polítics per acostar posicions respecte el projecte d'Estatut. En aquest sentit, fóra bo destacar que la suposada unitat del quadripartit en les negociacions és molt minsa, de manera que les negociacions són essencialment bipartidistes, entre el PSOE i CiU, PSOE i ERC i PSOE i ICV. Això denota, d'una banda, la falta de cohesió del quadripartit i l'avantposició dels interessos electorals abans que els de país, que s'esdevindria amb una negociació forta de les forces polítiques catalanes que pressionessin el PSOE.

En qualsevol cas, moltes d'aquestes reunions són secretes i tan sols surten a la llum al cap d'uns mesos, a tall d'exemple, les que relata en Josep Sánchez Llibre al llibre "Les veritats de l'Estatut". El diputat d'Unió relata les trobades entre la part negociadora per part del PSOE: en Miquel Iceta, portaveu del PSC al Parlament, en Francisco Caamaño, secretari de relacions amb les Corts, i en José Luis Rodríguez, membre del gabinet d'en Caamaño. Per part de CiU, els membres que prenen part en la negociació són en Ramon Camp, en Josep Sánchez Llibre i en Francesc Homs -Quico Homs- o "Home de la Gallina" per la il·lustradora metàfora sobre les relacions financeres entre Espanya i Catalunya exposada al Parlament de Catalunya durant el Ple de l'Estatut: "Catalunya tenia una gallina, que posava ous grans i rossos. Fa segles ens la

van treure. La tenen a Madrid. Pobre gallina! Però ja que segueix sent nostra, li enviem regularment blat de moro del millor. Tenim la sensació que altres gallines mengen d'aquest blat de moro i també tenim la sensació que no ens donen tots els ous que pon. I quan hem demanat veure la gallina, només per veure com estava, ens han dit que era tècnicament inviable, que estava enmig d'un gran galliner i confosa enmig de les balances. Ara, del que es tracta, es de recuperar la gallina".

Les reunions s'inicien tan bon punt l'Estatut és admès a tràmit, i s'esdevenen tant a Catalunya com a Madrid. Les primeres són concretament a casa de Sánchez Llibre, a Vilassar de Mar. Segons explica el diputat, les reunions eren intenses i normalment es produïen pocs avenços, s'assolien acords molt lentament. Es tractaven tots els temes a excepció del finançament, que es deixà en mans d'en Duran i Lleida, l'Artur Mas, en Mafo -Miguel Ángel Fernández Ordóñez-, secretari d'Hisenda, l'Alfredo Rubalcaba i en Pedro Solbes.

Alguns dels punts en què hi ha més fricció és amb les competències, sobre les quals no hi ha consens sobre la seva denominació i el seu possible blindatge. D'altra banda, després de la filtració sobre com quedaria l'Estatut de mà del PSOE, es fa evident que el finançament seria, probablement, el tema cabdal en la negociació estatutària. A poc a poc es fa més palès que el més segur és que s'aconsegueixi alguna millora en finançament amb el tradicional mètode del *peix al cove*, que consisteix a anar aconseguint més capacitat de finançament a partir de cessions que es fan de l'Estat però que no comporten un canvi estructural del sistema.

Un dels temes reiterats pel diputat d'Unió és, quant al finançament, l'existència del règim del cupo basc. En Sánchez Llibre opina que ni el ministre d'Economia Pedro Solbes ni en Mafo "estaven per la feina" i que la bilateralitat i la recaptació d'impostos la consideraven inconstitucional. Tanmateix, però, els diputats catalans adduïen que el sistema del concert basc era també inconstitucional en aquest sentit, però en Mafo deixa clar que aquest cas és diferent, perquè els bascos tan sols representen el 5% del PIB i els catalans el 20% i, a més, existeix ETA. El diputat d'Unió ressalta una conversació al despatx del president del Senat, amb la presència d'en Mafo, que es mostrà "inflexible" perquè, en discutir sobre la legitimitat del sistema de Finançament, ells asseguren que un sistema com el del cupo basc tan sols el poden tenir Euskadi i Navarra i que "no es podien fer comparacions entre el cas basc i el català perquè a Euskadi "hay el problema de las pistolas"". En Quico Homs, un dels negociadors de la part

catalana per CiU, els contestà: "Entonces, ¿me estás diciendo que la única salida que tenemos son las armas?"

2.5. Negociacions oficials

Paral·lelament a aquestes negociacions entre els partits polítics, s'esdevenen altres fets que són els que vertaderament es coneixen a través dels mitjans de comunicació i que afecten els ciutadans. D'una banda, es constata que totes aquelles autonomies que havien iniciat els tràmits per a la reforma de sengles Estatuts són paralitzades. En primer lloc, el PP andalús s'aparta del consens per reformar l'Estatut a l'espera del que passa amb el projecte català i, a les Balears, el PP imposa la suspensió de la ponència que elabora la reforma amb el mateix argument que esgrimeixen els populars andalusos, probablement seguint ordres de la direcció nacional. Endemés, el tema del finançament de les autonomies és un dels que queda més ressentits: ni a Aragó ni a les Balears els partits majoritaris han impulsat les propostes de concert econòmic que un temps abans reclamaven mentre a Andalusia els partits no consensuen un model de finançament que aniria clarament contraposat al que proposa Catalunya, ja que pretendria perjudicar les autonomies riques però beneficiaria les pobres. L'anàlisi que se n'ha d'extreure és que hi ha molt poc esperit autonomista entre les regions d'Espanya i que la supeditació de les reformes d'altres comunitats esperant els resultats catalans mostra fins a quin punt les altres autonomies depenen d'una comunitat a la qual, tanmateix, qualifiquen com "qualsevol altra".

Mentrestant, es compleix la meitat del mandat de Pasqual Maragall a la presidència de la Generalitat. El president fa una roda de premsa en què, preguntat pels comentaristes si s'havia pactat amb Zapatero la retirada de l'Estatut, en Maragall respon negativament, assegurant que hauria estat absurd haver esmerçat tants esforços i després llençar tota la feina en orris, però la possibilitat que la retallada del PSOE fos gran sempre hi era, i molt present. En la mateixa entrevista, Maragall afirma que "No seria bo un Estatut a Madrid sense el respecte del PP". Aquella mateixa setmana Zapatero obté els pitjors resultats a les enquestes des del 2004 i, com a reacció, s'organitzen viatges de ministres arreu d'Espanya, que expliquen les bondats del Govern socialista, per intentar aconseguir recuperar la confiança de l'electorat.

Al mes de desembre Artur Mas ofereix al president Zapatero la possibilitat d'un acord estable de

govern a canvi de l'aprovació d'un Estatut ambiciós. Tot i que el president ho refusa, no menysté la proposició, i és que el president espanyol té, com molts analistes coincideixen a encertar, un problema d'imatge davant l'electorat que s'anomena Esquerra Republicana, el qual encara a hores d'ara se l'identifica, arreu d'Espanya, per la trobada amb ETA a Perpinyà. La conseqüència més directa d'això ha estat la relació que el PP i els mitjans afins han establert entre l'Estatut i el nacionalisme català amb l'independentisme i el terrorisme, establint lligams entre l'Estatut i la seva tutela per part d'ETA. El president Zapatero, en contraposició al llast que suposa ERC, valora CiU com un aliat que no pot ser excessivament criticat pel PP perquè aquest partit ja ha mantingut pactes de governabilitat prèviament en altres legislatures amb els nacionalistes, tant a Catalunya com a Espanya. A més, no cal oblidar que un pacte d'aquestes característiques permetria aconseguir dos objectius per a CiU: en primer lloc, anul·lar el tripartit com a forma de govern a Catalunya perquè el que primer interessa és la governabilitat a l'Estat i el PSC probablement no competiria contra el partit que l'està recolzant al Parlament espanyol i, en segon lloc, es podrien resoldre de forma satisfactòria les friccions entre Convergència i Unió Democràtica, de manera que Josep Antoni Duran i Lleida, que actualment al Parlament no té protagonisme, manllevaria a ERC el paper de partit català que dóna suport al president espanyol, la qual cosa, analitzant el perfil d'una bona part de l'electorat de CiU, que advoca per les relacions estables i sense crispació entre Catalunya i Espanya, redundaria en un possible augment electoral de la coalició. Ara bé, en aquests moments, i analitzant l'estratègia purament partidista de CiU, l'Estatut és tan sols un instrument al servei del partit perquè retirar-lo de Madrid, juntament amb ERC, no seria dificultós si el PSOE es comportés de forma inflexible. Ara bé, aquesta estratègia és la que el PSC no podria suportar, perquè ERC es veuria obligada a seguir CiU -per no representar idees menys nacionalistes- i el tripartit quedaria dinamitat, a més que fracassaria l'intent de Zapatero d'abordar les reformes territorials. Per tant, el PSOE, i, sobretot Zapatero, tenen clar que, d'una manera o altra, l'Estatut ha d'anar endavant i, sobretot, amb el vistiplau de la federació catalanista.

El 16 de desembre és un dia clau en la negociació estatutària perquè el ministre Solbes presenta un model de finançament que tots els partits catalans titllaren d'"inacceptable". La intenció del govern, fins al moment, és intentar que l'Estatut se supediti a la LOFCA (Ley Orgánica de Financiación de las Comunidades Autónomas), mentre que Catalunya propugna precisament el contrari, que la LOFCA se supediti a l'Estatut. Ras i curt: Que les altres 16 comunitats no puguin influir en les finances de Catalunya. El ministre, que unes setmanes

abans havia fet unes declaracions en les quals assegurava que l'Estatut "nos está complicando la vida a todos", elabora una proposta en la qual afegeix recaptació impositiva però no recull l'essència del sistema sortit el 30 de setembre, clarament bilateral i equitatiu les línies mestres del qual són la pretensió d'eradicar el dèficit fiscal, la creació una agència tributària consorciada amb la de l'Estat, de manera que tots els impostos es recapten a Catalunya i se'n dóna una part, que no depassa el 50%, composta per la quantitat de diners corresponent a les despeses generals i una part per al fons de compensació interterritorial i el manteniment de la posició que correspon a Catalunya quant a renda i la compensació del dèficit fiscal amb inversions en infraestructures durant un període de set anys. Les negociacions, doncs, no van per bon camí i la clau de volta de tot plegat és que el PSOE comet l'error de filtrar aquest document justament quan el PSC fixa en un document vuit principis bàsics del finançament que no poden ser retocats: l'Estatut no se supedita a la LOFCA; la comissió mixta guanya més paper; la Generalitat incrementa la capacitat normativa; inversió garantida en infrastructures; Agència Tributària Catalana; acostament al règim foral en els resultats; especificar criteris i límits de la solidaritat.

Les conseqüències d'aquests document són clares: els espanyols consideraran que si el document de Solbes és "el punt de partida", tot allò que s'avanci constituirà una concessió als privilegis reclamats pels nacionalistes.

D'altra banda, des d'Espanya s'observa la creació de l'anomenat *eix de la solidaritat* de les comunitats pobres: Andalusia, Extremadura i Castella-la Manxa, i al qual també s'hi afegeix el president gallec, ara ja no a l'oposició, Emilio Pérez Touriño, que, malgrat haver donat sempre suport a Maragall, anuncia que mentre Galícia pateixi l'endarreriment que pateix, no s'ha de pensar en millorar el sistema català. La defensa catalana és sibil·lina: reportatges a TV3 demostrant que un pobre a Extremadura viu millor que un pobre a Catalunya, que hi ha un ordinador per cada dos alumnes o les dades estadístiques que constaten que a aquesta comunitat autònoma hi ha 25000 estrangers mentre Catalunya gairebé n'arriba al milió.

Per acabar d'arrodonir la situació, es fa públic que La Caixa perdona al PSC el pagament dels interessos d'un crèdit milionari en el moment de renegociar els terminis de liquidació. Atès que Montilla és el secretari general del PSC, la lectura que se'n fa és: La Caixa condona un crèdit a Montilla. I es lliga amb l'altre tema econòmic espanyol del moment, la opa de Gas Natural -

participada en bona part per La Caixa- que, essent gestionada pel ministeri d'Indústria, el cap del qual és Montilla, s'ensuma com una acció contra Endesa, dirigida per Manuel Pizarro, soci fundador de la FAES.

Els agents econòmics, mentrestant, es van movent i Joan Rosell, el president de Foment del Treball, la principal patronal catalana, recorda que la crispació és un risc per a l'economia; al capdavall, els empresaris catalans saben que el seu principal mercat és Espanya. En síntesi, aquests noten els efectes d'una política que juga contra els seus interessos perquè constaten l'evidència que el progrés econòmic no és possible en un país que esmerça tanta energia enfrontant els seus territoris, que es permet el luxe d'atacar l'economia del veí. Rosell ja ho adverteix: S'enfonsarà l'economia de tots si la societat espanyola no recupera la concòrdia, la cohesió social i la reconciliació. Aquest mateix empresari, però, malgrat llançar aquests fervorosos missatges d'afinitat amb Espanya, no amaga la realitat quan, en les eleccions a la presidència de la CEOE, anuncia la retirada de la seva candidatura pel clima anticatalà que es respira entre els electors. S'hi sent sospitós, malfiat i vigilat; en José María Cuevas ha fet una ràpida mobilització dels seus fidels. I aleshores és quan els catalans es pregunten: però per què un català no pot representar una alta institució de l'Estat? No som espanyols també? Contradiccions de la política espanyola, seria el títol amb el qual es podria resumir l'estat de coses.

I el nerviosisme es va apoderant del PSOE: el president Zapatero assegura que es pot allargar el termini i que no cal que l'Estatut arribi pactat al febrer a la comissió Constitucional. El PSOE, en canvi, s'hi oposa. S'esdevé un nou tipus de conflicte a les files socialistes: la pugna entre l'Espanya plural i l'Espanya autonòmica. Mentrestant, Rajoy visita Catalunya i fa unes declaracions que encara posen més difícil el paper de Piqué a l'oasi català atès que l'oposició les exacerba immediatament. Rajoy afirma que la Generalitat serveix per fer carreteres i res més, talment com en la Diputació del 1907, presidida per Prat de la Riba.

Els diaris publiquen enquestes per pressionar els partits: "El 70% dels catalans confia que les Corts aconseguiran aprovar un Estatut satisfactori per a Catalunya i el conjunt d'Espanya." El Cercle d'Economia s'hi afegeix: considera, en un document, que aquest procés ha d'acabar positivament en interès de tots, és a dir, "amb un Estatut realista, funcional i adaptat al marc constitucional". Poc a poc es van movent fitxes per impulsar l'acord. Finalment, i per sorpresa

de molts, el PP decideix presentar esmenes a l'Estatut i poder així participar en la Comissió Constitucional que el debatrà. No es pot obviar que tant en la vella guàrdia del PSOE com en la seva òrbita mediàtica madrilenya hi abunden els que, sense pensar-s'ho dues vegades, beneirien un acord amb el PP que limités les aspiracions catalanes plasmades a l'Estatut. De fet, són els mateixos que dificultaren l'elaboració de la carta autonòmica a Catalunya, cosa que sembra en l'electorat progressista una inquietud que després s'ha traduït en enquestes adverses per al PSOE i que, ara per ara, acullen amb gran alegria el sobtat afany del PP per esmenar l'Estatut de dalt a baix. Ara bé, la tàctica dels populars consisteix en intentar calmar una mica els ànims després de la manifestació a la plaça del Sol i denunciar a tort i a dret que intentar adaptar l'Estatut a la Constitució és "com fer-li la permanent a un porc espí". ¿Significa això que el PP farà un paper testimonial en la tramitació parlamentària de l'Estatut? Al contrari. Amb la seva presència activa en la ponència, els populars seran decisius, per exemple, si el PSOE no aconsegueix transaccionar les seves esmenes amb CiU, ERC i IU-ICV abans de sotmetre-les a votació. No s'ha d'oblidar que en la Comissió Constitucional, que és qui té l'última paraula, n'hi hauria prou amb l'abstenció del PP perquè el PSOE aprovés severes retallades a l'Estatut tot i amb el vot en contra de les forces catalanes. En conseqüència, la carta que té el PSOE en aquest moment amagada és Mariano Rajoy si les negociacions amb els partits catalans no fructifiquen, de manera que es fa obligatori, sobretot per a les forces polítiques catalanes, aconseguir un acord extraparlamentari amb el PSOE que permeti tirar endavant l'Estatut en la Comissió Constitucional.

A la taula negociadora s'hi asseuen dues parts: el quadripartit català i el PSOE, és a dir, el govern. Ara bé, no cal obviar que les trobades entre aquestes dues parts són gairebé inexistents. Hi ha discrepàncies entre els partits catalans i cada partit negocia directament amb els socialistes. La unitat del quadripartit és tan sols un miratge. Sota l'Estatut hi ha un debat partidista i la informació no roda entre els diversos partits catalans per intentar assolir un pacte conjunt i pressionar conjuntament el PSOE. ERC té un peu posat a l'Estatut i l'altre al decurs de les negociacions del Govern amb CiU: seria una pèssima jugada que, per poder seguir al poder a la Generalitat, ERC hagués d'acceptar un text estatutari que CiU, considerada menys radical, no accepta. En qualsevol cas, CiU acusa el tripartit d'estar més capficat en les formes (com s'ha de negociar), que no pas pel fons (allò que s'ha de negociar), i això el porta a emprendre la tàctica que li donà al Parlament de Catalunya bons resultats, escenificant que s'està a un pas de la ruptura, quan, a continuació, es presenten davant l'opinió pública com els vencedors i,

sobretot, com els garants d'un text sense rebaixes. Sense ells, diuen, Esquerra hauria votat a favor d'un text sotmès als dictats del PSOE. A mitjan desembre els analistes polítics, i no tan sols un, sinó diversos, publiquen als articles d'opinió la següent idea: Si el que volia Artur Mas durant la negociació a Catalunya era obtenir la foto en solitari amb Maragall, ara l'objectiu és fer-se'n una amb Zapatero com a símbol del seu protagonisme a Madrid. Els analistes no anaven pas errats.

Segons el diputat Sánchez Llibre, CiU no és del tot partidària de fer reunions multilaterals, perquè en aquests casos s'ha d'anar amb "tots els aspectes preparats i anar en una mateixa direcció" i no confien que siguin gaire "operatives" però, al mateix temps, no s'oposen a fer una reunió multilateral si els altres partits els ho demanen. La primera reunió d'aquestes característiques té lloc el 29 de desembre al Parlament, i dura unes cinc hores. Els assistents són l'Alfredo Pérez Rubalcaba, en José Luis Rodríguez, en Miquel Iceta i la Manuela de Madre per la part socialista; en Ridao, en Puigcercós i l'Antoni Soy per part d'Esquerra; en Jordi Miralles, en Jaume Bosch i en Joan Herrera per part de ICV-EUiA i l'Homs, en Ramon Camp i Sánchez Llibre per part de CiU. En aquesta reunió s'escenifica un enfrontament entre ERC i ICV amb Unió per causa del títol de drets i deures, atès que els democratacristians no estan d'acord amb determinats articles i volen modificar-ne algun, per considerar que un marc legal com l'Estatut no ha d'incloure opcions legislatives que prefigurin un model de societat quant a educació o polítiques familiars, a tall d'exemple. Per aquest partit, aquests conceptes no poden figurar a l'Estatut sinó que són aspectes que ha de regular cada partit en funció dels seus interessos ideològics.

Per part del PSC, no se'n llegeixen reivindicacions: només de tant en tant alguna rèplica del president Pasqual Maragall. El focus de la desorientació del PSC té un nom: José Montilla, que és alhora primer secretari del PSC a Catalunya i ministre d'Indústria al Govern de Zapatero. És complicat endevinar quin és el criteri de Montilla, diuen alguns, però la majoria no dubta a afirmar que Montilla recolza Zapatero abans que tot, la qual cosa es fa palesa a mitjan gener quan, en la trobada de Zapatero amb els representants autonòmics, Montilla recolza Chaves en matèria de finançament, en la qual el dirigent andalús té una posició oposada al quadripartit català. Si no se sap a qui obeeix Montilla, a qui obeeix Iceta? I Antoni Castells?

A finals d'any els partits analitzen el seu futur: El PSC s'aferra a l'esperança que ERC sap que si

l'Estatut és retirat, passaran molts anys abans no torni al govern: el PSC no guanyaria les autonòmiques o bé no l'acceptaria com a company de govern després d'haver-li fet la malifeta a Zapatero i CiU, pensen, no els perdonarà mai el Pacte del Tinell. CiU, doncs, és el partit amb un marge més ampli, però l'ha de saber administrar, perquè essent a l'oposició, un Estatut que representi un èxit de Maragall significa el declivi de CiU durant unes quantes legislatures. Ara bé, tant per ERC com per CiU és difícil presentar com a bo un Estatut molt retocat pel PSOE després d'haver fet somniar Catalunya amb l'horitzó del 30 de setembre. Des de CiU s'afirma que a Catalunya no eren partidaris d'autolimitar-se, que s'havia de fixar un horitzó i negociar a Madrid. Ara bé: quina confiança li pot transmetre a un ciutadà de carrer el fet que els partits pactin un Estatut que ja saben que es modificarà? És que el Parlament de Catalunya només serveix per fixar horitzons? I la realitat? La sensació de frustració i desengany de bona part de la ciutadania deriva d'aquí: de fer creure els ciutadans uns objectius que, després, no seran possibles.

A començaments d'any, el president Zapatero afirma que vol tenir enllestit l'Estatut pel 21 de gener, quan es reuneix el Comitè Federal del PSOE, per presentar l'acord als barons i militants qualificats i el president, també contagiat del cansament polític i popular que s'està esdevenint amb l'Estatut, diu que allò que no s'acordi en poques setmanes no s'acordarà en mesos perquè cada partit ja sap fins a quin punt està disposat l'altre a cedir. Poc abans d'acabar l'any, el PP i el PSOE s'embranquen en una discussió d'insults en què Zapatero acusa Rajoy de ser un "patriota de hojalata" i Rajoy li contesta que és un "bobo solemne". En certa manera, allò que no va aconseguir el Pla Ibarretxe, és a dir, posar nerviós a Zapatero, sí que ho aconseguirà l'Estatut. La solució sibil·lina de Zapatero és intentar apropiar-se d'un terme gairebé exclusiu dels conservadors: el patriotisme. Zapatero es defineix com un "patriota social". L'esquerra, sempre molt més vinculada a les idees de l'Internacionalisme, queda sorpresa per aquest gir del president: és molt difícil que el PSOE entri a l'àmbit consolidat dels votants del PP, que es declaren vertaderament "patriotes", però el que cerca Zapatero és retenir el votant socialista descontent amb l'Estatut. La segona part de l'expressió és "social". Zapatero no aconsegueix l'èxit de fer de l'Estatut una veritable reforma de l'Estat i passar de l'Espanya autonòmica a l'Espanya plural i l'únic camí que resta és el que funciona amb l'esquerra: anunciar mesures socials per tapar el soroll de l'Estatut.

El fet que Zapatero fixi una data que coincideix amb una reunió de partit revel·la fins a quin punt

les necessitats estrictament partidistes prevalen en aquesta negociació per sobre dels interessos del país. A més, el fet que uns dies abans Zapatero mantingui una reunió a la Moncloa amb dirigents autonòmics porta a pensar a molts catalans que, amb tot el respecte que mereixen totes les comunitats autònomes, ¿quin poder tenen Ibarra, Simancas o Touriño per decidir com ha de redactar-se l'Estatut de Catalunya? Catalunya és una autonomia més i s'ha d'arribar a un consens estatutari que totes les altres comunitats acceptin, es contestaria des de la part espanyola. Al capdavall, si la sobirania dels espanyols resideix en les Corts, són els diputats del Parlament Català i Espanyol i no pas dirigents amb interessos legítims però particulars els que s'han de pronunciar sobre la proposta catalana vetllant per l'"interès general", diria la part catalana. En aquests moments, però, el PSOE censura els partits catalans per haver elaborat un Estatut de màxims guiats exclusivament per l'interès electoral, immersos en un cercle reivindicatiu per no aparèixer davant l'opinió pública com menys patriotes que els altres, sobretot menys que CiU, l'altre gran partit representant a la cambra catalana. I l'estratègia del PSOE consisteix a emprendre una ràpida carrera negociadora amb l'únic propòsit de frenar com més aviat possible el desgast electoral, que les enquestes reflecteixen cada cop més acusat. Per alguns, encara queda un bri d'esperança en pensar que potser Zapatero serà fidel a les seves pròpies paraules: "La pressa no s'ha d'avantposar al que ha de ser un bon acord". Ras i curt: la quadratura del cercle que ha de tancar Zapatero és acontentar Catalunya perquè els partits acceptin un Estatut rebaixat però no amb gaires tares, sense donar tant que Andalusia aixequi al veu. Deu dies després, Rodríguez Ibarra trenca el pacte de silenci amb la proposta que cal fer recular el tema estatutari un any, fins abans de la seva aprovació, per poder fer un pacte d'Estat entre PP i PSOE que no permeti els nacionalistes tenir veu al Parlament; és a dir una reforma de la llei electoral amb la qual, paradoxalment, Ibarra fa prevaler la presència dels extremenys a les Corts: estan sobrerepresentats, en ser un territori poc poblat, perquè es beneficien del mateix sistema que reparteix el vot a Catalunya. Maragall desconvoca el que seria el Miravet III al Parlament per indicació del PSOE: no volen límits per la part catalana a la negociació. I els partits catalans redacten de nou una altra columna vertebral irrenunciable, la tercera, en la qual s'estableixen set punts: Nació, un conjunt de competències -no excloents- però sí ben delimitades, el Tribunal Superior de Justícia com a última instància judicial, competència en aeroports, ports i rodalies de Renfe, competència en la gestio d'immigració, inclòs l'atorgament de permisos; competències en la planificació de l'ensenyament; i finançament, en els termes acordats. Fins aleshores poca cosa s'havia acordat d'allò que establien els partits catalans i és repetida la imatge de Pérez Rubalcaba amb papers

que proposaven la redacció de nou d'articles de l'Estatut, revisat a la baixa.

A Catalunya l'assumpte dels transports i de les infrastructures és essencial, no només perquè al Principat les connexions són importantíssimes per a una economia moderna però perquè, a més, s'evidencia l'estructura de l'Estat. Aena, que és la empresa que governa els aeroports espanyols des de Madrid, gràcies a les inversions que es destinen a Madrid, inaugura una nova terminal a Barajas, la quarta, mentre a Barcelona s'obté una tercera terminal que a penes es pot fer servir, ja que es troba entre dues zones on les aus migratòries hi solen arribar i on molesten els habitants d'un barri de xalets del costat. Iberia, antic monopoli espanyol d'aviació, determina que traslladarà tots els vols a Barajas i n'eliminarà els nacionals a Barcelona alhora que assegura compensar la ciutat comtal en el futur amb una companyia de baix cost. La lectura que se'n fa des de Catalunya és: per a uns el negoci i els grans viatges i, per als altres, el turisme de sol i platja. Les rodalies no són un cas allunyat d'aquesta tendència. Com que Renfe és una empresa estatal, les decisions d'horaris, nombres de viatges i de trens es prenen a Madrid: el que es tracta amb el nou Estatut és que s'apliqui el principi de subsidiarietat perquè els problemes d'embussos es solucionin a Catalunya, on es viuen els problemes de primera mà i no a Madrid, on no es percep la realitat catalana d'igual forma.

2.6. La recta final: Declaracions de militars

És aquests dies que, durant la Pasqua Militar, es produeixen les declaracions del tinent general Mena Aguado a Sevilla on defensa la intervenció de l'Exèrcit a Catalunya en aplicació de l'article vuitè de la Constitució que permet la intervenció de les forces armades per garantir la integritat territorial d'Espanya. Immediatament després, el ministre de Defensa José Bono n'ordena l'arrest domiciliari durant vuit dies. De la mateixa manera, el Consell de Ministres decideix la destitució del tinent general i el seu abandonament del servei actiu i la seva destinació a la reserva tan sols un parell de mesos abans del previst, atès que al març compliria l'edat preceptiva de 64 anys. El fons de la qüestió no és que un militar aïllat faci aquestes declaracions: el tinent general no es juga el seu futur professional perquè ja ha servit tota la vida a l'exèrcit, sinó que és la veu representant d'una part del sector castrense que, d'una manera o altra, vol demostrar el seu descontentament amb la reforma estatutària. Tots els ciutadans espanyols, inclosos els militars, tenen dret a tenir idees polítiques i donar el vistiplau o no a la marxa del país, pero les forces armades estan al servei d'un Govern legítimament escollit pel poble i, entre les seves funcions, no s'hi troba la possibilitat d'emetre opinions polítiques. D'altra banda, tampoc no són els militars els encarregats de dictaminar la constitucionalitat dels estatuts d'autonomia i la resta de lleis orgàniques, que és competència del Tribunal Constitucional. El Partit Popular titlla d'impròpies les declaracions del general Mena Aguado, però Mariano Rajoy assegura que reaccions com aquestes "no passen perquè sí" sinó que son fruit d'una inquietut de la qual és responsable el president del Govern, Rodríguez Zapatero, per "jugar a la ruleta russa amb l'Estatut". Aquestes declaracions li valen les crítiques de la premsa internacional, que es poden llegir al quadre adjunt en la segona part del treball.

De fet, aquests dies i en moltes tertúlies radiofòniques de mitjans afins al PP es fa aquesta consideració: que el vertader culpable d'aquesta situació de revolta entre els militars és el president Zapatero i que el militar Mena Aguado només està representant el sentir d'una part de l'exèrcit. De fet, les relacions entre poder militar i nacionalismes perifèrics (i amb el català en particular) no han estat mai bones. Només cal esmentar els bombardeigs d'Espartero a mitjan segle XIX o la repressió durant les dictadures de Primo de Rivera i de Franco per afirmar que la història d'Espanya està lamentablement plena de greus episodis que testifiquen les males relacions, sobretot entre els partits catalans, que han censurat durament tant la campanya tremendista del PP com les declaracions del tinent general. I no cal oblidar la rememoració que

l'expresident Jordi Pujol acostuma a fer dels esdeveniments arran el Cop d'Estat del 1981 de Tejero, quan es convocà a Madrid una reunió amb els líders de tots els partits parlamentaris amb l'exclusió de CiU i el PNB i de la qual s'ensumava que les autonomies haurien de pagar els plats trencats del cabreig militar. I, efectivament, es promulgà la LOAPA. A més, just aquells dies, que, efectivament, eren de nervis a Barcelona i es feren manifestacions en contra del colpisme i en defensa de la Constitució i la democràcia, a Madrid s'esgarrifaren perquè els manifestants portaven senyeres i no pas banderes espanyoles. Mesos després va arribar la llei que regulava l'ús de la bandera i el d'altres banderes i ensenyes.

També s'hi uneixen, a les declaracions del sector militar, les afirmacions del president del Tribunal Suprem, Francisco José Hernando, el qual estableix una comparació entre la possible exigència de coneixement del català als jutges destinats a Catalunya amb el ball de sevillanes en el cas d'exercir a Andalusia. "Si yo ejerciera en Cataluña aprendería catalán, pero como enriquicimiento personal, como me gustaría cuando voy a Andalucía saber bailar sevillanas". Després assenyala també que "lo que no veo es que se le deba imponer a nadie el conocimiento de una lengua que luego no tiene una proyección positiva en otros aspectos de la vida". Ara bé, li és igualà un pagès català de molta edat que té dificultats amb el castellà que el jutge el permeti parlar català? Li és igual que el jutge sàpiga ballar sevillanes? En certa manera, aquest és el menyspreu de la ignorància, però, en qualsevol cas, és una ignorància que sap el pes d'allò que ignora. El senyor Hernando sap que amb la seva declaració fereix i ofèn allò que vol ferir i ofendre.

A Espanya, a més, la situació està molt crispada per causa dels papers de Salamanca, que el dia 19 són traslladats amb unes furgonetes blanques sense distintiu però custodiades per la policia i que són retingudes a Madrid a causa d'una "suspensió cautelaríssima". A Catalunya es considera un acte de justícia, a Salamanca, un expoli. Un carrer de la ciutat precisament canvia el nom i passà a anomenar-se "Calle del Expolio". Julián Lanzarote, alcalde de la ciutat, escriu un edicte en el qual afirma que tot això és una maniobra per "satisfer un compromís polític amb els qui no creuen en Espanya". Que les dates coincidissin amb el final del trajecte de l'Estatut no era una bona notícia però tampoc ho era que, tal com s'ha comentat anteriorment, Joan Rosell renunciés a la presidència de la CEOE. D'altra banda, Aleix Vidal-Quadras torna a Catalunya a fer discursos acusant el dirigent del PP a Catalunya, Josep Piqué, de ser poc inflexible amb la reforma estatutària. Endesa, amb l'OPA de Gas Natural al damunt, reparteix

dos terços del benefici com a dividends, la qual cosa és considerada gairebé com un suïcidi empresarial segons els analistes econòmics. Iu Forn, des d'un article a l'*Avui,* en el qual critica els militars colpistes i fa una referència grossera a les seves mares, aixeca moltes veus en contra i el coronel Tejero, a Melilla pregunta: "¿Es que no van a parar de echarnos avispas para que se nos hinchen las narices y tiremos por la calle de en medio?"

Cal posar-se a la pell del ciutadà de l'Espanya interior. Si a Catalunya l'Estatut no interessa i provoca cansament, encara provoca més cansament a un ciutadà de classe mitjana que tan sols vol que Espanya "vagi bé" i ni li va ni li ve el que facin o deixin de fer a Catalunya. Aquest ciutadà esmorza escoltant a la ràdio Estatut, menja amb l'Estatut i l'OPA de Gas Natural sobre Endesa i sopa amb l'Estatut, l'OPA de Gas Natural sobre Endesa i la futurible "nació catalana". A més, el Barça, presidit per Joan Laporta, reconegut catalanista que dóna suport a iniciatives com la de la pancarta al partit de la Diada de l'11 de setembre i assisteix al debat del ple de l'Estatut, cosa que mai no hauria fet ni en Joan Gaspart ni en Josep Lluís Núñez, està imparable a la Lliga, a la Champions no li va malament i el Reial Madrid no aixeca el cap. En poc temps, s'han atacat tres punts forts de la capital: l'autogovern, el poder econòmic i la nació. L'àmbit de les pàtries i les identitats és molt sensible, és cert, i s'ha de tractar amb tacte. Convenen gestos de comprensió, de distensió i de pedagogia i els polítics catalans haurien de tenir-ho també clar. Han passat 30 anys de la transició i el reconeixement de l'Espanya plural està, en gran mesura, pendent. A moltes bandes d'Espanya ha ressucitat, probablement no havia mort mai, el "Una, grande y libre" i a les carreteres nacionals de l'interior d'Espanya es veuen pintades d'aquest lema a molts corrals i cases abandonades de poblets mig deshabitats, quan abans no hi eren. La paradoxa més gran és que Espanya avanci cap als canvis socials, familiars, culturals, es vagi fent rica, atraigui turisme i també en faci ella i pertanyi a una economia globalitzada amb Internet com a exponent màxim d'aquesta nova situació i, en canvi, s'hagi d'emmirallar al segle XIX per resoldre els problemes identitaris i territorials. Probablement, el president Zapatero encara té un bri d'esperança somiant que, per bé que l'Estatut no agradarà tothom, al final n'acabaran demanant un d'igual: la clàusula Camps ja hi és.

La trobada a la Universitat Pompeu Fabra entre diversos intel·lectuals deixa entreveure no només les diferències entre els pensadors catalans i els de la resta d'Espanya però també la no presència de de cap intel·lectual de renom d'Espanya. Cap intel·lectual de debò que doni a aquesta trobada el que podria ser una gran transcendència, la importància que mereix per ser el

punt de trobada, la voluntat d'escoltar i parlar en una institució com una Universitat, al marge de pressions polítiques i mediàtiques. La conseqüència: la voluntat dels catalans de voler entendre's amb Madrid i la no correspondència de la resta d'Espanya; no hi ha voluntat de diàleg. Molts catalans diuen que el problema radica que ara als catalans no se'ls llegeix a Madrid. Fa un segle, Unamuno llegia Maragall i el respectava i a l'inversa, Maragall llegia Unamuno. Avui són molt pocs els espanyols que llegeixen en català.

Malgrat tot això, ja s'albira una possibilitat en el cas que l'Estatut no fructifiqui, allò que els comentaristes defineixen com la *Teoria de la ruptura pactada* segons la qual, tot i que les converses entre PSOE i CiU són aquelles a les quals el Govern concedeix més importància i en vista que potser no s'arribarà a cap pacte, es produiria un acord entre els socialistes i els convergents per a "pactar la ruptura", és a dir, evitar la indignitat d'acceptar un Estatut que desvirtuï la proposta aprovada pel Paralment, retirant-la de les Corts, però sense que signifiqui una ruptura de relacions amb els socialistes. CiU els necessita per tornar a governar a Catalunya i per tornar a ser interlocutor català de referència.

2.7. El pacte Mas-Zapatero

No obstant això, no es pot obviar que la teoria de la retirada pactada xoca frontalment amb els interessos del president del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero, que és qui més riscos assumeix amb l'Estatut, sobretot després de l'eco internacional que han tingut les declaracions del tinent general José Mena Aguado. Si l'Estatut fracassa, probablement la mateixa premsa internacional que s'ha referit al "fantasma de Franco" podria establir relacions entre un fet i l'altre, la qual cosa, des del punt de vista del prestigi internacional d'Espanya resultaria nefast. Malgrat que la reunió amb els barons regionals clou amb un "al final, si no hay Estatut, no pasa nada", a molts cercles polítics catalans aquest plantejament es considera "un farol en plena fase de negociació", atès que, tal com han evolucionat les coses, si al final no hi ha Estatut, no podrà interpretar-se com un gest d'autoritat del president del Govern amb els partits catalans. Zapatero ha estat el primer polític espanyol que ha apostat i s'ha compromès amb l'Estatut i si finalment l'Estatut fracassa, serà interpretat com un signe de debilitat del president davant l'ofensiva de l'oposició i davant els sectors del seu partit que avantposen un projecte polític personal o regional al que personalitza el líder dels socialistes espanyols. Durant els últims dies de negociació també s'apunta un dels problemes més evidents que s'han suscitat en els últims dies, que és la diferència de prioritats estratègiques entre el PSOE i el PSC, i, molt particularment, amb el president de la Generalitat, Pasqual Maragall, i que afecten l'evolució de les negociacions. Alguns estrategues del PSOE consideren que no és possible mantenir el projecte reformista de Rodríguez Zapatero, que té com a gran repte el procés de pau a Euskadi, mantenint al mateix temps pactes amb un partit independentista com Esquerra, que, malgrat la seva excel·lent relació amb el PSOE, constitueix el principal argument del discurs del PP contra el Govern. El tripartit català ja no forma part, doncs, de l'estratègica de futur del PSOE, però, en canvi, sí és fonamental per al PSC i sobretot per a Maragall. Atès el protagonisme que està adquirint Artur Mas en les negociacions, Maragall pacta amb Esquerra la conveniència de propiciar reunions de líders catalans, en les quals el punt de referència és el president i Artur Mas queda equiparat a la resta i en minoria respecte el tripartit. Maragall i Carod s'han compromès que no torni a passar el mateix que al Parlament a finals de setembre, és a dir, el fet que essent una iniciativa en la qual el tripartit va esmerçar-hi molts esforços, al final l'èxit de l'Estatut va ser capitalitzat per CiU. Per aquest motiu Maragall defensa en la reunió de barons del PSOE amb Zapatero restar importància al recolzament de CiU, que aritmèticament no és necessari. Però si l'estratègia del PSOE no agrada a Maragall, la de Maragal irrita el PSOE i a

Zapatero, amb qui les relacions s'han refredat i no se'ls veu en una foto junts des de fa molt de temps. El fet que el mateix Maragall anuncïi com a condició *sine qua non* que el terme nació aparegui a l'Estatut, no posa les coses fàcils al Govern, sinó tot el contrari. Maragall adopta una posició de fermesa perquè la seva prioritat és garantir la continuïtat del tripartit i si al final l'Estatut fracassa, un Maragall molt catalanista justificaria a Esquerra disculpar el president del fracàs i mantindria el tripartit, que és el que convé al president i a Esquerra. Ni tan sols unes eleccions a la vista podrien relativitzar la crisi, la qual cosa és una hipòtesi amb la qual somien tant el PSOE com CiU, però no el tripartit, ja que Maragall ha deixat clar que, s'aprovi o fracassi la iniciativa, no pensa avançar les eleccions al Parlament en cap cas. En això es mostra inflexible, i a diferència de les crisis de govern o de les reunions de líders, els seus correligionaris no el poden obligar, perquè la potestat és tan sols seva.

El diputat d'Unió Sánchez Llibre comenta que a partir del 17 de gener, precisament quan es comencen a notar les presses del PSOE, sorgeix l'anomenada doctrina de l'Iceta, consistent a no reconsiderar tot allò que ha ha estat acordat pel quadripartit. La sensació que expressa el diputat és que la unitat del quadripartit està esquerdada per totes les bandes i que fins i tot discuteixen en reunions amb el PSOE en què s'acusen de ser més o menys submisos a aquest partit, sobretot quant a l'article 111, de Competències Compartides. D'altra banda, el polític també afirma que la dinàmica de les reunions era anar enrere i endavant moltes vegades, amb la sensació de fer i desfer.

María Teresa Fernández de la Vega, vicepresidenta primera del govern afirma que el dia 23 de gener ja no hi hauran més reunions. L'executiva de CDC està migpartida entre el sí i el no, però l'Artur Mas vol continuar. El cap de l'oposició a Catalunya fa mesos que parla telefònicament amb Zapatero i, aquesta mateixa setmana, cinc empresaris clau de Catalunya mantenen una reunió promoguda per Leopoldo Rodés, l'ambaixador de Barcelona en nom del Comitè Organitzador del Jocs del 1992, nexe entre el món polític i el món empresarial habitualment a disposició de Pasqual Maragall que ara fa aquest favor al líder convergent. Al sopar hi assisteixen Rodés i Mas, Isidre Fainé (La Caixa), Javier Godó, José Manuel Lara i Josep Lluís Bonet (Freixenet). El resultat és la divisió entre els empresaris sobre l'Estatut. La meitat creu que s'ha de pactar mentre que l'altra meitat considera que l'Estatut ultrapassa el marc constitucional.

En Sánchez Llibre explica amb tot detall els esdeveniments previs i posteriors al pacte entre Mas i Zapatero. El dia 18 es produeix una reunió entre Rubalcaba i Duran i Lleida per acabar de concretar els continguts finals del pacte entre CiU i PSOE de manera que, posteriorment, es pugui escenificar també l'acord amb ERC i ICV. De fet, en Duran, un cop haver preparat amb en Rubalcaba aquesta reunió multilateral, n'havia organitzat una altra de secreta per al dia següent, dijous, entre en Zapatero, en Mas, en Rubalcaba i ell mateix. Segons el diputat, fins i tot el líder d'Unió havia previst que en Mas es quedés sol una estona amb Zapatero. La intenció era arribar a un acord sense dir res a ningú, de manera que, després de comunicar-ho a ERC i ICV, partits que segons el diputat no posaven tantes dificultats per a l'entesa, es pogués filtrar que les bases de l'acord les havien pactades a la Moncloa CiU i PSOE.

Tanmateix, però, durant aquella setmana s'anava fent cada vegada més palès, i els mitjans de comunicació així ho relaten, igualment, que CDC i, sobretot, l'entorn de Mas, recelaven donar suport a l'Estatut. Convergència havia decidit votar que no, però precisament després del sopar abans esmentat entre grans empresaris, aquests esperonen Mas a arribar a un acord amb el PSOE perquè la situació resulta realment incòmoda. El dimecres 18 en Duran i Lleida es reuneix amb el Rei a petició del monarca. En aquesta entrevista el cap de l'Estat li pregunta sobre el final del procés de l'Estatut i en Duran afirma que creu que l'Estatut s'aprovarà, que serà bo per a Catalunya i que hi haurà col·laboració per part de tots els partits. La voluntat unànime, almenys la pública, de tots els partits és que l'Estatut englobi tothom i que cap partit no digui que no al text, perquè, en qualsevol altre supòsit, es produiria una radicalització de les postures que no seria convenient. El mateix dimecres en Duran havia hagut d'ajornar la reunió amb en Zapatero i en Mas perquè CDC tenia intenció de votar no. En Mas pensava, o almenys això és el que comunica a en Duran i el que el diputat d'Unió relata al seu llibre, que el PSOE podria fer la feina bruta i rebutjar ells mateixos l'acord. En Duran, segons en Sánchez Llibre, estava dolgut per l'ajornament de la reunió.

En Duran deia a en Sánchez Llibre que la situació estava molt negra i que se'n podia anar al viatge del Ministeri d'Indústria i Energia que tenia programat perquè no calia que fes guàrdia atesa la poca predisposició de CDC a l'Estatut, malgrat estar aconseguint força avenços i amb els ànims del PSOE força més proclius al pacte a causa de les presses pel Comitè Federal. En Duran estava segur que Convergència diria que no i, a més, es notava que els seus diputats, entre els quals en Quico Homs, s'estaven preparant per al no. El 19 es produeix una de les

reunions amb més expectació mediàtica de totes, en la qual s'ha de tancar la definició de Catalunya com a nació, el finançament i molts temes de competències. Fóra bo saber que, a banda de les reunions que els mitjans de comunicació donen a conèixer sobre les reunions entre partits, n'hi ha vàries entre els màxims dirigents dels partits per parlar sobre finançament durant tot el procés estatutari. En total n'hi va haver sis: una al novembre entre en Duran i en Solbes, una altra abans de Nadal, a l'hotel de l'Avenida Palace entre en Duran, en Mas, en Mafo i en Rubalcaba, el 9 de gener entre en Mas, en Solbes, en Mafo i en Rubalcaba al ministeri d'Economia i de la qual no se'n va fer pública l'assistència d'ERC per no emprenyar ERC, el 12 de gener, a l'hotel Claris de Barcelona entre en Rubalcaba, en Mafo, en Mas i en Duran i la setmana següent, entre en Rubalcaba i en Duran, tot sols, al Restaurant La Provença.

El dia 20 de gener es convoca el Comitè Executiu Nacional de la Federació de CiU (CENF) on s'ha de decidir la postura davant el plantejament del PSOE. Per part d'Unió s'és més procliu al sí perquè es creu que s'ha arribat a un bon pacte i que no s'ha renunciat a l'essència de l'Estatut. Per la seva banda, Convergència dóna a entendre que no es pot hipotecar una generació de catalans amb aquell text i considera que els socialistes no han estat prou flexibles per tenir en compte les demandes de Catalunya. En Duran afirma que estava convençut que en Mas, si forçava com calia, podria treure'n més i que això era força factible després dels contactes preparatoris que s'havien tingut entre en Rubalcaba, en Zapatero i en Duran i explica la posició del PSOE al preàmbul i els avenços en tots els àmbits que s'han produït. En Duran sap que Rodríguez Zapatero augmentaria la participació en els impostos però també considera que hi ha qüestions importants per resoldre com els ports i aeroports, el sistema de finançament i la definició de Catalunya com a nació. En Duran té, en definitiva, discurs polític per al sí. En la seva intervenció, en Mas afirma que hi havia una part positiva de la negociació però que hi hav aspectes importants oberts que no el permeten donar un sí amb tranquil·litat. En Mas, doncs, està pel no però no ho va diu obertament ja que deixa entreveure que té discurs per defensar el sí. El president Pujol, en la seva intervenció, pregunta sobre algunes competències com immigració i deixa plena confiança en en Mas i en Duran. Només demana que li expliquin la decisió uns minuts abans de fer-la saber a la premsa. En Duran afirma que està d'acord a compartir la responsabilitat amb en Mas i subratlla que ell opta pel sí, però que si en Mas decideix que no, com que entén que la decisió afecta més la política catalana, ell també defensaria el no amb la mateixa rotunditat. Tanmateix, en Sánchez Llibre fa una anàlisi que altres comentaristes també fan: que si en Mas es decanta pel no això significarà la seva

defunció política.

El dia 21 de gener, el del Pacte Mas-Zapatero, en Duran i Lleida va a un bateig a la Val d'Aran i diu a en Sánchez Llibre que estigui pendent del telèfon i de l'ordinador perquè el PSOE els ha d'enviar un nou document sobre algunes competències que han acordat durant la setmana. També li diu que en Mas i en Zapatero han de parlar per telèfon. En el comitè federal del PSOE el president fa un discurs en el qual deixa entreveure que s'està arribant a un pacte amb els convergents. En les converses que té en Sànchez Llibre amb en Duran, el líder d'Unió li fa saber que està intentant parlar amb en Mas però que té el mòbil desconnectat i més endavant, cap a la tarda, li diu "Josep, crec que el Mas me l'està fotent. El nas em diu que en Mas està a la Moncloa reunit amb Zapatero". El fet que no li contesti al telèfon fa que es temi el pitjor i demana a en Llibre que parli amb en Caamaño i en Rubalcaba per intentar saber que està succeïnt realment. En Caamaño opina que un acord en el qual no hi estigui present en Duran no seria del tot ètic amb la figura d'en Duran. Finalment, després de sis hores reunits, en Zapatero i en Mas acorden un pacte global que té a veure amb els principis rectors del finançament i en la definició de Catalunya com a nació. Quan l'Artur Mas truca en Duran, a instàncies d'en Rubalcaba, el líder d'Unió expressa a Mas el seu descontentament amb les formes que s'ha produït el pacte i el penja. En Duran està dolgut i emprenyat perquè creu que és una gran deslleialtat i que a en Mas no li hauria costat gens haver mantingut el contacte telefònic. Des de Convergència, però, s'intenta dir que en Mas, en Duran i en Zapatero han estat en contacte telefònic durant tota la tarda, la qual cosa no és certa, malgrat que és la versió que es fa córrer des de la Moncloa. Altres sectors de Convergència, però, diuen després que en Duran no en sabia res, del pacte. "Tot plegat es va fer pensant en els mitjans i amb la intenció d'engrandir la imatge d'Artur Mas com a braç executor de la negociació", afirma en Josep Sánchez Llibre.

L'endemà del pacte es convoca una roda de premsa en què han de participar en Mas, en Pujol i en Duran, per valorar els acords assolits, malgrat que s'exigeix la reunió de la permanent d'Unió Democràtica. En Duran té previst no anar a la roda de premsa de la federació que s'ha de fer després, tenint en compte com l'han tractat. Abans d'aquesta roda de premsa, però, en Mas explica als embres del CENF els acords a què ha arribat amb en Zapatero. Segons el líder d'Unió els continguts del pacte amb Zapateo són els mateixos que els que havien aconseguit el dijous en Rubalcaba amb en Duran, llevat en el tema de la nació al Preàmbul, "un increment en la participació en els impostos especials, ja previst, i la creació del futur consorci de l'Agència

Tributària de Catalunya entre les administracions estatal i catalana".

El dia següent és el "dia de la foto", quan es formalitza l'acord entre CiU i PSOE. En Sánchez Llibre, en la reunió que s'esdevé a la Moncloa, parla amb el president, al qual li diu que "habéis tenido un fallo de sensibilidad tremendo, te lo digo con franqueza, con Duran. Él ha estado en toda la negociación y ha sido un importante compañero de viaje para este pacto y sabes, presidente, mejor que nadie, porque hablas mucho con él, que ha jugado un gran para poder lograr un sí. Fallasteis no avisándole". El president, li contesta: "Josep, ten en cuenta que a veces los grandes acuerdos, como este pacto de Estado, exigen grandes sacrificios políticos, y en este caso el gran sacrificio puede parecer que ha recaído sobre las espaldas de Duran. Pero no te preocupues que quien tiene que saberlo sabe que éste es un pacto que sin Duran no se habría hecho. Ya sabes que gente muy importante de nuestros partidos, tanto del PSOE como de CiU, estaban por el no... Hemos tenido que luchar en muchos frentes, Josep, tienes que entenderlo. Y si al final las circunstancias son las que son, aunque no eran las que yo deseaba y no lo hubiera hecho así, no tenía otra alternativa, como presidente del Gobierno, que hacer lo que he hecho. Ya sabes que éstas son las servidumbres de la política."

En Duran està satisfet amb l'Estatut però no creu que es mereixi el tracte que ha rebut. Així li fa saber a en Sánchez Llibre: "De fet, ara és el moment en què hauria de marxar, Josep" "Si pensés en la família i en mi. Ja he fet el que havia de fer. Tu ho saps, Josep, que tinc diverses ofertes del món privat. L'Estatut ja està negociat. Cal veure la ponència però, en essència, ja està fet. Ja hi ha acord i aquest seria un bon moment per marxar. "Ara no és el moment", li indica en Sánchez Llibre. "Ho sé i per això segueixo. Pràcticament em dec a Unió i per tant sé que ho he de fer. Que sàpigues que justament ahir diumenge vaig dir que no a les ofertes privades. En el fons ara em sento més que mai obligat amb Unió, després del que han fet."

De seguida el PSC i ICV se sumen a l'acord. Malgrat això, en José Zaragoza, secretari d'organització del PSC comenta el dia 23 que "CiU se suma al Pacte del Tinell" en un article a el Periódico en el qual afirma que "Vendre, per què negar-ho, és una de les especialitats de la dreta catalana. Ho va ser en la transició, quan CiU es va apropiar del catalanisme mentre el socialisme liderat per Joan Reventós, treballant discretament, va ser el corrent polític que va apostar per la restitució de la Generalitat, per la tornada de Josep Tarradellas i per la redacció de l'Estatut del 1979. Malgrat això, els socialistes vam perdre les eleccions del 1980. Des

d'aleshores, CiU ha repetit una vegada i una altra el seu discurs, basat a identificar el catalanisme amb les seves sigles i a acusar el PSC de sucursalista i supeditat al socialisme espanyol" (...) "Ara tenim l'Estatut a tocar perquè CiU s'ha sumat al pacte del Tinell. I igual que l'any 1977, el PSC ha treballat amb discreció i efectivitat. Hem renunciat a al fotografia i hem arremangat per fer possible l'acord". El PSC, doncs, vol donar a entendre que l'acord pot ser bo però que, en qualsevol cas, la feina del PSC ha estat determinant. No obstant, la sensació general que té la població és que el PSC ha estat subordinat plenament a Madrid al PSOE i que la involucració del president Maragall en la negociació de l'Estatut ha estat mínima, com de fet ha ocorregut. Iniciativa també reconeix la vàlua del text però en Jaume Bosch adverteix que: "Per valorar l'estat actual de l'Estatut cal desprendre's de tacticismes i gelosies: la foto d'Artur Mas era previsible i necessària per a un partit que ha de fer oblidar que va governar Catalunya gràcies a renunciar a la reforma de l'Estatut, claudicant davant el PP i que ha de suportar que un govern d'esquerres hagi impulsat aquest nou Estatut". "Seria bo que, enlloc d'obsessionar-nos en l'anàlisi de les formes o de futures aliances, els partits polítics féssim l'esforç d'explicar a la gent allò que hem aconseguit i allò que s'ha quedat pel camí, inclòs el que CiU ha renunciat per interessos partidistes".

Tal com s'ha comentat en apartats anteriors, el pacte Mas-Zapatero denota el canvi d'aliances que el president socialista vol impulsar a partir d'ara, per poder afrontar unes noves eleccions en les quals no vagi de la mà del tripartit sinó d'un partit que causa menys recels a Espanya com és CiU. En qualsevol cas, però, hi ha un partit que es troba del tot disconforme amb l'acord entre Mas i Zapatero, a part del PP, que és ERC, de qui els comentaristes expliquen vulgarment que "els han posat les banyes". De fet, el disgust i la irritació d'Esquerra són comprensibles en el sentit que ha estat arraconada i precisament després haver seguit el joc de CiU per aprovar un Estatut de màxims al Parc de la Ciutadella ja que, després, en la negociació final, Zapatero usa els convergents com a símbols de moderació i transmissió a l'opinió pública d'un Estatut també moderat, amb un partit centrista, que, precisament per aquestes raons, fan desaconsellar el president socialista a fer concessions a Esquerra, un partit republicà, independentista i amb imatge de radical, perquè es pugui afegir al pacte estatutari. Així les coses, doncs, sembla molt difícil que el partit de Carod-Rovira pugui obtenir del PSOE els triomfs que necessita per donar un sí rotund a l'Estatut i no veure's forçat a patir la humiliació de sotmetre's al seu rival nacionalista i convèncer les bases que ha valgut la pena l'Estatut, a pesar de la foto, per les millores aconseguides en autonomia i en finançament. Per aquest motiu, i des del moment que

s'escenifica el pacte a la Moncloa amb CiU, resulta del tot creïble que ERC es decanti per votar no, al Congrés, a parts fonamentals de l'Estatut i potser en la votació a la totalitat i en el posterior referèndum. Evidentment, però, una dissensió d'aquestes característiques posa en entredit la cohesió i validesa del Govern de la Generalitat, i, per tant, la voluntat d'Esquerra de fer compatible la continuïtat del Govern tripartit i la seva discrepància de fons amb un text que els seus socis han aprovat i que obre les portes a una crisi en el tripartit que pot aprofitar CiU per recuperar el govern de la Generalitat en unes eleccions que s'haurien de convocar de forma anticipada.

Una enquesta uns dies següents afirma que la meitat dels espanyols recela del pacte acordat entre Mas i Zapatero. Els efectes dissuassoris que, suposadament, havia de tenir el pacte entre la població espanyola no es perceben i, en canvi, el PP inicia la seva ofensiva contra el pacte, les accions més importants de la qual són la recollida de signatures en què es respon a la pregunta: "¿Considera conveniente que España siga siendo una única Nación en la que todos sus ciudadanos sean iguales en derechos, obligaciones, así como en el acceso a las prestaciones públicas?, alhora que s'emeten falques a les ràdios andaluses que abominen del text estatutari català. El fet que la pregunta que es formula als ciutadans no esmenti el text català posa en entredit els objectius que vol acomplir la pregunta. A algunes televisions fins i tot hi apareix gent que firma i que, en ser preguntats sobre què han subscrit responen "Firmo contra Cataluña" o "esto va contra los catalanes", quan precisament el que es pretén amb aquest referèndum, segons afirma la direcció popular, és alliberar els catalans d'un text que els pot perjudicar greument. Les falques de ràdio són una altra de les iniciatives que els populars endeguen per intentar que la població andalusa, tradicionalment socialista i, que per tant, dóna suport a Zapatero, s'adoni dels suposats greuges que el nou text català els suposa i que el "seu president", els estan causant. En alguns mitjans catalans, sobretot en algunes tertúlies de ràdio, es pregunta sobre la validesa ja no jurídica sinó moral d'aquesta iniciativa i és que davant l'argument que usen els conservadors sobre la divisió dels espanyols amb el referèndum al País Basc, el procés de pau o la possibilitat d'un referèndum a Catalunya d'un text no avalat per les Corts el 2003 durant la formació del Pacte del Tinell, des d'aquests punts d'opinió es considera que també s'està dividnt els espanyols en qüestionar-los sobre la constitucionalitat d'un text que el 89% del Parlament català ha aprovat i que molts catalans estan reclamant. Dividir també es enfrontar catalans amb espanyols, s'esgrimeix des de la part catalana.

L'ESTATUT I EL QUART PODER

Fins i tot als nens, uns dels col·lectius socials més manipulables, s'adrecen crítiques sobre l'Estatut de Catalunya i el president del Govern. A Múrcia i a Almeria, la versió teatral de l'obra *El mag d'Oz* de Lorenzo Píriz-Carbonell, sufragada per Cajamurcia i l'Ajuntament de Múrcia, l'alcaldia del qual és del PP, critica la carta autonòmica catalana i el president del Govern. Més de 50000 nens veuen aquesta obra de teatre de forma gratuïta, en la qual "la malvada Bruixa de l'Oest parla amb marcat accent català, s'autoproclama 'presidenta del camp de roselles verinoses', viu en una 'terra de perills, arenes movedisses i camins tenebrosos" identificada veladament amb Catalunya i sospira per assistir 'al ball d'inauguració de l'Estatut'. La notícia és recollida pel Periódico, a finals de gener i, de fet, malgrat que no s'hi cita Catalunya expressament, la bruixa dolentíssima deixa clara la seva procedència des de la seva primera aparició en escena: "M'han ordenat que us aniquili. Així m'ascendiran, em convidaran al ball d'inauguració de l'Estatut, un luxe' assegura la bruixa intercalant paraules en català. La fada bona del conte va vestida de *rojigualda*, com la bandera espanyola, mentre que un dels sicaris de la bruixa, el Rei dels Micos Voladors, l'odiós personatge que aconsegueix empresonar els bons, llueix grans ales blaugrana, els colors del Barça. "Tan bona que sóc, no sé per què ningú m'estima. Tinc molt de *talante* per al diàleg, arriba a dir la Bruixa de l'Oest, en una referència velada al president del Govern espanyol, José Luis Rodríguez Zapatero. "No em convenceràs amb paraules, ets dolenta". Per rematar l'obra, Dorita mata la bruixa catalana abocant-li a sobre una galleda d'aigua, tota una al·legoria de l'obsessió murciana pel Pla Hidrològic Nacional (PHN), al qual es va oposar Catalunya" (...). Cap al final de l'obra, quan el personatge que encarna el Mag d'Oz demostra ser "un impostor que ha enganyat a tothom", el discurs de la virtuosa Dorita, acèrrima defensora de la família, s'assembla molt als recurrents retrets del Partit Popular al president Zapatero: "Aquesta gent bona es mereix un governant de veritat i no un il·lusionista".

2.8. La Comissió Constitucional

La ponència de la Comissió Constitucional que havia de tractar sobre l'Estatut queda constituïda per 11 diputats del Parlament català i 11 del Congrés dels Diputats. Malgrat que l'Estatut està pràcticament redactat encara queden alguns punts pendents com el traspàs de l'aeroport del Prat, que finalment continuarà en la mateixa situació, amb AENA com a empresa gestora des de Madrid. Un dels personatges que durant la negociació estatutària es mostra més preocupat pel futur d'Espanya és Alfonso Guerra, president de la Comissió Constitucional al Congrés dels Diputats. En una conversa d'en Josep Sánchez Llibre amb l'ex-vicepresident, aquest li diu que "Estoy preocupado porque no hay ningún partido en España, ni el PSOE, que defienda el Estado. Si el resto de las autonomías sigue el camino catalán, al final nos quedaremos sin Estado. Ya verás que cuando se apruebe este Estatuto habrá muchas autonomías que lo van a imitar". El diputat d'Unió li contesta que estigui tranquil, que han passat més de vint-i-cinc anys de democràcia i d'Estatut i que Espanya segueix funcionant perquè al final no passa res. De fet, Guerra, un dels militants del PSOE més actius durant la transició i que exercí de vicepresident durant força anys, afirma en una entrevista a la revista Temas para el Debate que, actualment, s'han derivat les opcions ideològiques (dreta-esquerra) cap a posicions territorials (centralisme-nacionalisme), de manera que afirma que la propera reforma constitucional estarà marcada no pas per les visions conservadores i progressistes sinó per visions estrictament territorials, de manera que actualment existeixen partits d'esquerra que, sota el criteri territorial, defensen actituds completament reaccionàries i que la causa radica en el fet que, en haver-se produït una descentralització important, també s'ha produït una mena de satisfacció identitària dels ciutadans amb la seva regió, amb la seva nacionalitat, que ha fet que les Comunitats Autònomes hagin volgut reproduir un aparell d'Estat com si fossin un Estat Central. Estan fent estructures d'Estats menors, en el sentit de menys habitants, menys territori, però s'està copiant l'estructura central, no com una Comunitat Autònoma, sinó com un Estat, perquè s'han generat a Espanya unes noves classes polítiques que han cregut necessària la seva pròpia afirmació a partir de la confrontació amb la classe política estatal per tal d'assolir quotes de poder als Parlaments i Assamblees autonòmics. De la mateixa manera, l'ex-vicepresident afirma que a Espanya, com la recuperació de la democràcia anà lligada als crits de llibertat, amnistia i Estatut d'Autonomia, s'ha consolidat un plus de legitimitat per a tot allò que sigui la Comunitat Autònoma, de manera que quan el Tribunal Constitucional emet una sentència que afavoreix l'Estat, tothom posa en dubte que no hi hagi hagut pressió del Govern d'Espanya i, en canvi,

quan el Tribunal Constitucional emet una sentència favorable a una Comunitat tothom diu: "Ho veus, si és que és l'Estat que no vol deixar anar!". També dissenteix del model de finançament, del qual diu que constitueix una concepció predremocràtica i estamental del dret, de manera que s'avantposen els drets col·lectius i territorials als individuals i que reformar la Constitució no és tan fàcil com es vol fer creure perquè reunir el consens del 1978 no sembla una tasca fàcil en l'actual estat de crispació de la política espanyola. De fet, Alfonso Guerra fou l'encarregat de dictar una de les frases que es recorden de la negociació estatutària, "el Congreso se ha cepillado el Estatut", que escalfaren encara més les bases d'ERC per recolzar el no contra l'Estatut.

Tot i que l'Estatut ja està pactat en termes generals, encara s'han de polir alguns punts, com la definició concreta de les competències o la puntualització d'alguns drets i deures. El 18 de febrer té lloc una manifestació a Barcelona sota el lema "Som una nació i tenim el dret de decidir", que resulta d'un gran èxit a Catalunya per la quantitat de manifestants que aplega i que sembla atorgar més força negociadora als republicans, però el PSOE es manté en els termes de l'acord entre Mas i Zapatero. De fet, les estratègies dels partits durant la Comissió Constitucional són força clares: CiU, socialistes i Iniciativa donen suport al test, el PP el rebutja i ERC aposta per continuar negociant abans de decidir el sentit del seu vot en el referèndum. Les reunions se succeeixen seguint l'ordre dels títols de l'Estatut. Un cop finalitzada la ponència, en què destaquen vuit esculls principalment: ports, aeroports, notaris, subsidi d'atur, joc, seleccions esportives nacionals, paradors i el preàmbul, s'entra en la Comissió Constitucional, presidida pel ja esmentat Alfonso Guerra.

D'altra banda, a principis de març té lloc la Convenció del PP que, sota el lema "Hay futuro", serveix de plataforma per al PP per donar a conèixer les seves idees i mostrar les polítiques que des de l'oposició volen potenciar. El cert és que la sensació a Espanya és que l'estratègia de tensió frontal pautada des del març de 2004 ha convertit el debat polític en un arc de crispació permanent, alimentat per òrbites mediàtiques amb capacitat per modultar intensitats i repartir insults. Els estrategues del PP han considerat que aquesta línia és la que ofereix majors possibilitats de retornar al poder, però és una aposta molt arriscada, perquè és "a tot o a res". Aquesta escalada ha aïllat el principal partit de la oposició de qualsevol eventual aliança amb altres partits polítics, cosa molt arriscada quan es representa a milions d'espanyols i des de molts sectors es reclama una altra forma d'oposició que faci que els partits siguin capaços

d'argumentar de manera articulada les seves propostes. En canvi, els analistes comenten que el discurs global del PP ha obviat aquesta funció de detall i contrapès perquè ha convertit qualsevol assumpte públic en trinxera susceptible de ser utilitzada en el combat indiscriminat en la cerca d'una majoria absoluta. En qualsevol cas, l'actitud del PP, que ja ha estat comentada en altres apartats, no varia quant a la negociació estatutària i fins i tot s'intensifica de forma exponencial. Finalment, el dia 21 de març s'acaben les reunions en la ponència del Congrés dels Diputats i les votacions no ofereixen cap sorpresa: PSOE, CiU, ICV, PNV i Coalición Canaria donen suport al text i ERC, PP i EA voten negativament a pesar que els primers voten a favor del 85% del text. La setmana següent té lloc el debat al Congrés dels Diputats, en el qual es dóna llum verda al text, que passa al Senat.

Tanmateix, però, el mes de març ve marcat per unes declaracions el dia 16 del president Maragall al Parlament, qui afirma que el text acordat per Mas i Zapatero és precipitat, la qual cosa causa un altre terrabastall a nivell polític a Catalunya. El cert és que el president Maragall no ha estat present en la negociació a Madrid i és que fins i tot des de sectors del PSOE es recela de la seva "lleialtat" al projecte socialista. Per a molta gent i a mesura que passa el temps es fa més evident, Pasqual Maragall vol conservar a tota costa el poder a pesar de la dissidència entre ERC i el PSC per causa de l'Estatut, el principal projecte de la legislatura, sobretot des del moment que ERC vota en contra de l'Estatut a la Comissió Constitucional del Congrés i es vulnera un dels acords del Pacte del Tinell segons el qual les tres forces han de votar de forma conjunta en les institucions catalanes i espanyoles. No obstant això, el president Maragall reitera que la continuïtat del tripartit està de moment assegurada i que no cal avançar eleccions malgrat que ERC s'oposi al text, i malgrat també que des de Ferraz es digui concretament el contrari.

2.9. L'alto al foc d'ETA

El dia 22 de març, un dia després de l'aprovació de l'Estatut a la Comissió Constitucional, la banda terrorista ETA anuncia un alto al foc permanent. Als inicis del 2006 havia crescut en l'opinió pública la certesa que la banda estava més debilitada que mai, la qual cosa revitalitzava l'estratègia de Zapatero, qui, malgrat tot, reclama prudència constantment. El dia 26 de gener Zapatero s'atreveix a anunciar que "ens trobem al principi del final" de la violència terrorista i matisa que serà "un procés llarg, dur i difícil". El president es veu empès a fer aquestes declaracions després del llarg període sense víctimes i per "alguna informació" que el convida a l'esperança. Tanmateix, ETA fa acte de presència amb atemptats de poca envergadura i amb l'enfortiment de l'extorsió als empresaris bascos perquè paguin l'anomenat "impost revolucionari". Aquests incidents aixequen l'escepticisme després de les paraules de Zapatero i, sobretot, donen arguments a l'oposició del PP per carregar contra la via Zapatero. Mariano Rajoy, de fet, fins i tot estén la mà al president per recuperar l'entesa entre els dos grans partits en la lluita contra el terrorisme. Zapatero, però, manté la seva aposta fins que recupera tota la seva raó de ser el 22 de març del 2006. Malgrat això, el president reitera que s'és al "principi del final d'un procés que serà llarg, dur i difícil". En un primer moment, Mariano Rajoy ofereix el seu recolzament als socialistes amb totes les reserves, fins i tot s'entrevista amb Zapatero a la Moncloa, però no es pot obviar que la qüestió del terrorisme pot durar anys, perquè arribar a lliurar les armes pot arribar a ser un procés que abarqui vuit o deu anys, per tant, unes dues legislatures més com a mínim. A més, s'hi afegeix la problemàtica de la reinserció dels terroristes en la vida pública i la seva participació en la política. El vincle entre l'Estatut i la banda terrorista ETA va ser establert pels populars, que creien que ETA estava al darrere del projecte i que el "tutelaven", afirmacions que produïen molta indignació a Catalunya. No obstant, no es pot obviar que l'actitud vigilant i d'observació del procés per part de la banda ha estat sempre present, la qual cosa es manifesta en l'anunci de la treva just un dia després que s'aprovés a la Comissió Constitucional. Els dos grans projectes de la legislatura de Zapatero, que es resumeixen en un de sol: aconseguir una reforma territorial que acomodi els nacionalistes, tant bascos com catalans. Amb els habitants del Principat, aquesta reforma consisteix en la redacció d'un nou Estatut que doni satisfacció a les aspiracions de més autogovern catalanes, mentre que amb el País Basc l'objectiu primordial és assolir la pau. Si aquestes dues iniciatives s'assoleixen, Zapatero guanyaria molts punts per poder seguir en la presidència del Govern, però la problemàtica del terrorisme basc és molt profunda, inclou

sentiments de víctimes, presos i famílies i moltes vegades, les associacions que els defensen estan fortament polititzades i posen entrebancs per al procés de pau. En qualsevol cas, un dels efectes que té l'anunci de la treva d'ETA és una repuntada dels socialistes a les enquestes, després del llast que ha suposat la negociació estatutària a Catalunya. Prova d'això ho constitueix la primera crisi del Govern Zapatero, en la qual José Bono anuncia la seva dimissió com a ministre de Defensa i la seva substitució pel ministre d'Interior: José Antonio Alonso. La cartera d'Interior, especialment important en la negociació terrorista és adjudicada a Alfredo Pérez Rubalcaba, fins aleshores portaveu del PSOE al Congrés dels Diputats i home de confiança de Zapatero, reconegut per les seves habilitats negociadores. També es produeix un canvi en el Ministeri d'Educació, que passa a ser dirigit per Mercedes Cabrera en substitució de María Jesús Sansegundo.

2.10. Aprovació de l'Estatut al Senat. Trencament del Govern.

A la tramitació al Senat, els republicans i els populars són els únics que presenten esmenes al text. El PP, fins i tot promou una proposta de veto, que, tanmateix, és rebutjada per la ponència de la cambra alta, amb la qual cosa el text no pateix modificacions a la Cambra Alta i obté un suport inferior al Congrés dels Diputats, de manera que és gràcies a l'abstenció dels republicans que el text pot enfilar la recta final. Si aquest grup hagués decidit votar-hi en contra, el text hauria estat rebutjat i hauria tornat de nou al Congrés dels Diputats, però el gest dels republicans permet la tramitació final del text. De cara al referèndum, però, mentre els populars estan decidits a demanar el "no", ERC dubta sobre quina és la millor manera d'expressar la seva oposició al test. L'executiva dels republicans opta per demanar el vot nul, però les seves bases, enrabiades per la destitució de Joan Carretero com a conseller de Governació i per les declaracions d'Alfonso Guerra on presumia d'haver "plomat" l'Estatut, tomben la decisió de la cúpula i la van fan virar cap al "no", una opció que setmanes abans havien descartat tant Carod com Puigcercós. Aquest canvi constant de les opcions de vot és objecte de crítica per part dels partits polítics i de bona part de la ciutadania, que adverteixen que tots els "nos" que es comptabilitzin seran automàticament capitalitzats pel PP, que també manté la mateixa posició.

D'altra banda, el fet que ERC opti pel "no" obre una nova crisi, la definitiva, al govern tripartit i l'endemà que el Senat aprovi l'Estatut, Pasqual Maragall expulsa els republicans del govern, per tal d'assegurar que tots els consellers de l'executiu defensin el mateix vot de cara al referèndum del 18 de juny, quan la ciutadania dirà l'última paraula sobre el nou Estatut. Tanmateix, però, no es pot menystenir tampoc que el fet que el govern quedi en minoria obliga a convocar eleccions anticipades, atès que el govern de PSC i Iniciativa és minoritari, i en les quals la gran incògnita és la repetició de Pasqual Maragall per tercera vegada com a president de la Generalitat, que, en aquest cas, optaria a la reelecció. Si no fos el cas, ja es pensa en el possible candidat del PSC per a la presidència de la Generalitat i tot apunta a en José Montilla, primer secretari del PSC. No obstant això, a ERC s'està força descontent amb tot el caire que ha pres la seva destitució del govern i fins i tot federacions com la d'Alt Pirineu reclamen un debat intern del partit que dirimeixi sobre el futur de la cúpula del partit. Per aquest motiu intenten organitzar un congrés extraordinari després del 18-J, que també és demandat per altres federacions. Finalment, però, no es reconsidera i la part central del partit continua com fins aleshores.

La incògnita sobre la repetició de Maragall com a candidat és un assumpte que aixeca molt interès als mitjans de comunicació i a la ciutadania en general, no així al PSC, que prefereix el silenci atès que el tema distreu del referèndum de l'Estatatut i, a més, encara que dissimulin, la successió és també un embolic. La substitució de Maragall planteja riscos, i segons com anessin les coses es podria alterar l'equilibri de forces que el PSC manté amb el PSOE i que, fins ara, li ha donat bons resultats. A hores d'ara, i depenent del punt de vista en què es miri, la continuïtat de Maragall resulta menys arriscada que la candidatura del ministre d'Indústria. Tot i que a Maragall se l'associï més amb el tripartit que no pas amb el PSC, els socialistes catalans podrien sortir molt malparats amb una derrota de Montilla, que seria probablement pitjor que la de Maragall. Al cap i a la fi, Maragall no surt tan malparat a les enquestes però la continuïtat d'aquest a la presidència de la Generalitat, malgrat que es deixi com una elecció personal, està fortament subjecte a la decisió que prengui el PSOE i, en concret, José Luis Rodríguez Zapatero. El nét del poeta modernista ha complert dos objectius cabdals per a Catalunya amb el seu nom com a persona indiscutible del procés: els Jocs Olímpics de Barcelona 92, durant els quals era l'alcalde de la ciutat i l'Estatut de Catalunya. Si s'hi torna a presentar, el president Maragall hauria de competir en unes eleccions molt renyides en què CiU criticaria notòriament el tripartit i que li permetrien tan sols allargar quatre anys més la seva carrera política, alhora que hauria de tenir present que no tindria ni el suport del PSOE ni de bona part del PSC. D'altra banda, la consecució del nou Estatut anuncia una nova etapa per a Catalunya, en què cal desenvolupar-lo i en què tota la generació de la transició hauria pràcticament desaparegut de la plana política catalana. Ja no hi hauria ni Pujol ni Maragall, dos personatges lligats a les èpoques més recents de la democràcia. En qualsevol cas, si Maragall es presentés i guanyés, seria un resultat fantàstic, però si perd, el PSC podria aguantar el cop perquè el lideratge de Montilla seguiria intocable i el partit seguiria recolzant-se en el poder municipal que controla. En aquest cas, a més, Montilla seria qui, com l'any 2003, s'encarregaria de les negociacions amb els altres partits per arribar a acords que els permetessin governar a la Generalitat. Amb la candidatura de Montilla, en canvi, tot seria molt distint. D'entrada, el primer secretari del PSC hauria d'abandonar el Ministeri d'Indústria i centrar-se en la campanya. En el cas que Montilla perdés les eleccions, el lideratge de cohesió interna que exerceix Montilla dins el PSC quedaria malmès i això perjudicaria la relació bilateral que el PSOE té amb el PSC de relacionar-se, que és el que ha permès que, sota l'ombra de les sigles PSC, el PSOE pogués guanyar vots a les eleccions generals i, al mateix temps, aconseguir alcaldies prou importants. En el cas que

Montilla perdés, la preponderància i presència del PSC quedaria sotmesa als possibles pactes que el PSOE voldria establir amb CiU per assegurar-se la governabilitat a Espanya. En alguns sectors fins i tot es diu que, a Catalunya, si guanyen els socialistes es gràcies al poder que empeny el PSOE, mentre que si fracassen, és per culpa del PSC.

2.11. El referèndum

Arriba l'hora d'afrontar la prova del referèndum i els partidaris del sí s'enfronten, a part dels votants del no, a una alta abstenció, al fantasma de l'abstenció. Els partits estan nerviosos i es nota, per exemple, en algunes iniciatives com la de Joan Saura de demanar allargar dues hores l'horari de votació perquè així la gent pugui arribar a temps després d'anar a la platja, malgrat que ja se sap, per endavant, que la llei electoral no ho permet. Pocs dies després, una altra notícia mostra aquesta obsessió per l'abstenció: el referèndum no se celebrarà en diumenge sinó en dia laborable. Un petit detall cal tenir en compte: els empresaris i l'Administració pública haurien de concedir un permís remunerat de quatre hores a treballadors i funcionaris per exercir el dret a votar. Com el Govern no vol enemistar-se amb els empresaris, prefereix descartar l'opció, perquè potser el remei pot ser fins i tot pitjor que la malaltia. D'altra banda, si bé el dia 10 de maig era el dia en què el Senat havia de votar definitivament l'Estatut, els ciutadans reben una carta del president Maragall aquest mateix dia amb data d'un parell de dies després en què es recomana votar a favor de l'Estatut. La pregunta és què hauria succeït si el Senat hagués votat no. La resposta que es dóna des de la Presidència de la Generalitat és: error administratiu.

Els lemes de campanya dels partits polítics també generen, alhora, molta polèmica. La situació de partida és que, en el panorama actual, és molt complicat que cap partit elabori un missatge clar per a la ciutadania que expliqui i sintetizi de forma unívoca la seva posició, perquè darrere dels missatges s'amaguen els interessos de partit. El primer eslògan del PSC rep crítiques des de molts sectors i només els seus promotors el defensen: "El PP farà servir el teu vot contra Catalunya". En certa manera, és l'estratègia recurrent dels socialistes d'anar a buscar el passat, de refregar als populars l'anticatalanisme. El pitjor del lema és que no és un missatge positiu, que animi a votar, sinó que cerca la por de l'electorat. L'eslògan socialista és, en certa manera, una fal·làcia, perquè el que temen és que el PP usi tant el "sí" com el "no" no contra Catalunya sinó contra el PSOE. L'eslògan ideal dels socialistes seria: "El PP usarà el teu no contra el PSOE". Quant al PP, el seu lema és "Pensa en Catalunya, digues no", eslògan molt més adient per Esquerra que no pas per al PP. Irònicament i no tan irònicament es diu que, en realitat, el lema del PP hauria d'haver estat: "Piensa en España, di no", en el sentit que dins d'Espanya s'hi inclou Catalunya. Per tant, doncs, potser seria més idoni: "Pensa en Catlaunya com a regió d'Espanya, digues no". Tal com l'han posat, doncs, fins i tot no escau per alguns votants del PP

que pensen en Espanya i no només en Catalunya. El principal objectiu que tenien els populars abans que Esquerra decidís votar "no", era, en bona part, atacar el catalanisme. Ara que ERC coincideix amb la seva posició, el "no" també pot ser interpretat en clau nacionalista i l'únic objectiu que els queda és fastiguejar el PSOE. Una gran contradicció es dóna amb Iniciativa ja que assenta que l'Estatut és "catalanista, ecologista i d'esquerres". Si un marc legal com un Estatut ha de ser neutral perquè totes les opcions polítiques s'hi puguin sentir identificades i hi puguin treballar còmodament, no resulta adient que s'identifiqui l'Estatut amb tres característiques que potser no són del grat de tots els que voten "sí". Pel que fa a CiU, la seva campanya s'orienta a donar Sís per tot arreu, perquè quedi clara quina és la posició dels convergents després de la posició escèptica que han seguit durant el procés estatutari fins a les seves darreries. No es pot menystenir que allò que cerca tant CiU com ERC és aconseguir rèdits electorals d'aquestes eleccions, sobretot CiU, que vol captar votants dels desencisats amb el tripartit. Una intenció no confessada i que no poden fer pública per part de CiU pot ser la voluntat que surti un Estatut endavant amb escàs marge, encara que ells prediquin el contrari. Entre els sectors nacionalistes partidaris de l'Estatut, especialment dins del nacionalisme més sobiranista, no falten aquells que prefereixen una victòria discreta en el referèndum per no bloquejar futures reivindicacions i treure així la raó a aquells que asseguren que l'Estatut del 2006 assoleix les aspiracions d'autogovern per trenta anys i que no resol definitivament el problema català.

Sincerament, s'ha d'admetre que l'Estatut no és allò que tots els nacionalistes haguessin volgut, però les circumstàncies polítiques imposen una situació que, ara per ara, no poden deixar passar. És el "mica en mica s'omple la pica". Ara bé, si a CiU internament la beneficia un resultat ajustadet, també necessita, paradoxalment, un sí molt rotund, perquè deixar el PSC sol seria un gran error. Per bé que un sí majoritari de mà del PSC pot fer mal els convergents pel fet que el PSOE pugui vendre la victòria com un gran triomf, amb la irrupció de la "Catalunya postnacional", que ja no es preocupa per temes identitaris com els nacionalistes, i en la qual els nacionalistes ja no tindrien "raó de ser", una alta participació i un sí contundents són necessaris per plantar cara als recursos d'inconstitucionalitat del PP, del Defensor del Poble o d'altres comunitats autònomes, és a dir, un recolzament massiu al text en facilita la defensa davant qualsevol impugnació. No és el mateix que el Tribunal Constitucional hagi de decidir sobre la validesa del text si ha estat refrendat per una majoria indiscutible que si els sís no arriben al 50% del cens. El Tribunal Constitucional sol comportar-se d'acord amb el sentir de la majoria

cojuntural, entre d'altres coses, perquè la seva composició depèn de les majories parlamentàries que es registren a Espanya. Les estadístiques assenyalen que els magistrats, independentment que hagin estat escollits pel PSOE o pel PP, tenen certa tendència a reforçar els poders de l'Estat. Si el Tribunal Constitucional tombés una llei refrendada pel poble català es produiria una crisi institucional molt important, però això probablement només succeiria si el resultat del referèndum portés a conclusions dubtoses que poguessin fer dubtar els magistrats. Si el sí és massiu no hi haurà dubte que el Tribunal Constitucional actuarà com sempre amb sentit polític i evitarà el conflicte de legitimitats, perquè hi hauria gent a Catalunya que qüestionaria com uns quants magistrats es poden posar en contra de l'opinió del poble català. D'altra banda, no és el mateix que els que negocien en nom de Catalunya ho facin amb més o menys autoritat democràtica segons la força que tingui l'Estatut aprovat. Contra l'Estatut s'hi han oposat representants significatius dels poders de l'Estat i moltes resistències han sorgit de l'elit funcionarial, el PSOE ha viscut el tràmit amb l'ull posat a les enquestes i, sense obviar que la interpretació de la llei, malgrat que Zapatero adverteixi que "no seré tacaño con el Estatut", depèn en gran mesura de la voluntat política i de la correlació de forces. No serà el mateix l'aplicació de l'Estatut si governen uns o altres, però, sobretot, no serà el mateix si l'Estatut no és recolzat àmpliament.

El dia del Debat sobre l'estat de la Nació a finals de maig permet a Zapatero treure el primer rèdit electoral de l'Estatut de Catalunya, amb el qual trenca la postura de Rajoy del "catastrofisme" sobre el model territorial. Rajoy, insistent en "España, que estaba unida, se muestra hoy más dividida que nunca", no pot vèncer l'atractiu que representa per a les autonomies disposar de major autogovern a un any de les eleccions autonòmiques i municipals. Zapatero certifica així la consumació del fracàs estratègic del PP, que si bé l'havia donat beneficis durant una temporada, l'aboca a canviar el guió que vincula la reforma de l'Estatut de Catalunya amb la ruptura d'Espanya. Durant mesos, la tàctica del PP amb l'Estatut el va permetre pujar als sondejos davant el pessimisme del PSOE, però ara, amb l'assumpte encarrilat, és quan Zapatero es disposa a cobrar els rèdits de l'arriscada inversió que va fer quan va apostar més que ningú per obrir pas a la iniciativa. El president fins i tot invita l'oposició a formalitzar pactes immediats sobre la qüestió territorial: "En aras de la concordia, de la convivencia nacional, de lo que representa el futuro de nuestro país, puedo decirle, en nombre del PSOE y del Govierno, que para mí se ha acabado y se ha pasado la página de todo lo qeu dijeron de este Gobierno para romper España" Perquè l'Estatut s'aprovarà i no passarà res.

"Ustedes han ejercido como profetas del desastre y han resultado un desastre como profetas -diu Zapatero-. Aquí según ustedes mandaba Carod-Rovira, y ahora, paradojas de la vida, van a votar lo mismo". A més a més, el president del Govern té un altre objectiu amb el referèndum de l'Estatut: mesurar les seves forces per iniciar un diàleg amb ETA sense el PP, segons la contundència del "sí" a Catalunya. Un "sí" majoritari permetria a Zapatero presentar l'Estatut i la reforma territorial com a objectius altament vàlids de la seva legislatura, que són recolzats per la ciutadania, que el permeten revalidar la seva tesi contra la "rupturista i catastrofista" dels populars, i així trencar el discurs dels conservadors.

La campanya, en la qual els partits polítics defensen la seva posició davant el text, també té incidents. Les agressions contra el Partit Popular són les més evidents: a un mercat de Martorell Rajoy és escridassat per unes senyores de mitjana edat i unes venedores, alhora que el seu partit també és víctima d'agressions a Granollers i Mataró. Arcadi Espada, un dels impulsors del partit per la Ciutadania, també és escridassat i agredit a Girona, on, a més acusa les autoritats perquè els Mossos d'Esquadra no hi compareixen. Aquests incidents serveixen de nou per posar en evidència la crispació entre els dos grans partits nacionals, atès que els populars acusen els socialistes de ser els organitzadors dels incidents i en el cas de l'Hospitalet, per ser un muntatge realitzat pel PSC, per presentar Rajoy com una persona "non grata" a Catalunya i, al seu torn, el socialistes culpen els conservadors de rebre crítiques de la gent per l'actitud que han mantingut a Catalunya durant tot el procés estatutari. El clima de rebuig als populars és criticat i condemnat a la majoria de mitjans públics i privats, però també recorden que, moltes vegades, els polítics del PP han traspassat amb freqüència les "línies vermelles". Durant la campanya del PP en recerca de firmes contra l'Estatut, s'escoltava, i sortia per la televisió que hi havia firmants que preguntaven: "¿Dónde hay que firmar en contra de los catalanes?". A Andalusia, les falques de ràdio afirmaven que les comunitats pobres haurien de pagar a les riques. A Catalunya, en conseqüència, l'opinió majoritària entén l'escridassada a Rajoy i fins i tot la pot considerar justa. D'altra banda, però, una opinió molt majoritària a Madrid se sent molt molesta pels moviments d'obertura cap al món de Batasuna que està realitzant el Govern de Zapatero, i els socialistes són també escridassats i objectes d'escarni. En aquest cas, els socialistes acusen els populars de ser-ne els organitzadors: els assistents a la manifestació de Madrid no són més que militants del PP i d'extrema dreta que utilitzen l'argument d'ETA per debilitar el Govern. Ni socialistes ni populars s'han parat a pensar que l'odi i el menyspreu que tots aquests ciutadans mostren respecte els principals líders del país es manifesta en un

malestar la base del qual és el clima de crispació alimentat dia a dia amb els seus retrets i atacs.

El que es posa de manifest, però, és el poc respecte que hi ha per les minories a Espanya, siguin de la ideologia que siguin. Ara bé, tal com assenyala un comentarista a la Vanguardia, molts dels que ara s'indignen per les agressions contra el PP no acostumen a preguntar-se què passa a València amb alguns polítics i professors que defensen la unitat de la llengua catalana i que també són agredits. Si la democràcia és el sistema que es té a Catalunya per poder defensar les opcions polítiques, el fet que una minoria no sigui respectada mostra un gran frau d'aquest sistema i en denota la seva mala salut. És necessari, doncs, que veus que dissenteixen del panorama català com les d'Arcadi Espada, Albert Boadella, Josep Piqué o Aleix Vidal-Quadras puguin escoltar-se amb la màxima claredat. Poden agradar més o menys, "però són la prova del cotó del bon estat de salut de la nostra societat". D'altra banda, el fet que els mitjans de comunicació siguin viscerals en aquest assumpte i només relatin el que pateixen "els seus" sense tenir en compte "els altres" també és un factor de debilitat del sistema democràtic a Espanya, perquè la informació ha de ser mínimament objectiva per assegurar la possibilitat del lector de forjar un criteri propi.

Unes reflexions abans d'anar a votar i en vista del desenvolupament de la campanya permeten afirmar que l'Estatut no ha desvetllat l'interès de l'opinió pública. Les campanyes dels principals partits a favor del sí han esgrimit molts arguments per votar afirmatvament, però molt pocs arguments són els que realment defensen el text. A saber: si votem que sí el PP no usarà el nostre no contra Catalunya, sabem que és un avenç en matèria d'autogovern però no resol definitivament el problema català, si el no guanya, seria un fracàs immens que conduiria a haver de començar un altre procés tortuós al cap d'un any i, si el sí no venç, la imatge de Catalunya quedaria molt deteriorada, a part del desprestigi que ha guanyat durant el govern del tripartit i els últims anys del pujolisme. L'Estatut és un nou canvi de *look*, segons CiU, que la compara amb imatges del 1979. Si a això s'afegeix que des de Catalunya es presenta un Estatut que és la panacea a tots els problemes catalans i els socialistes es vanten d'haver-lo plomat i d'explicar a tort i a dret les retallades que han fet, és evident que les masses no se senten atretes per anar a votar. Serà un sí reflexiu i necessari, però en cap cas il·lusionat. Per si de cas, els nacionalistes d'Esquerra ja adverteixen que Iberia anuncia la supressió de vols nacionals al Prat

i que l'Estatut no ofereix camp per intervenir-hi.

En les últimes eleccions autonòmiques ERC i PP van obtenir conjuntament el 28,33% dels vots. Si no s'assoleix aquesta quota de sufragis negatius, aquests partits hauran de reconèixer que no han rebut el suport de la ciutadania. Ara bé, no és d'estranyar que no l'assoleixin: els seguidors de les dues forces polítiques, que són totalment oposades, tenen por d'afavorir-se mútuament i per això desestimen l'opció defensada pel seu partit. Ni Esquerra aconsegueix mobilitzar tot l'independentisme del febrer a la manifestació de "som una nació i tenim dret a decidir" ni el PP mobilitza l'electorat anticatalanista. És el no del no.

Les expectatives electorals també es consideren. PP i ERC pateixen el fracàs per donar suport a una opció que no serà la guanyadora; al PSC la successió plana com la inquietud més gran i li falta el lideratge d'un candidat del qual encara no se'n sap el nom encara que Montilla es presenta com el favorit; ICV va de la maneta del PSC, a l'espera que uns bons resultats als comicis de la tardor la permetin estar de nou a la Generalitat en un nou tripartit: CiU, és, sens dubte, la formació a qui més ha beneficiat la negociació estatutària: ara té un líder sòlid que s'ha afermat amb la negociació estatutària, que ha trobat el seu lloc en la política catalana, les seves bases no molesten com les d'Esquerra i la foto amb Zapatero l'ha presentat com el pare de l'Estatut, alhora que presenta Zapatero com un puntal d'influència en l'electorat català: ell és l'altre pare de l'Estatut. No serveix que Duran i Lleida digui, en un míting que "no es fiïn de Zapatero", perquè això vol dir: desconfieu de qui ha pactat amb mi. No es pot negar que Artur Mas ha sabut ensumar bé el terreny i ha sabut quin era el grau d'autogovern que volia la majoria.

Finalment té lloc el referèndum estatutari el 18 de juny. El "sí" s'imposa a Catalunya amb el 73,9% dels sufragis, el "no" rep el recolzament del 20,76% dels vots i els vots en blanc registren un total del 5,3% de les paperetes. És un sí rotund d'aquells que han acudit a les urnes, atès que la participació no assoleix ni la meitat del cens: el 49,41%. La nit del referèndum, al palau de la Generalitat, el president Maragall afirmava que “El país ha guanyat, tots han guanyat”, alhora que apostava per la recuperació del consens bàsic entre les forces polítiques catalanes per desenvolupar la nova llei. “Com a president de tots els catalans invito els uns i els altres a integrar-se en el consens i allunyar-se de la pràctica irritada de la política”. Els defensors del sí celebren el resultat i brinden per la obertura d’una nova etapa a Catalunya, mentre ERC

assumeix la derrota del no i els representants del Partit Popular relativitzen el fracàs del no i deslegitimen el procés de les urnes amb l'argument que el recolzament a l'Estatut no arriba a la meitat dels ciutadans de Catalunya. Segons els dirigents populars, dos de cada tres catalans no ha recolzat l'Estatut d'Autonomia, segons els dirigents socialistes, tres de cada quatre catalans l'ha refrendat. Els conservadors intenten dissimular així que l'opció que ells impulsaven ha estat tan sols refrendada pel 20% de l'electorat, dividit, a més, entre els simpatitzants de les posicions de Piqué i Rajoy i els que rebutgen el text perquè consideren que és insuficent: a saber, els votants d'ERC. Rajoy anuncia que proposaran "paralitzar el procés". Per al líder del PP "el proyecto personal de Zapatero ha sido rechazado", el nou Estatut ha estat el que ha registrat "más rechazo de toda la democracia" i demana al president que "por un mínimo de patriotismo y de sentido común rectifique y paralice la reforma". Per la seva banda, el president del Govern, José Luis Rodríguez Zapatero, expressa la seva "felicitación a los ciudadanos de Catalunya" i destaca la "amplísima mayoría" que havia avalat el text, amb una participació que considera habitual en els comicis autonòmics, però sense fer-hi tantes referències com el líder de l'oposició. "Una vez que se ha votado, no se puede seguir instalado en el tiempo atrás".

Si s'analitza l'elevada abstenció, es dedueix que aquesta abstenció és eloqüent i que la ciutadania ha respost amb indiferència i amb reticència tant a les proclames nacionalistes i catalanistes de bona part de la classe política com a les fantasies espanyolistes d'una altra bona part. És a dir, tant el sobiranisme català com l'espanyolisme alarmat ja no funcionen, han tocat fons. Fins a cert punt, des del restabliment de la democràcia a Espanya, Catalunya i en especial CiU han abanderat un catalanisme identitari, potser necessari després de quaranta anys de repressió; però després de trenta anys de democràcia, la població ha entès que la victimització ja no és necessària i que cal una política d'encarar el futur amb optimisme i sense mirar el passat, cosa que no es reflecteix en el debat estatutari, quan es retorna a debats identitaris estèrils i sense cap mena de profit per al futur. Seguint aquesta lògica, el PSC ha decidit seguir el camí de CiU i demanar constantment un augment de l'autogovern. Però això no significa que la posició majoritària quant a l'Estatut sigui contrària, perquè la seva opció no ha estat la guanyadora. Ells només s'han atribuït l'abstenció, contra la qual també havien lluitat durant la campanya. Del procés se'n deriva que els catalans han aprovat l'Estatut però han suspès la classe política catalana. En surt força tocat el president, però també la resta de líders que han pilotat el procés. Ara, el que necessiten els ciutadans són polítics que realment s'estiguin per allò que preocupa els catalans: la vivenda, l'educació, la immigració, les polítiques

socials, les infraestructures. Ara que ja es té l'Estatut, és necessari abandonar els debats identitaris i centrar-se en allò que objectivament reclama la ciutadania, a no ser que es vulgui la ruptura definitiva entre els polítics i els ciutadans.

L'aprovació de l'Estatut i els comicis de la tardor són l'oportunitat que té Catalunya per recuperar certa estabilitat i establir projectes estratègics que el país necessita. Ara el debat identitari i la qüestió nacional quedarà en un segon pla. Ara és quan Catalunya ha de deixar definitivament de pensar "què és" per passar a l'acció, al "ser" i al "fer". Per això és necessari un gran acord almenys tàcit entre totes les formacions polítiques catalanes. Si Catalunya perd ara aquesta oportunitat, perdrà el tren del segle XXI.

.

COMENTARI DELS ESDEVENIMENTS POLÍTICS DESPRÉS DE L'APROVACIÓ DE L'ESTATUT

L'Estatut, ratificat pel poble català el 18 de juny, és un objectiu assolit. Ara, però, la incognita és, un cop sabent que tindran lloc eleccions a la tardor, si Pasqual Maragall, president de la Generalitat i president del PSC, es presentarà a la reelecció.

Relleu al PSC

Finalment, el dia 21 de juny Pasqual Maragall anuncia que no es tornarà a presentar com a candidat a la presidència de la Generalitat. Segons el president, ell ha aconseguit els quatre objectius que s'havia marcat en tornar de Roma i assumir el lideratge del PSC: la possibilitat d'una alternança de govern que posés fi a més de 20 anys de govern monocolor, l'objectiu de construir un nou projecte polític per dur a terme una millora de l'autogovern a fons i un impuls de les polítiques socials: l'Estatut, que ja ha estat ratificat; l'impuls d'una nova proposta d'Espanya plural i el fet de convertir el PSC en la primera força política a Catalunya. Per a Maragall, tots aquests objectius s'han assolit i ara "és hora de noves persones, de nous lideratges que despleguin totes les possibilitats del nou Estatut".

Un parell de dies després, l'executiva del PSC nomena José Montilla, secretari general del PSC i ministre d'Indústria, candidat a la presidència de la Generalitat pel PSC. Alguns consellers, com Montserrat Tura, opinen que seria millor que s'hi presentés Maragall, i des d'altres partits, com el PP, es considera que s'evidencia que Montilla és el candidat imposat per Zapatero. Fins i tot Maragall considera que el canvi és arriscat, però, alhora, necessari. Igualment, els dos líders es reprotxen la manera com s'ha escollit el nou candidat, que Maragall considera poc plural i Montilla replica que és la mateixa amb la qual el van nomenar a ell.

Recursos d'Inconstitucionalitat a l'Estatut

Finalment, el dia 19 de juliol el Rei firma la reforma d'Estatut, l'últim tràmit abans que la llei entri en vigor el dia 9 d'agost. En aquest context, el president Maragall afirma que, ara per ara, Catalunya és el país d'Europa sense Estat amb més autogovern mentre un seguit de recursos d'inconstitucionalitat es presenten al Tribunal Constitucional. El primer en presentar-se és el del Partit Popular, el dia 29 de juliol. Els populars denuncien vuit dels principis que figuren en el text, com la inclusió del terme 'nació' o el que consideren una imposició del català. Segons Mariano Rajoy, els objectius del recurs són la defensa de la Constitució i, sobretot, la defensa del que ha anomenat "la llibertat i igualtat bàsica dels espanyols". A més, el dirigent popular considera que aquesta iniciativa no perjudica els interessos de Catalunya ni dels catalans. Aquest recurs és admès a tràmit l'onze d'octubre d'aquest any.

D'altra banda, diverses comunitats autònomes també presenten recursos d'inconstitucionalitat contra el text català. En total són cinc comunitats les que presenten un recurs, i l'últim es presenta el darrer dia de termini per poder presentar-ne, el vint d'octubre, de mà de les Illes Balears que, tal com també ho fan els recursos de la comunitat d'Aragó i el de la comunitat valenciana denuncien que hi ha articles de l'Estatut mitjançant els quals Catalunya "s'apropia indegudament" de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, en considerar que els ciutadans de les Illes tenen "uns drets històrics irrenunciables" sobre l'arxiu.

A més, l'Executiu valencià tampoc està d'acord amb les competències que el nou Estatut dóna a Catalunya en matèria hidràulica, amb les quals s'impedeix el transvasament de l'Ebre, ni tampoc amb el finançament. La comunitat de Múrcia, que també recorre el text ho fa per la política hidràulica. D'altra banda, la cinquena comunitat en recórrer l'Estatut, la Rioja, addueix que l'Estatut és inconstitucional perquè amb el principi de bilateralitat en les relacions entre Catalunya i l'Estat es trenca la igualtat amb la resta de comunitats.

En qualsevol cas, però, el recurs que genera més polèmica juntamenta amb el del PP, que impugna gairebé la meitat de l'articulat, és el que presentar el Defensor del Poble, Enrique Múgica, que en recorre 112. En aquest darrer recurs, Múgica és acusat pels partits catalans d'alinear-se amb el PP i de perjudicar els interessos catalans, mentre aquest clarifica que actua des de la independència política i amb criteris jurídics.

A instàncies de CiU, ERC i IU-ICV, es presenta una petició al Congrés dels Diputats perquè hi compareixi Enrique Múgica i expliqui el seu recurs a les Corts. Tanmateix, però, el PSOE i el PP la tomben i finalment el Defensor no ha de comparèixer al Congrés, alhora que tan sols els recursos del Defensor i el del PP són admesos a tràmit.

D'altra banda, el Parlament de Catalunya presenta una recusació a un magistrat del Tribunal Constitucional, Roberto García-Calvo, per considerar que, essent contrari a l'Estatut, recolzaria el recurs del PP. Per la seva banda, els populars presenten una altra recusació, aquesta contra la presidenta del tribunal, María Emilia Casas en la qual argumenten que Casas podria ser poc independent davant el seu recurs contra l'Estatut de Catalunya atès que el seu marit, Jesús Leguina Villa, havia elaborat, per encàrrec de la Generalitat, un dictamen que hauria servit de base per redactar el nou text.

En termes generals, els recursos qüestionen aspectes clau del nou Estatut, com la definició de Catalunya com a nació, el sistema de finançament, el deure de conèixer el català, la descentralització del poder judicial o el capítol de drets i deures.

Eleccions autonòmiques 1 de novembre

Atesa la minoria parlamentària del govern entre PSC i ICV després de l'expulsió d'ERC del Govern Tripartit, Pasqual Maragall convoca eleccions per a l'1 de novembre, festivitat de Tots Sants, que escau en dimecres. La data assenyalada respon a la voluntat d'incrementar la participació en uns comicis en què, després del referèndum de l'Estatut, l'abstenció plana com un gran enemic.

De fet, durant tot el mes de setembre i octubre la campanya electoral no cessa. Els candidats donen a conèixer les seves propostes i intenten captar votants. En aquest sentit, la campanya electoral ve marcada per un seguit d'esdeveniments, com la difusió del vídeo de CiU, *Confidencial.Cat*, en què la coalició catalanista fa una crítica acèrrima al tripartit i els seus negociadors, així com també als escàndols més sonats de la legislatura (Esfondrament del Carmel, reunió de Carod-Rovira a Perpinyà amb membres d'ETA, negociació de l'Estatut...) la signatura davant notari d'Artur Mas d'un "Contracte amb els ciutadans de Catalunya", en el qual afirma que no establirà pactes amb el PP; les entrevistes al diari La Vanguardia de Xavier Sala i Martín en què el candidat José Montilla i l'entrevistador mantenen una conversa molt tensa en la qual, a part de fer preguntes relatives a la cultura catalana: estrofa del Virolai, final del Zoo d'en Pitus..., també l'interpel·la sobre les seves funcions com a ministre, o als altres candidats com Josep Piqué, Joan Saura, Josep Lluís Carod-Rovira i Artur Mas. Entre els membres de l'antic tripartit, és tan sols Iniciativa qui aposta per la reedició del pacte, mentre ERC i PSC mantenen l'equidistància i no parlen sobre futurs pactes. D'altra banda, Ciutadans Partit de la Ciutadania, partit que certament no té pràcticament cobertura als mitjans de comunicació catalans i del qual en parlen i en demanen el vot l'emissora radiofònica COPE i el diari El Mundo, és l'únic partit que, sense estar a l'arc parlamentari, té possibilitats d'entrar-hi a formar part. Del debat a TV3 de divendres 20 destaca la unitat del tripartit en la taula, un actiu Josep Piqué i un Artur Mas convençut i segur.

Finalment, el dia 1 tenen lloc les eleccions i els resultats, que no permeten a cap partit governar en solitari obliguen els líders polítics a iniciar les negociacions per establir pactes per a un futur govern. CiU guanya les eleccions en vots i en escons, assolint 48 diputats, dos més que el 2003,el PSC se situa com a segona força política tot i patir una davallada de 5 diputats, que passen de 42 a 37, ERC perd dos diputats i es queda amb 21, el Partit Popular perd un diputat i

passa de 15 a 14 diputats, Iniciativa assoleix els 12 diputats després d'augmentar-ne tres i destaca la irrupció al Parlament de Ciutadans per la Ciutadania, que aconsegueixen tres escons.

Les possibles combinacions per a un futur govern són un Govern Nacionalista, entre CiU i ERC, l'anomenada *sociovergència*, entre CiU i PSC i la reedició del tripartit, entre PSC, ERC i ICV. D'entre aquestes opcions, la que obtindria un suport parlamentari més ampli seria la del pacte entre les dues forces polítiques majoritàries, que, de fet, és l'opció que tant des del PSOE a Madrid com CiU es vol. Aquest pacte permetria a Convergència tornar al govern de la Generalitat, i al PSOE tenir com a suport als nacionalistes al Congrés dels Diputats. Alguns sectors opinen que el govern nacionalista és el que permetria pressionar més Madrid pel compliment de l'Estatut mentre que el tripartit és, malgrat l'opció que es veu més factible, la que menys entusiasme genera als socialistes espanyols, perquè això significaria que a les pròximes eleccions legislatives, el 2008, Zapatero tindria com a valedors un soci considerat radical a la resta d'Espanya: Esquerra Republicana. En canvi, per al PSC poder accedir altre cop a la presidència de la Generalitat els representaria una presència dominant en les institucions que resultarà fonamental per afrontar les eleccions legislatives.

Durant la campanya electoral, malgrat que Zapatero digui que el Partit Popular volia que guanyés Artur Mas les eleccions, tot assenyala el contrari. De fet, allò que convé el PP català és precisament el contrari del que beneficia el PP espanyol, com també són radicalment oposats els interessos de PSOE i PSC. Tal com s'ha apuntat abans, el resultat de les eleccions no només determina un futur govern per a Catalunya sinó també la correlació de majories i minories a les Corts durant els pròxims anys. Si la prioritat de Mariano Rajoy és guanyar les eleccions legislatives, cal que, a més que Zapatero no el guanyi en nombre de vots, aquest no disposi de recolzaments suficients que li garanteixin una majoria parlamentària de Govern. Per aquest motiu, el pitjor que li podria succeir al PP és que CiU recuperés el Govern de la Generalitat, ja que, amb Artur Mas de president, CiU es mantindria com a partit de referència a Catalunya, seria un competidor directe del PP a les legislatives i el seu triomf asseguraria a Zapatero una segona investidura gairebé de franc si en el Parlament de Catalunya CiU necessita el suport del PSC.

En canvi, amb la reedició del tripartit que finalment s'ha esdevingut, amb una rapidesa

extraordinària que alguns atribueixen al fet que "ja estava pactat" i altres a "sentit de país i cohesió", el cert és que José Montilla esdevindrà el pròxim president de la Generalitat de Catalunya, i, a dia 10 de novembre, malgrat saber que Josep Lluís Carod-Rovirà ocuparà la vicepresidència i Joan Saura la conselleria d'Interior, encara no se sap la configuració definitiva del govern. Tanmateix, la reacció popular no ha estat unànime a favor d'un altre tripartit, atès que es considera que un pacte d'aquestes característiques és, en paraules de CiU "una coalició de perdedors" o, simplement, una "lluita pel poder". El nou govern ha estat rebut amb casserolades i manifestacions (Unitat Nacional de Catalunya) en contra però, malgrat això, també hi ha qui pensa que el tripartit es mereix una segona oportunitat i que ara s'actuarà amb seny i amb sentit de país. Només el temps ho dirà, però, el que sí és cert és que s'espera una legislatura complexa, amb la irrupció d'un nou partit, Ciutadans per Catalunya, amb CiU a l'oposició després d'haver guanyat altre cop les eleccions, aquest cop a 11 escons de diferència amb l'altre partit més votat, i quedant-se fora del Govern i amb les eleccions municipals a tan sols vuit mesos.

En aquest sentit, es pot afirmar que, per al PP, la reedició del tripartit és "el somni de Mariano Rajoy", atès que en poden treure rèdit electoral presentant Zapatero com un candidat al costat d'un partit radical. En canvi, a Josep Piqué li hauria convingut més que el PP hagués estat decisiu a l'hora de formar majoria en el Parlament, perquè ara no té marge polític per treballar, a no ser pactes puntuals amb Ciutadans i pel fet que amb la irrupció d'aquest partit i la no exitosa CiU en les negociacions, Piqué podria esdevnir la gran esperança del centre-dreta català.

En qualsevol cas, s'espera una legislatura si més no diferent de totes les que s'han esdevingut fins ara, i és del tot cert que un cop assolit l'Estatut, ara toca, sigui quin sigui el partit que governi, i també des de l'oposició, treballar per Catalunya.

Conclusions

L'elaboració d'aquest treball ha estat, més enllà de la simple redacció d'un projecte necessari per a la superació del Batxillerat, l'oportunitat perfecta per poder desenvolupar un dels meus interessos, ampliar els meus coneixements, conèixer institucions i persones que fins ara creia inabastables i adoptar una visió crítica sobre la influència dels mitjans de comunicació i la situació política i social a Catalunya i a Espanya.

En primer lloc, fóra bo apuntar la marcada ideologia dels diaris que he analitzat, que al llarg de tota la negociació estatutària han estat servint, en menor o major grau, els partits polítics. En la societat de la Informació i el Coneixement en la qual estem immersos i en un règim democràtic com l'actual, els mitjans de comunicació han esdevingut el mètode més eficaç per captar votants i influir en la societat, ajudant a forjar un criteri i una opinió. La premsa és, més que mai, "prensa amarilla", és premsa de color. Per aquest motiu, crec que la imparcialitat en les notícies és gairebé impossible de trobar i que cal que el lector sigui crític i sàpiga discernir l'objectivitat en la notícia, els fets reals i, alhora, quins elements està destacant o menystenint el diari per afavorir un partit polític concret. Pot ser que un diari valori negativament o positiva un fet, però el que no pot succeir és que aquest simplement no existeixi o es desfiguri de tal manera que sigui irreconeixible. Igualment, crec que, moltes vegades, les subvencions públiques a diferents diaris constitueixen una pràctica que coacciona els partits beneficiats a servir un partit polític, ideologia o política concreta. No cal menystenir, en el mateix sentit, el fet que els diaris pertanyin a grups empresarials amb accionistes als quals cal satisfer i que, sovint, l'objectiu d'augmentar vendes se sobreposi al de la veracitat en la informació.

D'altra banda, però, cal fer esment a l'enorme influència que els articulistes i columnistes dels diaris tenen en l'orientació del diari, en el sentit que moltes vegades són aquestes firmes les que permeten al lector fer una anàlisi dels fets. Tant l'anomenada "Brunete mediática" com els escriptors catalans han exalçat els ànims de la ciutadania, arribant al punt de desqualificacions que arriben al punt de l'insult. El problema rau en el fet que s'ha depassat la línia que separa la transmissió de la informació veraç i objectiva de l'expressió d'una opinió particular. Per aquest motiu s'acusa els mitjans de comunicació de ser parcials; perquè no és possible discernir quan un periodista està informant o bé opinant.

En aquest sentit, l'estudi de les notícies m'ha permès, a part d'augmentar la meva velocitat lectora i la capacitat de detectar les idees principals del text, poder analitzar fins a quin punt la notícia és objectiva o bé servil a interessos partidistes. Igualment, i en el procés de selecció de notícies, he après a saber de quin mitjà és una notícia tan sols pel títol de l'editorial o de la notícia. Fins i tot he estat capaç de diferenciar, només per l'encapçalament, si aquella informació era una notícia, un editorial o un article d'opinió.

D'altra banda, però, crec adient remarcar que la quantitat de notícies que s'han publicat sobre l'Estatut ha estat tan gran que en moltes ocasions he hagut d'obviar-ne algunes per no fer el treball excessivament llarg. A partir d'aquesta consideració, també crec oportú ressaltar que els diaris han dedicat moltes planes a un tema que s'allunya en bona mesura dels interessos dels ciutadans, de manera que es pot comprovar l'eixamplament de la distància entre els interessos dels lectors i els diaris i també la llunyania entre la classe política i la societat. Probablement aquest fet pot ser una de les causes de l'alta abstenció que actualment s'està registrant en les eleccions i referèndums. Pel que fa a aquest aspecte, doncs, m'agradaria fer una reflexió sobre si el procés estatutari era realment necessari o bé només calia una predisposició major dels partits polítics per satisfer les demandes de serveis que reclamen els ciutadans, sigui o bé a partir de la descentralització administrativa o bé a partir d'una major eficàcia dels serveis estatals.

Quant a les relacions entre Catalunya i la resta d'Espanya, la comparació entre diversos punts de vista ha estat essencial perquè pogués adoptar un punt de vista crític sobre el model d'Estat a Espanya i els nacionalismes. Des del meu punt de vista, s'ha establert a Espanya una dualitat de concepcions sobre el centralisme i la descentralització, de manera que a Catalunya impera la idea que Espanya només serveix per explotar-nos i que no ens entén, que la culpa de tots els mals és Madrid i es tendeix a la propensió al victimisme fàcil i alliberador de responsabilitats, la qual cosa és fruit de la incomprensió i del desconeixement. No es pot culpabilitzar l'Estat de totes les mancances que té Catalunya i alhora atribuir les proeses al "bon saber fer català". Al mateix temps, però, també cal constatar que a Madrid, en alguns sectors, també impera la concepció d'una societat catalana que aspira a la independència, de la qual recelen i a la qual acusen de ser insolidària pel fet de voler un sistema de finançament més just que resolgui el seu suposat dèficit fiscal. D'aquest fet se'n deriva la conseqüència que com més es radicalitzin les posicions, tant d'una banda com de l'altra, més difícil es fa la concòrdia i l'entesa i més

problemes comporta per a la societat. Per tant, seria necessari un punt d'acostament de totes les forces polítiques per no donar inestabilitat a la societat.

En aquest sentit, la demagògia ha estat un recurs molt habitual al llarg de l'elaboració de l'Estatut, fins al punt que bona part de la ciutadania s'ha arribat a adonar que molts polítics, de totes les concepcions ideològiques, tenien interès en mantenir un clima artificial de sobreexcitació que, tanmateix, no és el que realment es dóna a la societat. Aquest clima de crispació, més que ajudar a la convivència pacífica i democràtica, exalta els ànims dels ciutadans i allunya les forces polítiques del consens que, actualment, seria necessari per afrontar els nous reptes d'un món globalitzat. En aquest sentit, i com a apunt personal, m'agradaria afirmar que el que realment interessa a la majoria de ciutadans és que els serveis socials i les infraestructures siguin les adequades; que el país progressi en tots els àmbits. La discussió política no pot estancar-se en temes estèrils dels quals la majoria dels ciutadans no viuen: cal resoldre les mancances de la població, sinó es produirà la desafecció de la població. Al seu torn, però, també s'han de garantir un conjunt de drets a tots els ciutadans, visquin a la comunitat autònoma en què visquin, garantir i assolir un bon nivell en totes les llengües, tant català com castellà i, sobretot, intentar que no aparegui aquest fenòmen que els mitjans de comunicació s'entesten a fer creure a la ciutadania: el "guerracivilisme". Cal veure si realment aquest fenòmen es dóna a la societat, ja que l'àmbit polític sembla allunyar-se cada vegada més de la percepció real de la ciutadania. Si a la Unió Europea s'està donant un procés d'estancament i de retrocés, en el qual cada país mira pels seus interessos, a Espanya aquest procés es concreta en el manteniment a cada comunitat autònoma dels seus interessos particulars.

Igualment, també he entès que les relacions entre Catalunya i la resta d'Espanya, lluny de ser fàcils d'analitzar, engloben molts aspectes que sovint es remunten a temps passats. Si bé Quevedo qualificava els catalans de "aborto monstruoso de la política" i a Catalunya com a "laberinto de privilegios, caos de fueros", si als reclutes i soldats catalans se'ls començà a anomenar "polacos" per l'idioma que usaven mentre eren a l'exèrcit durant el segle XIX, no és menys cert que a Catalunya la burgesia durant aquella època pactà amb els governs madrilenys bombardejar ciutats quan les revoltes obreres es radicalitzaven i no les podien reprimir o anaven a Madrid a reclamar aranzels que els protegissin de Manchester i Liverpool i els

permetessin mantenir captiu el mercat de samarretes a Espanya. Unamuno ho definia així: "están siempre dispuestos a venderse el alma por un arancel".

Alguns pensadors creuen que la creació de l'Estat de les Autonomies era una necessitat evident; uns altres, que només s'establí com a solució per l'encaix dels nacionalismes a Espanya. Una de les conseqüències que he extret d'aquest treball ha estat que a la política ningú no té raó absoluta. Tot depèn del punt de vista des d'on es miri. Abans creia que un partit polític feia les coses o bé o malament. Ara penso que tot és relatiu. Que, en part, cada partit defensa opcions legítimes i que és a través de les eleccions que la societat decideix si un partit mereix la seva confiança o no. L'existència dels nacionalismes és un tema complicat que pel fet que no solament ocupa la raó sinó també els sentiments, és de difícil solució.

Haig d'admetre que, probablement, hauria d'haver acotat més el tema del treball de recerca per poder analitzar-ho tot més concretament. El procés estatutari ha estat llarg i ple de complicacions, amb implicacions partidistes i declaracions a totes bandes. També crec que el treball és massa feixuc de llegir, sobretot la part de la comparació dels diaris. Per aquest motiu vaig decidir apostar per una altra dinàmica en l'anàlisi de l'Estatut a Madrid. L'objectivitat ha estat una de les màximes que han guiat l'elaboració del meu treball. Tanmateix, sóc conscient que en la redacció d'aquest pot haver-hi moments en què es trasllueixi alguna posició política o en què se'n critiqui alguna de manera explícita. Pel fet de redactar un treball d'aquestes característiques, la imparcialitat és molt difícil de mantenir tot i que no tingui un criteri polític, a hores d'ara, forjat. Des del moment que es comenta un esdeveniment ens estem posicionant sobre si el considerem correcte o no. Per aquest motiu he intentat oferir la visió d'un mateix esdeveniment des de tots els punts de vista possibles.

D'altra banda, aquest treball ha estat essencial per definir el meu futur més immediat, per endinsar-me en l'apassionant i útil món de la política i per tenir ganes cada dia d'aprendre més sobre el món que ens envolta.

10 de novembre de 2006

Bibliografia

LLIBRES

- AA.VV. Xavier Bru de Sala i Javier Tusell, coordinadors. Catalunya España. Un diàleg amb futur. Barcelona: Editorial Planeta, 1998
- Vázquez Montalbán, Manuel. La Aznaridad. Barcelona: Mondadori, 2003
- Sánchez Llibre, Josep. Les veritats de l'Estatut. Barcelona: La Esfera de los libros, 2006
- Gómez, Daniel. Insults i disbarats contra l'Estatut de Catalunya. Lleida: Pagès Editors, 2006
- Vidal-Quadras, Aleix. La Constitución traicionada. Madrid: Libros libres, 2006.
- Aizpeolea, Luis R. Ciudadano Zapatero. Madrid: Espejo de Tinta, 2004.
- Montserrat, Lluís i Salvador Cot. Teoria i pràctica del bon tertulià espanyolista. Capellades: Editorial Mina, 2006.
- Aznar, José María. La España en que yo creo. Madrid: Editorial Noesis, 1995
- Gabancho, Patrícia. La batalla de l'Estatut. Barcelona. Editorial Empúries, 2006.
- Pradas, Rafael. Qui mana a Catalunya? Barcelona. Editorial Thassàlia, 1998
- Juliana, Enric. La España de los pingüinos. Madrid: Editorial Destino, 2005.
- Aznar, José María. Ocho años de gobierno: una visión personal. Barcelona:Editorial Planeta, 2005.
- Caminal, Miquel. Nacionalisme i Partits Nacionals a Catalunya. Barcelona: Editorial Empúries, 1998.

REVISTES

- Editorial. "La Constitución Española y la reforma de los Estatutos de Autonomía". Temas para el Debate. Maig de 2005. 3-5.
- Rodríguez Ibarra, Juan Carlos. "El anverso y el reverso de las reformas estatutarias". Temas para el Debate. Maig de 2005. 13-16.

PÀGINES WEB

- http://www.telenoticies.cat
- http://www.ciu.cat

- http://socialistes.org/home/
- http://www.pp.es
- http://www.erc.cat
- http://www.libertaddigital.com
- http://www.observatoridelestatut.cat
- http://www.libertaddigital.com
- http://www.elplural.com
- http://www.fundacionfaes.es

Per realitzar el comentari de les notícies he accedit a les hemeroteques dels diaris: La Vanguardia, La Razón, el País i el Periódico.

Hi he accedit a través de les pàgines web:

- http://www.elperiodico.com
- http://www.lavanguardia.es
- http://www.larazon.es
- http://www.elpais.es

També he visitat l'hemeroteca de la Universitat Autònoma de Barcelona per consultar els diaris.

ANNEXOS

ANNEX 1: TEORIA DEL NACIONALISME. CONCEPTE DE NACIÓ. EL CAS DE CATALUNYA

El nacionalisme és una ideologia que respon a la pregunta sobre qui ha d'ésser objecte de govern. Per aquest motiu tots fan servir la referència al sentiment de pertànyer a una col·lectivitat. La primera raó sobre qui ha d'ésser objecte de fovern ha de venir de la historicitat de la nació. El nacionalisme és una ideologia moderna i la raó de ser de la qual es relacioa indissolublement amb la raó de ser de l'Estat modern. Hi ha un seguit de raons objectives que permeten justificar la unitat nacional: la identitat cultural, la voluntat política i la realitat jurídica. Per aquest motiu, i segons alguns experts en Dret Constitucional, en especial en Miquel Caminal, s'ha de fer una diferenciació entre tres tipus de nacions: les nacions polítiques, les nacions culturals i les nacions jurídiques.

La nació política es defineix com la voluntat que té un poble d'autodefinir-se i constituir-se com a nació. És, doncs, una condició subjectiva. L'element essencial que la caracteritza, la voluntat de "ser" nació, es troba en la voluntat dels individus que la integren, que alhora, esdevé l'única base constitucional de la nació política. Per a Sièyes, el primer gran constitucionalista modern, del 1789, una nació és un cos d'associats que viuen subjectes a una llei comuna i que estan representats per la mateixa legislatura. El sentiment nacional es vincula, doncs, a la llibertat individual enfront del poder de la monarquia. En aquest sentit, doncs, la nació es definiria com el consentiment actual, el desig de viure junts, la voluntat de fer valer l'herència que s'ha rebut, la història comuna, que és la força vital que explica la voluntat de pertànyer a una nació.

La nació cultural neix com a resposta a l'individualisme i l'uniformisme del pensament racionalista i liberal. Aquesta concepció sorgí, sobretot, arran de la invasió napoleònica d'Europa, i serví com a defensa contra la utilització del liberalisme per a justificar les invasions i l'expansionisme napoleònic. En el moment que un Estat absolut esdevé *nació sobirana* com es proclamà en la Revolució Francesa del 1789, i estén arreu els principis revolucionaris, planteja als altres Estats la qüestió de la identitat nacional. En aquest sentit, la voluntat política es conjumina amb altres aspectes que defineixen una comunitat: la religió, la llengua,els costums, la tradició, la història comuna o aspectes que poden semblar tan banals com la gastronomia.

Per tant, de la nació cultural, quan aquesta queda definida, neix la nació política per reivindicar uns drets i una identitat concreta. Tanmateix, això no sempre pot succeir així, perquè una nació cultural no comporta necessàriament ni automàticament la nació política, però sí el dret a constituir-s'hi. El dret de les nacionalitats es deriva de la inviolable legitimitat de l'exercici de la llibertat en cada persona o associació de persones per decidir sobre la seva vida o destí. En el principi de les nacionalitats està comprès el límit a la injusta expansió d'una nació en detriment d'altres.

La nació jurídica és la reunió de persones que estan vinculades pel dret a un Estat, a un ordenament estatal que fa als ciutadans subjectes a un drets i uns deuresdeterminats. Per aquest motiu, durant els últims anys s'ha tendit a identificar la nació amb l'Estat, com la reunió de tots els ciutadans sotmesos a aquest ordenament amb independència que sigui un Estat plurinacional, la qual cosa s'exemplifica, per exemple, en els organismes internacionals, com la ONU. L'Estat esdevé, aleshores, a realitat jurídica de la nació. Tota persona, per origen, forma part d'una comunitat de cultura, està vinculada pel dret a un Estat. Aquest organitza i governa una societat però el problema radica, precisament, en descobrir el grau de cohesió política i cultural d'aquesta nació jurídica. Tots els estats nacionals tenen com a objectiu assolir la cohesió cultural i per això s'intenta adoptar polítiques d'extensió i homogeneïtzació cultural, per crear una cultura nacional en el sentit que pertanyi a tots els memres que pertanyen a aquesta comunitat. En aquest sentit, juga un paper destacadíssim la llengua ja que unifica molt els habitants d'una comunitat, és l'element vehicular d'una comunitat lingüística.

En aquest sentit, els nacionalismes sense Estat neixen front l'Estat-nació, bé per separar-se'n, bé per aconseguir un determinat nivell de reconeixement com a nació jurídica però alhora es poden donar quatre situacions diferents segons la coincidència entre les tres acepcions de "nació".

- Si la nació jurídica coincideix amb la nació política i alhora aquesta coincideix amb la nació cultural, el resultat és un Estat nacional cohesionat. Un exemple seria el cas de Dinamarca o Portugal.
- Si la nació jurídica no coincideix amb la nació política però sí coincideix amb la cultural, té lloc una àrea nacionalista amb més d'un Estat, que donaria pas a un pannacionalisme i, per tant, la nació jurídica hauria d'utrapassar el territori per poder abraçar el territori

que assumeix aquesta voluntat cultural.

- Si la nació jurídica coincideix amb la nació política però no coincideix amb la nació cultural, hi ha un territori que correspon a un Estat plurinacional amb més o menys conflictivitat. De fet, aquesta és l'organització més complexa i la que, alhora, té més casos reals. En aquest sentit, l'Estat-nació no és un artifici imposat però no implica que la primera identitat política de tots els ciutadans es correspongui amb l'Estat-Nació. Aquest seria el cas, per exemple, d'Espanya.
- Si la nació jurídica no coincideix ni amb la nació política ni amb la cultural, el resultat és un Estat plurinacional inestable, que és el que succeiria als països del Tercer Món, on s'han creat països arran de la colonització que reuneixen comunitats ètniques diferents.

Aquesta és una classificació del concepte nació i les seves acepcions. Però n'hi ha d'altres. Aleix Vidal-Quadras, ex president del Partit Popular a Catalunya fa una diferenciació entre les nacions cíviques i les nacions ètniques. El dirigent popular diferencia entre la nació cívica que "sería una comunidad política construida sobre el acuerdo en torno a una serie de principios y valores emanados de la Ilustración, un conjunto de individuos que se adhieren racionalmente a un credo político concreto amasado con los ingredientes de la libertad, la democracia, la justicia, la igualdad el pluralismo, el respeto a los derechos humanos y el imperio de la ley" "La nación étnica, en contraste, se aparta del cuerpo doctrinal ilustrado y busca el vínculo nacional en rasgos heredados y no en una serie de principios políticos y morales elegidos tras un examen racional de las opciones disponibles. "Los entusiastas de la nación étnica niegan cualquier posibilidad de elección de la identidad nacional; somos la cultura heredada y poco más. Los partidarios de la nación cívica, en cambio, no contemplan otra identidad nacional que la proporcionada por la libre elecció somos los principios políticos que compartimos con otros individuos igualmente racionales". En resum: "La diferencia esencial entre el nacionalismo cívico y el nacionalismo étnico es que este último invita a la comunidad prepolític a la adhesión acrítica a una identidad canónica inventada que comporta la laminación de los individuos que no encajan en su horma o que no se someten, mientras que el nacinalismo cívico estructura políticamente la comunidad cultural e histórica de manera que los derechos individuales y la pluralidad interna de la sociedad quedan garantizados".

La pregunta és, sense tenir en compte el context polític concret a Espanya, el terme Nació és adequat per a definir Catalunya?

Diferents diccionaris defineixen la paraula Nació:

TRUMAN STATE UNIVERSITY DELS EUA

Nació: "Un poble autoidentificat que comparteix una història comuna, sovint una llengua, una terra i una cultura comuna. Una nació és l'organització més persistent i resistent de poble-cultura-territori. Hi ha entre 7000 i 10000 nacions. (exemples: Hopi, Misquitos, Catalunya, Ainu, Ndebele).

ENCICLOPÈDIA BRITÀNICA

Nació: "El poble la identitat del qual crea vincles psicològics i una comunitat política. La seva identitat política sol abastar característiques com una llengua comuna, cultura, ètnia i història. Més d'una nació poder formar un Estat però els termes nació, Estat i país són utilitzats sovint de forma intercanviable. Una nació-Estat és un Estat habitat originalment per gent d'una nacionalitat.

REAL ACADEMIA DE LA LENGUA

Nació: "Conjunt dels habitants d'un país regit pel mateix Govern"/ 2. Territori d'aquell país"/ 3. Conjunt de persones d'un mateix origen i que generalment parlen un mateix idioma i tenen una tradició comuna"

Nacionalitat: "Condició i catàcter pecuiar dels pobles i habitants d'una nació". 2/ Estat propi de la persona nascuda o naturalitzada en una nació. 3/ Esp. Comunitat Autònoma a la qual, en el seu Estatut, se li reconeix una especial identitat històrica i cultural/ 4. Esp. Denominació oficial d'algunes comunitats autònomes espanyoles".

GRAN DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA (Ed. 62)

Nació:"Conjunt de persones que tenen una comunitat d'història, de cultura, sovint de llengua, i que se senten participants en un projecte polític comú, amb consciència de la pròpia diferència respecte a la resta de comunitats humanes i amb voluntat d'autogovern i d'independència olítica /p. ext. Estat

GRAN DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA (d'Enciclopèdia Catalana)
Nació: "Comunitat d'individus als quals uns vincles determinats, però diversificables, bàsicament culturals i d'estructura econòmica, amb una història comuna, donen una fesomia pròpia, diferenciada i diferenciadora i una voluntat d'organització i projecció autònoma que, al límit, els porta a voler-se dotar d'institucions polítiques pròpies fins a constituir-se en Estat".

Aquestes acepcions donen un significat a nació similar, si bé amb matisos. La qüestió però, és que des de moltes parts d'Espanya i el partit popular de Catalunya s'oposen a la definició perquè es considera que aquest terme només es remet a Espanya i perquè consideren que nació implica sobirania.

Diversos professors de Dret Constitucional hi diuen la seva. Un reportatge de la revista Época, de la setmana del 27 de febrer al 2 de gener, titulat "Nación" sí tiene efectos jurídicos..." recull l'opinió de diverses personalitats i intel·lectuals. Carlos Martínez Gorriarán, portavoz de Basta Ya, afirma: "Es la triquiñuela; han sido astutos. Pero la astucia no debería ser la preocupación de la democracia. Zapatero llegó al poder con promesas de transparencia. ¿Lo más grave? En el terreno cultural: la política de discriminación lingüística. El Estatuto es un regalo envenenado para los próximos 30 años". En Mikel Buesa, president del Foro d'Ermua, afirma: "La redacción de la fórmula del preámbulo es desafortunada. Los sentimientos de los seres humanos jamás deben ser la fuente del Derecho". Francisco Cajo, president de Convivencia Cívica Catalana, matisa: "No hay duda de los efectos jurídicos del término nación; si no, ¿a qué viene ese empeño en incluirlo en el nuevo Estatuto?. Gabriel Albiac, catedràtic de Filosofia de la Universitat Complutense de Madrid, opina: "A mi juicio, es aún más importante que el término nación aparezca en en preámbulo que en el articulado porque es la doctrina en sentido puro". Manuel Jiménez de Parga, president emèrit del Tribunal Constitucional, recorda: "España es una nación dotada de soberanía. Las comunidades que se integran en ella son titulares de autonomía. La autonomía no es soberanía. Lo ha dicho el TC y lo ratifica el sector mayoritario de la doctrina". El catedràtic emèrit de Dret Administratiu Eduardo García de Enterría, inspirador de la LOAPA de 1982, considera: "Si los nacionalistas catalanes lo quieren incluir es porque buscan su sentido jurídico. Eso significa que ellos son una nación en el mismo título que España lo es, y eso va contra la Constitución, frontalmente. El preámbulo forma parte de la ley y, por consiguiente, tiene un valor interpretativo de los preceptos de la ley. Juan Pablo González, vocal del CGPJ per al País Basc, valora que "en materia de leyes, ningún término es

inocente. La nación se vincula a la idea del Estado y es condición necesaria para el ejercicio del derecho de autodeterminación. De ahí el interés de los nacionalistas por incluirlo en el Estatuto". Per últim, José Manuel Otero Novas, ex ministre de la Presidència i advocat de l'Estat, interpreta que "Si va a ser parte de la ley, tiene un sentido jurídico. Aunque no lo tuviera, si en un futuro se diera el paso siguiente -como pedir el ingreso de Cataluña en la ONU-, cuando el Estado español se oponga, Cataluña podrá aducir que fue aquél el que aprobó que es una nación. Así, sí tiene un sentido jurídico-político.

En canvi, el Periódico recull la opinió d'altres constitucionalistes més proclius al terme nació. En Ferran Requejo, catedràtic de Ciència Política de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) i Francesc Pallarés consideren que nació no és sinònim d'Estat però Agustí Bosch, de la UAB, afirma que "La nació i l'Estat es poden acostar més o menys segons a quina tradició de pensament atenguem. Per a la tradició francesa, el que defineix la nació és la voluntat de ser francesos. Neix de la Revolució i aquest fet explica que la nació sigui l'esperit del poble, que es constitueix en Estat mitjançant la República. Són coses diferents però totes tenen el mateix subjecte: França. No són sinònims, però gairebé. En canvi, per a la tradició alemanya, el que defineix la nació són les seves senyes d'identitat: la configuren tots aquells que comparteixen un origen comú, ja sigui en els àmbits cultural, lingüístic, ètnic, etc. independentment de si en són conscients o no". Joan Font, un altre politòleg, coincideix a no confondre Estat i nació: "Al darrere del concepte nació hi ha un seguit de realitats diferencials més o menys objectives (llengua, història, cultura...) però especialment el producte principal d'aquestes realitats, que és una consciència col·lectiva de pertànyer a una mateixa comunitat. L'Estat és una realitat diferent, pròpia de l'àmbit institucional".

En Bosch fa un apunt interessant: "En els dos últims segles ha estat molt habitual que les nacions -o més aviat les elits nacionals mobilitzades- hagin intentat aconseguir el seu Estat. No obstant, el més habitual en la història ha estat precisament el fet contrari: que els aparells dels estats hagin intentat construir una identitat nacional que els legitimi. Però una cosa és la pretensió i una altra és l'èxit de l'empresa. Per Enoch Albertí, catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat de Barcelona, el concepte de nació "mou les nacions cap a l'autogovern, però aquest autogovern no es pot expressar només en termes de sobirania, i menys encara al món actual, on la sobirania s'ha diluït i compartit, i ni tan sols es estats són realment sobirans".
És Espanya un Estat plurinacional? Per Ferran Requejo no hi ha dubte: "Sembla clar que ho és"

i ho explica així: "Espanya compleix els criteris utilitzats habitualment a les anàlisis de política comparada a nivell internacional sobre la distinció entre estats uninacionals i plurinacionals. Personalment, he introduït fins i tot dos criteris empírics més exigents per considerar l'existència de nacions minoritàries en les democràcies liberals: 1) que tinguin un sistema de partits diferenciat del de la nació majoritària i 2) que dintre del seu sistema de partits hi hagi pel cap baix un partit independentista. Espanya compleix aquests dos criteris addicionals, com a mínim pel que fa al cas de Catalunya i del País Basc. La negació d'Espanya com a estat plurinacional només es pot fer des de premisses ideològiques, però no des de premisses analítiques en el camp de la política comparada.

Joan Font assenyala: "A més a més d'una identitat espanyola que en més o menys mesura comparteixen la gran majoria dels habitants del país, hi ha altres identitats nacionals fortes que per a la gran majoria dels bascos, catalans o andalusos (per citar-ne només alguns) no són incompatibles amb el fet de sentir-se també espanyols".

ANNEX 2: QUÈ DIU L'ESTATUT

1. Què és un Estatut d'Autonomia

Un Estatut és una llei orgànica que estableix el marc legal bàsic a partir del qual s'elaboren i es desenvolupen les lleis que promulga el parlament d'una regió, nacionalitat o comunitat autònoma. Un Estatut té com a funció bàsica organitzar i governar una col·lectivitat i també pot recollir els drets i deures de la ciutadania sobre la qual aquest és aplicat. Els Estatuts, tanmateix, no equivalen al rang d'una Constitució, la qual té un abast competencial i identitari molt major ja que dóna cobertura a tots els ciutadans de l'Estat i no tan sols d'una regió. Per tant, el terme Constitució queda reservat a l'àmbit estatal.

Els Estatuts a Espanya són elaborats pels parlaments de les diverses regions i nacionalitats. Habitualment, una ponència del Parlament en qüestió elabora un projecte i, en la majoria dels casos, un cop finalitzat el treball de la ponència, s'obre un període d'esmenes durant el qual la majoria dels partits polítics proposen els canvis que creuen necessaris. Les esmenes poden ser aprovades o refusades durant el ple que debat l'aprovació de la reforma de l'Estatut. Tanmateix, i segons la força que tingui un partit polític, les esmenes poden reeixir o no i moltes vegades ja se sap per endavant si la proposta en conjunt serà aprovada o refusada per un partit polític i, en conseqüència, segons el seu pes en el Parlament, si la reforma propugnada tirarà endavant o no. Cada comunitat autonòma té un percentatge per sota del qual no pot aprovar la reforma. En alguns casos la majoria simple és suficient mentre que en d'altres és necessari el suport d'una altra majoria qualificada, com, per exemple, les tres cinquenes parts o les dues terceres parts de la cambra.

Tot seguit, la proposta de reforma d'Estatut ha de passar per les Corts Generals, on ha d'ésser primerament admesa a tràmit en un ple. Seguidament, es designa una comissió, integrada en paritat per membres de les Corts i del Parlament que proposa la reforma, la qual debat el text punt per punt. L'últim pas consisteix en l'aprovació a les Corts (Congrés dels Diputats i Senat) del text en la mateixa manera que al Parlament, on un ple dóna llum verda a la reforma. Donat el cas, la reforma es remet de nou al Parlament de la regió per tal de ratificar-lo. En certes autonomies s'ha d'organitzar un plebiscit (referèndum) perquè els ciutadans expressin la seva

conformitat o el seu desacord amb el projecte mentre que en d'altres només fa falta que el Parlament el sotmeti a votació de nou després dels tràmits a les Corts.

D'altra banda, els Estatuts són pactes entre els Parlaments i les Corts Generals que, a part de les funcions bàsiques esmentades anteriorment, també serveixen per definir i delimitar el territori sobre el qual la llei és aplicable, per establir les relacions que aquest territori manté amb d'altres Administracions, Regions o Estats i per assentar les competències i el sistema de finançament que la regió disposarà i, en conseqüència, la seva capacitat d'autogovern. D'altra banda, els Estatuts sotmesos a referèndum entre la població es poden considerar un pacte entre els governants i la ciutadania atès que els polítics han de treballar segons un marc ratificat pel poble, la qual cosa permet marcar uns límits per sobre o per sota dels quals els dirigents polítics no poden actuar.

L'estructura bàsica d'un Estatut és la següent:

- Preàmbul: És una introducció del text que, tot i no tenir valor jurídic, permet exposar consideracions generals que la Comunitat vulgui establir així com els objectius o finalitats que es pretenen aconseguir amb el text.
- Títols: Són les grans parts del text on s'agrupen les diferents àrees temàtiques. Ex: Finançament, Institucions, Poder Judicial.
- Capítols: Són les subdivisions immediates dels títols; s'hi acota encara més el tema tractat. Ex: en el Poder Judicial, El Consell de Justícia.
- Articles: Els capítols acostumen a estar explicats en normes concretes en què s'especifica clarament el contingut del text. Cada una d'aquestes normes és un article, són numerades i fins i tot poden incloure enumeracions amb explicitacions més concretes.
- Disposició: Són ordres amb autoritat de llei però que estan fora de l'Estatut perquè són normes complementàries per aplicar o desenvolupar determinats aspectes del text estatutari. N'hi ha de quatre menes: Transitòries, Addicionals, Derogatòries i Finals. En termes generals, la diferència principal entre elles és que cada tipus regula situacions més permanents o més provisionals, alhora que la derogatòria anomena la llei que queda anul·lada un cop el nou text entra en vigor.

2. El nou Estatut de Catalunya

El nou Estatut de Catalunya és el tercer marc legal de les mateixes característiques de què disposa aquesta Comunitat en la seva història. El primer fou l'anomenat "Estatut de Núria", aprovat el 1932 durant la Segona República Espanyola i després de la caiguda de la dictadura de Primo de Rivera. El segon, conegut com a "Estatut de Sau", ja que va ser al parador de Sau, a Osona, on s'hi reuní la ponència redactora i amb vigència fins a l'aprovació d'aquest nou Estatut, va ser promulgat el 1979, quatre anys després del final de la dictadura franquista. Ambdós texts van ser ratificats pel poble català però els seus continguts varien força d'un a l'altre.

En comparació a l'Estatut de 1979, l'Estatut del 2006 canvia en molts aspectes. La diferència més significativa és, evidentment, el gruix del text: mentre que l'Estatut de 2006 disposa de 223 articles, el de 1979 només en té 57. L'estructura d'ambdós Estatuts és similar, si bé el de Sau no comptava amb el Títol de Drets, Deures i Principis Rectors ni tampoc amb la disposició final de què disposa el nou Estatut. L'ordenació també era diferent.

Si bé l'Estatut de 1979 només disposava de quatre títols, el de 2006 en té set, i si es compara el nou Estatut amb el de 1979 segons els àmbits que tracta, es pot veure que hi hagut un augment del nombre d'articles en tots els àmbits:

- Títol Preliminar: S'han afegit 6 articles
- Drets i Deures: el text de 1979 no en parlava mentre que el de 2006 hi fa referència en un títol amb 40 articles.
- Institucions: Un total de 27 articles amplien el contingut d'aquest títol.
- Poder judicial: S'ha passat de 7 a 15 articles.
- Competències: En aquest títol s'ha produït l'augment més significatiu quant a nombre d'articles atès que s'hi han afegit un total de 54 articles.
- Relacions amb l'Estat, amb les altres Comunitats Autònomes, amb la Unió Europea i Acció i Projecció Exterior: 27 articles en parlen en comparació a l'únic article que en parlava a l'antic Estatut.
- Finançament: 8 articles més modifiquen allò que s'establia el 1979.
- Reforma de l'Estatut: Aquest és l'únic títol en què s'ha mantingut el nombre d'articles, 2.

- Disposicions Addicionals, Transitòries, Derogatòria i Final: El nou Estatut disposa de 9 disposicions addicionals més, es produeix l'únic retrocés en nombre de disposicions transitòries, que passen de 8 a 2 però s'afegeix una disposició derogatòria i quatre de finals.

Tanmateix, però, la diferència transcendental pel que fa al nou Estatut no radica en la quantitat d'articles sinó en el seu contingut.

Quatre grans temes són tractats al llarg del text:

- El nacional: Es defineix què és Catalunya, quina és la seva identitat i quins són els seus símbols i com es relaciona amb la resta d'Espanya, amb la Unió Europea i amb la resta del món.
- El polític: El text defineix el repartiment del poder polític entre la Generalitat i l'Estat, així com el sistema de finançament i la quantitat i tipus de competències.
- L'institucional: S'anomenen i s'expliquen les funcions del Parlament, del president, del Govern i d'altres institucions com el Consell Audiovisual de Catalunya, el Consell de Garanties Estatutàries, el Síndic de Greuges...
- El social: Un ampli capítol de drets i deures fa referència als drets socials, laborals, ambientals, civils, lingüístics, polítics i administratius de les persones que resideixen a Catalunya.

De manera semblant, aquests quatre grans temes es poden subdividir en àmbits més específics que, en major o menor grau, es corresponen amb cadascun dels títols que composen el text:

2.1. El Preàmbul

Tal com s'ha comentat anteriorment, el preàmbul és una introducció que serveix per mostrar els objectius i les finalitats que es pretenen aconseguir amb el text, és la declaració de principis sobre els quals es fonamenta l'Estatut. No té validesa jurídica, és a dir, allò que s'hi expressa no pot acollir-se a lleis, o bé, aplicar-ho en forma de llei.

Les novetats més significatives respecte al text de 1979 i les que, de ben segur, han causat més polèmica, han estat la inclusió de la paraula "nació" per definir Catalunya i l'apel·lació als drets

històrics. Ambdós conceptes no hi eren al preàmbul del text del 79.

Quant al terme *nació*, mot polèmic per les diverses accepcions que admet, el text esmenta que: ‘‘El Parlament de Catalunya, recollint el sentiment i la voluntat de les ciutadanes i els ciutadans catalans, ha definit, de forma àmpliament majoritària, Catalunya com a nació. La Constitució espanyola, en el seu article segon, reconeix la realitat catalana com una nacionalitat.” Un estudi més detallat del terme i la controvèrsia suscitada arran de la seva inclusió en el text es troba en la part primera del treball. Vid. Part 1.
En principi, aquest terme figurava a l'articulat del text a la proposta elaborada a Catalunya. A les Corts Generals, tanmateix, aquest terme fou retirat i només es mantingué al preàmbul. Pel que fa als *drets històrics*, explicats al següent apartat, el text diu que: “L'autogovern de Catalunya es fonamenta en la Constitució, i també en els drets històrics del poble català, que, en el marc d'aquella, donen origen en aquest Estatut al reconeixement d'una posició singular de la Generalitat”.

D'altra banda, el nou preàmbul conté algunes similituds, com les que fan referència a la proclamació de valors superiors com la llibertat, la justícia i la igualtat. Aquest paràgraf és gairebé idèntic ja que l'únic que es fa es actualitzar-lo: “El poble català continua proclamant (...)”. De la mateixa manera, es menciona la “vocació constant d'autogovern”, mentre que el 1979, es proclamava la voluntat de Catalunya de constituir-se en comunitat autònoma, exercint el dret a l'autonomia que la Constitució reconeix.

En qualsevol cas, l'Estatut del 2006 fa un repàs a les èpoques més importants d'autogovern de Catalunya, esmentant els intents de recuperació d'autogovern després del 1714, cosa que no s'incloïa el 1979. Aquest últim, en canvi, feia una referència molt destacada a la “recuperació de les llibertats democràtiques”, sens dubte un esment lligat a la dictadura franquista.

El nou marc estatutari fa referència a Espanya en remarcar “la construcció d'una societat democràtica (...) solidària amb el conjunt d'Espanya” mentre que el text del 1979 feia la mateixa referència i, alhora, afegia que “Aquesta solidaritat és la garantia autèntica de la unitat de tots els pobles d'Espanya”, cosa que el nou Estatut omet.

La nova carta autonòmica també fa referència a la Unió Europea, realitat que el text de 1979 no

contemplava, i al foment del desenvolupament sostenible i la igualtat de drets, "especialment, de la igualtat entre dones i homes".

2.2. Drets històrics

Els drets històrics, novetat rellevant del text estatutari de 2006, són drets polítics adquirits al llarg de la història i que per alguna raó s'han perdut i es volen recuperar. La seva invocació té com a finalitat el blindatge de competències i el seu ús podria servir com a cos doctrinal per resoldre conflictes entre la Generalitat i l'Estat així com a fonament d'autogovern, ja que s'apel·len per recuperar competències que abans s'exercien.

La seva inclusió en el nou Estatut es fa en dos apartats: al preàmbul, tal com s'ha esmentat anteriorment, i a l'article 5 del Títol Preliminar, que és el títol on comencen els articles del text i que, per tant, tenen plena validesa de llei. El seu objectiu és exposar de manera general tot el que fomenta l'autogovern de Catalunya i que després es concretarà amb més detall en els títols posteriors del text.

Al Títol Preliminar, els drets històrics adquireixen validesa jurídica i, a més, s'hi concreten aquells que són reconeguts: Dret Civil, llengua, cultura, educació i sistema institucional de la Generalitat.

2.3. Símbols de Catalunya

L'Estatut de Sau només feia referència, a l'article 4 del Títol Preliminar, a "la bandera de Catalunya (...) la tradicional de quatre barres vermelles en fons groc" i ni tan sols el descrivia com a "símbol". El nou Estatut, per contra, a l'article vuitè del mateix títol hi fa referència amb l'encapçalament: "Símbols de Catalunya", i n'enumera, a part de la bandera, la qual "ha d'ésser present als edificis públics i en els actes oficials que tinguin lloc a Catalunya", la festa de Catalunya, la Diada de l'Onze de Setembre i l'himne, *Els segadors*.

De la mateixa manera, se n'iguala la protecció jurídica a la dels altres símbols de l'Estat. Al llarg de l'elaboració del text té lloc una pugna entre els partits polítics per considerar els símbols com a "nacionals". Finalment, la inclusió de l'adjectiu no prospera a les Corts Generals.

2.4. Llengua

El tema de la llengua catalana i el seu tractament en el nou Estatut també han servit de focus de discrepància al llarg de l'elaboració del text. De fet, el nou Estatut, a diferència del text del 79, en dedica un capítol sencer al títol de drets i deures i també s'hi fa esment al títol preliminar.

Com al marc estatutari de Sau, el del 2006 també reconeix l'oficialitat del català i del castellà i reconeix com a llengua pròpia de Catalunya el català. Tanmateix, mentre que a l'Estatut de 1979 només se li reconeixia poder a la Generalitat per a prendre "les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement" i la creació de "les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya", que s'havia traduït en la llei de Normalització Lingüística, el de 2006 hi afegeix el deure dels ciutadans de Catalunya de conèixer ambdues llengües. Amb aquesta normativa es vol posar fi al fet que els catalanoparlants no tinguin dret a expressar-se arreu en català pel fet que hi hagi castellanoparlants que no els entenguin, és a dir, es produeix l'equiparació d'ambdues llengües. De la mateixa manera, la llei de Normalització Lingüística també és present al nou Estatut, de manera que passa de tenir rang de llei a rang estatutari, reconeixement que en permet un blindatge més ampli.

Al títol de drets i deures, s'hi troba un capítol dedicat als "drets i deures lingüístics", en el qual es consagra el dret d'opció lingüística i el dret de ser atesos per les Administracions, tant la de la Generalitat com la de l'Estat, en la llengua que es desitgi, la qual cosa s'especifica de manera particular en l'àmbit de la justícia, on s'exigeix un nivell de català suficient per part dels funcionaris del Tercer Poder de l'Estat. Igualment, també s'amplia el dret d'opció lingüística sens perjudici als consumidors i usuaris i s'estableix el català com a llengua vehicular en l'ensenyament universitari i no universitari.

L'aranès, que el text de 1979 definia com a "parla aranesa" i que era "objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció" és reconegut com a propi de l'Aran i oficial a Catalunya, reconeixement a partir del qual se'n deriva el dret d'utilitzar l'aranès en les relacions amb la Generalitat.

2.5. Drets i deures

Com a genuïna novetat respecte l'Estatut de Sau, el text del 2006 dedica un títol complet, el primer, als Drets, Deures i Principis rectors, que són els eixos que han d'inspirar tot allò que faci el Govern de la Generalitat. Tot i constituir un aspecte completament nou, la majoria remeten a allò que, a hores d'ara, ja consagra la Constitució. Un dels arguments que s'han donat per avalar aquest títol és que l'Estatut del 1979 fou el de la recuperació de les institucions democràtiques mentre que el nou parla de "les persones".

Un total de 5 capítols i 39 articles expliquen els drets i deures dels ciutadans, entre els quals destaquen, pel seu caràcter polèmic durant la tramitació del text, el dret a viure amb dignitat el procés de la mort, en què es proclama el dret de les persones a "rebre un tractament adequat al dolor i cures pal·liatives integrals" així com el dret de les persones "a expressar llur voluntat d'una manera anticipada (...) que han d'ésser respectades (...) especialment pel personal sanitari quan no estiguin en condicions d'expressar personalment llur voluntat". Un altre dels àmbits més debatuts va ser el que tractava sobre l'educació, de manera que el nou text estableix el caràcter laic de l'ensenyament de les escoles de titularitat pública, on, en qualsevol cas, es garanteix el dret a rebre-hi la formació religiosa i moral que els pares desitgin.

Altres drets consagrats en aquest títol són els drets de les dones, "que tenen dret a participar en condicions d'igualtat d'oportunitats amb els homes en tots els àmbits públics i privats", els drets en l'àmbit de la salut (accedir en condicions d'igualtat i gratuïtat als serveis sanitaris) i en els serveis socials, aquells en relació amb el medi ambient i els ja explicats relacionats amb l'àrea lingüística així com l'establiment per llei d'un sistema de mesures que garanteixin el dret a accedir a un habitatge digne. Una altra innovació la constitueix el dret a participar, directament o mitjançant entitats associatives, en el procés d'elaboració de les lleis del Parlament i el dret a promoure la convocatòria de consultes ciutadanes.

En qualsevol cas, però, és important destacar que la redacció de la majoria de tots aquests articles finalitza amb les paraules "en els termes que les lleis estableixin", "amb les condicions que determinin les lleis" o altres similars. Això vol dir que si bé l'Estatut instaura el marc legal bàsic perquè es desenvolupin les lleis, és necessari elaborar lleis específiques per desplegar allò que garanteixen els esmentats drets, el quals, en alguns casos, poden estar fins i tot limitats

per les condicions que aquestes mateixes lleis determinin, com podria ser, a tall d'exemple, els límits de pobresa a partir dels quals una família pot percebre una renda garantida.

Quant als Principis Rectors, destaquen, per la seva actualitat, el reconeixement de "la protecció jurídica, econòmica i social de les diverses modalitats de família" i la promoció de "la igualtat de les diferents unions estables de parella (...) amb independència de l'orientació sexual de llurs membres", la perspectiva de gènere, el foment i difusió de català, els mitjans de comunicació social, en què s'atribueix als poders públics la capacitat de "promoure les condicions per a garantir el dret a la informació i a rebre dels mitjans de comunicació una informació veraç" així com la neutralitat dels continguts en els mitjans de titularitat pública. Pel que fa a la memòria històrica, s'hi dedica també un article, en què s'insta a la Generalitat a "vetllar pel coneixement i el manteniment de la memòria històrica de Catalunya com a patrimoni col·lectiu que testimonia la resistència i la lluita pels drets i les llibertats democràtiques".

2.6. Institucions

Les institucions de què compta la Generalitat són explicades al títol segon, en què també s'especifiquen les funcions que exerceixen. Aquest títol recull les institucions que ja es contemplaven el 1979, les que s'han anat creant al llarg d'aquests 27 anys i les que es preveuen crear de cara al futur.

Mentre que l'Estatut de Sau recollia en quatre capítols tot allò referent al Parlament, el President, el Consell Executiu o Govern i el control de la Generalitat, la nova carta autonòmica, a part de recollir tot allò establert el 1979, també parla de la Composició i règim electoral, on, en el capítol dedicat al Parlament, i a tall d'exemple, es fixa el nombre mínim i màxim de diputats del Parlament (entre cent i cent cinquanta) i s'instaura el fet que el sistema electoral sigui de representació proporcional i amb una representació adequada de totes les zones del territori de Catalunya així com l'establiment de criteris de paritat entre dones i homes en l'elaboració de les llistes electorals. Un altre aspecte també important a destacar és la capacitat del Parlament de crear comissions d'investigació i, com a novetat dins el Govern, la creació de la figura del conseller primer o consellera primera, qui "té funcions pròpies a més de les delegades pel president o presidenta".

Un capítol sencer tracta sobre les altres institucions de la Generalitat, entre les quals hi figura el Síndic de Greuges, el qual es troba específicament regulat mentre que el text de Sau només hi remet en dir que "El Parlament podrà nomenar un Síndic de Greuges per a la defensa dels drets fonamentals i llibertats públiques dels ciutadans".

Altres institucions, que no figuren al text de 1979, són el Consell de Garanties Estatutàries, que vetlla per l'adequació a l'Estatut i a la Constitució d'allò que dictamini la Generalitat, per tal de respectar els drets i deures dels ciutadans, amb caràcter vinculant; la Sindicatura de Comptes, que és l'òrgan fiscalitzador de les administracions públiques i el Consell Audiovisual de Catalunya, que regula els mitjans de comunicació públics i privats.

D'altra banda, també s'hi recullen els canvis respecte a l'organització territorial de Catalunya, que afecten els municipis, les diputacions i les comarques. Quant al municipi, la menció al qual era gairebé inexistent al text del 1979, el nou text el reconeix com a "l'ens local bàsic de l'organització territorial de Catalunya", en promou relacions més directes amb la Generalitat i en preserva l'autonomia. Igualment, als municipis se'ls permet desplegar les competències municipals que els corresponen i s'hi estableix el Consell de Governs Locals com a òrgan de representació de municipis i vegueries a les institucions de la Generalitat.

Tanmateix, però, la reforma territorial de més transcendència ha estat la de la substitució de les diputacions provincials, que han estat sempre considerades com una imposició forana, per les vegueries, que són els ens que les substituiran i que constitueixen "l'àmbit territorial específic per l'exercici del govern intermunicipal de cooperació local i que té personalitat jurídica pròpia". Igualment, "la vegueria també és la divisió territorial adoptada per la Generalitat per a l'organització territorial dels seus serveis".
Quant a les comarques, aquestes també són reconegudes com a ens local per a la gestió de competències locals. Altres agrupacions municipals, com les àrees metropolitanes, també hi són contemplades.

2.7. Poder judicial

El títol tercer, que parla del Poder Judicial a Catalunya, també constitueix una de les novetats més importants de la carta autonòmica i una de les parts que més crítiques ha rebut durant la

tramitació del text.

A diferència de l'Estatut de Sau, en què aquesta matèria era tractada en un total de nou articles en el títol segon, dedicat a les competències de la Generalitat; el nou text recull, en un títol sencer, tres capítols que especifiquen la composició, funcions i competències del Poder Judicial a Catalunya.

"El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya és l'última instància jurisdiccional de tots els processos iniciats a Catalunya, i de tots els recursos que es tramiten en el seu àmbit territorial". Aquest article representa l'enfortiment d'aquesta instància judicial ja que representa el màxim tribunal a Catalunya, sens perjudici, això sí, dels recursos per a la unificació de doctrina al Tribunal Suprem.

Igualment, es crea la figura del fiscal o la fiscal Superior de Catalunya i, com a nou òrgan, el Consell de Justícia de Catalunya, que és l'òrgan de govern del poder judicial a Catalunya i que actua com a òrgan desconcentrat del Consell General del Poder Judicial a Espanya, que, a tall d'exemple i entre les seves funcions, serà l'encarregat de convocar concursos a les places de jutges i magistrats així com altres atribucions que es despleguin a partir de l'elaboració d'una llei del procés judicial. Tot i que anteriorment s'hi establia el mèrit de l'especialització en dret civil català, en el nou text s'hi ha establert una nova norma, a més a més d'aquesta, que consisteix en l'acreditació, per part dels funcionaris, d'un domini suficient de la llengua catalana.

2.8. Competències

Les competències són aquelles tasques en què una Administració té el dret i el deure de, o bé legislar, executar o regular. L'Estatut de Sau dedicava, tal com el text del 2006, un capítol sencer a aquest àmbit, si bé en aquell cas era el primer i en aquest darrer, el quart.

Tanmateix, però, el canvi més visible ha estat el que s'ha produït quant a la quantitat d'articles referents a les competències, que s'han ampliat substancialment, de 20 a 61, amb un total de 58 matèries en què l'Estatut atribueix competències a la Generalitat.

Dues diferències substancials respecte el marc estatutari de Sau, on els següents aspectes no hi apareixien o hi eren més restringits, destaquen en aquest títol, el més extens en nombre de pàgines:

- El blindatge de les competències, que consisteix en limitar el poder de què disposa l'Estat per tal d'envair o rebaixar competències que ja han estat atorgades a la Generalitat.
- La definició i distinció del tipus de competències en exclusives, compartides i executives. Les *competències exclusives* són aquelles en què correspon a la Generalitat la potestat legislativa, la potestat reglamentària i la funció executiva, és a dir, aquelles en què exerceix tant el poder legislatiu, l'executiu i el judicial. Ho fa de manera íntegra, la qual cosa vol dir que l'Estat no s'hi pot immiscir i només les pot dur a terme la Generalitat. Les *competències compartides* són aquelles en què la Generalitat també disposa de les potestats legislativa i reglamentària i la funció executiva però que s'adapten als continguts que fixi l'Estat com a base per a la seva elaboració i en la gestió de les quals hi intervé tant el Govern de l'Estat com el de la Generalitat. Les *competències executives* són aquelles en què la Generalitat exerceix la potestat reglamentària i la funció executiva, de manera que la Generalitat s'encarrega de desplegar les competències de l'Estat en les quals la Generalitat elabora el reglament per desenvolupar-les.

Aquesta delimitació de les competències és un mecanisme per tal de blindar-les, com també ho és el fet del detallat exhaustiu i l'organització en subapartats de cadascun dels temes que es desenvolupen, que, a l'Estatut de Sau i, en la majoria de casos, només consistia en el seu simple nomenament. Així, es concreta exactament què correspon a la Generalitat i, per tant,

s'eviten futurs conflictes per l'abast que significa establir-se com a competència exclusiva, executiva o compartida, per exemple.

Moltes són les competències tractades al llarg del text. Les que més atenció requereixen, tant per la seva actualitat com per la seva rellevància, es troben explicades a continuació:

2.8.1. Immigració

Aquest àmbit, que el 1979 no era esmentat, ha adquirit molta importància en els últims temps, sobretot a partir de l'última dècada, atès que gairebé el 10% de la població catalana actual la conformen nouvinguts, sobretot arribats durant els últims cinc anys.
L'Estatut del 2006 reconeix la competència executiva a la Generalitat per expedir els permisos inicials de treball, la qual cosa es podria fer a partir del Servei Català d'Ocupació, mentre que el permís de residència resta en mans del Govern Espanyol. Pel que fa als tràmits burocràtics, s'ha d'establir una cooperació entre ambdós governs, ja que sembla força raonable que ambdós documents es proporcionin junts. D'altra banda, la normativa quant a l'entrada d'immigrants també competeix al Govern de l'Estat. Tanmateix, una funció en la qual la Generalitat pot participar amb l'Estat és l'assignació de contingents d'immigrants, tot i que la manera en què es farà efectiva no està determinada.
Pel que fa a les competències exclusives que executa la Generalitat destaquen l'establiment de les polítiques de primera acollida de persones immigrades i el desenvolupament de polítiques d'integració, les quals, actualment, són exercides de manera gairebé exclusiva pels Ajuntaments.

Com a fet no només anecdòtic sinó també com una apreciació real de la població catalana, cal destacar el fet que al llarg de l'articulat del text es defineixi, com a subjectes dels drets, deures, lleis i normes, les "persones" i no els "ciutadans", terme usat a la carta estatutària de Sau. La raó es que mentre el terme persones fa referència a tots els subjectes humans que viuen a Catalunya, el terme ciutadà fa referència a aquella persona que disposa d'una nacionalitat determinada, en aquest cas, la catalana. Per tant, s'està donant compte del fet que hi ha persones immigrades que encara no tenen la nacionalitat però que es poden acollir a l'Estatut.

2.8.2. Transports i mobilitat

Una de les àrees en què l'Estatut també constitueix una novetat és la competència exclusiva de la Generalitat sobre ports, aeroports, heliports i altres infraestructures que no tinguin la qualificació legal d'interès general. També s'ha establert un article que deixa via oberta per a que la Generalitat participi en la gestió de l'aeroport del Prat i assumeixi la competència exclusiva en els aeroports de Reus, Sabadell i Girona i en els ports de Barcelona i Tarragona un cop aquests deixin d'estar catalogats com a d'interès general, qualificació que serà atorgada tenint en compte un informe previ elaborat per la Generalitat.

Igualment, la Generalitat també té la competència exclusiva en matèria de xarxa ferroviària, fins i tot en les infraestructures que, malgrat ser de titularitat estatal, estiguin situades a Catalunya, la qual cosa li donarà capacitat per gestionar, a més dels FGC (Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya), els de Rodalies RENFE.

2.8.3. Educació

Quant a l'Educació, s'estableix la competència exclusiva sobre els ensenyaments no universitaris postobligatoris que no condueixen a l'obtenció d'un títol amb validesa a tot l'Estat i en els que sí que hi condueixen, s'avança en la capacitat d'establir els continguts al primer cicle d'Educació Infantil, de 0 a 3 anys.

L'Estatut de 1979 contemplava la competència "plena", terme molt més ambigu que "exclusiu", quant a la regulació i l'ensenyament en tota l' Administració. Ara per ara, el text de 2006 també estableix el "règim de foment de l'estudi, de beques i d'ajuts estatals", en competència compartida amb l'Estat. Igualment, i com s'ha comentat anteriorment, l'escola pública es defineix laica, en tant que es garanteix la llibertat de l'educació religiosa que desitgin els pares i es consagra el català com a llengua vehicular dels centres d'ensenyament.

2.8.4. Seguretat Pública i Seguretat Privada

Si bé el text de 1979 establia la competència de la Generalitat de crear una policia autonòmica, aquesta ja és esmentada a l'Estatut de 2006, on els Mossos d'Esquadra es consoliden com la policia integral de Catalunya, amb competències pròpies en seguretat ciutadana i ordre públic i,

fins i tot, investigació criminal, incloent el crim organitzat i el terrorisme internacional.

Alhora, es promulga la creació d'una Junta de Seguretat de composició paritària entre la Generalitat i l'Estat, presidida pel president de la Generalitat, que coordinarà les polítiques de Seguretat. Fins ara, aquesta Junta era presidida de manera compartida pel Secretari d'Estat de Seguretat i pel Conseller o Consellera d'Interior de la Generalitat.

Pel que fa a les emergències i a la protecció civil, s'hi estableix la competència exclusiva en aquesta darrera matèria, que permet regular i planificar l'execució de mesures en tant que es produeixi una emergència i, al mateix temps, s'instaura la competència executiva quant a la seguretat nuclear i el salvament marítim.

Quant la Seguretat Privada, s'atribueix a la Generalitat la competència en l'execució de la legislació de l'Estat en les empreses de seguretat privada que tinguin el seu domicili social a Catalunya.

Altres temes que també són desenvolupats en l'articulat són la família, de manera que se la reconeix com a estructura bàsica i factor de cohesió social, en totes les seves modalitats, el comerç, en què es podrà definir una política pròpia sobre els horaris comercials, això sí, sense trencar la unitat de mercat, la d'habitatges, en què s'otorga a la Generalitat la responsabilitat de fixar las prioritats en el foment de l'habitatge públic, els requisits per accedir als ajuts públics o el pes que es vulgui donar al lloguer o a la propietat, o les que parlen sobre Treball, en què la Generalitat assumeix el control de la seguretat al treball, la prevenció de riscos laborals i la regulació de vagues i conciliació laboral així com la competència executiva en les inspeccions als funcionaris que depenen orgànicament i funcionalment de la Generalitat.

Finalment, altres competències que també són àmpliament exposades al llarg del text són: Turisme, Medi Ambient, Salut o Caixes d'Estalvi, en què la Generalitat assumeix la competència exclusiva de la regulació de l'organització d'aquestes, respectant la Constitució.

En termes formals i de redacció, precisament la referència a la Carta Magna ha estat molt menys present en el nou redactat que ho fou el 1979, en què la majoria d'articles remetien a allò que la Constitució ja establia, tal com el fet que s'esmenti, en molt poques ocasions, la clàusula

tan repetida a Sau "competències reservades a l'Estat".

2.9. Relacions Institucionals de la Generalitat i Projecció Exterior

El títol cinquè del nou Estatut, a diferència del text de 1979, que tan sols hi dedicava un article en l'àmbit de les competències, tracta sobre les Relacions Institucionals de la Generalitat. El marc estatutari del 1979 establia la possibilitat d'establir acords amb altres comunitats autònomes amb la prèvia aprovació de les Corts Generals, mentre que el nou text contempla aquesta possibilitat sense necessitat d'aquesta aprovació.

Mentre que al marc de 1979 era necessari el consentiment de l'Estat per a l'anomenada "projecció exterior de Catalunya", és a dir, aquelles activitats per tal de donar a conèixer Catalunya i la cultura catalana a l'exterior, el nou text reconeix la capacitat de la Generalitat d'establir oficines a l'exterior, com la que ja existeix actualment a França, i el seu poder negociador i vinculant en totes aquelles resolucions de caire internacional que es prenguin i en les quals els interessos de Catalunya hi estiguin en joc. D'altra banda, es consagra la possibilitat de la Generalitat de participar en organismes internacionals, tals com la UNESCO i altres de caire cultural.

Quant a la Unió Europea, realitat a la qual Espanya no hi pertanyia el 1979, el nou Estatut permet la participació de la Generalitat en la presa de decisions que afectin els interessos o competències de Catalunya així com la designació de representants de la Generalitat en aquells àmbits que tractin sobre competències exclusives de la Generalitat, en les quals les posicions de l'Estat han de ser establertes de manera bilateral amb la Generalitat.

Un dels aspectes més novedosos de la nova carta autonòmica és la creació d'una Comissió Bilateral Generalitat-Estat, que es converteix en el marc de negociació dels conflictes de competències i en el debat i acord sobre aquelles matèries que, essent competència de l'Estat, puguin afectar Catalunya o els seus interessos. Aquesta serà paritària i la presidència rotatòria en torns d'un any.

D'altra banda, també es confereix poder a la Generalitat per a designar membres d'òrgans d'àmbit estatal i dels terrenys econòmic, social i judicial com els magistrats del Tribunal

Constitucional, membres del Consell General del Poder Judicial, del Banc d'Espanya, de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, de la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions o el Tribunal de Comptes, el Consell Econòmic i Social o la Comissió Nacional d'Energia entre d'altres.

2.10. Finançament

Un dels capítols cabdals de l'Estatut i que mereix tractament a part -durant la seva tramitació fins i tot es considerà la possibilitat de no integrar-lo en la Reforma- és el finançament de la Generalitat. De fet, se n'ha parlat força amb l'expressió "sistema de finançament", perquè, de fet, el que es pretenia era un canvi del procediment que s'usa per determinar els recursos que rep la Generalitat.

D'una banda, mentre que el text de Sau establia el sistema de finançament per a Catalunya "segons determini la llei de l'Estat", la nova carta autonòmica situa en un mateix pla l'Estatut i la LOFCA, la llei que regula les relacions financeres entre l'Estat i les Comunitats Autònomes, la qual cosa vol dir que qualsevol norma que s'aprovi no pot anar en contra de l'Estatut, ja que, en tot cas, caldria modificar-lo. Per tant, s'estableix el blindatge quant a recursos financers.

2.10.1.Impostos

Mentre que el text de Sau contemplava la distinció dels impostos entre Directes i Indirectes, el nou Estatut distingeix entre Impostos Cedits Totalment, que són aquells en què la Generalitat obté la totalitat dels seus rendiments i en disposa de la capacitat normativa, és a dir, la possibilitat d'establir els percentatges, els límits i les persones sobre qui tributen, i els Impostos Cedits Parcialment, que són aquells en què la Generalitat obté una part dels rendiments i, en la part que li correspon, capacitat normativa. Entre els primers s'hi troben l'impost de successions i donacions, el de patrimoni, el de transmissions patrimonials, el de jocs d'atzar, el de determinats hidrocarbus i el de determinats mitjans de transport i electricitat mentre que en els darrers hi figuren l'IRPF (Impost sobre la renda de les persones físiques), l'IVA (impost sobre el valor afegit) i els anomenats impostos especials: hidrocarburs, tabac, alcohol i begudes derivades, cervesa i vi, begudes fermentades i productes intermedis).

Pel que fa als percentatges de la cistella d'impostos, l'IRPF s'augmenta del 33 % al 50%, l'IVA passa del 35% al 50% i la recaptació dels Impostos Espacials pujarà del 40% al 58%. Quant als impostos cedits totalment, el percentatge és clar: 100%. D'altra banda, però, seguirà sent de competència estatal la totalitat de l'impost de societats, que és aquell que paguen les empreses.

D'altra banda, es consagra l'autonomia financera ja que un dels eixos bàsics d'aquest model de finançament és que es garanteix que la totalitat dels ingressos que rebi la Generalitat de l'Estat provinguin d'allò que paga Catalunya.

2.10.2. Agència Tributària de Catalunya

Aquest organisme representa una altra novetat dins del text i serà l'encarregat de gestionar, recaptar, liquidar i inspeccionar tots els tributs propis de la Generalitat de Catalunya així com aquells cedits totalment per l'Estat. Tanmateix, els impostos d'àmbit estatal continuaran essent recaptats a l'Agència Tributària de l'Estat.

En qualsevol cas, però, també s'ha establert la creació d'un consorci, en el termini de dos anys, amb participació paritària (encara sense determinar) entre les dues Agències per tal de comandar la recaptació d'aquests darrers impostos.

2.10.3. Solidaritat

Un dels aspectes més controvertits del text ha estat la solidaritat interterritorial, que s'ha qüestionat- i es continua qüestionant- per allò que l'Estatut estableix.

El sistema de solidaritat adoptat al nou text s'assembla als adoptats als Estats de caire federal. El text de 1979 deia que la solidaritat s'adoptaria tal i com està consagrat a la Constitució, en "què s'aplica en funció de la relació inversa de la renda real per habitant a Catalunya respecte a la de la resta d'Espanya". En canvi, el nou Estatut estableix un principi de solidaritat segons el qual la Generalitat participarà amb la solidaritat amb les altres Comunitats Autònomes perquè totes tinguin un nivell similar de serveis bàsics, sempre que facin un esforç fiscal similar. En tot cas, aquests recursos aniran dedicats exclusivament a cobrir els serveis d'educació, sanitat i altres serveis essencials de l'estat de benestar i, molt important, amb la garantia que els

ciutadans de Catalunya no perdin renda per càpita. És l'anomenat principi d'ordinalitat segons el qual després d'aplicar els mecanismes d'anivellament no es pot alterar la posició que ocupava Catalunya en l'ordenació de rendes per càpita. Quant als mecanismes d'anivellament, es tindran en compte, entre d'altres, aspectes com la població, la seva densitat, la dimensió dels nuclis urbans, la immigració o la població en situació d'exclusió social. Un altre acord al qual s'ha arribat en matèria d'infraestructures ha estat el que s'inclou a la disposició addicional tercera, on s'explicita que, a banda del Fons de Compensació Interterritorial, la inversió de l'Estat a Catalunya "s'ha d'equiparar a la participació relativa del PIB (Producte Interior Brut) de Catalunya amb relació al PIB de l'Estat" durant un període de set anys. Aquests diners, en qualsevol cas, també es podran usar per rescatar peatges o construir vies alternatives.

Aquests acords es veuran especificats quant a la concreció, aplicació i actualització mitjançant la Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat, que és d'estructura bilateral i la presidència de la qual és exercida de manera rotatòria entre les dues parts (Estat i Generalitat) en torns d'un any, sens perjudici d'allò que s'estableixi també amb les altres comunitats autònomes, en aquest cas, acords de tipus multilateral.

2.11. La Val d'Aran

Aquest territori de Catalunya, al qual el text de 1979 només hi feia referència quant a la protecció de l'aranès i en una disposició en què es parlava sobre les peculiaritats històriques i administratives del territori de l'Aran, té un reconeixement com a "realitat occitana dotada d'identitat cultural, històrica, geogràfica i lingüística" en el nou Estatut.

La singularitat d'aquest territori a la nova carta autonòmica queda consagrada al títol preliminar, on s'hi fa esment en un article on, a més de la denominació abans establerta, també se li reconeix l'exercici de l'autogovern al Conselh Generau d'Aran.

Pel que fa a l'aranès, la llengua queda reconeguda com a pròpia de l'Aran i oficial a Catalunya, de manera que es reconeix el dret dels aranesos de ser atesos en aquesta llengua. L'organització institucional pròpia de l'Aran també és reconeguda, ja que s'hi estableix un règim jurídic especial en el qual el Conselh Generau de l'Aran i altres institucions són escollides per sufragi universal. D'altra banda, quant als recursos financers i les competències de què disposarà la regió, una llei del Parlament de Catalunya els haurà d'aprovar, en el termini de quatre anys, tal com estableix una disposició addicional.

ANNEX 3: PREMSA UTILITZADA EN L'ANÀLISI DE NOTÍCIES

Al llarg del treball, diversos diaris seran mencionats i les seves notícies comentades per tal de fer una aproximació més propera al procés d'elaboració del nou Estatut de Catalunya així com les reaccions i les opcions dels diversos partits polítics i la ciutadania. Al mateix temps, aquesta comparació serà útil per desxifrar les intencions polítiques de cada diari i anotar els mecanismes que usen els diaris per primar o menystenir una informació.Tanmateix, per tal de conèixer quins són aquests diaris, és necessari saber a quin grup empresarial pertanyen i quins altres mitjans d'informació són també de la mateixa empresa. Tot seguit es detalla la informació de cada grup empresarial i, alhora, s'inclou la vinculació política que se'ls atribueix, atès que aquesta no és explícitament reconeguda pels mitjans en la seva voluntat d'objectivitat i imparcialitat, que, en qualsevol cas, gairebé mai és possible.

EL PAIS

El diari El País pertany al **GRUPO PRISA,** el president del qual és Jesús de Polanco i el conseller delegat del qual és Juan Luis Cebrián. El rotatiu començà la seva tirada diària el 4 de maig de 1976 i, des d'aleshores, s'ha convertit en un dels diaris més venuts a Espanya i de referència en les anàlisis polítiques. El diari té la seva seu social a Madrid, on s'hi troba la redacció, les oficines centrals i una de les seves plantes d'impressió. Igualment, a Barcelona hi ha unes instal·lacions similars, ja que és allà on s'imprimeix l'Edició de Catalunya. A Bilbao, Sevilla i València, el diari també té altres redaccions que donen cobertura a les edicions de les autonomies que representen. A part d'aquestes redaccions, el diari també té plantes impressores a Lugo, Las Palmas, Burgos, Palma de Mallorca i, en l'àmbit internacional, a Alemanya, Bèlgica, Mèxic i Argentina.

Així mateix, el diari té delegacions a Washington i Brussel·les i corresponsals a Mèxic, Moscú, París, Roma, Londres, Berlín, Lisboa, Jerusalem i Buenos Aires i compta amb col·laboradors a Nova York, Miami, La Habana, Lima, Guatemala, Santiago de Xile, Rio de Janeiro, Caracas, Quito, Managua, Amsterdam, Estocolm, Ginebra, Viena, Varsòvia, Johannesburg i Rabat.

D'altra banda, el diari també disposa d'un Servei de Notícies, la funció del qual és elaborar productes informatius per a altres mitjans, especialment d'Amèrica Llatina i l'edició de l'Edició Internacional de El País, que s'imprimeix i es distribueix a Amèrica.

Des del 1989, el diari manté projectes de col·laboració amb altres diaris europeus i comparteix els recursos informatius amb La Repubblica (Itàlia), Le Monde (França), Süddeutsche Zeitung (Alemanya) i The Telegraph (Gran Bretanya). D'altra banda, el diari publica cada dia El País English Edition des del 2001, que es distribueix amb l'edició espanyola del International Herald Tribune. El País també manté contactes amb el grup editor del The New York Times i, per aquest motiu, publica un suplement informatiu en castellà de dotze pàgines amb continguts d'aquest diari.

Els suplements del diari també són molt variats: El diumenge es publiquen, junt amb el diari, els suplements Domingo, Negocios i Pequeño País i la revista El País Semanal (EPS). Els dissabtes el diari ve acompanyat de la revista cultural Babelia i el suplement de viatges i oci El Viajero. En atenció als joves, EP3, una revista d'informació, oci, música, cinema i món digital surt al carrer cada divendres amb el diari i amb el suplement Propiedades, que tracta sobre la vivenda. Ciberpa@ís, suplement sobre informàtica i noves tecnologies acompanya el diari els dijous, junt amb el suplement cultural en català Quadern a Catalunya i València.

El diari també disposa d'una pàgina web (www.elpais.com), que permet accedir a les notícies del dia, actualitzades puntualment, i des de l'abril del 2006, al diari digital gratuït 24 horas, que pretén rivalitzar amb els diaris gratuïts que tant bona acceptació han tingut entre la ciutadania durant els últims anys. Per als suscriptors també hi ha un servei d'accés exclusiu a l'hemeroteca.

No obstant això, el grup empresarial PRISA desenvolupa la seva activitat informadora en diversos mitjans, incloses altres publicacions escrites, ràdio, televisió, internet i també en educació i formació i àrea comercial, màrqueting i publicitat.

PREMSA

Premsa Especialitzada i Regional: Cinco días (informació econòmica), As (informació esportiva). A través de la societat GDM, que forma part del grup empresarial PRISA i que, dins l'àrea de comercial i màrqueting, és una central de vendes multimèdia del mercat publicitari espanyol, la societat presta els seus serveis a la prensa regional espanyola a través del GMI (Grupo Empresarial de Medios Impresos), de qui depenen els següents diaris: El Correo de Andalucía (Sevilla), Odiel Información (Huelva) i Diario Jaén. Aquests tres diaris són exclusius de PRISA i conformen la xarxa de diaris locals de la comunitat andalusa de PRISA. A més a més, però, a GMP també participen les editores dels rotatius Canarias 7 (Gran Canaria), Diario de Ávila, Diario de Avisos (Tenerife), Diario de Burgos, Diario de Noticias de Álava, Diario del Altoaragón, Diario de Noticias de Guipúzcoa, Diario de Noticias de Navarra, Diario de Pontevedra, Diario Palentino, El Adelantado de Segovia, El Día de Valladolid, El Progreso de Lugo, El Punt (Girona), La Gaceta Regional de Salamanca, Las Tribunas de Albacete, Ciudad Real, Cuenca, Guadalajara, Puertollano, Talavera i Toledo, La Voz de Almería i Segre (Lleida).

Revistes: A través de l'empresa PROGRESA, (Promotora General de Revistas, S.A), que forma part del Grupo PRISA, s'editen vàries revistes des de 1987. Aquestes són: Cinemanía, sobre cinema actual i clàssic, Rolling Stone, edició espanyola de la revista nordamericana amb informació musical, tendències i estil de vida del mític grup "Rolling Stones", Gentleman, capçalera dirigida a persones que cerquen continguts més exclusius, Claves, un dels directors del qual és el filòsof Fernando Savater, i que tracta sobre pensament i panorama cultural i Revista 40, publicació vinculada a la cadena musical Los 40 Principales, dirigida a un públic jove i amb seccions musicals actuals nacional i internacional.

Premsa Internacional: Fora d'Espanya, PRISA ha esdevingut un grup empresarial influent en diversos països. La seva participació al grup Monde et Partenarie Asocies (MPA), editora de Le Monde, ha estat ampliada fins a un 15% de participació el 2005. A França també, el grup posseeix l'11% de PRESSE EUROPE REGIONS, que és un hòlding (societat financera que controla o posseeix la majoria d'accions d'un grup d'empreses) que controla el 60% del grup francès MIDI LIBRE i que es propietari de les publicacions Midi Libre i L'Independant. El grup també ha esdevingut l'accionista de referència en el grup MEDIA CAPITAL, que edita les revistes Lux, Lux Woman, Grazia, Maxmen, Casas de Portugal, Portuguese Wines Briefing,

Poster i Recreio al país portuguès. A Llatinoamèrica, el grup PRISA edita el diari El Nuevo Día, Extra i La Razón a Bolívia i també particpa en l'edició mexicana de Rolling Stone.

RÀDIO

Ràdio a Espanya: Les cadenes del grup empresarial PRISA que ofereixen els seus serveis a Espanya són: Cadena SER, emissora d'informació i actualitat de referència a Espanya, Los 40 Principales, cadena musical d'èxits nacionals i internacionals, Cadena Dial, emissora de música llatina i cançons castellanes, m80 Radio, emissora de música d'èxits dels anys 70, 80 i 90; Máxima FM, emissora de música "Dance" i "House" i Radiolé, de música Flamenca i clares connotacions andaluses.

Ràdio Internacional: El hòlding Grupo Latino de Radio (GLR) és l'empresa on s'agrupen les activitats de ràdio fora d'Espanya i compta amb al voltant de 300 estacions de ràdio a nou països americans i europeus (Colòmbia, Mèxic, Xile, Costa Rica, Panamà, Argentina, Estats Units, França i Portugal). Les emissores de ràdio més conegudes són WRadio, 40 Principales, Bésame Radio, Caracol Radio, Radioactiva, Tropicana estéreo, Colorín Colorradio, Caracol USA, Radio Latina, Radio Comercial, Cidade FM, Best Rock FM i Radio Continental.

EDUCACIÓ, FORMACIÓ i EDITORIALS

Educació: Grupo Santillana, Santillana Formación

Editorials: Alfaguara, Aguilar, Taurus, El País-Aguilar, Alfaguara Infantil y Juvenil i Altea, Punto de Lectura, Suma.

TELEVISIÓ I PRODUCCIÓ AUDIOVISUAL

Televisió: Localia TV, que disposa de gairebé 100 emissores en les principals ciutats espanyoles, conforma una xarxa de televisons locals que també ha subscrit acords amb altes cadenes i productores com Disney-Buenavista, NBC Universal, Sogepaq, National Geographic, BBC i Discovery. Tot i que és una empresa que cotitza a borsa de manera separada, Sogecable també és un projecte audiovisual vinculat al grupo PRISA, les emissores més famoses del qual

són Canal +, Digital + i la cadena que emet des de l'any 2005 Cuatro.

Productora Audiovisual: Plural Entertainment

Televisió Internacional: TVI, a Portugal; NBP, empresa de producció audiovisual també al país portuguès, i ATB Bolivia, de la qual el grup PRISA n'és l'accionista majoritari.

INTERNET

A Internet, el grup PRISA desenvolupa la seva activitat amb les pàgines elpais.es, as.com, los40.com, cincodias.com, cadenaser.com i Santillana en red. D'altra banda, PRISA també participa en el capital d'Iberbanda, un operador de telecomunicacions en banda ampla a través de radiofreqüència, que ofereix serveis d'accés a Internet d'alta velocitat, telefonia i transmissió de dades a usuaris professionals i particulars. El grup dirigit per Jesús de Polanco també té accions al grup MEDIA CAPITAL, que és propietari de IOL, un dels portals d'Inernet de referència a Portugal.

COMERCIAL, MÀRQUETING I PUBLICITAT

El grup desenvolupa aquestes activitats amb les empreses GDM, abans mencionada, PRISA Innova, especialitzada en Màrqueting Promocional i MCO, l'únic promotor publicitari a Portugal.

Igualment, el grup és promotor dels premis Alfaguara, Ortega y Gasset i Ondas.

Quant a les adhesions polítiques del grup, aquest ha estat des de sempre vinculat al PSOE. De fet, fins i tot el president Jesús de Polanco ho reconegué en una entrevista a Le Monde amb motiu del trentè aniversari de l'edició de el País: "Tenemos dos identidades: la nuestra y la que nos atribuyen. Y son muy diferentes. No tenemos ningún compromiso político, aunque es cierto que vemos con más simpatía lo que hace el PSOE. Nosotros no tenemos ningún acuerdo con nadie. Detrás de mí no hay nadie ni nunca lo ha habido". Tanmateix, al PSOE hi conviuen dues faccions: la federalista, de mà de polítics com Patxi López, Pasqual Maragall, Odón Elorza, Emilio Pérez Touriño i Raomón Jáuregui i la unitarista o constitucionalista, encapçalada per José Bono, Paco Vázquez, Juan Carlos Rodríguez Ibarra, Rosa Díez o Nicolás Redondo

Terreros. El PSOE ha atès les demandes de cada una d'aquestes faccions i al llarg de l'elaboració del nou Estatut, es podrà veure per quina es decanta més, tenint en compte que José Luis Rodríguez Zapatero ha impulsat també les reformes estatutàries. El grup PRISA també ha estat criticat per vàries personalitats per la seva parcialitat amb els socialistes i fins i tot ha esdevingut objecte de mofa amb el "Grupo RISA" de la cadena Cope.

La Vanguardia pertany al **Grup Godó,** el president del qual és Javier Godó, comte de Godó i el conseller delegat, Carlos Godó Valls. El diari, actualment dirigit per José Antich, començà la seva activitat el febrer del 1881 i durant 125 anys ha ofert informació general, principalment a Catalunya, on té una gran difusió, tot i que la seva tirada és a tot Espanya. El diari té la seva seu social a Barcelona, i compta amb delegacions a Girona, Tarragona i Madrid.

Els suplements del diari són Vivir, amb informació sobre la ciutat de Barcelona i televisió entre d'altres, Lunes Match, que es publica els dilluns durant el campionat nacional de Lliga, Cultura/s, els dimecres, la revista Què Fem els divendres i Dinero, Revista i Clasificados i la revista Magazine els diumenges.

El grup de comunicació Godó, talment com el grup PRISA, també exerceix la seva activitat en altres mitjans:

PREMSA

Diaris: Avui, amb un 40% de la participació del grup Godó arran l'última reestructura, és el primer editat en català després de la reinstauració de la democràcia i tracta d'informació general. Mundo Deportivo, d'informació esportiva, va ser el primer diari d'informació esportiva a Espanya i Qué, diari gratuït en el qual el Grup Godó participa amb un 30% de les accions.

Revistes: Vanguardia Dossier, que tracta sobre Relacions Internacionals; Vanguardia Grandes Temas, cada número de la qual tracta sobre un tema cultural, social o d'actualitat; Interiores i Interiores Práctica, sobre disseny i decoració, Mujer Vital, Historia y Vida, La Revista dels Súpers, Playboy, Livindeco, Cocinas y Baños, Salud y Vida, Tvmanía, Guías QF, Conocer la Ciencia i Monográficos Especiales.

RÀDIO

RAC 1, d'informació general; RAC 105, radiofórmula musical, Antena 3 Radio, de la qual n'és propietària al 50% i Unión Radio, de la qual en participa en un 20%.

TELEVISIÓ

Td8, canal de televisió de Catalunya basat en l'entreteniment, Canal Metro, present en les pantalles del metro de Barcelona i la promotora audiovisual GDA Pro.

INTERNET

Vanguardia.es, elmundodeportivo.es; portals on-line dels principals diaris del grup, lavanguardiainmo.com, pàgina de cerca d'anuncis classificats a la Vanguardia inmobiliarisa, servijob.com, web de llocs de treball i de formació; webline, societat de capial risc participada per empreses familiars per invertir en negocis d'Internet i Marcopolo, societat de capital risc formada per entitats financeres i grups empresarials del país per invertir en negocis de tecnologia.

PUBLICITAT

Publipress, central de vendes publicitàries del Grup Godó.

ACTIVITATS CULTURALS I SOCIALS

A través de la Fundación Conde de Barcelona, presidida per S.M. Rei Joan Carles, s'otorguen els premis Premio Internacional Conde de Barcelona, el Premio Godó de Periodismo i el Premio Godó de Fotoperiodismo. Igualment, el grup exerceix de mecenes en institucions com el Palau de la Música, el Liceu o el Museu d'Art de Catalunya. De la mateixa manera, patrocina activitats en l'àmbit cultural del Centre de Cultura Contemporània, de la Fundació Miró, Fundació Tàpies, del Grec, l'Auditori, el Teatre Nacional de Catalunya i els festivals estiuencs de Perelada i de Cap Roig.

En l'àmbit esportiu, el grup de comunicació impulsa el Trofeu Conde de Godó de Tenis i el Trofeu Conde de Godó de Vela. D'altra banda, organitza la Gran Gala del Deporte, el Trofeu Campions, la carrera Jean Bouin, el Premio "La Vanguardia" als millors anuncis o el Prix Pyrenées junt amb la Càmera de Comerç Francesa de Barcelona. Quant a l'economia, el grup participa en la celebració del saló Barcelona Meeting Point, el Saló Internacional de la Logística o en les sessions de Matins Esade i els esmorzars de Price Waterhouse.

L'ESTATUT I EL QUART PODER

El diari dels comtes de Godó sempre ha estat força vinculat a la coalició catalanista Convergència i Unió. Atès que és un dels diaris més llegits pels empresaris, el diari satisfà els gustos dels lectors en orientar-se a les informacions que més els interessen en el pla econòmic i també donant una àmplia cobertura a l'acció del partit catalanista. Malgrat això, també és cert que La Vanguardia és un diari força reconegut pera daptar-se a totes les circumstàncies polítiques i canviar segons "el color del govern".

El Periódico de Catalunya pertany al **Grupo Zeta**, el president del qual és Francisco Matosas des de la desaparició el 2001 del fundador del grup, Antonio Asencio Pizarro. El vicepresident és el fill de l'emprenedor del grup, Antonio Asencio Ballosh, i el director del diari és, ara per ara, Antonio Franco. El diari començà la seva activitat el 1978, atès l'èxit de la primera publicació del grup, Interviú. La seva seu social és Barcelona, i compta amb una delegació a Madrid. Tot i que el diari començà a editar-se inicialment en castellà, actualment aquesta conviu amb l'edició en català, que és al carrer des de l'octubre de 1997

Els suplements que acompanyen el diari són: Divendres, sobre oci i entreteniment; Llibres, editat cada dijous; Airbag, sobre cotxes i motor, el Quadern del Diumenge i Guanyar Més, que tracta sobre economia i negocis, el diumenge, i la revista El Dominical, també l'últim dia de la setmana.

El grup Zeta de comunicació també és present en altres publicacions i empreses:

PREMSA

Diaris: El Periódico d'Aragón, La Ciudad de Alcoy, El Periódico de Córdoba, El Periòdic d'Andorra, El Periódico de Extremadura, El Periódico de Alicante, El Adelanto de Salamanca, El Periódico de Gijón, La Voz de Asturias i Mediterráneo, en l'àmbit de la informació general i local i els diaris esportius Sport, de Catalunya i "sempre amb el Barça" i Equipo, de la comunitat d'Aragó.

Revistes: Autohebdosport, Cuore, Interviú, MAN, Pcplus, PlayStation2, Primera Línea, Super Auto, Super Juegos, Tiempo, Todo Rallyes, Woman, You, Viajar i Megatop.

EMPRESES AUDIOVISUALS, DE MÀRQUETING I EDITORIALS

Ediciones B és l'editorial del grupo Zeta, que edita llibres de ficció i no ficció i novetats editorials

i clàssics. També inclou l'editorial Vergara. ISO és l'empresa vinculada al Grupo Zeta especialitzada en l'assessorament en l'organització d'esdeveniments, Màrqueting Esportiu i patrocini. Onpictures és l'empresa del grup encarregada de la producció i distribució de cinema i Zeta Gestión de Medios, l'empresa encarregada de publicitat multimèdia que comercialitza els interessos de prop de 50 mitjans de comunicació. En l'àmbit audiovisual, diverses empreses vinculades al grup pertanyen al grup: Zeta Flaix FM, Radiofonía Aragonesa, Radiofonía Mediterránea, Radio Sport Catalunya, Antena Local, Onda Mezquita. Altres empreses del grups són Inmobiliaria Aspesa, General Risk, Corredoría de Seguros, Vox Publica o Transaviation.

A més a més, el grup gestiona diversos portals d'Internet: Redaragón, Redextremadura, Redsalamanca, Redmediterráneo, Redasturias i Redcórdoba.

El grup també difusiona premis com el Premio de Periodismo Antonio Asencio i el Premi Català de l'any. D'altra banda, també és un dels promotors de Tribuna Barcelona.

El Periódico sempre ha estat vinculat a les esquerres, particularment al PSC-PSOE. Des de sempre el diari, també molt adherit a Catalunya, ha conjugat el catalanisme moderat i l'informació espanyola. Ha esdevingut un dels diaris de referència tant a Catalunya com a Espanya i les seves dues edicions, en català i en castellà, han satisfet els lectors d'ambdues llengües. Malgrat això, moltes vegades s'ha acusat el diari de sensacionalista, pels seus titulars, tot i ser l'únic diari a tot color del país.

El diari La Razón pertany a l'empresa **AUDIOVISUAL ESPAÑOLA 2000**, **S.A,** el president fundador de la qual és Luis María Ansón, membre de la Real Academia Española, i el president de la qual és Mauricio Casals. El president del consell d'Administració és Santiago Barreno. El diari inicià la seva tirada l'any 2004, per tant, té menys de dos anys d'existència, tot i que ja ha esdevingut un dels diaris de referència a Espanya. El diari té la seva seu social a Madrid, i compta amb delegacions a Catalunya, a la Comunitat Valenciana, a Castella i Lleó, a Múrcia i a Andalusia, des d'on s'elaboren les edicions autonòmiques.

El diari edita diversos suplements: Caballo Verde, de Literatura, Art i Narrativa; A tu Salud, Verde i Fe y Razón.

Aquesta empresa no participa en altres mitjans de comunicació malgrat que, en ser propietat de l'empresari Lara Bosch, també participa com una empresa del Grup Planeta.

Des de la seva fundació, el diari ha estat molt crític amb el Partit Socialista i els nacionalismes i s'ha vinculat més al Partit Popular. És un diari de tirada nacional que comparteix l'espai dels lectors de centre-dreta amb El Mundo i ABC. D'altra banda, és un diari confessament catòlic, dedicant amplis espais a la Religió, i també als braus, en la "Fiesta Nacional". Alguns dels seus comentaristes habituals són persones de gran reconeixement mediàtic a nivell espanyol, tertulians habituals en la ràdio (César Vidal, Cristina López Schilitnig, Carlos Dávila) i també membres de partits polítics (Aleix Vidal-Quadras).

ANNEX 4. CRÍTIQUES A L'ESTATUT ANY 2005

-¡¡¡¡¡¡¡Mira bien las etiquetas cuando vayas a comprar!!!!!!!! EL BOICOT ES UN MERO ACTO DE DEFENSA legítmo y propio de una ciudadanía adulta y madura. O hacemos algo o estos se nos meriandan. ¡ESTÁN LOCOS (POR LA PASTA)! Y encima se las de agredidos

-"La última ya la sabéis: los catalanes quieren matar por inaniación, a España con su 'nueva idea' para cobrar y pagar impuestos. (Extret de http://califa.contrazp.com)

-"Ante el abuso, pisoteo, caciquismo e imposición dictatorrial por parte del tripartito, la Generalidad, el'gobierno', Montilla y demás gentuza hacen a España, nosotros tenemos que defendernos y, de paso atarcarles donde más les duele: En la 'pela'(...) Por lo visto no tuvieron bastante el año pasado con el boicot al cava catalán. Estas Navidades lo vais a flipar" (Extret d'un fòrum d'opinió d'internet).

A la web stopnacionalismo.com es poden trobar opinions com aquestes:

-Es necesario actuar: hay que hacer ver a quienes fomentan la secesión, las consecuencias de una ruptura real. La vida es un complejo quid pro quo (para dar a entender que algo se sustituye con otra cosa equivalente). Si no quieren compartir con nosotros, no compartiremos con ellos. Empezaremos por no compartir el comercio ni el dinero. ¡¡¡Boicot a las empresas nacionalistas catalanas!! (que no es lo mismo que boicot a las empresas catalanas. Y si el nuevo Estatuto catalán se aprueba ¿hacia qué empresas deberíamos dirigir nuestro boicot? Hacia todas aquellas radicadas en Cataluña incluidas las multinacionales extranjeras. Puede parecer exagerado... pero lo que es realmente exagerado es el sistema de financiación previsto, que supone que más de la mitad de los impuestos de esas empresas se gaste entre 7 millones de catalanes y el resto entre 35 millones del resto de españoles

-Cuando se reprende a un niño con un 'cachete' llora. El boicot es nuestro 'cachete' y sin duda surgirán llantos y quejidos desde Cataluña y de toda España cuando el boicot alcance cierta entidad. Esto es positivo: por cada persona que llore,, 100 personas en la hasta ahora adormecida sociedad catalana reflexionarán sobre lo que está en juego.

-...ese dinero se puede reinvertir en un hospital en Sevilla, un colegio en Valladolid, una

carretera en Cantabria o un centro de acogida en Murcia.

-"la Caixa es el ejemplo más claro de la hermandad con que los españoles hemos tratado a nuestros conciudadanos catalanes. Durante muchos años, 'la Caixa' ha podido expandirse por toda España sin el más mínimo contratiempo. Tanto se ha expandido que tiene muchas más oficinas fuera de Cataluña (3200) que en Catalunya (1800). Tant se ha expandido, que en Andalucía, por ejemplo, ¡es la primera caja de ahorros por tamaño! Millones de españoles han dado su confianza, realizando depósitos y comprando productos de esta entidad pública catalana. Y lo más importante: 2 tercios de su negocio y 2 tercios de sus beneficios los generan los españoles no catalanes.

Tot seguit, s'adjunta una llista, posada en coneixement per Stopnacionalismo, que fa saber de les empreses a les quals s'ha de boicotejar:

-La Caixa (y las empresas que controla: Gas Natural, Caprabo, Aguas de Barcelona, Abertis, Banco Sabadell, Inmobiliaria Colonial, Port Aventura).

-Agrolimen (conocida por sus marcas: Gallina Blanca, el Pavo, Avecrem, Pans Company, Bocatta, Dodot, Affinity)

-Caixa Catalunya.

-Casademont

-Freixenet

-Grupo Godó (La Vanguardia, Mundo Deportivo, Avui, RAC 1)

-Corporación Puig (Agua Brava)

-Grupo Planeta (Antena 3, Onda Cero, La Razón, Avui, Editorial Espasa, Ediciones Altaya, Planeta de Agostini, las tiendas Casa del Libro, Centro de Estudios CEAC, Home English).

És curiós també que un dels mitjans ideològicament afins al PP, és a dir, la Razón, es vegi assetjada per un boicot contra els nacionalistes catalans quan es un dels diaris més crítics contra la postura. El que succeeix és que el president del grup Planeta, en José Manuel Lara, té participacions en múltiples productes de comunicació.

PRESIDENTS I CÀRRECS AUTONÒMICS

Diversos presidents de Comunitats Autònomes diuen la seva sobre el nou projecte de llei de lleis catalana.

-Ahora hay que meter la guadaña (una mena de falç) en el texto aprobado para eliminar todo lo que tenga visos de ser anticonstitucional porque hay artículos, a mi modo de ver, clarísimamente inconstitucionales (...)El tema del dinero, que para los catalanes siempre ha sido importante, es lo que más me preocupa tal y como está planteado. Miguel Ángel Revilla, president de Cantabria, el dia 2 d'octubre.

-Su concepto de solidaridad es ofensivo para los intereses y la dignidad de Extremadura. (...) Cataluña se quiere quedar con todo. Juan Carlos Rodríguez Ibarra, president d'Extremadura, el dia 2 i unes declaracions el dia 24 del mateix mes que posen en dubte la pertinença de Maragall i Ibarra al mateix partit polític: "Tengo que decir que Maragall es del PSOE, pero habla como si fuera de Esquerra y usa un lenguaje muy cercano a HB". El dia 12, després de mantenir una entrevista amb José Luis Rodríguez Zapatero, Ibarra desatén les advertències de Zapatero, que li demana "assossec" i critica l'Estatut fil per randa, a més d'assegurar que Zapatero no consentirà que el terme aparegui al redactat del text. Segons la Razón, "el presidente extremeño repartió caña a diestro y siniestro". La Vanguardia recull una síntesi de les seves declaracions: "Aprovechando el atril del Ministerio de la Presidencia, el presidente de la Junta de Extremadura dijo todo lo que pudo en contra del Estatut, que no fue poco y que con una primera pincelada quedaría resumido de la siguiente manera: la propuesta catalana es éticamente inmoral por su sistema de financiación; cree que todo el texto estatutario responde a la idea de que Cataluña es nación, se mostró seguro de que Zapatero no permitirá que este término se mantenga; aseguró que la definición aplicada a Val d'Aran (realitat nacional) debería de servir para toda Catalunya; acusó de deslealtad a Pasqual Maragall; se remontó a la Restauración para señalar que la burguesía catalana propició el golpe de Estado de Primo de Rivera (1923), y también aseguró que ésta se aprovechó económicamente del franquismo, cosa que no hicieron los extremeños. Y un largo etcétera.

-Supone una amenaza. Tenemos que ir a defender nuestro puchero y nuestras alubias. Pedro Sanz, president de la Rioja, el 22 d'octubre.

-Sólo he leído el preámbulo y me ha impactado de tal manera que he parado. Es un desconocimento absoluto de la realidad de lo que es esta nación, de lo que es España. A mí ya el preámbulo me produce urticaria. Francisco Vázquez, alcalde socialista d'A Coruña i president de la Federació Espanyola de Muncipis i Províncies.

-El Estatuto de Cataluña no nos va a salir en absoluto gratis al resto de comunidades en términos estrictamente financieros. Juan Vicente Herrera, president de Castella i Lleó, el 9 de novembre.

-La propuesta de Cataluña supondrá un coste de miles de millones de euros para Andalucía y Chaves lo sabe ya que lo que el sistema catalán plantea es trincar toda la tela de golpe y después, a ver lo que suelto poco a poco. Javier Arenas, president del PP andalús, l'11 d'octubre.

-I el conseller d'Agricultura i Aigua, Antonio Cerdá, publica al diari ABC el dia 9 de novembre que "El Estatuto Catalán pretende bloquear expresamente cualquier posibilidad de un futuro trasvase del Ebro, que es como pretener que toda el agua de ese río sea para Carod-Rovira. No es de recibo que los independentistas catalanes quieran apropiarse de los ríos por la vía estatutaria. Sencillamente porque no son suyos. El agua es de todos los españoles, como dicta la ley".

FAMÍLIA REIAL

Els membres de la Família Reial, que amb el paper que els atorga la Constitució no els permet governar, i davant la crispació i la tensió nacional com a conseqüència del debat estatutari, decideixen intervenir en l'escenari polític en defensa de la Constitució. Cal remarcar aquest fet perquè el cap de l'Estat només es pronuncia en comptades ocasions (a part del tradicional missatge de la vetlla de Nadal), com amb els atemptats de l'11 de març o el cop d'Estat del 23-F. Per tant, la rellevància que prenen aquestes declaracions és summament important.

El dia 2 la Razón recull les declaracions del rei Joan Carles un dia després de l'aprovació del text a la Cambra Catalana a l'Acadèmia Militar Espanyola. Aquest diari ho publica en el gran titular de portada i hi dedica les primeres planes nacionals. En canvi, el Periódico la arracona en

un marge en les últimes planes de Pol´tica i la Vanguardia la inclou en un requadre amb un breu comentari. El País també la comenta en un quadre dient que el Rey reitera "la indisoluble unidad de la nación española". En qualsevol cas, tots quatre diaris inclouen la fotografia del rei besant la bandera espanyola. "Siempre me he guiado por el servicio a España y a todos los españoles en el marco de nuestra monarquía parlamentaria, promoviendo el respeto a los valores y principio de nuestra Constitución, producto de la voluntad mayoritaria del pueblo español, depositario de la soberanía nacional. (...) Una Constitución asentada en el consenso y en la concordia (...) se fundamenta en la indisoluble unidad de la nación española."

El Príncep d'Astúries, amb motiu del lliurament dels Premis Príncep d'Astúries, afirma que "Como heredero de la Corona estoy firmemente comprometido con ese proyecto de convivencia al servicio de España. Así, contando con el impulso integrador de la Corona, la Constitución nos ofrece el marco más sólido así como los principios y valores para poder acometer con éxito el futuro de España, de forma unida, solidaria y respetuosa con la riqueza de nuestra pluralidad y diversidad territorial". La Razón també ho publica en la portada, així com la Vanguardia i el País hi dedica un petit requadre en una columna, també de la portada.

De mà de Libertad Digital, també trascendeix un comentari de la Reina Sofia en la desfilada militar del 12 d'octubre: ¿Qué va a ser de nuestros nietos?

El rei torna a fer unes declaracions el dia 24 d'octubre a la seu de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando on afirma que "el español es un pueblo orgulloso de su patrimonio, de sus valores, de sus logros y de su realidad como nación integradora". El rei apel·la igualment a contruir "una España democrática, unida, al tiempo que plurar y diversa". Segons el monarca, "el ejemplar marco constiticional nos ha proporcionado el más largo periodo de paz, prosperidad y estabilidad en libertad, así como un justo reconocimiento de nuestra riqueza territorial".

EL SECTOR MILITAR

L'Exèrcit Espanyol també entra al debat de la reforma de l'Estatut. Malgrat que les declaracions més polèmiques s'esdevenen el gener del 2006, el dia després de l'aprovació de l'Estatut, i en contestar a una pregunta sobre l'Estatut, en Félix Sanz Roldán, cap de l'Estat Major de la Defensa (JEMAD en castellà) afirma que "La unidad de España es una preocupación, como es lógico, para los militares. Y es una preocupación porque desde que nosotros ingresamos en la academia hemos vivido por y para España. Y qué duda cabe que existe entre los militares un gran interés para que esta España secular, que tanta gloria y tanta historia acumula, siga siendo patria común e indivisible de todos los españoles.

El ministre de Defensa, José Bono, en defensa de les declaracions del general, afirma que "Los militares no hacen manifestaciones partidistas, pero su amor a España no deben negarlo ni tienen que callarlo porque es parte de su juramento a la bandera. Defender a España es cumplir con el artículo 30 de la Constitución, y cumplir con la Constitución nunca es malo".

Uns dies després, el ministre afirma que "España 'no es madrasta de nadie, sino madre de muchos pueblos".

EL PODER JUDICIAL

Des del sector de la Justícia, es fan sentir les veus de diversos membres dels òrgans del tercer poder de l'Estat que qüestionen la constitucionalitat i viabilitat de les reformes proposades en el nou Estatut. D'una banda, el president del Tribunal Suprem, Francisco José Hernando expressa la seva "seria preocupación porque se trata de una reforma estatutaria de alto calado constitucional". Segons el jutge, és necessària una consulta del Congrés al Consell General del Poder Judicial, l'òrgan de govern dels jutges.

D'altra banda, i des de Catalunya també, la presidenta del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, Maria Eugènia Alegret, avisa amb un informe crític al Govern que la Llei Orgànica del Poder Judicial no permet descentralitzar el Consell General del Poder Judicial i creu que seria perjudicial modificar la composiciño de les sales de govern dels tribunals atès que es distorsionaria la independència i l'eficacàcia judicials. Malgrat això, recorda que si la reforma de

la Llei en curs permet aquesta descentralització, és necessari que sigui recolzada per consens per totes les forces polítiques.

Quatre dies abans del debat d'admissió a tràmit de la reforma d'Estatut, l'expresident del Tribunal Constitucional, Manuel Jiménez de Parga, comenta que l'Estatut de Catalunya "no sólo es inconstitucional en algunos de sus preceptos, sino que es totalmente anticonstitucional, ya que todo él va a destruir lo que existe atacando los cimientos y las paredes maestras de la Constitución". Precisament aquesta diferenciació entre anticonstitucionalitat i inconstitucionalitat la desenvolupa Aleix Vidal-Quadras en el llibre "La Constitución Traicionada", on afirma que la inconstitucionalitat pot esdevenir-se per interpretar malament la Carta Magna i depassar-la en un article concret però que la anticonstitucionalitat deriva de la voluntat "maligna y corrosiva" dels polítics que proposen altres lleis per tal de destruir "nuestra Ley Fundamental", "como hacen Maragall y sus socios secesionistas".

ELS SECTORS ECONÒMICS

Des de diversos organismes estatals, entitats financeres i des del propi govern també es carrega contra la reforma comesa a Catalunya. El dia 6, "l'etern" president de la CEOE (Confederación española de Organizaciones Empresariales) avisa que alguns empresaris catalans li han fet saber que l'Estatut és intervencionista i el dia 19, en la presentació d'un document institucional, titulat "Posicion ante los proyectos de reformas estatutarias ante el Congreso de los Diputados", subscrita per tots els membres de la direcció a exepció de Joan Rossell, president de la patronal catalana Foment del Treball, asseugren que "los impuestos que soportan las empresas, sociedades, IVA, etcétera y las cotizaciones sociales han de ser competencia exclusiva del Estado" i que "es difícil explicar a los empresarios que tienen que ser solidarios cuando desaparece la solidaridad entre autonomías en clara al·lusió a la possibilitat que el nou Estatut provoqui "desobediència fiscal".

El dia 10, el governador del Banc d'Espanya, Jaime Caruana, afirma, al Congrés dels Diputats, que la reforma estatutària pot "erosionar el mercado nacional", amenaçar el creixement econòmic i, en general, afectar al benestar del conjunt dels espanyols atès que una descentralització de competències seria contradictori amb els processos d'integració europea i "dañaría la posición competitiva de la economía española". A més, sobre la regulació de les

Caixes d'Estalvi, el governador assegura que “las propuestas de modificación del sistema de regulación y supervisión de las entidades de crédito que 'suponen una fragmentación de competencias podrían interpretarse como contrarias a la copiosa jurisprudencia del Tribunal Constitucional”. “Sentencia del Bando de España, el Estatut 'debilita' la economía”, destaca la Razón en primera portada. Les rèpliques no es deixen esperar: El diputat convergent Josep Sánchez Llibre acusa el governador, nomenat durant el mandat del PP i pròxim a Rodrigo Rato, de “no haver-se llegit l'Estatut” i “actuar de manera partidista i no ser neutral”, mentre que des del Govern s'adverteix el governador que són les Corts qui decideixen.

D'altra banda, els sindicats també fixen la seva postura en el debat estatutari. Tant el secretari general de Comissions Obreres (CCOO), José María Fidalgo, com el de la Unió General de Treballadors (UGT), Cándido Méndez. Segons Fidalgo, la financiación “como está formulada, no es asumible cualitativa ni cuantitativamente” “No nos gusta que la presión fiscal de cada ciudadano dependa del número de ricos que vivan por metro cuadrado en un territorio, ya que eso supone romper la suficiencia y la equidad fiscal”. En el mateix sentit es pronuncia l'altre dirigent, qui aclareix que s'ha de preservar la unitat de la caixa de la Seguretat Social , la unitat fiscal i el respecte a es lleis laborals estatals.

Des del Govern, i abans de presentar l'informe en què s'apunten els límits del PSOE en la negociació, el ministre d'Economia, Pedro Solbes, apunta que hi ha aspectes de l'Estatut que poden anar contra la unitat de mercat i que poden significar un retrocés en el procés d'integració de la UE. El ministre també critica la fórmula mitjançant al qual Catalunya gestiona i recapta tots els impostos i en cedeix després una part. Segons el valencià, “es un artilugio” para defender los intereses autonómicos, 'pero a mí me interesa también el blindaje del Estado”. D'altra banda, també rebutja totallment la possibilitat de cedir capacitat normativa en l'impost de l'IVA i el de societats, tot i matisar que es pot negociar un marge d'ampliació de l'IRPF.

Atesa la crispació, les amenaces de boicot, la tensió en el si dels socialistes, la contínua bronca entre socialistes i els populars, la malfiança creixent entre catalans i espanyols, el president de la Caixa, Ricard Fornesa, deixa anar un missatge reconciliador en què demana que es preservi l'harmonia entre els pobles d'Espanya. Segons el mandatari de l'entitat financera, “el mercat espanyol és la sortida natural de l'economia catalana” i, alhora, deixa anar unes declaracions lleument modificades a la Razón. Mentre aquest diari afirma que “Los empresarios entendemos

mejor que nadie las reivindicaciones, pero también pedimos seguridad y cohesión social", la Vanguardia recull aquestes declaracions: "Nadie mejor que los empresarios para entender esta petición de mayores competencias. Normalmente, cuando uno tiene un grupo de empresas, siempre es la filial más dinámica la que pide mayor autonomía, y es bueno dársela", en una comparació entre l'Estat com una Empresa i les Comunitats Autonòmes com les filials. Més endavant, el rotatiu català finalitza dient que "los empresarios necesitamos seguridad y cohesión social".

L'ESGLÉSIA CATÒLICA

Diversos bisbes es pronuncien contra la reforma de la carta autonòmica catalana, malgrat que des de Catalunya es senten veus de membres del clergat que no congreguen amb les posicions oficials de la Conferència Episcopal. La Razón destaca especialment la posició dels bisbes en contra de la reforma i, en ser un rotatiu fortament lligat a la Religió, fins i tot en dedica portades.

L'arquebisbe de València, Agustín García Gasco, fa les següents declaracions el dia de la Hispanitat: "No puede sorprender que las luces de alarma se hayan encendido ante la reforma del Estatuto catalán, (...) destacadas voces del mundo del Derecho Constitucional, la política y en la propia sociedad traslucen un pacto de difícil encaje con los que tienen como aspiración la independencia y la autosuficiencia. (...) la Constitución española logró un consenso superador de enfrentamientos y radicalismos proclama la unidad indivisible de España y por ello romper con la unidad, la libertad y la igualdad que caracterizan a la España constitucional es un camino sin retorno hacia la insolidaridad. (...) es incongruente no saber apreciar la grandeza de nuestra patria, basada en siglos de historia común (...) los nacionalismos exclouyentes son una amenaza para la convivencia en paz (...) la unidad de España es un asunto moral.

El mateix dia, l'arquebisbe de Granada afirma que "La unidad de España no es un dogma de fe, ya que se trata de una realidad política construida por los hombres, sino un bien moral, porque los hombres no viven unidos durante quinientos años para que eso se rompa sin que haya una inmensidad de sufrimiento. (...) este momento tan difícil que vive España por la existencia de un egoísmo patológico y porque se da la corrupción más grande, que es la mentira".

Antonio Cañizares, l'arquebisbe de Toledo i vicepresident de la Conferència Episcopal

Espanyola resa per a es preservi la unitat d'Espanya: “Pongo en manos de María Inmaculada a nuestra España, que tiene a la Inmaculada como patrona y cuyo patronazgo une a todos los pueblos de España en una unidad inquebrantable que ciertamente está amenazada.

I l'arquebisbe de Madrid, el cardenal Antonio María Rouco Varela afirma que “La realidad histórica de España que fue durante tres siglos de otro orden de magnitud que las demás naciones europeas sigue siendo hoy sentida y apreciada como propia e irrenunciable por la casi totalidad de los españoles y reconocida en su singularidad por la opinión pública de todo el mundo. (...) La Iglesia no dejará nunca de orar para que España mantenga viva la unidad solidaria de sus gentes.

ALTRES

Fins i tot el Defensor del Poble, Enrique Múgica, critica la proposta catalana que, malgrat que no li produeix urticària com a l'alcalde de la capital gallega perquè té “la piel muy dura”, sí que expressa el seu rebuig a la reforma ja que “la nación española es la única nación que existe en la Península junto con la de Portugal”. El Defensor, fins i tot amenaça amb promoure un recurs, en assenyalar les incompatibilitats entre la seva figura i el Síndic de Greuges.

L'Estatut fins i tot porta a la violència. A Getafe, en un ple on es discuteix l'aprovació de les mocions del Partit Popular en contra de l'Estatut, es produeixen discussions i baralles que finalitzen amb l'hospitalització d'una militant del PSOE per una lesió cervical a causa d'uns cops propinats per militants i simpatitzants del PP. Durant el debat, els militants del PP comencen a ensenyar pancartes amb lemes tals com “ZP vende España”, “ No al Estatuto separatista” o “Nación sólo hay una”. L'alcalde de la localitat, socialista, davant la proliferació de les pancartes, exigeix als portadors que abandonin la sala i, a partir d'aquí, comença l'enrenou. És condemnable i realment lamentable i despreciable que en una societat democràtica com en la que habitem, actes violents tinguin lloc per causes polítiques quan, de fet, la paraula i el debat són les millors armes per tal de convèncer. Actes com aquests posen de manifest com la crispació política és palpable i com una proposta democràtica pot resultar objecte d'actes violents.

D'altra banda, però, seria totalment fals afirmar que l'Estatut no rep recolzaments per part de la

societat. A part del suport de la Cambra Catalana que és, qui de fet envia el projecte a les Corts a Madrid, alguns membres d'entitats catalanes mostren el seu suport al projecte, si bé cal destacar que tots són catalans. Hi ha hagut alguna mena de suport des d'Espanya per a la proposta?

Si l'Església Catòlica està majoritàriament en contra de la nova proposta d'Estatut, els bisbes catalans creuen que l'Estatut és legítim. En un comunicat titulat "Reflexión sobre el nuevo Estatut de Catalunya" els bisbes fan saber, d'entrada, la legitimitat de la proposta i, més endavant, recolzen les iniciatives que aportin creixement al país, recolzament a la llengua i a la cultura pròpies de Catalunya, millores dels mitjans econòmics disponibles per donar estabilitat i projecció de futur a la societat catalana.

Davant l'allau de crítiques que des de tots els sectors es fan sentir, el departament de Participació i Relacions Institucionals, de mà del conseller Joan Saura, difón un document que tracta setze punts polèmics de la proposta i que serà enviat a diputats i senadors a Madrid perquè entenguin la posició catalana i s'abaixin les alarmes.

Tot i que puntualitza que s'ha fet una "lectura innovadora dels preceptes constitucionals i s'han aprofitat els espais que la Constitució deixa oberts", l'argumentari afirma que s'ha fet servir la Doctrina Constitucional encara que en molts casos no s'ha aplicat literalment, que no es qüestiona la unitat d'Espanya ni estableix cap mecanisme per separar-se'n, que el terme nació és polisèmic, que es procalma el caràcter plurinacional de la nació espanyola i posa com a exemple que s'esmenti el Regne de València sense que això plantegi problemes amb el Regne d'Espanya. A més, s'assegura que el castellà no és discriminat a l'estatut i que els drets històrics no constitueixen un títol atributiu de competències. Altres aspectes que també desenvolupa son els drets i deures, dels quals justifica que en la seva majoria estan regulats per lleis del Parlament i la garantia que en les escoles públiques, on l'ensenyament és laic, els estudiants puguin rebre formació religiosa i moral d'acord amb les seves conviccions.

D'altra banda, i quant al poder judicial, la Generalitat estableix que la Constitució preveu que el TSJC sigui la última instància a Catalunya mentre es reservi al Suprem la unificació de doctrina a l'article 152. Segons aquestes justificacions, no és el mateix intervencionisme que precisió i quant al finançament, assegura que no es qüestiona la unitat de mercat a Espanya i es busca

'preservar les competències de la Generalitat davant la intervenció estatal i assegura que les lleis de base estatals poden tenir un abast més ampli en relació a les caixes d'estalvi. Finalment, conclou que el model és generalitzable a altres autonomies i que l'Estatut és conscient de la importància dels mecanismes de col·laboració en els estats descentralitzats.

Mentre Clos defineix Catalunya com una "national region", el secretari general de CCOO de Catalunya, Joan Coscubiela, reitera en un comunicat el recolzament del sindicat a l'Estatut, a pesar de les objeccions de Fidalgo. Segons el representant sindical, l'Estatut representa una 'oportunidad que no se puede frustrar".

Índex

Agraïments
Introducció pàg. 1
Primera Part: Contextualització Política pàg. 5
1. Precedents Polítics a l'elaboració de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. pàg. 6
2. El malestar de Catalunya i el nou Estatut de Catalunya pàg. 24

Segona Part: Evolució de la redacció de l'Estatut pàg. 36
1. Precedents pàg. 37
2. Presentació de propostes per a la reforma de l'Estatut d'Autonomia pàg. 57
3. Eleccions Autonòmiques del 2003. Constitució del Pacte del Tinell Govern catalanista i d'esquerres pàg. 76
4. Any 2004. Inicis de la redacció de l'Estatut pàg. 91
5. Treballs de la Ponència el 2005 pàg. 104
6. Finalització dels treballs de la Ponència i aprovació de l'Estatut en Comissió pàg. 144
7. L'Estatut al Consell Consultiu pàg. 181
8. Negociacions abans de l'aprovació de l'Estatut al Parlament de Catalunya pàg. 191
9. Octubre del 2005: L'Estatut arriba a Madrid pàg. 203
10. Negociacions, Esdeveniments i Declaracions fins el Pacte Mas-Zapatero pàg. 232
11. L'Escenari després de l'Acord Global: Comissió Constitucional I debat al Senat pàg. 254
12. Referèndum de l'Estatut pàg. 265
13. Debats Parlamentaris sobre l'Estatut pàg. 282

Tercera Part: Anàlisi Política del procés estatutari pàg. 310
1. Negociació a Catalunya pàg. 311
2. Negociació a Madrid pàg. 357

Comentari dels Esdeveniments polítics després de l'aprovació de l'Estatut pàg. 403

Conclusions pàg. 409
Bibliografia pàg. 413
Annexos pàg. 415
Annex I: Teoria del nacionalisme. Concepte de nació. El cas de Catalunya pàg. 416
Annex II: Què diu l'Estatut pàg. 423
Annex III: Premsa utilitzada en l'anàlisi de notícies pàg. 443
Annex IV: Crítiques a l'Estatut l'any 2005 pàg. 455